

TANA FRENCH

VJERNO SUSJEDSTVO

Roman

»Vjerno susjedstvo je vješto napisan roman koji se čita u jednom
dahu i jedan je od najboljih romana godine. Svakako pročitati.«

Hot Press Magazine

Tana French

Vjerno susjedstvo

Za Alexa

ZAHVALE

Ulomci pjesama »The Rare Old Times« i »The Ferryman« tiskani su uz ljubazno dopuštenje Petea St Johna.

PROLOG

U cijelom životu tek je nekoliko važnih trenutaka. Uglavnom ih ne stigneš dobro ni pogledati osim kada ih se prisjetiš dugo nakon što su šibnuli pokraj tebe: trenutak kada si odlučio hoćeš li porazgovarati s nekom djevojkom, usporiti na nepreglednom zavoju, zastati i navući kondom. Mislim da bi se moglo reći kako sam ja imao sreće. Uspio sam se suočiti s jednim od takvih trenutaka i prepoznati ga. Uspio sam osjetiti snažne struje vlastita života kako se vrtlože oko mene jedne zimske noći dok sam čekao u mraku na ulazu u Vjerno susjedstvo.

Bio sam devetnaestogodišnjak, dovoljno star da prkosim cijelome svijetu i dovoljno mlad da budem glup na sto načina, pa sam se te noći, čim su mi dva brata zahrkala, iskrao iz spavaće sobe s ruksakom na leđima i martama obješenim preko ruke. Zaškripila je podnica pa je u djevojačkoj sobi jedna od mojih sestara u snu nešto promumljala, ali ja sam te noći bio čarobnjak nošen visokom plimom, nezaustavljiv; roditelji se nisu čak ni pomakli u krevetu na izvlačenje dok sam prolazio kroz dnevnu sobu njima pred nosom. Od vatre je ostao tek žar koji je lagano pucketao. U ruksaku je bilo sve važno što sam imao: traperice, majice, rabljeni mobitel, stotka i rodni list. U ono doba, to je bilo sve što je trebalo za prelazak u Englesku. Karte za trajekt bile su kod Rosie.

Čekao sam je na kraju ulice, u sjeni izvan maglovitoga kruga žućkaste svjetlosti ulične svjetiljke. Zrak je bio hladan poput stakla, s pikantnom zagorjelom aromom hmelja iz obližnjeg Guinnessa. Ispod martensica navukao sam tri para čarapa, turio ruke u džepove njemačke vojničke parke i posljednji puta oslušnuo život svoje ulice koja klizi nošena dugim strujama noći. *Ženski smijeh, ma tko ti je rekao da smiješ*, tresak spuštenog prozora. Štakori koji grebu po cigli, muški kašalj, šum bicikla iza ugla, duboko, žestoko gundanje Ludog Johnnija Malonea iz podruma na broju 14 koji se uspavljuje razgovarajući sam sa sobom. Odněkud su doprli ljubavnički zvukovi, prigušeni uzdasi, ritmički udarci, pa sam pomislio na miris Rosiena vrata i nacerio se u nebo. Čuo sam kako gradska zvona otkucavaju ponoć, Christchurch, Sveti Patrick, Sveti Michan, a golemi, zaokruženi tonovi stuštili su se s neba kao da je praznik, kao da obilježavaju početak naše tajne Nove godine.

Kada je odzvonilo jedan, obuzela me strepnja. Iz vrtova iza kuća dopro je niz jedva čujnih šušnjeva i potmulih udaraca pa sam se spremno uspravio, ali nije se uspela preko zadnjeg zida u nizu. Vjerojatno se netko šuljao kući pa se uspinjao kroz prozor, zakasnio i kriv. Na broju 7 zaplakalo je najmlađe dijete Sallie Hearne i tanašno, očajno vapilo dok se majka nije s mukom razbudila i zapjevala mu. *Znam kamo idem... Lijepo su oličene sobe...*

Kada je odzvonilo dva, spoznaja o nesporazumu pogodila me kao da sam dobio nogom u guzicu. Katapultirala me preko zadnjeg zida u vrt broja 16, koji je zatvoren još prije mog rođenja, ali smo ga mi djeca zaposjela oglušivši se na strašna upozorenja, zakrčen limenkama piva, čikovima i izgubljenim djevičanstvima. Uspeo sam se trulim stubama preskačući ih po četiri u isti mah, ne mareći hoće li me tko čuti. Bio sam posve siguran i već sam je vidio: ljutiti riđi uvojci, stisnute šake na bokovima, *pa dobro, gdje si ti, jebote?*

Rascijepljene podnice, rupe u žbuci, krhotine, hladan, mračan propuh i nigdje nikoga. U dnevnoj sobi na najvišem katu pronašao sam poruku, tek stranicu istrgnutu iz školske bilježnice. Na golom podu, lepršajući u bljedom pravokutniku svjetlosti s prozora, izgledala je kao da je tamo već stotinu godina. Tada sam osjetio da struja mijenja smjer, oštro režući zavoj i postajući smrtonosna, presnažna da joj se suprotstavim i okreće se protiv mene.

Nisam ponio poruku. Kada sam napustio broj 16 već sam je znao napamet i imao pred sobom cijeli život da pokušam u nju povjerovati. Ostavio sam je tamo gdje sam je našao i vratio se na kraj ulice. Tamo sam čekao u sjeni, gledajući kovitlace pare koje su moji izdisaji slali prema uličnoj svjetiljci dok su zvona otkucavala tri i četiri i pet. Noć je izbljedjela u slabašno, tužno sivilo, iza ugla su mljekareva kolica zaklepetala po popločenoj cesti prema mljekari, a ja sam još čekao Rosie Daly na ulazu u Vjerno susjedstvo.

1.

Otac mi je jednom rekao da je najvažnije što svaki muškarac treba znati odgovor na pitanje za što je spreman umrijeti. *Ako to ne znaš*, rekao je, *koliko vrijediš? Ništa. Uopće nisi muškarac.* Meni je bilo trinaest, a on je u sebe već ulio tri četvrtine boce *Gordon sfinesta*, ali hej, odličan razgovor. Koliko se sjećam, bio je spreman umrijeti: a) za Irsku, b) za svoju majku koja je bila mrtva već deset godina i c) da mu dopadne šaka ona kučka Maggie Thatcher.

Kako bilo, od toga dana u svakom sam trenutku života mogao kao iz topa ispaliti za što sam točno spreman umrijeti. Isprva je bilo lako: za obitelj, djevojku, dom. Poslije su se stvari, barem na neko vrijeme, zakomplicirale. Danas su se ustalile i to mi se sviđa; čini mi se da je to nešto čime se čovjek može ponositi. Bio bih spreman umrijeti za, ne nužno tim redoslijedom: svoj grad, svoj posao i svoju klinku.

Klinka se za sada pristojno ponaša, grad je Dublin, a zaposlen sam u policiji, u Odjelu posebnih kriminalističkih poslova, tako da bi se moglo činiti očiglednim za što ću od navedenog najvjerojatnije i umrijeti, ali već dugo se na poslu nisam suočio ni sa čim strašnijim od divovske hrpe usranih papira. Zbog veličine države, prikriveni istražitelji na terenu imaju kratak vijek trajanja: dvije operacije, možda četiri, prije nego što rizik da ćeš biti prepoznat postane previsok. Ja sam već davno potrošio svojih devet života. Trenutačno se držim zaleđa i vodim vlastite operacije.

Evo gdje leži pravi rizik u prikrivenome odjelu, bilo na terenu ili izvan njega: stvaraš li opsjene dovoljno dugo, povjerovat ćeš da sve držiš pod kontrolom. Lako je upasti u zabludu da si hipnotizer, majstor opsjenar, pametnjaković koji zna što je stvarno i kako se svi trikovi izvode.

Prava istina je da si još uvijek tek jedan od naivaca u publici, zatečeno otvorenih usta. Koliko god bio dobar, u toj će igri svijet uvijek biti bolji. Lukaviji je od tebe, brži i mnogo okrutniji. Preostaje ti jedino da pokušaš držati korak s njim, da budeš svjestan svojih slabosti i neprestano očekuješ prljave udarce.

Kada se život pripremao da mi drugi put zada prljavi udarac, bilo je poslijepodne, jednog petka početkom prosinca. Dan sam proveo baveći se

redovnim održavanjem nekih od mojih aktualnih opsjena - jedan moj dečko, koji ovog Božića od strica Franka neće dobiti slatkiše pod bor, uvalio se u takvu situaciju da je, iz složenih razloga, trebao stariju gospođu koju bi nekolicini sitnih dilera mogao predstaviti kao svoju baku - i baš sam se zaputio do bivše žene da pokupim klinku za vikend. Olivia i Holly žive u nevjerojatno ukusno sređenoj dvojnoj kući, u ulickanoj, slijepoj ulici u Dalkeyu. Dobili smo je kao vjenčani dar od Olivijina tatice. Kada smo se uselili, imala je ime umjesto broja. Toga sam se brzo otarasio, ali trebalo mi je već tada postati jasno da taj brak nema šanse. Da su moji roditelji znali da se ženim, mama bi se do grla zadužila u kreditnoj zadruzi, kupila nam ljupku garnituru cvjetnog uzorka i bila izvan sebe od bijesa ako bismo skinuli plastiku s jastuka.

Olivia se isprijčila nasred vrata kako mi slučajno ne bi palo napamet da pokušam ući.

— Holly će uskoro biti spremna — rekla je.

Olivia je, ovo govorim s rukom na srcu i s jednakom mjerom samodopadnosti i žaljenja, pravi komad: visoka, profinjeno izdužena lica, bujne, meke, pepeljastoplave kose i nenametljivih oblina koje isprva ne primjećuješ, ali ih ubrzo ne možeš preostati primjećivati. Te večeri utegnula se u skupocjenu crnu haljinu, fine tajice i bakinu dijamantnu ogrlicu koju je vadila samo u posebnim prilikama, tako da bi i sam papa smaknuo kapu s glave da obriše znoj sa čela. Budući da nisam tako otmjen momak kao papa, prostački sam zazviždao.

— Važan spoj?

— Idemo na večeru.

— Da li to »mi« opet uključuje Derma?

Olivia je suviše pametna da bi dopustila da je tako lako izbacim iz takta.

— Ime mu je Dermot i da, uključuje.

Pretvarao sam se da sam zadivljen.

— To traje već četiri vikenda, jesam li u pravu? Reci mi: je li noćas ta velika noć?

Olivia je zazvala uza stube:

— Holly! Otac ti je ovdje!

Dok mi je bila okrenuta leđima, provukao sam se pokraj nje i ušao u

predsoblje. Nosila je Chanel No. 5, kao i uvijek otkako je poznajem.

Odozgo se čulo:

— Tata! Evo me evo me evo me, samo moram još...

Potekla je duga, revna bujica brbljarija kojom je Holly objašnjavala što se događa u njezinoj kompliciranoj glavici ne mareći sluša li je tko.

— Ne moraš žuriti, zlato! — viknuo sam na putu prema kuhinji.

Olivia me slijedila.

— Dermot bi trebao svaki čas stići — rekla mi je. Bilo je nejasno je li to prijetnja ili molba.

Otvorio sam hladnjak i zavirio unutra.

— Ne sviđa mi se kakvog je kova taj momak. Nema bradu. Nikada nisam vjerovao tipovima bez brade.

— Pa, na sreću, tvoj ukus što se tiče muškaraca u ovom je slučaju posve nevažan.

— Postat će važan ako ovo s njim preraste u nešto dovoljno ozbiljno da tip počne provoditi vrijeme s Holly. Kako se ono preziva?

Jednom, dok smo se tek spremali razići, Olivia me tresnula vratima hladnjaka u glavu. Vidio sam kako razmišlja o tome da to sada ponovi. Ostao sam sagnut da joj pružim dobru priliku, ali nije se dala isprovocirati.

— Zašto te to zanima?

— Moram ga provjeriti u bazi podataka. — Izvukao sam bocu soka od naranče i protresao je. — Kakvo je ovo sranje? Kada si prestala kupovati dobre stvari?

Olivijina usta - s nenametljivim ružem boje kože - počela su se stezati.

— *Nećeš* provjeravati Dermota ni u kakvoj bazi, Frank.

— Nemam izbora — veselo sam joj rekao. — Moram se uvjeriti da nije neki pedofilčić, ne?

— Bože dragi, Frank! Nije...

— Možda i nije — dopustio sam. — *Vjerojatno* nije. Ali kako možeš biti sigurna, Liv? Zar ne bi radije bila sigurna nego se poslije kajala? — Otvorio sam sok i potegnulo iz boce.

— Holly! — Zazvala je Olivia, ovaj put glasnije. — Požuri!

— Ne mogu naći *konja!* — Odozgo se čulo nekoliko muklih udaraca.

Rekao sam Oliviji:

— Meta su im samohrane mamice s dražesnom dječicom. A začudila bi se koliko njih nema bradu. Nisi primijetila?

— Ne, Frank, nisam. I ne želim da se služiš poslom za zastrašivanje. ..

— Dobro pogledaj sljedeći put kad neki pedos bude na telki. Imat će bijeli karavan i neće imati bradu, sto posto. Što ono Dermo vozi?

— *Holly!*

Otpio sam još jedan velik gutljaj soka, obrisao grlić rukavom i tutnuo bocu natrag u hladnjak.

— Ovo ima okus po mačjoj pišalini. Ako ti povisim alimentaciju, hoćeš kupiti pošten sok?

— Da je utrostručiš — rekla je Olivia ledeno i slatko, pogledavajući na sat — a nije da si to možeš priuštiti, možda bi dostajala za otprilike jednu bocu tjedno.

Maca isuče kandže ako je dovoljno dugo povlačiš za rep.

Tada nas je Holly oboje spasila od nas samih doletjevši iz sobe vičući iz sveg glasa: »Tatatatatata!«. Stigao sam u podnožje stuba baš na vrijeme da se odozgo baci na mene poput malog, zavitlanog vatrometa, u oblaku zlatne, paučinaste kose i ružičastih, svjetlucavih drangulija, obujmi me nogama oko struka i opali po leđima školskom torbom i plišanim ponijem zvanom Clara, koji je vidio i bolje dane.

— Zdravo, vjeveričasti majmunčiću — rekao sam ljubeći je u čelo. Bila je lagana poput vile. — Kakav ti je bio tjedan?

— Bila sam jako zauzeta i nisam vjeveričasti majmunčić — ozbiljno mi je rekla, nosa uz moj nos.

— Što je vjeveričasti majmunčić?

Holly ima devet godina, krhke je građe i osjetljive kože, što je naslijedila s majčine strane - mi Mackeyjevi smo kršni debelokošci guste kose, građeni za težak rad u dublinškom podneblju - kao i sve drugo izuzev očiju. Kada sam je prvi puta vidio, podigla je lice i pogledala me mojim očima, krupnim, raširenim, svijetloplavim očima koje su me stresle poput hica iz elektrošokera, a i dan danas mi srce poskoči kad god ih vidim. Olivia može sastrugati moje prezime kao naljepnicu sa zastarjelom adresom, natrpati hladnjak sokom koji ne volim i pozvati pedosa Derma da popuni moju stranu postelje, ali te oči ne može promijeniti.

Rekao sam Holly:

— To je čarobni vilinski majmunčić koji živi u začaranoj šumi.

Pogled koji mi je uputila bio je savršeno uravnotežen spoj zadivljenosti i nevjerice.

— Čime si bila tako zauzeta?

Spuznula je s mene i uz tup udarac sletjela na pod.

— Chloe i Sarah i ja ćemo imati bend. Nacrtala sam ti sliku u školi zato što smo izmislile ples i mogu li dobiti bijele čizme? Sarah je napisala pjesmu i...

U tom trenutku Olivia i ja gotovo smo se nasmiješili jedno drugome iznad njezine glave, ah se Olivia pribrala i ponovno pogledala na sat.

Na prilazu smo naletjeli na mojeg prijatelja Derma koji je - što sa sigurnošću tvrdim jer sam se dočepao broja njegovih registarskih oznaka kada je prvi puta izveo Oliviju na večeru - besprijekorno uzoran građanin koji nikada nije čak ni nepropisno parkirao svoj audi i koji, ne svojom krivnjom, izgleda kao da živi neprestano susprežući poriv da glasno podrigne.

— Večer — rekao je, kimnuvši mi kao da ga je stresla struja. Vjerujem da me se Dermo možda malo boji. — Zdravo, Holly.

— Kako ga zoveš? — upitao sam Holly dok sam je vezao u dječju sjedalicu, a Olivia, savršena poput Grace Kelly, na do vratku ljubila Derma u obraz.

Holly je zagladila Clarinu grivu i slegnula ramenima.

— Mama kaže da ga trebam zvati striček Dermot.

— Zoveš li ga tako?

— Ne. Naglas ga nikako ne zovem. U glavi ga zovem Lignjoglavac. — Provjerila je u retrovizoru hoću li je ukoriti. Već je bila spremna tvrdoglavo isturiti bradu.

Prasnulo sam u smijeh.

— Prekrasno — rekao sam joj. — To je moja djevojčica. — Zatim sam se okrenuo pod ručnom tako da su Olivia i Lignjoglavac poskočili od straha.

Otkako se Olivia opametila i izbacila me, živim u luci, u golemom

stambenom bloku koji izgleda kao da ga je u devedesetima izgradio David Lynch. Tepisi su toliko debeli da se nikada ne čuje ni korak, ali čak se i u četiri ujutro osjeća šum pet stotina umova koji zuje slijeva i zdesna: ljudi sanjaju, nadaju se, brinu, planiraju, razmišljaju. Odrastao sam u kući s više stanova, pa bi se moglo pomisliti da mi odgovara živjeti ovako kao u kavezu na peradarskoj farmi, ali ovo je drukčije. Ne poznajem te ljude; čak ih niti ne viđam. Pojma nemam kako ulaze i izlaze odavde. Koliko ja znam, možda nikada niti ne izlaze, već ostaju zabarikadirani u stanovima i razmišljaju. Čak i u snu jednim uhom osluškujem šumove, spreman iskočiti iz kreveta i, ako je potrebno, braniti svoj teritorij.

Moj osobni kutak Twin Peaksa namješten je u postbrakorazvodnom stilu, što znači da, premda su prošle četiri godine, izgleda kao da kamion sa selidbenim stvarima još nije stigao. Izuzetak je Hollyina soba koja je natrpana svim pahuljastim, pastelnim predmetima poznatima ljudskom rodu. Istog dana kada smo zajedno birali pokućstvo, konačno sam od Olivije uspio iskamčiti jedan vikend mjesečno pa sam želio kupiti Holly sve što se nudilo na tri kata trgovačkog centra. Napola sam vjerovao da je nikada više neću vidjeti.

— Što ćemo sutra raditi? — pitala je dok smo prolazili tapeciranim hodnikom. Claru je držala za nogu i vukla je po tepihu. Kad sam zadnji put obratio na to pozornost, vrištala je iz sveg glasa pri samoj pomisli da bi taj konj mogao dotaći pod. Samo trepneš i već si nešto propustio.

— Sjećaš li se zmaja kojeg sam ti kupio? Završi svu zadaću večeras, pa ću te, ako ne bude padala kiša, odvesti u Phoenix Park i naučiti te puštati zmaja.

— Može i Sarah s nama?

— Nazvat ćemo njezinu mamu nakon večere. — Roditelji Hollynih prijatelja me obožavaju. Ništa im se ne čini odgovornijim nego pustiti dijete u park s detektivom.

— Večera! Možemo jesti pizzu?

— Naravno — rekao sam. Olivia živi organskim životom bogatim vlaknima bez aditiva; ne uravnotežim li to, mala će odrasti dvostruko zdravija od svih prijateljica i osjećati se izdvojeno. — Zašto ne? — Zatim sam otključao vrata i prepoznao prvi znak da Holly i ja večeras nećemo pizzu ni okusiti.

Svjetlo govorne pošte na mom telefonu je popizdilo. Pet propuštenih

poziva. S posla me zovu na mobitel, agenti na terenu i povjerljivi doušnici zovu me na drugi mobitel, a Olivia mi pošalje SMS ako je baš nužno. Preostaje još samo obitelj, odnosno moja mlađa sestra Jackie, budući da je ona jedina s kojom sam razgovarao proteklih nekoliko desetljeća. Pet poziva vjerojatno znači da nam je jedan od roditelja na samrti.

— Evo — rekao sam Holly i pružio joj laptop. — Oduzi ovo u svoju sobu i gnjavi frendice na *chatu*. Posvetit ću ti se za par minuta.

Holly, koja je dobro znala da ne smije sama na internet dok ne navrši dvadeset prvu, sumnjičavo me pogledala.

— Ako hoćeš cigaretu, tata — rekla je jako odraslo — možeš jednostavno izaći na balkon. Znam da pušiš.

Položio sam joj ruku na leđa i gurnuo je prema sobi.

— Ma da? Po čemu si to zaključila? — U bilo kojem drugom trenutku bio bih iskreno radoznao. Nikada nisam pušio pred Holly, a Olivia joj to ne bi rekla. Mi smo tvorci njezina uma, nas dvoje; od pomisli da u njemu ima nečega što joj mi nismo ulili još mi staje pamet.

— Jednostavno znam — rekla je Holly samodopadna lica, bacajući Claru i torbu na krevet. Još će iz te male nastati detektivka. — I ne bi smio. Sestra Marija Tereza kaže da ćeš od toga iznutra biti sav crn.

— Sestra Marija Tereza je mrtva, ne? Pametna žena. — Upalio sam laptop i spojio ga na mrežu. — Evo, izvoli. Moram telefonirati. Samo nemoj kupovati nikakve dijamante na ebayu.

Holly je upitala:

— Ideš telefonirati svojoj curi?

Izgledala je sićušno i previše mudro stojeći u bijelom, podstavljenom kaputiću koji joj je sezao do polovice mršavih nožica i trudeći se da joj razrogačene oči ne djeluju uplašeno.

— Ne — rekao sam. — Ne, zlato. Nemam curu.

— Časna riječ?

— Časna riječ. I ne planiram je imati tako skoro. Za nekoliko godina možda ćeš mi ti neku izabrati. Što kažeš na to?

— Ja bih da ti mama bude cura.

— E, da — rekao sam. — Znam. — Na trenutak sam joj položio dlan na glavu. Kosa joj je bila poput latica. Zatim sam zatvorio za sobom vrata i vratio se u dnevnu sobu da doznam tko je umro.

Kao što sam i očekivao, na sekretarici je bila Jackie i zvučala je poput brzog vlaka. Loš znak: Jackie koči kad su dobre vijesti (»Nikada nećeš pogoditi što se dogodilo. Hajde, pokušaj pogoditi.«), a kada su loše, pritišće gas do daske. Ovo je bila čista Formula 1. »O, Isusa ti, Francis, hoćeš li više dići tu prokletu slušalicu, moram razgovarati s tobom. Ne zovem te iz zezancije, znaš da to nikada ne radim. Ali prije nego što se uplašiš, nije mama, Bože sačuvaj, mama je super, malo je uzdrmana, ali svi smo, isprva joj je srce počelo ubrzano tući, ali smirila se i Carmel joj je dala gutljaj brendija pa je sada super, nije li tako, mama? Hvala Bogu što je Carmel bila ovdje, obično ih obilazi petkom nakon kupovine, pa je nazvala mene i Kevina da dođemo. Shay je rekao neka te ne zovemo, da nema smisla, ali rekla sam mu neka se goni, jer to ne bi bilo u redu pa ako si kod kuće, daj više podigni slušalicu i razgovaraj sa mnom, može? Francis! Tako mi Boga...«

Pisak je označio da je vrijeme za poruku isteklo.

Carmel i Kevin i Shay, kuku meni. Zvučalo je kao da se cijela obitelj sjatila u kuću mojih roditelja. Moj tata; mora da je on posrijedi.

— Tata! — viknula je Holly iz svoje sobe. — Koliko cigareta popušiš dnevno?

Gospođica sekretarica upućivala me koji gumb da pritisnem. Slijedio sam njezine upute.

— Tko kaže da pušim?

— Moram *znati!* Dvadeset?

Za početak.

— Možda.

Opet Jackie:

»Prokleti stroj, nisam završila! Kad smo već kod toga, odmah sam trebala reći da nije ni o tati riječ, on je isto kao i uvijek, nitko nije umro niti se ozlijedio ni ništa slično i sve u svemu svi smo super. Kevin je malko uzrujan, ali mislim da je to zato što se brine kako ćeš sve ovo primiti, a on je, znaš, još uvijek lud za tobom. Čuj, možda nije ništa, Francis, ne želim da se izbezumiš, znaš, možda je sve to neka šala, možda nas netko vuče za nos i to smo isprva i mislili, premda bi takva šala bila, ako mene pitaš, prilično usrana, da oprostiš na izrazu...«

— Tata! Koliko često vježbaš?

Što sad, dovraga?

— Potajice plešem balet.

— Neeee, ozbiljno! Koliko često?

— Ne dovoljno.

— ... i naravno, nitko od nas ionako pojma nema što da poduzmemo, pa me nazovi čim dobiješ poruku, može? Molim te, Francis. Imam mobitel u ruci.

Klik, biiip, opet gospođica sekretarica. Kada se toga sjetim, vidim da sam trebao već tada sve shvatiti ili barem naslutiti o čemu je riječ.

— Tata? Koliko voća i povrća jedeš?

— Vagone.

— Ne jedeš toliko!

— Malo.

Iduće tri poruke bile su u istom stilu, u razmacima od pola sata. U posljednjoj je Jackie već došla do stupnja u kojem su je mogli razumjeti samo mali psi.

— Tata?

— Samo tren, ljubavi.

S mobitelom sam izišao na balkon iznad mračne rijeke, uljasto žutih svjetala i užurbanog režanja prometne gužve, pa nazvao Jackie. Odgovorila je na prvo zvono.

— Francis? Isuse, Marijo i Josipe, već sam izludjela! Gdje si bio?

Usporila je na otprilike sto dvadeset na sat.

— Išao sam po Holly. Što je sad pak bilo, Jackie, dovraga?

Glasovi u pozadini. Čak i nakon toliko vremena, odmah sam prepoznao britku zajedljivost Shayeva glasa. Na prvi majčin slog stegnulo mi se grlo.

— Oh, Bože, Francis... Bi li sada sjeo, meni za ljubav? Bi li si natočio čašicu brendija ili nešto? — Jackie, ne kažeš li mi što se događa, kunem ti se da ću doći i udaviti te golim rukama.

— Pričekaj malo, ne trči pred rudo... — Čulo se zatvaranje vrata. — Tako — rekla je Jackie u tišini koja je odjednom zavladała. — Dobro. Sjećaš se kako sam ti nedavno rekla da neki tip kupuje tri kuće na početku Susjedstva? Da ih pretvori u stambene zgrade?

— Aha.

— Na kraju ipak neće raditi stanove, sada kada su svi zabrinuti za cijene nekretnina. Zadržat će kuće neko vrijeme da vidi kako će se stvari razvijati. Doveo je radnike da izvade kamine i štukature i slično, pa da ih proda. Jesi li znao da su ljudi spremni platiti velike novce za te drangulije? Maloumnici... i počeli su danas, s kućom na uglu. Sjećaš se one ruševne?

— Broj šesnaest.

— E, baš ta. Dok su vadili kamine, iza jednog su pronašli kofer.

Dramatična stanka. Droga? Oružje? Lova? Jimmy Hoffa?

— Jebi ga, Jackie. Što?

— Rosie Daly, Francis. Njezin kofer.

Svi slojevi prometne buke iščezli su kao odsječeni. Onaj narančasti odbлесak na nebu je podivljao, gladan poput šumskog požara, zasljepljujući, neobuzdan.

— Ne — rekao sam — nije. Ne znam odakle ti to, dovraga, ali to je hrpa govana.

— Ah, slušaj, Francis...

Briga i sućut tekle su joj s jezika. Daje bila uz mene, mislim da bih je nokautirao.

— Ma nemoj ti meni »Ah, slušaj, Francis«. Ti i mama dovele ste se u nekakvo histerično ludilo oko jebenog ničega, a sada biste željele i mene u to uvući...

— Slušaj me, znam da si...

— Jedino ako sve ovo nije nekakva fora da me domamite sebi. Je li o tome riječ, Jackie? Jesi li si zacrtala nekakvu veliku obiteljsku pomirbu? Jer ako jesi, odmah ću te upozoriti da ovo nije jebeni Hallmark Channel i da takva igra neće dobro završiti.

— Ti, lajavče jedan glupi — planula je Jackie. — Priberi se. Za koga me smatraš? U tom koferu bila je košulja, ljubičasta s orijentalnim uzorkom, Carmel ju je prepoznala...

Vidio Asam je na Rosie stotinu puta, znao sam kakvi su ti gumbi pod prstima.

— Da, kakvu je u osamdesetima imala svaka gradska cura. Carmel bi prepoznala i Elvisa kako šeće Grafton Streetom samo da bi imala o čemu tračati. Mislio sam da si pametnija, ali očito...

— ...a u nju je bio zamotan rodni list. Rose Bernadette Daly.

To je manje-više okončalo tu nit razgovora. Pronašao sam cigarete, naslonio se laktima o ogradu i povukao najduži dim u životu.

— Žao mi je što sam skočila na tebe — rekla je Jackie nešto blaže.

— Francis?

— Aha.

— Jesi dobro?

— Aha. Slušaj me, Jackie, znaju li Dalyjevi?

— Nisu kod kuće.

Nora se odselila u Blanchardstown, tako bar mislim, prije nekoliko godina; Gospodin i gospođa Daly posjećuju je petkom uvečer da vide malu. Mama vjeruje da negdje ima njezin broj, ali... — Jeste li zvali policiju?

— Samo tebe, naravno.

— Tko sve zna za ovo?

— Samo građevinci. Dva mlada Poljaka. Kada su završili s poslom, otišli su do broja petnaest preko puta i pitali postoji li netko kome bi mogli vratiti kofer, ali na broju petnaest su sada neki studenti pa su Poljake poslali mami i tati.

— I mama to nije razglasila po cijeloj ulici? Jesi sigurna?

— Susjedstvo više nije onakvo kakvim ga pamtiš. Ovih dana dobru polovicu čine studenti ijapiji; ne znamo čak ni kako se zovu. Cullenovi su još tu, zatim Nolanovi i poneki Hearne, ali mama im ništa nije željela reći prije nego što obavijesti Dalyjeve. Ne bi bilo u redu.

— Dobro. Gdje je kofer sada?

— U dnevnoj sobi. Možda ga građevinci nisu smjeli micati? Morali su nastaviti s poslom...

— Dobro je. Nemojte ga više dirati ako ne morate. Doći ću najbrže što mogu.

Trenutak tišine. Zatim:

— Francis, ne bih željela da odmah pomišljamo na najgore, Bog nas blagoslovio, ali ne znači li to da je Rosie...

— Ništa još ne znamo — rekao sam. — Samo ostanite mirni, ne razgovarajte ni sa kim i čekajte da dođem.

Prekinuo sam vezu i nabrzinu preletio pogledom stan iza sebe.

Hollyina vrata još su bila zatvorena. Završio sam cigaretu još jednim maratonskim udahom, bacio opušak preko ograde, zapalio novu i nazvao Oliviju.

Nije čak ni pozdravila.

— Ne, Frank. Ovoga puta ne. Nema šanse.

— Nemam izbora, Liv.

— Preklinjao si za svaki vikend. *Preklinjao*. Ako ih ne želiš...

— Želim ih. Ovo je hitno.

— Uvijek je hitno. Odred može preživjeti dva dana bez tebe, Frank. Što god si umišljao, nisi nezamjenjiv.

Bilo kome na više od metar od nje činilo bi se da prpošno čavrlja, ali zapravo je kiptjela od bijesa. Čulo se zveckanje jedaćeg pribora, provale vragolasta smijeha i nešto što je zvučalo kao, *Bog nam pomogao, vodena instalacija*.

— Ovoga puta nije posao posrijedi — rekao sam. — Nego obitelj.

— Ma naravno da jest. Ima li to slučajno veze s činjenicom da sam na četvrtom spoju s Dermotom?

— Liv, štošta bih rado učinio da ti upropastim četvrti spoj s Dermotom, ali nikada se ne bih odrekao vremena s Holly. Dovoljno me poznaješ da znaš da je tako.

Kratka, sumnjičava stanka.

— Kakva je to hitna obiteljska situacija?

— Ne znam još. Jackie me histerično nazvala iz kuće mojih roditelja; nisam uspio pohvatati detalje. Moram smjesta otići onamo.

Još jedna stanka. Zatim je uz dug, umoran udah Olivia rekla:

— U redu. Mi smo u *Coterie*. Dovedi je.

Coterie ima kuhara s televizije kojemu u mnogim priložima nedjeljnih novina glade jaja. Tom bi mjestu stvarno dobro došla zapaljiva bomba.

— Hvala, Olivia. Ozbiljno. Pokupit ću je kasnije večeras, ako uspijem, ili sutra ujutro. Nazvat ću te.

— Samo daj. Ako uspiješ, naravno — rekla je Olivia i prekinula.

Bacio sam cigaretu i ušao raspizditi još jednu ženu u svom životu.

Holly je na krevetu sjedila prekrivenih nogu s računalom u krilu, zabrinuta lica.

— Ljubavi — rekao sam — imamo problem.

Uprla je prstom u laptop.

— Tata, vidi.

Na zaslonu je velikim ljubičastim slovima okruženim gomilom blještave grafike pisalo: UMRIJET ĆEŠ S 52 GODINE. Mala je djelovala uistinu zabrinuto. Sjeo sam na krevet iza nje i povukao je zajedno s laptopom na krilo.

— Stoje sad ovo?

— Sarah je našla ovaj internetski kviz pa sam ga riješila za tebe i evo što je ispalo. Ti već imaš *četrdeset jednu*.

Oh, Kriste, ne sada.

— Kokice, to je internet. Svatko na njega može staviti bilo što. To ne znači da je stvarno tako.

— Ali piše! Sve su *predvidjela*.

Olivia će biti luda od sreće ako joj vratim Holly uplakanu.

— Daj da ti nešto pokažem — rekao sam. Posegnuo sam rukom oko nje, uklonio smrtnu presudu sa zaslona, otvorio dokument u Wordu i natipkao: TI SI VANZEMALJAC IZ SVEMIRA. OVO ČITAŠ NA PLANETU BONGO.

— Evo. Je li to istina?

Holly je kroz suze uspjela protisnuti hihot.

— Naravno da nije.

Obojio sam tekst u ljubičasto i izabrao kićeni font.

— A sada?

Odmahnula je glavom.

— A ako natjeram računalo da te pita gomilu pitanja prije nego što ovo napiše? Bi li onda bilo istina?

Za trenutak sam povjerovao da sam uspio, ali zatim su se sitna ramena ukrutila.

— Rekao si da imamo problem.

— Aha. Morat ćemo izmijeniti plan, samo mrvicu.

— Moram natrag mami — rekla je Holly obraćajući se laptopu. — Je li tako?

— Jest, zlato. Jako im je, jako žao. Doći ću odmah po tebe, čim

uzmognem.

— Opet te trebaju s posla?

To *opet* bilo je strasnije od ičega čemu bi se Olivia mogla domisliti.

— Ne — rekao sam naginjući se u stranu kako bih vidio Hollyno lice.

— Ovo nema veze s poslom. Posao se može slobodno baciti s mosta, je li tako? — To je izazvalo slabašan osmijeh. — Sjećaš li se tete Jackie? U velikoj je nevolji pa me smjesta treba da je izbavim.

— A ne mogu s tobom?

I Jackie i Olivia pokušavale su s vremena na vrijeme natuknuti da bi Holly trebala upoznati tatinu obitelj. Bez obzira na zloslutni kofer, samo će preko mene mrtvog Holly umočiti makar i prst u uzavreli kotao ludosti Obitelji Mackey u najboljem izdanju.

— Ne ovaj put. Kada sve sredim, odvest ćemo tetu Jackie nekamo na sladoled, može? Da se svi oraspoločimo?

— Može — rekla je Holly uz umoran, mali udah, baš kao Olivia.

— To će biti zabavno. — Zatim mi se iskobeljala iz krila i počela trpati svoje stvari natrag u školsku torbu.

U autu je Holly neprestano razgovarala s Clarom, prigušenim glasićem prethim da bih je čuo. Na svakom semaforu pogledavao sam je u retrovizoru i u sebi se zakleo da ću joj se odužiti: dočepaj se broja telefona Dalyjevih, baci im prokleti kofer na prag i vrati Holly na El Rancho Lyncho prije vremena za spavanje. Već sam znao da neće biti tako. Ta ulica i taj kofer dugo su čekali moj povratak. Sada kada sam zagrizao udicu, ono što su mi namijenili trajat će mnogo duže od jedne večeri.

Poruka je sadržavala tek najnužniji minimum tinejdžerske melodrame; ta Rosie u tome je uvijek bila vješta. *Znam da će ovo biti šok i žao mi je, ali nisam nikoga namjerno vukla za nos i to mi stvarno nije bila namjera. Samo sam jako dobro razmislila o svemu i ovo je jedini način da ikada dobijem poštnu priliku za život kakav želim. Jedino bih voljela da to mogu ostvariti a da pritom nikoga ne povrijedim/naljutim/razočaram. Bilo bi sjajno kada bih mogla znati da me prate želje da pronađem sreću u novom životu u Engleskoj!! Ali ako je to previše očekivati, razumijem.*

Kunem se da ću se jednoga dana vratiti. Do tada, puno, puno, puno ljubavi, Rosie.

Između trenutka kada je ostavila poruku na podu broja 16, u sobi u kojoj smo se prvi put poljubili, i trenutka kada je otišla prebaciti kofer preko nekog zida i dati petama vjetra, nešto se dogodilo.

2.

Vjerno susjedstvo nećeš pronaći ako ne znaš gdje ga treba tražiti. Liberties su stoljećima rasli sami od sebe bez ikakve pomoći gradskih urbanista, a Susjedstvo je pretrpana slijepa ulica koja se usred četvrti ugnijezdila poput pogrešnog kraka labirinta. Premda je udaljena deset minuta hoda od sveučilišta Trinity i kričavih dućana na Grafton Streetu, u moje vrijeme nismo išli na Trinity, a ekipa s Trinityja nije zalazila k nama. Zapravo to nije bila sumnjiva četvrt - tvornički radnici, zidari, pekari, socijalci i vesela, nastrana bitanga koja je radila u Guinnessu i imala plaćeno zdravstveno i večernju školu - nego samo zabita. Četvrt Liberties ime je dobila još prije nekoliko stotina godina jer je išla svojim putem i stvarala vlastita pravila. Pravila u mojoj ulici glasila su ovako: koliko god bio švorc, uđeš li u pivnicu moraš platiti rundu; ako ti kompanjon uleti u tučnjavu, ostaješ uz njega da ga odvučeš čim padne prva krv tako da nitko ne izgubi obraz; heroin prepuštaš onima iz stambenih zgrada; makar ovaj mjesec bio panker i anarhist, nedjeljom ideš na misu; što god se dogodilo, nikada ne cinkaš. Parkirao sam nekoliko minuta dalje i prošetao. Nema razloga da mi obitelj sazna što vozim niti da mi je na stražnjem sjedalu pričvršćena dječja sjedalica. Noćni zrak u Libertiesu još je isti, topao i nemiran, vrećice čipsa i autobusne karte kovitlaju se na zapusima vjetra, iz pivnica dopire neotesana galama. Narkići po uglovima počeli su nositi blještavi nakit uz radničke kombinezone, pokazujući uistinu ugladen modni izričaj. Dvojica su me odmjerila i počela bauljati prema meni, ali uputio sam im velik, zubat osmijeh pa su se predomislili.

Vjerno susjedstvo čine dva reda po osam kuća, starih zdanja od crvene opeke sa stubama koje vode do vrata glavnog hodnika. Osamdesetih su u svakoj živjela tri ih četiri domaćinstva, ponekad i više. Domaćinstvo je moglo značiti sve, od Ludog Johnnija Malonea, koji se borio u Prvom svjetskom ratu i rado pokazivao svoju tetovažu iz Ypresa, do Sallie Hearne koja zapravo nije bila prostitutka, ali je morala nekako prehraniti sve te klince. Tko je živio od socijalne pomoći imao je stan u podrumu i patio od nedostatka vitamina D; ako je netko imao posao, njegov bi bio barem dio prvoga kata; onaj čija je obitelj ovdje već generacijama, imao je prednost i sobe na posljednjem katu gdje mu nitko nije skakao po glavi.

Susjedstvo bi trebalo izgledati manje kada mu se vratiš, ali moja ulica samo je izgledala shizoidno. Nekoliko kuća doživjelo je zgodne male preinake koje su uključivale prozore s dvostrukim staklima i simpatična, tobože starinska, pastelna pročelja; većina nije bila te sreće. Broj 16 izgledao je kao je na izdisaju: krov sav rupičast, pokraj stuba hrpa opeke i stare tačke, a u nekom je trenutku u proteklih dvadeset godina netko zapalio ulazna vrata. Na broju 8 prozor na prvom katu bio je osvijetljen, zlatan, udoban i prokleta opasan.

Carmel, Shay i ja došli smo na svijet ubrzo nakon vjenčanja naših roditelja, svake godine po jedno, baš kao što se moglo i očekivati u državi u kojoj su kondomi zabranjena roba. Kevin je stigao gotovo pet godina poslije, kada su roditelji uspjeli doći do daha, a Jackie pet godina nakon njega, valjda u jednom od onih rijetkih trenutaka kada se nisu mrzili do daske. Imali smo četiri sobe na prvom katu broja 8: djevojačka soba, dječjačka soba, kuhinja, dnevna soba - zahod je bio u šupi na kraju dvorišta, a prali smo se u limenoj kadi u kuhinji. Danas mama i tata imaju cijeli taj prostor samo za sebe.

Svakih nekoliko tjedana viđam Jackie koja me izvještava o najvažnijim događajima, ovisno o tome kako tumačimo taj pojam. Ona smatra da moram znati svaki detalj svačijeg života, dok ja smatram da moram znati samo ako je netko umro, tako da nam je bilo potrebno dosta vremena da pronađemo zlatnu sredinu. Kada sam ponovno zakoračio u Vjerno susjedstvo, znao sam da Carmel ima četvero djece i guzicu veličine dublinškog autobusa 77A, da Shay stanuje iznad roditelja i radi u istoj trgovini biciklima radi koje je napustio školu, da Kevin prodaje plazma-televizore i svakog mjeseca ima drugu djevojku, da si je tata napravio nešto nejasno s leđima i da je mama još uvijek mama. Da zaokružimo priču, Jackie je frizerka i živi s tipom po imenu Gavin za kojeg bi se, kaže, jednoga dana mogla i udati. Ako je slijedila zapovijedi, u što sumnjam, ostali o meni nisu kurca znali.

Vrata hodnika bila su otključana, kao i vrata stana. U Dublinu više nitko ne ostavlja otvorena vrata. Jackie je, s mnogo takta, sve uredila da stupim na scenu kako god poželim. Iz dnevne sobe dopirali su glasovi; kratke rečenice, duge stanke.

— Bok svima — rekao sam s vrata.

Komešanje, spuštanje šalice, okretanje glava. Mamine živahne, crne

oči i pet pari svijetloplavih, baš poput mojih, a sve uprte u mene.

— Skrivajte heroin — rekao je Shay. Bio je naslonjen na prozor s rukama u džepovima; gledao me dok sam dolazio ulicom. — Ide murija.

Kućevlasnik je napokon postavio tapison, nekakav zeleno-ružičast sa cvjetnim uzorkom. Soba je još mirisala na tost, vlagu i laštilo, a osjećao se i jedva zamjetan prljavi zadah koji nisam uspio prepoznati. Na stolu je bio pladanj s čajnim keksima prekriven tableticima. Tata i Kevin sjedili su u naslonjačima; mama je sjedila na sofi između Carmel i Jackie, poput vojskovođe koji se hvali s dva važna zarobljenika.

Moja mama je klasična dublinška majčica: metar i žilet, kovrčave kose, građena poput bačvice, sa stavom »sa mnom nema šale«, pokretana neiscrpnom zalihom prijekora. Dobrodošlica razmetnome sinu glasila je otprilike ovako:

— Francis — rekla je mama. Oslonila se na naslon sofe, prekrižila ruke na mjestu gdje bi joj trebao biti struk i odmjerila me od glave do pete.

— Nisi se udostojao čak ni obući pristojnu košulju?

Rekao sam:

— Bok, majčice.

— Mama, ne majčica. Kako samo izgledaš. Susjedi će pomisliti da sam odgojila skitnicu.

U nekom trenutku života zamijenio sam vojničku parku smeđom kožnatom jaknom, ali izuzev toga, osjećaj za modu nije mi se promijenio otkako sam otišao od kuće. Da sam obukao odijelo, gnjavila bi me da si previše umišljam. S mamom ne možeš na zelenu granu.

— Jackie je zvučala kao da je hitno — rekao sam. — Bok, tata.

Tata je izgledao bolje nego što sam očekivao. Nekoć sam ja glasio za sina koji se uvrkao u njega - ista gusta smeđa kosa, iste grube crte lica - ali sličnost je putem, na svu sreću, poprilično izbljedjela. Počeo se pretvarati u starčeka - sijeda kosa, hlače zadignute tako da mu se vide gležnjevi - ali još je bio toliko mišićav da bi čovjek dvaput promislio prije negoli zapodjene s njim tučnjavu. Djelovao je posve trijezno, premda s njim nikada nisi bio načistu dok nije prekasno.

— Lijepo što si nas počastio posjetom — rekao je. Glas mu je bio dublji i hrapaviji; previše Camela. — Još imaš muda.

— To mi svi kažu. Bok, Carmel. Kev. Shay.

Shay se nije potrudio odvratiti.

— Francis — rekao je Kevin. Zurio je u mene kao da vidi duha. Postao je krupan momak, stasit, plav i zgodan. Krupniji od mene. — Isusa ti.

— Ne huli — obrecnula se mama.

— Jako dobro izgledaš — obavijestila me Carmel, što se moglo i očekivati.

Da se jednog jutra Uskrsli Gospodin objavi Carmel, rekla bi mu da jako dobro izgleda. Dupe joj je, istini za volju, bilo prilično dojmljivo, a uvježbala je i ugladen izgovor koji bi se mogao nazvati »upoznajte moje sinuse«, što me nije nimalo iznenadilo. Sve je bilo više kako je nekoć bilo nego što je ikada bilo.

— Hvala lijepo — rekao sam. — I ti isto.

— Dođi ovamo, ti... — rekla mi je Jackie. Jackie ima kompliciranu frizuru izbijeljenu peroksidom i oblači se poput lika iz pjesama Toma Waitsa; danas je odjenula bijele kapri hlače i crveni točkasti topić s volanima na nevjerojatnim mjestima.

— Sjedi i popij malo čaja. Donijet ću još jednu šalicu. — Ustala je i krenula u kuhinju, a usput mi je ohrabrujuće namignula i uštipnula me za obraz.

— Ne treba — rekao sam, zaustavljajući je. Od same pomisli da sjednem uz mamu digla mi se kosa na glavi. — Bacimo pogled na taj čuveni kofer.

— Kamo žuriš? — upita mama zapovjedničkim tonom. — Sjedi.

— Prvo posao, onda zabava. Gdje je kofer?

Shay je pokazao glavom pod ispod svojih stopala.

— Posluži se — rekao je.

Jackie je uz tup udarac ponovo sjela. Praćen svim tim pogledima, vrludao sam između stolića, sofe i stolaca.

Kofer je ležao ispod prozora. Bio je svijetloplave boje, zaobljenih rubova, prekriven velikim mrljama crne plijesni i nasilu otvoren; netko je obio bijedne limene bravice. Pogodilo me koliko je malen. Olivia bi za običan izlet preko vikenda obično spakirala sve što smo imali, uključujući električno kuhalo. Rosie je u nov život krenula s nečim što je mogla nositi

jednom rukom.

— Tko je ovo sve dirao? — upitao sam.

Shay se nasmijao, grubo, iz dubine grla.

— Isusa ti, dečki, pa ovo je inspektor Columbo. Hoćeš nam uzeti otiske?

Shay je mračan i žilav i živčan, a ja sam već zaboravio kako je biti u njegovoj blizini. To je kao da stojiš ispod dalekovoda; sav si na iglama. U međuvremenu su mu se od nosa do usana i između obrva usjekle duboke, bijesne brazde.

— Samo ako me lijepo zamoliš — rekao sam. — Jeste li ga svi dirali?

— Ja mu se ne bih ni približila — smjesta je rekla Carmel i malo se stresla. — Tako je prljav.

Pogled mi se susreo s Kevinovim. Za trenutak mi se učinilo kao da nikada nisam ni otišao. — Ja i tvoj tata pokušali smo ga otvoriti — rekla je mama — samo što je bio zaključan pa sam pozvala Shaya i rekla mu da ga otvori odvijačem. Nismo imali izbora, razumije se; izvana ni po čemu nismo mogli zaključiti čiji je.

Ratoborno me pogledala.

— Potpuno si u pravu — rekao sam.

— Kada smo vidjeli što je unutra... kažem ti, bio mi je to najveći šok u životu. Srce mi je htjelo iskočiti iz grudi; mislila sam da me pogodio šlag. Rekla sam. Carmel da je sva sreća što je došla autom pa me može odvesti u bolnicu ako zatreba.

Mamin je pogled govorio da bih za to ja bio kriv, premda još nije smislila zašto.

Carmel mi je rekla:

— Trevoru nije teško spremi djeci užinu, kada je riječ o hitnom slučaju. Sjajan je.

— I ja i Kevin pogledali smo što je unutra čim smo došli — rekla je Jackie. — Nešto smo dirali, ali ne sjećam se što sve...

— Jesi li donio prah za uzimanje otisaka? — pitao je Shay. Lijeno se zgrbio na prozoru i gledao me kroz poluzatvorene kapke.

— To ćemo neki drugi dan, ako budeš dobar.

U džepu jakne pronašao sam kirurške rukavice i navukao ih. Tatu je uhvatio smijeh, dubok i gadno hripav; završio je u neobuzdanom napadaju

kašlja od kojeg se tresao cijeli naslonjač.

Shayev odvijajući ležao je na podu pokraj kofera. Kleknuo sam i njime podigao poklopac. Dva dečka iz tehničkog odjela dugovala su mi uslugu, a bilo je i nekih ljupkih dama kojima sam se sviđao; svatko bi od njih za mene obavio analizu, ali bilo bi im drago da ne sjebem dokazni materijal više nego što je potrebno.

Kofer je bio pretrpan teškim, zgužvanim tkaninama prekrivenim crnim mrljama, napola raspadnutim od plijesni i starosti. Iz njega se širio mračan, težak miris koji je podsjećao na mokru zemlju. To je bila primjesa mirisa koju sam osjetio kada sam ušao.

Vadio sam predmete polako, jedan po jedan, i slagao ih na poklopac da ih ne kontaminiram. Jedne široke traperice s kariranim zakrpama ispod razderanih koljena. Jedan zeleni, vuneni pulover. Jedne traperice tako uske da su imale zatvarače na gležnjevima koje sam, dragi Bože, tako dobro poznao, a sjećanje na Rosiene bokove koji su se u njima ljuljali pogodilo me kao šakom u trbuh. Nastavio sam niti ne trepnuvši. Jedna košulja od flanela bez ovratnika, s finim plavim crtama na podlozi koja je nekoć bila bež. Šest pari bijelih, pamučnih gaćica. Jedna duga bluza, ljubičasto-plavog orijentalnog uzorka koja se raspadala, a kada sam je podigao, iz nje je ispao rodni list.

— Eto — rekla je Jackie. Nagnula se preko naslonjača sofe i zabrinuto piljila u mene. — Vidiš? Do tog trenutka mislili smo da možda nije ništa, da se, što ja znam, klinci zezaju ili kad je netko ukrao nekakvu odjeću i morao je sakriti, ili da je možda neka sirota žena koju je momak tukao čuvala stvari spremne za trenutak kada će smoći hrabrosti da ga napusti, znaš, onako kako te uče u časopisima? — Opet je počela brzati.

Rose Bernadette Daly, rođena 30. lipnja 1966. Papir samo što se nije raspao.

— Aha — rekao sam. — Ako se klinci zezaju, jako su temeljiti.

Jedna majica s natpisom U2 koja bi vjerojatno vrijedila stotine da je nije izgrizla trulež. Jedna majica s plavo-bijelim prugama. Jedan crni, muški sako; tada je u modi bila Annie Hall. Jedan ljubičasti vuneni pulover. Jedna svijetloplava plastična krunica. Dva bijela, pamučna grudnjaka. Jedan *walkman* nepoznatog proizvođača za koji sam štedio mjesecima, a zadnje dvije funte zaradio sam tjedan dana uoči njezina osamnaestog rođendana, pomažući Beakeru Murrayu na tržnici u Iveaghu

prodavati video kazete s ilegalnim snimkama koncerata. Jedan dezodorans u spreju marke *Sure*. Tucet presnimljenih audio kazeta na čijim sam naljepnicama još mogao pročitati njezin zaobljen rukopis: REM, *Murmur*; U2, *Boy*; Thin Lizzy, The Boomtown Rats, The Stranglers, Nick Cave and the Bad Seeds. Rosie je mogla sve drugo ostaviti za sobom, ali njezina muzička zbirka išla je kamo i ona.

Na dnu kovčega ležala je smeđa omotnica. U njoj su se komadići papira zgužvali u čvrstu lopticu pod dvadesetogodišnjim djelovanjem vlage; kada sam oprezno povukao rub, raspala se poput razmočene šaumrole. Dugovat ću Odjelu još jednu uslugu. Kroz plastični prozorčić na prednjoj strani omotnice još je bilo vidljivo nekoliko mutnih natipkanih riječi.

... LAOGHAIRE-HOLYHEAD... POLAZAK... :30 ... Kamo god je Rosie otišla, onamo je dospjela bez naših karata za trajekt.

Svi su zurili u mene. Činilo se da je Kevin iskreno uzrujan.

— Pa — rekao sam — čini se da je ovo uistinu kofer Rosie Daly.

— Počeo sam prebacivati stvari s poklopca natrag u kofer, ostavljajući papire za kraj da se ne zgužvaju.

— Da pozovemo policiju? — upitala je Carmel.

Tata je bombastično pročistio grlo, kao da se sprema hračnuti; mama ga je bijesno prostrijelila pogledom.

— A što bismo im rekli? — upitao sam.

Očigledno nitko o tome nije razmišljao.

— Netko je gurnuo kofer iza kamina, i to prije dvadeset godina — rekao sam. — Teško da je riječ o zločinu stoljeća. Dalyjevi ih mogu zvati ako žele, ali upozoravam vas, policija neće iznijeti duge cijevi da riješi Slučaj začepljenog dimnjaka.

— Ali Rosie — rekla je Jackie. Natezala je pramen kose i netremice me gledala, zečjih sjekutića i širokih, zabrinutih, plavih očiju.

— Nestala je. A ova ovdje drangulija, to je trag, dokazni materijal ili kako se to već zove. Ne bismo li... ?

— Zar je netko prijavio njezin nestanak?

Svi su se stali pogledavati: nitko nije znao. Posve sam sumnjao u to. U Libertiesu, murjaci su kao duhovi u Pacmanu: sastavni su dio igre, naučiš ih izbjegavati i nipošto ih ne ideš tražiti.

— Ako nije — rekao sam zatvarajući kofer vrhovima prstiju — sada je već malo prekasno.

— Ali — rekla je Jackie — čekaj malo. Zar ti ovo ne izgleda kao...? Znaš. Kao da na kraju ipak nije otišla u Englesku. Zar ti se ne čini da ju je netko možda...?

— Jackie ti pokušava reći — obratio mi se Shay — da se čini kako je Rosie netko zatukao, utrpao je u vreću za smeće, odvukao na farmu svinja i tamo je bacio, a zatim gurnuo kofer iza kamina da mu ne smeta.

— Seamus Mackey! Bože sačuvaj! — oglasila se mama. Carmel se prekrižila.

Ta mogućnost već mi je pala na pamet.

— Moguće je — rekao sam — naravno. A možda su je oteli izvanzemaljci i zabunom je ostavili u Kentuckyju. Osobno, odlučio bih se za najjednostavnije objašnjenje, a to je da je sama gurnula kofer iza kamina, a budući da nije bila u prilici da ga ponovo uzme, zaputila se prijeko u Englesku bez rezervnih gaćica. Ali ako tebi u životu nedostaje drame, samo izvoli.

— Ma jasno — rekao je Shay. Shay je imao gomilu mana, ali glupost nije bila jedna od njih. — I zato ti treba sve ovo sranje... — Pokazao je rukavice koje sam trpao natrag u jaknu. — Zato što misliš da se nije dogodio nikakav zločin.

— To mi je profesionalna deformacija — rekao sam, cereći se. — Murjak je murjak dvadeset i četiri sata dnevno, kužiš?

Shay je zgađeno frknuo nosom.

Mama je, s finom mješavinom strahopoštovanja, zavisti i krvožednosti, rekla:

— Theresa Daly će poludjeti. Poludjeti.

Postojala je sva sila razloga iz kojih sam morao stići do Dalyjevih prije ostalih.

— Porazgovarat ću s njom i gospodinom Dalyjem da vidim što žele poduzeti. Kada se nedjeljom obično vraćaju kući?

Shay je slegnuo ramenima.

— Ovisi. Nekada tek nakon ručka, nekada rano ujutro. Kad god ih Nora uspije odbaciti.

To je bilo sranje. Mamu je bilo dovoljno samo pogledati da bi se

vidjelo kako ih već planira zaskočiti prije negoli gurnu ključ u bravu. Pomišljao sam na to da prespavam u autu i pretekнем je u zavoju, ali u blizini nije bilo parkirališta s kojeg bih mogao sve nadzirati. Shay me gledao, odlično se zabavljajući.

Zatim se mama isprсила i rekla:

— Ako hoćeš, Francis, možeš prespavati ovdje. Sofa se još uvijek može razvući.

Nisam ni pomišljao da bi razlog za ovu navalu maženja i paženja mogao biti naš ponovni susret. Mama voli da si joj dužnik. To nipošto nije bila dobra zamisao, ali nisam se uspio domisliti ničem pametnijem.

Za slučaj da sam pomislio kako se smekšala, dodala je:

— Osim ako u zadnje vrijeme nisi previše fin za tako nešto.

— Ne, nipošto — rekao sam i uputio Shayu širok, zubat osmijeh.

— To bi bilo sjajno. Hvala, mama.

— Mogu li i ja ostati? — iznenada je upitao Kevin.

Mama ga je sumnjičavo odmjerila. Izgledao je zatečeno kao i ja.

— Ne mogu te spriječiti — na koncu je rekla. — Samo mi nemoj uništiti dobru posteljinu.

Potom je ustala sa sofe i počela skupljati šalice.

Shay se nasmijao, nimalo dobroćudno.

— Primirje u Waltons' Mountainu — rekao je, gurkajući kofer vrškom čizme. — Baš na vrijeme za proslavu Božića.

Mama ne dopušta pušenje u kući. Shay, Jackie i ja izašli smo zadovoljiti svoje potrebe, a za nama su se dovukli Kevin i Carmel. Sjeli smo na stube pred vratima, kao kada smo bili djeca i nakon užine lizali sladoled na štapiću čekajući da se dogodi nešto zanimljivo. Trebalo mi je neko vrijeme da shvatim kako još čekam neki događaj - klince s loptom, posvađani par, gospođu koja juri preko ceste zamijeniti tračeve za vrećicu čaja, bilo što - kojih jednostavno nije bilo. Na broju 11 par čupavih studenata nešto je kuhao slušajući Keane, čak i ne preglasno, a na broju 7 Sallie Hearne je peglala dok je netko gledao televiziju. Očigledno je to bilo najzabavnije. Što se trenutačno nudilo u Susjedstvu.

Odmah su nas privukla stara mjesta: Shay i Carmel na suprotnim

krajevima najviše stube, Kevin i ja ispod njih, Jackie na dnu, između nas. Na tim mjestima bili su nam utisnuti otisci vlastitih guzica.

— Isusa ti, kada se sve zbroji, toplo je — rekla je Carmel. — Kao da uopće nije studeni, ne? Potpuno je drukčiji osjećaj.

— Globalno zatopljenje — rekao je Kevin. — Ima tko cigarete?

Jackie je podigla kutiju.

— Nemoj sad počinjati. Pogana navika.

— Samo u posebnim prilikama.

Kresnuo sam upaljač pa se nagnuo prema meni. Plamen mu je bacio sjene trepavica na obraze, pa je jedan trenutak izgledao poput uspavana dječaka, rumen i nedužan. Kevin me u ono doba obožavao; posvuda me slijedio. Razbio sam Zippyju Hearneu nos zato što je Kevinu uzeo žele-bombone. Sada je mirisao po kolonjskoj vodici.

— Sallie — rekao sam kimnuvši prema njoj. — S koliko je djece na koncu završila?

Jackie je posegnula rukom preko ramena da joj je Kevin vratio cigarete.

— Četrnaestero. Zaboli me pica kad samo pomislim na to.

Zasmijuljio sam se, a kada sam uhvatio Kevinov pogled, nacerio mi se. Nekoliko trenutaka poslije, Carmel mi je rekla:

— Ja imam već četvero vlastite. Darren, Louise, Donna i Ashley.

— Jackie mi je rekla. Svaka čast. Na koga su?

— Louise je kao ja, Bog joj pomogao. Darren je na tatu.

— Donna je pljunuta Jackie — rekao je Kevin. — Uključujući konjske zube.

Jackie ga je tresnula.

— Daj, umukni.

— Mora da su već veliki.

— Ah, jesu, da. Darren ove godine polaže državnu maturu. Želi upisati inženjerstvo na UCD-u, molim lijepo.

Nitko se nije raspitivao o Holly. Možda podcjenjujem Jackie; možda je znala držati jezik za zubima.

— Evo — rekla je Carmel, kopajući po torbi. Pronašla je mobitel, nešto prčkala po njemu i pružila mi ga. — Hoćeš li ih vidjeti?

Preletio sam fotografije. Četvero svakidašnje, pjegave djece; Trevor, isti kao i uvijek, samo bez kose; dvojni objekt iz sedamdesetih s grubom fasadom u nekom depresivnom predgrađu, ne sjećam se više kojem. Carmel je postala upravo ono o čemu je sanjala. To uspijeva tek malobrojnima. Svaka joj čast, usprkos tome što bi njezini snovi mene natjerali da si prerežem grkljan.

— Izgledaju kao sjajni klinци — rekao sam, vraćajući joj telefon.

— Čestitam, Melly.

Iznad mene se začuo slabašan uzdah.

— Melly. Bože... To godinama nisam čula.

Pod ovim svjetlom ponovno su počeli sličiti sebi. Izbrisalo je bore i sjedine, ublažilo uglatost Kevinove brade i spralo šminku s Jackie, sve dok nismo ostali samo nas petero, svježi, mačjih očiju i nemirni u mraku, snivajući različite snove. Daje Sallie Hearne pogledala kroz prozor, vidjela bi nas: Mackeyeve klinice kako sjede na stubama. U jednom trenutku ludosti postalo mi je drago što sam tamo.

— Joj — rekla je Carmel gnijezdeći se. Carmel nikada nije bila vična šutnji. — Otpast će mi guzica. Jesi siguran da se tako dogodilo, Francis, onako kako si unutra rekao? Da se Rosie kanila vratiti po kofer?

Dok je Shay ispuhivao dim kroz prednje zube začulo se prigušeno siktanje koje je moglo biti smijeh.

— Ma to je hrpa govana. Zna on to jednako dobro kao i ja.

Carmel ga je pljesnula po koljenu.

— Ej, ti, pazi kako se izražavaš. — Shay se nije ni pomaknuo. — O čemu ti to? Zašto bi to bila hrpa govana?

Slegnuo je ramenima.

— Ni u što nisam posve siguran — rekao sam. — Ali da, mislim da postoji velika vjerojatnost da je prijeko u Engleskoj i da živi sretno do kraja života.

— Bez karata i papira? — rekao je Shay.

— Imala je nešto ušteđevine. Ako nije uspjela doći do karte, mogla je kupiti novu. A za put u Englesku u ono vrijeme papiri nisu bili potrebni. — Sve je to uglavnom bila istina. Ponijeli smo rodne listove znajući da ćemo se možda morati prijaviti za socijalnu pomoć dok čekamo posao i zato što smo se namjeravali vjenčati.

Jackie je tiho upitala:

— Bez obzira na sve, je li dobro što sam te nazvala? Ili sam trebala...

U zraku se osjetila napetost.

— Ne dirati lava dok spava — rekao je Shay.

— Ne — rekao sam. — Sve si savršeno izvela, mala. Instinkti su ti zlata vrijedni, znaš?

Jackie je protegnula noge i zagledala se u svoje visoke potpetice. Vidio sam joj samo potiljak.

— Možda — rekla je.

Neko vrijeme smo samo sjedili i pušili. Miris slada i zagorjelog hmelja više se nije osjećao; Guinness je u devedesetima napravio nešto za zaštitu okoliša pa je sada Liberties smrdio po ispušnim plinovima, što je navodno napredak. Noćni su leptiri kružili u svojim starim krugovima oko ulične svjetiljke na kraju ulice. Netko je skinuo uže koje je nekoć za nju bilo zavezano da bi se klinci mogli ljuljati.

Nešto me zanimalo.

— Tata dobro izgleda — primijetio sam.

Tišina. Kevin je slegnuo ramenima.

— Križa mu nisu baš najbolje — rekla je Carmel. — Je li ti Jackie...?

— Rekla mi je da ima problema. Izgleda bolje nego što sam očekivao.

Uzdahnula je.

— Ima lošijih i boljih dana, razumije se. Danas mu je dobar dan; odlično je. Kada ima loš dan... Shay je povukao dim; još je držao cigaretu palcem i kažiprstom, poput gangstera iz starih filmova. Ravnodušno je rekao:

— Kada ima loš dan moram ga nositi na zahod.

— Znaju li što mu je? — upitao sam.

— Ne. Možda mu je to od nečega što si je učinio na poslu, možda. .. Ne uspijevaju otkriti. U svakom slučaju, sve je gore.

— Je li prestao piti?

— Kakve to veze ima s tobom? — rekao je Shay.

— Je li tata prestao piti? — rekao sam.

— Ma, dobar je on. — Ubacila se Carmel.

Shayev smijeh bio je sličan oštrom lavežu.

— Je li dobar prema mami?

Shay je rekao:

— To se tebe jebeno ne tiče.

Ostalo troje zadržalo je dah čekajući da vide hoćemo li se pohvatati. Kad mi je bilo dvanaest, Shay mi je baš na ovim stubama razbio glavu; još imam ožiljak. Nedugo zatim, postao sam krupniji od njega. I on ima ožiljke.

Okrenuo sam se prema njemu bez žurbe.

— Pristojno sam te pitao — rekao sam.

— Ono što se nisi potrudio pitati zadnjih dvadeset godina.

— Pitao je mene — tiho je rekla Jackie. — Nebrojeno puta.

— Pa što? Ni ti više na živiš ovdje. Nemaš pojma kao ni on.

— Zato sada pitam tebe — rekao sam. — Je li u zadnje vrijeme dobar prema mami?

Strijeljali smo se pogledom u polumraku. Bio sam spreman brzo baciti cigaretu.

— Ako ti odgovorim niječno — rekao je Shay — napustit ćeš svoj ušminkani momački stan i useliti se ovdje da bi skrbio za nju?

— Ispod tebe? Ah, Shay. Zar ti toliko falim?

Iznad nas se podigao prozor, s kojeg je mama viknula:

— Francis! Kevin! Hoćete li vas dvojica doći ili nećete?

— Još samo malo! — povikali smo uglas.

Jackie se nasmijala visokim, mahnitim, tankim glasom.

— Čuj ti nas...

Mama je s treskom zatvorila prozor. Idućeg trenutka Shay se opustio i pljunuo kroz ogradu. Čim je svrnuo pogled s mene, svi su odahnuli.

— Ionako bih trebala krenuti — rekla je Carmel. — Ashley voli da je mamica uz nju kad ide spavati. Trevora ne sluša, strašno ga kinji. Misli da je to urnebesno smiješno.

Kevin je upitao:

— Kako ćeš kući?

— Kia mi je parkirana iza ugla. Kia je moja — objasnila je obraćajući se meni. — Trevor vozi Range Rover.

Trevor je oduvijek bio depresivni mali sroljo. Lijepo je znati da nije

iznevjerio očekivanja.

— Baš lijepo — rekao sam.

— Odbaciš me? — upitala je Jackie. — Došla sam ravno s posla, a danas je bio Gavov red da uzme auto.

Carmel je isturila bradu i s neodobravanjem coknula jezikom.

— Zar neće doći po tebe?

— Ma kakvi. Auto je već u dvorištu, a on je u pivnici s dečkima.

Carmel je ustala povukavši se za ogradu i čedno povukla suknju nadolje.

— Dobro, odbacit ću te kući. Reci onom svom Gavinu da ti, kad te već pušta da radiš, barem kupi auto da možeš sama dolaziti ovamo. Što se vi cerite?

— Feministički pokret je živ i zdrav — rekao sam.

— To nikada nije bilo za mene. Volim dobre, čvrste grudnjake. A ti se, gospođice, prestani ceriti jer ću te ostaviti s ovim pametnjakovićem.

— Evo idem, pričekaj... — Jackie je gurnula cigarete natrag u torbu i prebacila je preko ramena.

— Sutra ću opet svratiti. Hoću li te i tada vidjeti, Francis?

— Nikada ne znaš hoće li te poslužiti sreća. Ako ne, čujemo se.

Posegnula mi je za rukom i čvrsto je stegnula.

— Bez obzira na sve, drago mi je što sam te nazvala — rekla je prkosnim, gotovo prisnim glasom. — I drago mi je što si došao. Sjajan si, stvarno jesi. Čuvaj se. Dobro?

— I ti si dobra cura. Vidimo se, Jackie.

Odugovlačeći, Carmel je rekla:

— Francis, hoćemo li.. ,? Hoćeš li opet navratiti,možda? Sada kada...

— Daj da prvo ovo riješimo... — rekao sam joj sa smiješkom. — Poslije ćemo vidjeti na čemu smo, može?

Carmel je oprezno sišla stubama, a nas trojica pratili smo ih pogledom dok su odmicale ulicom uz lupkanje Jackienih potpetica koje je odzvanjalo među kućama i Carmelino kloparanje u pokušaju da je sustigne. Jackie je mnogo viša od Carmel, čak i bez frizure i potpetica, ali Carmel je, s druge strane, višestruko nadmašuje po obujmu struka. Zbog tog nerazmjera izgledale su kao smiješni par iz crtića koji će snaći gomila komičnih

nesreća prije nego što konačno uhvate zlikovca i spase stvar.

— Pametne su to žene — tiho sam rekao.

— Baš tako — rekao je Kevin. — Jesu.

Shay je rekao:

— Ako im želiš učiniti uslugu, nećeš više dolaziti.

Slutio sam da je najvjerojatnije u pravu, ali se usprkos tome nisam na njega obazirao. Mama je ponovila pjesmu s prozora:

— Francis! Kevin! Moram zaključati vrata. Vas dvojica ćete odmah ući, u suprotnom možete spavati tamo gdje jeste.

— Uđite — rekao je Shay. — Prije nego što probudi cijelu ulicu.

Kevin je ustao, protežući se i istežući vrat.

— Ideš i ti?

— Jok — rekao je Shay. — Zapalit ću još jednu.

Kada sam zatvorio vrata hodnika, još je sjedio okrenut gleđima i palio upaljač zureći u plamen. Mama je bacila pokrivač, dva jastuka i gomilu plahti na sofu i otišla u krevet, kako bi time naglasila da smo predugo dangubili vani. Ona i tata preselili su se u našu staru sobu; djevojačka soba pretvorena je u kupaonicu i to negdje u osamdesetima, ako je suditi prema atraktivnom zelenom pokućstvu boje avokada. Dok se Kevin ondje brčkao, izišao sam na stubište - mama ima sluh kao šišmiš - i nazvao Oliviju.

Već je davno prošlo jedanaest.

— Zaspala je — rekla je Olivia. — I jako je razočarana.

— Znam. Samo sam ti još jednom želio zahvaliti, i još ti se jednom ispričati. Jesam li ti posve upropastio izlazak?

— Jesi. A što si mislio da će se dogoditi? Da će *Coterie* iznijeti još jednu stolicu kako bi Holly mogla s nama raspravljati o nominacijama za Bookerovu nagradu uz lososa *en crouete*?

— Sutra moram još nešto ovdje obaviti, ali pokušat ću je pokupiti prije ručka. Možda biste ti i Dermot mogli ponovo izaći.

Uzdahnula je.

— Što se tamo događa? Jesu li svi dobro?

— Nisam još posve siguran — rekao sam. — Još pokušavam prokljuviti o čemu je riječ. Sutra će mi biti jasnije.

Tišina. Pomislio sam da je Liv popizdila zato što izbjegavam odgovoriti, ali zatim je rekla:

— A Što je s tobom, Frank? Jesi li ti dobro?

Glas joj se smekšao. Od svega na svijetu, te noći mi je Olivijina blagost bila najmanje potrebna. Oplahnula mi je kosti poput mora, utješnog i pogibeljnog.

— Nikad bolje — rekao sam. — Moram ići. Ujutro poljubi Holly u moje ime. Nazvat ću te sutra. Kevin i ja razvukli smo sofu, namjestili krevet i smjestili se jedan drugom glavom do nogu kako bismo se osjećali kao dva partijanera koji su se srušili nakon razuzdane noći, a ne kao dva klinca koji dijele madrac. Ležali smo tako posuti blagim šarama svjetlosti koja je dopirala kroz čipkaste zavjese i slušali jedan drugoga kako dišemo. U kutu je mamin kip Presvetog Srca Isusova tinjao sablasnom crvenom svjetlošću. Zamišljao sam izraz Olivijina lica kada bi vidjela taj kip.

— Drago mi je što te vidim — tiho je rekao Kevin nakon nekog vremena. — Znaš?

Lice mu je bilo u sjeni; vidio sam samo njegove ruke na pokrivaču i palac kojim je gladio zglob.

— I meni tebe — rekao sam. — Dobro izgledaš. Ne mogu vjerovati da si krupniji od mene. Prigušen smijeh.

— Svejedno se ne bih s tobom potukao.

I ja sam se nasmijao.

— I bolje ti je. U zadnje vrijeme, postao sam majstor borilačkih vještina.

— Ozbiljno?

— Ma ne. Postao sam majstor za papirologiju i izvlačenje iz nevolja.

Kevin se okrenuo na bok da me može vidjeti i gurnuo ruku pod glavu.

— Mogu li te nešto pitati? Zašto baš policija?

Murjaci poput mene su razlog zašto nikada nisi stacioniran u mjestu iz kojeg potječeš. Ako već moram ulaziti u pojedini, svatko s kim sam odrastao vjerojatno je, na ovaj ili onaj način, bio sitni lopov, i to ne zato što je loša osoba nego zato što su na taj način ljudi preživljavali. Pola Susjedstva živjelo je od socijalne pomoći i svi su radili u fušu, pogotovo kad bi se približavao početak školske godine pa su klincima trebale knjige i uniforme. Kada su jedne zime Kevin i Jackie dobili bronhitis, Carmel je

donijela meso iz Dunnea gdje je radila, kako bi ojačali; nitko je nije pitao kako je za njega platila. Sa sedam godina već sam znao podesiti plinomjer da bi nam mama mogla skuhati večeru. Prosječan savjetnik za zapošljavanje ne bi me opisao kao budućeg policajca.

— Zvučalo je uzbudljivo — rekao sam. — Ništa više. Dobra plaća i prilika za malo akcije; što je u tome odbojno?

— I, je li stvarno? Je li uzbudljivo?

— Ponekad.

Kevin me promatrao i čekao.

— Tata je pošizio — naposljetku je rekao. — Kad nam je Jackie rekla.

Tata je počeo kao soboslikar, ali kada smo se rodili već je bio profesionalni pijanac koji je povremeno posredovao pri trgovanju predmetima koji su ispali s kamiona. Mislim da bi mu bilo draže da radim kao gej eskort.

— Eh, da — rekao sam. — To je samo šećer na kraju. Sada ti meni nešto reci. Što se dogodilo onog dana kada sam otišao?

Kevin se okrenuo na leđa i prekrižio ruke iza glave.

— Nisi nikada pitao Jackie?

— Jackie je imala devet godina. Nije sigurna čega se sjeća, a što je izmislila. Kaže da je liječnik u bijeloj kuti odveo gospođu Daly i tomu slično.

— Nije bilo liječnika — rekao je Kevin. — Bar ga ja nisam vidio.

Zagledao se u strop. Na svjetlosti koja je dopirala kroz prozor oči su mu svjetlucale poput noćnog mora.

— Sjećam se Rosie — rekao je. — Znam da sam bio tek klinac, ali... Stvarno je se dobro sjećam, znaš? Njezine kose i smijeha, njezina hoda... Bila je dražesna, ta Rosie.

— Baš jest — rekao sam. U ono vrijeme Dublin je bio sav smeđ i siv i bež, a Rosie je bila sva šarena: eksplozija bakrenih uvojaka koji su padali do struka, oči poput komadića zelenog stakla kad ih okreneš prema svjetlu, crvene usne i bijela koža posuta zlatnim pjegicama. Za Rosie Daly ludovalo je pola Libertiesa, a još ju je privlačnijom činila činjenica da joj se za to živo fućkalo; nije si zbog toga umišljala da je nešto posebno. Od njezinih oblina hvatala bi te vrtoglavica, a nosila ih je jednako opušteno

kao i zakrpane traperice.

Reći ću vam kakva je Rosie bila nekoć, dok su opatice uvjeravale djevojčice koje nisu ni upola bile tako lijepe da su njihova tijela spoj zahodske jame i bankovnog sefa, a da su svi dječaci prljavi, mali provalnici. Jedne ljetne noći, kada nam je bilo dvanaestak godina, prije nego što smo shvatili da smo zaljubljeni, igrali smo se »pokazat ću ti što imam«. Najbliže što sam se dotada prišao golom ženskom tijelu bio je crno-bijeli dekolte, a onda je Rosie bacila odjeću u kut kao da joj samo smeta i vrtjela se oko sebe u polumraku broja 16, podignutih dlanova, blistava, nasmijana, gotovo nadohvat ruke. Sama pomisao na to još uvijek mi oduzima dah. Bio sam premlad da bih znao što bih s njom; znao sam samo da ništa na svijetu, čak ni Mona Lisa koja šeće Grand Canyonom sa Svetim Gralom u jednoj ruci i dobitnim listićem Lota u drugoj, ne može biti tako lijepo.

Kevin je, gledajući strop, tiho rekao:

— Isprva nismo ni pomišljali da se nešto dogodilo. Kada smo se probudili, Shay i ja primijetili smo da te nema - to je bilo očigledno - ali mislili smo da si samo negdje izišao. Onda je, dok smo doručkovali, upala gospođa Daly i urlajući pitala gdje si. Kada smo rekli da te nema, gotovo je dobila jebeni srčani udar - Rosiene stvari su nestale, a gospođa Daly je vrištala da si pobjegao s njom ili da si je oteo, ne znam što je sve govorila. Tata je počeo urlati na nju, a mama ih je oboje pokušavala utišati da ne čuju susjedi...

— Sretno joj bilo — rekao sam. Ludilo gospođe Daly drukčijeg je kova od maminog, ali gotovo jednako glasno.

— Da, znam, zar ne? A čuli smo i da još netko više preko puta, pa smo Jackie i ja pogledali van. Gospodin Daly je izbacivao preostale Rosiene stvari kroz prozor, pa se cijela ulica počela okupljati da vidi što se događa... Moram ti priznati, mislio sam da je to za popišati se od smijeha.

Cerio se. I ja sam se morao naceriti.

— Dao bih dobre novce da to vidim.

— Oh, da. Gospođa Daly te nazvala malim smutljivcem, a mama je rekla da je Rosie mala droljica i da kakva mater, takva kći. Gospođa Daly je pozvjerila.

— Znaš, kladio bih se na mamu. Zbog težinske prednosti.

— Samo pazi da te ne čuje.

— Mogla bi samo sjediti na gospođi Daly dok ova ne preda borbu.

Hihotali smo se u mraku, ispod glasa, kao klinici.

— Ali gospođa Daly je bila naoružana — rekao je Kevin. — Oni nokti...

— Jebote. Još uvijek ih ima?

— Još duže. Ona je kao žena... kako se ono kaže?

— Žena-grablje?

— Ne! Mislim na viceve o nindžama. Šuriken.

— I, tko je pobijedio?

— Mama, više-manje. Izgurala je gospođu Daly na stubište i zalupila vrata. Gospođa Daly je vikala, udarala nogom u vrata i slično, ali na kraju je odustala. Radije se otišla svađati s gospodinom Dalyjem oko Roseinih stvari. Ljudi su gotovo počeli prodavati ulaznice. Bilo je bolje od *Dallasa*.

U našoj staroj sobi, tatu je uhvatio takav kašalj da je krevet lupao o zid. Ukipili smo se i slušali. Lovio je dah dugim hropcima.

— U svakom slučaju — rekao je Kevin, malo tiše. — Na tome je, više-manje, sve završilo. Otprilike dva tjedna to je bio glavni trač, a zatim su svi praktički zaboravili na to. Mama i gospođa Daly nekoliko godina nisu razgovarale - tata i gospodin Daly ionako nikada nisu razgovarali, tako da tu nije bilo velike promjene. Mama je pizdila svakog Božića zato što nisi poslao ni čestitku, ali... Ali bile su osamdesete i emigracija je bila jedna od tri glavne mogućnosti za poslovnu karijeru, uz tatinu firmu i socijalnu pomoć. Mama je zasigurno očekivala da će se barem jedno od nas domoći jednosmjerne trajektne karte.

— Nije pomislila da ležim mrtav u nekom jarku?

Kevin je frknuo nosom.

— Ma ne. Rekla je da, ako itko loše završi, to neće biti naš Francis. Nismo zvali muriju niti smo prijavili tvoj nestanak, ali ne zato. .. Nije da nismo marili. Jednostavno smo zaključili...

Madrac se pomaknuo jer je slegnuo ramenima.

— Da smo Rosie i ja pobjegli zajedno.

— Da. Mislim, svi su znali da ste vas dvoje ljudi jedno za drugim, ne? I svi su znali što o tome misli gospodin Daly. Pa zašto onda ne biste... znaš što mislim?

— Da — rekao sam. — Zašto ne bismo.

— Usto, tu je bila i poruka. Mislim da je zbog toga gospođi Daly prekipjelo: netko se zezao po broju šesnaest i pronašao poruku. Kao, od Rosie. Ne znam je li ti Jackie rekla...

— Pročitao sam je — rekao sam.

Kevin je okrenuo glavu prema meni.

— A da? Vidio si je?

— Jesam.

Čekao je. Nisam ulazio u pojedinosti.

— Kada... ? Misliš, prije nego što ju je ostavila? Pokazala ti ju je?

— Poslije. Kasno te noći.

— Što? Tebi ju je ostavila? A ne nekome u svojoj Obitelji?

— Tako sam mislio. Te smo se noći trebali sastati, nije se pojavila, pronašao sam poruku.

Pretpostavio sam da je za mene.

Kada sam napokon shvatio da misli ozbiljno, da neće doći zato što je već otišla, stavio sam ruksak na leđa i počeo hodati. Ponedjeljak ujutro u cik zore; grad je bio leden i pust, samo ja, smetlar i nekoliko umornih radnika iz noćne smjene koji su se vraćali kući u ledenom polumraku. Sat na Trinityju pokazivao je da prvi trajekt napušta Dun Laoghaire.

Završio sam u skvotu iza ulice Baggot, gdje je grupica smrdljivih rokera živjela s razrokim mješancem po imenu Keith Moon i impresivnom količinom hašiša. Tu i tamo bismo se viđali po koncertima; svaki je mislio da me onaj drugi pozvao da neko vrijeme ostanem kod njih. Jedan je imao sestru koja nije smrdjela, živjela je u stanu u Ranelaghu i svakome tko bi joj se svidio dopuštala je da na zahtjevu za socijalnu pomoć navede njezinu adresu, a pokazalo se da joj se ja jako sviđam. Kada sam njezinu adresu naveo na zahtjevu za policijsku akademiju, gotovo sam tamo uistinu i stanovao. Odahnuo sam kad su me primili pa sam morao otići u Templemore na obuku. Počela je nešto galamiti o braku.

Znate, ta kuja Rosie! Povjеровao sam joj, svaku riječ. Rosie nikada nije igrala igrice; samo bi otvorila usta i sve rekla, bez okolišanja, makar te time i povrijedila. To je bio jedan od razloga iz kojeg sam je volio. Nakon života provedenog s Obitelji poput moje, netko tko se nije bavio intrigama bio mi je najintrigantniji na svijetu. Stoga, kada je rekla: *Kunem se da ću*

se jednoga dana vratiti, vjerovao sam joj dvadeset dvije godine. Sve vrijeme dok sam spavao sa sestrom smrdljivog ropera, sve vrijeme dok sam izlazio s vatrenim, lijepim, privremenim djevojkama koje su zasluživale boljeg od mene, sve vrijeme dok sam bio u braku s Olivijom i pretvarao se da mi je mjesto u Dalkeyu, čekao sam da Rosie Daly ušeta kroz bilo koja od tih vrata.

— A sada? — upitao je Kevin. — Nakon ovoga danas. Što sada zaključuješ?

— Ne pitaj me — rekao sam. — U ovom trenutku, pojma nemam što se događalo Rosie u glavi.

Tiho je rekao:

— Shay misli da je mrtva, znaš. Jackie isto.

— Aha — rekao sam. — Očigledno misle tako.

Čuo sam kako je Kevin udahnuo, kao da se sprema nešto reći. Nakon nekoliko trenutaka, ispustio je zrak iz pluća.

— Što? — rekao sam.

Odmahnuo je glavom.

— Što, Kev?

— Ništa.

Čekao sam.

— Samo... Ma, ne znam. — Nemirno se promeškoltio u krevetu. — Shayu je teško pao tvoj odlazak.

— Misliš, zato što smo bili tako dobri prijatelji?

— Znam da ste se stalno svađali. Ali ispod svega toga... mislim, ipak ste braća, znaš?

Ne samo da je očigledno srao - moje prvo sjećanje u životu jest da se budim dok mi Shay pokušava probosti uho olovkom - nego je bilo očigledno da Kevin sere kako bi mi skrenuo pozornost od onoga što je zapravo želio reći. Malo je falilo da to istjeram iz njega; još uvijek se pitam što bi se dogodilo da jesam. Ali prije nego što sam počeo, vrata hodnika zatvorila su se s tihim, odlučnim škljocajem: ušao je Shay.

Kevin i ja nepomično smo ležali i osluškivali. Tihi koraci, kratko zastajkivanje pred vratima, zatim uspinjanje stubama na kat; zatvaranje drugih vrata; škripa podnih dasaka iznad nas. — Kev — rekao sam.

Kevin se pretvarao da spava. Nakon nekog vremena otvorila su mu se

usta i počeo je tiho ječati. Prošlo je dugo prije nego što je Shay prestao tiho koračati svojim stanom. Kada je kuća utihnula, pričekao sam petnaestak minuta, oprezno se pridigao - Isus koji je svijetlio u kutu zagledao se u mene kao da želi reći kako dobro poznaje tipove kao što sam ja - i pogledao kroz prozor. Počelo je kišiti. Sva svjetla u Vjernom susjedstvu bila su ugašena osim jednoga, koje je bacalo mokre, žute zrake na popločeni kolnik, a dopiralo je iz stana iznad moje glave.

3.

Prema snu se odnosim kao deva prema vodi: stvaram zalihe dok imam prilike, ali imam li preča posla, bez njega mogu dugo izdržati. Tu noć proveo sam zureći u tamni obris kofera pod prozorom, slušajući tatino hrkanje i sređujući misli, pripremajući se za idući dan.

Mogućnosti su bile isprepletene poput špageta, ali dvije su se isticale. Prva je bila priča koju sam servirao Obitelji, blago preinačena stara pjesma. Rosie je odlučila postati solo igračica, pa je unaprijed sakrila kofer kako bi što brže pobjegla i umanjila rizik da je obitelj ili ja uhvatimo; kada se vratila da ga uzme i ostavi mi poruku, morala je proći kroz vrtove iza kuća jer sam ja već motrio ulicu. Napravila bi previše buke da je prebacivala kofer preko zidova između njih, pa ga je ostavila tamo gdje ga je sakrila i zaputila se - to su oni šušnjevi i udarci koje sam čuo iz vrtova - u bolji život.

Ta je priča skoro držala vodu. Njome bi se objasnilo sve osim jednoga: karata za trajekt. Čak i da je Rosie planirala propustiti prvi trajekt i pritajiti se na dan ili dva za slučaj da se pojavim u luci poput Stanleya Kowalskog iz *Tramvaja zvanog čežnja*, pokušala bi nešto učiniti sa svojom kartom: trampiti je, prodati. Stajale su nas gotovo cijelu našu tjednu plaću. Ni u ludilu ih ne bi ostavila da trunu iza kamina, osim u slučaju da nije imala izbora.

Druga mogućnost bila je ona za koju su se odlučili Shay i Jackie, na više ili manje šarmantan način. Netko je presreo Rosie, bilo na putu za prvi scenarij, bilo na putu k meni.

S prvim scenarijem sklopio sam primirje. Više od pola života bio je ugniježđen u ugodnom, malom kutku moje glave, kao metak koji se uglavio preduboko da bi se vadio; ako ga nisam dirao, uglavnom nisam osjećao njegove oštre bridove. Pri pomisli na drugi scenarij glava bi mi se rasprsnula kao lubenica.

Posljednji sam puta vidio Rosie u subotu navečer, dan uoči početka akcije. Baš sam kretao na posao. Imao sam prijatelja po imenu Wiggy koji je bio noćni čuvar na parkiralištu, a on je imao prijatelja po imenu Stevo koji je bio izbacivač u noćnom klubu; kada bi Stevou trebala slobodna

večer, Wiggy bi uskočio na njegov posao, a ja na Wiggyjev, pa bismo svi dobili lovnu na ruke i sretni se razišli kućama.

Rosie je bila naslonjena na ogradu broja 4, tvoreći s Imeldom Tierney i Mandy Cullen dražestan, hihotavi balončić cvjetnih mirisa, natapiranih kosa i blještavog sjajila za usne, čekajući da siđe Julie Nolan. Večer je bila hladna, a zrak zamućen maglom; Rosie je uvukla ruke u rukave i puhala u šake, a Imelda je skakutala da se ugrije. Troje klinaca ljuljalo se ispod ulične svjetiljke na početku ulice, s Julijinog prozora treštala je »Tainted Love«, a u zraku se osjećao naboj subotnje večeri, pjenušav i mošusan poput jabukovače, koji nas je izluđivao.

— Eno Francisa Mackeya — rekla je Mandy gledajući u zrak, trkajući ostale u rebra. — Vidi samo tu zurku. Misli da je najzgodniji frajer na svijetu, ne?

— Bok, cure — rekao sam, široko im se osmjehujući.

Mandy je bila sitna i crna, s natapiranim šiškama, odjevena sva u isprani traper. Ignorirala me.

— Da je sladoled, samog bi sebe do smrti polizao — rekla je ostalima.

— Radije bih da me netko drugi poliže — rekao sam titrajući obrvama. Njih tri vrištale su od smijeha.

— Dođi, Frankie — pozvala me Imelda, zabacujući trajnu. — Mandy zanima...

Mandy je vrisnula i bacila se na Imeldu da joj dlanom začepi usta. Imelda se izmaknula.

— Mandy je rekla da te pitam...

— Daj začepi!

Rosie se smijala, Imelda je uhvatila Mandy za ruke i držala je podalje od sebe.

— Rekla mi je da, te pitam bi li tvoj brat volio otići u kino i ne gledati film.

Ona i Rosie valjale su se od smijeha. Mandy je prekrila lice dlanovima.

— Imelda, kravetino! Crvena sam ko paprika!

— I trebaš biti — rekao sam. — Pališ se na piletinu. Tek se počeo brijati, znaš?

Rosie se previjala od smijeha.

— Ne on! Ne Kevin!

— Mislila je na Shaya! — zadihano je rekla Imelda. — Bi li Shay volio ići u... — Prejako se smijala da bi dovršila rečenicu. Mandy je ciknula i ponovno sakrila lice rukama.

— Čisto sumnjam — rekao sam, sa žaljenjem odmahujući glavom. Muški članovi Obitelji Mackey nikada nisu imali problema s djevojkama, ali Shay je bio klasa za sebe. Kada sam dovoljno odrastao za te stvari, iz Shayevog sam primjera zaključio da ti se cure bacaju u naručje čim ih poželiš. Rosie je jednom rekla kako Shay samo treba pogledati djevojku i grudnjak joj se odmah sam od sebe raskopča.

— Bojim se da našeg Shaya više zanimaju dečki, kužiš?

Njih tri opet su zavrištale od smijeha. Oh, Bože, kako volim djevojačke bande koje se spremnu na izlazak, pršteći u duginim bojama, savršene poput umotanih darova; poželiš svaku stisnuti i provjeriti je li za tebe. Znajući da je najbolja od njih samo moja, osjećao sam se kao Steve McQueen, a da sam imao motor posjeo bih Rosie iza sebe i preskočio krovove kuća.

— Reći ću Shayu što si rekao!

Rosie je presrela moj pogled neprimjetno me okrznuvši očima: dok Mandy išta stigne ispričati Shayu, nas dvoje već će od njih dijeliti more.

— Slobodno — rekao sam. — Samo nemoj reći mojoj mami. Moramo joj to obzirno priopćiti.

— Mandy će ga preobratiti, ne?

— Znaš što, Melda...

Otvorila su se vrata broja 3 i na njima se pojavio gospodin Daly. Popravio je hlače, prekrižio ruke i oslonio se o dovratak.

— Dobra večer, gospodine Daly — rekao sam. Nije se obazirao na mene.

Mandy i Imelda su se uspravile i iskosa pogledale Rosie. Rosie je rekla:

— Čekamo Julie.

— Izvrsno — rekao je gospodin Daly. — Onda ću i ja pričekati s vama. — Iz džepa košulje izvadio je zgužvanu cigaretu i počeo je pažljivo ravnati. Mandy je izvukla mucicu iz džempera i proučavala ga; Imelda je namještala suknju.

Te sam se večeri obradovao čak i gospodinu Dalyju, i to ne samo pri pomisli na izraz njegova lica kada u ponedjeljak ustane iz kreveta. Rekao sam:

— Večeras ste se jako lijepo dotjerali, gospodine Daly. Zar ćete i vi u disko?

Mišić mu je zaigrao u vilici, ali nastavio je promatrati djevojke.

— Jebeni Hitler — rekla je Rosie ispod glasa, turivši ruke u džepove traper jakne.

Imelda je rekla:

— Idemo vidjeti zašto se Julie zadržala, može?

Rosie je slegnula ramenima.

— Zašto ne?

— Pa-pa, Frankie — rekla je Mandy, drsko mi se cereći i pokazujući jamice u obrazima. —

Pozdravi mi Shaya, čuješ?

Kada se Rosie okrenula da ode, jedan joj se kapak spustio, a usne se mrvicu napućile: mig i poljubac. Zatim je potrčala uza stube broja 4 i nestala u mračnom hodniku, i iz mog života.

Proveo sam stotine noći ležeći budan u vreći za spavanje, okružen smrdljivim rokerima i Keithom Moonom, i rastavljao tih posljednjih pet minuta na komadiće u potrazi za bilo kakvim nagovještajem. Mislio sam da gubim jebeni razum: moralo je nečega biti, moralo je, ali bio sam se spreman zakleti svim svecima iz kalendara da mi ništa nije promaklo. A sada se odjednom pokazalo da na koncu možda ipak nisam sišao s uma, da možda nisam bio najveći, naivni pušioničar na svijetu, već da sam možda jednostavno bio u pravu. Ta je crta toliko tanka.

U toj poruci nije bilo ničega, ni jedne jedine naznake da je pisana za mene. To sam uzeo zdravo za gotovo; na kraju krajeva, ja sam bio taj kojeg je ostavila na cjedilu. Ali naš prvotni plan podrazumijevao je da će te noći mnogi biti ostavljeni. Poruka je mogla biti upućena njezinoj obitelji, prijateljicama, cijelom Vjernom susjedstvu.

U našoj bivšoj sobi, tata je ispustio glas kao vodeni bivol koji se guši; Kevin je nešto promrmljao u snu i okrenuo se zamahnuvši rukom i tresnuvši me po gležnjevima. Kiša je počela stvarno padati, gusto i ravnomjerno.

Kao što sam rekao, dajem sve od sebe da predvidim prljave udarce. Barem do kraja vikenda, morat ću djelovati pod pretpostavkom da Rosie iz Susjedstva nije uspjela otići živa.

Ujutro, čim uvjerim Dalyjeve kako je nabolje da ostave kofer u mojim sposobnim rukama i da im nije u interesu pozvati policiju, morat ću porazgovarati s Imeldom, Mandy i Julie.

Mama se probudila oko sedam; dok je ustajala, kroz kišu sam čuo škripu madraca. Na putu prema kuhinji zastala je na vratima dnevne sobe i nekoliko minuta zurila u Kevina i mene, razmišljajući o bogtepitaj čemu. Nisam otvarao oči. Na koncu je tiho, podsmješljivo frknula nosom i otišla dalje.

Doručak je bio kao u bajci *Stoliću prostri se*: jaja, slanina, kobasice, krvavice, prženi kruh, pržene rajčice. Očito je time željela nešto poručiti, ali nisam uspijevaio dokučiti je li to: *Vidiš, čak i bez tebe ništa nam ne fali u životu* ili *Još rintam za tebe kao konj, premda to nisi zaslužio* ili možda *Bit ćemo kvit kad od svega ovoga dobiješ infarkt*. Nitko nije spominjao kofer; očito smo se igrali sretnog obiteljskog doručka, što je meni posve odgovaralo. Kevin je trpao u sebe sve što mu je bilo nadohvat ruke i potajice me pogledavao preko stola, poput djeteta koje mjerka stranca; tata je jeo u tišini, tek povremeno gundajući u znak da želi repete. Krajičkom oka motrio sam prozor i počeo obrađivati mamu.

Izravna pitanja urodila bi tek izazivanjem grižnje savjesti: *Odjednom želiš znati sve o Nolanima, a baš te briga što se s nama događalo pune dvadeset dvije godine* i tako u nedogled. Da bi se dospjelo u maminu banku podataka, potrebno je pristupiti putem negodovanja. Sinoć sam primijetio da je kuća na broju 5 oličena u iznimno dražesnu nijansu nježnoružičaste, što je zasigurno izazvalo poneki napad bjesnila.

— Broj 5 je baš lijepo ušminkan — rekao sam kako bih joj pružio priliku da mi proturječi.

Kevin mi je uputio zapanjen pogled, pitajući se jesam li sišao s uma.

— Izgleda kao da je neki Telletuby povratio na njega — rekao je punim ustima prženog kruha.

Mamine su usnice iščezle.

— Japiji — rekla je kao da je riječ o nekoj bolesti. — Oboje rade u IT sektoru, što god to značilo. A još, nećeš mi vjerovati kad ti kažem, imaju i dadilju. Jesi li ikada čuo takvo što? Mladu, iz Rusije ili neke slične zemlje; potrošila bih pola života da joj pokušam izgovoriti ime. Djetetu je tek godinu dana, neka mu je Bog na pomoći, a mamu i tatu viđa samo vikendom. Ne znam zašto su ga uopće napravili.

Ispuštao sam zaprepaštene glasove na svim pravim mjestima.

— Gdje su Halleyji i gospođa Mulligan?

— Halleyji su odselili u Tallaght kada je vlasnik prodao kuću. Odgojila sam vas petero u ovom stanu i nikada mi nije trebala nikakva dadilja. Kladim se da je žena tražila epiduralnu dok je rađala.

Mama je razbila još jedno jaje u tavu. Tata je podigao pogled s kobasica.

— Znaš li ti koji je datum? — upitao je. — Gospođa Mulligan je umrla prije petnaest godina. Žena je imala jebenih osamdeset devet.

To je mami odvratilo pažnju od japija s epiduralnom; mama je luda za smrću.

— Kad smo već kod toga, pogodi tko je još umro.

Kevin je zakolutao očima.

— Tko? — poslušno sam upitao.

— Gospodin Nolan. U životu ni dana nije bio bolestan, a zatim se srušio mrtav usred nedjeljne mise dok se vraćao s pričesti. Jak srčani udar. Što kažeš na to?

Gospodin Nolan, jako dobro: ukazala mi se prilika.

— Strašno — rekao sam. — Pokoj mu duši. Nekoć sam se družio s Julie Nolan. Stoje s njom?

— Odselila je u Sligo — rekla je mama s mračnim zadovoljstvom u glasu, kao da je riječ o Sibiru. Sastrugala je mučenički malu porciju jaja sa slaninom u svoj tanjur i pridružila nam se za stolom. Počela je šepati kao da je boli kuk. — Nakon što se tvornica preselila. Pojavila se na pogrebu; od silnoga kvarcanja lice joj podsjeća na slonovsku guzicu. Gdje sada ideš na misu, Francis?

Tata je frknuo nosom.

— Posvuda pomalo — rekao sam. — Što je s Mandy Cullen, je li još tu negdje? Mala, crna, nekoć joj se sviđao Shay.

— Shay se svakoj sviđao — rekao je Kevin, cereći se. — Cijelo djetinjstvo sam vježbao na curama koje nisu uspjele zgrabiti Shaya.

Tata je rekao:

— Mali kurviši, svi do jednoga.

Mislim da time nije ništa loše mislio.

— A vidi u što se pretvorio — rekla je mama. — Mandy se udala za pristojnog momka iz New Streeta i sada se zove Mandy Brophy; imaju dvoje malenih i auto. To je mogao biti naš Shay, da je malo mrdnuo dupetom. A ti, mladiću — uperila je vilicu u Kevina — i ti ćeš završiti kao on ako ne pripaziš.

Kevin se posvetio svom tanjuru.

— Meni je super.

— Morat ćeš se skrasiti prije ili poslije. Ne možeš biti sretan zauvijek. Koliko ti je godina?

Pomalo me uznemirilo što i sam nisam postao meta slične topovske paljbe; ne zato što bih se osjećao zapostavljenim, već zato što sam se ponovno počeo pitati je li moguće da je Jackie stvarno držala jezik za zubima. Upitao sam:

— Živi li Mandy još u blizini? Trebao bih je posjetiti kad sam već ovdje.

— Još je na broju devet — spremno je odgovorila mama. — Gospodin i gospođa Cullen stanuju u prizemlju, a Mandy s Obitelji na druga dva kata. Tako da može skrbiti o tati i mami. Divna djevojka, ta Mandy. Vodi svoju mamicu svake srijede na pregled kostiju u kliniku, a petkom radi... Isprva sam čuo samo blagi poremećaj u ravnomjernom bubnjanju kiše, negdje u udarenom dijelu Susjedstva. Prestao sam slušati mamu. Čulo se šljanje koraka, više od jednog para nogu; glasovi. Odložio sam nož i vilicu pa žurno prišao prozoru («Francis Mackey, što to, pobogu, radiš?«), jer čak je i poslije toliko vremena Nora Daly hodala isto kao njezina sestra.

— Trebam vreću za smeće — rekao sam.

— Nisi pojeo ono što sam ti skuhalo — obrecnula se mama uprvši nož u moj tanjur. — Sjedaj i dovrši to.

— Poslije ću. Gdje držiš vreću za smeće?

Mama je usukala sve svoje podbratke, spremna na kavgu.

— Ne znam kako po novom živiš, ali pod mojim se krovom nećeš razbacivati dobrom hranom. Najprije pojedi, a onda me ponovo pitaj.

— Mama, nemam vremena za ovo. Ono su Dalyjevi. — Otvorio sam ladicu u kojoj su nekoć stajale vreće za smeće. Bila je puna presavijenog, čipkastog, bogtepitaj čega.

— Zatvaraj tu ladicu! Ponašaj se kao da stanuješ ovdje...

Kevin, pametan momak, samo je sjedio pognute glave.

— Zašto misliš da bi Dalyjevi željeli gledati tvoju gadnu njušku?

— zanimalo je tatu. — Vjerojatno smatraju da si ti za sve kriv.

— ... samo si ušetao, kao da smo ti se svi dužni klanjati...

— Vjerojatno — složio sam se, žustro otvarajući ostale ladice — ali ipak ću im pokazati kofer, a ne želim da po njemu pada kiša. Gdje je, jebem ti... — Uspio sam pronaći samo tvorničke zalihe laštila za pokućstvo.

— *Budi pristojan!* Misliš da si preuzvišen za jaja sa slaninom...

Tata je rekao:

— Pričekaj da se obujem pa idem s tobom. Jedva čekam Mattu Dalyju vidjeti izraz lica.

A Olivia je željela da upoznam Holly s tim čovjekom.

— Ne, hvala — rekao sam.

— Što doma doručkuješ? Kavijar?

— Frank — rekao je Kevin izgubivši živce. — Ispod sudopera.

Otvorio sam ormarić i, hvala Isusu, našao Sveti Gral: smotuljak vreća za smeće. Istrgnuo sam jednu i krenuo prema dnevnoj sobi. Usput sam pitao Kevina:

— Hoćeš li sa mnom malo u šetnju?

Tata je imao pravo, Dalyjevi vjerojatno i nisu bili moji obožavatelji, ali Kevina, ako se nešto u međuvremenu nije promijenilo, nitko nije mrzio.

Kevin je ustao odgurnuvši stolac.

— Hvala dragom Bogu — rekao je.

U dnevnoj sobi sam umotao kofer u vreću za smeće, najpažljivije što sam mogao.

— Isuse — rekao sam. Mama nije prestajala (»Kevin Vincent Mackey! Da si *smjesta* dovukao dupe natrag i...«). — Tu je još veća ludnica nego

što pamtim.

Kevin je slegnuo ramenima i navukao jaknu.

— Smirit će se kad odemo.

— Zar sam rekla da smijete otići od stola? Francis! Kevin! Čujete li vi mene?

— Umukni, jebote — tata je rekao mami. — Pokušavam doručkovati u miru.

Nije podigao glas, ne još, ali od samog tona i sada mi se stezala vilica, a vidio sam da je i Kevin na trenutak stisnuo oči.

— Hajdemo odavde — rekao sam. — Želim uhvatiti Noru prije nego što ode.

Odnio sam kofer u prizemlje, oprezno ga noseći na podlakticama pokušavajući što nježnije rukovati dokaznim materijalom. Kevin mi je pridržao vrata. Ulica je bila prazna; Dalyjevi su iščezli na broju 3. Vjetar je zahukao ulicom i udario me u prsa poput divovske šake, izazivajući me da se usudim zakoračiti dalje.

Moji roditelji i Dalyjevi mrzili su se otkako znam za sebe i to iz široke palete razloga od kojih bi svakog neupućenog tko ih pokuša shvatiti udario šlag. Kada sam prohodao s Rosie, malo sam se raspitao o tome pokušavajući dokučiti zašto pri samoj pomisli na to gospodin Daly iskače iz svoje kože, ali prilično sam siguran da sam tek zagrebao površinu. Dijelom je to imalo veze s činjenicom da su muškarci Obitelji Daly radili u Guinnessu, što ih je uzdizalo jednu stubu više od nas ostalih: siguran posao, prava i olakšice, prilika za napredovanje. Rosien tata pohađao je večernju školu i govorio da će dobiti unaprjeđenje i maknuti se s pokretne trake - od Jackie sam doznao da je u međuvremenu postao nadzornik i da su kuću na broju 3 otkupili od stanodavca. Moji roditelji nisu voljeli ljude koji dižu nos; Dalyjevi nisu voljeli nezaposlene alkoholičare i propalice. Ako je vjerovati mojoj mami, u tome je bilo i nešto ljubomore - ona je kao od šale istisnula nas petero, dok je Theresa Daly uspjela svojem starom podariti samo dvije djevojčice i nijednog sina - ali kad bi ustrajao na toj temi, počela bi ti govoriti o pobačajima gospođe Daly.

Mama i gospođa Daly ipak su većinu vremena razgovarale jedna s

dugom; žene će radije mrziti jedna drugu iz blizine, jer se to više isplati. Nikada nisam vidio da su tata i gospodin Daly izmijenili ni dvije riječi. Najbliže što su ikad došli komunikaciji - a nisam siguran kakve je to imalo veze s radnom problematikom ni porodijskom zavišću - bilo je jednom ili dvaput godišnje kada bi se tata vratio doma malo manje trešten no inače i umjesto do naše kuće oteturao ravno do broja 3. Ljuljao se na ulici, šutao ogradu i urlao Mattu Dalyju neka izađe i bori se kao muškarac, sve dok mama i Shay - ili, ako je mama te noći čistila urede, onda Carmel, Shay i ja - ne bi otišli po njega i nagovorili ga da dođe kući. Jasno se osjećalo da cijela ulica sluša, šapuće i uživa, ali Dalyjevi nijednom nisu otvorili prozor, nijednom upalili svjetlo. Najteže je bilo gurati tatu u zavoju na stubištu.

— Jednom kad uđemo — rekao sam Kevinu koji je zakucao na vrata broja 3 nakon naše šetnje po kiši — ti ćeš govoriti.

Iznenadio se.

— Ja? Zašto ja?

— Meni za ljubav. Samo im ispričaj odakle je ovo iskrsnulo. Poslije ću ja preuzeti riječ.

Nije bio sretan zbog toga, ali naš Kev uvijek je želio ugoditi drugima, a prije nego što se sjetio kako da mi na lijep način kaže neka si sam obavljam prljave poslove, vrata su se otvorila i provirila je gospođa Daly.

— Kevine — rekla je. — Kako si...

Tada me prepoznala. Zakolotala je očima i ispustila zvuk sličan štucanju.

Spremno sam rekao:

— Gospođo Daly, molim, oprostite na smetnji. Smijemo li na trenutak ući?

Podigla je ruku na srce. Kev je imao pravo u pogledu njezinih noktiju.

— Ne bih...

Svaki policajac zna kako se provući kroz vrata pokraj osobe koja oklijeva.

— Ako bih samo mogao skloniti ovo s kiše — rekao sam, žonglirajući koferom oko nje. — Smatram kako je za vas i gospodina Dalyja važno da to vidite.

Kevin se vukao za mnom, držeći se kao da mu je nelagodno.

— Matt! — zakriještala je gospođa Daly iz podnožja stuba, ne skidajući pogleda s nas.

— Mama? — Nora je izišla iz dnevne sobe, posve odrasla, odjevena u haljinu koja je to dobro isticala. — Tko... Zaboga. *Francis?*

— Glavom i bradom. Bok, Nora.

— Bože sveti — rekla je Nora. Zatim joj pogled poleti preko mojega ramena, prema vrhu stuba. Gospodina Dalyja pamtio sam kao Schwarzeneggera u kardiganu, ali zapravo je bio ispodprosječno nizak, žilav momak uspravnih leđa, kratke kose i tvrdoglave vilice. Dodatno se stegnula dok me polako odmjeravao. Zatim je rekao:

— Nemamo mi s tobom o čemu razgovarati.

Brzo sam dobacio Kevinu pogled ispod oka.

— Gospodine Daly — žurno je rekao — stvarno vam, stvarno moramo nešto pokazati.

— Ti nam možeš pokazivati što god želiš. Ali tvoj brat mora van iz moje kuće.

— Ma znam, ne bi on ni došao, ali nismo imali izbora, kunem vam se Bogom. Važno je. Ozbiljno. Ako bismo mogli...? Molim vas?

Bio je savršen, cupkao je s noge na nogu i sklanjao slijepijene šiške s čela, sav ispunjen nelagodnom, nespretnom i uspaničenom; baciti ga van bilo bi kao izbaciti velikog, čupavog ovčara. Nije čudo što je mali trgovac.

— Ne bismo vam smetali — pokorno je dodao za svaki slučaj — ali ne znamo što da radimo. Samo pet minuta?

Nakon nekoliko trenutaka, gospodin Daly je ukočeno, nevoljko kimnuo. Pošteno bih platio lutku za napuhavanje s Kevinovim likom koju bih nosio u prtljažniku i vadio u hitnim slučajevima.

Uveli su nas u dnevnu sobu koja je bila manje natrpana i svjetlija od mamine: jednostavan, bež tepih, svijetla boja umjesto tapeta, slika Ivana Pavla II. i stari plakat radničkog sindikata uokvireni na zidu, bez ijednog tabletića i gipsane patkice na vidiku. Čak ni kada smo bili klinci i trčali jedni drugima kroz kuće, nikada nisam bio u toj sobi. Dugo sam čeznuo da budem pozvan ovamo, na onaj usijan, žestok način kojim zaželimo nešto kad nam kažu da toga nismo dostojni. Ali ovo nisu bile okolnosti kakve sam zamišljao. U mojoj mašti, držao sam ruku ovijenu oko Rosiena struka, a ona je nosila vjenčani prsten na ruci i skup kaput, bebu u truhu i

osmijeh od uha do uha. Nora nas je posjela oko stolića; vidio sam da razmišlja o čaju i kolačićima, ali se predomišlja. Položio sam kofer na stol, važno navukao rukavice - gospodin Daly je najvjerojatnije jedini čovjek u župi koji bi u svom dnevnom boravku radije vidio policajca nego Mackeya - i izvadio ga iz vreće za smeće.

— Prepoznaje li itko od vas ovaj predmet? — upitao sam.

Na trenutak je zavladala tišina. Zatim je gospođa Daly ispustila nešto između uzdaha i jauka pa grčevito posegnula prema koferu. Na vrijeme sam ispružio ruku.

— Morat ću vas zamoliti da ga ne dirate.

Gospodin Daly grubo je rekao:

— Odakle... — Duboko je udahnuo kroza zube. — Odakle vam to?

— Prepoznajete li ga? — upitao sam.

— Moj je — rekla je gospođa Daly, govoreći u stegnute šake. — Kupila sam ga na medenome mjesecu.

— *Odakle vam to?* — upitao je gospodin Daly, glasnije. Lice mu je popimalo nezdravu nijansu crvene.

Dao sam Kevinu znak obrvom. S obzirom na sve, dobro je ispričao priču: građevinci, rodni list, telefonski pozivi. Podizao sam razne predmete da potkrijepim priču, poput stjuardese koja pokazuje mjere sigurnosti, i promatrao Dalyje.

Kada sam otišao, Nori je bilo trinaest ili možda četrnaest, bila je debeljuškasta klinka pogurenih ramena, sitnih kovrča koja se prerano razvijala i time bjelodano nije bila nimalo zadovoljna. Na kraju je dobro ispala: kao Rosie, imala je figuru za poludjeti, malo se zaoblila, ali još je bila pravi zmaj s oblinama kakve se danas više ne viđaju otkako se cure izgledaju do dječjih brojeva i vječne nadržanosti. Bila je nekoliko centimetara niža od Rosie i manje dramatičnih boja - tamnosmeđa kosa, sivkaste oči - ali sličnost je postojala; ne kada joj se zagledaš ravno u lice, već kada je okrzneš pogledom krajičkom oka. Bilo je to nešto neuhvatljivo, nešto u kutu pod kojim su ramena sjekla luk njezina vrata i u načinu na koji je slušala: posve mirno, jednom rukom obgrlivši lakat druge, očiju uprtih ravno u Kevina. Jako malo ljudi zna mirno sjediti i slušati. Rosie je u tome bila kraljica.

Gospođa Daly također se promijenila, ali ne na dobar način. Pamtim je

vatrenu, kako puši na stubama oslanjajući se bokom o ogradu i izvikuje dvosmislenosti kako bismo se mi momci zacrvenjeli i razbježali praćeni njezinim grlenim smijehom. Rosien odlazak, ili samo dvadeset dvije godina života i gospodina Dalyja, u njoj su ugasili žar: leđa su joj bila pognuta, lice joj je upalo oko očiju i ostavljala je opći dojam da joj treba koktel Xanaxa. Ono što me pogodilo, a što sam propustio primijetiti na gospođi Daly onomad davno dok smo bili tinejdžeri, a ona metuzalem, bilo je ovo: ispod plavog sjenila, čupave kose i blagog ludila, bila je ista Rosie. Jednom kada sam opazio sličnost nisam je više mogao prestati primjećivati i uvijek bih je vidio krajičkom oka, poput holograma koji zatreperi, a zatim iščezne. Od mogućnosti da se Rosie tijekom godina mogla pretvoriti u svoju mamu prošla me posve nova vrst žmaraca.

S druge strane, što sam duže gledao gospodina Dalyja, to mi se više činilo da je još onaj isti, stari slobodoumnik. Nekoliko gumba bilo je ponovo zašiveno na njegovoj kriminalno neukusnoj vesti, dlake u ušima bile su mu uredno podšišane i bio je glatko obrijan: mora da je sinoć ponio žilet Nori i obrijao se prije nego što ih je dovezla kući. Gospođa Daly se trzala, cviljela i grizla šaku dok je gledala kako vadim stvari iz kofera, a Nora je nekoliko puta duboko udahnula, zbacila glavu i snažno žmirkala. Izraz lica gospodina Dalyja uopće se nije promijenilo. Postajao je sve bljeđi i bljeđi, a kad sam podigao rodni list, mišić mu se trznuo u obrazu, ali to je bilo sve.

Kevin je utihnuo, pogledavajući me krajičkom oka da vidi je li dobro učinio. Složio sam šarenu Rosienu košulju natrag u kofer i zatvorio poklopac. Nekoliko trenutaka vladala je potpuna tišina. Zatim je gospođa Daly bez daha rekla:

— Ali kako je moguće da je kofer bio na broju šesnaest? Rosie ga je ponijela u *Englesku*.

Zvučala je tako sigurno da mi je poskočilo srce.

— Kako znate? — upitao sam.

Blijedo me pogledala.

— Nije ga više bilo kad je otišla.

— Zbog čega ste toliko sigurni da je otišla u Englesku?

— To je jasno, ostavila nam je poruku. Da se oprostite. Donijeli su nam je sutradan Shaughnessyjevi mladi momci i jedan od sinova Sallie Hearne; pronašli su je na broju šesnaest. Napisala je da odlazi u Englesku. Isprva

smo mislili da ste vas dvoje...

Gospodin Daly na to se ukočeno, srdito trznuo. Gospođa Daly brzo je zatreptala i zašutjela. Pretvarao sam se da to nisam primijetio.

— Mislim da su svi tako mislili — opušteno sam rekao. — Kada ste otkrili da nismo zajedno? Vidjevši da nitko ne odgovara, Nora je rekla:

— Davno. Prije petnaestak godina; prije nego što sam se udala. Naletjela sam na Jackie u trgovini pa mi je rekla da pokušava s tobom stupiti u kontakt i da si ovdje, u Dublinu. Rekla mi je da je Rosie otišla bez tebe. — Svrnula je pogled s mene na kovčeg a onda me opet pogledala razrogačenih očiju. — Misliš li... Gdje misliš da se nalazi?

— Još ništa ne mislim — rekao sam najugodnijim službenim glasom, kao da se radi o nekoj običnoj nestaloj djevojci. — Bar dok ne sakupimo još malo podataka. Jeste li se uopće čuli s njom otkako je otišla? Telefonski poziv, pismo, poruka nekoga tko ju je negdje sreo?

Gospođa Daly je zadivljujuće izverglala u jednom dahu:

— Dakako, nismo imali telefon kada je otišla, pa kako bi nas onda nazvala? Kada smo dobili telefon, zapisala sam broj i otišla tvojoj mami i tvojoj Jackie i Carmel i rekla im, rekla sam im da dođu k meni i ako im se ikada javi njihov Francis da mu daju taj broj i kažu mu neka kaže Rosie da nas nazove, makar samo na par minuta za Božić ili... Ali, dakako, kada sam čula da nije s tobom, znala sam da nas neće nazvati, jer nema broj, ne? Svejedno je mogla napisati pismo, ali Rosie je, dakako, sve radila kada je njoj odgovaralo. Ali u veljači ću navršiti šezdeset petu pa će sigurno poslati čestitku, ne bi ona to propustila...

Glas joj je postajao sve viši i brži i počeo pucati. Gospodin Daly ispružio je ruku i na trenutak stisnuo njezinu, pa si je zagrizla usnu. Kevin je izgledao kao da će se stopiti s jastucima na sofi i nestati.

Nora je tiho rekla:

— Ne. Ni riječi. Isprva smo mislili... — Brzo je iskosa pogledala oca; vjerovala je da Rosie pretpostavlja kako je se obitelj potpuno odrekla jer je pobjegla sa mnom. — Čak i nakon što smo čuli da nije s tobom. Oduvijek smo vjerovali da je u Engleskoj.

Gospođa Daly zabacila je glavu i otrla suzu.

Dakle, to je bilo to: ništa od brzog izlaza, ništa od mahanja Obitelji na rastanku, brisanja jučerašnje večeri iz sjećanja i povratka na ono što ja

smatram normalom, kao ni od prilike da Noru napijem kao majku i izvučem iz nje Rosien broj telefona. Gospodin Daly je rekao teškim glasom, ne gledajući nikoga od nas:

— Morat ćemo pozvati policiju.

Gotovo sam prikrio zdvojan izraz lica.

— Dakako. Istina, mogli biste. To je i moja obitelj prvo pomislila, ali smatrao sam da biste vi trebali dobiti priliku da odlučite hoćete li uistinu tako postupiti.

Sumnjičavo me pogledao.

— A zašto ne bismo?

Uzdahnuo sam provukavši prste kroz kosu.

— Gledajte — rekao sam. — Volio bih da vam mogu reći kako će policija ovome posvetiti dužnu pozornost, ali ne mogu. Najbolje bi bilo da se sve ovo pregleda i da se za početak uzmu otisci prstiju i tragovi krvi... — Gospođa Daly ispustila je užasnut pisak, rukom prekrivši usta. — Ali prije nego što će to biti moguće, slučaju će trebati biti dodijeljen broj, zatim će slučaj morati biti dodijeljen detektivu, a detektiv će morati podnijeti zahtjev za analizu. Odmah vam mogu reći da se to neće dogoditi. Nitko se neće razbacivati skupim postupcima radi nečega što, kao prvo, možda i nije zločin. Odjel za nestale osobe, Odjel za zastarjele slučajeve i temeljna policija loptat će se tim slučajem nekoliko mjeseci dok im ne dosadi, a zatim će odustati i odložiti ga u neki podrum. Na to morate biti spremni.

Nora je upitala:

— A ti? Zar ne bi ti mogao uložiti zahtjev?

Sa žaljenjem sam odmahnuo glavom.

— Službeno ne bih, nikako. Koliko god to nategnuli, ovo nije slučaj kakvima se moj odjel bavi. Jednom kada uđe u sistem, više ništa neću moći učiniti.

— Ali — rekla je Nora. Uspravila se u stolici, uzbuđeno me gledajući. — Ako nije u sistemu? Ako bi sve to sam? Bi li mogao... postoji li način da...?

— Da se pozovem na stare usluge, onako, ispod stola? — Podigao sam obrve i porazmislio o tome. — Pa, mislim da bi to bilo izvedivo. Samo, svi morate biti posve sigurni da je to ono što želite.

— Ja sam sigurna — bez razmišljanja će Nora. Bila je brza u donošenju odluka, kao i Rosie. — Bi li to učinio za nas, Francis? Ako možeš. Molim te.

Gospođa Daly je kimnula, izvukla rupčić iz rukava i ispuhala nos.

— Zar ne bi ipak mogla biti u Engleskoj? Ne?

Preklinjala me. Njezin glas bio je bolan. I Kevin se trznuo.

— Mogla bi — blago sam rekao — svakako. Ako sve odlučite prepustiti meni, mislim da to mogu provjeriti.

— Oh, Bože — odgovorila je gospođa Daly ispod glasa. — Oh, Bože...

— Gospodine Daly? — upitao sam.

Usljedila je duga šutnja. Gospodin Daly samo je sjedio s rukama prekriženim između koljena, zureći u kofer kao da me nije čuo.

Naposljetku je rekao:

— Ne sviđate mi se. Ni ti ni tvoja obitelj. Nema svrhe glumiti da je drugačije.

— Da — rekao sam. — Primijetio sam to, onako usput. Ali nisam ovdje došao kao jedan od Mackeya. Dolazim kao policijski službenik koji bi vam možda mogao pomoći da pronađete kći.

— U tajnosti, ispod stola, na stražnji ulaz. Ljudi se ne mijenjaju.

— Očito ne — rekao sam, blago mu se osmjehnuvši. — Ali mijenjaju se okolnosti. Ovoga puta smo na istoj strani.

— Jesmo li?

— Nadajte se da je tako — rekao sam — jer vam se ne nudi ništa bolje. Uzmite ili ostavite.

Tada me pogledao u oči i odmjerio dugim pogledom. Držao sam se uspravno i namjestio častan izraz lica koji sam čuvao za roditeljske sastanke. Naposljetku je kimnuo jednim kratkim trzajem glave i - nimalo ljubazno - rekao:

— Hajde. Učini što god možeš. Molim.

— U redu — rekao sam i izvadio rokovnik. — Želio bih da mi ispričate čega se sjećate o Rosienu odlasku. Započnite s danom prije. Što detaljnije možete, molim vas.

Sve su znali naizust, kao i svaka druga obitelj koja je izgubila dijete -

jednom mi je neka majka pokazala iz koje je čaše pio njezina sin prije nego što se predozirao. Nedjeljno jutro u adventsko doba, hladno, pod sivobijelim nebom, kada se dah magli u zraku. Rosie je prethodne noći ranije došla kući, pa je otišla na jutarnju misu s ostatkom Obitelji umjesto da spava duže i ode na onu u dvanaest, što joj je bio običaj kada bi subotom ostala vani dokasna. Vratili su se kući i pripremili jaja sa slaninom za doručak - u to vrijeme se za doručkovanje prije pričesti moglo na idućoj ispovijedi zaraditi niz Zdravomarija. Rosie je peglala dok je njezina majka prala rublje, a raspravljale su o tome kada bi trebalo kupiti šunku za božićni ručak; na trenutak mi je zastao dah kad sam zamislio kako smireno razgovara o objedu kojeg nije planirala pojesti i sanjari o Božiću koji je trebao biti samo njezin i moj. Malo prije podneva, djevojke su odšetale do New Streeta da dovedu baku Daly na nedjeljni ručak, nakon čega su svi neko vrijeme gledali televiziju - i po tome su se Dalyjevi uzdizali iznad nas kmetova: imali su vlastiti televizor. Obrnuti snobizam uvijek je zabavna stvar; iznova sam otkrio fine nijanse na koje sam gotovo zaboravio.

Ni ostatak dana nije donio ništa posebnoga. Djevojke su otpratile baku kući, Nora se otišla naći s prijateljicama, a Rosie se povukla u svoju sobu čitati ili se možda pakirati i pisati onu poruku ili sjediti na rubu kreveta i duboko disati. Užina, još kućanskih poslova, još televizije, pomaganje Nori s domaćom zadaćom iz matematike; nije bilo ni jednog znaka, ni u jednom trenutku tog dana, da Rosie nešto sprema.

— Anđeo — namrgođeno će gospodin Daly. — Cijeli taj tjedan bila je pravi anđeo. Mogao sam si misliti. i šapnula »laku noć« dok se uvlačila u postelju, ali poslije toga više ništa. Nije čula kako Rosie ustaje iz kreveta, nije čula kako se odijeva, nije čula kako se iskrada iz sobe ni iz stana.

— U ono doba spavala sam kao zaklana — rekla je u svoju obranu, kao da je tijekom godina već mnogo puta zbog toga dobila jezikovu juhu. — Bila sam tinejdžerka, a znate kakve su one...

Kada je gospođa Daly ujutro došla probuditi djevojke, Rosie više nije bilo.

Isprva nisu bili zabrinuti ništa više od moje Obitelji preko puta - imao sam dojam da je gospodina Dalyja malo rasrdila bezobzirnost suvremene mladeži, ali ništa više. Bio je to Dublin osamdesetih, gdje je čovjek bio siguran kao u brlogu; mislili su da je izašla ranije kako bi nešto obavila ili

se našla s prijateljicama iz nekog zagonetnog ženskog razloga. Zatim su se, dok je Rosie propuštala doručak, pojavila braća Shaughnessy i Barry Hearne donoseći poruku.

Nije bilo jasno što su njih trojica radila na broju 16 rano raneći tog hladnog ponedjeljka, ali ja bih se kladio na hašiš ili porniće - nekoliko dragocjenih časopisa prelazilo je iz ruke u ruku otkako ih je nečiji rođak lani prokrijumčario iz Engleske. Kako bilo, tada je počela ludnica. Dalyjevi su opisali događaje manje živopisno od Kevina - pogledavao me ispod oka dok su iznosili svoju verziju - ali okvir priče bio je isti.

Pokazao sam glavom kofer.

— Gdje je ovo stajalo?

— U djevojačkoj sobi — rekla je gospođa Daly, govoreći kroz stisnute šake. — Rosie je u njemu držala rezervnu odjeću, stare igračke i slično - tada nismo imali ugradbene ormare, dakako, nitko nije...

— Pokušajte se prisjetiti. Sjeća li se itko od vas kada ga je posljednji put vidio?

Nitko se nije sjećao. Nora je rekla:

— Možda nekoliko mjeseci prije. Držala ga je pod krevetom; vidala sam ga jedino kada ga je vadila da uzme nešto iz njega.

— A stvari koje su u njemu, možete li se sjetiti kada ste posljednji puta vidjeli da Rosie koristi nešto od toga? Sluša ove kazete, nosi ovu odjeću?

Tišina. Zatim se Nora odjednom uspravila i rekla stupanj višim glasom:

— Walkman. Vidjela sam ga u četvrtak, tri dana prije njezina odlaska. Obično bih ga uzimala iz njezina noćna ormarića kad bih se vratila iz škole i slušala njezine kazete dok ne dođe s posla. Kad bi me uhvatila, dala bi mi jednu za uho, ali vrijedilo je - imala je najbolju glazbu...

— Po čemu si toliko sigurna da si ga vidjela u četvrtak?

— Tada sam ga posuđivala. Četvrtkom i petkom je Rosie obično šetala do posla i natrag s Imeldom Tierney - sjećaš se Imelde? Šivala je s Rosie dolje u tvornici - pa ne bi ponijela walkman. Ostale dane u tjednu Imelda je radila u drugoj smjeni pa je Rosie sama pješačila s walkmanom na ušima.

— Dakle, mogla si ga vidjeti u četvrtak ili u petak.

Nora je odmahнула glavom.

— Petkom smo nakon škole odlazile u kino, cijelo žensko društvo. Taj petak sam sigurno išla. Sjećam se jer... — Zacrvenjela se i krajičkom oka pogledala oca.

Gospodin Daly samo je bezizražajno rekao:

— Sjeća se zato što je, nakon što je Rosie pobjegla, prošlo mnogo vremena prije nego što sam dopustio Nori da ponovo počne izlaziti u provod. Jednu smo izgubili jer smo bili preblagi. Nisam želio riskirati da izgubim i drugu.

— To je posve u redu — rekao sam kimajući glavom kao da je to posve normalno. — I nitko se od vas ne sjeća da je vidio makar jedan od ovih predmeta nakon četvrtka poslijepodne?

Svi su odmahivali glavama. Ako se Rosie nije spakirala do četvrtka poslijepodne, ostavila si je malo premalo vremena da bi imala priliku sama sakriti kofer, pogotovo uz tatine dobermanske navike. Rasli su izgledi, koliko god slabi bili, da je kofer sakrio netko drugi.

Upitao sam:

— Jeste li primijetili da se itko mota oko nje, gnjavi je? Netko tko vas je zabrinuo?

Pogled gospodina Dalyja govorio je: *Misliš, osim tebe?*, ali uspio je to prešutjeti. Rekao je smireno:

— Da sam primijetio kako je netko gnjavi, riješio bih to.

— Neke svađe, problemi?

— Ništa što bi nam rekla. Ti bi vjerojatno o tome više znao. Znaš koliko djevojke u tim godinama govore svojim roditeljima.

Rekao sam:

— Samo još nešto. — Pretražio sam džepove jakne, izvukao nekoliko omotnica taman toliko velikih da u njih stane fotografija i svakome pružio jednu. — Prepoznaje li itko od vas ovu ženu?

Dalyjevi su dali sve od sebe, ali nad glavom im se nije upalila žaruljica, vjerojatno zato što je Fifi Kradiprstić srednjoškolska profesorica matematike iz Nebraske čiju sam fotografiju skinuo s interneta. Kamo god išao, Fifi ide sa mnom. Slika ima praktičan, širok bijeli obrub tako da je nemaš potrebu oprezno držati za rubove, a budući da je vjerojatno najneupadljivije ljudsko biće na svijetu, trebate se u nju dobro zagledati -

što uglavnom traži oba palca i kažiprsta - da biste se uvjerali kako je nikada niste vidjeli. Svojoj curi Fifi dugujem kradomično otkrivanje mnogih identiteta. Danas će mi pomoći da utvrdim jesu li Dalyjevi ostavili otiske na koferu.

Ono od čega su mi titrala ticala u ovom slučaju bila je nevjerojatna, sitna šansa da se Rosie ipak otišla susresti sa mnom. Ako se držala našeg plana, ako me nije željela izbjeći, pošla bi istim putem kao i ja: izašla bi kroz glavna vrata, niza stube, ravno u Susjedstvo. Ali imao sam savršen pogled na svaki kutak ulice, cijele noći, a ta se ulazna vrata nisu otvorila.

U ono vrijeme, Dalyjevi su stanovali u prizemlju broja 3. Na vrhu su živjele sestre Harrison, tri prastare usidjelice koje bi se oko svega uzrujale i nudile kruh i šećer onome tko bi prenosio njihove poruke; u podrumu je bila tužna, boležljiva, sitna Veronica Crotty, koja je pričala da joj je muž trgovački putnik, i njezino tužno, boležljivo, sitno dijete. Drugim riječima, ako je itko presreo Rosie na putu do mjesta gdje smo se trebali naći, taj netko sjedio je za stolicom sučelice Kevinu i meni.

Sve troje Dalyja djelovalo je iskreno zatečeno i uzrujano, ali to je moglo štošta značiti. Nora je bila veliko dijete u problematičnim godinama, gospođa Daly je bila u nekom stadiju ludila, a gospodin Daly je imao čudovišnu narav, čudovišan otpor prema meni i mišiće. Rosie nije bila perolaka kategorija; tata joj možda i nije bio Švarci, ali bio je jedini u toj kući dovoljno snažan da se otarasi njezina tijela.

Uznemireno provirujući preko ruba fotografije, gospođa Daly je upitala:

— Tko je sad pak ovo? Nikada je nisam vidjela ovdje. Misliš li da je ona možda nudila našoj Rosie? Izgleda strašno sitna za tako nešto, zar ne? Rosie je bila snažna cura, ne bi ona...

— Po mom mišljenju, ona nema nikakve veze s tim — iskreno sam joj odgovorio, uzimajući natrag omotnice s fotografijama i vraćajući ih, pravilnim redosljedom, u džep. — Samo istražujem svaku mogućnost.

— Ali misliš da joj je netko nudio — rekla je Nora.

— Prerano je za takve pretpostavke — rekao sam. — Pokrenut ću istrage i o svemu vas obavještavati. Mislim da imam dovoljno za početak. Hvala vam što ste mi posvetili vrijeme.

Kevin je skočio sa sofe kao da je na oprugama.

Skinuo sam rukavice da se rukujem na rastanku. Nisam tražio brojeve

telefona - nema smisla tjerati mak na konac - i nisam pitao čuvaju li još uvijek onu poruku. Pri pomisli da bih je još jednom mogao vidjeti stegnula mi se vilica.

Gospodin Daly ispratio nas je do vrata. Na pragu mi je iznenada rekao:

— Kada smo vidjeli da nam nikada ne piše, mislili smo da joj ti ne dopuštaš.

To je mogla biti neka vrsta isprike ili tek zadnja zajedljiva primjedba.

— Rosie nikada nije dopuštala da je itko spriječi kada nešto odluči — rekao sam. — Javit ću vam čim dobijem neku novu informaciju.

Kada je zatvorio vrata za nama, čuo sam kako je jedna od žena briznula u plač.

4.

Kiša je oslabjela u blagu, vlažnu izmaglicu, ali oblaci su postajali sve gušći i tmurniji; sve ih se više gomilalo. Mama je priljubila nos uz prozor dnevne sobe, isijavajući takvu radoznalost da mi je gotovo spalila obrve. Kada je vidjela da gledam prema njoj, izvadila je spužvastu krpu i počela bjesomučno glancati staklo.

— Dobar posao — rekao sam Kevinu. — Svaka čast.

Dobacio mi je pogled ispod oka.

— Baš je bilo čudno.

Njegov vlastiti brat, isti onaj koji je iz dućana za njega mažnjavao grickalice, odjednom se ponašao poput čistokrvna policajca.

— Nije se primijetilo — pohvalio sam ga. — Sve si izveo poput profesionalca. Imaš kliker, znaš? Slegnuo je ramenima.

— Što dalje?

— Spremit ću ovo u auto prije nego što se Matt Daly predomisli — rekao sam balansirajući kofer na jednoj ruci dok sam drugom mahaio mami široko joj se osmijehujući — a zatim ću malo proćaskati s nekim koga sam nekoć poznavao. U međuvremenu, ti ćeš mi mamu i tatu skinuti s vrata.

Kevin je prestrašeno razrogačio oči.

— Joj, Isusa ti, samo to ne. Nema šanse. Još je bijesna zbog doručka.

— Ma daj, Kev. Isprsi se i podmetni malo leđa za ekipu.

— Ma koja jebena ekipa. Na kraju krajeva, ti si taj koji ju je raspizdio, a sada tražiš od mene da odem gore i popijem jezikovu juhu?

Kosa mu se nakostriješila od srdžbe.

— Pun pogodak — rekao sam. — Ne želim da gnjavi Dalyje i ne želim da razglasi vijesti po susjedstvu, barem ne odmah. Treba mi samo sat vremena prije nego što počne praviti štetu. Možeš li mi to osigurati?

— A što bih trebao učiniti ako se zaputi iz kuće? Srušiti je kao ragbijaš?

— Koji ti je broj mobitela? — Pronašao sam mobitel, onaj koji koriste moji momci i doušnici, a zatim Kevu poslao poruku u kojoj je pisalo BOK. — Eto — rekao sam. — Ako ti mama zbriše, samo odgovori na

poruku pa ću doći i srušiti je sam. Može?

— O, jebote — promrmlja Kevin, gledajući gore u prozor.

— Tako treba — rekao sam, tapšajući ga po leđima. — Pravi si frajer. Vidimo se ovdje za jedan sat, a večeras te častim s nekoliko piva, što kažeš?

— Trebat će mi više od nekoliko — turobno je rekao Kevin, poravnao ramena i otišao pred streljački vod.

Sklonio sam kofer na sigurno u prtljažnik svog automobila, spremnog za isporuku ljupkoj gospođi iz Odjela za tehničke poslove čiju sam kućnu adresu slučajno znao. Šačica desetogodišnjaka s frizurama potlačene klase i obrijanim obrvama pogrbljeno je sjedila na zidu i motrila automobile sa žičanim vješalicama na umu. Samo bi mi još trebalo da se vratim i vidim da je kofer nestao. Naslonio sam dupe na prtljažnik, označio svoje omotnice sa slikama Fifi Kradiprstić, zapalio cigaretu i pogledom strijeljao budućnost naše zemlje sve dok svima nije sve postalo jasno pa su odjebali vandalizirati nekoga tko se neće vratiti da ih potraži.

Stan obitelji Daly sličio je našem kao jaje jajetu; nije bilo mjesta da se sakrije truplo, barem ne dugoročno. Ako je Rosie skončala u tom stanu, Dalyjevi su imali dvije mogućnosti. Ako pretpostavimo da je gospodin Daly ponosan vlasnik jednog velikog para muda, što još nije isključeno, mogao ju je u nešto umotati, iznijeti kroz ulazna vrata i nekamo odnijeti: u rijeku, na neko pusto mjesto ili na farmu svinja, prema Shayevoj šarmantnoj tezi. Ali, budući da su Liberties takvi kakvi jesu, postojala je velika mogućnost da ga netko vidi, upamti i to razglasi. Gospodin Daly na mene nije ostavio dojam čovjeka sklona kocki.

Izbor nekoga tko nije kockar bi bio vrt iza kuće. Možda je danas pola vrtova ušminkano grmićima i drvenim pločama i raznoraznim tričarijama od kovanog željeza, ali u ono vrijeme bili su zapušteni i obrasli: kržljava trava, blato, daske, istrošeno pokućstvo i pokoji slomljeni bicikl. Nitko u njih nije zalazio osim na zahod ili ljeti vješati rublje. Bilo je hladno, ali ne toliko hladno da bi tlo bilo smrznuto. Bio bi potreban jedan sat da se jedne noći počne kopati grob, možda još jedan sat iduće noći da ga se dovrši i još jedan treće noći da ga se zatrpa. Nitko ne bi ništa vidio; vrtovi nisu imali rasvjetu pa je za mračnih večeri bila potrebna baterijska svjetiljka da bi se pronašlo put do zahoda. Nitko ne bi ništa čuo; sestre Harrison bile su gluhe kao top, stražnji prozori podruma Veronice Crotty bili su zakucani

daskama da bi stan bio topliji, a prozori svih ostalih čvrsto zatvoreni radi zaštite od prosinačke hladnoće. Preko dana i kada bi sve bilo gotovo, grob bi se mogao prekriti komadom valovitog lima ili starim stolom ili bilo čime što bi se našlo pri ruci. To nikome ne bi upalo u oči.

U taj vrt nisam mogao bez naloga, a nalog nisam mogao dobiti bez nečega što bi barem izdaleka nalikovalo na opravdanu sumnju. Bacio sam opušak i zaputio se natrag prema Vjernom susjedstvu, porazgovarati s Mandy Brophy.

Mandy je bila prva osoba kojoj je bilo nedvosmisleno, nesumnjivo drago što me vidi. Od njezina vriska gotovo je odletio krov; znao sam da će mama na to opet pohitati prozoru.

— Francis Mackey! Isuse, Marijo i sveti Josipe! — Bacila se na mene i stegnula me u zagrljaj od kojeg su mi ostale modrice. — Skoro me strefilo srce! Nisam mislila da ću te ikada više vidjeti u ovome kraju. Otkud ti ovdje?

U međuvremenu se zaokružila kao prava majčica i imala odgovarajuću frizuru, ali jamice na obrazima nisu se promijenile.

— Sve i svašta — rekao sam uzvraćajući joj osmijehom. — Učinilo mi se da je dobar trenutak da provjerim kako svima ide u životu.

— Pa bilo je već i jebeno vrijeme, samo ću to reći. Skloni se unutra. Hajde, vas dvije — rekla je dvjema crnokosim djevojčicama krupnih očiju koje su se valjale po podu dnevne sobe - pođite se igrati gore u svoju sobu, dajte mi malo mira da porazgovaram s ovim momkom. Hajde, smjesta! -Otjerala je djevojčice mašući rukama.

— Baš su iste ti — rekao sam, kimnuvši za njima.

— Ma to su ti dvije male kujice, kažem ti. Iscrpile su me, časna riječ. Mama kaže da su mi pokora za svaki puta kada sam je dovela na rub infarkta dok sam bila mala. — Jednim zamahom pomela je polugole lutke, omote od bombona i slomljene pastele sa sofe. — I reci ti meni, čula sam da si sada u policiji. Baš fino, visoko pucaš.

Smiješila mi se ruku punih igračkaka, ali te crne oči bile su oštre i pozorne: iskušavala me.

— To ti misliš — rekao sam pognuvši glavu i uputio joj svoj najbolji

osmijeh zločestog dečka. — Odrastao sam, to je sve. Baš kao i ti.

Slegnula je ramenima.

— Ja sam ista kao uvijek, to je sigurno. Pogledaj samo oko sebe.

— I ja sam. Možeš napustiti Susjedstvo...

— Ali Susjedstvo nikada ne napušta tebe. — Oči su joj još trenutak ostale oprezne, a onda je jednom žustro kimnula i pokazala sofu nogom lutkice Bratz. — Sjedi ovdje. Može šalica čaja? Prošao sam. Prošlost je najmoćnija lozinka.

— Joj, Isusa ti, ne. Tek sam doručkovao.

Mandy je ubacila igračke u ružičastu, plastičnu kutiju i zalupila poklopac.

— Jesi siguran? Onda ti neće smetati ako slažem rublje dok razgovaramo? Prije nego što se one dvije male gospođice vrate i opet preokrenu sobu naglavačke? — Srušila se u sofu pokraj mene i privukla košaru s rubljem. — Jesi li čuo da sam se udala za Gera Brophyja? Sada radi kao kuhar. Odvijek je volio hranu, moj Ger.

— Pravi Gordon Ramsay, ha? — rekao sam i zločesto joj se nacerio. — Reci, donese li kući s posla kuhaču, za slučaj da si zločesta djevojčica?

Mandy je ciknula i pljesnula me po zapešću.

— Svinjo jedna prljava. Isti si kao uvijek, ha? Ma, nije on nikakav Gordon Ramsay, radi u jednom od onih novih hotela pokraj zračne luke. Gosti su mu uglavnom Obitelji koje propuste let i poslovnjaci koji traže mjesto kamo mogu izvesti svoje ljubavnice a da ne budu uhvaćeni na djelu; nikoga nije briga za hranu. Jednog mu je jutro, časne mi riječi, bilo toliko dosadno da je za doručak stavio banane u kajganu, samo da vidi što će gosti napraviti. Nitko nije rekao ni jednu jebenu riječ.

— Sigurno su mislili da je to *nouvelle cuisine*. Svaka čast Geru.

— Ne znam što su mislili, ali svi su sve pojeli. Jaja, kobasice i banane.

— Ger je momak na mjestu. Oboje ste se dobro snašli.

Žustrim je pokretom istresla malu, ružičastu majicu s kapuljačom.

— Ma da, dobar je on. Zna me nasmijati. U svakom slučaju, to nam je oduvijek bilo zapisano u kartama; kada smo mojoj mami rekli da smo se zaručili, odgovorila je kako je znala da će do toga doći još otkako smo bili u pelenama. Isto kao i... — Brzo je podigla pogled. — Isto kao i većina

brakova u ovome kraju.

U stara vremena, Mandy bi do sada već sve čula o koferu, zajedno s detaljnim, krvavim nagađanjima. Slab prijem radija Mileve u spoju s Kevinovim uspješnim obrađivanjem mame osigurali su da ne bude napeta i oprezna; bila je samo taktična, da ne povrijedi moje ranjene osjećaje. Opustio sam se na sofi i uživao dok traje. Obožavam neuredne domove, domove u kojem žena i djeca posvuda ostavljaju tragove: ljepljive otiske prstiju po zidovima, tričarije i gnijezda pastelnih sitnica za kosu na kaminu, miris cvjetnih stvarčica i glačanja.

Neko vrijeme samo smo blebetali: o njezinim roditeljima, mojim roditeljima, raznim susjedima koji su se poženiili, dobili djecu, odselili u predgrađe ili zaradili zanimljive zdravstvene tegobe. Imelda je još živjela u blizini, na dvije minute hoda po Hallows Lane, ali nešto u kutovima Mandynih usana govorilo mi je da se više ne viđaju često, ali o tome nisam pitao. Umjesto toga, nasmijavao sam je: ako ženu uspiješ nasmijati, već si na pola puta da joj razvežeš jezik. Još se smijala istim punim, pjenušavim hihotom koji bi iz nje prasnuo, tjerajući te da se i sam nasmiješ. Trebalo je desetak minuta da Mandy upita, onako usput:

— Reci nam onda, jesi li ikada čuo što je s Rosie?

— Ni slova — rekao sam jednakom lakoćom. — Ti?

— Ništa. Mislila sam... — opet onaj pogled. — Mislila sam da ti možda jesi, samo to.

Upitao sam:

— Jesi li znala?

Nije skidala pogled s čarapa koje je sparivala, ali kapci su joj zatreptali.

— Na što misliš?

— Ti i Rosie bile ste bliske. Mislio sam da ti je možda rekla.

— Ono, da planirate pobjeći zajedno? Ili da ona planira...?

— I jedno i drugo.

Slegnula je ramenima.

— O, Isusa ti, Mandy — rekao sam, okrećući sve na šalu. — Prošlo je dvadeset i nešto godina. Obećavam ti da neću pošiziti zbog ženskih razgovora. Samo me zanimalo.

— Nisam ni slutila da razmišlja o prekidu. Kunem ti se, pojma nisam

imala. Moram ti reći, Francis, kada sam čula da vas dvoje niste zajedno, ostala sam paf. Bila sam sto posto sigurna da ste oženjeni i da ste napravili pola tuceta djece da vas malo uspore.

— Dakle, znala si da smo planirali zajedno otići.

— Dakako, pa otišli ste iste noći. Svi su to mislili.

Nacerio sam joj se i odmahnuo glavom.

— Prekid, kažeš. Znala si da smo još skupa. To smo tajili gotovo dvije godine, barem sam mislio da jesmo.

Mandy me mudro pogledala i ubacila čarape u košaru za rublje.

— Pametnjakoviću. Nije nam otvorila dušu ni išta slično — nikada nije zucnula ni riječ, sve do... Niste li ti i Rosie izašli na cugu, otprilike tjedan dana uoči odlaska? Nekamo u grad, ako me pamćenje služi?

O'Neill's na Pearse Streetu, gdje su svi studenti okretali glave za Rosie dok se vraćala za naš stol noseći veliku čašu točenog piva u svakoj ruci. Bila je jedina cura koju sam znao da pije veliko točeno i uvijek je častila kad je bio njezin red.

— Tako je — rekao sam. — Jesmo.

— To je bilo to. Vidiš, rekla je tati da ide van sa mnom i Imeldom, ali nama ništa nije rekla pa je nismo mogle pokriti, kužiš? Kao što sam rekla, držala te u strogoj tajnosti; pojma nismo imale. Ali te smo se noći nas dvije vratile prilično rano, a gospodin Daly je gledao s prozora i vidio nas kako se vraćamo kućama bez Rosie. Kasno se vratila. — Mandy me pogledala pokazujući jamice u obrazima. — Vas dvoje očito ste imali puno tema za razgovor, je li?

— Upravo tako — rekao sam. Poljubac za laku noć uza zid Trinityja, moje ruke na njezinim bokovima, privijam je uza se.

— Kako bilo, gospodin Daly ju je dočekaao budan. Rosie me sutradan posjetila... bila je subota... i rekla mi *da je poludio*.

I tako smo se vratili na velikog, strašnog gospodina Dalyja.

— Mogu misliti — rekao sam.

— Ja i Imelda pitale smo je gdje je bila, ali nije željela reći. Samo je rekla da joj je tata lud od bijesa. Stoga smo pretpostavile da se našla s tobom.

— Oduvijek sam se pitao — rekao sam — koga je vraga Matt Daly imao protiv mene?

Mandy je trepnula.

— Bože dragi, pojma nemam. On i tvoj stari ne slažu se baš najbolje; rekla bih da je možda u tome stvar. Ali, je li to uopće važno? Više te nema u kvartu, uopće ga ne viđaš...

Rekao sam:

— Rosie me nogirala, Mandy. Nogirala me ravno nogom u guzicu, kao grom iz vedra neba, a nikada nisam saznao zašto. Ako postoji neko objašnjenje, bilo gdje oko nas, želio bih ga čuti. Želio bih znati jesam li mogao učiniti nešto, bilo što, da se sve to drukčije završi.

Dobro sam odglumio nekoga tko je jak, ali pati, pa su se Mandyna usta suosjećajno smekšala.

— Eh, Francis... Rosie je pucao prsluk za tatino mišljenje o tebi. Znaš i sam.

— Možda je tako. Ali ako je zbog nečega bila zabrinuta ili nešto od mene skrivala ili se nekoga plašila... Koliko je zapravo, općenito gledano, bjesnio na nju?

Nisam mogao odgonetnuti djeluje li Mandy odjednom smeteno ili sumnjičavo.

— Kako to točno misliš?

— Gospodin Daly bio je nagle naravi — rekao sam. — Kada je prvi puta doznao da se Rosie viđa sa mnom, cijelo ga je Susjedstvo čulo kako urla. Oduvijek sam se pitao je li se na tome zaustavljao ili... znaš. Je li ju tukao.

Ruka joj je poletjela na usta.

— Isusa ti, Francis! Je li ti nešto rekla?

— Meni ne, ali i ne bi, osim ako ne bi željela da joj tatu složim na pod. Ali mislio sam da je možda o tome razgovarala s tobom i Imeldom.

— Ma ne. Bože, ne. Nikada nije rekla ni riječ o tako nečem. Mislim da bi nam rekla, ali... čovjek ne može biti posve siguran, ne?

— Mandy se zamislila, slažući plavu školsku uniformu na krilu.

— Rekla bih da nikada nije na nju podigao ni prst — naposljetku je nastavila. — I ne govorim to samo zato da ti ugodim. Polovica problema gospodina Dalyja je u tome što se nikada nije pomirio s tim da je Rosie odrasla, kužiš? Kad je te nedjelje došla k meni, nakon što ju je uhvatio da se kasno vraća - nas tri smo te večeri trebale otići u Zgrade, a Rosie nije

mogla ići jer joj je, ne šalim se, tata uzeo ključeve. Kao da je dijete, a ne odrasla žena koja svakog tjedna donosi plaću na stol. Rekao je da se vrata zaključavaju točno u jedanaest i da, ako se do tada ne vrati, može spavati na ulici - a i sam dobro znaš da su oko jedanaest tulumci u Zgradama tek počinjali. Kužiš što hoću reći? Kada je bio bijesan na nju, ne bježe ošamario; poslao bi je u kut, kao što ja šaljem moje malene kada su zločeste.

I, samo tako, gospodin Daly više nije bio sam pod svjetlom reflektora, nalog za pretres njegova vrta više nije bio od presudne važnosti, a ljuljuškanje u Mandynom udobnom kutku obiteljskog blaženstva više nije bilo toliko zabavno. Ako Rosie nije izišla kroz ulazna vrata svoje kuće, to nije moralo biti zato što me izbjegavala niti zato što ju je tata uhvatio na djelu i u dramatičnom trenutku posegnuo za tupim predmetom. Moglo je to biti zato što joj nije ostavio drugu mogućnost. Ulazna vrata noću su bila zaključana; stražnja vrata imala su zasun s unutarnje strane, tako da se moglo ići na zahod bez ključa i bez bojazni da ćeš se zaključati izvan kuće. Bez ključeva, nije bilo važno je li Rosie bježala od mene ili meni u naručje: morala je izići kroz stražnja vrata, preko zidova i kroz vrtove. Mogućnosti su se širile sve dalje od kuće na broju 3.

I šanse da dobijem otiske s kofera postajale su sve manje. Ako je Rosie znala da će morati majmunirati preko vrtnih zidova, sakrila je kofer unaprijed da ga pokupi na odlasku iz grada. Ako ju je netko zgrabio putem, možda nije ni znao da kofer postoji.

Mandy me pomalo zabrinuto promatrala, pokušavajući dokučiti jesam li shvatio što želi reći.

— Ima smisla — rekao sam. — Samo ne vidim kako bi Rosie mirno prihvatila da je se šalje u kut. Je li kanila nešto poduzeti? Možda maznuti tati ključeve?

— Baš ništa. Po tome smo i skužile da nešto sprema. Ja i Imelda smo joj rekle: »Jebeš njega, izađi s nama bez obzira na to, pa ako te i zaključa, možeš spavati ovdje«. Ali rekla je da neće, da ga želi mirnog i spokojnog. Rekle smo: »Zašto bi se pokrila ušima?« Kao što si rekao, to nije bio njezin stil. A Rosie je rekla: »Zašto ne? Neće još zadugo tako.« To nam je privuklo pozornost, itekako. Sve smo odložile i spopale je da saznamo o čemu je riječ, ali nije željela reći. Pravila se kako je time htjela reći da će joj tata ubrzo vratiti ključeve, ali obje smo znale da se tu krije nešto više.

Nismo znale što, točno; samo da se sprema nešto veliko.

— I niste probale izvući još neku pojedinost? Što je naumila, kada, je li to uključivalo i mene?

— Bože, još kako. Nismo je puštale na miru cijelu vječnost. Bockala sam joj ruku i sve, a Imelda ju je mlatila jastukom da bi je natjerala da progovori, ali samo nas je ignorirala dok nismo odustale i nastavile se spremati za izlazak. Bila je... Isusa ti. — Mandy se nasmijala tihim, uzdrhtalim, sitnim smijehom ispod glasa; njezine živahne ruke usporile su i zaustavile se na rublju. — Bile smo baš tamo, u blagovaonici. To je nekoć bila moja soba. Ja sam bila jedina od nas tri koja je imala svoju sobu; uvijek smo se tamo nalazile. Ja i Imelda smo si pravile frizure, tapirale se... Bože, na što smo sličile s onim tirkiznim sjenilima, sjećaš se? Mislile smo da smo Bangles i Cindy Lauper i Bananarama, sve u jednom.

— Bile ste prelijepa — rekao sam, i nisam lagao. — Sve tri. Nikada nisam vidio ljepše.

Frknula je nosom.

— Laskanjem ništa nećeš postići.

Ali oči su joj još gledale negdje u daljinu.

— Zezale smo Rosie, ispitivale je hoće li poći u opatice, govornice joj da će super izgledati u habitu i je li to zato što je bacila oko na oca McGratha... Rosie je ležala na mom krevetu, zurila u strop i grizla nokat... sjećaš se kako je to činila? Samo jedan nokat?

Nokat desnog kažiprsta; grizla ga je dok bi napeto razmišljala. Tih nekoliko posljednjih mjeseci, dok smo kovali planove, nekoliko ga je puta izgrizla do krvi.

— Sjećam se — rekao sam.

— Gledala sam je u ogledalu svog toaletnog stolića. Bila je to *Rosie*, poznavala sam je otkada smo sve bile još u pelenama, a odjednom je djelovala kao druga osoba. Kao da je starija od nas; kao da je napola već otišla, kao da je daleko. Učinilo mi se da bismo joj morale nešto dati... čestitku za rastanak ili možda medaljon svetog Kristofora. Nešto da je čuva na putu.

— Jesi li nekome to spomenula? — upitao sam.

— Ma kakvi — brzo i odlučno je odvratila Mandy. — Nema šanse da bih je cinkala. Znaš da nisam takva.

Sjela je uspravnije i počela se rogušiti.

— Znam, malena — rekao sam, smiješeći joj se. — Samo provjeravam, iz navike. Ne obaziri se na to.

— Naravno, razgovarala sam s Imeldom. Obje smo zaključile da planirate pobjeći. Mislile smo da je to romantično za poludit'... tinejdžerice, znaš i sam... Ali nikome drugome nisam pisnula ni riječ, čak ni poslije. Bile smo na tvojoj strani, Francis. Željele smo da budete sretni.

U jednom djeliću sekunde osjetio sam da bih ih, okrenem li se, mogao vidjeti u susjednoj sobi: tri djevojke, nemirne na tome rubu budućnosti, sve iskričave od tirkiza, naboja i mogućnosti.

— Hvala ti, medena — rekao sam. — To mi mnogo znači.

— Pojma nemam zašto se predomislila. Rekla bih ti da je drukčije. Vas dvoje bili ste stvoreni jedno za drugo; bila sam sigurna...

Glas joj je utihnuo.

— Da — rekao sam. — I ja.

Mandy je tiho rekla:

— Bože, Francis... — U rukama je još nepomično držala istu onu malu košuljicu školske uniforme, a u glas joj se uvukla duga, neutješna nit tuge. - Bože, bilo je to užasno davno, nije li? Ulica je bila tiha i čuo se tek pjevni žamor djevojčice koja je na katu nešto objašnjavala drugoj i nalet vjetra koji je pomeo kišicu ispred prozora.

— Jest — rekao sam. — Ne znam kamo je sve to vrijeme nestalo.

Nisam joj rekao. Neka to mama učini; uživat će u svakom trenu. Na rastanku smo se zagrlili, poljubio sam Mandy u obraz i obećao da ću je ubrzo opet posjetiti. Mirisala je na nešto slatko i sigurno, što godinama nisam osjetio, sapun Pears, kremu od pudinga i jeftin parfem.

5.

Kevin je pogrbljeno stajao oslonjen o našu ogradu i izgledao kao dok smo bili klinci kad se nije smio igrati s nama jer je bio premali, samo što je sada imao mobitel i munjevito tipkao poruke.

— Cura? — rekao sam kimnuvši prema telefonu.

Slegnuo je ramenima.

— T ako nekako, valjda. U stvari, ne baš. Još se ne želim skrasiti.

— To znači da ih sa strane imaš još nekoliko. Kev, prase jedno.

Nacerio se.

— Pa što. Sve znaju na čemu su. Ni one se ne žele skrasiti; samo se zezamo. U tome nema ništa loše.

— Stvarno nema — složio sam se — samo sam mislio da mi skidaš mamu s vrata, a ne da šalješ ljubavne pjesmice današnjoj zezalici. Što je bilo s tim?

— Skidam ti je s vrata odavde. Popela mi se navrh glave. Da je pokušala otići preko puta Dalyjevima, uhvatio bih je.

— Ne bih volio da nazove cijeli svijet, a onda još i njegovu ženu.

— Neće nikoga nazvati, barem ne prije nego što obiđe gospođu Daly da čuje cijeli skandal. Prala je suđe, a i mene je dobro oprala. Pokušao sam joj pomoći, ali je požizila jer sam ostavio vilicu naopako da se osuši, a netko bi mogao pasti na nju i izbiti si oko, pa sam zbrisao. Gdje si ti bio? Kod Mandy Brophy?

Rekao sam:

— Recimo da želiš stići od broja 3 do početka Susjedstva, ali ne smiješ izići kroz glavna vrata. Što bi učinio?

— Stražnji ulaz — spremno je odgovorio Kevin, vrativši se tipkanju poruka. — Preko vrtnih zidova. Milijun puta sam onuda prošao.

— I ja. — Naciljao sam prstom niz kuća, od broja 3 sve do broja 15 na početku ulice. — Šest vrtova.

Sedam, ako brojimo vrt Dalyjevih. Rosie me mogla čekati u bilo kojem od njih.

— Čekaj malo. — Kevin je podigao pogled s telefona. — Misliš danas

ili onda?

— U čemu je razlika?

— Halleyevo prokletost pseto, u tome je razlika. Rambo, sjećaš se? Kako mi je onaj put to malo đubre razderalo hlače na guzici?

— Isuse — rekao sam. — Zaboravio sam na tog malog govvara. Jednom mi je dobro sjeo na volej.

Rambo je, razumije se, bio nekakav mješanac terijera, težak oko dva i pol kilograma, i to samo kad je bio mokar do kože. S imenom je dobio napoleonski kompleks zajedno s fanatičnim osjećajem za teritorijalnost.

— Sada kada su na broju 5 oni debili s njihovom teletubbijevskom fasadom, išao bih onako kako si rekao — Kevin je pokazao prstom isti niz kuća — ali u ono doba, dok je Rambo čekao da mi razdere još jedne hlače, nema šanse. Išao bih onuda. — Okrenuo se, a ja pogledom pratio njegov prst: dolje mimo broja 1, uz visoki zid na kraju Susjedstva, preko vrtova parnih brojeva pa preko zida na broju 16 do ulične svjetiljke.

Upitao sam:

— Zašto se jednostavno ne bi vratio preko zadnjeg zida i pošao ravno ulicom? Zašto bi se zajebavao preko vrtova s naše strane?

Kevin se nacerio.

— Ne mogu vjerovati da ne znaš za ta sranja. Zar nikada nisi kamenčićima gađao Rosien prozor?

— Ne, jer je gospodin Daly bio u susjednoj sobi. Ne bili rado ostao bez jaja.

— Neko vrijeme brijao sam s Lindom Dwyer, kada nam je bilo oko šesnaest... sjećaš se Dwyera s broja 1? Obično smo se noću sastajali u njezinom vrtu iza kuće, kako bi me mogla sprečavati da joj zavučem ruku pod majicu. Onaj zid — pokazao je kraj ulice

— s druge strane posve je gladak. Nemaš se za što uhvatiti. Možeš se uspeti samo u kutu, gdje se možeš osloniti o drugi zid da se povučesh na vrh. Tako dospiješ u stražnje vrtove.

— Ti si nepresušno vrelo znanja — rekao sam. — Jesi li se ikada zavukao pod grudnjak Linde Dwyer?

Kevin je zakolutao očima i počeo objašnjavati Lindin složen odnos s Marijinom legijom, ali misli su mi bile drugdje. Bilo mi je teško zamisliti nekog nasumičnog poremećenog ubojicu ili silovatelja koji bi se nedjeljom

navečer tužno motao po stražnjim vrtovima u nadi da će mu došetati kakva žrtva. Ako je netko ugrabio Rosie, poznavao ju je, znao je da dolazi i imao je barem neki osnovni plan.

S druge strane zadnjeg zida nalazila se ulica Copper Lane: posve nalik na Vjerno susjedstvo, samo veća i prometnija. Da tražim mjesto za bilo kakav tajni susret, zasjedu ili pljačku na trasi koju je Kevin opisao, a pogotovo tajni susret koji bi mogao uključivati opiranje ili skrivanje tijela, poslužio bih se brojem 16.

Oni zvukovi koje sam slušao čekajući ispod ulične svjetiljke premještajući se s noge na nogu kako se ne bih smrznuo. Muškarčevo stenjanje, prigušen cvilež djevojke, potmulo udaranje. Zaljubljeni tinejdžer hoda naokolo kao muda s ružičastim naočalama: pretpostavio sam da je ljubav u zraku. Mislim da sam vjerovao kako smo Rosie i ja toliko ljudi jedno za drugim da se te noći kada je sve trebalo sjesti na svoje mjesto to isparava u zrak poput svjetlucave droge i huji Libertiesom izluđujući svakoga tko je udahne: isluženi tvornički radnici u snu su posezali jedno za drugim, tinejdžeri na uglovima odjednom bi se stali ljubiti kao da im život o tome ovisi, stari parovi ispljunuli bi zubala i počeli jedno s drugoga trgati flannelske pidžame. Uzimao sam zdravo za gotovo da je ono što sam čuo bio par koji radi one stvari. Možda sam bio u krivu.

Bio mi je potreban nadljudski napor volje da pretpostavim, makar i na trenutak, kako je na koncu možda ipak krenula na sastanak sa mnom. Ako je tako, onda je poruka pokazivala da je Kevinovom trasom dospjela do broja 16. Kofar je pokazivao da iz njega nikada nije izišla.

— Dođi — rekao sam, prekinuvši Keva koji je još uvijek govorio (»... ne bih se ja toliko trudio, ali imala je najveće dude u...«). — Hajdemo se igrati tamo gdje mama kaže da ne smijemo.

Broj 16 bio je u još gorem stanju nego što sam mislio. Ulaznim stubama protezale su se duboke brazde koje su građevinci za sobom ostavili odvlačeći kamine, a netko je s obje strane popalio ogradu od kovanog željeza ili je kralj nekretnina i nju možda prodao. Divovski znak na kojem je pisalo »Građevinska tvrtka PJ Lavery« pao je u kanal pred podrumskim prozorima; nitko ga se nije potrudio izvući.

Kevin je upitao:

— Što ćemo sada?

— Nismo još sigurni — rekao sam, što je bila istina. Znao sam samo

da slijedimo Rosie, opipavajući put korak po korak, čekajući da vidimo kamo će nas odvesti. — Saznat ćemo putem, dobro?

Kevin je odškrinuo vrata i oprezno se nagnuo da proviri unutra.

— Ako prije toga ne završimo u bolnici.

Hodnik je bio iskrižan zapetljanim sjenama od kojih su neke imale i po pet-šest slojeva na mjestima gdje je slabo svjetlo dopiralo iz svakog kutka: iz praznih soba čija su vrata napola ispala iz šarki, kroz prljavo staklo svjetlarnika na stubištu, niz visoko stubište s hladnim povjetarcem. Pronašao sam baterijsku svjetiljku. Možda sam službeno i bio povučen s terena, ali još sam volio biti spreman za neočekivano. Izabrao sam kožnatu jaknu zato što je dovoljno udobna da je gotovo nikada ne moram skidati i ima dovoljno džepova da u njih stanu sve osnovne stvari: Fifi Kradiprštić, tri vrećice za dokazni materijal, notes s olovkom, švicarski nožić, lisičine, rukavice i tanka, snažna baterijska svjetiljka Maglite. Moj Colt Detective Special leži u posebnoj futroli pripijen uz moja križa, skriven ispod pojasa traperica.

— Ne šalim se — rekao je Kevin, škiljeći uz mračne stube. — Ne sviđa mi se ovo. Dovoljno je jednom kihnuti da nam se cijela zgrada sruši na glavu.

— Odred mi je u vrat ugradio GPS odašiljač. Doći će i otkopati nas.

— Ozbiljno?

— Ma ne. Budi muško, Kev. Sve će biti u redu.

Upalio sam bateriju i zakoračio u broj 16. Osjetio sam desetljetna zrnca prašine koja su lebdjela zrakom, osjetio sam kako se premještaju, komešaju i podižu da bi se u malim kovitlacima zavrtjela oko nas.

Stube su zloslutno škripale i svijale se pod našom težinom, ali izdržale su. Počeo sam od najviše dnevne sobe u kojoj sam pronašao Rosienu poruku i u kojoj su, ako je vjerovati mami i tati, dečki iz Poljske pronašli kofer. Na mjestu s kojeg su strgnuli kamin bila je velika, nazubljena rupa; zid oko nje bio je prekriven izbljedjelim grafitima koji su objašnjavali tko koga voli, tko je peder i tko bi trebao odjebati. Negdje na tom kaminu, koji je sada putovao prema nečijoj vili u Ballsbridgeu, pisali su moji i Rosieni inicijali.

Pod je bio prekriven dobro poznatim, predvidljivim smećem, limenkama, opušcima i papirićima, ali gotovo sve je bilo prekriveno debelim slojem prašine — klinici u današnje vrijeme imaju bolja mjesta za

zabavu i dovoljno novca da do njih dođu — a toj zbirci su, šarmantno, pridodani i rabljeni kondomi. U moje vrijeme bili su zabranjeni; ako ti se toliko posrećilo da se nađeš u situaciji koja je iziskivala upotrebu kondoma, riskirao si i proveo nekoliko idućih tjedana usran od straha. Svaki kut stropa bio je prekriven paučinom, a slab, hladan vjetročić fijukao je kroz pukotine oko kliznih prozora. Bilo je pitanje dana kada će i ti prozori nestati, prodani nekom trgovačkom drkadžiji čija je žena poželjela preslatki dašak autentičnosti. Taj prostor me tjerao da tiho govorim. Rekao sam:

— U ovoj sam sobi izgubio nevinost.

Osjetio sam da me Kevin pogledao ispod oka želeći nešto pitati, ali suzdržao se. Rekao je:

— Padaju mi na pamet i udobnija mjesta za ševu.

— Imali smo deku. A i nije sve u udobnosti. Ovu rupu ne bih mijenjao ni za penthaus u Shelburneu.

Nakon nekoliko trenutaka, Kevin je zadrhtao.

— Bože, depresivnog li mjesta.

— Shvati to kao dio šarma. Dobra stara vremena.

— Jebeš to. Od dobrih, starih vremena bježim kao vrag od tamjana. Jesi čuo Dalyje? Kako su samo jebeno *očajne* bile te nedjelje u osamdesetima? Misa pa usrani nedjeljni ručak — u što se želiš kladiti da se ručalo kuhanu slaninu, pečeni krumpir i zelje?

— Ne zaboravi puding. — Prešao sam baterijom po podnicama: poneka manja rupa, nekoliko rascijepljenih krajeva, ništa što bi bilo popravljano... a tamo bi svaki popravak bio šaka u oko. — Angel Delight, svaki put. Kao da jedeš krelu s okusom jagode, ali ako ga ne bi pojeo, zbog tebe bi djeca u Africi umirala od gladi.

— Bože, da. A onda ostatak dana nisi imao što raditi, osini visjeti na uglu i smrzavati se, ako se nisi uspio uvući u kino ili nisi bio spreman trpjeti mamu i tatu. Ni na televiziji nije bilo ničega osim propovijedi nekog svećenika koji te uvjeravao da ćeš od kontracepcije oslijepiti, a čak si i za to morao satima vrtjeti uši one proklete sobne antene da uhvatiš signal... U nedjelju predvečer znalo mi je biti toliko dosadno da sam se veselio školi.

Na mjestu gdje se nekoć nalazio kamin nije bilo ničega, a ni u dimnjaku; tek ptičje gnijezdo na vrhu i dugogodišnje naslage bijelog ptičjeg

dreka koje su curile po zidovima. Dimnjak je bio jedva širok da u njega stane kofer. Nije bilo načina da itko u njega ugura tijelo odrasle žene, čak ni privremeno. Rekao sam:

— Kažem ti, kompa, trebao si doći ovamo. Tu je bila akcija. Seks, droga i rokenrol.

— Kada sam dovoljno odrastao za pravu akciju, nitko više nije dolazio ovamo. Bilo je samo štakora.

— Uvijek ih je bilo. Pridonosili su atmosferi. Dođi.

Zaputio sam se u susjednu sobu.

— Pridonosili su *bakterije*. Ti nisi bio ovdje, ali netko je postavio otrov ili nešto slično... mislim da je to bio Ludi Johnny, znaš da su njega štakori izluđivali zato što je bio u rovu ili tako nešto? Uglavnom, gomila štakora uvukla se u zidove i pocrkala. Isuse, ne šalim se, kakav je to bio *smrad*. Gore nego na farmi svinja. Skoro smo pomrli od tifusa.

— Meni ovdje dobro miriše. — Ponovio sam postupak s baterijskom svjetiljkom. Počeo sam se pitati jesam li se upustio u najgluplju uzaludnu potragu na svijetu. Nakon samo jedne noći s Obitelji, već sam se zarazio ludilom.

— Ma da, očito se nakon nekog vremena razišao. Ali do tada smo se već svi premjestili na ono prazno parkiralište na uglu Copper Lanea, znaš koje? I to je bilo živo sranje. Zimi su nam se sledila jaja i sve je bilo puno kopriva i bodljikave žice, ali tamo su se okupljali i svi klinci iz Copper Lanea i Smith's Rooda, pa je bilo više šanse da se domognemo neke cuge ili dima ili nečeg trećeg na što si se palio. Tako da se nikada nismo vratili ovamo.

— Tvoj propust.

— Aha — Kevin se sumnjičavo osvrnuo oko sebe. Držao je ruke u džepovima, a jaknu je čvrsto stezao uza se da slučajno ništa ne dotakne. — Preživjet ću. Upravo zbog takvih stvari ne podnosim kad se ljudi s nostalgijom prisjećaju osamdesetih. Klinci koji umiru od dosade, igranje bodljikavom žicom i ševa po jebenim *smrdljivim* rupetinama... što bi ti u tome trebalo nedostajati?

Pogledao sam ga kako stoji sav prekriven logotipovima Ralpa Laurena sa svemirskim satom i savršenom, finom frizurom, ispunjen pravedničkim gnjevom, nimalo se ne uklapajući u okoliš. Sjetio sam se kako je bio mršav klinac s frizurom kao da ga je krava lizala, koji jurca

kao lud po ovoj kući u mojoj zakrpanoj staroj odjeći, niti ne pomišljajući da nije dovoljno dobra za njega.

Rekao sam:

— Nije to bilo sve.

— Kao na primjer? Što je toliko sjajno u gubljenju djevičanstva u posranoj rupetini?

— Ne kažem da bih vratio osamdesete, čak ni kada bih mogao, ali ne treba zato pustiti vodu i isprati sve u kanalizaciju. Ne znam za tebe, ali meni nikada nije bilo dosadno. Nikada. Možda bi se trebao malo zamisliti o tome.

Kevin je slegnuo ramenima i promrmljao nešto što je zvučalo kao:

— Nemam blage veze o čemu govoriš.

— Samo ti još malo razmisli. Shvatit ćeš.

Zaputio sam se u prostorije na začelju a da ga nisam ni pričekao

— ako u polumraku propadne kroz rupu u podu, njegov problem. Nakon nekoliko trenutaka, nadureno je pošao za mnom.

Ništa zanimljivo otraga, ništa zanimljivo u prizemlju osim ogromne hrpe praznih boca votke koje se netko očigledno stidio iznijeti s ostalim smećem. Na vrhu stuba koje su vodile u podrum, Kevin je ustuknuo.

— Nema šanse. Ja dolje ne idem. Ozbiljno ti kažem, Frank.

— Svaki put kad ne poslušáš starijeg brata, Bog ubije jednog mačića. Dođi.

Kevin je rekao:

— Shay nas je jednom dolje zaključao. Tebe i mene... ja sam bio sasvim mali. Sjećaš se? — Jok. Zato se ovdje uvijek usereš u gaće?

— Nisam se usrao, jebote. Samo ne vidim zašto pokušavamo ostati živi zakopani bez ikakvog jebenog razloga.

Rekao sam:

— Onda me pričekaj vani.

Nakon nekoliko trenutaka odmahnuo je glavom. Slijedio me iz istog razloga iz kojeg sam ja želio da ide sa mnom: teško se riješiti starih navika.

U tom podrumu bio sam možda triput u životu. Prema mjesnoj urbanoj legendi, netko zvan Koljač Higgins prerezao je grkljan svojem

gluhonijemom bratu i ovdje ga zakopao; ako zakoračiš na teritorij Sakatog Higginsa, doći će po tebe mašući crvljivim rukama ispuštajući užasne hropce i to je pripovjedaču bio šlagvort za demonstraciju. Braću Higgins najvjerojatnije su izmislili zabrinuti roditelji i nitko od nas nije u njih vjerovao, ali ipak smo se klonili podruma. Shay i njegovi dečki ponekad su se motali dolje da pokažu kakvi su opaki frajeri i ponekad bi tamo završio neki par koji bi se doista očajnički želio poševiti, a sve su ostale prostorije bile zauzete, ali prava zabava bila je na katu: kutije Maribora od po deset cigareta, dvolitarske boce jeftine jabukovače, džojntovi tanki poput šibica i partije pokera u svlačenje koje bi uvijek završavale iznad struka. Jednom, dok smo Zippy Hearne i ja imali otprilike devet godina, izazvali smo jedan drugoga da dotaknemo stražnji zid podruma, a mutno sam se sjećao i da sam nekoliko godina poslije onamo doveo Michelle Nugent u nadi da će se prepasti dovoljno da me zgrabi, a možda i zažvali. Nisam bio te sreće; čak sam i u tim godinama birao cure koje se nisu dale lako zastrašiti.

Treći puta bio sam unutra kada nas je Shay tamo zaključao. Ostavio nas je vjerojatno samo jedan sat, ali nama se činilo da su prošli dani. Kevinu su bile dvije ili tri godine i bio je toliko prestravljen da nije mogao ni vrištati. Umjesto toga, popiškio se u gaće. Rekao sam mu da će sve biti u redu, pokušao nogom razvaliti vrata i strgnuti daske s prozora golim rukama pa se zakleo da ću jednoga dana premlatiti Shaya na mrtvo ime.

Baterijsku svjetiljku pomicao sam u polaganom luku. Podrum je uglavnom bio onakav kakvim sam ga pamtio, samo što mi je sada bilo posve jasno zašto bi se roditelji mogli protiviti našem boravku ovdje. Prozori su još bili zakucani daskama, i to loše, tako da je kroz procjepe dopirala blijeda Svjetlost; strop je bio napuhnut, što mi se nimalo nije dopadalo, i s njega su popadali veliki komadi žbuke, tako da su se vidjele iskrivljene i ispucale grede. Pregradni zidovi svijali su se i drobili sve dok nije ostala tek jedna velika prostorija, a na nekim se mjestima pod urušio sam u sebe i propao u temelje - možda je to bilo klizište, jer je kuća bila na kraju niza pa nije imala potpornja na strani koja se nije naslanjala na drugu kuću. Netko je jednom davno, prije nego što je posve digao ruke od zgrade, uložio nevelik trud u krpanje nekoliko većih rupa tako što je na njih gurnuo betonske ploče i nadao se najboljem. Mjesto je smrdjelo onako kako sam pamtio - pišalina, plijesan i prljavština - samo još gore.

— Joj, čovječe — Kevin je snuždeno gundao ne udaljujući se od

podnožja stuba. — Joj, čovječe... Glas mu je odzvanjao iz udaljenih zakutaka i odbijao se od zidova pod neobičnim kutovima tako da je zvučalo kao da netko mumlja, negdje tamo u mraku. Stresao se i zašutio.

Dvije betonske ploče bile su veličine čovjeka, a onaj tko ih je tamo bacio, nabacao je oko rubova grude cementa iz čistog zadovoljstva zbog dobro obavljena posla. Treća je bila još i više zbrljana nabrzaka: tek nakošena hrpa od nekih metar s metar i dvadeset, i jebeš cement.

— Dobro — rekao je Kevin, zericu preglasno, meni iza leđa. — Sve smo vidjeli. Gajba je još tu i još je uvijek ista rupetina. Možemo li sad ići, ha?

Oprezno sam prišao sredini poda i vrškom čizme pritisnuo rub betonske ploče. Bila je ulijepljena dugogodišnjom prljavštinom, ali kada sam stao punom težinom osjetio sam da se blago pomakla: ljujljala se. Da sam imao nekakvu polugu, da se u nekoj hrpi otpada u kutovima našla neka željezna šipka ili komad metala, mogao sam je podići.

— Kev — rekao sam. — Probaj se za mene nečega prisjetiti. Oni štakori koji su pocrkali u zidovima: je li to bilo one zime kada sam otišao?

Kevin je polako razrogačio oči. Pod prugama nezdrave, sivkaste svjetlosti djelovao je prozirno, kao treptava projekcija na platnu.

— Oh, Isusa ti, Frank. Oh, ne.

— Pitao sam te nešto. Odmah nakon što sam otišao, štakori u zidovima, da ili ne?

— Frank...

— Da ili ne.

— Bili su to samo *štakori*, Frank. Bilo ih je posvuda. *Vidjeli* smo ih, stotine puta.

Tako da, kada bi zatoplilo, ne bi preostalo ništa što bi izazvalo ozbiljan smrad zbog kojeg bi se ljudi počeli buniti kućevlasniku ili tvrtki.

— I osjetili njihov smrad. Kako trunu.

Nakon nekoliko trenutaka Kevin je napokon rekao:

— Tako je.

Rekao sam:

— Dođi.

Zgrabio sam ga za ruku - prejako, ali nisam mogao popustiti stisak - i odgurao ga stubama ispred sebe, žurno, osjećajući kako nam se pod

nogama daske svijaju i pucaju. Kada smo izišli na ulazne stube i našli se na hladnom, vlažnom povjetarcu i sitnoj kišici, već sam, držeći telefon u drugoj ruci, nazivao Odjel za vještačenja.

Forenzičar kojeg sam dobio nije baš blistao od sreće, valjda zato što je morao odrađivati nedjeljnu smjenu ili zato što se morao izvući iz svoje ljupke, udobne, štreberske klupe. Rekao sam mu da imam podatke koji pokazuju da je ispod betonske ploče u podrumu broja 16 u ulici Vjerno susjedstvo skriveno truplo - nisam ulazio u nevažne pojedinosti, kao što su, na primjer, datumi - pa da mi je potreban tim iz Odjela zajedno s nekoliko uniformiranih policajaca te da ću ja možda biti na mjestu zločina kada dođu, a možda i neću. Forenzičar je nešto cendrao o nalogu za pretres, sve dok ga nisam izvijestio da bi svaki mogući osumnjičenik morao biti provalnik pa se ne bi mogao pozvati na pravo na privatnost i - kada je nastavio cendrati - da je, u svakom slučaju, zgrada posljednjih trideset godina u društvenom vlasništvu i da se kao takva, prema pravu zapljene, *de facto* broji kao javni prostor, zbog čega nalog za pretres nije potreban. Nisam bio siguran kako bi išta od navedenog izdržalo na sudu, ali brigu o tome odgodio sam za neki drugi dan, a forenzičaru uspio začepiti usta. Upisao sam ga u svoju mentalnu datoteku pod imenom »Beskorisni Pizdek«, kako bih ga upamtio za ubuduće.

Kevin i ja čekali smo tehničara i njegove kompanjone na stubama studentske gajbe na broju 11, dovoljno blizu da sve dobro vidim i dovoljno daleko da me, uz malo sreće, nitko ne poveže s onim što se imalo dogoditi. Ako to završi onako kako sam predviđao, željet ću da me Susjedstvo gleda kao dečka iz kvarta koji se vratio kući, a ne kao murjaka.

Zapalio sam cigaretu i okrenuo kutiju prema Kevinu, no on je odmahnuo glavom.

— Što ćemo sada? — upitao je.

— Maknut ćemo im se s puta.

— Zar ne trebaš i ti biti s njima?

— Forenzičari su veliki dečki — rekao sam. — I cure. Sposobni su obaviti posao i kad ih ja ne držim za ručicu.

Još je djelovao nesigurno.

— Nismo li trebali...? Znaš. Provjeriti ima li uopće nečega tamo, prije

nego dovučemo policiju? Za divno čudo, ta mogućnost već mi je prošla kroz glavu. Trebala mi je svaka zERICA snage da ne odvalim tu ploču, pa makar i noktima. Uspio sam se suzdržati da mu ne otkinem glavu.

— Dokazni materijal — rekao sam. - Forenzičari imaju opremu koja im omogućava da ga prikupe na ispravan način, a mi nemamo. Samo bi im još falilo da nas dvojica sve sjebemo. Pod uvjetom da nečega tamo uopće ima.

Kevin se promeškoltio da provjeri stražnji dio hlača; stube su bile mokre, a on je još nosio dobru odjeću za posao koju je odjenio jučer. Rekao je:

— Na telefonu si zvučao prilično uvjeren.

— Želio sam da dođu. Danas, a ne tijekom idućeg tjedna kada budu raspoređeni za popodnevni izlet.

Krajičkom oka vidio sam Kevov pogled, zabrinut i pomalo bojažljiv. Nakon toga je ušutio i pognute glave čistio prašinu i paučinu s hlača, što mi je posve odgovaralo. Moj posao traži strpljenje i ljudi uglavnom smatraju da ga imam u izobilju, ali kad mi se činilo da je prošlo već tjedan dana, počeo sam se ozbiljno baviti mišlju da odem do Odjela i odvučem forenzičara od World of Warcrafta za mala, smežurana jaja.

Shay je izišao na ulazna vrata čačkajući zube i doklatio se do nas.

— Što ima? — upitao je.

Kevin je zaustio da nešto kaže, ali presjekao sam ga.

— Ništa posebno.

— Vidio sam kako ulazite kod Cullensovih.

— Moguće.

Shay je pogledao niz ulicu; vidio sam da su mu privukla pogled vrata broja 16, koja su se još ljuljala poluotvorena.

— Čekate nešto?

— Ostani malo — rekao sam cereći mu se i tapšajući stubu pokraj sebe. — Možda otkriješ.

Shay je frknuo nosom, ali nakon nekoliko trenutaka uspeo se stubama i sjeo na najvišu, stavivši mi noge pokraj lica.

— Mama te traži — rekao je Kevinu. Kevin je zastenjao; Shay se nasmijao i podigao ovratnik da se zaštiti od hladnoće.

Tada sam, negdje iza ugla, začuo gume na popločanoj cesti. Zapalio

sam još jednu cigaretu i zgrbio se na stubama, pokušavajući djelovati kao netko anonimn i blago zloglasan - Shay je bio tako drag da mi u tome pomogne samom svojom pojavom. Ispalo je da za to nije bilo potrebe: nisam poznavao dvojicu u službenim odorama u policijskom automobilu i tri dečka iz Odjela za vještačenje koji su iskočili iz kombija.

— Isusa ti — tiho je rekao Kevin, ispunjen nelagodom. — Gomila ih je. Jesu li uvijek...?

— To je neki minimum. Možda će poslije pozvati pojačanje, ovisi.

Shay je podrugljivo zazviždao, glumeći zadivljenost. Odavno nisam promatrao mjesto zločina s druge strane policijske trake, kao policajac u civilu ili običan građanin. Zaboravio sam kako ta mašinerija izgleda na djelu. Od momaka iz Odjela umotanih u bijelo od glave do pete koji se, mašući teškim kutijama prepunim zlokobnih stvarčica i namještajući maske na lica, uspinju stubama i nestaju u broju 16, kosa mi se na tjemenu nakostriješila kao psu. Shay je tiho pjevušio sebi u bradu: »Pokraj rijeke Saille triput snažno zakucaše, tralala-la-la, na vrata detektiv s policajca dva...«

Kada su oni u odorama razmotali policijsku traku od ograde do ograde, čak i prije nego što su je učvrstili, narod je namirisao krv i izišao tražeći još. Starice s viklerima i glavama umotanim u rupce, stvorile su se na vratima i natiskale se u grupice da razmijene komentare i sočna nagađanja (»Sigurno je neka mlada rodila dijete i ostavila ga tamo«. »Bože mi prosti, strašno! Ali vidiš, Fiona Molloy se jako udebljala, misliš li da je možda...?«). Muškarci su odjednom osjetili veliku potrebu da zapale cigarete na ulaznim stubama i provjere kakvo je vrijeme; bubuljičava mladež i šiparice s klincima leđima su se naslonili na zadnji zid pretvarajući se da ih to ne zanima. Šačica mališana obrijanih glava šibala je amo-tamo na skejtbordima zureći u broj 16 otvorenih usta, sve dok se jedan od njih nije zaletio u Sallie Hearne koja ga je nalupala po dupetu. Dalyjevi su izišli na stube pred kućom; gospodin Daly ispružio je ruku pred gospođu Daly, priječeći joj put. Cijeli taj prizor ispunio me napetošću. Ne sviđa mi se kada ne mogu pratiti koliko je ljudi oko mene.

U Libertiesu su ljude tračevi oduvijek privlačili kao pirane. U Dalkyju, ako bi se ekipa za očevid uopće usudila pojaviti na ulici bez lokacijske dozvole, svi bi prije umrli negoli pokazali nešto tako vulgarno kao što je

znatiželja. Neka pustolovna duša mogla bi osjetiti iznenadnu potrebu da obreže cvijeće u vrtu pred kućom i prenese sve što je čula svojim prijateljicama uz šalicu biljnog čaja, ali uglavnom bi se saznalo o čemu je riječ tek kada bi im sutradan ujutro bile dostavljene novine. S druge strane, Susjedstvo se odmah zubima bacalo na samu žilu kucavicu informacija. Stara gospođa Nolan čvrsto je zgrabila jednog u odori za rukav i činilo se da zahtijeva iscrpno objašnjenje. On je izgledao kao da ga osnovna obuka nije pripremila na takvo što.

— Francis — rekao je Kevin. — Tamo najvjerojatnije ničega nema.

— Možda i nema.

— Ozbiljno. Vjerojatno mi se samo pričinilo. Prekasno je da...

Shay je upitao:

— Što ti se pričinilo?

— Ništa — rekao sam.

— Kev.

— *Ništa. Upravo to i govorim.* Vjerojatno mi se pričinilo...

— Što traže?

— Moj pimpek — rekao sam mu.

— Nadam se da su ponijeli mikroskop.

— Jebeno sranje — nezadovoljno će Kev, gladeći obrvu i zureći u policajce. — Dečki, ne sviđa mi se više ova igra. Radije bih da sam...

— Bris — odjednom će Shay. — Mama.

Sva trojica skliznuli smo niza stube, brzo i posve usklađeno, sklonivši glave ispod obzora gomile. Krajičkom oka spazio sam mamu u mnoštvu: stajala je na stubama ispred naše kuće, ruku čvrsto prekriženih ispod poprsja i češljala ulicu okom sokolovim, kao da dobro zna kako sam ja skrivio svu tu gužvu i da ću joj zbog toga i te kako platiti. Tata je stajao iza nje, uvlačeći dimove cigarete i promatrao akciju bezizražajna lica.

Iz kuće se začula buka. Jedan od tehničara je izišao, pokazao palcem preko ramena i provalio neku jako pametnu pošalicu od koje su se policajci u odorama zahihotali. Otključao je kombi, nešto preturao unutra, a zatim potrčao natrag uza stube noseći metalnu polugu.

Shay je rekao:

— Ako upotrijebi to ondje dolje, cijela će mu se gajba srušiti na glavu.

Kevin se još meškoltio, kao da ga od sjedenja na stubi boli guzica.

— Što će biti ako ništa ne pronađu?

— Onda će naš Francis pasti u nemilost — rekao je Shay. — Zato što je svima potratio vrijeme. Nije li to tužno?

Rekao sam:

— Hvala što se brinete. Sve će biti super sa mnom.

— Aha, znam da hoće. Uvijek je tako. Što traže?

— Zašto ih ne odeš pitati?

Čupavi student u majci Limp Bizkita isteturao je iz broja 11, češkajući se po glavi kao da trpi impresivan mamurluk.

— O čemu se radi?

Rekao sam:

— Vрати se unutra.

— Ovo su naše stube.

Pokazao sam mu policijsku iskaznicu.

— O, *čovječe* — rekao je i odvukao se unutra, pod teretom strašne nepravедnosti svijeta.

— Tako treba — rekao je Shay — samo ti zastrašuj ljude značkom.

Ali to je rekao posve automatski. Oči su mu, stisnute na slaboj svjetlosti, bile prikovane za broj 16.

Glasan, potmuo udarac nalik na topovski udar odjeknuo je ulicom i među kućama, cijelim Libertiesom. Ona betonska ploča je pala. Nora se lecnula i ispustila mali, izbezumljeni zvuk; Sallie Hearne čvršće je stegnula kragu jakne i prekrižila se.

Tada sam osjetio treperenje u zraku, električni naboj koji je izvirao duboko iz utrobe broja 16 i kuljao van: tehničari su podigli glasove, a zatim ih spustili, okupljeni susjedi se nagnuli naprijed, policajci u odorama okrenuli su se i zagledali prema kući, nad krovovima su se sabirali tmurni oblaci.

Kevin je nešto govorio iza mojih leđa, spominjući moje ime. Shvatio sam da smo ustali i da mi je njegova ruka na ramenu.

— Miči ruke s mene — rekao sam.

— Frank...

Iz unutrašnjosti zgrade netko je oštro i kratko izviknuo zapovijed.

Prestalo mi je biti važno tko sve zna da sam policajac.

— Ostani tu — rekao sam.

Policajac u odori zadužen za obranu ograde bio je punašan, lica uštogljena kao u stare tetke.

— Produži dalje, prikane — rekao mi je. Po naglasku bi se reklo da je pridošlica iz najzabitije vukojebine. — Nema se ovdje što vidjeti.

Pokazao sam mu iskaznicu koju je pročitao pomičući usne. Iz unutrašnjosti se začuo bat koraka i pokraj prozora na odmorištu proletjele je lice. Gospodin Daly odnekud je nešto vikao, glasom koji je zvučao daleko i usporeno, kao da putuje kroz dugačku, metalnu cijev.

— Ovo ovdje — rekao je uniformirani vraćajući mi iskaznicu — je značka Prikrivenog odjela.

Nije mi rečeno da će na mjestu događaja biti nazočan i detektiv u civilu.

— Evo, sada ti je rečeno.

— Morat ćete razgovarati s istražiteljem. To može biti moj narednik ili netko od dečki iz Odjela za krvne delikte, ovisno o tome što...

Rekao sam:

— Miči mi se s puta.

Napućio je usne.

— Nema potrebe da mi se obraćate takvim tonom. Možete čekati tamo prijeko, gdje ste do sada bili, dok ne dobijete dopuštenje za ulaz od...

Rekao sam:

— Miči mi se s puta dok ti nisam prosuo zube.

Iskolačio je oči, ali mislio sam ozbiljno, pa se maknuo. Još je govorio kako će me prijaviti dok sam preskakao po tri stube odjednom i probijao se ramenom mimo njegovog zabezeknutog kolege na vratima.

Evo što je doista smiješno: u dubini duše, ni na trenutak nisam pomislio da će išta pronaći. Ja, gospodin cinični, prekaljeni ulični borac koji početnicima prodaje dubokoumnu spiku o tome kako je svijet uvijek za dva koplja opakiji nego što očekuješ, nisam vjerovao da bi mi ovo mogao prirediti; čak ni kada sam otvorio onaj kofer, čak ni kada sam osjetio da se betonska ploča ljulja u polumračnom podrumu, čak ni kada sam osjetio naboj koji je naelektrizirao večernji zrak. U dubini duše, dublje od ičega što sam prije ili poslije naučio, još sam vjerovao Rosie.

Vjerovao sam joj cijelim putem niz podrumske stube koje su se mrvile i vjerovao sam joj vidjevši kako se lica pod maskama u krugu podižu prema meni pod jarkom, bijelom svjetlosti njihovih svjetiljki, oko betonske ploče iskopane i odložene pod čudnim kutom između kablova i poluga, kada sam osjetio težak, podzemni smrad nečega što je gadno pošlo po zlu. Vjerovao sam joj sve dok se nisam probio između forenzičara i vidio oko čega se saginju: nazubljena rupetina, tamni prekrivač od zapetljane kose, dronjci koji su mogli biti od traperi i tanke, smeđe kosti prekrivene sićušnim tragovima zuba. Vidio sam profinjenu zakrivljenost kostura ruke, znajući da će, kada pronađu nokte negdje između slojeva prljavštine, mrtvih kukaca i truleži, onaj na desnom kažiprstu biti izgrižen do korijena.

Vilica mi je bila toliko stegnuta da sam bio siguran kako će mi zubi popucati. Nisam mario; želio sam osjetiti kako pucaju. Stvar u toj rupi bila je sklupčana poput uspavana djeteta, lica naslonjena na ruke. Možda mi je to spasilo razum. Čuo sam Rosien glas kako govori »Francis«, razgovijetno i zadivljeno, tik uz moje uho, kao nakon našeg prvog puta.

Netko je rekao nešto zajedljivo o kontaminaciji, a zatim mi je neka ruka gurnula masku pod nos. Ustuknuo sam i grubo si prešao zapešćem po usnama. Pukotine na stropu lelujele su i poskakivale kao smetnje na ekranu. Mislim da sam čuo sebe kako govorim tihim glasom:

— O, koje sranje.

Jedan je od tehničara upitao:

— Jeste li dobro?

Stajao mi je preblizu i zvučao kao da je to pitanje postavio već nekoliko puta.

— Aha — rekao sam.

— To isprva pogodi čovjeka, zar ne? — znalački će jedan od njih.

— Vidjeli smo mi i mnogo gore.

— Jeste li nas vi pozvali? — upitao me tehničar.

— Aha. Detektiv Frank Mackey.

— Krvni delikti?

Trebao mi je trenutak da shvatim o čemu govori. Mozak mi se toliko usporio da je gotovo stao.

— Ne — rekao sam.

Tehničar me sumnjičavo pogledao. Bio je štreberski mali stvor upola

mlađi i upola manji od mene, najvjerojatnije onaj Beskorusni Pizdek od maloprije.

— Tražili smo Odjel za ubojstva — rekao je. — I patologa.

— Logičan izbor — veselo će njegov pomoćnik. — Nije sama ovamo ušetala.

Držao je vrećicu s dokaznim materijalom. Da ju je netko od njih samo taknuo preda mnom, siguran sam da bih ga premlatio na mrtvo ime.

— Ma bravo — rekao sam. — Siguran sam da će svaki trenutak stići. Idem gore pomoći uniformiranima.

Uspinjući se stubama čuo sam štrebera kako govori nešto o tome da urođenici postaju nemirni, na što je njegova ekipa reagirala smijuljenjem. Zvučali su kao gomila tinejdžera, pa sam se u posljednjem djeliću sekunde mogao zakleti da su to Shay i njegovi kompići koji dolje u podrumu puše džoint i smiju se crnim forama, da će se ulazna vrata otvoriti u život moga djetinjstva i da se ništa od ovoga zapravo ne događa.

Vani je krug okupljenih postao gušći i zbijeniji, ljudi su istezali vratove tek nekoliko metara od mog prijatelja psa čuvara. Njegov kolega sišao je s vrata i stao uz njega pokraj ograde. Oblaci su se spustili još niže nad krovove, a svjetlost se promijenila i postala opasno bijeloljubičasta, kao modrica.

Na početku gomile nastalo je neko komešanje. Gospodin Daly se probijao naprijed, gurajući ljude pred sobom u stranu kao da ih jedva primjećuje, pogleda prikovana za mene.

— Mackey... — Pokušavao je vikati, ali glas mu je prepukao pa je zazvučao promuklo i šuplje.

— Što je unutra?

Vuk iz vukojebine otresito je rekao:

— Ja sam odgovoran za ovo mjesto događaja. Korak nazad.

U tom trenutku bila mi je najveća želja na svijetu da me jedan od njih dvojice, svejedno koji, pokuša udariti.

— Ti ne bi mogao biti odgovoran za vlastiti kurac ni da ga držiš s obje ruke — rekao sam uniformiranom, par centimetara od njegova velikog, mlohavog lica nalik na puding, a kada je oborio pogled odgurnuo sam ga s puta i izašao ususret gospodinu Dalyju.

Čim sam stupio kroz dvorišna vrata zgrabio me za ovratnik i grubo

privukao, bradom do brade. Osjetio sam žarki ubod nečega nalik na radost. Ili je imao više muda od uniformiranog, ili samo nije želio ustuknuti pred Mackeyem, ali meni su oba slučaja odgovarala.

— Što je tamo? Što si pronašao?

Neka starica oduševljeno je ciknula, a klipani su počeli navijati kao majmuni.

Rekao sam, i to dovoljno glasno da me mnogi čuju kako ga upozoravam:

— Bolje ti je da mičeš ruke s mene, stari.

— Nemoj ti meni, kopile jedno, nemoj ti meni govoriti što da radim... Je li to moja Rosie tamo unutra? Je li?

— *Moja* Rosie, stari. Moja cura. Moja. Još ti jednom kažem: miči ruke s mene.

— Ti si kriv, šljamu jedan prljavi. Ako je to ona unutra, to je zbog tebe.

Čelom se upirao o moje, a bio je dovoljno snažan da mi se košulja ureže u zatiljak. Huligani su počeli navijati: »Nabij ga! Nabij ga! Nabij ga!«

Čvrsto sam ga zgrabio za zapešće i baš mu ga se spremao slomiti, ali onda sam osjetio njegov miris, njegov znoj, njegov dah: vreo, užežen, životinjski miris koji sam tako dobro poznao. Čovjek je bio prestravljen, gotovo izvan sebe. U tom sam trenutku ugledao Holly.

Iz mišića mi je nestao sav žar. Osjećao sam kao da se duboko ispod mojih rebara nešto slomilo.

— Gospodine Daly — rekao sam najnježnije što sam uspio — čim nešto doznaju, obavijestit će vas. Do tada, trebali biste otići kući.

Uniformirani su ga pokušavali odvući od mene rabeći mnoge došljačke izraze. Nama je obojici bilo svejedno za njih. Oko očiju gospodina Dalyja stvorili su se izbezumljeni, bijeli kolobari.

— *Je li to moja Rosie?*

Palcem sam pronašao živac na njegovu zapešću i snažno ga pritisnuo. Jauknuo je i ruke su mu odskočile s mog ovratnika, ali trenutak prije nego što ga je potrkalo u odori odvuklo, pritisnuo je vilicu uz moju i prosiktao mi u uho iz ljubavničke blizine:

— Ti si kriv.

Odnekud se pojavila gospođa Daly, nerazumljivo cendrajući i bacila se na njega i potrkala.

Gospodin Daly je klonuo pa su ga zajedno odvukli natrag u gomilu koja je žamorila.

Iz nekog razloga vuk iz vukojebine uhvatio se za moju jaknu. Grubo sam ga odgurnuo laktom.

Zatim sam se naslonio na ogradu, poravnao košulju i izmasirao vrat. Ubrzano sam disao.

— Još ćemo se mi čuti, prikane — zloslutno me izvijestio vuk iz vukojebine. Poprimio je nezdravu ljubičastu boju. — Slušaj što ti kažem, podnijet ću prijavak.

Rekao sam:

— Frank Mackey. Piše se E-Y. Reci im da ga stave na hrpu.

Uniformirani je uvrijeđeno frknuo nosom poput stare usidjelice i pojurio iskaliti se na okupljenome mnoštvu koje je blejalo otvorenih usta, urlajući i mlatarajući rukama kao lud. Krajičkom oka opazio sam Mandy s malenom djevojčicom na boku i drugom koju je držala za ruku, tri para razrogačenih, zatečenih očiju. Dalyjevi su doteturali do vrha stuba na broju 3 i, pridržavajući se jedno za drugo, nestali unutra. Nora se naslonila na zid pokraj vrata i pokrila usta rukom.

Vratio sam se do broja 11, koji se činio dobrim kao i svako drugo mjesto. Shay je palio još jednu cigaretu. Kevin je izgledao kao da mu je pozlilo.

— Nešto su našli — rekao je. — Je li tako?

Patolog i mrtvačka kola tek što se nisu pojavili iza ugla.

— Točno — rekao sam. — Jesu.

— Je li...? — Duga tišina. — Što je tamo?

Pronašao sam cigarete. Shay mi je, što se moglo protumačiti kao izraz suosjećanja, pružio upaljač. Nakon nekog vremena, Kevin je upitao:

— Jesi li ti OK?

Rekao sam:

— Nikad bolje.

Dugo nitko od nas nije progovorio. Kevin je uzeo jednu od mojih cigareta; svjetina se postupno smirila i počela razmjenjivati priče o policijskom nasilju i raspravljati o tome bi li gospodin Daly mogao

podnijeti tužbu. Nekoliko razgovora vodilo se ispod glasa, a uhvatio sam i nekoliko neobičnih pogleda dobačenih mi preko ramena. Netremice sam ih uzvrćao, dok ih nije postalo previše da bih ih sve stigao uhvatiti.

— Čuvajte se — tiho je rekao Shay, gledajući tmaste oblake. — Stari Mackey vratio se u grad.

6.

Patolog Cooper, živčani mali mudonja koji si je umišljao da je sam Svevišnji, stigao je prvi. Parkirao je velikog, crnog merdžu pa strogo zurio okupljenom mnoštvu preko glave dok se vode nisu razdvojile i propustile ga, a onda krupnim koracima ušao u kuću navlačeći rukavice i puštajući da žamor iza njega sve glasnije vrije. Šačica huligana počela se motati oko njegova automobila, ali vuk iz vukojebine nerazgovijetno je zaurlao, pa su odgmizali dalje nepromijenjena izraza lica.

Susjedstvo je bilo previše krcato i previše usredotočeno, zujeći kao košnica, kao da nemir samo čeka iskru da bukne.

Sljedeći su stigli dečki iz mrtvačnice. Izišli su iz prljavog, bijelog kombija i zaputili se prema kući ležerno među sobom noseći plava, platnena nosila, i u tom se trenutku ponašanje svjetine u hipu promijenilo. Kao da im se upalila kolektivna žaruljica: ovo nije tek bolja razonoda od *reality showa* na telki koji tobože prikazuje stvarnost, već prava stvarnost i nekoga će, prije ili poslije, iznijeti na tim nosilima. Prestali su se premještati s noge na nogu, a prigušeno se šištanje razlilo ulicom poput laganog povjetarca i postupno zamrlo. Upravo su se tada, s nepogrešivim osjećajem za timing, pojavili momci iz Ubojstva.

Jedna od mnogih različitosti između Odjela za ubojstva i Prikrivenog odjela jest u osjećaju za suptilnost. Prikriveni su u tome još bolji nego što mislite, a kada nam je do smijeha, obožavamo gledati dečke iz Ubojstava kako uživaju u svojim izlascima na pozornicu. Ova dvojica doletjela su iza ugla u neoznačenom srebrnom BMW-u kojem oznake nisu ni trebale, zaškripali kočnicama, parkirali auto pod dramatičnim kutom, savršeno sinkronizirano zalupili vrata - vjerojatno su to uvježbavali - i šepureći se zaputili prema broju 16 dok im je u glavama tutnjala glazba iz *Hawaii Five-0* reproducirana u višekanalnom stereu.

Jedan od njih bio je plavi dečko lasičjeg lica koji je još usavršavao hod nastojeći držati korak s kolegom. Kolega je bio mojih godina i u jednoj je ruci ljuljao sjajnu, kožnatu aktovku, a šepurenje mu je pristajalo kao da je dio njegova šminkerskog odijela. Stigla je konjica, a to je bio Vatreni Kennedy.

Vatreni i ja poznajemo se još od policijske akademije. On mi je bio najbliži prijatelj kojeg sam stekao za vrijeme obuke, ali to ne znači da smo se voljeli. Većina dečki došla je iz mjesta za koja nikada nisam čuo, niti sam to želio; glavni ciljevi, barem što se karijere tiče, bili su im uniforma koja ne uključuje gumene čizme i prilika da upoznaju djevojke koje im nisu u rodu. Vatreni i ja obojica smo Dublinci i obojica smo imali dugoročne planove koji uopće nisu uključivali uniforme. Od prvoga dana namjerali smo se jedan na drugoga i iduće tri godine proveli pokušavajući jedan drugog prešišati u svemu, od provjere tjelesne spreme do biljara.

Vatrenom je pravo ime Mick. Nadimak je dobio mojom zaslugom i mislim da sam ga pustio da se lako izvuče. Taj naš Mick volio je pobjeđivati; volim i ja, ali to znam činiti suptilnije. Kennedy je imao gadnu naviku da, svaki puta kada se u nečemu pokaže najboljim, podigne šaku u zrak i promrmlja: »Gool!« - ispod glasa, ali ne posve. Trpio sam to nekoliko godina, a onda ga počeo podjebavati: »Opa, napravio si krevet, Mikey, je li to gol? Dobar, ha? Vatreni udarac? Jesi probio mrežu? Jesi li im došao s leđa u produžetku?« S vukovima iz vukojebine slagao sam se bolje od njega; ubrzo su ga svi zvali Vatreni, uglavnom podrugljivo.

To mu nije bilo drago, ali je to dobro skrivao. Kao što sam već rekao, mogao je proći mnogo gore, čega je bio itekako svjestan. Na pamet mi je padalo »Michelle«.

Jednom kada smo se vratili u veliki, zločesti svijet nismo se trudili ostati u kontaktu, ali kada bismo naletjeli jedan na drugoga odlazili smo na piće, uglavnom da provjerimo tko vodi. Postao je detektiv pet mjeseci prije mene, a ja sam njega pretekao na listi čekanja i upao u odred godinu i pol prije njega; on se prvi oženio, ali se prvi i razveo. Sve u svemu, rezultat je bio prilično izjednačen. Plavi klinac nije predstavljao nikakvo iznenađenje. Mnogi detektivi iz Odjela za ubojstva odabirali su partnere, ali Vatrenom je, naravno, bilo draže imati podanika.

Vatreni ima gotovo metar osamdeset, nekoliko centimetara više od mene, ali drži se poput niskog momka: prsa van, ramena natrag, vrat ravan i izdužen. Tamnokos je, vižljast, s opakim čeljusnim mišićima i privlačio je žene koje su željele postati statusni simboli kad odrastu, ali nisu imale dovoljno duge noge da se dokopaju ragbijaša. Ne treba mi nitko reći da su njegovi roditelji na stolu držali ubruse, a ne salvete i da bi radije ostali bez brane nego bez čipkastih zastora. Vatreni je brižno čuvao naglasak više srednje klase, ali odavalo ga je nešto u načinu na koji je nosio odijelo.

Na stubama broja 16 na trenutak se osvrnuo da pogleda Susjedstvo i onjuši zrak kako bi vidio s čim ima posla. Opazio me, naravno, ali je prešao pogledom preko mene kao da me nikada nije vidio. Jedna od mnogih blagodati rada u Prikrivenom je to što ostali odjeli nikada nisu sigurni jesi li na zadatku ili si, recimo, doista u večernjem izlasku s dečkima, tako da te uglavnom ostavljaju na miru, za svaki slučaj. Ako bi pogrešno procijenili i raskrinkali te, sranja na poslu bila bi mačji kašalj prema doživotnom podjebavanju koje bi ih čekalo u pivnici.

Kada su Vatreni i njegov mali guzičar nestali u mračnom hodniku, rekao sam:

— Pričekajte ovdje.

— Na što ti ja sličim? Na tvoju kurvu? — upitao je Shay.

— Samo po nečemu oko usta. Brzo se vraćam.

— Pusti ga — Kevin će Shayu, ne dižući pogled. — Vidiš da radi.

— Kad priča kao jebeni murjak.

— Dobro *jutro* — reče Kevin, napokon gubeći strpljenje; dan mu se odužio, kao i bratu. — Super si to primijetio. Jebo *tepaš*. — Ustao je sa stuba, ramenom se probio kroz gomilu Hearneovih prema početku ulice i otišao. Shay je slegnuo ramenima. Ostavio sam ga i otišao po kofer.

Kevina nije bilo na vidiku i moj je auto još bio netaknut, a kada sam se vratio i Shay se nekamo odvuкао, tamo kamo se Shay već odvlači. Mama je stajala na prstima pred vratima, mašući rukom prema meni i kriješteći kao da je nešto hitno, ali mama se uvijek tako izražavala. Pravio sam se da je ne vidim.

Vatreni je na stubama broja 16 i očito vodi vrlo nezahvalan razgovor s mojim omiljenim pozornikom iz vukojebine. Gurnuo sam kofer pod mišku i ušetao među njih.

— Vatreni — rekao sam, pljesnuvši ga po leđima. — Drago mi je što te vidim.

— Frank! — uhvatio me za ruku i muški je objeručke stisnuo. — Vidi, vidi. Dugo se nismo sreli. Čujem da si stigao prije mene, je li tako?

— Kriv sam — rekao sam, dobacivši širok osmijeh uniformiranom. — Samo sam htio baciti pogled. Moguće je da imam nekih povjerljivih podataka o ovom slučaju.

— Isuse, nemoj me držati u neizvjesnosti. Ovo se toliko ohladilo da je

već ledeno. Ako znaš nešto što bi nas uputilo u pravom smjeru, dugovat ću ti golemu uslugu.

— To mi se sviđa — rekao sam, odvlačeći ga od vuka iz vukojebine koji je otvorenih usta strizao ušima. — Imam za tebe mogući identitet žrtve. Moji podaci govore da je vjerojatno riječ o djevojci po imenu Rosie Daly koja je jednom davno nestala s broja 3.

Vatreni je zazviždao, podigavši obrve.

— Savršeno. Imaš opis?

— Devetnaestogodišnjakinja, metar sedamdeset pet, izraženih oblina, oko šezdeset pet kilograma, duga, kovrčava, riđa kosa, zelene oči. Ne mogu ti sa sigurnošću reći u kojoj je odjeći posljednji put viđena, ali vjerojatno je na sebi imala jaknu od traperera i visoke bordo Martensice. — Rosie je živjela u tim čizmama. — Odgovara li to onome što ste pronašli?

— Ne isključuje ono što smo pronašli — oprezno će Vatreni.

— Hajde, Vatreni. Možeš ti i bolje.

Vatreni je uzdahnuo, provukao ruku kroz kosu, a zatim je zagladio.

— Prema Cooperu, riječ je o mlađoj, odrasloj ženskoj osobi u dobi između pet i pedeset godina. To je sve što želi reći prije nego što je položi na stol. Tehničari su pronašli gomilu neidentificiranih predmeta, gumb s traperica i šačicu metalnog prstenja koje bi moglo biti okov rupa za vezice s tih Martensica. Kosa bi mogla biti riđa, teško je reći.

Tamna hrpa natopljena Bog zna čime. Rekao sam:

— Ima li naznaka o uzroku smrti?

— Da barem. Prokleti Cooper - znaš li ga? Zna biti prava pizda ako mu se ne sviđaš, a ja mu se iz nekog razloga nikada nisam sviđao. Ne želi potvrditi ništa osim da je... ma nemoj mi reći, Sherlocku Holmesu... mrtva. Meni se čini kao da ju je netko nekoliko puta tresnuo ciglom po glavi... lubanja je zdrobljena... ali što ja znam, ja sam samo detektiv. Cooper je nešto trkeljao o posmrtnim ozljedama i lomovima pod težinom... — Odjednom se Vatreni prestao ogledavati po ulici i oštro me pogledao. — Odakle toliko zanimanje? Nije to valjda neka doušnica koja se zbog tebe uvalila u sranja?

Oduvijek me čudilo što Vatrene češće ne premlaćuju. Rekao sam:

— Moji doušnici nikada ne dobivaju ciglom po glavi, Vatreni. Nikada. Žive duge, sretne, ispunjene živote i umiru od starosti.

— Dobro, dobro — rekao je Vatreći, podižući ruke. — Oprosti što sam živ. Ako nije jedna od tvojih, zašto te onda zanima što joj se dogodilo? I, premda se poklonjenom konju ne gleda u zube, kako si uopće naletio na ovaj slučaj?

Rekao sam mu sve što bi ionako saznao od drugih: tinejdžerska ljubav, ponoćni sastanci, nogirani junak galopom odjahuje u hladni, okrutni svijet, kofer, niz briljantnih zaključaka. Kada sam završio, gledao me razrogačenih očiju punih strahopoštovanja pomiješanog s nečim nalik sažaljenju, što mi se nimalo nije dopadalo.

— Jebote, koje sranje — rekao je, što je na koncu bio poprilično točan opis situacije.

— Diši, Vatreći. Prošle su dvadeset dvije godine. Taj je plamen odavno utnuo. Ovdje sam samo zato jer mi je najdraža sestra zvučala kao da je u predinfarktnom stanju, a to bi mi moglo upropastiti cijeli vikend.

— Nema veze. Bolje ti nego ja, stari.

— Pozvat ću te bude li mi potrebno rame za plakanje.

Slegnuo je ramenima.

— Samo kažem. Ne znam kako je s tobom, ali meni ne bi bilo ugodno sve ovo objašnjavati nadređenima.

— Moj nadređeni je momak prepun razumijevanja. Budi dobar prema meni, Vatreći. Nosim ti božićni dar.

Predao sam mu kofer i omotnice s Fifi Kradiprstić - on bi taj posao obavio brže i s manje muke, ali meni ionako gospodin Daly više nije bio visoko na listi osobnih prioriteta. Vatreći ih je proučavao kao da su ušljive.

— Što si planirao učiniti s tim? — upitao je. — Ako smijem pitati.

— Dati ih nekim neuglednim poznanicima da ih provjere. Tek toliko da dobijem neku sliku o tome što se događa.

Vatreći je podigao obrvu, ali suzdržao se od komentara. Prolistao je omotnice čitajući oznake: Matthew Daly, Theresa Daly, Nora Daly.

— Sumnjaš na obitelj?

Slegnuo sam ramenima.

— Najbliži i najmiliji. Početak kao i svaki drugi.

Vatreći je bacio pogled prema nebu. Smračilo se kao da je večer, a pale su i prve, krupne kapi kiše pokazujući da su ozbiljne; gomila se

počela razilaziti i ljudi su se polako vraćali svemu onome što bi trebali raditi, a uporni su ostali samo najtvrdokorniji huligani i bakice s rupcima. Rekao je:

— Moram ovdje završiti još neke stvari, a želio bih obaviti i kratak, preliminaran razgovor s djevojčinom Obitelji. Onda ćemo na pivo, ti i ja, može? Da malo popričamo. Mali može pripaziti na mjesto događaja; vježba će mu dobro doći.

Iza njega, duboko u unutrašnjosti kuće, zvukovi su se promijenili: dugo struganje, stenjanje, bat čizama na šupljim podnicama. Nejasni bijeli obrisi kretali su se pod slojevima sjena i paklenskog sjaja osvijetljenog podruma. Dečki iz mrtvačnice iznosili su ulov.

Starci su zadržali dah i stali se križati, upijajući svaki trenutak. Dečki iz mrtvačnice prošli su pokraj mene i Vatrenog, pognutih glava zbog sve jače kiše, a jedan od njih već je počeo preko ramena prigovarati zbog prometne gužve. Prošli su nam dovoljno blizu da sam mogao dotaći vreću s tijelom. Bila je to tek bezoblična hrpa na nosilima, gotovo toliko plosnata da je mogla biti prazna, toliko lagana da su je nosili kao da je ništa.

Vatreni je promatrao kako je guraju u prtljažni dio kombija.

— Zadržat ću se tek nekoliko minuta — rekao je. — Budi u blizini.

Otišli smo u Blackbird, nekoliko ulica dalje, dovoljno daleko i rezervirano za muškarce da do njega još nisu stigle novosti. Blackbird je prva pivnica u kojoj su mi poslužili piće kada sam se kao petnaestogodišnjak vratio s prvog radnog dana honorarnog posla, koji je bio nošenje cigli na gradilištu. Što se barmena Joea tiče, ako radiš kao odrastao čovjek, poslije zaslužuješ odraslo pivo. Joea je zamijenio neki tip s istim tupeom, a magla duhanskog dima promijenila se nabolje u izmaglicu ustajale cuge i tjelesnih smradova, toliko gustu da se vidjelo kako se vrtloži, ali osim toga, sve je ostalo gotovo isto: iste ispucale, crno-bijele fotografije neidentificiranih sportskih timova na zidovima, ista zrcala zaprljana mrtvim mušicama iza šanka, iste stolice od lažne kože čija se utroba prosipala, šačica stare ekipe na vlastitim barskim stolicama i hrpa momaka u radničkim cipelama, od kojih je bar pola bilo Poljaka, a nekolicina i bjelodano maloljetna.

Posjeo sam Vatrenog, kojem se zvanje može pročitati na čelu, za

nenametljiv stol u kutu i otišao za šank. Kada sam se vratio s pivima, Vatreni je nešto zapisivao u notes tankim, dizajnerskim naliveperom - očigledno su dečki iz Ubojstava bih preotmjeni za jeftine kemijske.

— Tako dakle — rekao je zalupivši notes jednom rukom i prihvaćajući pivo drugom — ovo je tvoj domaći teren. Tko bi rekao?

Široko sam mu se osmjehnuo, samo malo prijeteći.

— Pretpostavljao si da sam odrastao u vili na Foxrocku, ha?

Vatreni se nasmijao.

— Teško. Uvijek si jasno davao do znanja da si, znaš, sol zemlje. Ipak, toliko si krio pojedinosti da sam pretpostavio kako si iz nekog usranog bloka zgradurina. Nikada nisam zamišljao ništa ovako. .. kako da se izrazim?... slikovito.

— Možemo to i tako nazvati.

— Prema riječima Matthewa i Therese Daly, nisi viđen u okolici od noći kada ste ti i Rose pobjegli iz kokošinjca.

Slegnuo sam ramenima.

— Postoji granica koliko lokalnog kolorita čovjek može podnijeti.

Vatreni je nacrtao zgodno nasmiješeno lice u pjenu svog piva.

— Tako. Lijepo se vratiti kući, ne? Čak i ako povratak nisi ovako zamišljao?

— Ako postoji ljepša strana ove priče — rekao sam — u što sumnjam, onda to sigurno nije ta. Povrijeđeno me pogledao, kao da sam prdnuo u crkvi.

— Trebaš ovo sagledati iz pozitivnog kuta — objasnio mi je.

Zurio sam u njega.

— Ozbiljno. Uzmi sve negativno i preokreni u pozitivno. — Podigao je podmetač za čašu i preokrenuo ga da ilustrira koncept preokretanja.

U drugim okolnostima, potanko bih mu opisao što mislim o tom prosranom, suludom savjetu, ali trebao sam nešto od njega, pa sam držao jezik za zubima.

— Prosvijetli me — rekao sam.

Vatreni je uništio nasmiješeno lice jednim dugim gutljajem i upro u mene kažiprstom.

— Sve je u percepciji — rekao je izronivši iz čaše da uzme zrak.

— Ako vjeruješ da se sve ovo može okrenuti u tvoju korist, onda i hoće. Je li ti jasno o čemu govorim?

— Ne. Stvarno nije — rekao sam. Vatreni od adrenalina postane dubokouman kao što neki momci postanu cmizdravi od džina. Poželio sam da sam uz pivo naručio još i žesticu.

— Sve je pitanje *vjere*. Cijeli procvat ove države počiva na vjeri. Vrijede li nekretnine u Dublinu doista tri tisuće po kvadratu? Kurca vrijede. Ali za toliko se prodaju, zato što ljudi *vjeruju* da vrijede. Ti i ja, Frank, uvijek smo bili korak ispred. Nekoć u osamdesetima, cijela je zemlja bila u kurcu i nije bilo nade u spas, ali mi smo vjerovali u sebe, ti i ja. Tako smo i dospjeli tu gdje smo danas.

Rekao sam:

— Ja sam dospio tu gdje sam danas zato što sam dobar u svom poslu. A molim se Isusu da si i ti, prijatelju, jer želim da se ovaj slučaj riješi.

Vatreni me pogledao kao da se nadmećemo u obaranju ruku.

— Jebeno sam dobar u svom poslu. Znaš li kolika je ukupna učinkovitost Odjela za ubojstva u rješavanju zločina? Sedamdeset dva posto. A znaš kolika je moja osobna učinkovitost? — Napravio je stanku kako bih mogao odmahnuti glavom. — Osamdeset šest posto, sinko. Osamdeset šest, gledaj i plači. Imaš sreće što si mene dobio.

Nevoljko sam mu se nacerio i kimnuo, puštajući da pobijedi.

— Istina, vjerojatno jesam.

— Možeš biti siguran da jesi, jebote.

Zadovoljan rečenim, Vatreni se opušteno zavalio na klupi, a onda se namrštio i razdraženo prostrijelio pogledom oprugu koja je iz nje stršala.

— Možda — rekao sam podigavši kriglu prema svjetlu i zamišljeno škiljeći kroz nju — možda nam je ovo obojici sretan dan.

— Kako to misliš? — sumnjičavo je upitao Vatreni. Vatreni me poznaje dovoljno dobro da prema meni bude načelno sumnjičav.

Rekao sam:

— Razmisli malo. Kada počneš raditi na slučaju, što želiš više od svega?

— Potpuno priznanje potkrijepljeno očevicima i forenzikom.

— Ne, ne, ne. Slušaj što te pitam. Razmišljaš o pojedinačnom. Želim da razmišljaš o općenitom. Jednom riječju, što ti je, kao detektivu,

najvažnija dragocjenost? Što ti je najdraža stvar na cijelome svijetu?

— Glupost. Daj mi pet minuta s glupanom...

— *Informacija*. Bilo koje vrste, bilo kakve kvalitete, bilo koje količine, sve su dobre. Podaci su streljivo, Vatreni. Podaci su gorivo.

I bez tuđe gluposti moguće je pronaći rješenje; bez podataka ne možemo ni mrdnuti.

Vatreni se zamislio.

— Pa? — oprezno je upitao.

Raširio sam ruke i nacerio se.

— Molitve su ti uslišane, čovječe.

— Kylie u tangama? Gdje?

— Tvoje poslovne molitve. Svi podaci koje možeš poželjeti, svi podaci do kojih sam ne možeš doći jer ti ih nitko neće željeti reći i sve to lijepo umotano u lik tvog omiljenog, dobro uvježbanog motritelja. Mene.

Vatreni je rekao:

— Učini mi uslugu i spusti se nakratko na moj nivo, Frank. Budi jasan. Što točno želiš? Odmahnuo sam glavom.

— Nije riječ o meni. Riječ je o tome da smo obojica na dobitku. Najbolji način da se ovo pretvori u nešto pozitivno jest da surađujemo.

— Želiš se uključiti u slučaj.

— Zaboravi što ja želim. Razmisli o onome što je najbolje za nas obojicu... a slučaj da i ne spominjem. Obojica želimo da bude riješen, ne? Nije li to svima najvažnije?

Vatreni se nekoliko trenutaka pravio da razmišlja. Zatim je polako, sa žaljenjem odmahnuo glavom.

— Neće moći. Žalim, prijatelju.

Tko još govori *neće moći*, jebote? Izazivački sam mu se nacerio.

— Zabrinut si? Svejedno ćeš ti biti glavni istražitelj, Vatreni. Na rezultatima će pisati tvoje ime. Mi u Prikrivenom ne računamo postotke učinkovitosti.

— Blago vama — glatko je rekao Vatreni, ne progutavši mamac. S godinama mu je upravljanje egom sve bolje polazilo za rukom.

— Znaš da bih te volio imati u ekipi, ali moj nadređeni nikada na to ne bi pristao.

Činjenica je da šef Odjela za ubojstva i nije moj najveći obožavatelj, ali sumnjao sam da to Vatreni zna. Podigao sam obrvu glumeći nevjericu.

— Nadređeni ti ne vjeruje dovoljno da ti dopusti odabrati vlastiti tim?

— Ne ukoliko mu nečime ne potkrijepim svoj izbor. Daj mi nešto čvrsto da mu pokažem, Frank. Podijeli sa mnom neki od tih famoznih podataka. Je li Rose Daly imala neprijatelja?

Obojica smo znali da nisam u položaju ustvrditi kako sam mu dao već dovoljno podataka.

— Koliko ja znam, ni jednog. To je jedan od razloga zašto nikada nisam ni pomislio da bi mogla biti mrtva.

Gledao me s nevjericom.

— Što, zar je bila slaboumna?

Odgovorio sam ljubaznim glasom kako bih ga ostavio u nedoumici šalim li se ili ne:

— Bila je mnogo pametnija nego što ćeš ti ikada biti.

— Nezanimljiva?

— Daleko od toga.

— Gabor?

— Najzgodnija u kvartu. Kakvo to, zaboga, imaš mišljenje o mom ukusu?

— Onda ti jamčim da je imala neprijatelje. Dosadnjakuša ili grdoba možda nikome ne bi stala na žulj, ali kad cura ima mozga, lijepa je i zabavna, jednom će nekoga raspizditi, prije ili poslije. —

Znatiželjno me pogledao preko krigle. — Ružičaste naočale inače nisu tvoj stil, Frank. Mora da si stvarno bio lud za tom curom, jeli?

Opasne vode.

— Prva ljubav — rekao sam, sliježući ramenima. — Iz davnih dana. Vjerojatno sam je idealizirao, slažem se, ali bila je stvarno dobra cura. Ne znam da je itko imao problema s njom.

— Nije bilo ljutih bivših? Nije se počupala s nekim curama?

— Rosie i ja furali smo godinama, Vatreni. Otkako smo ima li šesnaest. Mislim da je imala nekoliko dečki prije mene, ali to su bila dječja posla: držanje za ruke u kinu, ispisivanje imena po školskim klupama, prekidi nakon tri tjedna jer je veza postala prezahitljiva.

— Imena?

Spremno je podigao svjetlucavo detektivsko nalivpero. Nekolicinu jadnih seronja čekali su neželjeni posjeti.

— Martin Hearne, u ono doba poznatiji kao Zippy, premda se danas možda ne odaziva na to ime. Stanovao je na broju sedam, nazivao se Rosienim dečkom neko kratko vrijeme dok nam je bilo oko petnaest godina. Prije toga bio je neki klinac po imenu Colm, koji je s nama išao u školu dok mu se roditelji nisu odselili natrag u vukojebinu, a kada nam je bilo osam, iz izazova je poljubila Larryja Sweeneya iz Smith's Rooda. Iskreno sumnjam da je itko od njih još izgarao od ljubavi za njom.

— Neke ljubomorne djevojčice?

— Na što bi bile ljubomorne? Rosie nije bila neka fatalna žena; nije očijukala s tuđim dečkima. Ja možda i jesam dobar ulov, ali čak i da je netko znao da smo skupa, što nije, sumnjam da bi neka cura umlatila Rosie samo da se dočepa mog seksi tijela.

Vatreni je frknuo nosom.

— Tu se slažem s tobom. Ali, Isuse, Frank, pomogni mi malo. Ne daješ mi ništa što ne bih mogao saznati od neke stare tračerice u krugu od nekoliko kilometara. Ako te mislim prošvercati pred mojim nadređenima, trebat će mi nešto posebno. Daj mi nekoliko motiva, ili mi odaj žrtvine sočne tajne, ili... Aha, to je to.

— Pucnuo je prstima i pokazao na mene. — Opiši mi što se događalo u noći kada ste se trebali susresti. Izjava očevica. Zatim ćemo vidjeti što se može učiniti.

Drugim riječima: gdje si bio petnaestog navečer, sinko. Nisam bio siguran je li me doista smatrao toliko glupim da mi takvo što promakne.

— Pošteno — rekao sam. — Noć s nedjelje na ponedjeljak, s petnaestog na šesnaesti prosinca, 1985. godine. Oko deset i trideset izišao sam iz svog doma na broju osam ulice Vjerno susjedstvo i hodao do početka ulice, gdje sam dogovorio sastanak s Rose Daly otprilike u ponoć, ovisno o tome kada će nam Obitelji poći na spavanje i pružiti nam priliku da se neopaženo iskrademo. Tamo sam ostao do negdje između pet i šest sati ujutro... ne bih se mogao zakleti koliko je točno bilo. Napustio sam mjesto samo jednom, na možda pet minuta, točno nakon dva sata, kada sam ušao u broj šesnaest da provjerim je li došlo do kakvog nesporazuma oko mjesta sastanka i čeka li me možda Rosie možda tamo.

— Je li postojao razlog zbog kojeg bi broj šesnaest poslužio kao alternativno mjesto susreta? Vatreni je zapisivao bilješke nekom vrstom osobne stenografije.

— Razgovarali smo o tome prije nego što smo se odlučili za susret na početku ulice. To je bilo mjesno okupljalište; klinci su se neprestano ondje sastajali. Ako si želio probati piti, pušiti, žvaliti se, raditi bilo što od onoga što su ti roditelji zabranjivali, a nisi bio dovoljno star da to radiš igdje drugdje, broj šesnaest bio je pravo mjesto za to.

Vatreni je kimnuo.

— Dakle, tamo si otišao potražiti Rose. U koje si prostorije ulazio?

— Provjerio sam sve sobe na prvome katu... nisam želio bučiti, stoga je nisam mogao zazvati. Nije bilo nikoga, nisam vidio kofer i nisam opazio niti čuo išta sumnjivo. Zatim sam se popeo na zadnji kat, gdje sam pronašao poruku s potpisom Rose Daly na podu dnevne sobe s desne strane hodnika. Iz poruke se dalo zaključiti da je odlučila u Englesku otići sama. Ostavio sam je tamo.

— Vidio sam je. Ni na koga nije naslovljena. Po čemu si pretpostavio da je za tebe?

Od same pomisli kako slini nad tom porukom i oprezno je spušta u vrećicu za dokazni materijal poželio sam ga ponovo sastaviti sa zemljom, i to još prije nego što smo stigli do ne baš suptilnog nagađanja o tome je li se Rosie predomislila. Pitao sam se što su mu to točno Dalyjevi ispričali o meni.

— To mi je djelovalo kao logična pretpostavka — rekao sam. — Ja sam bio taj s kim se trebala naći. Ako je ostavila poruku, činilo se vjerojatnim da je za mene.

— Ničime nije dala naslutiti da se predomišlja?

— Baš ničime — rekao sam, široko mu se osmjehujući. — A još ne znamo je li se predomišljala, Vatreni, ne?

— Možda se i nije — reče Vatreni. Nažvrljao je nešto u notes i namrštio se.

— Nisi silazio u podrum?

— Ne. Nitko nije onamo silazio: bilo je mračno, bilo je trošno, bilo je puno štakora, vlažno i odvratno smrdljivo pa smo ga se klonili. Nisam imao razloga pomisliti da bi Rosie mogla biti dolje.

Vatreni je lupkao nalivperom po zubima i proučavao bilješke. Sredio sam trećinu krigle i razmislio, što sam kraće mogao, o mogućnosti da je Rosie zapravo sve vrijeme bila u podrumu dok sam ja gore bio zaokupljen patnjom zbog neuzvrćene ljubavi, udaljen od nje tek nekoliko metara.

— Umjesto toga si se, dakle — nastavio je Vatreni — usprkos činjenici da si Rosienu poruku shvatio kao pismo kojim te nogirala, vratio na početak ulice i nastavio čekati. Zašto?

Glas mu je bio blag, neobavezan, ali primijetio sam da mu u oči nadire osjećaj nadmoći. Mali seronja uživao je u svemu ovome.

— Nada umire zadnja — rekao sam, sliježući ramenima. — A žene se predomišljaju. Želio sam joj pružiti priliku da se opet predomisli.

Vatreni je frknuo nosom kao pravo muško.

— Eh, te žene. Dakle, dao si joj tri ili četiri sata, a zatim spalio mostove. Kamo si otišao? Na brzinu sam mu ispričao o skvotu, smrdljivim rokerima i darežljivoj sestri, zaboravljajući prezimena za slučaj da odluči nekoga gnjaviti. Vatreni je marljivo bilježio. Kada sam završio, upitao je:

— Zašto jednostavno nisi otišao kući?

— Ponio me trenutak, a i ponos. Ionako sam želio odseliti; to Rosiena odluka nije promijenila.

Engleska mi se samom nije činila toliko zabavnom, ali ni šuljanje natrag kući poput šugavog pseta podvijena repa. Bio sam spreman za put, pa sam samo nastavio hodati.

— Aha — rekao je Vatreni. — Vratimo se na onih šest sati... to ja zovem pravom ljubavlju, pogotovo u prosincu... šest sati koje si proveo čekajući na ulici. Pamtiš li da je itko prošao, ušao ili izišao u neku od kuća, ili bilo što slično?

Rekao sam:

— Dvije ili tri stvari upale su mi u oči. Negdje oko ponoći, ne mogu ti reći točno vrijeme, čuo sam nešto što je zvučalo kao par koji negdje u blizini radi one stvari. Kada sada o tome razmišljam, zvukovi su mogli značiti ijedno, i drugo: i ševu, i borbu. A malo poslije, negdje između jedan i petnaest i pola dva, netko je prolazio stražnjim vrtovima na strani s parnim brojevima. Ne znam koliko će ti to koristiti nakon toliko vremena, ali zapiši za svaki slučaj.

— Sve se može pokazati korisnim — neodređeno će Vatreni,

črčkajući. — Znaš kako to ide. I to je bilo sve što se tiče kontakata s ljudima? Cijele noći, u susjedstvu poput ovog? Budimo iskreni, nisu ovo baš kućice u cvijeću.

Počeo me živcirati, ali to mu je najvjerojatnije i bila namjera, pa sam opustio ramena i polako pijuckao iz krigele.

— Bila je nedjelja navečer. Kada sam izišao, sve je bilo zatvoreno i gotovo su svi bili u krevetima, inače bih sve odgodio za kasnije. U Vjernom susjedstvu nije bilo prometno; neki ljudi još su bili budni i razgovarali, ali nitko nije prolazio ulicom, niti se izlazilo ili ulazilo u ijednu kuću. Čuo sam ljude kako prolaze iza ugla, prema Novoj cesti, a nekoliko su mi puta prošli tako blizu da sam se morao povući u sjenu kako me ne bi vidjeli, ali nikoga nisam prepoznao.

Vatreni je zamišljeno vrtio nalivpero, promatrajući igru svjetlosti na njegovoj površini.

— Kako te ne bi vidjeli — ponovio je. — Zato što nitko nije znao da ste vas dvoje skupa. Nisi li mi tako rekao?

— Tako je.

— Tolika tajnovitost. Je li bilo nekog posebnog razloga za to?

— Rosien otac me nije volio. Podivljao je kada je prvi puta doznao da se vidamo... zato smo otada cijelo vrijeme držali našu vezu u tajnosti. Da smo mu rekli kako želim njegovu djevojčicu odvesti u London, buknu bi križarski ratovi. Zaključio sam da ćemo lakše dobiti oprost nego dopuštenje.

— Neke se stvari nikada ne mijenjaju — rekao je Vatreni, pomalo kiselo. — Zašto te nije volio?

— Zato što nema ukusa — rekao sam, cereći se. — Kako itko može ne voljeti ovo lice?

On se nije nacerio.

— Ozbiljno.

— To ćeš morati njega pitati. Nije mi se povjeravao.

— Hoću. Je li još tko znao za vaše planove?

— Nikome nisam rekao. Koliko znam, nije ni Rosie.

Mandy je bila samo moja. Vatreni može pokušati sam razgovarati s njom, neka mu je sa srećom; uživao bih da to mogu vidjeti.

Vatreni je pregledavao bilješke bez žurbe, otpijajući iz krigele.

— Dobro — naposljetku je rekao, zatvarajući šminkersko nalivpero.
— To će dostajati, za sada.

— Vidi što će reći tvoj nadređeni — rekao sam. Nije bilo ni najmanje šanse da razgovara s nadređenim, ali ako previše lako odustanem, početak će se pitati kakav plan B skrivam u rukavu. — Sve ovo moglo bi mu malo smekšati kameno srce kada je riječ o suradnji.

Vatreni mi se bez treptanja zagledao u oči, tek jedan trenutak predugo. Razmišljao je o onome što sam i ja shvatio čim sam čuo za kofer. Najočitiiji osumnjičenik bio je momak koji se zatekao na mjestu zločina, s motivom i prilikom, bez mrvica alibija, momak koji je čekao susret s Rosie Daly, momak kojeg je vrlo vjerojatno namjeravala te noći ostaviti; momak koji je tvrdio: kunem vam se Bogom, gospodine policajče, da se uopće nije pojavila.

Nitko od nas tu kartu nije želio položiti na stol.

— Učinit ću sve što je u mojoj moći — rekao je Vatreni. Gurnuo je notes u džep sakoa. Nije me želio ni pogledati.

— Hvala ti za ovo, Frank. Možda ću te u jednom trenutku trebati da sve ovo ponovo prođemo.

— Nema problema — rekao sam. — Znaš gdje me možeš pronaći.

Dokrajčio je kriglu dugim gutljajem.

— I zapamti što sam ti rekao. Misli pozitivno. Preokreni stvari.

— Vatreni — rekao sam. — Ona hrpa koju su tvoji kompići upravo odvukli nekoć je bila moja djevojka. Mislio sam da je preko bare, da uživa u životu, sretna ko bubreg u loju. Oprosti mi ako mi je malo teško tome pronaći dobru stranu.

Vatreni je uzdahnuo.

— OK — rekao je. — Pošteno. Hoćeš da ti nacrtam?

— Ništa mi ne bi bilo draže.

— Na poslu si na dobrom glasu, Frank, odličnom glasu, osim kada je riječ o jednoj sitnici: naokolo se priča da si solo igrač. Kako da to kažem, da mrvicu previše izigravaš pravila. Taj kofer je primjer toga o čemu govorim. A glavonje više vole timske igrače nego vukove samotnjake. Slobodni strijelci su simpatični samo kada ih glumi Mel Gibson. Budeš li ispravno postupao tijekom istrage kao što je ova, u kojoj si očigledno pod velikim pritiskom, pokažeš li svima da možeš ostati na klupi za dobrobit

tima, vrijednost bi ti mogla probiti plafon. Razmišljaj dugoročno. Pratiš me?

Jako sam mu se široko osmjehnuo, da ga ne bih tresnuo šakom.

— To je jedna velika miješana salata od klišeja, Vatreni. Moraš mi dati malo vremena da sve to progutam.

Nekoliko trenutaka me odmjeravao; kada je uvidio da mi ništa ne može pročitati s lica, slegnuo je ramenima.

— Kako hoćeš. Tko ima mozga, neka čuje. — Ustao je i poravnao revere sakoa. — Javit ću ti se — rekao je postigavši da mu se u riječi uvuče tek tračak upozorenja, a zatim uzeo svodničku aktovku i išetao.

Nisam još dugo kanio mrdnuti odande. Već sam znao da ću ostatak vikenda uzeti slobodno. Jedan od razloga bio je Vatreni. On i njegovi kompići iz Ubojstava provest će idućih nekoliko dana hopšući oko Vjernog susjedstva kao čopor terijera »Jack Russell« na *speedu*, njuškati po kutovima, zabadati nos ljudima u intimne dijelove i općenito svima dizati živac. Susjedstvu sam morao jasno dati do znanja da nemam ništa s njima.

Drugi razlog opet je bio Vatreni, samo iz drugog kuta. Stekao sam dojam da ga malčice brinem pa bi mi, ako mu se skinem s vrata na dvadeset četiri sata, bilo mnogo lakše skinuti njega sa svog. Kada pogledaš nekoga koga si poznavao u mladosti, uvijek ga vidiš onakvog kakav je bio kada ste se upoznali, a Vatreni je u meni još vidio klinca brzog na obaraču koji sve obavlja brzo ili nikako. Nije mu palo na pamet da bih, kao što je on sve bolji u zauzdavanju ega, ja mogao postati strpljiviji. Ako voliš loviti kao dobro, malo, zadihano štene koje potrči za tragom čim ga se pusti s uzice, radiš u Ubojstvima. Ako želiš u Prikrivene, što je meni oduvijek bila želja, učiš loviti kao velike mačke: postaviš zasjedu, priljubiš se uz tlo i potajno se primičeš centimetar po centimetar, koliko god trajalo.

Treći razlog najvjerojatnije se pušio od bijesa u Dalkeyu i durio se na mene. Vrlo brzo morat ću se suočiti s njom i, neka mi Bog pomogne, Olivijom, ah ljudska izdržljivost nije beskrajna. Obično se ne opijam, ali nakon ovakvog dana osjećao sam da imam potpuno pravo provesti večer istražujući koliko se mogu umrtviti prije nego što se prevalim. Uhvatio sam barmenov pogled i rekao:

— Može još jednu.

Pivnica se ispraznila, za što je vjerojatno bio zaslužan Vatreći. Barmen je brisao čaše i mjerkao me preko šanka, bez žurbe. Nakon nekog vremena, pokazao je glavom vrata.

— Neki vaš prijatelj?

— Ne bih ga baš tako nazvao — rekao sam.

— Nisam vas prije ovdje viđao.

— Vjerojatno niste.

— Jeste li u rodu s Mackeyima gore iz Vjernog susjedstva?

Oči su me odale.

— Duga priča — rekao sam.

— Ah — rekao je barmen kao da razumije sve što se ima znati o meni pa gracioznom i uvježbanom kretnjom stavio kriglu da se napuni. — Svi imamo jednu takvu.

Rosie i ja posljednji put smo se dotaknuli u petak, devet dana prije nultog sata. Te večeri grad je bio svjež, hladan i pretrpan, božićna rasvjeta upaljena i svi su užurbano kupovali, a ulični trgovci prodavali papir za zamatanje po pet komada za funtu. Općenito nisam veliki ljubitelj Božića - mamino ludilo uvijek je dosegalo impresivni, godišnji vrhunac za vrijeme božićnog ručka, a isti je slučaj bio i s tatinim pijanstvom, pa bi nešto uvijek završilo u komadićima i barem jedna osoba u suzama - ali te godine sve je djelovalo nestvarno i staklasto, na samoj granici između čarobnog i zloslutnog: djevojčice sjajne kose iz privatnih škola koje su u dobrotvorne svrhe pjevale »Radujte se narodi« činile su se nekako previše uglancane i bezizražajne, klinci koji su pritiskali nos uz izlog Švicarske i zurili u prizore iz bajki izgledali su previše opijeno svim tim ritmovima i bojama. Probijajući se kroz gomilu, držao sam ruku u džepu vojničke parke; na taj dan, od svih dana, čovjek nipošto ne želi da ga opljačkaju.

Rosie i ja uvijek smo se sastajali u pivnici O'Neill's u Pearse Streetu - bila je to pivnica studenata s Trinityja, što je značilo da je postotak drkadžija bio malo viši, ali nismo upadali u oči i nije bilo šanse da naletimo na ikog poznatog. Dalyjevi su mislili da je Rosie vani s curama; mojoj Obitelji živo se fućkalo gdje sam. O'Neill's je bio velik, brzo se punio i iz njega je kuljala toplina, dim i smijeh, ali Rosie sam smjesta prepoznao po velikoj, riđoj kosi: naslonjena na šank, govorila je nešto na što se barmen cerio. Dok je plaćala naše krige, pronašao sam nam stol u zgodnom, osamljenom kutu.

— Mali drkadžija — rekla je spuštajući krigle na stol i pokazujući glavom grupicu hihotavih studenata za šankom. — Pokušao mi je zaviriti pod majicu kad sam se sagnula.

— Koji od njih?

Već sam ustajao, ali Rosie me prostrijelila pogledom i gurnula kriglu pred mene.

— Sjedi i popij malo. Sama ću ga dovesti u red. — Uvukla se na klupu do mene, tako blizu da su nam se bedra dotaknula. — Onaj mali tamo, gledaj sad.

Ragbijaška jakna, volovski vrat, odlazio je od šanka opasno balansirajući s po dvije krigle u svakoj ruci. Rosie je mahnula da mu ponovo svrati pažnju na sebe; zatim je zatreptala, nagnula se naprijed i vrškom jezika malim krugovima oblizala pjenu u svojoj krigli. Ragbijašu su iskočile oči, objesila mu se vilica, noge su mu se zaplele o stolac i pola mu se krigli izlilo niz nečija leđa.

— U redu — rekla je Rosie pokazavši mu srednji prst i odmah zaboravivši na njega. — Jesi ih nabavio?

Gurnuo sam ruku u jaknu, prebačenu preko naslona stolice gdje sam je mogao držati na oku i napipao omotnicu.

— Evo — rekao sam. — Naše i Božje. — Izvukao sam dvije karte, raširio ih kao lepezu i položio na izudarani drveni stol između nas. DUN LAOGHAIRE-HOLYHEAD, POLAZAK 06.30, PONEĐJELJAK 16. PROSINCA. PUTNICI SE MOLE DA DOĐU NAJKASNIJE 30 MINUTA PRIJE POLASKA.

Od pogleda na njih ponovo mi je šiknuo adrenalin. Rosie je izdahnula tihim, zadivljenim smijehom.

Rekao sam:

— Mislim da je jutarnji brod bolji. Mogli smo otići noćnim, ali navečer bi nam bilo teže iznijeti stvari i nestati. Ovako možemo krenuti prema pristaništu u nedjelju tijekom noći, kad god nam se ukaže prilika, i tamo pričekati brod. Dobro?

— Bože — rekla je Rosie nakon nekoliko trenutaka, još bez daha. — Bože moj. Osjećam kao da bismo trebali... — Laktom je obgrlila karte, zaklanjajući ih od pogleda ljudi za susjednim stolovima. — Znaš?

Isprepleo sam prste s njezinima.

— Sigurni smo ovdje. Nikada nismo vidjeli nikoga poznatog, zar ne?

— Ovo je svejedno Dublin. Neću imati mira dok taj trajekt ne isplovi iz Dun Laoghairea. Skloni ih, može?

— Možeš li ih ti pričuvati? Meni mama kopa po stvarima.

Rosie se nacerila.

— Ne čudi me. Ne bi me čudilo ni da moj tata kopa po mojima, ali neće prići ni blizu ladići s gaćicama. Daj to ovamo. — Podigla je karte kao da su od nježne čipke, oprezno ih ubacila u omotnicu i spremila ih u prednji džep traper-jakne. Prsti su joj se za trenutak zadržali ondje, iznad grudiju. — Uh. Devet dana a onda...

— A onda — rekao sam podigavši kriglu — živjeli mi i naš novi život.

Kucnuli smo se kriglama i otpili, a zatim sam je poljubio. Pivo je bilo prvoklasno, toplina pivnice počela mi je odleđivati stopala nakon šetnje gradom, okviri slika na zidovima bili su ukrašeni božićnim vrpčama, a gomila studenata za susjednim stolom prasnula je u pripiti smijeh. Trebao sam biti najsretniji klinac u cijeloj pivnici, ali večer je još odisala istim zloslutnim osjećajem kao blještavi, svjetlucavi san koji bi se u trenu mogao pretvoriti u moru. Odmaknuo sam se od Rosie u strahu da ću je poljubiti toliko snažno da će je zaboljeti.

— Morat ćemo se kasno naći — rekla je prebacivši koljeno preko mojega. — U ponoć ili kasnije. Tata ne liježe prije jedanaest, a morat ću mu dati i nešto vremena da zaspi.

— Moji su nedjeljom u nesvijesti već prije pola deset. Ponekad Shay ostane duže vani, ali ako baš ne naletim na njega dok se vraća kući, nema frke. Čak i da naletim, ne bi nas zaustavio; uživao bi gledajući kako odlazim.

Rosie je podigla obrvu i otpila još jedan gutljaj piva. Rekao sam:

— Krenut ću oko ponoći. Ako će ti trebati malo duže, nema frke.

Kimnula je.

— Ne bi trebalo trajati puno duže. Ipak, zadnji autobus već će otići. Jesi za šetnju do Dun Laoghairea?

— Ne dok nosimo sve naše stvari. Dok stignemo do broda, past ćemo s nogu. Morat ćemo taksijem.

Zadivljeno me pogledala, tek napola glumeći.

— O-la-la!

Nacerio sam se i omotao jedan od njezinih uvojaka oko prsta.

— Ovog tjedna čeka me još nekoliko fušeraja; imat ću lovnu. Za moju curu, sve najbolje. Da mogu, unajmio bih limuzinu, ali za to ćemo se morati malo strpjeti. Možda za tvoj rođendan, ha? Uzvratila mi je osmijeh, ali smiješak joj je bio odsutan; nije bila raspoložena za zafrkanciju.

— Nađemo se na broju šesnaest?

Odmahnuo sam glavom.

— U zadnje vrijeme, onuda se stalno motaju Shaughnessyji. Ne bih želio da naletimo na njih. — Braća Shaughnessy bila su bezopasna, ali i glasna, tupa te uglavnom napušena, pa bi predugo trajalo da im se utuvi u glave kako moraju začepiti i praviti se da nas nisu vidjeli. — Početak ulice?

— Netko će nas vidjeti.

— Neće u nedjelju nakon ponoći. Koga će biti vani osim nas i onih debosa Shaughnessya?

— Bit će dovoljna makar i jedna osoba. A što ako bude padala kiša?

Takva živčanost nije bila svojstvena Rosie; inače joj je napetost bila potpuna nepoznanica. Rekao sam:

— Ne moramo se odmah dogovoriti. Vidjet ćemo kakvo se vrijeme sprema idući tjedan, pa ćemo onda odlučiti.

Rosie je odmahнула glavom.

— Ne bismo se smjeli ponovo vidjeti, sve do polaska. Ne želim da mi tata postane sumnjičav.

— Ako nije do sada...

— Znam, znam. Samo... Bože, Francis, te karte... — Ruka joj je ponovo poletjela prema džepu. — Sve je toliko blizu ostvarenju. Ne želim da se opustimo, čak ni na sekundu, da ništa ne pođe po zlu.

— Kao što?

— *Ne znam.* Da nas netko ne spriječi.

— Nitko nas neće spriječiti.

— Aha — rekla je Rosie. Zagrizla je nokat i za trenutak oborila oči. — Znam. Sve će biti super. Rekao sam:

— Što ne valja?

— Ništa. Nađimo se na početku ulice, kao što si rekao, ako ne bude

pljuštalo. Ako bude, naći ćemo se na broju šesnaest; dečki neće biti vani ako je vrijeme grozno. Dobro?

— Dobro — rekao sam. — Rosie. Pogledaj me. Peče li te savjest zbog ovoga?

Cinično je iskrivila kut usana.

— Ma vraga me peče. Pa ne radimo sve ovo iz zezancije; da se moj tata ne ponaša kao totalni kreten, nikada ne bismo ni pomišljali na ovakvo što. Zašto pitaš? Tebe peče?

— Ma kakvi. Jedino ću nedostajati Kevinu i Jackie, ali ako im od prve plaće pošaljem nešto zgodno, bit će oduševljeni. Hoće li tebi nedostajati obitelj, je li u tome stvar? Ili cure?

Na trenutak je razmislila.

— Cure da, one hoće. A obitelj, možda malo. Ali, znaš... Već godinama sam sigurna da ću uskoro odseliti. Prije nego što smo uopće maturirale, Imelda i ja razgovarale smo o tome da možda odemo zajedno u London, sve dok... — Kratko mi se osmjehnula kutom usana. — Sve dok ti i ja nismo smislili bolji plan. Kako god bilo, mislim da bih otišla prije ili poslije. Ti ne bi?

Dobro je znala da ne treba pitati hoće li meni nedostajati obitelj.

— Aha — rekao sam. Nisam bio siguran je li to istina ili ne, ali bilo je to ono što smo oboje željeli čuti. — Otišao bih odavde, na ovaj ili onaj način. Ali ovaj način mi se jako sviđa.

Ponovo onaj kratak smiješak, ali još uvijek polovičan.

— I meni isto.

Upitao sam:

— Što onda nije u redu? Otkako si sjela, ponašaš se kao da te nešto grize za guzicu.

Time sam dobio Rosienu punu pozornost.

— Gle tko kaže. A ti mi baš večeras sipaš foru za forum, kao da sam na spoju s jebenim Muppetom...

— Ja sam na rubu živaca zato što si *ti* na rubu živaca. Mislio sam da ćeš skakati u zrak od sreće kad vidiš karte, a umjesto toga...

— Sereš. Takav si i došao. Umirao si od želje da nokautiraš onog bijednog debila...

— I ti isto. Predomišljaš se? Je li u tome stvar?

— Ako pokušavaš prekinuti sa mnom, Francis Mackey, budi muško i reci. Nemoj me tjerati da odradim taj prljavi posao za tebe.

Nekoliko trenutaka strijeljali smo se pogledima, balansirajući na rubu otvorenog sukoba. Zatim je Rosie izdahnula, naslonila se na klupu i prošla prstima kroz kosu. Rekla je:

— Reći ću ti u čemu je stvar, Francis. Nas smo dvoje na rubu živaca zato što smo ciljamo previsoko.

— Govori u svoje ime — rekao sam.

— To i činim. Nas dvoje želimo u London da osvojimo glazbenu industriju, ni više ni manje. Dosta je bilo rada u tvornici, hvala lijepo, nije to naš stil, mi ćemo raditi s rok-bendovima. Što bi ti mamica rekla da to zna?

— Pitala bi me što si, dovraga, umišljam tko sam. Zatim bi mi dala jednu za uho, nazvala me jebenim slaboumnikom i rekla mi da se priberem. Sve jako glasno.

— I zato — rekla je Rosie podižući kriglu prema meni — *zato* smo na rubu živaca, Francis. Svi koje smo ikada u životu upoznali rekli bi nam isto: rekli bi nam da pucamo previsoko. Ako nasjednemo na ta sranja, samo ćemo završiti urlajući jedno na drugo i činiti jedno drugo nesretnim. Zato moramo sačuvati zdrav razum i pribрати se, odmah. Dobro?

Potajno sam još ponosan zbog načina na koji smo se Rosie i ja voljeli. Nismo imali od koga učiti - naši roditelji nisu baš bili svijetao primjer uspješne veze - stoga smo jedno od drugoga nauči li ovo: kada te netko koga voliš treba, možeš zauzdati svoju eksplozivnu narav, zauzdati sve one bezoblične strahove, ponašati se odraslo umjesto kao tinejdžerski kromanjonac koji jesi i učiniti milijun stvari o kojima nisi ni sanjao. Rekao sam:

— Dođi simo. — Kliznuo sam rukama uz Rosiena ramena i obujmio joj lice dlanovima, a ona se nagnula naprijed i naslonila čelo na moje tako da je ostatak svijeta nestao iza njezine svijetle, teške, zapletene kose. — Potpuno si u pravu. Žao mi je što sam bio seronja.

— Mogli bismo usrati, ali nema razloga da ne pokušamo dati sve od sebe.

Rekao sam:

— Ti si jako pametna žena, znaš to?

Rosie me promatrala, dovoljno blizu da vidim zlatne pjegice u zelenilu njezinih očiju i sitne bore u uglovima usana gdje joj je počinjao smiješak.

— Samo najbolje za mog dečka — rekla je.

Tog puta poljubio sam je kako treba. Osjećao sam karte između divljih udaraca mog srca i njezinog, osjećao sam kao da šušte i pucketaju, spremne svakoga trenutka eksplodirati do stropa kao vodoskok iskričavih, zlatnih konfeta. Tada je sve sjelo na mjesto i večer je prestala mirisati na opasnost; to je bio trenutak u kojem sam osjetio kako u meni nadire plima, kao drhtavica duboko u kostima. Od tog trenutka, nije mi preostalo drugo nego prepustiti se struji vjerujući da će nas odvući kamo treba, povući nam noge mimo opasnih vrtloga i preko opakih jama sve do sigurnog prijelaza.

Kada smo se nedugo zatim rastali, Rosie je rekla:

— Nisi samo ti bio marljiv. Otišla sam u Eason's i pregledala oglase u engleskim novinama.

— Ima kakvih poslova?

— Nešto ima. Uglavnom traže ono što ne znamo raditi, vozače viljuškara i zamjenske nastavnice, ali ima nekoliko oglasa za konobarice i šankere. Možemo reći da imamo iskustva, sigurno neće provjeravati. Nitko ne traži rasvjetljiivača ili scenskog radnika, ali to smo ionako znali; krenut ćemo u potragu kad stignemo onamo. Ali *ima gomila* stanova, Francis. Stotine.

— Možemo li si neki priuštiti?

— Naravno da možemo. Čak neće biti važno ne nađemo li posao baš odmah; ono što smo uštedjeli dostajat će za polog, a neku si rupetinu možemo priuštiti čak i od socijalne pomoći. Bila bi to prilična rupetina, znaš, samo garsonjera i možda bismo morali dijeliti kupaonicu s drugima, ali barem ne bismo bacali novac na hostel duže nego što je potrebno.

Rekao sam:

— Dijelit ću ja i zahod i kuhinju i što god bude trebalo, nema frke. Samo hoću da se iz hostela izvučemo najbrže što možemo. Glupo je stanovati u prokletim odvojenim spavaonicama kada... Rosie mi se smiješila, a od sjaja u njezinim očima gotovo mi je zastao dah. Rekla je:

— Kada bismo mogli imati vlastiti stan.

— Tako je. Vlastiti stan.

To je bilo ono što sam želio: krevet u kojem bismo Rosie i ja noću mogli spavati jedno drugome u zagrljaju, ujutro se buditi isprepleteni. Dao bih sve, sve na svijetu, samo za to. Sve drugo što je svijet mogao ponuditi bio bi samo šećer na vrhu. Slušam što sve danas ljudi očekuju od ljubavi i dođe mi da poludim. Idem u pivnicu s dečkima iz odreda i slušam kako potanko objašnjavaju kakvog bi točno oblika trebalo biti žensko tijelo, koje bi dijelove trebala i kako brižati, što bi sve trebala činiti i na kojem spoju te što bi uvijek morala, ili nikada ne bi smjela napraviti, reći ili poželjeti; prisluškujem žene u kafićima dok izvlače popise zanimanja kojima se muškarcu dopušteno baviti, koje automobile imati i koje marke nositi, koje cvijeće, restorani i nakit dobivaju prolaznu ocjenu, pa mi dođe da viknem: *Jeste li vi ljudi izgubili i ono mahpameti?* Nikada nisam Rosie donio cvijeće - to bi joj bilo preteško objasniti kod kuće - i nikada se nisam pitao izgledaju li joj gležnjevi baš onako kako bi trebali. Želio sam je cijelu za sebe, a vjerovao sam da i ona mene želi. Do Hollyna rođenja, ništa u mojem životu više nije bilo tako jednostavno.

Rosie je rekla:

— U nekim stanovima ne primaju Irce.

Rekao sam:

— Nek se jebu. — Plima je nadirala, postajući sve snažnija; znao sam da će prvi stan u koji ušetamo biti savršen, da će nas ova struja poput magneta odvući ravno našem domu. — Reći ćemo im da smo iz Donje Mongolije. Kako ti ide mongolski naglasak?

Nacerila se.

— Kome treba naglasak? Govorit ćemo irski i reći im da je to mongolski. Misliš li da će primijetiti razliku?

Otmjeno sam se naklonio i rekao:

— Pog mo thoin. — To znači »poljubi mi dupe« i to je bilo otprilike devedeset i pet posto mog irskog. — Stari mongolski pozdrav.

Rosie je rekla:

— A sad ozbiljno. Govorim ti to zato što znam kakav si kada treba imati strpljenja. Ako ne nađemo stan prvoga dana, to nije neki problem, je li tako? Imamo gomilu vremena.

Rekao sam:

— Znam. Neki nas neće primiti jer će misliti da smo pijanci ili teroristi. A neki... — Maknuo sam joj ruke s krige i prešao joj palcima po prstima: snažnim, žuljevitim od šivanja, s jeftinim srebrnim prstenjem u obliku keltskih pletera i mačjih glava, kupljenim kod uličnih trgovaca. — Neki nas neće primiti jer živimo u grijehu.

Rosie je slegnula ramenima.

— Jebeš i njih isto.

— Ako želiš — rekao sam — možemo se pretvarati. Nabaviti prstenje koje izgleda kao zlatno, zvati se gospodin i gospođa. Sve dok...

Odmahnula je glavom, odlučno i brzo.

— Ne. Nema šanse.

— Bilo bi to tek nakratko, dok ne prikupimo novac da to stvarno i učinimo. To bi nam jako olakšalo život.

— Nema veze. Ne želim se pretvarati. Ili si oženjen, ili nisi; to nema veze s onim što ljudi misle.

— Rosie — rekao sam i čvršće joj stisnuo ruke. — Znaš da ćemo to učiniti, zar ne? Znaš da se želim oženiti tobom. Više od svega.

To je izamilo početak smiješka.

— I bolje ti je. Nekoć, kada smo ti i ja tek počeli izlaziti, bila sam dobra djevojčica, baš kao što su me opatice učile, a vidi me sada, spremna sam ti postati priležnicom...

— Ozbiljno ti govorim. Slušaj me. Ima mnogo ljudi koji bi ti, kada bi znali, rekli da si luda. Rekli bi da su Mackeyi banda propalica i da ću uzeti od tebe što hoću, a zatim te ostaviti na cjedilu s djetetom i životom koji je završio u septičkoj jami.

— Nema šanse. To je Engleska; tamo imaju kanalizaciju.

Rekao sam:

— Samo želim da znaš kako nećeš požaliti. Nećeš, bude li do mene. Kunem ti se Bogom.

Rosie je nježno rekla:

— Znam to, Francis.

— Nisam kao moj tata.

— Kada bih mislila da jesi, ne bih bila ovdje. A sada se diži i donesi nam neke grickalice. Umirem od gladi.

Te noći ostali smo u O'Neill'su sve dok i posljednji studenti nisu otišli kućama, a barmen nam počeo usisavati oko nogu. Razvukli smo svaku kriglu najduže što smo mogli, razgovarali o bezazlenim, lagodnim, svakodnevnim stvarima, nasmijavali smo se. Prije nego što smo odšetali kućama - razdvojeni, za slučaj da nekoga sretnemo, a ja sam držao Rosie na oku sa sigurne udaljenosti

— dugo smo se ljubili za laku noć naslonjeni o zid Trinityja. Zatim smo nepomično stajali, priljubljeni jedno uz drugo od obraza do nožnih prstiju. Zrak je bio tako hladan da je proizvodio visoke, fine, zvonke zvukove negdje miljama iznad nas, nalik na lomljenje kristala; dah joj je bio hrapav i topao na mojemu vratu, kosa joj je mirisala na bombone od limuna i osjećao sam brzo udaranje njezina srca na svojim rebrima. Tada sam je pustio iz ruku i gledao kako odlazi, posljednji put.

Naravno da sam je tražio. Prvi puta kada sam ostao nasamo s policijskim računalom, upisao sam njezino ime i datum rođenja: u Republici Irskoj nikada nije bila kažnjavana. Nije to bilo neko veliko otkriće - nisam očekivao da će se prometnuti u Ma Baker - ali ostatak tog dana proveo sam u stanju visoke napetosti, samo zato što sam napravio taj prvi, sićušni korak na njezinu tragu. Kako su moje veze postajale sve bolje, tako je bilo i s mojom potragom: nije bila kažnjavana u Sjevernoj Irskoj, nije bila kažnjavana u Engleskoj ni u Škotskoj, Walesu ni u SAD-u, nigdje se nije prijavila za socijalnu pomoć niti podnijela zahtjev za putovnicu, nije umrla, nije se udala. Ponavljao sam sva ta istraživanja svakih nekoliko godina, povlačeći samo veze koje su mi dugovale usluge. Nikada ništa nisu pitali.

U zadnje vrijeme - smekšao sam se od Hollyna rođenja - uglavnom sam se nadao da će Rosie iskrsnuti iz nekog slijepog kuta, živeći jednim od onih pravocrtnih, samodovoljnih života koji ne upadaju nikome u oči, prisjećajući me se s vremena na vrijeme kada je nešto štrečne, kao dečka s kim je mogla biti. Ponekad sam zamišljao da me pronašla: telefon koji zvonči usred noći, kucanje na vratima ureda. Zamišljao sam nas rame uz rame na klupi nekog zelenog parka, kako u gorko-slatkoj tišini promatramo Holly dok se ljulja na penjalici s dva mala, crvenokosa dječaka. Zamišljao sam beskrajnu večer u nekoj polumračnoj pivnici, kako nam se glave, dok večer odmiče, od smijeha i razgovora primiču sve bliže i bliže, kako nam

prsti klize jedni prema drugima preko pohabanog drvenog stola. Zamišljao sam kako danas izgleda svaki centimetar njezina tijela: bore oko očiju od smijeha koji nisam vidio, mekoću njezina trbuha od djece koja nisu moja, cijeli njezin život koji sam propustio ispisan na njezinu tijelu brajicom i čeka da ga moji prsti pročitaju. Zamišljao sam kako mi daje odgovore kakve nisam ni sanjao, one koji će svemu dati smisao i svaki nazubljeni dio slagalice glatko umetnuti na pripadajuće mjesto. Zamišljao sam, vjerovali ili ne, drugu priliku.

Nekih drugih večeri, čak i nakon toliko vremena, još sam želio isto što i s dvadeset: da vidim kako se pojavljuje na popisu stalnih mušterija nekog tima za suzbijanje obiteljskog nasilja, u nečijem dosjeu o prostitutkama s HIV-om, kao predozirana narkička u mrtvačnici najgore londonske četvrti. Tijekom godina, pročitao sam opise stotina neidentificiranih djevojaka.

Svi moji putokazi nestali su u jednoj zasljepljujućoj, vrtoglavoj eksploziji: moje druge prilike, moja osveta, moja dobra, čvrsta, protuobiteljska Maginotova linija. To što je Rosie nogirala moje bijedno dupe bila mi je prekretnica u životu, gorostasna i masivna poput planine. Sada je postala treperava poput fatamorgane, a krajobraz oko nje neprestano se mijenjao, preokrećući se i izobličujući; cijeli krajolik postao mi je posve nepoznat.

Naručio sam još jednu kriglu s duplim Jameson'som sa strane, što mi je, koliko sam mogao vidjeti, bila jedina šansa da prebrodim noć. Nisam se mogao dosjetiti ničeg drugog što bi mi iz uma izbrisalo taj prizor, tu noćnu moru koja se sastoji od ljigavih, smeđih kostiju sklupčanih u svom brlogu i zemlja koje na njih pada zvučeći kao struganje sitnih nožica.

7.

Pustili su da nekoliko sati provedem sam prije nego što su me potražili, pokazavši uviđavnost kakvu nisam očekivao. Kevin se pojavio prvi: povirio je kroz vrata kao klinac koji se igra skrivača, krišom nabrzinu poslao SMS dok mu je barmen točio pivo, motao se i meškoljio pokraj mog stola dok mu nisam prikratio muke pokazavši mu da sjedne. Šutjeli smo. Curama je trebalo otprilike tri minute da nam se pridruže, otresajući kišne kapi s kaputa, hihoćući se i prijeko mjerkajući pivnicu.

— Isusa ti — rekla je Jackie glasom za koji je vjerovala da je šapat, skidajući šal — sjećam se da smo umirale od želje da upadnemo ovamo, samo zato što je ženama ulaz bio zabranjen. A zapravo i bolje da nismo smjele unutra, ne?

Carmel je sumnjičavo pogledala stolac i brzo ga obrisala rupčićem prije nego što je sjela.

— Hvala Bogu da mama ipak nije došla s nama. Dobila bi infarkt kad bi ovo vidjela.

— Kriste — rekao je Kevin, naglo podigavši glavu. — *Mama* je trebala doći?

— Zabrinuta je za Francisa.

— Prije će biti da umire od želje da mu popije mozak. Nije vas valjda *pratila* ili nešto, nadam se?

— Ne bi me čudilo — rekla je Jackie. — Tajni agent *mama*.

— Nije. Rekla sam joj da si otišao kući — rekla mi je Carmel s kažiprstom na usnama, napola vragolasto, a napola pokajnički. — Bog mi prosti.

— Ti si genije — iskreno je rekao Kevin i zavalio se u stolici.

— U pravu je. Samo bi nas sve smutila. — Jackie je istezala vrat, pokušavajući privući barmenovu pozornost. — Hoće li me ovdje netko poslužiti u bližoj budućnosti ili neće?

— Idem ja — rekao je Kevin. — Što ćete?

— Donesi nam džin s tonikom.

Carmel je privukla stolac stolu.

— Imaju li jabukovaču Babycham, što misliš?

— Joj, Kriste, Camel.

— Ne mogu piti žestice. Znaš da ne mogu.

— E, pa ne idem tamo tražiti prokleti Babycham. Netko će mi razbiti njušku.

— Ma bit će sve super — rekao sam. — Ovdje je ionako još 1980.; vjerojatno imaju cijelu kašetu Babychama ispod šanka.

— I bejzbolsku palicu koja samo čeka momka koji će to naručiti.

— Idem onda ja.

— Evo Shaya. — Jakie se napola pridigla i zamahala da mu privuče pažnju. — Pa da, neka on ide, ionako je već na nogama.

Kevin je rekao:

— Tko je njega zvao?

— Ja — odgovorila mu je Carmel. — A vas dvojica bi se mogli ponašati u skladu s godinama i malo za promjenu biti pristojni jedan prema drugome. Večeras se bavimo Francisom, a ne tobom.

— Nazdravljam u to ime — rekao sam. Bio sam ugodno nacvrckan, baš na rubu stanja u kojem sve postaje šareno, omekšano i ništavno, tako da me čak ni Shayev dolazak nije uspio razdražiti. Obično me prvi znakovi tople razdraganosti navedu da prijedem na kavu, i to brzo. Te večeri namjeravao sam uživati u svakoj sekundi.

Shay se dovukao do našeg kuta, provlačeći prste kroz kosu da strese kišne kapi.

— Nikada ne bih pogodio da ovo mjesto zadovoljava tvoja mjerila — rekao mi je. — I svog prijatelja murjaka doveo si ovamo?

— Bilo mi je toplo oko srca. Svi su ga prihvatili kao brata.

— Platilo bih da sam to mogao vidjeti. Što se pije?

— Častiš?

— Zašto ne?

— Mrak — rekao sam. — Guinness za mene i Kevina, Jackie će džin i tonik, a Carmel Babycham. Jackie je rekla:

— Jedva čekamo da vidimo kako ćeš to naručiti.

— Nije to nikakav problem. Učite od majstora. — Shay je otišao za šank, privukao barmenovu pozornost lakoćom koja je odavala da je ovdje

stalni gost i pobjedonosno nam mahnuo bocom Babychama.

— Prokleti razmetljivac — rekla je Jackie.

Shay se vratio balansirajući svim čašama odjednom, vještinom koja je jamačno iziskivala mnogo vježbe.

— Dakle — rekao je polazući ih na stol. — Reci nam, Francis: je li to tvoja treba, ova oko koje se digla sva ta frka? — Kada su se svi ukipili, nastavio je: — Dajte se svi skupa priberite, može? Svi umirete od želje da ga to pitate. Onda, Francis?

Carmel je rekla svojim najmajčinskim glasom:

— Pusti Francisa na miru. Rekla sam Kevinu, a sad kažem i tebi: večeras se morate pristojno ponašati.

Shay se nasmijao i privukao stolac. U posljednjih nekoliko sati, dok mi se mozak još nije posve ukiselio, imao sam dovoljno vremena da razmislim koliko točno želim podijeliti sa Susjedstvom i s Obitelji, što se više-manje svodilo na isto.

— U redu je, Melly — rekao sam. — Ništa još nije sigurno, ali da, izgleda da je to najvjerojatnije Rosie.

Jackie je kratko dahnula, a zatim je uslijedila tišina. Shay je ispustio dug, prigušen zvižduk.

— Počivala u miru — tiho je rekla Carmel, na što su se ona i Jackie prekrižile.

— To je onaj tvoj rekao Dalyjevima — rekla je Jackie. — Onaj momak s kojim si razgovarao. Ali, razumije se, nitko nije znao treba li mu vjerovati ili ne... Znaš kakvi su murjaci. Reći će ti bilo što... ne ti, naravno, ali ostali. Možda je samo htio da povjerujemo kako je riječ o njoj.

— Kako znaju? — upitao je Kevin. Djelovao je kao da mu je malo zlo.

Rekao sam:

— Ne znaju još. Napravit će pretrage.

— Kao, DNA i slično?

— Ne bih znao, Kev. Nije moje područje.

— Tvoje područje — rekao je Shay, vrteći čašu. — Baš sam se pitao: što je točno tvoje područje? Odgovorio sam:

— Svašta i ništa. — Iz očiglednih razloga, prikriveni istražitelji obično

civilima govore da rade u Odjelu za zaštitu intelektualnog vlasništva ili nešto slično što zvuči dovoljno dosadno da sasiječe razgovor u korijenu. Jackie misli da radim na implementaciji rješenja za strateško upravljanje ljudskim potencijalima.

Kevin je upitao:

— Mogu li već zaključiti... znaš. Što joj se dogodilo?

Otvorio sam usta, ponovo ih zatvorio, slegnuo ramenima i otpio dug gutljaj iz krige.

— Zar Kennedy to nije rekao Dalyjevima?

Carmel je, napućenih usana, rekla:

— Ni riječ. *Preklinjali* su ga da im ispriča što joj se dogodilo, stvarno jesu, ali nije htio ni zucnuti. Išetao je i ostavio ih u neznanju. — Jackie se ogorčeno uspravila u stolici i činilo se da joj čak i kosa strši uvis. — To im je rođena kći, a on im kaže da ih se ne tiče je li ubijena ili ne. Fućka mi se ako ti je prijatelj, Francis, ali to je baš nisko, stvarno je.

Vatreni je ostavio još bolji prvi dojam negoli sam očekivao. Rekao sam:

— Kennedy mi nije prijatelj. On je samo sitni ušljivac sa zapadne strane grada s kojim sam ponekad prisiljen surađivati.

Shay je rekao:

— Kladam se kako ste dovoljno dobri prijatelji da ti kaže što je snašlo Rosie.

Ogledao sam se po pivnici. Žamor je postao nijansu jači - nije postao glasniji, već samo brži i pozorniji: vijesti su napokon doprle i ovamo. Nitko nas nije gledao, dijelom iz pristojnosti prema Shayu, a dijelom zato što je ovo pivnica gdje većina gostiju ima vlastitih problema pa razumije važnost privatnosti. Nagnuo sam se naprijed, oslonio se na laktove i rekao ispod glasa:

— OK. Zbog ovoga bih mogao dobiti otkaz, ali Dalyjevi zaslužuju znati sve što i mi znamo. Morate mi obećati da to neće procuriti natrag do Kennedyja.

Shay me gledao skeptično, kao reflektorom od tisuću vata, ali ostalo troje pozorno je gutalo moje riječi, kimajući i blistajući od ponosa: to je naš Francis, nakon toliko godina još je prvo dečko iz Libertiesa, a tek onda murjak, i nije li super što smo si tako bliski. To je ono što će cure

podijeliti s ostatkom susjedstva, kao umak uz moje slasne komadiće informacija: Francis je na našoj strani. Rekao sam:

— Sve upućuje na to da ju je netko ubio.

Carmel je oštro udahнула i ponovno se prekrížila. Čulo se kako Jackie govori:

— Bože blagoslovi i spasi nas.

Kevin je još bio blijed. Upitao je:

— Kako?

— To se još ne zna.

— Ali otkrit će, je li tako?

— Vjerojatno. Nakon toliko vremena moglo bi biti teško, ali laboratorijski tim zna što radi.

— Kao u GSi-ju? — Carmel je razrogačila oči.

— Aha — rekao sam. Da su me čuli, našim beskorisnim kriminalističkim tehničarima popucale bi kapilare - u Centru za kriminalistička vještačenja svi se toliko gnušaju *CSI-ja*. da počinu nerazgovjetno pljuvati kad ga netko spomene - ali znao sam da će to gospođama uljepšati dan. — Upravo tako.

— Samo što nema magije — oporo će Shay, govoreći u kriglu.

— Iznenadio bi se. Ti dečki uspijevaju pronaći gotovo sve na što se namjere: stare kapljice krvi, sitne komadiće DNA, stotinu različitih tipova ozljeda, što god želiš. A dok oni otkrivaju što joj je učinjeno, Kennedy i njegova ekipa otkrivat će tko joj je to učinio. Razgovarat će sa svakim tko je u ono doba stanovao u blizini. Željjet će znati s kim je bila bliska, s kim se svađala, kome se sviđala, a kome nije i zašto, što je radila u svakom trenutku posljednjih nekoliko dana svog života, je li netko primijetio bilo što neobično u noći njezina nestanka, je li itko primijetio da se netko čudno ponaša tog dana ili nedugo zatim... Bit će prokleta temeljiti i potrošit će na to vremena koliko god bude potrebno. Bilo što, i najmanja sitnica, mogla bi se pokazati presudnom.

— Sveta Majko — dahtala je Carmel. — Baš kao na telki, ne? Ludilo.

U pivnicama, kuhinjama i dnevnim sobama posvuda oko nas, ljudi su već počeli pričati: prisjećali su se, iskapali stare uspomene, uspoređivali ih i suprotstavljali, stavljali na kup smišljajući milijune teorija. U mojem je susjedstvu tračanje natjecateljski sport uzdignut do olimpijske razine, a ja

trač nikada nisam omalovažavao; poštujem ga iz sveg srca. Kao što sam rekao Vatrenom, podaci su streljivo, a sada zasigurno mnogo bojevog streljiva leži razbacano naokolo zajedno sa ćorcima. Želio sam da tračevi posluže iskapanju bojevog streljiva i da svi stignu do mene, na ovaj ili onaj način

— ako je Vatrene otpilio Dalyje, bit će mu jako teško izvući bilo kakve podatke od ikoga u krugu od najmanje jednog kilometra. I želio sam biti siguran da, ako netko u okolici ima razloga za zabrinutost, postane jako zabrinut. Rekao sam:

— Ako čujem išta drugo što bi Dalyjevi trebali znati, neću dopustiti da budu zapostavljeni.

Jackie je ispružila ruku i dotakla mi zapešće. Rekla je:

— Tako mi je žao, Francis. Nadala sam se da će sve ispasti nekako drukčije... kao nekakav nesporazum, ne znam, bilo što...

— Ta sirota mlada djevojka — nježno će Carmel. — Koliko joj je bilo godina? Osamnaest?

— Malo više od devetnaest — rekao sam.

— O, Bože, bila je tek malo starija od mog Darrena. Još ostavljena sama u toj užasnoj kući sve te godine. Njezini roditelji ludjeli su od brige pitajući se gdje je, a sve to vrijeme...

Jackie je rekla:

— Nikada nisam mislila da ću to reći, ali hvala Bogu na tom ćovjeku, PJ Laveryju.

— Nadajmo se — rekao je Kevin. Iskapio je kriglu. — Tko je za još jedno?

— Mogli bismo — rekla je Jackie. — Kako to misliš: »Nadajmo se«? Kevin je slegnuo ramenima.

— Nadajmo se da će sve dobro završiti, samo to kažem.

— Iso Miki, Kevine, kako može dobro završiti? Jadna cura je mrtva! Oprosti, Francis.

Shay je rekao:

— Hoće reći kako se trebamo nadati da murjaci neće iskopati nešto zbog čega ćemo svi poželjeti da su Laveryjevi dečki bacili kofer u kontejner i pustili lava da spava.

— Kao što, na primjer? — ustrajala je Jackie. — Kev?

Kevin je odgurnuo stolac i ponesen neočekivanom navalom autoritativnosti rekao:

— Već mi je pun kufer ovog razgovora, a vjerojatno i Franku. Idem za šank. Ako ćete još razgovarati o tim sranjima kad se vratim, ostavljam vam cugu i idem kući.

— Ma vidi ti njega — rekao je Shay, podigavši jedan kut usana. — Mali tić, veliki krič. Svaka ti čast, Kev; potpuno si u pravu. Pričat ćemo o *Survivoru*. A sad idi po te pive.

Popili smo iduću rundu, zatim još jednu. Teška kiša tukla je o prozore, ali barmen je odvrnuo grijanje, pa smo vrijeme osjetili tek kao hladan propuh kada bi se otvorila vrata. Carmel je skupila hrabrost da ode do šanka i naruči šest tostiranih sendviča, na što sam shvatio da sam zadnje pojeo pola maminih jaja s kobasicom i da umirem od gladi, i to toliko da bih mogao nešto probosti kopljem i pojesti dok se još nije ohladilo.

Shay i ja naizmjenice smo pričali viceve od kojih je Jackie džintonik izlazio na nos, a Carmel cičala i pljeskala nas po zapešćima jednom kada bi shvatila štos; Kevin je zlobno točno imitirao mamu za božićnim ručkom, od čega su nas sve hvatali grčevi snažnog, bespomoćnog, bolnog smijeha.

— Stani. — Jackie je očajnički hvatala dah, mlatarajući rukama prema njemu. — Kunem ti se, mjehur mi to neće izdržati, upiškit ću se ako ne prestaneš.

— I hoće — rekao sam, boreći se za dah. — A ti ćeš morati donijeti krpu za pod i počistiti.

— Ne znam zašto se ti smiješ — rekao mi je Shay. — Ovog Božića, bit ćeš s nama i patiti kao svi.

— Nema jebene šanse. Bit ću doma, na sigurnom, pijuckati fini viski i smijati se svaki puta kad se sjetim vas, bijednih pušioničara.

— Samo ti pričekaj malo, prijatelju. Sada kada si mami opet dopao šaka, misliš da će te pustiti na miru, a bliži se Božić? Da će propustiti priliku da nas sve odjednom unesreći? Samo čekaj. — Oklada?

Shay je ispružio ruku.

— Pedeset funti. Da ćeš na božićnom ručku sjediti za stolom preko puta mene.

— Dogovoreno — rekao sam. Rukovali smo se. Šaka mu je bila suha, snažna i žuljevita, a od stiska nas je opekao elektricitet. Nijedan nije ni

trepnuo.

Carmel je rekla:

— Znaš što, Francis, dogovorili smo se da te to nećemo pitati, ali ne mogu si pomoći... Jackie, dosta toga, prestani me štipati!

Ponovno preuzevši nadzor nad svojim mjehurom, Jackie je sada strijeljala Carmel mračnim, zloslutnim pogledom. Carmel je dostojanstveno rekla:

— Ako ne želi pričati o tome, može mi to i sam reći, ne? Francis, zašto se do sada nisi vraćao? Rekao sam:

— Bilo me previše strah da će mama izvući drvenu kuhaču i premlatiti me na mrtvo ime. Tko mi može zamjeriti?

Shay je frknuo nosom. Carmel je rekla:

— Ma ozbiljno, Francis. Zašto?

Ona i Kevin, pa čak i Jackie - koja mi je isto pitanje postavila gomilu puta i nikada nije dobila odgovor - zurili su u mene, pripiti, zbunjeni, čak pomalo povrijeđeni. Shayje vadio nekakvu mrvicu iz krigle.

Rekao sam:

— Hajde da ja vas nešto pitam. Za što ste spremni umrijeti?

— Isusa ti — rekao je Kevin. — Ti baš znaš napraviti štimung.

— Ma, pusti ga — rekla je Jackie. — Takav mu je dan.

Rekao sam:

— Tata mi je jednom rekao da je spreman umrijeti za Irsku. A vi? Kevin je preokrenuo očima.

— Tata je zapeo u sedamdesetima. Nitko više ne razmišlja tako.

— Pokušajte, samo na trenutak. Iz zezancije. Biste li umrli za Irsku? Smeteno me pogledao.

— Zašto bih?

— Recimo, ako nas Engleska ponovno napadne.

— Ma ne bi im se više dalo mrdnuti guzicom radi nas.

— *Ako*, Kev. Suraduj malo.

— Nemam pojma. Nikada o tome nisam razmišljao.

— To — rekao je Shay, čak i ne suviše agresivno, upirući kriglu u Kevina — upravo to je razlog zašto je ova država propala.

— Ja? Što sam ja kriv?

— Ti i tebi slični. Cijela tvoja prokleta generacija. Što je vama važno u životu, samo rolexi i Hugo Boss? O čemu drugom uopće razmišljate? Francis ima pravo, prvi put u životu. Trebao bi pronaći nešto za što si spreman umrijeti, prijatelju.

— O, jebo te — rekao je Kevin. — Za što bi ti umro? Za Guinness? Dobru ševu?

Shay je slegnuo ramenima.

— Obitelj.

— Ma o čemu ti to? — oštro je upitala Jackie. — Mrziš mamu i tatu do bola.

Svi petero prasnuli smo u smijeh; Carmel je morala zbaciti glavu i šakama otrti suze.

— Istina — potvrdio je Shay — tako je. Ali nije u tome stvar.

— A bi li *ti* umro za Irsku, ha? — upitao me Kevin. Još je zvučao pomalo iživcirano.

— Ma vruga bih — rekao sam, što ih je sve umirilo. — Neko vrijeme bio sam stacioniran u okrugu Mayo. Jeste ikada bili u Mayou, ha? Vukojebina, ovce i krajolici. Ne bih umro za to.

— Onda, za što?

— Kao što dobri, stari Shay kaže — rekao sam Kevu, mašući čašom prema Shayu — nije u tome stvar. Stvar je u tome što ja *znam*.

— Ja bih umrla za svoje klinge — rekla je Carmel. — Ne daj Bože.

Jackie je rekla:

— Mislim da bih ja umrla za Gava. Ali samo ako bi stvarno bilo nužno, molim lijepo. Nije ovo grozno morbidna tema, Francis? Ne bismo radije o nečemu drugom?

Rekao sam:

— U ono doba, bio sam spreman umrijeti za Rosie Daly. To vam pokušavam reći.

Zavladao je muk. Zatim je Shay podigao čašu.

— U ime svega za što smo spremni umrijeti — rekao je. — Živjeli.

Kucnuli smo se čašama, otpili velik gutljaj i opustili se u stolicama. Znao sam da je to vjerojatno zato što sam bio devedeset posto trešten, ali

bio sam jebeno oduševljen što su došli, čak i Shay. Čak štoviše: bio sam im zahvalan. Možda i jesu nevjerojatno sjebano društvo, i pitaj Boga što misle o meni, ali njih četvero otkazali su sve svoje planove za večeras, u najkraćem roku odložili svoje živote u stranu i došli mi pomoći da prebrodim noć. Pasali smo jedni uz druge kao dijelovi slagalice i zato sam se osjećao kao uronjen u zlačani sjaj; kao da sam, zahvaljujući nekom savršenom slučaju, zalutao na pravo mjesto. Bio sam taman dovoljno trijezan da ne pokušam to pretočiti u riječi.

Carmel se nagnula prema meni i gotovo stidljivo rekla:

— Kad je Donna bila još beba, nešto joj nije bilo u redu s bubrezima; mislili su da će joj trebati presađivanje. Odmah sam im rekla da nemam ništa protiv, da mi mogu uzeti oba ako je potrebno. Nisam ni trepnula. Na kraju je sve super prošlo, naravno, a ionako bi im bio dosta jedan, ali nikada to nisam zaboravila. Znaš što mislim?

— Aha — rekao sam, smiješeći joj se. — Znam.

Jackie je rekla:

— Ah, krasna je ta tvoja Donna. Puslica, vječno nasmijana. Sada je moraš upoznati, Francis. Carmel mi je rekla:

— U Darrenu vidim tebe. Znaš? Oduvijek, još od kad je bio posve mali.

— Nek' mu se dragi Bog smiluje — uglas smo rekli Jackie i ja.

— Ma, joj. Na dobru foru. Po tome što je upisao faks i slično. To nije naučio od ni od mene ni od Trevora i mi bismo bili sretni da je postao vodoinstalater kao tata. Ne, Darren je sam tako odlučio, a da nam o tome nije rekao ni riječ: samo je nabavio formulare za razne fakultete, odlučio što želi studirati, a zatim učio kao lud da položi prave predmete na maturi. Čvrsto je zagrizao, sam od sebe. Kao ti. Oduvijek mi je bilo žao što nisam i ja takva.

Za trenutak mi se opet učinilo da vidim kako joj sjeta opet preplavljuje lice.

— Koliko pamtim, nikada ti nije bilo teško dobiti ono što poželješ — rekao sam. — Recimo, Trevora?

Sjeta je iščezla, pa mi se brzo, kratko i vragolasto zahihotala, izgledajući opet kao djevojčica. — Jesam, ne? Onaj ples, kada sam ga prvi puta vidjela: bio mi je dovoljan jedan pogled da kažem Louise Lacey:

»Ovaj je moj«. Nosio je trapezice koje su bile zadnji krik mode...

Jackie se počela smijati.

— Čuj ti, nemoj se sprdati — rekla joj je Carmel. — Onaj tvoj Gavin stalno je u starim, izlizanim trapericama. Ja volim momke koji se malo potrude. Trevor je imao slatku guzičicu u tim trapezicama, stvarno je. I krasno je mirisao. Što se vas dvojica cerite?

— Besramna flundrice — rekao sam.

Carmel je čedno otpila gutljaj Babychama.

— Nisam to bila. U ono doba, sve je bilo drukčije. Ako si bila luda za momkom, prije bi umrla nego da mu to daš do znanja. Morala si postići da on krene u lov za tobom.

Jackie je rekla:

— Isusa ti. *Ponos i jebene predrasude*. Gavina sam ja pozvala van, nego što.

— Kažem vam, palilo je, i to bolje nego ovo smeće danas, kad cure izlaze u klubove bez gaćica. Dokopala sam se svog dečka, zar ne? Zaručena na dvadesetprvi rođendan. Jesi li tada još bio tu, Fancis?

— Jedva — rekao sam. — Otišao sam tri tjedna poslije. — Pamtio sam proslavu zaruka: dvije Obitelji natiskane u našu dnevnu sobu, mamice koje mjerkaju jedna drugu kao dva debela pitbulla, Shay koji glumi velikog brata meljući Trevoru gadarije o sestri, Trevor drhtave adamove jabučice i izbuljenih, prestravljenih očiju, Carmel rumena, pobjedonosna, stegnuta u neki plisirani ružičasti užas u kojem je izgledala kao izvrnuta riba. U ono doba bio sam još veći bahati pizdek; sjedio sam na prozorskoj dasci uz Trevorova masnog mlađeg brata, ignorirajući ga i grozničavo čestitajući sam sebi što dajem petama vjetra i što svoje zaruke nikada neću slaviti uz sendviče s jajima. Trebaš paziti što priželjkuješ. Promatrajući njih četvero za pivničkim stolom, osjećao sam kao da sam one večeri nešto propustio; kao da bi proslave zaruka mogle biti, barem dugoročno, nešto što vrijedi održati.

— Bila sam u onom ružičastom — zadovoljno je rekla Carmel. — Svi su govorili da izgledam kao grom.

— I jesi, još kako — rekao sam i namignuo joj. — Da mi nisi sestra, zapela bi mi za oko.

Ona i Jackie su ciknule — »Fuj, prestani!« — ali više ih nisam slušao.

Na svojem kraju stola, Shay i Kevin vodili su zaseban razgovor, a obrambeni Kevinov ton odjeknuo je dovoljno snažno da mi privuče pozornost.

— To je *posao*. Što ne valja s tim?

— Posao u kojem crnčiš ko magare ližući dupe skorojevićima, da gospodine, ne gospodine, sluga pokoran gospodine, a sve za dobrobit neke debele korporacije koja će te baciti na ulicu čim im krene nagore. Privređuješ im tisuće funti tjedno, a što imaš od toga?

— Imam *plaću*. Idućeg ljeta putujem u Australiju. Ronit ću oko Velikog koraljnog grebena, jesti hamburgere od klokana i oblijevati se na roštiljadama duž Bondi Beacha s prekrasnim australskim komadima, a sve zahvaljujući tom poslu. Ima li što bolje?

Shay se kratko, muklo nasmijao.

— Bolje čuvaj pare.

Kevin je slegnuo ramenima.

— Neće taj izvor tako brzo presušiti.

— Ma, glupost. To samo žele da misliš.

— Tko? O čemu ti to?

— Vremena se mijenjaju, prijatelju. što misliš, zašto PJ Lavery...

— Jebeni vukojebac — rekli smo svi uglas, osim Carmel koja je, budući da je mamica, rekla »jebeni vukojebac«.

— što misliš, zašto vadi utrobu onim kućama?

— Koga briga? — Kev je postajao sve razdraženiji.

— *Tebe* bi trebalo biti jebeno briga. Taj Lavery je prefrigana kurvica; zna on s koje strane vjetar puše. Kupio je te tri kuće prošle godine za ogromne pare, razaslao sve one prekrasne brošure o starinskim luksuznim stanovima, a sada odjednom odustaje od cijele zamisli i rastavlja ih da rasproda rezervne dijelove?

— Pa što? Možda se čovjek razvodi ili ga gnjave iz porezne ili tako nešto. Zašto bi to bio moj problem?

Shay je još neko vrijeme zurio u Kevina, nagnuvši se naprijed s laktima na stolu. Zatim se nasmijao i odmahnuo glavom.

— Ti stvarno ništa ne kopčaš, ha? — rekao je, posežući za kriglom. — Nemaš blage veze, jebo te. Gutaš sva govna koja ti serviraju; misliš da će ti zauvijek cvasti ruže. Jedva čekam da ti vidim facu. Jackie je rekla:

— Nalio si se.

Kevin i Shay nikada se nisu posebno voljeli, ali ovdje se nataložilo mnogo toga što mi je izmicalo. Kao da slušam radio kroz statičke smetnje: mogao sam razabrati dovoljno da shvatim ton, ali premalo da otkrijem što se događa. Nisam bio siguran što stvara smetnje: dvadeset dvije godine izbivanja ili osam krigli piva. Držao sam usta zatvorena, a oči otvorene.

Shay je tresnuo kriglom o stol.

— Reći ću ti zašto Lavery ne baca novac na šminkerske stanove. Dok ih on izgradi, više nitko neće imati novaca da ih otkupi. Ova država srlja u propast. Njiše se na rubu litice i tek što se nije s nje strovalila sto na sat.

— Dakle, ništa od stanova — rekao je Kev, sliježući ramenima.

— Vrlo važno. Samo bi mami doveli još skorojevića zbog kojih bi zanovijetala.

— Skorojevići su kruh tvoj svagdašnji, prijatelju. Kad oni izumru, gotov si. Tko će kupovati te divovske telke kada svi završe na socijalnoj? Kako živi muška kurva kad su mušterije švorc?

Jackie je Shaya pljesnula po ruci.

— Ej, ti. To je odvratno, zbilja.

Zaklanjajući lice rukom, Carmel je teatralno usnama oblikovala riječi: »Pijan je«, kao da se ispričava u njegovo ime, ali već je i sama popila tri Babychamsa pa je upotrijebila pogrešnu ruku. Shay ih je obje ignorirao.

— Ova država izgrađena je na gomili sranja i dobrom marketingu. Jedan udarac nogom i raspast će se, a udarac tek što nije doletio.

— Ne znam samo čemu se ti toliko veseliš — nadureno je rekao Kevin. I on je već bio pomalo pod stolom, ali umjesto da postane ratoboran, samo se povukao u sebe; pogrbio se nad stolom i zlovoljno zurio u čašu. — Pođe li po zlu, i ti ćeš propasti zajedno s nama.

Shay je odmahnuo glavom, cereći se.

— A, ne, ne, ne. Žalim, gospodine, nemate sreće. Ja imam plan.

— Uvijek ga imaš. I kamo su te ti planovi odveli?

Jackie je glasno uzdahnula.

— Baš je lijepo vrijeme danas.

Shay je rekao Kevinu:

— Ovoga je puta drukčije.

— Ma naravno.

— Samo gledaj, prijatelju. Samo gledaj.

— To zvuči sjajno — odrješito će Carmel, poput domaćice koja pokušava uspostaviti red na svečanoj večeri. Privukla je stolac uz stol i sjela posve uspravno, maloga prsta damski podignutog s čaše. — Zašto nam ne bi malo pričao o tome?

Nakon nekoliko trenutaka Shay je svrnuo pogled na nju, zatim se naslonio i počeo smijati.

— Ah, Melly — rekao je. — Jedino si me ti oduvijek uspijevala natjerati da se pristojno ponašam. Jeste li znali da me, kad sam već bio tinejdžerska mrga, naša Carmel tako izmlatila po dupetu da sam morao pobjeći, i to zato što sam rekao da je Tracy Long drolja?

— Zaslužio si — uštogljeno će Carmel. — Tako se ne priča o djevojkama.

— Jesam. Ostatak ove družine ne cijeni te dovoljno, Melly, ali ja da. Drži se ti mene, curo. Daleko ćemo dogurati.

— Dokle? — upita Kevin. — Do šaltera za socijalnu?

Shay se opet preko volje posvetio Kevinu.

— Evo što ti prešućuju — rekao je. — Dok vlada blagostanje, sve prave prilike pružaju se samo velikim ribama. Radni narod može zaraditi za kruh, ali samo se bogati mogu obogatiti.

Jackie je upitala:

— Zar ne bi radni narod mogao malo uživati u pivu i veselo čavrljati s braćom i sestrama, hm?

— Kada se sve ruši, tada svatko s mozgom i planom može skupiti pune ruke krhotina. A ja imam oboje.

Večeras imam spoj sa super komadom, znao nam je govoriti Shay, saginjući se da zagladi kosu u zrcalu, ali nikada nam ne bi rekao s kim. Ili Zaradio sam nešto šuške sa strane, Melly, kupi sebi i Jackie sladoled, ali nikada ne bismo doznali odakle mu novac. Rekao sam:

— To nam neprestano govoriš. Hoćeš li raširiti noge ili ćeš nas samo škakljati po jajima cijelu noć?

Shay me prostrijelio pogledom; uzvratio sam mu širokim, nedužnim osmijehom.

— Francis — rekao je. — Naš čovjek iznutra. Naš čovjek iz državnog

aparata. Zašto bi tebe bilo briga što otpadnik poput mene radi u životu?

— Bratska ljubav.

— Prije bih rekao da misliš kako je riječ o nekoj gluposti, pa želiš osjetiti toplinu oko srca zato što si opet bolji od mene. Onda slušaj ovo. Kupujem trgovinu biciklima.

Na same te riječi, lagano su mu se zarumenjeli obrazi. Kevin je frknuo nosom; Jackyjine podignute obrve podigle su se još više.

— Svaka čast — rekla je. — Naš Shay u poduzetničkim vodama, ha?

— Jako dobro — rekao sam. — Kad postaneš Donald Trump biciklističkog svijeta, kupovat ću kod tebe BMX-ove.

— Conaghy iduće godine odlazi u mirovinu, a njegov sin ne želi imati ništa s tim poslom.

Prodaje skupe automobile, bicikli su mu ispod časti. Tako da mi je Conaghy dao pravo prvokupa. Kevin je izronio iz nadurenosti dovoljno da podigne pogled s krige. Upitao je:

— Gdje ćeš nabaviti lovnu?

Žarki sjaj u njegovim očima bio je dovoljan da shvatim što to djevojke vide u njemu.

— Pola već imam. Već dugo štedim za to. Banka će mi dati ostalo. Postrožili su uvjete za kredit, jer znaju da se bliži frka, baš kao i Lavery, ali ja sam svoj dobio na vrijeme. Iduće godine u ovo vrijeme, momci, bit ću čovjek s vlastitim izvorom prihoda.

Carmel je rekla:

— Bravo. — Ali neka suzdržanost u njezinu glasu privukla mi je pozornost. — Ah, to je stvarno super. Bravo.

Shay je potegnuo iz krige pokušavajući djelovati smireno, ali uglovi usana razvlačili su mu se u širok osmijeh.

— Kao što sam rekao Kevu, nema svrhe tritati život na punjenje tuđih džepova. Možeš nekamo dospjeti samo ako si sam svoj gazda. Upravo prelazim s riječi na djela.

— Pa? — upita Kevin. — Ako si stvarno u pravu da je država u govnama ili što već, i ti si u govnama skupa s njom.

— E, tu se varaš, prijatelju. Kada ovtjedni bogati pizduni otkriju da su u govnama, tek tu je moja šansa. U osamdesetima, kada nitko koga smo poznavali nije imao novaca za auto, kako smo se kretali? Na biciklima.

Čim se ovaj mjehur od sapunice rasprsne, tatice više neće moći svojoj dragoj dječici kupiti BMW-ove da se voze kilometar i pol do škole. Tada će meni zakucati na vrata. Jedva čekam da vidim lica tih malih pizdeka.

— Nema veze — rekao je Kevin. — To je super. Stvarno je.

Nastavio je zuriti u kriglu.

Carmel je rekla:

— Zar to ne znači da ćeš stanovati iznad trgovine?

Shay je upro oči u njezine i među njima je prostrujalo nešto zamršeno.

— Znači. Baš to.

— I imati puno radno vrijeme. Više nećeš moći tako lako odlaziti s posla.

— Melly — rekao je Shay, mnogo nježnije — bit će sve u redu. Conaghy još mjesecima neće u mirovinu. Do tada...

Carmel je plitko udahнула i kimnula, kao da prikuplja hrabrost.

— Dobro — rekla je, gotovo sebi u bradu, i prinijela čašu usnama.

— Kažem ti. Nemoj se brinuti.

— Ma ne, super si. Bog zna da si zaslužio priliku. Po tome kako si se u zadnje vrijeme držao, znala sam da skrivaš nešto u rukavu, samo nisam... Presretna sam zbog tebe. Čestitam.

— Carmel — reče Shay. — Pogledaj me. Zar bih ti ja to priuštio?

— Hej — Jackie će. — O čemu vi to?

Shay je položio prst na Carmelinu čašu i spustio je da joj vidi lice. Nikada prije nisam vidio da je tako nježan, ali time me nije umirio, a Carmel još manje.

— Slušaj me. Svi se liječnici slažu da mu preostaje nekoliko mjeseci. Najviše šest. Dok ja preuzmem posao, već će biti u staračkom domu ili u kolicima, ali svakako preslab da počini bilo kakvu štetu.

— Bog nam prosti — tiho će Carmel. — Što se nadamo...

Rekao sam:

— Što se događa?

Okrenuli su se i u mene su se zagledala dva para istih bezizražajnih, plavih očiju. Bilo je to prvi puta da sam primijetio koliko sličje jedno drugom. Rekao sam:

— Zar mi želite reći da tata još tuče mamu?

Oko stola je prostrujao nagli trzaj, nalik na električni udar, praćen šištanjem dugih udisaja.

— Ti gledaj svoja posla — rekao je Shay — a mi ćemo gledati svoja.

— Tko je tebe izabrao za glasnosera?

Carmel je rekla:

— Bilo bi nam draže da je netko tamo, ništa više. Za slučaj da tata padne.

Rekao sam:

— Jackie mi je rekla da je to prestalo. Još davno.

Shay je rekao:

— Kao što sam ti već rekao. Jackie nema pojma. Nitko od vas nikada nije imao pojma. Zato odjebite s tim.

Rekao sam:

— Znaš što? Već mi je pomalo muka od toga što se ponašaš kao da si jedini na svijetu koji je morao gutati tatina govna.

Svi su zadržali dah. Shay se duboko, ružno nasmijao. Rekao je:

— A ti misliš da si ih i ti gutao?

— Još nosim ožiljke koji to dokazuju. Živjeli smo u istoj kući, prijatelju, sjećaš se? Jedina je razlika u tome što ja, sada kada sam veliki dečko, mogu izdržati cijelu večer, a da ne počnem cendрати o tome.

— Ma ništa ti nisi gutao, prijatelju. Jebeno ništa. I nismo nas dvojica živjeli u istoj kući ni jedan jedini dan. Ti si živio u medu i mlijeku, zajedno s Kevinom i Jackie, u usporedbi s onim što smo trpjeli Carmel i ja.

Rekao sam:

— Da mi se nisi usudio reći kako sam dobro prošao.

Carmel je pokušavala spržiti Shaya pogledom, ali nije je primjećivao. Oči su mu bile prikovane za mene.

— Razmaženi ste preko svake jebene mjere, svo troje. Mislite da vam je bilo gadno? To je zato što smo se pobrinuli da nikada ne saznate što »gadno« uopće znači.

— Ako ti se da, idi na šank i traži od barmena metar — rekao sam — pa možemo uspoređivati dužine ožiljaka, dužine pimpeka ili nečeg trećeg što te muči, što god to bilo. U protivnom, provest ćemo neusporedivo

ljepšu večer ako zadržiš taj svoj mučenički sindrom na svojoj strani stola i ne pokušavaš mi govoriti kakav je bio moj život.

— Baš slatko. Oduvijek si mislio da si pametniji od svih nas ostalih, je li?

— Jedino od tebe, sunašce. Samo gledam dokaze.

— Po čemu si ti to pametniji? Samo zato što smo Carmel i ja napustili školu čim smo navršili šesnaest? Zar misliš da je to zato što smo bili preglupi da nastavimo? — Shay se nagnuo naprijed stežući šakama rub stola, a na obrazima su mu iskočile crvene mrlje kao od vrućice. — Bilo je to zato da počnemo donositi plaću na stol kad tata prestane. Da imate što jesti. Da vas troje možete kupiti te svoje školske knjige i uniformice te položiti državnu maturu.

— Kriste — promrmljao je Kevin u kriglu. — Sad ga je krenulo.

— Da nije bilo mene, ti danas ne bi bio murjak. Bio bi nitko i ništa. Mislio si da klepećem bez veze kad sam rekao da bih umro za obitelj? E pa, skoro, dovraga, i jesam. Ostao sam bez školovanja. Odrekao sam se svih prilika koje su mi se pružale.

Podigao sam obrvu.

— A inače bi postao sveučilišni profesor? Nemoj me nasmijavati. Izgubio si drek na šibici.

— *Nikada neću ni saznati* što sam sve izgubio. Čega si se ti ikada odrekao? što je tebi ikada oduzela ova obitelj? Reci mi jednu stvar. Jednu.

Rekao sam:

— *Ova jebena obitelj oduzela mi je Rosie Daly.*

Potpuna, sleđena tišina. Svi su zurili u mene. Jackie je ostala podignute čaše i otvorenih usta, zatečena usred gutljaja. Shvatio sam, postupno, da stojim na nogama pomalo se ljuljajući i da sam gotovo urlao. Rekao sam:

— Napustiti školu nije ništa. Par šamara nije ništa. Sve bi mi bilo draže od toga, preklinjao bih za to, samo da ne izgubim Rosie. A ona je otišla.

Carmel je rekla bezizražajnim, smetenim glasom:

— Misliš da te zbog *nas* napustila?

Znao sam da je u onome što sam rekao bilo nešto pogrešno, da se nešto izmijenilo, ali nisam uspijevaio utvrditi što. Čim sam ustao, piće me

presjeklo u koljenima. Rekao sam:

— A što ti, dovraga, misliš da se dogodilo, Carmel? Jedan dan bili smo ljudi jedno za drugim, prava ljubav, za vijeke vjekova, amen. Kanili smo se vjenčati. Kupili smo karte. Kunem ti se Bogom da bismo učinili sve, Melly, sve na svijetu da budemo zajedno. Idućega dana, *idućeg prokletog dana*, pobjegla je od mene.

Redovni gosti počeli su se osvrutati preko ramena, razgovori su zamirali, ali nisam više mogao spustiti glas. Obično sam u svakoj svađi najhladnije glave i u svakoj pivnici čovjek s najnižim postotkom alkohola u krvi. Ova večer odavno je krenula nizbrdo, a sada je već bilo prekasno da se ponovo izvede na pravi put.

— što se u međuvremenu *jedino* promijenilo? Tata se danima nije trijeznio i pokušao je provaliti u Dalyjevu gajbu nakon dva ujutro, a zatim ste ga vi, prava otmjena družina, uz ciku i vrisku podizali i vukli sredinom ulice. Pamtiš tu noć, Melly. Cijelo Susjedstvo pamti tu noć. Zašto Rosie nakon toga *ne bi* pobjegla? Koja bi se udala u takvu obitelj? Tko bi želio takvu krv u svojoj djeci? Carmel je, posve tiho i još uvijek bezizražajno, rekla:

— Zbog toga se nikada nisi vratio? Zato što si sve vrijeme tako razmišljao?

— Da je tata bio pristojan — rekao sam. — Da nije bio pijanac ili da je to barem malo pokušavao prikriti. Da mama nije bila mama. Da Shay nije svakog dana u tjednu upadao iz nevolje u nevolju. Da smo bili drukčiji.

Kevin je, sav smeten, rekao:

— Ali ako Rosie nikamo nije *otišla*...

Nisam uspijevaio proključiti što mi to govori. Cijeli mi se dan odjednom sručio na glavu i osjećao sam toliku iscrpljenost da sam osjećao kako mi se noge rastapaju u pohabani tepih. Rekao sam:

— Rosie me nogirala zato što mi je obitelj čopor divljih životinja. I ne zamjeram joj.

Jackie je povrijeđenim glasom rekla:

— Ah, ne možeš tako, Francis. Nisi fer.

Shay je rekao:

— Rosie Daly nije imala ništa protiv mene, prijatelju. Vjeruj mi.

Obuzdao se. Opustio se u stolici, a crvenilo mu je isteklo iz obraza. Bilo je nešto u načinu na koji je to rekao: taj bahati sjaj u očima, taj lijeni, sitni podsmijeh koji mu je zaigrao u kutu usana. Rekao sam:

— O čemu to govoriš?

— Bila je dražesna djevojka, ta Rosie. Jako pristupačna. Jako društvena, mislim da je to prava riječ.

Odjednom više nisam bio umoran. Rekao sam:

— Ako misliš pljuvati po curi koja nije ovdje da se sama brani, barem budi otvoren, kao muško. Ako nemaš muda za to, začepi gubicu.

Barmen je udario kriglom o šank.

— Hej! Vi tamo! Dosta je bilo. Smirite se *smjesta*, inače svi van!

Shay je rekao:

— Samo hvalim tvoj ukus. Super sise, super dupe i super stav. Baš je bila prava mala radodajka, ne? Od nula do sto na sat u tren oka.

Oštar glas negdje u dubini glave govorio mi je da se okrenem i odem, ali do mene je dopro sav nejasan i zamućen, probijajući se kroz silne slojeve cuge. Rekao sam:

— Rosie te ne bi dotaknula ni s tuđim .

— Promisli još jednom, prijatelju. Ne samo da me dotaknula, nego i mnogo više od toga. Zar me nikada nisi namirisao na njoj kad si je skinuo?

Povukao sam ga sa stolice zgrabivši ga za ovratnik i već zamahnuo šakom, kada su se ostali bacili u akciju s trenutačnom, nepopustljivom spretnošću, kako to samo djeca pijanaca znaju. Carmel se ispriječila između nas dvojice, Kevin mi je zgrabio ruku podignutu na udarac, a Jackie je munjevito sklonila čaše da se ne razbiju. Shay mi je silom strgnuo drugu ruku s košulje - čuo sam kako se nešto razderalo - pa smo obojica zateturali unazad. Carmel je zgrabila Shaya za ramena, uredno ga posjela natrag na stolicu i ondje ga držala, zaklanjajući mu pogled na mene i govoreći mu neka umirujuća sranja. Kevin i Jackie uhvatili su me pod miške, okrenuli me i odvukli već na pola puta do vrata, prije nego što sam uopće uhvatio ravnotežu i shvatio što se događa.

Rekao sam:

— Mičite se. Mičite ruke s mene.

Ali nisu ni zastali. Pokušao sam ih se otresti, no Jackie se hotimice tako čvrsto privila uza me da je se ne bih mogao otresti a da je ne

povrijedim, za što ipak nisam bio ni približno dovoljno pijan. Shay je viknuo nešto zlobno preko Carmelina ramena, a ona ga ušutkala podigavši glas. Zatim su me Kevin i Jackie stručno sprovedi između stolova, stolaca i bezizražajnih lica stalnih gostiju, pa smo se našli vani, na uličnom uglu, na udaru oštra, ledenog zraka, a vrata su se zalupila za nama.

— Koji *kurac*? — pitao sam.

Jackie je smireno rekla, kao da razgovara s djetetom:

— O, Francis. Sigurno znaš da se unutra ne smijete tući.

— Taj šupak je tražio da mu razbijem njušku, Jackie. *Preklinjao je*. Čula si ga. Reci da ne zaslužuje sve što bih mu napravio.

— Zaslužuje, naravno, ali ne možete zato uništiti gostionicu. Idemo u šetnju?

— I zašto ste *mene* odvukli van? Shay je taj koji je...

Uhvatali su me pod ruke i počeli hodati.

— Bit će ti bolje vani, na svježem zraku — uvjerala me Jackie.

— Ne. Ne. Mirno sam pijuckao pivo, nikome ne čineći ništa nažao dok taj pizdek nije ušetao i počeo dizati frku. Jeste čule što je rekao?

Kevin će:

— Pijan je ko majka i ponaša se kao totalni kreten. To te čudi?

— Zašto sam onda ja, dovraga, taj kojeg se za uši izvuklo van?

— Znam da sam zvučao kao klinac koji cendra *on je prvi počeo*, ali nisam se mogao zaustaviti. Kevin je rekao:

— To je Shayeva lokalna birtija. Tu je svake druge večeri.

— Pa nije cijela ova prokleta četvrt njegovo vlasništvo. Imam jednako pravo kao on... — Pokušao sam se otrgnuti od njih i vratiti u pivnicu, ali sam u tom pokušaju samo zamalo izgubio ravnotežu. Hladan zrak nije me otrijeznio, već me šamarao sa svih strana, zbunjivao me i izazivao zujanje u ušima.

— Imaš, naravno — rekla je Jackie, čvrsto me držeći okrenutog u suprotnom smjeru. — Ali ostaneš li tamo, samo će te nastaviti živcirati. Nema potrebe da se radi toga vraćaš, znaš i sam. Otići ćemo drugamo, može?

Tada je neka ledena igla razuma uspjela probosti maglovitu koprenu Guinnessa. Ukopao sam se u mjestu i zatresao glavom dok se zujanje nije utišalo za stupanj ili dva.

— Ne — rekao sam. — Ne, Jackie. Mislim da nećemo.

Jackie je okrenula glavu i zabrinuto mi se zagledala u lice.

— Jesi dobro? Nećeš valjda povraćati?

— Ne, neću povraćati, dovraga. Ali proći će dugo, dugo vremena prije nego što opet odem ikamo kamo me ti pozoveš.

— Jao, Francis, nemoj biti...

Rekao sam:

— Sjećaš se kako je sve ovo počelo, Jackie, ha? Nazvala si i uvjerala me da bih trebao dovući dupe u ovu zabitu rupetinu. Kunem ti se Bogom, mora da sam negdje usput tresnuo glavom o dovratak, inače bih ti rekao gdje si možeš zabiti tu svoju genijalnu zamisao. Sada samo pogledaj kako je to ispalo, Jackie. Pogledaj. Jesi zadovoljna sama sobom, ha? Sva blistaš zbog dobro obavljena posla? Jesi napokon sretna?

Ljuljao sam se. Kevin je pokušao gurnuti rame pod moje, ali oboje sam ih se otresao, oslonio se svom težinom o zid i prekrrio lice rukama.

— Trebao sam znati — rekao sam. — Kako sam samo prokleta trebao znati.

Neko vrijeme nitko nije ni zucnuo. Osjećao sam kako Kevin i Jackie pogledavaju jedno drugo, pokušavajući skovati plan šaljući znakove obrvama. Naposljetku Jackie reče:

— Čuj, ne znam za vas dvojicu, ali meni se dupe sledilo. Ako se vratim po kaput, hoćete me pričekati ovdje?

Kevin je rekao:

— Uzmi i moj.

— Super. Ne mičite se odavde, dobro? Francis?

Iskušavajući me, lagano mi je stisnula lakat. Ignorirao sam je.

Za nekoliko trenutaka začuo sam njezin uzdah, a zatim i žustro kloparanje njezinih potpetica dok se vraćala putem kojim smo došli.

Rekao sam:

— Prokleti, jebeni, odvratni dan.

Kevin se naslonio na zid do mene. Čuo sam ga kako diše, pomalo uspuhan od ledenog zraka. Rekao je:

— Nije baš Jackie jedini krivac za to.

— To bi mi trebalo nešto značiti, Kev. Doista bi. Ali morat ćeš mi

oprostiti ako me ove sekunde boli briga za to.

Uličica je smrdjela na užeglu mast i mokraču. Ulicu-dvije dalje, neki tipovi počeli su urlati jedan na drugoga, ne razmjenjujući riječi već samo promuklu, bezumnu dernjavu. Kevin se promeškoltio oslonjen o zid.

— Ako ti to išta znači — rekao je — drago mi je što si se vratio. Bilo je lijepo malo se družiti. Ne mislim pritom, razumije se, na ovo s Rosie i... znaš. Ali stvarno mi je drago što se vidimo.

— Kao što sam rekao. To bi mi trebalo nešto značiti, ali stvari katkad ne ispadnu kako bi trebalo. Kevin reče:

— Zato što mi, kako da kažem, obitelj puno znači. Oduvijek. Nisam rekao da *ne bih* bio spreman umrijeti za nju... kao što je Shay rekao, znaš? Samo nisam želio da mi on govori što da mislim.

— A tko bi to želio? — rekao sam. Spustio sam ruke s lica i podigao glavu centimetar ili dva od zida da vidim je li svijet postao išta stabilniji. Ništa se nije preopasno naginjalo.

— Nekada je bilo jednostavnije — rekao je Kevin. — Dok smo bili klinci.

— Nisam to baš tako upamtio.

— A čuj, mislim, Bože, nije bilo *jednostavno*, ali... znaš? Barem smo znali što *moramo* raditi, čak i ako nam je to bilo šugavo. Barem smo *znali*. Mislim da mi to nedostaje. Znaš na što mislim?

Rekao sam:

— Kevine, prijatelju moj, moram ti reći da stvarno, časna riječ, ne znam.

Kevin je okrenuo glavu oslonjenu o zid prema meni. Hladan zrak i cuga učinili su ga rumenim i sanjivim. Blago drhteći, razbarušene šminkerske frizure, sličio je klincima na starinskim božičnim čestitkama.

— Dobro — rekao je, uzdahnuvši. — OK. Valjda ne znaš. Nije ni važno.

Oprezno sam se odlijepio od zida, pridržavajući se za svaki slučaj rukom, ali koljena su mi izdržala. Rekao sam:

— Jackie ne bi smjela ovuda lutati sama. Idi i potraži je.

Zatreptao je.

— A ti ćeš... mislim, čekat ćeš nas tu, je li? Odmah se vraćam.

— Neću.

— Oh. — Djelovao je neodlučno. — A, ono, sutra?

— Što s tim?

— Hoćeš doći?

— Sumnjam.

— A hoćeš doći... znaš. Ono, ikada više?

Izgledao je toliko jebeno mlado i izgubljeno da me pogodio ravno u srce. Rekao sam:

— Idi po Jackie.

Uhvatio sam ravnotežu i počeo hodati. Nakon nekoliko sekundi, za leđima sam začuo Kevinove stope kako polako počinju koračati u suprotnome smjeru.

8.

Odrijemao sam u autu nekoliko sati - bio sam previše zatrovan da bi me ijedan taksist dotaknuo, ali ni izbliza toliko zatrovan da pomislim kako je pokucati na mamina vrata izvrsna zamisao. Probudio sam se s okusom u ustima kao da je unutra nešto stradalo nasilnom smrću i bilo je prohladno, teško jutro s vlagom koja se uvlačila sve do kosti. Trebalo mi je dvadesetak minuta da pokrenem ukočeni vrat.

Ulice su bile prazne i svjetlucave od kiše, zvona su pozivala na jutarnju misu, ali nitko na njih nije obraćao preveliku pažnju. Pronašao sam depresivan kafić pun depresivnih Istočnih Slavena i naručio si hranjiv doručak: razmočene mafine, šaku ibuprofena i vjedro kave. Kada sam zaključio da sam vjerojatno u granicama dopuštenih promila, odvezao sam se kući, bacio u perilicu odjeću koju sam nosio od petka ujutro, bacio sebe pod kipući tuš i razmislio o idućem potezu.

Cijeli je slučaj, barem što se mene tiče, bio završen s velikim Z, većim od spomenika O'Conellu. Vatreni ga cijelog može zadržati za sebe, nema na čemu. Možda i jest bio, najblaže rečeno, nametljivi mali seronja, ali napokon je njegova opsesivna želja za pobjeđivanjem radila u moju korist: prije ili poslije pravda će biti zadovoljena, ako u tome uopće može biti pravde. Čak će me i u grubim crtama izvještavati o razvoju događaja - možda iz sebičnih razloga, ali svejedno. U manje od dan i pol, zasitio sam se Obitelji za iduće dvadeset dvije godine. Tog jutra pod tušem, mogao sam se sa samim Sotonom okladiti u vlastitu dušu da me ništa na svijetu ne može odvući natrag u Vjerno susjedstvo.

Morao sam obaviti tek nekoliko nezavršenih poslova prije nego što bacim cijeli ovaj cirkus natrag u neki od krugova pakla iz kojeg je iskočio.

Vjerujem da je izraz »zatvaranje poglavlja« buržujsko sranje izmišljeno da psihićima otplati jaguare, ali svejedno: morao sam biti siguran da je to doista Rosie u onom podrumu, morao sam doznati kako je umrla i morao sam doznati jesu li Vatreni i njegovi momci naletjeli na ikakav trag o tome kamo je te noći krenula, prije nego što ju je netko zaustavio. Cijeli odrasli dio života rastao sam s ožiljkom koji mi je ostavila izočnost Rosie Daly. Sama pomisao da bi ta gomila ožiljkastog tkiva mogla iščeznuti toliko me

smutila i izbacila iz ravnoteže da sam na koncu počeo činiti tako debilne stvari kao što su pijančevanje s braćom i sestrama, premda bi me takva ideja prije samo dva dana natjerala da vrišteći pobjegnem u šumu. Slutio sam kako bi mi bilo jako pametno da se priberem prije nego što napravim nešto toliko glupo da to završi amputacijom.

Pronašao sam čistu odjeću, izišao na balkon, zapalio cigaretu i nazvao Vatrekog.

— Frank — rekao je s pristojnošću koja je bila brižno odmjerena da mi dade do znanja kako nije sretan što me čuje. — Što mogu učiniti za tebe?

Želio sam da mi u glasu čuje sramežljiv osmijeh.

— Znam da si zauzet čovjek, Vatreki, ali nadao sam se da bi mi mogao učiniti jednu uslugu.

— Volio bih, sinko moj, ali malo sam...

Sinko moj?

— Onda neću odugovlačiti — rekao sam. — Moj dražesni kolega iz tima, Yeates... poznaješ ga?

— Sreli smo se.

— Veseljak, ne? Sinoć smo malo zaredali, ispričao mu ja ovu priču, a on mi počeo prodavati neka sranja o tome kako me cura nogirala. Da skratim priču i da ne spominjem koliko sam duboko povrijeđen što moj vlastiti kolega sumnja u moju seksualnu privlačnost, kladio sam se s njim u sto funti da Rosie na koncu ipak nije nogirala moje bijedno dupe. Ako naiđeš na išta što bi pomoglo da dobijem okladu, dijelimo dobitak.

Yeates izgleda kao da jede mačića za doručak i nije baš društven tip. Vatreki neće provjeravati moju priču.

Vatreki je ukočeno odgovorio:

— Svi podaci vezani uz istragu povjerljivi su.

— Pa ne namjeravam ih prodati *Daily Staru*. Kada sam zadnji puta provjeravao, Yeates je bio murjak kao i mi, samo krupniji i ružniji.

— Murjak koji nije dio mog tima. Baš kao ni ti.

— Ma daj, Vatreki. Barem mi reci je li Rosie bila u tom podrumu. Ako je to neki leš iz viktorijanskog doba, mogu platiti Yeatesu što mu dugujem i završiti s tim.

— Frank, Frank, Frank — reče Vatreki, pršteći suosjećanjem. — Znam

da ti nije lako, OK, prijatelju? Ali sjećaš li se o čemu smo razgovarali?

— Živo pamtim. Na kraju se sve svelo na to da me želiš skinuti s vrata. Zato ti nudim ovu jedinstvenu ponudu, Vatrenko. Odgovori na moje pitanjce pa ćeš me idući puta čuti tek kada te izvedem na pravu pivsku gozbu da ti čestitam na tome što si riješio ovaj slučaj.

Vatreni je pustio da to neko vrijeme visi u zraku.

— Frank — rekao je kada je osjetio da sam spoznao svu dubinu njegova neodobravanja — ovo nije tržnica na Iveaghu. Neću s tobom sklapati pogodbe niti rješavati *oklade* među kolegama. Ovo je slučaj *ubojstva*, a moj tim i ja moramo na njemu raditi bez ometanja. Mislio sam da će to biti dovoljno da mi se skineš s vrata. Iskreno, pomalo si me razočarao.

Odjednom mi je pred očima bljesnuo prizor jedne večeri, nekoć davno u Templemoreu, kada me Vatreni, mrtav pijan, putem kući izazvao da vidimo tko će pišajući pogoditi višu točku na zidu.

Pitao sam se kada se pretvorio u napuhanog sredovječnog pizdeka, ali možda je u duši oduvijek bio takav, samo što je adolescentska navala testosterona to privremeno prikrivala.

— U pravu si — rekao sam, zračeci grizodušjem. — Samo me živcira što ta tupa gromada od Yeatesa misli da me u nečemu dobila, kužiš?

— Mmm — rekao je Vatreni. — Znaš, Frank, želja za pobjedom zlata vrijedi, sve dok joj ne dopustiš da te pretvori u gubitnika.

Bio sam sasvim siguran da to ne znači ama baš ništa, ali po njegovom tonu pomislilo bi se da dijeli sa mnom dubokoumnu spoznaju.

— To je malo previše za moju inteligenciju, prijatelju — rekao sam — ali za svaki slučaj, razmislit ću o tome. Vidimo se.

Prekinuo sam.

Zapalio sam još jednu, promatrajući vojsku nedjeljnih kupaca kako se nagurava gore-dolje uz obalu. Obožavam useljeništvo. Raspon komada koji se danas nudi nekoliko je kontinenata širi nego prije dvadeset godina, a dok su Irkinje zauzete pokušajem da se pretvore u zastrašujuće, narančaste lizalice, ljupke dame iz ostatka svijeta marljivo nadoknađuju propušteno. Jednu ili dvije od njih poželio sam oženiti na licu mjesta i podariti Holly tucet braće i sestara koje bi moja majka nazvala mješancima.

Kriminalistički tehničar nije mi bio od koristi: nije mi želio dati ni drek na šibici, nakon što sam mu onako upropastio ugodno poslijepodne uz porniće na kompjutoru. Cooper me, pak, voli, radi vikendom i, ako nije u nekom ogromnom zaostatku, do sada je već obavio autopsiju. Postojala je velika šansa da su mu kosti rekle barem nešto od onoga što me zanima.

Zbog još jednog sata Holly i Olivia na mene neće biti ništa bjesnije nego što već jesu. Bacio sam opušak i krenuo.

Cooper mrzi većinu ljudi, a većina ljudi misli da ih mrzi bez razloga. Evo što nisu uspjeli dokučiti: Cooper ne voli kad mu se dosađuje i ima nizak prag tolerancije. Dosađuj mu jednom - a Vatrenom je to, negdje usput, očigledno uspjelo - i zauvijek ispadaš iz igre. Ako ga nečim zainteresiraš, bit će tvoj i Božji. Nazivali su me mnogim imenima, ali dosadnjakovićem nikada.

Gradsku mrtvačnicu od moga stana dijeli tek kratka šetnja lukom i smještena je iza autobusne postaje u prelijepoj zgradi od crvene opeke, staroj više od stotinu godina. Nemam često priliku onamo zalaziti, ali obično me pomisao na tu zgradu usreći, baš kao što me usrećuje i to što su Ubojstva stacionirana u Dublinškom dvorcu: posao koji svi mi obavljamo teče srcem ovoga grada poput rijeke, stoga zavređujemo bolje dijelove njegove povijesti i arhitekture. Ipak, danas se baš i nisam tako osjećao. Negdje unutra, s Cooperom koji važe, mjeri i ispituje svaki preostali komadić, nalazi se djevojka koja bi mogla biti Rosie.

Cooper je došao na recepciju kada sam ga pozvao, ali, baš kao većina ljudi ovoga vikenda, nije poludio od sreće što me vidi.

— Detektiv Kennedy — obavijestio me, izgovarajući ime oprezno kao da je odvratna okusa — izričito me upozorio da niste dio njegova istražiteljskog tima i da vam nisu potrebni nikakvi podaci o slučaju.

I to nakon što sam ga počastio pivom. Nezahvalni mali pizdun.

— Detektiv Kennedy ne bi smio sam sebe tako ozbiljno shvaćati — rekao sam. — Ne moram biti u njegovom malom *timu* da bih bio zainteresiran. To je zanimljiv slučaj. Usto... pa, radije bih da što manje ljudi za to zna, ali ako je žrtva osoba na koju sumnjamo, odrastao sam s njom.

Od toga su mu očice znatizeljno zaiskrile, baš kao što sam očekivao.

— Zar doista?

Oborio sam pogled glumeći da oklijevam, kako bih mu zagolicao znatiželju.

— Zapravo — rekao sam proučavajući nokat na palcu — neko vrijeme, dok smo bili tinejdžeri, izlazili smo skupa.

Zagrizao je udicu: obrve su mu poletjele uvis, a sjaj u očima se pojačao. Da nije tako očigledno pronašao svoj posao života, brinulo bi me čime se taj tip bavi u slobodno vrijeme.

— Stoga razumijete — rekao sam — da doista želim znati što joj se dogodilo... ukoliko, naravno, niste prezauzeti za razgovor sa mnom. Što Kennedy ne sazna, ne može ga povrijediti.

Cooper je uvukao krajeve usana u usta, što je za njega bio osmijeh. Rekao je:

— Slobodno uđite.

Dugački hodnici, elegantna stubišta, pristojni stari akvareli na zidovima - netko je između njih razapeo girlande od umjetnih borovih iglica, da postigne onu nenametljivu ravnotežu između turobnog i svečanog. Čak bi i sama mrtvačnica, duguljasta prostorija s ukrasnim štukaturama na stropu i visokim prozorima, bila prelijepa da nije bilo nekoliko sitnih pojedinosti: teška, ledena zraka, neugodna mirisa, bezličnih podnih pločica i redova čeličnih ladicica duž jednog od zidova. Na pločici među ladicama bilo je urednim slovima ugravirano: STOPALA NAPRIJED. KARTICA S IMENOM NA ČELO.

Cooper je zamišljeno napućio usne ispred ladicica i prelazio prstom duž zida, jednoga oka napola zatvorena.

— Naša nova NN djevojka — rekao je. — Ah, tu je.

Zatim je zakoračio naprijed i izvukao ladicu jednim, dugim potezom.

Postoji prekidač koji u Prikrivenom odjelu vrlo rano naučiš pritisnuti. S vremenom postaje sve lakše, možda i prelako: jedan škljocaj u nekom zakutku uma i cijeli se prizor prenese u daljinu, na zgodan, mali ekran u šarenim bojama, dok ti promatraš i smišljaš taktiku, povremeno gurkajući neke od likova, sav usredotočen, pozoran i zaštićen poput generala. Oni koji ne pronađu taj prekidač brzo završe u nekom drugom odjelu ili pod zemljom. Ja sam pritisnuo prekidač i promatrao.

Kosti su bile savršeno uredno posložene na metalnoj ploči - gotovo

umjetnički, kao čudesna slagalica. Cooper i njegova ekipa nekako su ih očistili, ali još su bile smečkaste i pomalo masne, izuzev dva uredna niza zubi, bijelih kao s reklame za zubnu pastu. Sve je djelovalo milijun puta premalo i prekrhko da bi bilo Rosie. Za djelić sekunde, dio mene čak se i ponadao.

Skupina djevojaka smijala se negdje na ulici, visokim, bespomoćnim cičanjem koje je prigušeno dopiralo kroz debelo staklo. Prostorija je djelovala previše svijetlo. Cooper je stajao nekoliko centimetara preblizu, promatrajući me tek zericu prenapeto. Rekao je:

— Ostaci pripadaju mladoj, odrasloj ženskoj osobi, bjelkinji visokoj između sto sedamdeset i sto osamdeset centimetara, srednje ili jače građe. Razvoj umnjaka i nepotpuno srastanje epifize upućuju na starost između osamnaest i dvadeset dvije godine.

Zaustavio se. Čekao je sve dok nisam bio prisiljen upitati:

— Možete li sa sigurnošću reći da je riječ o Rosie Daly?

— Nemamo rendgensku sliku zubi, ali dokumentacija pokazuje da je Rosie Daly imala jednu plombu, na zadnjem donjem desnom kutnjaku. Pokojnica također ima jednu plombu, na istom zubu.

Primio je čeljust palcem i kažiprstom, okrenuo je nadolje i pokazao unutrašnjost usta.

Rekao sam:

— Kao i mnogi ljudi.

Cooper je slegnuo ramenima.

— Nesvakidašnje slučajnosti se, kao što znamo, događaju. Nasreću, pri identifikaciji nismo posve ovisni o plombama. — Prelistao je uredan snop fascikala na dugačkom stolu i izvukao dvije folije koje je pričvrstio na svjetlosnu ploču, jednu preko druge. — Eto — rekao je i upalio svjetlo.

I pojavila se Rosie, osvjetljena i nasmijana pred crvenim opekama i sivim nebom, podignuta lica i kose koja je vijorila na vjetru. Jedan trenutak vidio sam samo nju. Zatim sam opazio sitne bijele X-eve po njezinu licu, a nakon toga ugledao голу lubanju kako zuri iza njezina lica.

— Kao što možete vidjeti iz točaka koje sam označio — rekao je Cooper — anatomske specifičnosti pronađene lubanje... veličina, kut i udaljenost očnih duplji, nosa, zuba čeljusti i tako dalje... točno se podudaraju s crtama lica Rose Daly. Premda to nije dovoljno za konačnu

identifikaciju, daje nam osnovu za dovoljan stupanj sigurnosti, posebice kada se pridodaju plombe i okolnosti. Izvijestio sam detektiva Kennedyja kako ima moj pristanak da obavijesti obitelj: ne bih se ni pod zakletvom libio izjaviti kako vjerujem da je ovo Rosie Daly.

Upitao sam:

— Kako je umrla?

— Ovo što vidite, detektive Mckay — rekao je Cooper zamahnuvši rukom iznad kostiju — je ono što imam. Kada su posmrtni ostaci skeletizirani, uzrok smrti rijetko se može sa sigurnošću utvrditi. Nedvojbeno je bila napadnuta, ali ne mogu isključiti mogućnost da je, na primjer, tijekom napada pretrpjela smrtonosan srčani udar.

Rekao sam:

— Detektiv Kennedy spomenuo je frakture lubanje.

Cooper me prostrijelio vrhunski arogantnim pogledom.

— Ako se grdno ne varam — rekao je — detektiv Kennedy nije kvalificirani patolog.

Uspio sam mu se naceriti.

— Nije ni kvalificirani dosadnjaković, pa izvrsno obavlja taj posao.

Cooper je trznuo uglom usana.

— Istina — rekao je. — Detektiv Kennedy je, premda slučajnošću, pravilno primijetio da je lubanja slomljena.

Ispružio je prst i okrenuo Rosienu lubanju na stranu.

— Vidite — reče.

U tankoj, bijeloj rukavici ruka mu je izgledala mokro i mrtvo, kao da se s nje gule slojevi mesa. Rosien zatiljak sličio je vjetrobranskom staklu koje je netko više puta udario palicom za golf: bio je prekriven ludom paučinom od pukotina koje su se širile u svim smjerovima, isprepletale se i odbijale jedna od druge. Kosa joj je većim dijelom otpala i ležala odbačena u zapetljanoj hrpi pokraj nje, ali nekoliko tankih vlasi još se kovrcalo na smrskanoj kosti.

— Ako dobro pogledate — rekao je Cooper obzirno gladeći pukotine prstom — primijetit ćete da su rubovi fraktura iverasti, da nema glatkih prijeloma. To nam govori da je u vrijeme nanošenja ozljede kost bila gipka i vlažna, a ne suha i krhka. Drugim riječima, frakture nisu izazvane posmrtnim djelovanjem, već su nastale u trenutku ili oko trenutka smrti.

Uzrokovane su većim brojem snažnih udaraca... pretpostavio bih da je riječ o najmanje tri... predmetom ravne površine široke deset centimetara ili više, bez oštrih bridova ili uglova.

Borio sam se protiv poriva da progutam slinu. Da nisam, vidio bi me.

— Pa — rekao sam — ni ja nisam patolog, ali čini mi se da to može ubiti čovjeka.

— Ah — podsmješljivo će Cooper. — Moglo bi, ali u ovom slučaju ne možemo sa sigurnošću ustvrditi da je tako. Pogledajte ovo.

Počeo je nešto kopati po Rosienu grlu i izvukao dva krhka komadića kosti.

— Ovo je — rekao je, uredno ih slažući u oblik potkove — podjezična kost. Leži na početku grkljana, točno ispod čeljusti, pružajući oslonac jeziku i štiteći dovod zraka. Kao što možete vidjeti, jedan od većih rogova potpuno je odlomljen. Do loma podjezične kosti dolazi. .. i to s tolikom učestalošću da se koristi u dijagnostici... samo u prometnim nesrećama i ubojstvima izvedenim stezanjem vrata.

Rekao sam:

— Znači, ako je nije pregazio nevidljivi automobil koji se nekako dovezao u podrum, netko ju je zadavio.

— To je — izvijestio me Cooper mašući Rosienom podjezičnom kosti — po mnogočemu najfascinantniji aspekt slučaja. Kao što smo već spomenuli, čini se da je našoj žrtvi bilo devetnaest godina. Kod adolescenata rijetko dolazi do loma podjezične kosti zbog njezine gipkosti. A opet, ova fraktura je, kao i ostale, bjelodano nastala prije nastupa smrti. Jedino moguće objašnjenje jest da je zadavljena velikom silom te da je napadač bio vrlo fizički snažan.

Rekao sam:

— Muškarac.

— Muškarac je izglednije rješenje, ali ne možemo isključiti ni snažniju ženu u stanju emotivnog stresa. Jedna teorija najsustavnije bi objasnila cjelokupnu konstelaciju ozljeda: napadač ju je stegnuo za grlo i više puta snažno udario njezinom glavom o zid. Kombinacija dvije suprotstavljene sile, udarca o zid i napadačeva zamaha, slomila je podjezičnu kost i zapriječila dovod zraka.

— Došlo je do gušenja.

— Asfiksacije — rekao je Cooper, značajno me pogledavši. — Vjerujem da je tako. Detektiv Kennedy zapravo je u pravu kada kaže da bi i same povrjede glave bile smrtonosne, zbog unutrašnjeg krvarenja i oštećenja mozga, ali u tom slučaju smrt bi nastupila tek nakon nekoliko sati. Prije nego što je do toga moglo doći, najvjerojatnije je već bila mrtva od hipoksije izazvane bilo davljenjem, vagalnom inhibicijom uslijed gušenja ili prekidom dovoda zraka zbog frakture podjezične kosti.

Neprestano sam okretao onaj prekidač u mozgu, i to žestoko. Na trenutak mi je pred očima bljesnuo luk Rosiena vrata dok se smije.

Cooper je, tek toliko da bude siguran kako me temeljito sjebao u glavu koliko god je to ljudski moguće, dodao:

— Na kosturu nema znakova drugih povreda koje bi mogle prethoditi smrti, ali je zbog stupnja raspadanja nemoguće utvrditi je li bilo ozljeda mekog tkiva. Je li, na primjer, bila seksualno zlostavljana.

Rekao sam:

— Mislio sam da je detektiv Kennedy naglasio kako je bila odjevena. Ako to išta znači.

Napućio je usne.

— Ostalo je posve malo tkanine. Tim kriminalističkih tehničara doista jest otkrio velik broj predmeta povezanih s odjećom, na kosturu ili oko njega... zatvarač, metalnu dugmad, kopču istovjetnu onima koje se koriste u grudnjacima i tako dalje... što upućuje na to da je bila zakopana posve ili gotovo posve odjevena. To nam, međutim, ne govori da je ta odjeća u vrijeme zakapanja bila na njoj. Prirodni tijek raspadanja u kombinaciji sa znatnom aktivnošću glodavaca toliko su izmiješali ostatke da je postalo nemoguće razlučiti je li zakopana *u* odjeći ili jednostavno *sa* odjećom.

Upitao sam:

— Je li zatvarač bio otvoren ili zatvoren?

— Bio je zatvoren. Kopča grudnjaka također. Nije da to išta dokazuje... mogla se ponovno odjenuti nakon napada... ali je, moglo bi se reći, do nekog stupnja indikativno.

— Nokti? — rekao sam. — Jesu li bili slomljeni?

Rosie bi se borila, borila bi se kao luda.

Cooper je uzdahnuo. Počeo sam mu dosađivati tim standardnim pitanjima koje mu je Vatreli već postavio. Morat ću mu postati

zanimljiviji, inače letim van.

— Nokti se raspadaju — rekao je s omalovažavanjem pokazavši glavom nekoliko smečkastih ostataka uz kosti Rosiene šake. — U ovom su slučaju, kao i kosa, djelomično očuvani lužnatošću okoliša, ali su u uznapredovanom stadiju raspadanja. A ja, budući da nisam mađioničar, ne mogu pogoditi u kakvom su stanju bili prije početka raspadanja.

Rekao sam:

— Samo još par pitanja, ako imate vremena, a onda odlazim. Zna li lijesu li forenzičari pronašli još nešto, osim ostataka odjeće? Ključeve, možda?

— Vrlo je vjerojatno — mrko će Cooper — da će forenzičari o tome više znati od mene.

Ruka mu je ležala na ladici, spremna da je zatvori. Ako je Rosie imala ključeve, bilo da ih joj je tata vratio ili da mu ih je maznula, to bi značilo da je te noći imala mogućnost izići kroz ulazna vrata, ali je nije iskoristila. Mogao sam se sjetiti samo jednog razloga za to. Na koncu me ipak željela izbjeći.

Rekao sam:

— Istina je, naravno, to nipošto nije vaš posao, doktore, ali pola njih tek je nešto bolja od dresiranih majmuna. Ne bih očekivao ni da znaju o kojem slučaju govorim, a kamoli da mi daju točne podatke. Jasno vam je zašto ovo ne želim prepustiti majmunskoj lutriji.

Cooper je malo cinično podigao obrvu, kao da točno zna što pokušavam, ali mu je svejedno.

Rekao je:

— Njihova preliminarna izvješća navode dva srebrna prstena i tri srebrne naušnice, što je obitelj Daly okvirno identificirala kao nakit istovjetan onome koji je posjedovala njihova kći, i jedan ključić, kompatibilan s nekvalitetnim, masovno proizvedenim bravicama koji očigledno odgovara bravici kofera prethodno pronađenog na mjestu događaja. Izvješće ne navodi druge ključeve, modne dodatke ili ikakve osobne stvari.

I tako sam se vratio tamo gdje sam bio kada sam prvi puta ugledao kofer: bez blagog pojma, katapultiran u bestežinsku tamu bez ikakvog čvrstog uporišta. Tada me prvi put pogodila pomisao da možda nikada

neću ni saznati što se dogodilo, da je i to moguće.

Cooper je upitao:

— Još nešto?

Mrtvačnica je bila posve tiha, samo je klima uređaj mumljao nešto sebi u bradu. Žaljenju se ne prepuštam često, kao ni piću, ali taj vikend bio je iznimka. Gledao sam posmeđene kosti, ogoljene i naslagane pod Cooperovim neonkama, poželjevši iz dubine duše da sam uzmaknuo i pustio djevojku da spava. Ne radi sebe, već radi nje. Sada je pripadala svakome: Cooperu, Vatrenom, Susjedstvu, i svi su je mogli čeprkati, pipkati i koristiti za vlastite ciljeve. Susjedstvo je zasigurno već započelo njezinu polaganu, zabavnu pretvorbu u običan djelić mjesne zbirke krvavih priča, napola priču o duhovima, a napola poučan igrokaz, napola urbanu legendu, a napola potvrdu o tome kakav je život. Proždrijet će njezinu uspomenu, baš kao što je zemlja proždrla njezino tijelo. Bilo joj je bolje u onom podrumu. Barem su sjećanje na nju opipavali samo ljudi koji su je voljeli.

— Ne — rekao sam. — Ništa više.

Cooper je gurnuo ladicu i zatvorio je uz dugo klizanje kovine po kovini, a kosti su nestale, natiskane u košnici među ostalim dvojbenim mrtvacima. Posljednje što sam vidio prije nego što sam izišao iz mrtvačnice bilo je Rosieno lice koje je još sijalo na ploči, svjetlucavo i prozirno, radosnih očiju i nepokolebljivog osmijeha razvučenih preko trule lubanje poput najtanjeg papira.

Cooper me ispratio. Izgovorio sam najšarmantnije ulizivačke zahvale, obećao mu darovati butelju omiljena vina za Božić, a on mi je za rastanak mahnuo s vrata i vratio se jezivim zadacima koje obavlja kada ostane sam u mrtvačnici. Zatim sam skrenuo za ugao i udario šakom o zid. Udarac mi je zglobove prstiju pretvorio u mljeveno meso, ali bolje bila dovoljno jarka da mi, barem na nekoliko trenutaka dok sam presavijen u struku stezao za šaku, sprži mozak u bijelu prazninu.

9.

Otišao sam po auto koji je privlačno mirisao na znojnog pijanca koji je u njemu odjeven spavao, i zaputio se u Dalky. Kada sam pozvonio na Olivijina vrata začuo sam prigušene glasove, glasnu škripu odgurnute stolice, težak bat koraka na stubama - kada je loše volje, Holly teži sto kila - i tresak vrata jačine nuklearne eksplozije. Olivia je otvorila vrata ledena lica.

— Iskreno se nadam da imaš dobro objašnjenje. Uzrujana je, ljuta i razočarana, i sve to s pravom, po mom mišljenu. A ni ja nisam posebno oduševljena ruševinama u kojima je završio moj vikend, za slučaj da ti to išta znači.

Ima dana kada sam i ja dovoljno pametan da ne ušecem u kuću i počnem kopati po Olivijinu hladnjaku. Ostao sam na mjestu, puštajući da mi se ostaci kiše slijevaju niz slijepljene vrhove kose.

— Žao mi je — rekao sam. — Stvarno mi je žao, Liv. Nisam imao izbora, vjeruj mi. Bio je hitan slučaj.

Sitan, ciničan trzaj obrvom.

— Ma nemoj? Hajde mi reci, molim te: tko je umro?

— Netko koga sam nekoć poznavao. Prije nego što sam otišao od kuće.

Nije to očekivala, ali bio joj je potreban tek trenutak da se pribere.

— Drugim riječima, netko kome se nisi udostojao javiti dvadeset i kusur godina, a sada je odjednom postao važniji od tvoje kćeri. Da se uopće trudim ponovno dogovarati s Dermotom ili postoji vjerojatnost da bi se nešto, negdje, moglo dogoditi nekome koga si jednom upoznao?

— Nije tako. Ta djevojka i ja bili smo jako bliski. Ubijena je iste noći kada sam otišao od kuće.

Tijelo joj je pronađeno ovog vikenda.

To je Oliviji privuklo punu pozornost.

— Ta djevojka — rekla je uputivši mi dug, napet pogled. — Kada kažeš »bliski«, želiš reći dečko i cura, ne? Prva ljubav.

— Da. Tako nekako.

Liv je shvatila. Lice joj je ostalo nepromijenjeno, ali vidio sam da je uzmaknula kako bi u nekom zakutku iza očiju promislila. Rekla je:

— Žao mi je što to čujem. Mislim da to moraš objasniti Holly, bar u kratkim crtama. U svojoj sobi je.

Kada sam zakucao na Hollyna vrata, viknula je:

— Odlazi!

Hollyina soba jedino je mjesto u toj kući gdje se još vide moji tragovi: među svim tim ružičastim tričarijama nalaze se plišane igračke koje sam joj kupio, loši stripovi koje sam joj nacrtao, smiješne razglednice koje sam joj slao bez neke posebne prigode. Ležala je na krevetu licem nadolje, pokrivena jastukom preko glave.

Rekao sam:

— Bok, mala.

Ljutito se promeškolljila i povukla jastuk čvršće preko ušiju, ali to je bilo sve. Rekao sam:

— Dugujem ti ispriku.

Nakon nekoliko trenutaka, začuo se prigušen glas:

— *Tri* isprike.

— Kako to?

— Vratio si me mami, rekao si da ćeš me malo poslije pokupiti, a nisi i rekao si da ćeš doći po mene jučer, a nisi.

Ravno među robove.

— U pravu si, naravno — rekao sam. A izađeš li i dođeš k meni, ispričat ću ti se tri puta licem u lice, ali neću se ispričavati jastuku.

Osjećao sam kako se premišlja treba li me duže kažnjavati, ali Holly nije durilo. Pet minuta je njezin maksimum.

— A dugujem ti i objašnjenje — dodao sam, za svaki slučaj.

Znatiželja je pobijedila. Za nekoliko trenutaka jastuk je skliznuo nekoliko centimetara, a ispod njega je provirilo sumnjičavo lice. Rekao sam:

— Ispričavam se. Ispričavam se dvostruko. I ispričavam se trostruko, i to iz dubine duše, sa šlagom na kraju.

Holly je uzdahnula i uspravila se, mičući kosu s čela. Još me odbijala pogledati.

— Što se dogodilo?

— Sjećaš se kada sam ti rekao da teta Jackie ima problem?

— Aha.

— Netko je umro, draga. Netko koga smo jednom davno poznavali.

— Tko?

— Djevojka po imenu Rosie.

— Zašto je umrla?

— Ne znamo. Umrla je. davno prije nego što si se ti rodila, ali saznali smo za to tek u petak navečer. Svi su bili jako uzrujani. Razumiješ zašto sam morao ići teti Jackie?

Jedva primjetno slijeganje jednim ramenom.

— Valjda.

— Znači li to da možemo lijepo provesti ovo što nam je preostalo od vikenda?

Holly je rekla:

— Mislila sam umjesto toga ići Sari.

— Kokice — rekao sam. — Vidiš da te molim za uslugu. Strašno bi mi puno značilo kada bismo mogli započeti ovaj vikend ispočetka. Vratiti se tamo gdje smo stali u petak navečer i natrpati dan svakojakim poslasticama, koliko god ih stane, dok te večeras ne vratim kud. Pretvarajmo se da: se ništa u međuvremenu nije dogodilo. — Vidio sam kako su joj trepavice zatreptale kada me krišom okrznila pogledom ispod oka, ali ništa nije rekla. — Znam da puno tražim i znam da možda nisam to zavrijedio, ali s vremena na vrijeme ljudi jedni drugima moraju malo progledati kroz prste. Drukčije ne ide. Možeš li to učiniti za mene?

Razmislila je.

— Hoćeš li morati natrag ako opet nešto iskrсне?

— Ne, ljubavi. Imamo nekoliko drugih detektiva koji to istražuju. Što god iskrsnulo, njih će pozvati da se s tim pozabave. T o više nije moj problem. OK?

Nakon nekoliko trenutaka, Holly je kratko očešala glavu o moju ruku, poput mačića.

— Tata — rekla je. — Žao mi je što ti je prijateljica umrla.

Pogladio sam je po kosi.

— Hvala, malena. Neću ti lagati: vikend mi je bio poprilično pokakan. Međutim, sada kreće nabolje.

U prizemlju je zazvonilo zvonce na vratima.

— Očekuješ nekoga?

Hollyje slegnula ramenima, a ja brže-bolje namjestio lice kojim ću zastrašiti Dermota, ali glas je bio ženski. Jackie:

— Ah, bok, Olivia, nije li danas užasno hladno vani?

Liv ju je brže-bolje prekinula ispod glasa. Nakon stanke, kuhinjska vrata tiho su se zatvorila, a onda se čulo mrmorenje ispod glasa dok su razmjenjivale vijesti.

— Teta Jackie! Može i ona s nama?

— Naravno — rekao sam. Učinio sam kao da ću podići Holly s kreveta, ali provukla mi se ispod lakta i poletjela prema ormaru, gdje je počela prekapati po pastelnim, paperjastim krpicama u lovu na neki kaputić koji je zamislila.

Jackie i Holly slažu se kao krpa i zakrpa. Posve neočekivano i pomalo zabrinjavajuće, isti je slučaj s Jackie i Liv - nema muškarca kojemu je drago kada žene u njegovu životu postanu suviše bliske, za slučaj da počnu uspoređivati iskustva. Kad sam upoznao Liv, dugo ih nisam upoznao. Nisam bio siguran koje sam se od njih stidio ili plašio, no činilo mi se da bih se osjećao mnogo sigurnije kada bi mi Jackie zamjerila veze sa srednjom klasom i ponovo mi se izgubila iz života. Jackie mi je među omiljenim osobama, ali uvijek sam imao dara za prepoznavanje ahilovih peta, pa tako i svojih. Osam godina otkako sam napustio dom, klonio sam se ruba tog ponora, sjetio se Obitelji možda jednom godišnje, kada bi neka bakica na ulici bila dovoljno slična mami da me natjera da se bacim u zaklon i nekako uspijevao posve lijepo živjeti. U gradu ove veličine, to je bilo predobro da bi potrajalo. Ponovni susret s Jackie mogu zahvaliti nevještom egzibicionistu koji je izabrao pogrešnu djevojku da bi s njom podijelio intimne trenutke. Kada je Ranko Smežuranko iskočio iz uličice, izvukao pitona i počeo pokazivati sve što zna, Jackie mu je ispuhala oba ega prasnuvši u smijeh, a zatim ga šutnuvši nogom u jaja. Bilo joj je sedamnaest i upravo je odselila od roditelja. Ja sam napredovao kroz Odjel za seksualne delikte na putu prema Prikrivenom, a kako je u toj četvrti bilo počinjeno nekoliko silovanja, nadređeni su tražili da netko uzme i Jackienu izjavu.

Nisam to morao biti ja. U stvari, nisam ni smio: ne valja se uplitati u slučajeve koji uključuju članove vlastite Obitelji, a meni je sve bilo jasno čim sam na obrascu za pritužbe ugledao ime »Jacinta Mackey«. Pola Dublina tako se zove ili preziva, ali sumnjam da je itko osim mojih roditelja bio toliko nadahnut da upari to dvoje i nazove klinku Jackie Mackey. Mogao sam to reći pretpostavljenima, dopustiti da netko drugi uzme njezin opis kompleksa manje vrijednosti Ranka Smežuranka i nastaviti sa životom bez obveze da razmišljam o Obitelji, o Vjernom susjedstvu ili o slučaju slučajno pronađena kofera. Ali bio sam znatiželjan. Jackie je bilo devet kada sam otišao od kuće i ništa mi nije skrivila, a usto je u ono vrijeme bila sjajna klinka. Zanimalo me u što se prometnula. Tada mi je misao vodilja uglavnom bila: hej, pa što je najgore što se može dogoditi? Pogriješio sam što sam to pitanje doživljavao kao retoričko.

— Dođi — rekao sam Holly, pronašao joj drugu cipelu i dobacio joj je. — Izvedimo tetu Jackie u šetnju, a onda možemo na onu pizzu koju sam ti obećao u petak navečer.

Jedna od mnogih radosti razvoda bila je ta što više nisam morao na žustre nedjeljne šetnje Dalkyjem na kojima bih se učtivo pozdravljao kimanjem glavom s bež parovima koji su smatrali da moj naglasak ruši cijene nekretnina. Holly voli ljuljačke u Herbert Parku - koliko sam uspio zaključiti iz gorljivog, nevještog monologa kojeg započne kada se snažno zaljulja, računale su se kao konji i imale neke veze s Robinom Hoodom - pa smo je odveli onamo. Dan je postao vedar i hladan, ali nije prelazio granicu ledenog, pa je mnogim razvedenim očevima na um pala ista zamisao. Neki su sa sobom povel i nove djevojke da se njima razmeću. Uz Jackie u kaputiću od umjetna leopardovog krzna, savršeno sam se uklapao.

Holly se bacila na ljuljačku, a Jackie i ja smo pronašli klupu s koje smo je mogli držati na oku. Promatrati Holly dok se ljulja jedna je od najboljih terapija za koju znam. Mala je snažna za tako mrvičastu djevojčicu i može neumorno izdržati satima, a ja je jednako dugo mogu promatrati, radosno se hipnotizirajući ritmom ljuljanja. Kada sam osjetio da mi se ramena opuštaju, shvatio sam koliko su bila napeta. Nekoliko puta duboko sam udahnuo i zapitao se kako li ću držati tlak pod kontrolom jednom kad Holly preraste dječja igrališta.

Jackie je rekla:

— Bože, narasla je trideset centimetara otkako sam je zadnji put vidjela, zar ne? Za čas će biti viša od mene.

— Još koji dan i morat ću je zaključati u sobu do osamnaestog rođendana. Samo čekam da prvi put spomene ime nekog dečka a da se ne pravi da povraća. — Ispružio sam noge pred sebe, prekrizio ruke iza glave, okrenuo lice prema slabašnom suncu i razmišljao o tome da ostatak poslijepodneva provedem u tom položaju. Ramena su mi se još malo opustila.

— Budi spreman na to. U današnje vrijeme počinju strašno rano.

— Ali ne i Holly. Rekao sam joj da se dečki uče na kahlicu tek u dvadesetj.

Jackie se nasmijala.

— To samo znači da će tražiti starije frajere.

— Dovoljno stare da znaju kako tatica ima revolver.

Jackie će:

— Reci mi nešto, Francis. Jesi li dobro?

— Bit ću, jednom kada mamurluk popusti. Imaš aspirin?

Kopala je po torbici.

— Ništa nemam. Malo glavobolje dobro će ti doći: drugi put ćeš paziti koliko cugaš. U svakom slučaju, nisam to mislila. Mislila sam... znaš. Jesi li dobro, nakon onog jučer. I onog sinoć?

— Ja sam bonvivan u parku s dvije ljupke dame. Kako da ne budem sretan?

— U pravu si: Shayje bio pizdun. Nije smio onako govoriti o Rosie.

— To joj sada baš i ne može više nauditi.

— Ne bih rekla da joj je ikada prišao tako blizu, sigurno. Ne na takav način. Samo te želio izbaciti iz takta.

— Ma nemoj mi reći, Sherlock. Ne možeš spriječiti čovjeka da radi ono što voli.

— Obično nije takav. Ne kažem da je u zadnje vrijeme postao svetac, ali puno je trezveniji nego kada si ga poznavao. Jedino... jedino nije siguran što da misli o tvom povratku, kužiš?

Rekao sam:

— Ne zamaraj se time, mala. Ozbiljno. Učini mi uslugu: opusti se,

uživaj u suncu i gledaj kako mi je klinka prekrasna. OK?

Jackie se nasmijala.

— Super — rekla je. — Može.

Holly je odradila svoj dio posla tako što je bila još ljepša negoli sam očekivao: pramenovi kose oslobodili su joj se iz kikica i plamtjeli na suncu dok je veselo sama sebi nešto pjevušila. Ravnomjerno izvijanje njezinih leđa i lakoća kojom je savijala i pružala koljena postupno su mi se uvlačili u mišiće i opuštali ih slatko poput prvoklasnog džointa.

— Napisala je svu domaću zadaću — rekao sam nakon nekog vremena. — Hoćeš nakon ručka s nama u kino?

— Moram kući, znaš.

Sve četvero još je svaki tjedan prolazilo istu noćnu moru: nedjeljno poslijepodne s mamicom i taticom, teleće pečenje i trobojni sladoled, sve divno i krasno dok netko ne izgubi razum. Rekao sam:

— Pa zakasni malo. Budi buntovnica.

— Rekla sam da ću se prvo naći u gradu s Gavom na pivu prije nego što izađe s dečkima. Ako ne provedem malo vremena s njim, pomislit će da sam si našla mlađeg ljubavnika. Samo sam došla vidjeti jesi li dobro.

— Pa reci i njemu da dođe.

— Što, na neki glupi crtić?

— Pa to je baš njegov nivo.

— Daj šuti — miroljubivo će Jackie. — Tebi se moj Gavin ne sviđa.

— Sigurno ne kao tebi. Ali opet, sumnjam da bi želio da mi se sviđa kao tebi.

— Baš si odvratna, da znaš. Htjela sam te pitati što ti je bilo s rukom?

— Spašavao sam uplakanu djevicu od motorističke bande nacističkih sotonista.

— Ma daj, ozbiljno. Nisi valjda pao, ha? Nakon odlaska od nas. Bio si poprilično... dobro, neću reći *mrtav pijan*, ali...

U tom trenutku zazvonio je telefon, onaj na koji me zovu moji dečki i cure na terenu.

— Drži Holly na oku — rekao sam vadeći ga iz džepa: broj mi nije bio u imeniku i nisam ga poznavao. — Moram se javiti. Halo?

Dok sam ustajao s klupe Kevin je ispunjen nelagodom rekao:

— Ovaj, Frank?

Rekao sam:

— Žao mi je, Kev. Sad nije dobar trenutak. — Prekinuo sam, spremio mobitel i ponovno sjeo. Jackie je upitala:

— Te li to bio Kevin?

— Aha.

— Nisi raspoložen za razgovor s njim?

— Ne, nisam.

Sažaljivo me pogledala raširenih očiju.

— Bit će bolje, Francis. Sigurno hoće.

Pustio sam da to prođe bez komentara.

— Slušaj što ću ti reći — Jackie će u naletu inspiracije. — Pridruži mi se kod tate i mame kad vratiš Holly kući. Shay se u međuvremenu već otriježnio i sigurno će ti se željeti ispričati, a Carmel će dovesti malene...

— Mislim da neće ići — rekao sam.

— Ah, Francis. Zašto ne?

— Tatatatata! — Holly je uvijek imala izvrstan osjećaj za vrijeme: poletjela je s ljuljačke i dogalopirala k nama dižući koljena uvis poput konjića. Bila je sva rumena i zadihana. — Baš sam se sjetila, pa da slučajno opet ne zaboravim, mogu li dobiti bijele čizmice? One s krznenim rubom i dva ciferšlusa i posve mekane i ovako visoke?

— Imaš dosta cipela. Kada sam zadnji puta brojao, imala si tri tisuće i dvanaest pari.

— Neee, ne takve. Za posebnu prigodu.

Rekao sam;

— Ovisi. Što će ti? — Kada Holly poželi nešto što nema veze sa stvarnom potrebom ili velikim slavljima, natjeram je da objasni razloge. Želim da nauči razliku između *trebam*, *želim* i *baš mi se nekako sviđa*. Dopadalo mi se što je, usprkos tome, za sve uglavnom pitala mene, a ne Liv.

— Celia Bailey ima iste.

— A tko je ta Celia? Ide s tobom u plesnu školu?

Iz Hollynog pogleda moglo se iščitati: *halo?*

— Celia Bailey. Ona je *slavna*.

— Svaka joj čast. Po čemu?

Pogledala me s još manje razumijevanja.

— Ona je zvijezda.

— Siguran sam da jest. Je li glumica?

— Ne.

— Pjevačica?

— Ne! — Bjelodano sam svakog trenutka postajao sve gluplji i gluplji u njezinim očima. Jackie je pratila razvoj događaja sa smiješkom koji joj je titrao u uglovima usana.

— Astronautica? Skakačica s motkom? Junakinja Francuske revolucije?

— Tata, *prestani*. Ona je na *telki*.

— Zajedno s astronautima, pjevačima i ljudima koji znaju oponašati životinjsko glasanje pazuhom. Zašto je ta gospođa među njima?

Holly je stavila ruke na bokove sve ljuća i ljuća.

— Celia Bailey je manekenka — rekla mi je Jackie, odlučivši nam oboma skratiti muke. — Znaš koja, sigurna sam. Plavuša, prije nekoliko godina izlazila je s onim tipom, vlasnikom noćnih klubova, a kada je otkrila da je vara, pronašla je mejlove koje je slao ljubavnici i prodala ih časopisu *Star*. Sada je slavna.

Rekao sam:

— Ah. *Ona*. — Jackie je imala pravo, znao sam o kome je riječ: mjesna šupljoglavka čiji su najveći životni dosezi ševa s razmaženim tatinim sinovima i redovito pojavljivanje u poslijepodnevnom TV-programu da bi s dirljivom iskrenošću i zjenicama veličine pribadače objašnjavala kako je dobila bitku s kokainom. To se u zadnje vrijeme u Irskoj naziva zvijezdom. — Holly, srce, to nije zvijezda. To je komad zrakopraznog prostora u preuskoj haljini. Stoje ona ikada vrijedno učinila? Slijeganje ramenima.

— U čemu je dobra?

Teatralno, ljutito slijeganje.

— Što je onda ona, *uopće*? I zašto bi ti željela biti imalo nalik na nju?

Preokrenula je očima.

— Lijepa je.

— Dragi Bože — rekao sam, iskreno zgranut. — Nema ni jednog djelića na tijelu te djevojke koji je iste boje kao na početku, a oblik i da ne spominjemo. Čak ni ne izgleda kao ljudsko biće.

Holly je gotovo para izlazila na uši od silne nevjerice i bespomoćna bijesa.

— Ona je manekenka! Teta Jackie je rekla!

— Ma nije čak ni to. Ta cura je jednom bila na nekakvoj proklesnoj reklami za tekući jogurt. Postoji razlika.

— Ona je *zvijezda!*

— E, pa nije. Katharine Hepburn je bila zvijezda. Bruce Springsteen je zvijezda. Ova kokoš Celia je jedna velika nula. Samo zato što je neumorno ponavljala ljudima da je zvijezda sve dok nije pronašla šaćicu malograđanskih idiota koji su joj povjerovali, ne znači da je to istina. A isto tako ne znači da i ti moraš biti jedan od tih idiota.

Holly je pocrvenjela u licu i izbacila bradu, spremna na kavgu, ali zadržala je hladnu glavu.

— Baš me briga. Samo hoću bijele *čizme*. Mogu dobiti?

Znao sam da se pjenim mnogo više nego što situacija zahtijeva, ali nisam se mogao ohladiti.

— Ne možeš. Počni se diviti nekome tko je slavan zato što doista nešto *radi...* zamisli samo... i kunem se da ću ti kupiti svaki komadić odjeće iz ormara te osobe. Ali ni mrtav neću rasipati vrijeme i novac pretvarajući te u klona nekakve isprazne šupljoglavke koja samo trati zrak koji udiše i koja misli da je vrhunac uspjeha prodaja časopisima fotografija sa svog vjenčanja.

— Mrzim te! — vikala je Holly. — Glup si i ništa ne razumiješ i *mrzim* te! — Snažno je šutnula klupu pokraj moje noge, a zatim je iz petnih žila otrčala natrag prema ljuljačkama, suviše bijesna da primijeti boli li je noga. Neki klinac zauzeo je njezinu ljuljačku. Spustila se na travu prekrivenih nogu i stala se žestiti.

Za nekoliko trenutaka, Jackie je rekla:

— Isusa ti, Francis. Neću ti govoriti kako da odgajaš dijete, dragi Bog zna da o tome nemam pojma, ali je li ovo stvarno bilo potrebno?

— Očigledno jest. Osim ako ne misliš da svojoj maloj uništavam poslijepodneva iz čiste zabave.

— Samo je poželjela čizmice. Kakve veze ima gdje ih je vidjela? Ta Celia Bailey je poprilična kretenkuša, Bog joj pomogao, ali je bezopasna.

— E, nije. Celia Baily je živuće utjelovljenje svega što ne valja na svijetu. Bezopasna je koliko i sendvič s cijankalijem.

— Daj, priberi se, može? U čemu je toliki problem? Za mjesec dana Holly će posve zaboraviti na nju, zaludjet će se nekim ženskim bendom..

— Ovo nije neko trivijalno sranje, Jackie. Želim da Holly bude svjesna kako postoji razlika između istine i besmislenog trabunjanja. Sa svih je strana okružena ljudima koji je uvjeravaju da je stvarnost posve subjektivna: ako doista *vjeruješ* da si zvijezda, tada zaslužuješ diskografski ugovor bez obzira na to znaš li uopće otvoriti usta i ako *vjeruješ* u oružje za masovno uništenje tada zapravo nije važno postoji li ono ili ne, a slava je alfa i omega svega, jer *ne postojiš* ako dovoljno ljudi ne obraća na tebe pažnju. Želim da moja kći nauči kako se sve na svijetu ne mjeri time koliko je često čula zato ni koliko snažno želi da nešto bude istina ni koliko ljudi je gleda. Da bi se nešto računalo kao stvarno, negdje u svemu tome mora postojati i ponešto prave, jebene *stvarnosti*. Bog zna da to nigdje drugdje neće naučiti. Tako da ću je tome morati poučiti sam. Ako se zato s vremena na vrijeme malo i naduri, što je tu je.

Jackie je podigla obrve i stisnula usne.

— Sigurna sam da si potpuno u pravu — rekla je. — Od sada ću šutjeti, dobro?

Neko vrijeme oboje smo to činili. Holly je pronašla novu ljuljačku i marljivo se vrtjela oko svoje osi da zapetlja lance.

— Shay je u jednom bio u pravu — rekao sam. — Zemlja koja obožava Celiju Bailey tone u kanalizaciju.

Jackie je coknula jezikom.

— Ne izazivaj nevolje.

— Ne izazivam. Ako mene pitaš, ne bi uopće bilo loše da propadnemo.

— Isusa ti, Francis!

— Pokušavam podići dijete, Jackie. Samo to bi već bilo dovoljno da se svako normalno ljudsko biće nasmrt uplaši. Pridodaj tome činjenicu da je pokušavam podići u okolišu gdje joj neprestano govore neka ne razmišlja ni o čemu osim o modi, slavi i masnom tkivu, da ne obraća

pažnju na čovjeka iza zastora i radije si kupi nešto lijepo... *Skamenjen* sam od straha, cijelo vrijeme. Jedva sam uspijevao držati korak s tim dok je bila mala, ali što je starija, to sam uplašeniji. Reci da sam lud, ali rado bih da odraste u zemlji gdje ljudi povremeno nemaju izbora, već se moraju usredotočiti na nešto važnije od automobila kojima se nadoknađuje dužina penisa ili Paris Hilton.

Uglova usana razvučenih u zloban, mah smiješak, Jackie je rekla:

— Znaš kako zvučiš? Kao Shay.

— O, *Isuse* moj dragi. Kad bih povjerovao da je tako, pucao bih si u glavu i prosuo mozak.

Uputila mi je napaćen pogled.

— Znam ja što tebe muči — obavijestila me. — Jučer ti je pivo loše sjelo, pa danas imaš grčeve u crijevima. Dečki su od toga uvijek živčani. Imam pravo?

Telefon mi je opet zazvonio: Kevin.

— Ma što hoćeš, jebote? — rekao sam, agresivnije nego što sam namjeravao. U onome trenutku bilo mi je logično dati mu broj telefona, ali pružiš li mojoj Obitelji mali prst, uselit će ti u kuću i početi je preuređivati. Nisam čak ni mogao isključiti telefon zbog svih onih ljudi na terenu koji su me u svakom trenutku mogli zatrebati. — Ako prokletom Kevu uvijek toliko treba da mu nešto stigne iz dupeta u glavu, nije čudo što nema djevojku.

Jackie me utješno potapšala po ruci.

— Ne obaziri se na njega. Samo pusti neka zvoni. Večeras ću ga pitati je li bilo nešto važno.

— Hvala, ne treba.

— Rekla bih da ga samo zanima kada ćete se ponovo vidjeti.

— Ne znam kako da ti ovo utuvim u glavu, Jackie: Kevinove želje ne znače mi ni koliko je crno ispod nokta. Međutim, pokaže li se da si u pravu i da ga zanima kada ćemo se vidjeti, možeš mu, s pozdravima i pusama, prenijeti moj odgovor: nikada. OK?

— Joj, Francis, prestani. Znaš da ne misliš tako.

— Mislim. Vjeruj mi, Jackie, mislim.

— Brat ti je.

— Usto je, barem se meni čini, jako dobar momak koga zasigurno

obožava širok krug prijatelja i poznanika. Ali ja tom krugu ne pripadam. Moja jedina veza s Kevinom je hir prirode koji nas je na nekoliko godina bacio u istu kuću. Sada kada više tamo ne stanujemo, ne želim imati posla s njim, baš kao ni s onim tipom na klupi preko puta. Isto se odnosi i na Carmel, isto se odnosi na Shaya, a pogotovo na mamu i tatu. Ne poznajemo se, zajedničkog nemamo jebeno ništa i na cijelom Božjem svijetu ne vidim ni jednog razloga zašto bismo se željeli družiti uz čaj i kolačiće.

Jackie će:

— Daj, priberi se više, može? Dobro znaš da nije tako jednostavno.

Telefon je ponovo zazvonio.

— Jest — rekao sam. — Baš jest.

Gurkala je otpalo lišće vrškom cipele čekajući da telefon prestane drečati. Zatim je rekla:

— Jučer si rekao da kriviš nas zbog toga što te Rosie napustila.

Duboko sam udahnuo i smekšao glas.

— Tebe ne mogu kriviti, kokice. Gotovo da si još bila u pelenama.

— Zato ti ne smeta što se nas dvoje vidamo?

Rekao sam:

— Nisam mislio da se uopće sjećaš te noći.

— Jučer sam molila Carmel da mi ispriča, nakon... Sjećam se samo pojedinih dijelova. Sve mi se pomiješalo, znaš i sam kako je.

Rekao sam:

— Taj put ne. Ta zgoda mi je kristalno jasna.

Bilo je oko tri ujutro kada je moj kompić Wiggy završio s fušerajem u noćnom klubu i pojavio se na parkiralištu da mi tutne u ruku nekoliko funti i odradi ostatak smjene. Koračao sam kući kroz posljednje raskalašene, teturave ostatke subotnje večeri, zviždukao lagano sebi u bradu i sanjario o sutrašnjem danu žaleći svakoga tko nije ja. Kada sam skrenuo za ugao Vjernog susjedstva, hodao sam kao po oblacima.

Odmah sam znao, po osjećaju ispod pazuha, da se nešto dogodilo. Pola prozora koji su gledali na ulicu, uključujući i naš, bih su jarko osvijetljeni. Kada bi čovjek stao mirno na početku ulice i oslušnuo, mogao bi iza njih čuti žamor glasova, napetih i ošamućenih od uzbuđenja.

Vrata našeg stana bila su ukrašena novim novcatim udubljenjima i

tragovima udaraca nogom. Uza zid dnevne sobe ležala je prevrnutu kuhinjska stolica, iskrivljenih i rascijepljenih nogu. Carmel je klečala na podu, odjevena u kaput preko izbljedujele spavačice cvjetnog uzorka i mela lopaticom i metlicom razbijeni porculan. Ruke su joj toliko drhtale da su joj komadići neprestano ispadali. Mama je nepomično sjedila na jednom kraju sofe, teško dišući i pritišćući rasječenu usnicu vlažnim ručnikom. Jackie se skutrila na drugom, sišući palac umotana u dekiću. Kevin je bio u naslonjaču, grizao nokte i zurio u prazno. Shay je stajao oslonjen o zid, premještajući se s noge na nogu s rukama duboko u džepovima. Oko zjenica su mu se pojavili divlji, bijeli prstenovi kao u životinje stjerane u kut, a nosnice su mu se širile dok je disao. Pod okom mu je naticala lijepa masnica. Iz kuhinje je dopiralo tatino glasno, promuklo stenjanje uz koje je povraćao u sudoper.

Rekao sam:

— Što se dogodilo?

Svi su skočili do stropa. Pet pari očiju okrenulo se prema meni, razrogačene i potpuno bezizražajne, bez treptanja. Carmel je bila u suzama.

Shay je rekao:

— Ti baš znaš pogoditi trenutak.

Nitko drugi nije rekao ni riječ. Nakon nekog vremena, uzeo sam metlicu i lopaticu iz Carmelinih ruku, nježno je posjeo na sofu između mame i Jackie pa počeo mesti. Dugo nakon toga, buka iz kuhinje pretvorila se u hrkanje. Shay je posve tiho otišao onamo i izišao iznoseći oštre noževe. Te noći nitko od nas nije spavao.

Tog tjedna je i tati netko sredio posao u fušu - četiri dana žbukanja i ništa nije trebalo prijavljivati socijalnom. Odnio je višak novca u pivnicu i počastio se s onoliko džina koliko je mogao popiti. Od džina tata počinje žaliti samoga sebe, a od samosažaljenja postane opak. Oteturao je natrag u Susjedstvo i izveo svoju predstavicu pred vratima Obitelji Daly, urlajući Mattu Dalyju neka iziđe i bori se, samo što je te večeri otišao korak dalje. Počeo se zalijetati u vrata, a kada time nije postigao ništa drugo osim da se skljoka na stube, izuo je cipelu i počeo gađati njome prozor Dalyjevih. U tom trenutku priskočili su mama i Shay pa ga pokušali odvući kući.

Tata je inače poprilično dobro primao vijesti da se primiče svršetak večeri, ali te noći imao je pun spremnik goriva. Ostatak ulice, zajedno s Kevinom i Jackie, gledao je s prozora kako naziva mamu sasušenom

starom pizdom, Shaya beskorisnim malim pederom, a Carmel, kada je izišla da im pomogne, prljavom kurvom. Mama je njega nazvala protuhom i životinjom moleći se neka umre u mukama i trune u paklu. Tata je svima trima poručio kako im je bolje da maknu ruke s njega, inače će im iste noći, čim zaspu, prerezati grkljane. U međuvremenu, iz petnih se žila trudio da ih izmlati na mrtvo ime.

To nije bilo ništa nova. Jedina razlika bila je u tome što je to do sada uvijek radio u kući. Ostati bez te granice bilo je kao ostati lišen kočnica pri brzini od sto trideset na sat. Carmel je tihim, ravnim, konačnim glasom rekla:

— Postaje sve gori.

Nitko je nije ni pogledao.

Kevin i Jackie vrištali su s prozora tati neka prestane, Shay je vrištao na njih neka se vrate unutra, mama je vrištala da je sve ovo njihova krivica zato što su natjerali tatu na pijančevanje, tata je vrištao na sve njih neka samo pričekaju da uđu u kuću. Naposljetku je netko - a sestre Harrison jedine su u ulici imale telefon - pozvao policiju. Na to se gledalo s jednakim neodobravanjem kao i na nuđenje heroina maloj djeci ili psovanje pred svećenikom. Moja obitelj uspjela je pogurati sestre Harrison tako da su izletjele ravno na drugu stranu tog tabua.

Mama i Carmel molile su pozornike da ne odvedu tatu - to bi bila neizreciva sramota - a oni su bili tako dragi da im udovolje. U ono vrijeme, obiteljsko nasilje za mnoge je policajce bilo isto što i uništavanje vlastite imovine: glupa zamisao, ali ne baš zločin. Odvukli su tatu uza stube, ostavili ga na kuhinjskome podu i otišli.

Jackie je rekla:

— Taj put bilo je stvarno gadno.

Rekao sam:

— Zaključio sam da je upravo to ono što je za Rosie prelilo čašu. Tata ju je cijeloga života upozoravao da su Mackeyi gomila prljavih divljaka. Nije ga slušala, zaljubila se u mene, uvjerala se da ja nisam takav. A onda, točno nekoliko sati prije nego što je imala staviti cijeli svoj život u moje ruke, točno u trenutku kada joj je svaka minijturna dvojba u glavi jamačno bila tisuću puta uvećana, stiže obitelj Mackey da živopisno oslika ono što joj je tata govorio: izveli su krasnu predstavu za cijelo susjedstvo, zavijali i grizli, gađali jedni druge govnama kao čopor pavijana na tripu.

Morala se zapitati kakav sam iza zatvorenih vrata. Morala se zapitati jesam li i ja, u dnu duše, jedan od njih. Morala se zapitati koliko će vremena proći prije nego što to izbije na površinu.

— Zato si otišao. Čak i bez nje.

Rekao sam:

— Smatrao sam da sam već dovoljno platio pravo na odlazak.

— Baš sam se često pitala o tome. Zašto se jednostavno nisi vratio kući.

— Da sam imao novca, uskočio bih ravno na avion za Australiju. Što dalje, to bolje.

— Još im to zamjeraš? Ili je ono sinoć bilo tek pijano blebetanje?

— upitala je Jackie.

— Aha — rekao sam. — Zamjeram. Svima ponaosob. To vjerojatno i nije fer, ali život ti je ponekad velika, stara kurva.

Telefon mi je zapištao: SMS. *Bok frank, kev je, necu te zezati znam da si zauzet ali kada mozes zvrnci ok? Trebamo popričati. Hvala.* Izbrisao sam je.

Jackie je rekla:

— Ali što ako te na koncu ipak nije napustila? Ako to nije ono što se dogodilo?

Na to nisam imao odgovor - velik dio mojega mozga nije čak ni razumio pitanje - a činilo mi se kako je više desetljeća prekasno da ga počnem tražiti. Ignorirao sam Jackie dok nije slegnula ramenima i počela popravljati ruž. Promatrao sam kako se Holly ludo vrti dok se lanci ljuljačke raspetljivaju i pozorno se usredotočio na razmišljanje o tome treba li joj staviti šal, koliko će vremena proći prije nego što se dovoljno ohladi od ljutnje da ogladni i kakvu pizzu da naručim.

10.

Pojeli smo pizzu, Jackie je otišla pokazati Gavinu koliko ga voli, a Holly me molila da je odvedem na božićno klizalište u Ballsbridgeu. Holly kliže kao vila, a ja kližem kao gorila s neurološkim oboljenjima, što je njoj, naravno, dodatna poslastica jer mi se može smijati dok se zalijećem u zidove. Kada sam je vratio Oliviji, oboje smo bili veselo iscrpljeni, opijeni svim onim konfekcijskim božićnim pjesmicama i oboje smo bili osjetno bolje volje. Kada nas je ugledala na pragu onako oznojene, raščupane i nasmiješene od uha do uha, čak se i Liv morala nevoljko nasmiješiti. Zaputio sam se u grad i popio nekoliko piva s dečkima, zatim se vratio kući - Twin Peaks nikada nisu izgledali ljepše - i počistio nekoliko jazbina sa zombijima na Xbox-u pa otišao spavati toliko uživajući u samoj pomisli na ugodan, običan dan na poslu da sam razmišljao o tome da započnem iduće jutro žvaleći vrata ureda.

Dobro sam postupio uživajući u normalnom životu dok sam ga imao. U dubini duše, čak i dok sam šakom prijetio nebu zaklinjući se da nikada više neću stupiti nogom na popločanu ulicu te vražje rupetine, znao sam da će Susjedstvo to shvatiti kao izazov. Nije mi dopustilo da iziđem pa će doći po mene.

Bio je ponedjeljak, bližilo se vrijeme ručka i upravo sam predstavio dečka koji je imao poteškoća s dilerima njegovoj novoj baki, kada mi je zazvonio telefon u uredu.

— Mackey — rekao sam.

Brian, administrator odreda, rekao je:

— Imaš privatni poziv. Želiš preuzeti? Ne bih te gnjavio, ali zvuči...
Hitno. *Najblaže* rečeno.

Opet Kevin. Mora da je tako. Još je bio prokleti mali priljepak, čak i nakon toliko godina: jedan dan me slijedi naokolo i odmah si umisli da mi je novi najbolji frend, pomoćnik, ili Bog zna što već ne.

Čim prije sasijećem to u korijenu, tim bolje.

— K vragu i sve — rekao sam, pritišćući mjesto između obrva koje je odjednom počelo pulsirati.

— Spoji ga.

— Nju — Brian će. — I ne zvuči kao da joj cvjetaju ruže. Tek toliko da te upozorim.

Bila je to Jackie, sva uplakana.

— Francis, hvala Bogu, molim te, moraš doći... *ne razumijem*, ne znam što se dogodilo, *molim* te...

— Glas joj se istopio u jauk, u visok, slabašan cvilež lišen svakog stida ili mogućnosti kontrole.

Nešto ledeno stisnulo mi je grlo.

— Jackie! — prasnuo sam. — Govori. Što se događa?

Jedva sam uspio razabrati odgovor: nešto o Hearneima, o policiji, o vrtu.

— Jackie, znam da si uzrujana, ali molim te da se pribereš, za mene, samo na tren. Duboko udahni i ispričaj mi što se dogodilo.

Lovila je dah.

— Kevin. Francis... Francis... Bože... Kevin.

Opet onaj ledeni stisak, još čvršći. Rekao sam:

— Je li mu se što dogodilo?

— On je... Francis, Bože moj... *Mrtav* je. On je...

— Gdje si sada?

— Kod mame. Pred kućom.

— Je li i Kevin tamo?

— Da... ne... ne ovdje, otraga, u vrtu, on, on...

Glas joj se opet urušio. Jecala je i hiperventilirala u isti čas. Rekao sam:

— Jackie, slušaj me. Moraš sjesti, popiti nešto i pronaći nekoga da se pobrine za tebe. Dolazim.

Već sam napola navukao jaknu. U Prikrivenom, nitko ne pita gdje si bio ujutro. Spustio sam slušalicu i potrčao.

I eto me natrag, ponovo u Vjernom susjedstvu, kao da nikada nisam ni otišao. Kada sam se prvi puta otrgnuo, pustilo me da bježim dvadeset dvije godine prije nego što je povuklo uzicu. Drugi puta, dalo mi je trideset šest sati.

Susjedstvo je opet bilo na nogama, kao i u subotu poslijepodne, samo što je ovoga puta sve bilo drukčije. Klinci su bili u školi, a odrasli na

poslu, tako da su ostali samo starci, nezaposlene majke i neradnici na socijalnoj pomoći, zabundani na britkoj hladnoći i nitko nije šetao uživajući u svježem zraku. Sve stube i svi prozori bili su pretrpani bezizražajnim, pozornim licima, ali ulica je bila prazna izuzev mog starog prijatelja vuka iz vukojebine koji se ushodao amo-tamo, stupajući kao da čuva Vatikan. Uniformirani su ih ovoga puta preduhitrili, pa su svakoga potjerali odakle je i došao prije nego što se uspjela nagomilati kritična masa. Odnekuda je dopirao dječji plač, ali osim toga je vladala mrtva tišina u kojoj se čulo tek udaljeno brujanje prometa, peta-prsti vuka iz vukojebine i polagano curenje jutarnje kiše u jarcima.

Ovog puta nije bilo kombija Centra za kriminalistička vještačenja ni Coopera, ali između policijskog automobila i mrtvačkih kola bio je parkiran lijepi, srebrni bemvejac Vatrenog. Policijska vrpca opet je bila razapeta oko broja 16, a krupan momak u civilnoj odjeći - jedan iz ekipe Vatrenog, sudeći po odijelu - pazio je da nitko ne priđe. Što god Kevina snašlo, sigurno nije bio srčani udar.

Vuk iz vukojebine nije na mene obraćao pažnju, što je bio mudar izbor. Na stubama broja 8 stajali su Jackie, moja mama i tata.

Mama i Jackie pridržavale su jedna drugu. Izgledale su kao da će se, ako se ijedna od njih makar malo pomakne, obje skljkovati. Tata je bjesomučno povlačio dimove cigarete.

Dok sam se približavao, pogledi su im se polako upirali u mene, ali u njima nije bilo ni najmanjeg znaka prepoznavanja. Djelovali su kao da me nikada nisu vidjeli. Rekao sam:

— Jackie. Što se dogodilo?

Tata je odgovorio:

— Ti si se vratio. Eto što se dogodilo.

Jackie mi je zgrabila jaknu čeličnim stiskom i čvrsto pritislula lice o moju ruku. Othrvao sam se nagonu da je odgurnem od sebe.

— Jackie, mila — nježno sam rekao — molim te, pokušaj još malo ostati pribrana, radi mene. Razgovaraj sa mnom.

Počela se tresti.

— Oh, Francis — rekla je slabašnim, začuđenim glasom. — Oh, Francis. Kako...?

— Znam, mila. Gdje je on?

Mama je turobno rekla:

— Tamo iza broja 16. U vrtu. Vani na kiši, cijelo jutro. — Naslanjala se cijelom težinom na ogradu stubišta, a glas joj je zvučao muklo i grčevito kao da je satima jecala, ali oči su joj bile jasne i suhe.

— Znamo li otprilike što se dogodilo?

Nitko nije rekao ni riječ. Mamine usne nečujno su se pomicala.

— OK — rekao sam. — Ali sto posto smo sigurni da je to Kevin?

— Da, jesmo, idiote maloumni — obrecnula se mama. Izgledala je kao da će mi svaki čas opaliti šamar. — Misliš da ne bih prepoznala dijete koje sam rodila? Malo ti je propuh u glavi, ha? Razmišljao sam o tome da je gurnem niza stube.

— Bravo — rekao sam. — Svaka čast. Carmel je krenula?

— Carmel dolazi — Jackie će. — I Shay dolazi. Samo mora, mora, mora...

Riječi su joj presahnule. Tata je rekao:

— Mora pričekati gazdu da dođe i pripazi na dućan.

Bacio je cigaretu preko ograde i gledao kako se gasi pred podrumskim prozorom.

— Dobro — rekao sam. — Nije bilo šanse da ostavim Jackie nasamo s ovo dvoje, ali ona i Carmel u stanju su pripaziti jedna na drugu. — Nema potrebe da čekate ovdje na hladnoći. Uđite unutra, popijte nešto vruće, a ja ću pokušati vidjeti što se može saznati.

Nitko se nije ni pomaknuo. Oslobodio sam jaknu iz Jackiena stiska, najnježnije što sam mogao, i ostavio njih troje da stoje na mjestu. Deseci pari očiju netremice me pratilo dok sam se vraćao ulicom do broja 16.

Krupni momak uz policijsku vrpцу bacio je pogled na moju iskaznicu i rekao:

— Detektiv Kennedy je iza kuće. Ravno niza stube, pa kroz vrata.

Bio je upozoren da ću doći.

Poduprta, širom otvorena stražnja vrata propuštala su sablasnu, sivu prugu svjetlosti u podrum i uza stube. Četvorica u vrtu sličila su prizoru iz nekog opijumskog snoviđenja. Plećati momci iz mrtvačnice u snježnobijelim kutama, strpljivo oslonjeni o nosila među visokim korovom, razbijenim flašama i koprivama debelim poput kablova. Vatreni, oštro ocrtan i hiperrealističan, pognute, zalizane glave, u crnom baloneru koji

lepeće udarajući o trošnu opeku zida, čučao je pružajući ruku u rukavici. I Kevin. Ležao je na leđima, glave okrenute prema kući, nogu raskrečenih pod nemogućim kutom. Jedna ruka ležala mu je preko prsiju, a druga je bila podvijena ispod tijela, kao da ga je netko uhvatio u polugu. Glava mu je bila divljački zabačena i okrenuta od mene, a velike, nepravilne mrlje nečeg crnog natopile su blato oko nje. Vatreni je bijelim prstima oprezno pipavao džep njegove jakne. Vjetar je zavijao preko zida, prodorno, luđački zviždeći.

Vatreni me prvi čuo ili me osjetio: podigao je pogled, povukao ruku s Kevina i uspravio se.

— Frank — rekao je, prilazeći mi. — Primi moje saučešće.

Skidao je rukavicu, spreman da se rukujemo. Rekao sam:

— Želim ga pogledati.

Vatreni je kimnuo i uzmaknuo jedan korak, mičući mi se s puta. Kleknuo sam na blato i korov, uz Kevinovo tijelo.

Smrt mu je usukala lice, ispod jagodica i oko usta. Djelovao je četrdeset godina stariji nego što će ikada biti. Gornja strana lica bila mu je ledeno bijela, a donja strana, gdje se krv zgrušala, bila je prošarana ljubičastim. Iz nosa mu se slijevao trag osušene krvi, a vilica mu se ovjesila pa se vidjelo da su mu prednji zubi slomljeni. Kosa mu se objesila i potamnijela od kiše. Jedan kapak pao mu je preko zamućena oka, kao da glupavo, prepredeno namiguje.

Kao da me netko gurnuo pod ogroman, snažan vodopad, čija mi je silina izbijala dah iz pluća. Rekao sam:

— Cooper. Trebamo Coopera.

— Već je bio ovdje.

— I?

Trenutak tišine. Vidio sam kako se dečki iz mrtvačnice pogledavaju. Zatim će Vatreni:

— Prema njegovu mišljenju, brat ti je poginuo od frakture lubanje ili od slomljena vrata.

— Kako?

Vatreni je blago rekao:

— Frank, momci bi ga sada trebali odnijeti. Dođi unutra. Tamo ćemo razgovarati. Dobro će se za njega brinuti.

Pružio je ruku prema mojem laktu, ali je bio dovoljno mudar da me ne dotakne. Pogledao sam posljednji put Kevinovo lice, taj isprazni mig i crni trag krvi, tu lagano podignutu obrvu koja je bila prvo što bih svakog jutra ugledao, pokraj sebe na jastuku, kad mi je bilo šest godina. Zatim sam rekao:

— U redu.

Dok sam se okretao da odem, čulo se teško potezanje zatvarača dok su momci otvarali vreću za leševe.

Ne pamtim kako sam se vratio u zgradu, ni kako me Vatreći otpratio uza stube da me skloni s puta momcima iz mrtvačnice. Djetinjasta sranja poput boksanja zidova ovdje nisu bila od pomoći. Obuzeo me toliki byes da sam na trenutak pomislio kako sam oslijepio. Kada mi se vid razbistri već smo bili na najvišem katu, u jednoj od stražnjih prostorija koje smo Kevin i ja obišli u subotu. Soba je bila svjetlija i hladnija nego što pamtim: netko je podigao staklo prgavog kliznog prozora, pustivši unutra trak ledene svjetlosti. Vatreći je upitao:

— Jesi OK?

Kao što utopljeniku treba zrak, tako je meni trebalo da razgovara sa mnom kao policajac s policajcem, da upakira cijeli ovaj jezivi kaos u uredne, ravnodušne rečenice preliminarnog izvješća. Glasom koji mi je zazvučao neobično tanko i daleko, rekao sam:

— S čime za sada raspolažemo?

Bez obzira na sve mane, Vatreći je ipak jedan od nas. Vidio sam da je shvatio. Kimnuo je i naslonio se na zid, prihvaćajući igru.

— Brat ti je posljednji puta viđen sinoć oko dvadeset tri i dvadeset. On, tvoja sestra Jacinta, tvoj brat Seamus, tvoja sestra Carmel i njezina obitelj objedovali su u kući tvojih roditelja kao i svake nedjelje... prekini me ako govorim ono što ti je već poznato.

Odmahnuo sam glavom.

— Nastavi.

— Carmel i njezin suprug odveli su djecu kući oko dvadeset sati. Ostali su se još neko vrijeme zadržali, gledajući televiziju i razgovarajući. Svatko je, osim tvoje majke, tijekom večeri popio nekoliko piva. Svi su suglasni da su muškarci bili pomalo pripiti, ali nipošto mrtvi pijani, a Jacinta je popila samo dvije. Kevin, Seamus i Jacinta napustili su stan

tvojih roditelja zajedno, negdje nakon dvadeset tri sata. Seamus je otišao u svoj stan na katu, a Kevin je otpratio Jacintu niz Smith Road sve do ugla New Streeta, gdje joj je bio parkiran automobil. Ponudila je Kevinu da ga poveze, ali rekao je da želi prošetati kako bi mu izvjetrilo piće. Pretpostavlja da se namjeravao vratiti putem kojim su došli, Smith's Roadom pokraj križanja s Vjernim susjedstvom, potom presjeći kroz Liberties, pa uz kanal sve do svog stana u Portobellu, ali to, razumije se, ne može potvrditi. Gledao ju je kako ulazi u automobil, mahnuli su si za rastanak i zatim se odvezla. Kada ga je posljednji put vidjela, vraćao se Smith's Roadom. To je posljednji put da je potvrđeno viđen živ.

Oko sedam sati odustao je i prestao me nazivati. Toliko sam ga zdušno ignorirao da je smatrao uzaludnim pokušati još jednom prije nego što se odlučio uhvatiti u koštac s tim, što god to bilo, sam samcat poput najvećeg idiota.

— Samo što nije otišao kući — rekao sam.

— Čini se da nije. Građevinci danas rade na susjednoj zgradi, tako da ovamo nitko nije zašao do kasno prijepodne, kada su dva klinca po imenu Jason i Logan Hearne krenuli u razgledavanje podruma, provirili kroz prozor na stubištu i dobili više nego što su očekivali. Imaju trinaest i dvanaest godina, a zašto nisu bili u školi...

— Osobno — rekao sam — jako mi je drago što nisu. Budući da su broj 14 i broj 12 prazni, nitko ne bi primijetio Kevina sa stražnjih prozora. Mogao je tjednima ondje ležati. Vidio sam na što sličje tijela nakon toliko vremena.

Vatreni mi je uputio brz, pokajnički pogled ispod oka. Malo se zanio.

— Jest — rekao je. — U pravu si. Kako bilo, zbrisali su i pozvali mamu, koja je nazvala nas i, čini se, pola susjedstva. Gospođa Hearne također je identificirala pokojnika kao tvog brata pa obavijestila tvoju majku, koja je potvrdila identifikaciju. Žao mi je što je to morala vidjeti.

Rekao sam:

— Mama je žilava.

Iza mene, negdje u prizemlju, čuli su se tupi udarci, stenjanje i struganje dok su dečki iz mrtvačnice manevrirali nosilima kroz uske hodnike. Nisam se osvrtao.

— Cooper pretpostavlja da je smrt nastupila negdje oko ponoći, plus ili minus nekoliko sati. Pridodamo li tome izjave tvoje Obitelji i činjenicu

da je pronađen u istoj odjeći koju je, prema opisima, nosio jučer navečer, mislim da možemo pretpostaviti kako se, otprativši Jacintu do automobila, zaputio ravno u Vjerno susjedstvo.

— I što se onda dogodilo? Kako je, jebemu, završio slomljena vrata?

Vatreni je duboko udahnuo.

— Iz nepoznatog razloga — rekao je — brat ti je ušao u zgradu i popeo se u ovu sobu. Zatim je, na ovaj ili onaj način, pao kroz prozor. Ako te to tješi, Cooper kaže da je smrt najvjerojatnije bila gotovo trenutačna.

Zvijezde su mi eksplodirale pred očima, kao da me netko tresnuo po glavi. Prošao sam prstima kroz kosu.

— Ne. To nema smisla. Možda je pao s vrtnog zida, nekog od zidova... — U trenutku smutnje, vidio sam spretnog, šesnaestogodišnjeg Kevina kako preskače prepreke u mračnim vrtovima, u potjeri za dudicama ispod bluze Linde Dwyer. — Nije logično da je odavde pao.

Vatreni je odmahnuo glavom.

— Zidovi s obje strane visoki su, recimo, metar osamdeset... najviše dva i dvadeset. Prema Cooperu, po ozljedama se vidi da je pao s najmanje šest metara visine. A i putanja je bila ravna. Pao je s ovog prozora.

— Ne. Kevin se užasavao ovog mjesta. U subotu sam ga gotovo morao dovući za šiju, a zatim je cijelo vrijeme kukao o štakorima, žmarcima i nesigurnim stropovima, i to sve usred bijela dana, a još smo i bili u paru. Što bi, dovraga, radio ovdje sam, i to usred noći?

— I nas zanima ista stvar. Pitao sam se je li možda morao pišati na putu kući, pa je ušao da se skloni od pogleda, ali zašto bi se penjao ovamo? Ako je planirao zalijevati vrt, bilo mu je lakše gurnuti šmrk kroz prozor na stubištu. Ne znam za tebe, ali kada se meni malo manta, ne uspinjem se stubama bez razloga.

U tom trenutku shvatio sam da mrlje na prozorskom okviru nisu prljavština, već prah za uzimanje otisaka prstiju, pa mi je postalo jasno zašto me pri prvom pogledu na Vatrenog obuzela onakva nelagoda. Rekao sam:

— Što to radiš ovdje?

Vatrenom su zaigrali kapci. Rekao je, birajući riječi:

— Isprva smo pomišljali na nesretan slučaj. Brat ti se, iz kojeg god razloga, popeo ovamo, a onda ga je nešto navelo da gurne glavu kroz

prozor... možda je čuo nešto u stražnjim vrtovima, možda mu cuga nije dobro legla pa je mislio da će povraćati. Nagnuo se kroz prozor, izgubio ravnotežu, nije se uspio na vrijeme zadržati...

Nešto ledeno pogodilo me u zatiljak. Stegnuo sam zube.

— Ali onda sam malo eksperimentirao, tek toliko da provjerim. Hamill, onaj dolje, momak pokraj vrpce? Gotovo je iste visine i građe kao tvoj brat. Potrošio sam veći dio jutra tjerajući ga da visi s tog prozora. Nema šanse, Frank.

— O čemu govoriš?

— Hamillu ovo klizno krilo dopire otprilike do vrha. — Vatreni je položio brid šake uz svoja rebra. — Da bi provukao glavu, mora saviti koljena što dovodi do spuštanja trtice čime mu se težište pomiče do unutar prostorije. Iskušali smo desetke raznih načina: rezultat je uvijek isti. Gotovo je nemoguće da netko Kevinove građe ispadne kroz taj prozor nesretnim slučajem. Usna šupljina bila mi je hladna kao led. Rekao sam:

— Netko ga je gurnuo.

Vatreni je zakopčao jaknu da zavuču ruke u džepove. Pažljivo je rekao:

— Nismo naišli na tragove borbe, Frank.

— Što želiš reći?

— Ako je silom gurnut kroz prozor, očekivao bih tragove cipela na podu, slomljeno prozorsko krilo na mjestu gdje je izletio, izlomljene nokte od pokušaja da se uhvati za napadača ili prozorski okvir, možda posjekotine i masnice nastale u tučnjavi. Ništa od toga nismo pronašli.

Rekao sam:

— Želiš reći da se Kevin sam ubio.

To je Vatrenog natjeralo da obori pogled. Rekao je:

— Želim ti reći da nije poginuo nesretnim slučajem i da nema pokazatelja da je bio gurnut. Prema Cooperu, sve njegove ozljede nastale su uslijed pada. Bio je krupan momak, a koliko ja znam, premda je sinoć bio pijan, nije bio mrtav pijan. Ne bi se predao bez borbe.

Udahnuo sam.

— U redu — rekao sam. — Priznajem. Ima smisla. Ipak, dođi na trenutak ovamo. Mislim da bih ti nešto trebao pokazati.

Poveo sam ga prema prozoru. Sumnjičavo me pogledao.

— O čemu se radi?

— Dobro pogledaj vrt iz ovoga kuta. Posebice mjesto gdje se spaja s temeljem kuće. Vidjet ćeš na što mislim.

Nagnuo se preko prozorske daske i istegnuo vrat provukavši ga ispod kliznog krila.

— Gdje točno?

Gurnuo sam ga snažnije nego što sam namjeravao. U djeliću sekunde pomislio sam da ga neću uspjeti povući natrag. Duboko u duši, dio mene jebeno je uživao u tome.

— Isuse Kriste! — Vatreni je odskočio od prozora i blenuo u mene razrogačenih očiju. — Zar si poludio?

— Nema tragova nogu, Vatreni. Nema smrskanog prozorskog krila, nema slomljenih noktiju, nema posjekotina ni masnica. Krupan si momak, posve trijezan, a izletio bi bez piska. Doviđenja i hvala vam svima na suradnji, Vatreni je napustio zgradu.

— Jebem ti... — Izravnao je jaknu i stao s nje žestoko otresati prašinu. — Nije smiješno, Frank. Usrao sam se od straha.

— Tako treba. Kevin nije bio samoubilački tip, Vatreni. Morat ćeš mi vjerovati na riječ. Nema šanse da se ubio sam.

— U redu. Onda mi reci ovo: tko mu je radio o glavi?

— Nitko koga poznajem, ali to ne znači baš ništa. Koliko ja znam, mogla mu je za guzicom biti cijela sicilijanska mafija.

Vatrenije držao jezik za zubima i pustio tišinu neka sama govori.

Rekao sam:

— Nismo bili najbolji kompići, pa što? Nisam mu morao visjeti nad glavom da bih znao kako je zdrav mladić, bez duševnih problema, bez ljubavnih problema, bez financijskih problema, sretan kao bubreg u loju. A zatim, jedne noći, ničim izazvan, odluči odlutati u napuštenu zgradu i baciti se naglavačke kroz prozor?

— Događa se i to.

— Pokaži mi jedan dokaz koji upućuje na to. Jedan.

Vatreni je zagladio kosu i uzdahnuo.

— OK — rekao je. — Ali podijelit ću to s tobom kao s kolegom policajcem, Frank. Ne kao sa članom žrtvine Obitelji. O tome nemoj pisnuti ni slova izvan ove prostorije. Jesi me čuo?

— Jasno i glasno — rekao sam. Već sam znao da se sprema nešto gadno.

Vatreni se nagnuo nad svoju pedersku aktovku, prekopao je i izvukao prozirnu plastičnu vrećicu za dokazni materijal.

— Nemoj je otvarati — rekao je.

Sadržavala je jednu malu stranicu papira iz bilježnice, požutjelu i raščetvorenu dubokim usjecima na mjestima gdje je dugo bila presavijena. Činilo se da je neispisana dok je nisam okrenuo i ugledao izbljedjeli trag penkale, a zatim je, prije nego što mi je mozak pohvatao što se događa, iz svakog mračnog zakutka provalila bujica rukopisa i pregazila me poput teretnog vlaka.

Dragi mama, tata i Nora,

Kada ovo budete čitali, već ću biti na putu za Englesku s Francisom. Oženit ćemo se, naći ćemo dobre poslove i to ne u tvornici i krasno ćemo živjeti zajedno. Jedino bih željela da vam nisam morala lagati, svakoga dana htjela sam vam svima pogledati u oči i reći da se udajem za njega, ali tata nisam znala što drugo da radim. Znam da ćeš pošiziti ali Frank NIJE propalica i NEĆE me povrijediti. S njim sam sretna. Ovo je najsretniji dan moga života.

— Dečki iz Odjela za vještačenje dokumenata morat će obaviti ispitivanja — rekao je Vatreni — ali rekao bih da smo obojica već vidjeli drugu polovicu te poruke.

Iznad prozora nebo je bilo sivobijelo, poprimajući boju leda. Hladan zapuh vjetra šibnuo je kroz prozor i s podnica podigao malen vihor zrnaca prašine koja su na trenutak zasvjetlucala pod slabom svjetlošću, a zatim pala i nestala. Odněkud se čulo pucketanje i šištanje žbuke koja se ljuštila i sipila niza zidove. Vatreni me promatrao očiju ispunjenih nečim za što sam se, za njegovo dobro, nadao da nije suosjećanje.

Rekao sam:

— Odakle ti to?

— Bilo je u unutrašnjem džepu jakne tvoga brata.

To je prekrasno zaokružilo kombinaciju jutarnjih udaraca, kao školski primjer nokauta u tri poteza. Kada sam uspio uvući nešto daha u pluća, rekao sam:

— To ne pokazuje kako je do nje došao. Čak ne pokazuje ni da ju je

baš on onamo stavio.

— Ne — složio se Vatreni, suviše mlako. — Ne pokazuje.

Zavladala je tišina. Vatrenije taktično pričekao prije nego što je ispružio ruku da uzme vrećicu s dokazima.

Rekao sam:

— Misliš da ovo dokazuje kako je Kevin ubio Rosie.

— Ništa ja ne mislim. U ovom stadiju tek prikupljam dokazni materijal.

Posegnuo je za vrećicom, a ja mu je izmakao izvan dohvata.

— Samo ti nastavi prikupljati. Čuješ?

— Morat ćeš mi to vratiti.

— Nedužan dok se ne dokaže krivnja, Kennedy. Ovo je daleko, daleko od dokaza. Upamti to.

— Hmm — neodređeno će Vatreni. — Druga stvar koju ćeš morati učiniti, Frank, jest da mi se skloniš s puta. Posve sam ozbiljan.

— Kakva slučajnost. I ja sam.

— I prije je bilo dovoljno problematično. A sada... Teško da čovjek može biti dublje emotivno angažiran. Shvaćam da si uzrujan, ali i najmanje tvoje uplitanje moglo bi ugroziti cijelu istragu, a to neću dopustiti.

Rekao sam:

— Kevin nije nikoga ubio. Ni sebe, ni Rosie, nikoga. Samo nastavi tragati za dokazima. Vatrenije zatreptao i skrenuo pogled. Nakon nekoliko trenutaka vratio sam mu njegovu dragocjenu vrećicu i otišao.

Dok sam izlazio, Vatreni je rekao:

— Hej, Frank? Barem sada sa sigurnošću znamo da te nije namjeravala ostaviti.

Nisam se osvrnuo. Još sam osjećao vrelinu njezina rukopisa koji je progorio ravno kroz tetkastu etiketu Vatrenog da mi se ovije oko ruke i sprži me do kosti. *Ovo je najsretniji dan moga života.*

Išla je k meni i gotovo uspjela stići. Dijelilo nas je desetak metara od vrlog novog svijeta u koji smo se spremali zakoračiti držeći se za ruke. Osjećao sam se kao da slobodno padam, kao da sam izbačen iz aviona pa zemlja juri prema meni i nema ručice padobrana koju bih mogao povući.

11.

Odškrinuo sam ulazna vrata i glasno ih zalupio da Vatreći čuje. Zatim sam se spustio stražnjim stubama, izišao u vrt i preskočio zid. Nisam imao vremena za baktanje s Obitelji. Na poslu se vijesti brzo šire, pogotovo kada su glasine ovako sočne. Isključio sam mobitele i brže-bolje krenuo u ured da obavijestim načelnika kako ću uzeti nekoliko slobodnih dana prije nego što mi on naloži to isto.

George je krupan momak, nadomak umirovljenja, s mlohavim, iscrpljenim licem kao u plišana baseta. Svi ga volimo, a osumnjičeni često pogriješe pretpostavljajući da ga i sami smiju zavoljeti.

— Ah — rekao je, s mukom se pridižući sa stolice kada me vidio na vratima. — Frank. — Pružio mi je desnicu preko stola. - Primi moje saučešće.

— Nismo bili bliski — rekao sam, fino mu, srčano stisnuvši ruku — ali svejedno je to šok.

— Kažu kako se čini da je sam sebi oduzeo život.

— Aha — složio sam se, opazivši oštar, pronicljiv bljesak u njegovim očima dok se spuštao natrag na stolicu. — Kažu. Da vam pamet stane od svega toga. Šefe, uštedio sam nešto godišnjeg odmora. Ako se vi slažete, unovčio bih tu svoju štednju, i to s isplatom na licu mjesta.

George si je prešao rukom preko čele i tugaljivo je opipao, glumeći da se premišlja.

— Mogu li si tvoji istražitelji to priuštiti?

— Bez problema — rekao sam. On je sve to već dobro znao: čitanje naopako vrlo je korisna vještina u životu, a dosje koji se pred njim nalazio bio je jedan od mojih. — Ništa nije u kritičnom stadiju. Samo treba malo pripaziti na njih. Sat ili dva da dovedeni papire u red, i spreman sam predati posao.

— U redu — George će s uzdahom. — Zašto ne. Predaj Yeatesu. On mora malo usporiti istragu kokainske mafije na južnoj strani, barem nakratko. Ima vremena.

Yeates je dobar. U Prikrivenima nema lažnjaka.

— Uputit ću ga u pojedinosti — rekao sam. — Hvala, šefe.

— Uzmi nekoliko tjedana. Razbistri glavu. Kakvi su ti planovi? Provest ćeš vrijeme s Obitelji? Drugim riječima, planiraš li se motati oko mjesta zločina i postavljati nezgodna pitanja. Rekao sam:

— Razmišljam o tome da se malo maknem iz grada. Možda u Wexford. Čujem da je obala krasna u ovo doba godine.

George je trljao sljepoočnice kao da ima migrenu.

— Neki seronja iz Ubojstava zaskočio me jutros u cik zore, žaleći se na tebe. Kennedy, Kenny, tako nešto. Kaže da mu ometaš istragu.

Zacvilio hrčak iz guzice.

— Muči ga PMS — rekao sam. — Darovat ću mu neki lijepi cvijetak i bit će super.

— Daj mu što god hoćeš. Samo mu nemoj dati razlog da me ponovo nazove. Ne volim kada me seronje gnjave prije nego što popijem šalicu čaja. Sjebe mi se probava.

— Bit ću u Wexfordu, šefe, sjećate se? Neću biti u prilici da pomrsim gospođici Marple končiće, čak ni kada bih želio. Samo da počistim nešto — pokazao sam svoj ured palcem preko ramena — i poći ću svojim putem, daleko od svih grbača na kojima bih mogao sjediti.

George me odmjerio ispod teških kapaka. Naposljetku je odmahnuo krupnom, mlohavom rukom i rekao:

— Samo ti čisti. Nema žurbe.

— Hvala, šefe — rekao sam. Zato toliko volimo Georgea. Jedna od odlika koje čine sjajnog načelnika odjela jest da zna kada nešto ne želi znati. — Vidimo se za nekoliko tjedana.

Već sam bio na vratima, kad me zazvao:

— Frank.

— Šefe?

— Gdje da odjel uplati donaciju u ime tvog brata? Nekoj dobrotvornoj organizaciji? Sportskom klubu?

Ponovno me pogodilo, kao podmukao udarac ravno u pleksus. Jedan trenutak ništa mi nije prelazilo preko usana. Nisam čak ni znao je li Kev bio u kakvom klubu, premda sam sumnjao da jest. Pomislio sam da bi trebalo pokrenuti dobrotvornu organizaciju baš za ovakve sjebane situacije, dobrotvorni fond koji bi mladiće slao na ronjenje oko Velikog

koraljnog grebena i spuštanje paraglajderom niz Grand Canyon, samo za slučaj da se pokaže kako im je to posljednja prilika za takvo što.

— Uplatite onima iz udruge *Žrtve ubojstava* — rekao sam. — I hvala vam, šefe. To mi mnogo znači. I zahvalite se dečkima u moje ime.

U dubini duše svaki prikriveni istražitelj vjeruje da su, u velikoj većini, momci iz *Ubojstava gomila pičkica*. Čast iznimkama, ali činjenica je da su dečki iz *Ubojstava* naši profesionalni boksači: žestoko se tuku, ali kada dobro pogledaš, svi imaju rukavice i štitnike za zube te suca koji zazvoni svojim malim zvoncem svaki puta kad netko treba uhvatiti dah ili obrisati krv. Prikriveni se tuku golim šakama, borimo se kao u uličnim tučnjavama i borimo se dok netko ne padne. Kada *Vatreni* želi upasti u kuću osumnjičenoga, ispunjava kilometre obrazaca, čeka da mu udare žigove, a zatim okuplja odgovarajuću jedinicu za upad tako da nitko ne bude povrijeđen. Ja, pak, zatrepćem plavim okicama, prodam dobru priču i ušećem, a ako me osumnjičeni odluči premlatiti na mrtvo ime, sam se moram snaći.

To mi uglavnom odgovara. *Vatreni* je navikao na borbu po pravilima. Uzimao je zdravo za gotovo da se i ja, izuzmemo li pokoji manji prijestup svojstven zločestim dječarcima poput mene, borim na isti način. Proći će mnogo vremena prije nego što shvati da moja pravila nemaju ama baš ništa zajedničko s njegovima.

Rasprostro sam gomilu dosjea po stolu tako da se, u slučaju da netko navrati, vidi kako sam zauzet primopredajom posla. Zatim sam nazvao prijatelja iz *Arhiva* i zamolio ga da mi na mejl pošalje osobni dosje svakog operativca koji radi na slučaju ubojstva *Rose Daly*. Nešto je gnjavio oko povjerljivosti, ali prije nekoliko godina kći mu se izvukla od optužbe za posjedovanje droge zato što je netko traljav zametnuo tri smotuljka koke i obrazac s njezinom izjavom, pa sam smatrao da mi duguje barem dvije veće ili četiri manje usluge. Usprkos negodovanju, slagao se sa mnom. Glas mu je zvučao kao da mu čir na želucu raste iz trena u tren, ali dosjei su stigli gotovo prije nego što smo prekinuli telefonsku vezu.

Vatreni je uposlio čak pet letećih operativaca, više nego što sam očekivao za ovako prastari slučaj - očigledno je njegovih osamdeset i koliko-već-ne posto imalo težinu među dečkima iz *Ubojstava*. Četvrti leteći bio je točno onakav kakav mi je trebao. *Stephen Moran*, dvadeset šest godina, kućna adresa u *North Wallu*, odličan uspjeh na državnoj

maturi, iz škole ravno na Templemore, niz sjajnih stručnih procjena, tek se prije tri mjeseca oslobodio uniforme. Fotografija je prikazivala mršavog klinca raščupane, riđe kose i pozornih, sivih očiju. Dečko iz dublinške radničke Obitelji, oštrouman, odlučan, u traci za pretjecanje, a usto - hvala nebesima na malenim početnicima - suviše zelen i nabrijan da bi propitivao ono što bi mu glavni istražitelj mogao natuknuti. Mladi Stephen i ja izvrsno ćemo se slagati.

Spremio sam Stephenove podatke u džep, temeljito izbrisao elektroničku prepisku, a zatim nekoliko sati proveo brižno pripremajući svoje slučajeve za primopredaju s Yeatesom.; Samo bi mi još trebalo da me nazove u pogrešnom trenutku kako bih mu nešto pojasnio. Obavili smo urednu, brzu primopredaju - Yeates je imao dovoljno pameti da mi ne izražava nikakvo saučešće osim pljeska po ramenu i obećanja da će se za sve pobrinuti. Zatim sam spakirao stvari, zatvorio vrata ureda i zaputio se prema Dublinškome dvorcu, sjedištu Odjela za ubojstva, vrbovati Stephena Morana.

Da je netko drugi rukovodio istragom, Stephena ne bi bilo tako lako pronaći. Mogao je završiti s poslom u šest, sedam ili osam, a ako je bio na terenu, možda se ne bi gnjavio povratkom u ured samo da bi predao papire prije odlaska kući. Ali poznajem ja Vatrene. Prekovremeni sati kod glavešina izazivaju tahikardiju, a papiri ih dovode do orgazma pa dečki i cure koji rade za Vatrene izlaze s posla točno u pet, kad ispune sve potrebne obrasce. Pronašao sam klupu u parku dvorca s dobrim pogledom na ulaz i lijepim protu-vatrenim zaklonom od grmlja, zapalio cigaretu i čekao. Nije čak ni kišilo. Toga dana sve mi je išlo baš kao po loju.

Jednu stvar nisam uspijevaio izbaciti iz glave kao da je ondje čvrsto zalijepljena: Kevin nije imao baterijsku svjetiljku. Da jest, Vatrene bi je sigurno spomenuo da potkrijepi svoju teorijicu o samoubojstvu. A Kevin nikada nije radio opasna sranja, osim kada bi za to imao prokleta valjan razlog. Meni i Shayu prepuštao je da radimo gluposti »samo zato što možemo«. U cijelom Dublinu nije bilo dovoljno konzervi Guinnessa da ga navedu na pomisao kako bi bilo zabavno lunjati po broju 16, sam samcat i po mrklom mraku, iz čiste dosade ili zezancije. Ili je prolazeći onuda čuo ili ugledao nešto zbog čega je zaključio da mu ne preostaje drugo nego ući i istražiti - nešto previše hitno da bi pozvao pojačanje, a opet dovoljno nenametljivo da to nitko drugi u ulici ne primijeti - ili ga je iznutra pozvao netko tko je, kao čarolijom, znao da će Kev proći križanjem s Vjernim

susjedstvom upravo u to vrijeme.

Ili je samo srao pred Jackie. Zapravo je krenuo ravno u tu zgradu, da se susretne s nekim tko je došao pripravan.

Spustio se mrak, a ja sam pod nogama skupio već finu hrpicu opušaka prije nego što su, kao što sam i očekivao, točno u sedamnaest nula-nula kroz ta vrata izišli Vatreni i njegov posilni pa se zaputili prema parkingu. Vatreni je živahno koračao uzdignute glave i mahao aktovkom pripovijedajući neku zgodu kojoj se klinac lasičjeg lica smijao po službenoj dužnosti. Gotovo prije nego što su odmaknuli, izišao je i moj dečko Stephen, hrvajući se istodobno s mobitelom, ruksakom, biciklističkom kacigom i dugim šalom. Bio je viši nego što sam očekivao, a glas mu je bio dublji, s nekom neuglađenom notom zbog koje je zvučao mlađi nego što jest. Nosio je sivi baloner, jako dobre kvalitete i jako, jako nov - spiskao je cijelu ušteđevinu kako bi bio siguran da će se uklopiti među dečke iz Ubojstava.

Dobro je bilo to što su mi ruke odriješene. Stephen će možda biti u nedoumici treba li ćaskati sa žrtvinim bratom, ali kladio bih se da ga izravno na mene nisu upozorili. Cooper je jedno, ali Vatreni ni u ludilu ne bi nekom sitnom letećem operativcu dao do znanja da ga ugrožava netko kao ja. Vatreni ima toliko prenapuhan osjećaj za hijerarhiju da će se to, na koncu konca, pokazati korisnim. U njegovu svijetu, policajci u uniformi su potrčci, leteći su roboti i jedino detektivi odjela i oni iznad njih zaslužuju ikakvo poštovanje. Imati takav stav uvijek je jako loše, ne samo zbog svega što štošta propuštaš, već i zbog silnih slabih točaka koje si stvaraš. Kao što sam već rekao, oduvijek sam imao dobro oko za slabe točke.

Stephen je prekinuo vezu i gurnuo mobitel u džep, pa sam bacio cigaretu i iskoračio iz parka ravno pred njega.

— Stephen.

— Da?

— Frank Mackey — rekao sam, pruživši ruku. — Prikriveni istražitelj.

Opazio sam kako su mu se oči raširile, tek zericu, od straha, poštovanja ili od nečega između toga. Tijekom godina, posijao sam i zalijevao velik broj zanimljivih legendi o sebi, neke istinite i neke lažne, ali sve korisne, pa stalno tako reagiraju na mene. Stephen je barem odradio pristojan pokušaj da to prikrije, što sam smatrao pohvalnim.

— Stephen Moran, Odjel općeg kriminaliteta — rekao je, stegnuvši mi

ruku tek nijansu prečvrsto i gledajući me u oči tek nijansu predugo. Mali je davao sve od sebe da ostavi dobar dojam.

— Drago mi je, gospodine.

— Zovi me Frank. Mi u Prikrivenom ne zamaramo se s »gospodine«. Već te duže vrijeme imam na oku, Stephene. O tebi često jako dobro govore.

Uspio je prikriti crvenilo zajedno s radoznalošću.

— Uvijek me obraduje kada to čujem.

Mali mi se počeo sviđati.

— Prošećimo malo — rekao sam i zaputio se natrag prema parku jer će uskoro iz zgrade izići još letećih i momaka iz Ubojstava. — Da te pitam nešto, Stephene. Postao si detektiv prije tri mjeseca, jesam li u pravu?

Hodao je kao tinejdžer, dugim, skakutavim koracima, kao da ima više energije nego što je tijelo može zadržati.

— Tako je.

— Svaka čast. Ispravi me ako griješim, ali ne vidim te kao nekoga tko želi ostatak karijere provesti u Odjelu općeg kriminaliteta, cupkajući za svakim glavnim istražiteljem koji tog tjedna pucne prstima. Imaš prevelik potencijal za takvo što. Prije ili poslije, poželjet ćeš rukovoditi vlastitim istragama. Jesam li u pravu?

— Takav je plan.

— Na koji odjel ciljaš?

Ovoga se puta nešto malo crvenila uspjelo probiti.

— Ubojstva ili Prikrivene policijske radnje.

— Imaš ukusa — rekao sam, cereći se. — Znači, rad na slučaju ubojstva za tebe je ostvarenje sna, ne? Zabavljaš se?

Stephen je oprezno rekao:

— Puno učim.

Grohotom sam se nasmijao.

— Ma vraga učiš. To znači da te Vatrene Kennedy tretira kao svoju dresiranu čimpanzu. Koja ti je zaduženja dodijelio, kuhanje kave? Podizanje njegovih odijela s kemijskog? Krpanje njegovih čarapa?

Ugao Stephenovih usana nevoljko je zatitrao.

— Prepisujem izjave svjedoka u računalo.

— Oh, krasno. Koliko riječi u minuti možeš natipkati?

— Ne smeta mi to. Hoću reći, najnoviji sam, znate? Svi ostali već su skupili po nekoliko godina iskustva. A netko mora i...

Junački se borio da sve zvuči kako treba.

— Stephen — rekao sam. — Diši malo. Ovo nije test. Šteta je držati te na administrativnim poslovima. To znaš ti, to znam ja, a da se Vatreći udostojao potrošiti deset minuta na čitanje tvog dosjea, znao bi i on. — Pokazao sam klupu ispod ulične svjetiljke gdje sam mu mogao vidjeti lice, a bila je zaklonjena od svih glavnih ulaza. — Sjednimo.

Stephen je spustio ruksak i kacigu na pod, pa sjeo. Usprkos laskanju pogled mu je bio oprezan, što je bilo dobro.

— Obojica smo zauzeti ljudi — rekao sam spustivši se do njega na klupu — pa ću odmah prijeći na stvar. Zanimalo bi me kako se snalaziš u ovoj istrazi. Iz tvoga kuta, ne iz gledišta detektiva Kennedyja, budući da obojica znamo koliko bi od toga bilo koristi. Nema potrebe za diplomatskim odgovorima: ovo je posve povjerljiv razgovor, u četiri oka.

Vidio sam da mu mozak munjevito radi, ali namjestio je posve pristojno pokeraško lice tako da nisam mogao dokučiti u kojem smjeru ide.

— Čuti kako se snalazim. Što točno time mislite?

— Sastajali bismo se s vremena na vrijeme. Možda bih te počastio kriglom ili dvije. Ti bi mi ispričao na čemu posljednjih nekoliko dana radiš, što o tome misliš i kako bi ti postupio da si na čelu istražiteljskog tima. A ja ću vidjeti što mislim o tvom radu. Kako ti to zvuči?

Stephen je s klupe podigao zalutali otpali list i stao ga pažljivo presavijati po žilicama.

— Mogu li s vama iskreno razgovarati? Kao da nismo na dužnosti. Kao muškarac s muškarcem. Raširio sam ruke.

— Stephen, prijatelju, pa nismo na dužnosti. Nisi primijetio?

— Želio sam reći...

— Znam što si želio reći. Opusti se, prijatelju. Reci sve što ti pada na um. Bez posljedica.

Podigao je s lista mirne, sive, inteligentne oči prema mojima.

— Priča se da ste za ovaj slučaj osobno zainteresirani. Sada i dvostruko.

— To baš i nije državna tajna. Pa?

— Sve mi to zvuči — Stephen će — kao da tražite da budem vaš doušnik u istrazi o ubojstvu i podnosim vam izvješća.

Veselo sam rekao:

— Možeš na to i tako gledati, ako želiš.

— Ne mogu reći da sam baš oduševljen time.

— Zanimljivo. — Pronašao sam cigarete. — Pušiš?

— Ne, hvala.

Nije toliko zelen koliko se činilo na papiru. Koliko god mi se mali želio dodvoriti, odbijao je biti ičija kurva. Inače bih na to gledao s odobravanjem, ali trenutačno nisam bio raspoložen za ples na prstima oko njegove tvrdoglavosti. Zapalio sam i otpuhnuo kolute dima prema prljavožutoj svjetlosti svjetiljke.

— Stephene — rekao sam. — Moraš dobro o tome razmisliti. Pretpostavljam da te brinu tri aspekta svega ovoga: učestalost obveza koje iz toga proizlaze, pitanje etike i moguće posljedice. Jesam li u pravu?

— Više ili manje, da.

— Počnimo s obvezama. Neću od tebe tražiti detaljna izvješća o svemu što se događa u prostorijama istražiteljskog tima. Postavljat ću ti posve određena pitanja na koja ćeš moći odgovoriti uz vrlo malo truda i vremena. Govorimo o dva ili tri sastanka tjedno od kojih ni jedan, budeš li imao pametnija posla, ne mora trajati duže od petnaestak minuta, plus možda oko pola sata istraživanja uoči svakog sastanka. Zvuči li to kao nešto s čim bi se mogao nositi, onako teoretski?

Nakon nekoliko trenutaka, Stephen je kimnuo.

— Ne radi se o tome da imam pametnija posla...

— Odlično. Sljedeće, moguće posljedice. Istina, detektiv Kennedy bi vjerojatno napravio najveći histerični ispad koji je svijet ikada vidio kad bi doznao da ti i ja razgovaramo, ali nema razloga da dozna. Već ti je trebalo postati jasno da sam jako, jako dobar u držanju jezika za zubima. A ti?

— Nisam cinkaroš.

— Nisam ni mislio da jesi. Drugim riječima, rizik da te detektiv Kennedy uhvati i pošalje u magareću klupu je minimalan. I još nešto, Stephene. Imaj na umu da ovo nisu jedine moguće posljedice. Iz ovoga može još svašta proizaći.

Pričekao sam dok nije upitao:

— Kao što?

— Kada sam rekao da imaš potencijala, nisam ti samo mazao oči. Upamti, ovaj slučaj neće trajati dugo, a čim završi, vraćaš se u kavez s letećima. Veseliš se tome?

Slegnuo je ramenima.

— To je jedini način da upadnem u odred. Što se mora nije teško.

— Istraživati krađe automobila i razbijene prozore, čekati da netko poput Vatrene Kennedyja zazviždi pa da mu nekoliko idućih tjedana smiješ donositi sendviče. Naravno, što se mora nije teško, ali neki to moraju jednu godinu, a neki dvadeset. Da imaš izbora, kada bi se ti, osobno, želio odande izvući?

— Čim prije, tim bolje. Naravno.

— To sam i mislio. Jamčim ti, doista ću pažljivo pratiti tvoj rad, baš kao što sam rekao. A kad god se otvori mjesto u mom odredu, sjetim se onih koji su za mene obavili dobar posao. Za svog prijatelja Vatrene to baš ne mogu jamčiti. Reci mi nešto, među nama: zna li uopće kako se zoveš? Stephen nije odgovorio.

— Dakle — rekao sam — mislim da smo time riješili pitanje posljedica, ne? Preostaje nam još samo etičnost situacije. Tražim li išta što bi moglo kompromitirati tvoj rad na slučaju ubojstva?

— Za sada, ne.

— Niti ne planiram. Ako u bilo kojem trenutku osjetiš da naša suradnja ugrožava tvoju sposobnost da se potpuno posvetiš službenim dužnostima, samo mi to daj do znanja i nećeš me više nikada čuti niti vidjeti. Imaš moju riječ. — Uvijek im, uvijek ponudi mogućnost izlaza koju nikada neće imati priliku iskoristiti. — Pošteno?

Nije djelovao posve uvjeren.

— Jest.

— Tražim li od tebe da se oglušiš o ičije zapovijedi?

— Sad već tražimo dlaku u jajetu. OK, detektiv Kennedy nije mi naložio da ne razgovaram s vama, ali samo zato što mu ta mogućnost uopće nije pala na pamet.

— Pa? Trebao je pretpostaviti. Ako nije, to je njegov problem, a ne tvoj ili moj. Ništa mu ne duguješ.

Stephen je prošao rukom kroz kosu.

— Ipak, nešto mu dugujem — rekao je. — On me izabrao za rad na slučaju. U ovom trenutku, on mi je šef. Pravila nalažu da slušam njegove zapovijedi. Samo njegove.

Ostao sam otvorenih usta.

— *Pravila?* Koji ku...? Učinilo mi se da si rekao kako si bacio oko na Prikriveni. Zar si me samo vukao za jaja? Ne volim kad me se vuče za jaja, Stephene. Stvarno ne volim.

Naglo se uspravio.

— Ne! Naravno da bih... Što vi to... stvarno *želim* u Prikriveni!

— Zar misliš da si mi tamo možemo priuštiti da po cijele dane sjedimo i čitamo knjižicu s *pravilima*? Zar misliš da sam preživio tri godine na tajnom zadatku, najdublje ubačen među trgovce *drogom* tako što sam se držao *pravila*? Reci da se zezaš, mali. Molim te. Reci da nisam svoje vrijeme bacao u kanalizaciju svaki put kad sam uzeo tvoj dosje u ruku.

— Nisam nikada tražio da čitate moj dosje. Koliko ja znam, možda ga do ovog tjedna nikada niste ni vidjeli. Dok vam nije zatrebao netko tko radi na ovom slučaju.

Svaka čast malom.

— Stephen. Nudim ti priliku za koju bi svaki leteći operativac u policiji, svaki momak s kojim si prolazio obuku, svaki momak kojeg ćeš sutra na poslu vidjeti, prodao vlastitu baku. A ti ćeš je odbaciti zato što ne mogu dokazati da sam ti poklanjao dovoljno *pažnje*?

Sav se zacrvenio ispod pjegica, ali nije uzmaknuo.

— *Ne*. Samo pokušavam *ispravno* postupiti.

Bože dragi, stvarno je mlad.

— Ako to već nisi do sada shvatio, prijatelju, bolje ti je da zapišeš i naučiš napamet: ispravan postupak nije uvijek onaj koji je naveden u tvojoj zgodnoj, maloj knjižici s *pravilima*. Ovo što ti nudim praktički je prava prikrivena istraga. Takva zaduženja uvijek prati poneka etička dvojba. Ne možeš li se s tim nositi, pravo je vrijeme da to saznaš.

— Ovo je drugo. To je tajni zadatak protiv vlastitog tima.

— Sunašce, zaprepastio bi se da znaš koliko su takvi slučajevi česti. Zaprepastio. Kao što sam već rekao, ako se ne možeš nositi s tim, ne samo da to moraš saznati ti, nego i ja. Možda bismo obojica trebali ponovno

razmisliti o tome što očekujemo od tvoje karijere.

Stephenu su se kutovi usana zategnuli.

— Ne učinim li to — rekao je — mogu zaboraviti mjesto u Prikrivenom.

— Ali ne iz inata, mali. Nemoj se zavaravati. Da mi neki frajer poševi obje sestre istovremeno i stavi video na YouTube, i dalje bih oduševljeno radio s njim dok god smatram da obavlja dobar posao. Ali ako mi jasno pokažeš da stvarno nisi podoban za obavljanje prikrivenih radnji, tada nećeš dobiti moju preporuku. Pa ti reci da sam lud.

— Mogu li dobiti nekoliko sati da razmislim?

— Ne — rekao sam, bacivši cigaretu. — Ako nisi u stanju brzo reagirati, ne moraš reagirati uopće. Moram obići neka mjesta i posjetiti neke ljude, a siguran sam da moraš i ti. Reći ću ti na što se sve ovo svodi, Stephene. Idućih nekoliko tjedana možeš biti tajnica Vatrenom Kennedyju ili možeš biti moj detektiv. Što od toga više sličići onome za što si se prijavio?

Stephen se ugrizao za usnicu i omotao jedan kraj šala oko ruke.

— Ako ćemo surađivati — rekao je. — Ako. Što ćete sve željeti znati? Samo za primjer?

— Samo za primjer, kada dođu daktiloskopski rezultati, jako bi me zanimalo čuti čiji su se otisci, ako ih je uopće bilo, našli na tom koferu, na sadržaju kofera, na dvije polovice poruke i prozoru s kojega je Kevin pao. Također će me zanimati detaljan opis njegovih ozljeda, po mogućnosti s grafičkim prikazima i obdukcijским izvješćem. To bi moglo biti dovoljno za neko vrijeme. Tko zna, možda se pokaže da je to sve što će mi uopće trebati. A to bi sve trebalo stići u idućih nekoliko dana, ne?

Nakon nekoliko trenutaka Stephen je duboko uzdahnuo, ostavljajući bijeli trag u ledenom zraku, i podigao glavu.

— Bez uvrede — rekao je — ali prije nego što počnem sipati povjerljive podatke o slučaju ubojstva potpunom neznancu, volio bih vidjeti nekakvu iskaznicu.

Prasnulo sam u smijeh.

— Stephene — rekao sam pronalazeći iskaznicu — ti si čovjek po mojoj mjeri. Ti ja ćemo si pasati.

— Aha — reče Stephen pomalo kiselo. — Nadam se.

Gledao sam kako saginje svoju neorganiziranu, riđu glavu nad iskaznicom i samo na trenutak, ispod snažnog, pobjedničkog bubnjanja - *Nabijem te, srdašce Vatreno, klinac je sada moj* - osjetio sam blago pulsiranje naklonosti prema tom dečku. Bilo je lijepo imati nekoga na svojoj strani.

12.

Nisam mogao duže odgađati povratak kući. Otišao sam u Burdock's da se pokušam malo očeličiti - pomisao na Burdock's jedino je što me ikada mamilo na povratak u Liberties - ali čak ni najbolji dimljeni bakalar s krumpirićima nije svemoguć. Poput većine prikrivenih istražitelja, ni ja baš ne znam što je strah. Ušetavao sam na sastanke s ljudima koji su imali najozbiljniju namjeru da me rasijeku na lako prenosive komadiće i umjetnički poslože ispod najbliže betonske ploče, ne prolivši ni kapi znoja. Od ovoga sam se, međutim, usrao ko' grlica. Govorio sam si isto što sam rekao mladom Stephenu: gledaj na to kao na tajni zadatak, neustrašivi istražitelj Frankie u najopasnijoj misiji, u raljama smrti.

Stan se potpuno promijenio. Kuća je bila otključana, a čim sam zakoračio u predsoblje, zapahnuo me val koji se dovaljao niza stube: toplina, glasovi, miris kuhanog viskija s klinčićima, sve me to zapahnulo kroz otvorena vrata. Grijanje je bilo odvrnuto do kraja, a dnevna soba pretrpana ljudima koji su plakali, grlili se i okupljali da bi razmijenili mišljenja i uživali u užasu svega što se dogodilo, donoseći pakiranja od šest piva, dojenčad ili pladnjeve kupovnih EasySingleovih sendviča prekrivenih plastičnom folijom. Čak su i Dalyjevi došli. Gospodin Daly izgledao je napeto kao puška, a gospođa Daly kao da je progutala neke vesele bombončice snažna djelovanja, ali smrt je ipak nadjačala sve prigovore. Nagonski sam odmah locirao tatu, ali on je sa Shayem i nekolicinom momaka uspostavio mušku zonu nasred kuhinje, s cigaretama, limenkama piva i razgovorom od jednosložnih rečenica, i činilo se da je za sada pod kontrolom. Na stolu ispod Svetog srca Isusova, među cvijećem, telegramima sućuti i električnim svijećama, bile su izložene Kevinove fotografije: novorođeni Kevin kao debela, crvena kobasica, na krizmi u šminkerskom bijelom odijelu kao iz Miami Vicea, na plaži s ekipom glasnih, preplanulih mladića koji mašu kričavim koktelima.

— Tu si — obrecnula se mama, odgurnuvši putem nekoga laktom. Preodjenula se u nevjerojatnu kućnu haljinu boje lavande koja je bjelodano bila sam vrh njezine modne kolekcije i činilo se da se tog poslijepodneva fino isplakala. — Nisi baš žurio, je li?

— Došao sam najbrže što sam mogao. Kako se držiš?

Zgrabila me za meki dio ruke štipajući me poput jastoga, što sam dobro pamtio.

— Dolazi ovamo. Onaj tip s tvog posla, onaj s uglatom vilicom, kaže da je Kevin ispao kroz prozor.

Očigledno je odlučila doživjeti to kao osobnu uvredu. Kod mame nikada ne znaš čime ćeš to zaslužiti. Rekao sam:

— Da, tako se barem čini.

— Nikada nisam čula veću hrpu bljezgarija. Prijatelj ti priča dupetom. Idi k njemu i slobodno mu reci da naš Kevin nije jebeno retardiran i da nikada u životu nije ispao kroz prozor.

A Vatreni je, eto, mislio da će kolegi napraviti uslugu ublaži li ubojstvo prikazujući ga kao nesretan slučaj. Rekao sam:

— To ću mu svakako prenijeti.

— Neću da ljudi pomisle kako sam odgojila tupana koji nije znao ni nogu pred nogu staviti. Nazovi ga i reci mu. Gdje ti je telefon?

— Mama, radno vrijeme je završilo. Budem li ga sada gnjavio, samo ću ga izivcirati. Ujutro ću, može?

— E, nećeš. To kažeš samo da me ušutkaš. Znam te, Francis Mackey: oduvijek si bio lažljivac i oduvijek misliš da si pametniji od ostalih. E pa, samo da znaš, ja sam ti mama i od mene nisi pametniji. Nazvat ćeš tog tipa iz ovih stopa, dok te ja gledam.

Pokušao sam osloboditi ruku, ali to je samo pojačalo čelični stisak.

— Bojiš se vlastitog kolege, je li? Daj taj telefon pa ću mu sama reći, ako ti nemaš muda. Hajde, daj ga. ^

— Što ćeš mu reći? — upitao sam. To je bila pogreška: nivo ludila rastao je velikom brzinom i bez moje pomoći. — Baš me zanima. Ako Kevin nije ispao kroz taj prozor, što misliš da mu se dogodilo, dovraga?

— Nemoj ti meni psovati — otrešla se mama. — Lupio ga je auto, razumije se. Netko se pijan vraćao s božićne proslave i pogazio našeg Kevina a onda je... slušaš ti mene?... umjesto da se suoči s tim kao muško, odnio našeg sirotog dečka u taj vrt nadajući se da ga nitko neće pronaći.

Šezdeset sekundi u njezinoj blizini i već mi se vrtjelo u glavi. Nije pomoglo to što sam se, kad se sve zbroji, više-manje slagao s njom.

— Mama. Nije tako bilo. Ni jedna od njegovih ozljeda ne upućuje na prometnu nesreću.

— Onda mrdni dupetom i saznaj što mu se dogodilo! To je tvoj posao, tvoj i onog tvog kolege fićfirića, a ne moj. Odakle bih ja znala što mu se dogodilo? Izgledam ti kao detektivka?

Ugledao sam Jackie kako s pladnjem sendviča izlazi iz kuhinje, presreo joj pogled i očima signalizirao najhitniji bratski poziv upomoć. Tutnula je pladanj najbližem tinejdžeru i probila se do nas. Mama se još nije zaustavljala (*»ne upućuje, ma slušaj ga samo, što si ti umišljaš da si...«*), ali Jackie me primila ispod ruke i užurbano rekla ispod glasa:

— Dođi sa mnom, obećala sam teti Concepti da ću joj dovesti Francisa čim stigne, *a poludjet će ako ćemo otezati*. Bolje da idemo.

Bio je to dobar potez: teta Concepta zapravo je mamina tetka i jedina osoba u blizini koja bi je mogla nadjačati u psihološkoj borbi na život i smrt. Mama je šmrknula i oslobodila me rakovskog stiska, prostrijelivši me pogledom da me upozori kako još nismo završili, nakon čega smo Jackie i ja uzeli dah i zaronili u mnoštvo.

Bila je to, bez konkurencije, najbizarnija večer moga života. Jackie me vodila stanom predstavljajući me nećaku i nećakinjama, Kevinovim bivšim djevojkama - od Linde Dwyer dobio sam pregršt suza i zagrljaj duplih D košarica - novim obiteljima mojih starih prijatelja, četvorici nezamislivo izbezumljenih kineskih studenata koji su stanovali u podrumskom stanu, a sada su pristojno stajali jedan uz drugoga oslonjeni o zid s netaknutim limenkama Guinnessa u rukama, trudeći se sve ovo doživjeti kao iskustvo koje će obogatiti njihovo poznavanje drugih kultura. Neki momak zvan Masni tresao mi je ruku dobrih pet minuta razdragano se prisjećajući kako su njega i Kevina uhvatili u krađi stripova. Jackien Gavin nespretno me pljesnuo po ramenu i promumljao nešto iz dubine duše. Carmelini klinci zurili su u mene s četiri plava oka, sve dok drugo najmlađe - Donna, za koju su svi tvrdili da može čovjeka nasmijati do suza - nije briznula u glasno, štucavo jecanje.

Oni su bili najlakši dio. U toj su se sobi zatekla gotovo sva lica iz davnine: klinci s kojima sam se tukao i hodao u školu, žene koje su me tukle po guzici kada bih im zablatio oprane podove, muškarci koji su mi davali novac da odem do trgovine i kupim im dvije cigarete, ljudi koji su me gledali i vidjeli malog Francisa Mackeya koji divlja ulicama, leti iz škole zbog drske jezičine i koji će, samo čekaj i vidjet ćeš, završiti kao svoj otac. Nitko od njih nije si sličio. Izgledali su kao pokušaj nekog

vizažista da osvoji Oscara, kao da su im mlohawe laloke, veliki trbusi i pročelawa tjemena prostački nalijepljena preko pravih lica koja sam poznao. Jackie me upućivala prema njima šapćući mi imena na uho. Ostavio sam je u uvjerenju da ih ne prepoznajem.

Zippy Hearne pljesnuo me po leđima i rekao mi da mu dugujem petaka: konačno je uspio povaliti Mauru Kelly, premda ju je, da bi mu to pošlo za rukom, morao oženiti. Mama Linde Dwyer pobrinula se da kušam njezine specijalne sendviče s jajima. Opazio sam pokoji sumnjičav pogled s druge strane prostorije, ali Susjedstvo me uglavnom odlučilo dočekati raširenih ruku. Očigledno sam toga vikenda dobro odigrao adute, a i dobra porcija teškog gubitka uvijek dobro dođe, pogotovo ovako servirana s umakom od skandala. Jedna od sestara Harrison - smežurana na Hollynu visinu, ali začudo još živa - zgrabila me za rukav i propela se na prste da mi, upinjući se iz sveg svojeg slabašnog glasa, kaže da sam odrastao u pravog ljepotana.

Kada sam se napokon uspio otrgnuti od svih i pronaći si lijepo, hladno pivo i neupadljiv kut, osjećao sam se kao da sam prošao niz nadrealnih psiholoških pokusa, pažljivo osmišljenih da me beznadno dezorijentiraju. Naslonio sam se na zid, pritisnuo limenku piva na vrat i pokušao nikome ne gledati u oči.

Raspoloženje u sobi počelo je rasti, kao što je uobičajeno na karminama: ljudi se iscrpe od bola i moraju predahnuti prije nego što mu se vrata. Postajalo je sve glasnije i sve se više ljudi gomilalo u stanu, a ekipa mladića pokraj mene čak je prasnula i u smijeh:

— I baš kad je autobus kretao, kužiš, Kev se nagne kroz prozor držeći prometni čunđ ovako pred ustima i kroz njega se zadere drotovima »KLEKNITE PRED ZODOM!«...

Netko je odgurnuo stolić da raščisti prostor ispred kamina, a netko drugi dovukao Sallie Hearne da povede pjesmu. Odradila je obavezni dio nećkanja, ali posve očekivano, čim joj je netko dodao kapljicu viskija da pročisti grlo, začulo se: »Bile tri lijepe cure iz Kimmagea...«, na što se pola prostorije nadovezalo kao jeka: »Iz Kimmagea...« Svaka zabava u mojem djetinjstvu započinjala je na isti način, još otkako smo se ja, Rosie, Mandy i Ger skrivali ispod stola kako bismo izbjegli da nas pošalju u zajednički krevet za klince u gostinjskoj sobi. Danas je Ger bio toliko ćelav da sam u njegovoj ćeli mogao provjeriti jesam li se dobro obrijao.

Ogledao sam se po prostoriji i pomislio: *Netko od njih*. Taj ovo nipošto ne bi propustio. To bi svima upalo u oko, a taj tip jako, jako dobro čuva prisebnost i stapa se s okolinom. Netko u ovoj sobi, tko pije našu cugu, razbacuje se cendravim uspomenama i pjeva sa Sally.

Kevovi kompići još su se uvijek valjali od smijeha i nekoliko ih je jedva dolazilo do daha:

— ...samo što je prošlo već deset minuta kad što smo napokon prestali pišati od smijeha, kopčaš? I tek *tada* smo se sjetili koliko kasnimo pa smo skočili na prvi bus koji je došao, nismo imali jebenog *pojma* kamo vozi...

»...A kad došlo bi do kavge, najjači bio bih ja...« Čak se i mama, na sofi, zaštitnički stiješnjena između tete Conceptione i njezine zastrašujuće prijateljice Assumpte, pridružila pjesmi: crvenih očiju, s rupčićem ispred nosa, ali podignute čaše i isturenih podbradaka kao pravi borac. Čopor djece visoke do koljena trčkarao je naokolo odjeven u najbolju odjeću, stežući čokoladne kekse i budnim okom motreći svakoga tko bi mogao zaključiti da im je vrijeme za spavanje. Još koji tren i početak će se skrivati ispod stola.

— I tako smo sišli s busa misleći da smo negdje u Rathminesu, a tulum je bio u *Crumlinu*, pa nije bilo nikakve šanse da stignemo. A Kevin je rekao: »Dečki, petak je navečer, uokolo je sve puno studenata, *mora* biti tulumu u blizini... «

Soba se usijala. Miris je bio raskošan, neobuzdan i dobro poznat: kuhani viski, duhanski dim, parfemi za svečane prigode i znoj. Sallie je zadigla suknu i između dvije strofe otplesala par koraka ispred ognjišta. Još se znala mrdati. »Nakon dvije-tri kupe pomahnita skroz...«

Dečki su stigli do poante priče:

— ...i do kraja večeri, Kev je pokupio najboljeg komada na tulumu! — Svijali su se urlajući od smijeha i kucali se limenkama u čast Kevinovih davnih uspjeha.

Svaki prikriveni istražitelj zna kako ništa nije gluplje od toga da povjeruješ da nekamo pripadaš, ali ova zabava bila je u mene ugrađena davno prije te lekcije. Pridružio sam se pjesmi:

— Pomahnita skroz...

Kada me Sallie okrnula pogledom, s odobravanjem sam joj namignuo i nazdravio joj limenkom. Trepnula je. Zatim su joj se oči odvojile od mojih i nastavila je pjevati osjetno brže:

— Ali visok je, crn i romantik, zato ljubim ga ne mareć' za to...

Koliko znam, oduvijek sam se dobro slagao sa svim Hearneima. Prije nego što sam uspio zaključiti o čemu je ovdje riječ, uz rame mi je odnekud iskrsnula Carmel.

— Znaš što — rekla je. — Ovo je baš lijepo, stvarno. Kad umrem, voljela bih ovakav ispraćaj.

U ruci je imala čašu vina sa sokom ili nešto jednako odvratno, a na licu joj se čitao spoj sanjivosti i odlučnosti koji donosi prava mjera pića. — Svi ovi ljudi — rekla je pokazujući čašom — svi su oni voljeli našeg Keva. A da ti pravo kažem, ne zamjeram im. Bio je slatkica, naš Kevin. Prava slatkica. Rekao sam:

— Oduvijek je bio drag dečko.

— I odrastao je u sjajnog momka, Francis. Voljela bih da si ga imao priliku dobro upoznati, znaš? Moji su bili ljudi za njim.

Brzo me pogledala, pa sam za trenutak pomislio da će reći još nešto, ali suzdržala se. Rekao sam:

— To me uopće ne čudi.

— Darren je jednom pobjegao od kuće... samo jednom, molim lijepo, bilo mu je četrnaest... a ja se uopće nisam zabrinula, jer sam odmah znala da je otišao Kevinu. Posve je slomljen, moj Darren. Kaže da je Kevin jedini od svih nas bio normalan i da sada više nema smisla pripadati ovoj Obitelji.

Darren se motao po kutovima prostorije navlačeći rukave svoje velike, crne veste, dureći se profesionalno kao istinski darker. Djelovao je kao da se osjeća toliko bijedno da je zaboravio čak i da ga mora biti stid što je tamo. Rekao sam:

— Osamnaest mu je godina i glava mu je u rasulu. Sada mu nisu sve na broju. Ne daj da te to brine.

— Ah, znam, samo je uzrujan, ali... — Carmel je uzdahnula. — Znaš što ću ti reći? Na neki način mislim da je u pravu.

— Pa? Ludilo je obiteljska baština, mala. Svidjet će mu se kad malo odraste.

Pokušavao sam joj izmamiti osmijeh na lice, ali samo je trljala nos zabrinuto piljeći u Darrena.

— Misliš li da sam loša osoba, Francis?

Prasnuo sam u smijeh.

— Ti? Isuse, Melly, ne. Nisam već dugo provjeravao, ali ako ne vodiš bordel iz one tvoje ljupke kućice, rekao bih da si posve okej. Tijekom godina susreo sam svakojake loše osobe i vjeruj mi na riječ: ti se među njih ne bi uklopila.

— Ovo će grozno zvučati — rekla je Carmel. Sumnjičavo je zaškiljila prema čaši koju je držala, kao da nije sigurna kako joj se zatekla u ruci. — Ne bih to smjela govoriti, ne sada. Znam da ne bih. Ali ti si mi brat, ne? A tome braća i sestre služe, ne?

— Tako je, naravno. Što si učinila? Hoću li te morati uhititi?

— Ma, daj prestani. Ništa nisam učinila. Riječ je o onome što mislim, samo to. Nemoj mi se smijati, može?

— Ni u snu. Bože sačuvaj.

Carmel me sumnjičavo odmjerila za slučaj da je zafrkavam, ali zatim je uzdahnula i oprezno otpila gutljaj pića - mirisalo je na umjetne breskve.

— Bila sam ljubomorna na njega — rekla je. — Na Kevina. Oduvijek.

To nisam očekivao. Pričekao sam.

— I na Jackie isto. Nekoć čak i na tebe.

Rekao sam:

— Stekao sam dojam da si u zadnje vrijeme poprilično sretna. Varam li se?

— Ne, joj, Bože, ne. Sretna sam, još kako. Imam super život.

— Zbog čega onda imaš biti ljubomorna?

— Nije u tome stvar. Radi se o... Sjećaš se Lennyja Walkera, Francis? Hodala sam s njim kad sam bila još klinka, prije Trevora?

— Mutno. Onaj s ogromnim licem prepunim kratera?

— Daj, prestani, jadni dečko je imao akne. Poslije su ionako nestale. Kako bilo, nisam se zamarala njegovom kožom nego sam bila oduševljena što imam prvog dečka. Umirala sam od želje da ga dovedem kući i razmećem se njime pred svima vama, ali sigurno znaš i sam kako je bilo.

Rekao sam:

— Znam, još kako.

Nitko od nas nikada nikoga nije dovodio kući, čak ni u onim posebnim prigodama kada je tata trebao biti na poslu. Znali smo da ništa ne smijemo

uzimati zdravo za gotovo.

Carmel se hitro ogledala da se uvjeri kako nas nitko ne sluša.

— Ali onda — rekla je — jedne večeri ja i Lenny malo smo se ljubili i mazili na uglu Smith's Rooda, a tata je baš onuda prošao na povratku iz pivnice i uhvatio nas. *Podivljao je*. Opalio je Lennyju jednu za uho i rekao mu neka briše, a zatim me zgrabio za ruku i počeo šamarati. Izvrijeđao me. Što mi je sve ispsovao, ne mogu ni ponoviti... Vukao me tako cijelim putem kući. Zatim je zaprijetio da će me, uhvati li me još jednom da se ponašam kao prljava kurva, strpati u popravni dom. Tako mi Bog pomogao, Francis, Lenny i ja samo smo se ljubili, ništa više. Ne bih ni znala kako.

I nakon toliko vremena, lice joj se od samog prisjećanja prošaralo žarkim crvenilom.

— U svakom slučaju, to je bio i kraj našeg hodanja. Nakon toga, kada bismo naletjeli jedno na drugo, Lenny me ne bi ni pogledao od stida. Jasno, nisam mu zamjerala.

Tata se prema Shayevim i mojim djevojkama odnosio blaže, što nam baš i nije mnogo pomoglo. Kada se Rosie i ja još nismo skrivali, prije nego što nas je Matt Daly otkrio i obrušio se na nju kao luđak, govorio je: *Dalyjeva mala, ha? Svaka cast, sine. Mala je pravi bombončić*. Presnažan pljesak po leđima i zvjersko kešenje kada je vidio kako mi se steže čeljust. *Kakve dude ta ima, Isuse moj. Pričaj, jesi ih već opipao?* Rekao sam:

— To je baš sranje, Melly. Stvarno jest. Prvoklasno sranje.

Carmel je duboko udahnula i stala si mahati rukom ispred lica, tako da se crvenilo počelo povlačiti.

— Bože, vidi me kako izgledam, ljudi će pomisliti da imam valung... Ne kažem da sam bila luda za Lennyjem, vjerojatno bih ionako ubrzo s njim prekinula, užasno se loše ljubio. Hoću reći da poslije toga više nisam bila ista. Ti se toga nećeš sjećati, ali prije sam bila prava mala bezobrazna kujica... znala sam strašno drsko odgovarati mami i tati. Nakon toga sam se, međutim, počela bojati i vlastite sjene. Znaš, Trevor i ja razgovarali smo o zarukama godinu dana prije nego što smo ih doista objavili. Uštedio je lovnu za prsten i sve, ali ja sam odbijala, znajući da ćemo zaruke morati proslaviti. Dvije Obitelji u istoj prostoriji. Umirala sam od straha.

— To ti ne mogu zamjeriti — rekao sam. Na trenutak sam poželio da

sam bio bolji prema Trevorovu utovljenom mlađem bratu.

— Isto je i sa Shayem. Ne kaŕem da se on uplašio, i nije da mu je tata oteŕavao izlaske s curama, ali... — Oči su joj odlutale prema Shayu koji je stajao naslonjen na kuhinjski dovratok s limenkom piva u ruci, glave pognute prema glavi Linde Dwyer. — Sjećaš li se kada je ono jednom... bilo ti je oko trinaest... izgubio svijest?

Rekao sam:

— Svim silama pokušavam to zaboraviti.

Bila je to zabavna zgoda. Tata je, iz razloga kojih se više ne sjećam, naciljao mamu šakom, a Shay ga je zgrabio za zapešće. Tata ne podnosi baš najbolje da se njegov autoritet dovodi u pitanje i to je pokazao tako što je šćepao Shaya za vrat i dobrano mu opalio glavom o zid. Shay je pao u nesvijest, vjerojatno na minutu, ali nama se činilo da to traje cijeli sat, i ostatak večeri gledao u kriŕ. Mama nam nije dopustila da ga odvedemo u bolnicu - nije bilo jasno jesu li je brinuli liječnici, susjedi ili jedno i drugo, ali od same pomisli izlazila joj je para na uši. Tu sam noć proveo gledajući Shaya kako spava i uvjeravao Kevina da neće umrijeti, pitajući se što da ja, jebi ga, radim ako umre.

Carmel je rekla:

— Poslije toga, više nije bio isti. Otvrđnuo je.

— Nije ni prije baš bio velika, mekana puslica.

— Znam da se nikada niste slagali, ali kunem ti se Bogom, Shay je bio okej. Nas dvoje znali smo voditi sjajne razgovore i stvarno mu je odlično išlo u školi... Nakon toga počeo se povlačiti u sebe.

Sallie je stigla do velikog finala - »A dotad ćemo živjeti s mojom mamicom!« - nakon čega je uslijedilo gromoglasno klicanje i pljesak. Carmel i ja mehanički smo zapljeskali. Shay je podigao glavu i ogledao se po sobi. Na trenutak je izgledao kao netko tko je pobjegao s odjela za rak: sivkast i izmučen, s velikim kolobarima oko očiju. Zatim se nastavio smiješiti nekakvoj zgodi koju mu je Linda Dwyer pripovijedala.

Rekao sam:

— Kakve to veze ima s Kevinom?

Carmel je duboko uzdahnula i otpila još jedan profinjen gutljajčić umjetnih breskvi. Pogurila je ramena što je značilo da se bliŕi melankoličnoj fazi.

— Zato što sam — rekla je — zbog toga bila na njega ljubomorna. Na Kevina i na Jackie... prošli su kroz gadne stvari, znam da jesu. Ali njima se ništa takvo nije dogodilo, ništa nakon čega više ne bi bili isti. Shay i ja pobrinuli smo se za to.

— I ja.

Razmislila je o tome.

— Da — potvrdila je. — I ti. Ali pokušali smo i tebe zaštititi... *ah, jesmo*, Francis. Oduvijek sam smatrala da si i ti okej. U svakom slučaju, imao si muda otići. Poslije mi je Jackie stalno govorila kako ti dobro ide... Vjerovala sam da to znači kako si uspio zbrisati prije nego što ti se ovdje posve pomutio razum.

Rekao sam:

— Bio sam prilično blizu. Ali ništa od medalje.

— Nisam to znala sve do one noći u pivnici, kada si nam rekao. Brinuli smo se za tebe najbolje što smo znali, Francis.

Nasmiješio sam joj je. Čelo joj je bilo pravi labirint sitnih, zabrinutih usjeklina nastalih uslijed života provedena u brizi jesu li svi u njezinu dometu okej.

— Znam da ti jesi, mila'. Nitko ne bi mogao bolje.

— Možeš razumjeti zašto sam bila ljubomorna na Kevina, ne? On i Jackie još su znali uživati u sreći. Kao što sam i ja znala dok sam bila sasvim mala. Ne kažem da sam željela da ga snađe neko zlo... Bože sačuvaj. Samo sam ga gledala, želeći da i ja mogu biti takva.

Nježno sam rekao:

— Ne mislim da te to čini lošom osobom, Melly. Pa nisi se zbog toga iskaljivala na Kevinu. Nikada mu u životu nisi učinila ništa nažao i uvijek si davala sve od sebe da njemu bude OK. Bila si mu dobra sestra.

— To je ipak grijeh — reče Carmel. Tužno je gledala nekamo izvan sobe ljuljajući se, jedva primjetno, na svojim najboljim potpeticama. — Zavist. Dovoljna je samo misao i već si zgriješio. Znaš to, sigurna sam. »Ispovijedam se Bogu svemogućemu da sagriješili vrlo mnogo mišlju, riječju, djelom i propustom...« Kako da to izgovorim na ispovijesti, sada kada je mrtav? Propast ću u zemlju od stida.

Zagrlio sam je i kratko joj stisnuo rame. Bila je spužvasta i ugodna na dodir.

— Slušaj me, mala. S potpunom ti sigurnošću jamčim da nećeš završiti u paklu zbog malo sestrinske ljubomore. Ako išta, bit će upravo suprotno: dobit ćeš dodatne božanske bodove zato što si se svim silama trsila da to ispraviš. Dobro?

— Sigurna sam da si u pravu — automatski odvrati Carmel, što je bio plod dugogodišnjeg povlađivanja Trevoru, ali nije zvučala uvjereno. Na trenutak sam stekao dojam da sam je, na neki neodređen način, iznevjerio. Tada se žustro uspravila i posve zaboravila na mene:

— Isuse dragi, je li ono pivo u Louiseinoj ruci? Louise! Dolazi ovamo!

Louise je iskolačila oči i brzinom svjetlosti iščezla u gomili. Carmel je pojurila za njom.

Naslonio sam se natrag u svoj kut, ne mičući se s mjesta. Soba se opet promijenila. Sveti Tommy Murphy zapjevao je »Dobra stara vremena«, glasom koji je nekoć bio obojen medom i tresetom za dimljenje viskija. Starost mu je ogrubjela glatke note, ali još je mogao zaustaviti razgovor usred rečenice. Žene su se, rame uz rame, njihale uzdignutih čaša, klinci su se naslanjali na noge svojih roditelja i slušali sišući palčeve, a čak su i Kevinovi kompići utišali razmjenjivanje lovačkih priča do šapta. Sveti Tommy pjevao je zatvorenih očiju i zabačene glave. »Na pjesmama i pričama odrastao sam mlad, o junacima davnim i vremenima slavnim kojima diči se Dublin grad...« Od pogleda na Noru, koja se oslonila o prozorsku dasku i slušala, gotovo mi je stalo srce: toliko je sličila Rosienoj sjeni, tamna, sjetnih očiju i nepomična, nedohvatljiva.

Brže-bolje sam svrnuo pogled s nje, a zatim sam, pokraj Isusova i Kevinova oltara, ugledao gospođu Cullen, Mandynu mamu, udubljenu u razgovor s Veronicom Crotty, koja je još izgledala kao da je prehladna cijele godine. Gospođa Cullen i ja dobro smo se slagali, nekoć dok sam bio tinejdžer. Rado se smijala, a ja sam je uvijek znao nasmijati. Ovaj put, međutim, kada sam joj uhvatio pogled i nasmiješio joj se, poskočila je kao da ju je nešto ugrizlo, zgrabila Veroniku za lakat i počela joj najvećom brzinom šaputati na uho, krišom pogledavajući prema meni. Cullenima diskrecija nikada nije išla od ruke. Tada sam se počeo pitati zašto me, kada sam stigao, Jackie nije odvela da ih pozdravim.

Potražio sam Desa Nolana, Julijina brata, koji mi je također bivši prijatelj i koga smo također nekako uspjeli zaobići na Jackienom proputovanju prostorijom. Kada me ugledao, izraz Desova lica bio bi

neprocjenjiv da mi je bilo do smijeha. Promrmljao je nešto nerazgovjetno, pokazao limenku koja mi se nije učinila praznom i zbrisao u kuhinju.

Pronašao sam Jackie koju je naš ujak Bertie stjerao u kut i davio pričom. Namjestio sam bolan izraz lica koji je govorio da tek što se nisam slomio, oslobodio je njegovih znojavih šaka, odveo je u spavaću sobu i zatvorio za nama vrata. U današnje vrijeme soba je bila boje breskve, a svaka je slobodna površina bila prekrivena porculanskim tričarijama, što je pokazivalo da mami manjka moć predviđanja. Mirisalo je na sirup protiv kašlja i nešto drugo, medicinsko i jače.

Jackie se srušila na krevet.

— Bože — rekla je hladeći se rukom i ispuhujući zrak. — Sto puta ti hvala. Isuse, znam da ne treba nikome prigovarati iza leđa, ali čini se da je njega zadnji puta okupala babica.

— Jackie — rekao sam. — Što se događa?

— Na što misliš?

— Pola onih ljudi ne žele mi uputiti ni riječ, ne žele mi ni u oči pogledati, ali kad misle da ih ne gledam imaju puno toga na jeziku. O čemu se radi?

Jackie je uspjela izgledati istodobno nedužno i sumnjivo, kao klinac koji sve poriče, a umrljan je čokoladom do nosa.

— Nisi dolazio, to je to. Nisu te vidjeli dvadeset godina. Samo im je malo nelagodno.

— Sereš. Je li to zato što sam postao policajac?

— Ma ne. Možda djelomice, ali... Zašto se uopće obazireš na to, Francis? Ne misliš da si samo malo paranoičan?

Rekao sam:

— Moram znati što se događa, Jackie. Ozbiljan sam. Nemoj me zajebavati.

— Isuse, izvuci si malo gaće iz dupeta, nisam ti ja jedan od tvojih osumnjičenika. — Protresla je praznu limenku jabukovače koju je držala. — Znaš možda ima li još koja u hladnjaku?

Gurnuo sam joj svoj Guinness u ruku - jedva sam ga i taknuo.

— Odmah — rekao sam.

Jackie je uzdahnula, vrteći limenku među dlanovima. Rekla je:

— Znaš kakvo je Susjedstvo. Bilo kakva naznaka skandala...

— I sjate se kao lešinari. Kako to da sam ja danas postao *Happy Meal*?

S nelagodnom je slegla ramenima.

— Rosie je ubijena u noći kada si otišao. Kevin je poginuo dvije noći nakon što si se vratio. A i navalio si na Dalyje da ne zovu policiju. Neki ljudi...

Zastala je usred rečenice. Rekao sam:

— Ma reci da sereš, Jackie. Nemoj mi reći da Susjedstvo priča kako sam ja ubio Rosie i Kevina.

— Ne cijelo Susjedstvo. Samo neki. Čak mislim... Francis, slušaj me... mislim da ni sami u to ne vjeruju. Govore to samo zato da priča bude sočnija... uz to što si otišao, postao policajac i sve to. Ne obaziri se na njih. Samo im je do drame, ništa više.

Shvatio sam da još držim Jackienu praznu limenku i da sam je zgnječio u bezobličnu grud. Očekivao sam to od Vatrenog, od ostalih pizdeka iz Ubojstava, možda čak i od nekoliko momaka iz Prikrivenog. Ali od vlastite ulice to nisam očekivao.

Jackie me uznemireno promatrala.

— Znaš što hoću reći? Usto, onaj tko je naudio Rosie, mora biti odavde. Ljudi ne žele ni pomisliti...

Rekao sam:

— *I ja sam odavde.*

Zavladao je muk. Jackie je nesigurno ispružila ruku i pokušala mi dotaći rame. Odgurnuo sam joj ruku. Soba je djelovala neosvijetljeno i prijeteće, a u kutovima se nakupilo previše sjena. Vani, u dnevnom boravku, ljudi su se grubim glasovima pridružili Svetom Tommyju: »Zbog godina postadoh gorak, zbog pića ne razmišljam čisto, a Dublin se stalno mijenja, ništa ne izgleda isto...« Rekao sam:

— Ljudi me tako optužuju, i to tebi u lice, a puštaš ih u kuću?

— Nemoj biti gluplji nego što jesi — odbrusila mi je Jackie. — Nitko meni ne govori ni riječ. Zar misliš da bi se usudili? Pa sravnala bih ih sa zemljom. To samo daju naslutiti. Gospođa Nolan je rekla Carmel da si uvijek tu kada se nešto dogodi, Sallie Hearne rekla je mami da si oduvijek bio žestoke naravi i sjetila se da si ono jednom razbio Zippyju nos...

— Zato što je *gnjavio Kevina*. Zato sam nabio Zippyja, jebiga. Kad

nam je bilo *deset* godina.

— Znam to. Ne slušaj ih, Francis. Ne daj im da se naslađuju. To su samo idioti. Čovjek bi pomislio da ionako imaju previše sranja, ali takvi uvijek pronadu mjesta za još. Vjerno susjedstvo, možeš misliti.

— Baš — rekao sam. — Vjerno susjedstvo.

Vani je pjesma postajala sve glasnija i priključivalo joj se sve više ljudi, a našlo se i ponešto suzvučja: »Dok nestaje dana i večer se sprema, pamtim Dublin grad iz starih vremena...«

Naslonio sam se o zid i prešao dlanovima preko lica. Jackie me postrance gledala pijući moj Guinness. Naposljetku je oprezno upitala:

— Vratit ćemo se unutra, ne?

Rekao sam:

— Jesi li ikada pitala Kevina o čemu je želio sa mnom razgovarati?

Lice joj se snuždilo.

— Ah, Francis, žao mi je... namjeravala sam, ali ti si rekao...

— Znam što sam rekao.

— Zar te, na kraju, nije uspio dobiti?

— Ne — rekao sam. — Nije.

Opet trenutak tišine. Jackie je još jednom rekla:

— Tako mi je žao, Francis.

— Nisi ti kriva.

— Ljudi će se pitati gdje smo.

— Znam. Daj mi još minutu pa idemo van.

Jackie mi je pružila limenku. Rekao sam:

— Jebeš to. Treba mi nešto ozbiljno.

Ispod prozorske daske nalazila se odlomljena podnica gdje smo Shay i ja obično skrivali cigarete od Kevina, a kao što sam očekivao, i tata ju je pronašao. Izvukao sam dopola punu bocu votke, dobro potegnulo iz nje i ponudio je Jackie.

— Isuse — rekla je. Doista je djelovala iznenađeno. — Zašto ne? Valjda ne može škoditi.

Uzela mi je bocu, damski otpila gutljaj i popravila ruž.

— U redu — rekao sam. Otpio sam još jedan velik gutljaj i gurnuo bocu natrag u njezino tajno skrovište. — Hajmo stati pred streljački vod.

Tada su se zvukovi vani promijenili. Pjesma se naprasno prekinula, a u sljedećem trenutku zamro je i razgovor. Muški glas odbrusio je nešto promuklo i bijesno, stolica se razbila o zid, a zatim se začuo mamin glas kao nešto između zavijanja duhova i automobilskeg alarma.

Tata i Matt Daly zauzeli su borbeni gard posred dnevnog boravka, bradom uz bradu. Cijeli gornji dio mamine haljine boje lavande bio je nečim zaliven, a ona još nije prestajala (»znala sam, svinjo, znala sam, tražila sam samo jednu večer, samo to...«). Svi su se ostali razmaknuli da slučajno ne ometu dramu. Pogled mi se smjesta susreo sa Shayevim na drugoj strani sobe, kao da su se magnetski privukli, pa smo se počeli laktima probijati kroz publiku.

Matt Daly je rekao:

— Sjedi.

— Tata — rekao sam, kucnuvši ga po ramenu.

Nije čak bio ni svjestan da sam tu. Rekao je Mattu Dalyju:

— Nećeš ti meni zapovijedati što da radim u vlastitoj kući.

Shay je, ocu s druge strane, rekao:

— Tata.

— Sjedi — ponovio je Matt Daly, prigušenim i ledenim glasom.

— Napravit ćeš scenu.

Tata se bacio na njega. Doista korisne vještine nikada se ne zaboravljaju: bio sam na njemu jednako brzo kao i Shay, ruke su mi još pamtile zahvat, a leđa su mi bila napeta i spremna za trenutak kada će se prestati opirati i opustiti koljena. Bio sam skrletan sve do ruba kose, od čistog, kipućege stida.

— Mičite ga odavde — prezrivo će mama. Skupina žena kokodakala je tiskajući se oko nje, netko joj je brisao kućnu haljinu rupčićem, ali ona je bila suviše bijesna da to primijeti. — Hajde samo, gubi se van, vrati se u jarak gdje ti je mjesto, nikada te nisam smjela iz njega ni izvući... karmine vlastitog sina, đubre jedno, zar nemaš poštovanja...

— Kujo! — urlao je tata preko ramena dok smo ga vještima plesnim koracima izvodili kroz vrata.

— Ušljiva kurvo govnerska!

— Iza kuće s njim — otresito će Shay. — Neka Dalyjevi iziđu na prednja vrata.

— Jebeš Matta Dalyja — rekao nam je tata dok smo se spuštali stubama — i jebeš Tessie Daly. I jebeš vas dvojicu. Kevin je jedini od vas trojice nekog kurca vrijedio.

Shay je ispustio grub, naglo prekinut rafal smijeha. Djelovao je opasno iscrpljen.

— Tu si vjerojatno u pravu.

— Najbolji od svih — rekao je tata. — Moj plavooki dječak.

Počeo je plakati.

— Zanimalo te kako je? — upitao me Shay. Oči su mu, susrevši se s mojima iza tatina potiljka, izgledale poput plamičaka na Bunsenovu plameniku. — Evo ti prilike da doznaš. Uživaj.

Otvorio je stražnja vrata spretno ih povukavši nogom, spustio tatu na stube i zaputio se natrag na kat.

Tata je ostao tamo gdje smo ga položili, teatralno je ridao i s vremena na vrijeme izbacio bi i poneki osvrt na okrutnost života, beskrajno se dobro zabavljajući. Naslonio sam se na zid i zapalio cigaretu. Mutan, narančast sjaj kojije odnekud dopirao pretvorio je vrt u nazubljenu scenografiju iz filmova Tima Burtona. Šupa u kojoj je nekoć bio zahod još je bila ovdje, samo joj je sada nedostajalo nekoliko dasaka i nagnula se pod čudnim kutom. Iza mene su se vrata hodnika treskom zalupila: Dalyjevi su odlazili kući.

Nakon nekog vremena tati je popustila pažnja ili mu se smrzlo dupe. Malo je utišao operni solo, obrisao nos rukavom i udobnije se smjestio na stubama, bolno se trznuvši.

— Daj mi pljugu.

— Kako se kaže?

— Ja sam ti otac i kažem, daj pljugu.

— Ma, k vragu i sve — rekao sam, pružajući mu kutiju. — Uvijek dajem priloge u dobrotvorne svrhe. A pomoć tvojem dobivanju raka na plućima definitivno se ubraja među njih.

— Oduvijek si bio bahati mali pizdek — rekao je tata uzimajući cigaretu. — Trebao sam ti mamu nogom gurnuti niza stube kad mi je rekla da je napumpana.

— A vjerojatno i jesi.

— Sereš. Nikada vas nisam ni taknuo a da to niste itekako zaslužili.

Suviše se tresao da bi zapalio. Sjeo sam do njega na stube, uzeo upaljač i pripalio mu. Smrdio je po ustajalom nikotinu i ustajalom Guinnessu, s laganom primjesom pikantne arome džina na vrhu. Zbog njega mi je svaki živac u leđnoj moždini još bio skamenjen od ledenog straha. Razgovor koji je dopirao kroz prozor iznad nas ponovno je potekao, premda s nelagodnom i na mahove.

Upitao sam:

— Što ti je s leđima?

Tata je ispuhnuo puna pluća dima.

— Ne tiče te se.

— Samo ćaskamo.

— Nikada ti nisi volio ćaskati. Nisam tupav. Nemoj se ponašati kao da jesam.

— Nikada te takvim nisam smatrao — rekao sam, a tako sam i mislio. Da je utrošio više vremena u školovanje, a manje u razvijanje ovisnosti o alkoholu, tata bi bio opasan igrač. Kada mi je bilo dvanaestak godina u školi smo učili o Drugome svjetskom ratu. Učitelj je bio zajebani, došljački latentni peder koji je smatrao da su gradski klinci preglupi da shvate nešto toliko komplicirano, pa se nije ni trudio objašnjavati. Moj tata, koji je tog tjedna bio trijezan, sjeo je sa mnom i nacrtao mi grafikone na kuhinjskom stolnjaku, izvadio Kevinove olovne vojnike da predstavljaju zaraćene strane i proveo me kroz cijeli rat, i to toliko jasno i životno da još pamtim svaku pojedinost, kao da sam gledao film. Dio od tatine tragedije leži u tome što je oduvijek bio dovoljno bistar da mu bude potpuno jasno koliko si je usrao život. Bilo bi mu daleko bolje da je glup ko stup.

— Što je tebe briga za moja leđa?

— Čista znatiželja. Usto, ako će mi netko sjesti na grbaču da bismo dijelili troškove staračkog doma, volio bih to znati unaprijed.

— Ništa od tebe nisam tražio. I ne idem ni u kakav starački dom. Radije ću si prosvirati mozak.

— Dobra odluka. Nemoj predugo otezati.

— Ne bih vam priuštio toliku radost.

Još je jednom snažno povukao dim i promatrao kako mu iz usta sukljaju izduženi kovitlaci dima. Upitao sam:

— Što je ono bilo, tamo gore?

— Sve i svašta. Muška posla.

— Što to znači? Matt Daly stupio je nogom na tvoje sveto tlo?

— Nije mi smio ući u kuću. Pogotovo ne večeras.

Vjetar je pronjuškao vrtovima povlačeći se uza zidove šupa. Na djelić sekunde pred očima mi je bljesnuo Kevin kako, baš kao sinoć, leži ljubičast i bijel, izudaran u mraku, udaljen od nas tek četiri vrta. Umjesto da me razbjesni, to je samo učinilo da se osjetim teškim dvjesto kila, kao da ću cijelu noć morati prosjediti ovdje jer su šanse da bez nečije pomoći ustanem s tih stuba ravne nuli. Nakon nekog vremena, tata je rekao:

— Sjećaš li se onog olujnog nevremena? Bilo ti je, što ja znam, pet, šest. Iznio sam tebe i tvoga brata na ulicu. Mama ti je dobila fraze.

Rekao sam:

— Da. Sjećam se.

Te je večeri bilo kao u ekspresnom loncu, nitko nije mogao disati i posvuda su izbijale opake, bezrazložne svađe. Kada je opalio prvi grom, tata je smijući se ispustio gromoglasan urlik olakšanja. Podigao je Shaya jednom rukom, a mene drugom i stušio se niza stube, dok je mama ljutito cičala za nama. Podigao nas je da gledamo kako munje bljeskaju iznad dimnjaka i rekao nam neka se ne bojimo groma, jer to samo munje griju zrak tolikom brzinom da nastaju eksplozije, i da se ne bojimo mame koja se naginje kroz prozor sve prodornije urlajući. Kada nas je val kiše napokon zapljusnuo, zabacio je glavu prema sivoljubičastom svodu i zavrteo nas oko sebe posred prazne ulice, a Shay i ja vrištali smo od smijeha kao divljaci dok su nam se goleme, tople kapi rasprskavale o lica, kosa pucketala od električnog naboja, a gromovi potresali zemlju i kroz tatine kosti tutnjali u naše.

— Bila je to dobra oluja — tata će. — Dobra večer.

— Sjećam se kako je mirisala — rekao sam. — Kakvog je okusa bila.

— Jest. — Isisao je još jedan minijaturni dim iz cigarete i bacio opušak u mlaku. — Reći ću ti što sam te noći poželio učiniti. Bilo bi mi najdraže da sam vas mogao obojicu samo uzeti i otići. Gore u planinu, i tamo živjeti. Ukrasti negdje šator i pušku, živjeti od onoga što uspijemo ubiti. Bez žena da nam zanovijetaju, bez ikoga da nam govori kako nismo dovoljno dobri, ikoga da tlači radni narod. Bili ste dobri dečki, ti i Kevin.

Dobri, snažni, mladi dečki, sposobni za sve. Mislim da bi nam bilo sjajno.

Rekao sam:

— Te noći s tobom smo bili ja i Shay.

— Ti i Kevin.

— Ne bi išlo. Još sam bio dovoljno mali da me podigneš. To znači da je Kevin bio još beba. Ako se tada uopće već bio rodio.

Tata se na trenutak zamislio o tome.

— A i ti se isto jebi — rekao mi je. — Znaš li što je to bilo? To mi je bila jedna od najljepših uspomena na mrtvog sina. Zašto moraš biti toliki sitni seronja da mi i to oduzmeš?

Rekao sam:

— Pravi razlog zašto nemaš stvarnih uspomena na Kevina je taj što ti je, u vrijeme njegova rođenja, mozak već bio pretvoren u kašu. Ako želiš objašnjavati kako sam, točno, ja za to kriv, sav sam se pretvorio u uho.

Duboko je udahnuo, spremajući se da me opali svojim najboljim udarcem, ali uhvatio ga je takav napadaj kašlja da je zamalo odletio sa stube. Odjednom mi se smučilo od nas obojice. Posljednjih desetak minuta tražio sam pravi položaj za udarac šakom u nos. Toliko mi je dugo trebalo da shvatim kako se nisam namjerio na sebi ravnog. Postalo mi je jasno da mi preostaje tek oko tri minute u blizini ove kuće prije nego što posve siđem s uma.

— Evo — rekao sam i pružio mu još jednu cigaretu. Tata još nije mogao govoriti, ali prihvatio ju je drhtavom rukom. — Uživaj — rekao sam i otišao.

Na katu, Sveti Tommy ponovno je poveo pjesmu. Večer je došla do stadija kada se ljudi s Guinnessa prebace na žestoko i kada se svi borimo s Englezima. »Nit bubnjeva bojnih, nit gajda vojnih, koračnice glasne ni tona, al' nad bujnom rijekom Liffey odzvanjaše molitvena zvona, kroz maglu jutra tog... «

Shay je iščeznuo, a s njim i Linda Dwyer. Carmel se naslonila na rub sofe i pjevušila zagrlivši jednom rukom napola zaspalu Donnu, a drugu položivši mami na rame. Tiho sam joj rekao na uho:

— Tata je iza kuće. Netko će ga morati obići, prije ili poslije. Ja moram dalje. — Carmel se prenula i žustro okrenula glavu, ali stavio sam prst pred usta i pokazao glavom mamu. — Psst. Vidimo se ubrzo.

Obećavam.

Otišao sam prije nego što mi se itko drugi sjeti išta reći. Ulica je bila mračna jer je bio osvijetljen samo jedan prozor kod Dalyja i jedan u stanu čupavih studenata. Svi ostali su spavali ili su bili kod nas. Glas Svetog Tommyja dopirao je kroz jarko osvijetljen prozor naše dnevne sobe, dopirući kroz staklo prigušen i bezvremen: »Srce mi steže tuga i jad, dok jašem dolinom po blatnoj cesti, rastadoh se s junačkim momcima sad, i nikada više neću ih srest'...« Pratio me duž cijelog Susjedstva. Čak i kada sam skrenuo u Smith's Road, još mi se pričinjalo da ga čujem, negdje kroz brujanje automobila u prolazu, kako pjeva iz sveg srca.

13.

Ušao sam u auto i odvezao se u Dalky. Bilo je dovoljno kasno da ulica bude mračna i sablasno tiha i svi uredno ušuškani u svoju posteljinu od najkvalitetnijeg vlakna. Parkirao sam ispod ukrasnog stabla i neko vrijeme tamo sjedio promatrajući prozor Holly ne sobe i razmišljao o noćima kada bih se kasno vraćao s posla ovoj kući, parkirao na prilazu kao da mi je ondje mjesto i nečujno okrenuo ključ u bravi. Olivia mi je obično ostavljala stvari na kuhinjskom šanku: maštovite sendviče i porukice, zajedno s onim što bi Holly toga dana nacrtala. Pojeo bih sendviče sjedeći za šankom, gledao crteže pod svjetlom s kuhinjskog prozora i osluškivao zvukove kuće obavijene gustim velom tišine: šum hladnjaka, vjetar pod gredama, tihe plime i oseke disanja mojih djevojaka. Zatim bih napisao Holly poruku da joj pomognem učiti čitati («ZDRAVO HOLLY, TO JE JAKO LIJEP TIGAR! HOĆEŠ LI MI DANAS NACRTATI MEDVJEDA? VOLI TE TATA») i poljubio je za laku noć na putu u krevet. Holly spava izvaljena na leđima, zauzimajući najveći mogući prostor. Olivia je, barem u ono doba, spavala sklupčana, ostavljajući mjesta za mene. Kada bih ušao u krevet, nešto bi promrmljala i stisnula se leđima uz mene, pipajući u potrazi za mojom rukom da je zagrlji.

Počeo sam s Olivijinim mobitelom, da ne probudim Holly. Kada je triput zaredom pustila da zvoni do uključivanja govorne pošte, prešao sam na kućni.

Olivia je zgrabila slušalicu na prvo zvono.

— Što, Frank?

Rekao sam:

— Brat mi je mrtav.

Tišina.

— Moj brat Kevin. Jutros je pronađen mrtav.

Nakon nekoliko trenutaka, uključila je noćnu svjetiljku.

— Bože, Frank. Strašno mi je žao. Što se, pobogu...? Kako je...?

— Tu sam, vani — rekoh. — Možeš li me pustiti unutra?

Opet tišina.

— Nisam znao kamo bih drugamo otišao, Liv.

Ispustila je dah, ali ne i uzdah.

— Pričekaj trenutak.

Spustila je slušalicu. Sjena joj se pokrenula iza zastora spavaće sobe, ruke ušle u rukave, a prsti prošli kroz kosu.

Pojavila se na vratima u iznošenoj bijeloj kućnoj haljini ispod koje je provirivala spavaćica od plavog žerseja, što je vjerojatno značilo da je barem nisam izvukao iz vrućeg Dermovog ljubavnog zagrljaja. Prislonila je prst na usne i uspjela me dovući u kuhinju a da me ne dotakne.

— Što se dogodilo?

— Na kraju naše ulice je napuštena kuća. Ista ona u kojoj smo pronašli Rosie.

Olivia je privukla stolac i prekrižila ruke na šanku, spremna da me sasluša, ali ja nisam mogao sjesti. Nastavio sam žustro koračati kuhinjom. Nisam znao kako da se zaustavim.

— Pronašli su Kevina jutros, u stražnjem vrtu. Pao je s prozora na najvišem katu. Vrat mu je slomljen.

Vidio sam kako se Olivijino grlo pomaklo jer je progutala. Prošlo je četiri godine otkako sam je posljednji puta vidio raspuštene kose - spušta je samo prije spavanja - što je mojem razumu zadalo još jedan iznenadan, bolan udarac u cjevanicu.

— Bilo mu je trideset sedam godina, Liv. Imao je desetak cura istovremeno jer se još nije bio spreman skrasiti. Želio je posjetiti Veliki koraljni greben.

— Bože dragi, Frank. Je li... kako...?

— Pao je, skočio, netko ga je bacio, biraj. Pojma nemam što je uopće radio u toj kući, a kamoli kako je iz nje ispao. Ne znam što da radim, Liv. Ne znam što da radim.

— Moraš li uopće nešto poduzimati? Zar nije pokrenuta istraga?

Nasmijao sam se.

— Oh, jest. Nego što. Vodi je Odjel za ubojstva... ne zato što išta upućuje na ubojstvo, već zbog povezanosti s Rosie: mjesto zločina, vremenska podudarnost. Sad je sve u rukama Vatreneog Kennedyja.

Olivijino lice dodatno se smrknilo. Upoznala je Vatreneog i nije baš bila luda za njim ili nije bila luda za mnom kada sam u njegovoj blizini.

Uljudno je upitala:

— Je li ti to drago?

— Nije. Ne znam. Isprva sam pomislio da je to u redu, da smo mogli proći i mnogo gore. Znam da je Vatrene gnjavator prve klase, Liv, ali on nikada ne odustaje, a upravo smo nekog takvog trebali. Cijeli slučaj s Rosie bio je hladan ko eskimsko govno. Devetorica od desetorice iz Ubojstava spremili bi ga u ladicu dok kažeš keks i posvetili se nečemu što ima bar trunku šanse za uspjeh. Vatrene nikada ne bi tako postupio. Vjerovao sam da je to dobro.

— Ali sada...?

— Sada... Tip je prokleti pitbul, Liv. Nije ni približno bistar kao što misli da jest, a kada nešto zagriže ne pušta, čak ni ako je uhvatio deblji kraj batine. A sada...

Zaustavio sam se. Oslonio sam se o sudoper, prešao si dlanovima preko lica i otvorenih usta duboko udišući kroz prste. Ekološki samodopadne štedne žarulje blještale su bojeći kuhinjske bridove u bijelo tako da je sve šumjelo i djelovalo opasno.

— Reći će da je Kevin ubio Rosie, Liv. Pročitao sam to Vatrenom s lica. Nije ništa rekao, ali znam kako razmišlja. Reći će da je Kev ubio Rosie, a zatim sebe kad je pomislio da smo mu ušli u trag.

Olivia je prinijela prste usnama.

— Moj Bože. Zašto? Zar oni... Zbog čega misle... Zašto?

— Rosie je ostavila poruku... pola poruke. Drugu polovicu pronašli su na Kevinovu tijelu. Tko god ga je gurnuo kroz prozor mogao ju je tamo staviti, ali Vatrene ne razmišlja na taj način. Misli da je dobio bjelodano razjašnjenje i lijepu, urednu, dvostruku odgonetku kojom će zaključiti slučaj, pa nema potrebe za ispitivanjima svjedoka, naložima za pretres, suđenjima i ostalim pomodnim tričarijama. Zašto da si komplicira život?

— Odgurnuo sam se od sudopera i ponovno se ushodao kuhinjom. — On je iz Ubojstava. Odjel za ubojstva čini gomila jebenih debila. Vide samo ono što im je posloženo ravno ispred nosa. Zatraži od njih da pogledaju samo centimetar ulijevo ili udesno, makar jednom u svom prokletom životu, i izgubljeni su. Da provedu samo pola dana u Prikrivenom, svi bi izginuli.

Olivia je izravnala dug uvojak pepeljastoplave kose i promatrala ga kako se ponovno uvija. Rekla je:

— Vjerujem da je najjednostavnije objašnjenje u većini slučajeva ispravno.

— Aha. Jest. Super. Jamačno. Ali ovoga puta, Liv, ovoga je puta posve pogrešno. Ovoga puta je najjednostavnije objašnjenje jebena nakarada.

Olivia je na trenutak zašutjela, pa sam se zapitao je li proključila tko je bio najjednostavnije rješenje sve do trenutka kada je Kevin izveo *salto mortale*. Zatim je najopreznije rekla:

— Dugo nisi vidio Kevina. Možeš li biti posve siguran da...

— Da. Da. Da. Siguran sam. Ovih par posljednjih dana proveo sam s njim. Još je bio onaj isti dečko kojeg sam poznavao dok smo bili klinci. Bolja frizura, na sve strane nekoliko centimetara više, ali isti dečko. Tu nema dvojbe. Znam sve važno što se o njemu moglo znati i znam da nije ubojica ni samoubojica.

— Jesi li pokušao to reći Vatrenom?

— Jasno da jesam. Mogao sam isto tako govoriti u vjetar. To nije bilo ono što je želio čuti, pa nije ni čuo.

— A da porazgovaraš s njegovim načelnikom odjela? Bi li te on saslušao?

— Ne. Isuse, ne. To bi bilo najgore što bih mogao učiniti. Vatreni me već potjerao iz svog dvorišta i držat će me na oku da bude siguran kako ga se klonim. Zaobiđem li ga i pokušam se nametnuti njegovim pretpostavljenima, pogotovo na način koji bi mogao sjebati njegov dragocjeni postotak riješenih slučajeva, samo će se još više zainatiti. Dakle, što mi je činiti, Liv? Što? Što da radim? Olivia me promatrala sivim očima, prepunim skrovitih zakutaka. Blago je rekla:

— Možda bi najbolje bilo da se ostaviš toga, Frank. Samo na kratko. Što god govorili, Kevinu time više ne mogu nauditi. Jednom kada se slegne prašina...

— Ne. Nema proklete šanse. Neću stajati po strani i gledati kako ga pretvaraju u žrtveno janje samo zato što je mrtav. Možda se više ne može braniti, ali zato ga, k vragu, mogu braniti ja.

— Tatice? — začuo se dječji glas.

Oboje smo skočili do stropa. Holly je stajala na vratima odjevena u preveliku spavaćicu sa slikom Hanne Montane, jednom se rukom

pridrživajući za kvaku, nožnih prstiju skvrčenih na hladnim pločicama. Olivia je brzo rekla:

— Idi u krevet, ljubavi. Mama i tata malo ćaskaju.

— Rekao si da je netko umro. Tko je umro?

Oh, Isuse.

— Sve je u redu, ljubavi — rekao sam. — Samo netko koga sam poznavao.

Olivia joj je prošla.

— Prošlo je pola noći. Idi spavati. Razgovarat ćemo ujutro.

Pokušala je okrenuti Holly natrag prema stubama, ali Holly se čvrsto uhvatila za kvaku i ukopala se na mjestu.

— Ne! Tata, tko je *umro*?

— Krevet. Odmah. Sutra ćemo...

— Ne! Hoću *znat*!

Morat ću joj objasniti, prije ili poslije. Hvala Bogu što otprije zna što je smrt: zlatna ribica, hrčak, Sarin djed. Ne bih mogao voditi još i taj razgovor, povrh svega ostalog.

— Tvoja teta Jackie i ja imamo brata — rekao sam da joj ne moram reći za previše izgubljenih rođaka odjednom. — Imali smo. Umro je jutros.

Holly je blenula u mene.

— Tvoj brat? — rekla je visokim, pomalo drhtavim glasićem. — Kao, moj stric?

— Da, mila. Tvoj stric.

— Koji?

— Ni jedan od onih koje poznaješ. Tvoji ujaci su mamina braća. Ovo je bio tvoj stric Kevin. Nikada ga nisi upoznala, ali vjerujem da biste se svidjeli jedno drugome.

Na trenutak su se te oči boje plinskog plamena posve razrogačile. Hollyno lice zatim se nabralo, zbacila je glavu i ispustila divlji vrisak čiste boli.

— Neeeeee! Ne, mamice, ne, mamice, ne...

Vrisak se istopio u žestoke jecaje koji su joj protresali utrobu, a lice je privila uz Olivijin trbuh. Olivia je kleknula na pod i obgrlila Holly rukama, tješeći je nerazgovijetnim šaputanjem.

Upitao sam:

— Zašto plače?

Bio sam iskreno zbunjen. Nakon ovih nekoliko dana, mozak mi je tako sporo radio da je gotovo stao. Tek kada sam uhvatio Olivijin kradomičan, nabrzinu podignut pogled pun grizodušja, shvatio sam da se nešto događa.

— Liv — rekao sam. — Zašto plače?

— Ne sada. Mir, draga, mir, sve je u redu...

— *Neee!* Nije u redu!

Mala je imala pravo.

— Da, sada. Zašto plače, *jebote?*

Holly je podigla crveno, uplakano lice s Olivijina ramena.

— Striko *Kevin!* — vrisnula je. — Pokazao mi je Super Maria i obećao mene i tetu Jackie odvesti *m pantomimu* \

Pokušala je još nešto reći, ali u tome ju je spriječio još jedan cunami suza. Srušio sam se svom težinom na barsku stolicu. Olivia mi je pažljivo izbjegavala pogled i ljuljala Holly milujuć je po glavi. I meni bi dobro došao sličan tretman, pogotovo ako mi ga, po mogućnosti, pruži netko s jako velikim grudima i ogromnim oblakom kose u kojem se možeš izgubiti.

Na koncu se Holly iscrpila i prešla u fazu drhtavih jecaja, pa ju je Liv nježno povelala gore u krevet. Oči su joj se već sklapale. Dok su bile na katu, na stalku za vino pronašao sam lijepu butelju Chiantija - otkako me nema, Olivia ne drži pivo u kući - i otvorio je. Zatim sam zatvorenih očiju sjeo na barsku stolicu, naslonio glavu na kuhinjski zid i slušao kako gore Olivia tješi Holly, pokušavajući se prisjetiti jesam li ikada bio ovoliko bijesan.

— Tako dakle — prijazno sam rekao kada se Olivia vratila u prizemlje. Iskoristila je priliku da navuče svoj oklop seksi mamice, svježe oprane traperice i vestu od kašmira boje karamele, upotpunjen pravedničkim izrazom lica. — Mislim da mi duguješ objašnjenje, zar ne?

Bacila je pogled na moju čašu profinjeno izvivši obrve.

— A i piće, očigledno.

— O, ne, ne. Nekoliko pića. Tek sam se zagrijao.

— Nadam se da ne misliš kako možeš prespavati ovdje napiješ li se toliko da ne možeš voziti.

— Liv — rekao sam — obično bih se rado nadugo i naširoko svađao s tobom oko bilo koje usputne sitnice po tvom izboru, ali moram te upozoriti da ću se noćas držati teme kao pijan plota. Kako to da, jebem mu mater, Holly zna Kevina?

Olivia je počela zatezati kosu i vezati je gumicom odrješitim, vještim pokretima. Očigledno je ovo odlučila odigrati hladno, smireno i pribrano.

— Odlučila sam da bi ih Jackie trebala upoznati.

— Oh, vjeruj mi, čut će ona mene. Jasno mi je kako si ti mogla biti toliko naivna da pomisliš da je to dražesna zamisao, ali za Jackie nema opravdanja. Samo Kevina ili cijelu prokletu Obitelj Addams? Reci mi da je bio samo Kevin, Liv. Molim te.

Olivia je prekrížila ruke i uprla se leđima o kuhinjski zid. Bio je to njezin borilački stav: vidio sam ga nebrojeno mnogo puta.

— Upoznala je baku i djeda, stričeve i tetku, bratiće i sestrične.

Shay. Moja majka. Moj otac. Nikada nisam udario ženu. Nisam shvatio ni da pomišljam na to dok nisam osjetio kako snažno šakama stežem rub pederske barske stoličice.

— Jackie ju je jedne večeri nakon škole odvela na čaj. Upoznala je svoju obitelj, Frank. Nije to kraj svijeta.

— Moja se obitelj ne *upoznaje*, nego joj se objavljuje rat. Uputno je doći u punom oklopu s bacačem plamena. Koliko je točno tih večeri Holly provela *upoznajući moju obitelj*?

Lagano slijeganje ramenima.

— Nisam brojala. Dvanaest, petnaest? Možda dvadeset?

— Koliko dugo?

Ovo joj je izmamilo pokajnički treptaj oka.

— Nekih godinu dana.

Rekao sam:

— Tjeraš moju kći da mi laže već godinu dana.

— Rekli smo joj...

— Godinu dana. Svakog vikenda u zadnjih godinu dana ispitujem Holly što je tog tjedna radila, a ona mi odgovara velikom, lijepom hrpom govana.

— Rekli smo joj da će to još neko vrijeme morati ostati tajna, zato što

si se posvađao s Obitelji. To je sve. Mislili smo...

— Možeš to nazvati čuvanjem tajne, možeš to nazvati laganjem, možeš to nazvati kako te jebeno volja. To je ono što mojoj Obitelji najbolje ide od ruke. To im je urođen, bogomdan talent. Plan mi je bio zadržati je daleko od svega toga i nadati se da će uspjeti pobijediti vlastite gene i odrasti u pošteno, zdravo, neizopačeno ljudsko biće. Zvuči li ti to pretjerano, Olivia? Zar ti to doista zvuči kao da previše tražim?

— Frank, ponovno ćeš je probuditi ako...

— A ti si je, umjesto toga, bacila ravno njima u šake. I vidi vruga, kakvo iznenađenje, za tren oka počela se ponašati točno kao jebeni Mackey. Snalazi se u laži kao riba u vodi. A ti je na svakom koraku potičeš. To je nisko, Liv. Stvarno jest. To je nešto najniže, najprljavije, najusranije što sam ikada čuo.

Barem se udostojala zacrvenjeti.

— Rekli bismo ti, Frank. Mislili smo, jednom kada vidiš kako je sve dobro ispalo...

Prasnulo sam u smijeh tako da se Olivia trznula.

— Muke mi Isusove, Liv! Po tebi je to *dobro* ispalo? Ispravi me ako u nečemu griješim, ali koliko ja vidim, ovo cijelo jebeno sranje nije ni izdaleka ispalo dobro.

— Za ime Božje, Frank, pa nismo mogli znati da će Kevin...

— Znala si da je ne želim u njihovoj blizini. To ti je moralo biti i više nego dovoljno. Što si, dovruga, još morala znati?

Olivia je pognula glavu i tvrdoglavo isturila bradu, baš kao Holly. Ponovno sam posegnuo za bocom i uhvatio bljesak njezinih očiju, ali uspjela se suzdržati od toga da išta kaže, pa sam si ponovno natočio do vrha, pustivši da se velika mrlja vina razlije po ljupkom šanku od škrljevca.

— Ili si upravo zato to i učinila... zato što si znala da to najstrože branim? Stvarno toliko pizdiš na mene? Hajde, Liv. Podnijet ću. Položi karte na stol. Jesi li uživala praveći me budalom? Jesi li mi se dobro nasmijala? Zar si doista bacila Holly među gomilu pomahnitalih manijaka samo meni u inat?

To ju je navelo da se naglo uspravi.

— Da se nisi *usudio*. *Nikada* ne bih namjerno naudila Holly, dobro to

znaš. Nikada.

— Onda zašto, Liv? Zašto? Što te na kugli zemaljskoj ponukalo da pomisliš kako je to dobra zamisao?

Olivia je kratko udahнула kroz nos i pribrala se - to je imala prilike uvježbati. Smireno je rekla:

— Oni su i njezina obitelj, Frank. Stalno je pitala za njih. Zašto nema dvije bake kao sve njezine prijateljice, imate li ti i Jackie još braće i sestara, zašto ih ne smije posjetiti...

— Sereš. Mislim da me o mojoj strani Obitelji ispitivala možda *jednom* u životu.

— Da, a tvoja joj je reakcija pokazala da te drugi puta ne mora ni pitati. Umjesto toga, pitala je mene, Frank. Pitala je Jackie. Zanimalo ju je.

— Koga boli kurac što ona želi. Ima devet godina. Jednako tako želi imati lavića i jesti samo pizzu i crvene M&M bombone. Hoćeš li joj i te želje ostvariti? Mi smo joj roditelji, Liv. Trebali bismo joj davati ono što je dobro za nju, a ne svaku pizdariju koju poželi.

— Frank, *pssst*. Zašto bi, za ime Boga, to za nju bilo loše? Sve što si ikada rekao o svojoj Obitelji bilo je da ne želiš s njima ostati u kontaktu. Nisi me baš upozoravao da su gomila manijakalnih ubojica sa sjekirama. Jackie je mila, uvijek je bila jako dobra prema Holly i ona nam je rekla da su i ostali posve dragi ljudi...

— I ti si joj povjerovala na riječ? Jackie živi u sretnom, izmišljenom svijetu, Liv. Misli da je Jeffrey Dahmer samo trebao upoznati pravu djevojku. Otkada ona donosi naše roditeljske odluke?

Liv je zaustila da nešto kaže, ali samo sam podizao glas dok nije odustala i začepila.

— Zlo mi je, Liv, stvarno mi je zlo. To je bilo *jedino* oko čega sam bio uvjeren da mogu računati na tvoju podršku. Oduvijek si smatrala da moja obitelj nije dovoljno dobra za tebe. Po čemu je onda, dovraga, dovoljno dobra za Holly?

Oliviji je konačno prekipjelo.

— Jesam li *ikada* to rekla, Frank? *Kada?*

Blenuo sam. Bila je blijeda od bijesa, rukama se oslonila na vrata i teško disala.

— Ako misliš da tvoja obitelj nije dovoljno dobra, ako je se stidiš,

onda je to tvoj problem, a ne moj. Da mi se nisi usudio prišiti takvo što. Nikada to nisam rekla. Nikada to nisam ni *pomislila*. Nikada.

Ljutito se okrenula i snažno povukla vrata. Blago su se za njom zatvorila, ali da nije bilo Holly, zalupila bi ih tako da bi se kuća zatresla.

Ostao sam neko vrijeme sjediti buljeći u vrata poput idiota, osjećajući kako mi moždane stanice vrludaju i sudaraju se kao autići u lunaparku. Zatim sam uzeo bocu vina, ponio još jednu čašu i krenuo za Olivijom.

Sjedila je u zimskom vrtu, na pletenoj sofi, nogu podvijenih pod sebe i ruku duboko zaguranih u rukave. Nije dizala pogled, ali kada sam joj pružio čašu oslobodila je ruku i prihvatila je. Oboma sam natočio dovoljno vina da se u njemu mogla utopiti manja životinja i sjeo uz nju.

Još je kišilo, strpljive, neumorne kapi kuckale su o staklo, kroz neku napuklinu uvlačio se hladan propuh šireći se prostorijom poput dima - uhvatio sam se kako, čak i nakon toliko vremena, sam sebi govorim da moram pronaći pukotinu i zabrtviti je. Olivia je pijuckala vino, a ja sam promatrao njezin odraz u staklu, njezine sjenovite oči uperene u nešto što je samo ona vidjela. Nakon nekoliko trenutaka, upitao sam:

— Zašto nikada o tome nisi govorila?

Nije okretala glavu.

— O čemu?

— O svemu. Ali počnimo od pitanja zašto mi nikada nisi rekla da ti ne smeta moja obitelj. Slegnula je ramenima.

— Nikada nisi izgario od želje da razgovaraš o njima. Usto, mislila sam da je besmisleno govoriti takvo što. Zašto bih imala problem s ljudima koje nikada nisam upoznala?

— Liv — rekao sam. — Učini mi uslugu: nemoj se praviti glupa. Preumoran sam za to. Tu smo u postojbini *Očajnih kućanica*... sjedimo u zimskom vrtu, jebote. Mene su podizali daleko od zimskih vrtova. Moja obitelj više sličići nečemu iz *Angelina praha*. Dok tvoji sjede u zimskim vrtovima pijuckajući Chianti, moji u svojim nastambama odlučuju na kojeg će hrta spiskati lov od socijalnog.

Na to su joj usne jedva primjetno zaigrale.

— Frank, znala sam da si iz radničke klase čim si otvorio usta. To nikada nisi krio. Svejedno sam izašla s tobom.

— Aha. Ledi Chatterley voli malo grublje.

Gorčina u mojem glasu oboje nas je iznenadila. Olivia se okrenula i pogledala me. Na slabašnom svjetlu koje je dopiralo iz kuhinje lice joj je izgledalo izduženo, sjetno i ljupko, kao sa svete sličice. Rekla je:

— Nikada tako nisi mislio.

— Ne — složio sam se. — Možda nisam.

— Željela sam te. I to je jednostavno bilo to.

— Bilo je jednostavno sve dok moje Obitelji nije bilo na vidiku. Možda si željela mene, ali ni u snu ne bi željela mog ujaka Bertiea koji voli započinjati natjecanja u glasnom prđenju ili moju tetku Conceptu koja bi ti objašnjavala kako je u autobusu sjedila iza gomile crnčuga i kakve su glave imali ili moju sestričnu Natalie koja je svoje sedmogodišnje dijete prije Prve pričesti odvela na kvarcanje. Jasno mi je da osobno ne bih izazvao snažan infarkt tvojim susjedima nego možda samo blagu tahikardiju, ali oboje znamo kako bi se ostatak klana složio s golferima tvog tatice ili mamičnim damama s kojima prijepodne objeduje. To bi odmah postalo klasik na YouTubeu.

Olivia je rekla:

— Neću se pretvarati da to nije istina. Niti da mi to nikada nije palo na pamet. — Neko je vrijeme šutjela, vrteći čašu među prstima. — Isprva sam, priznajem, smatrala da to što nisi u kontaktu s njima najvjerojatnije mnogo toga olakšava. Ne zato što nisu dovoljno dobri, nego je jednostavno tako bilo... lakše. Ali kada se Holly rodila ... Promijenila je moje mišljenje o svemu, Frank, o svemu. Željela sam da ih poznaje. Oni su joj obitelj. To je važnije od njihove navike korištenja solarija.

Zavalio sam se u sofu, nalio još vina u sebe i pokušao srediti misli kako bih napravio mjesta za taj novi podatak. Nisam trebao ostati zatečen kao tele pred šarenim vratima, barem ne toliko. Olivia mi je u svakom trenutku naše veze bila golema nepoznanica, pogotovo u trenucima kada sam mislio da je najbolje razumijem.

Kada smo se upoznali bila je odvjetnica u Uredu javnog tužiteljstva. Željela je kazneno goniti trećerazrednog dilera žutog po imenu Pippy kojeg je Odjel za narkotike pokupio u nekoj raciji, dok je meni bilo u interesu da veselo odskakuće svojim putem zato što sam tih zadnjih nekoliko tjedana proveo postajući Pippyjev novi najbolji prijatelj i smatrao da nismo još iscrpili sve zanimljive mogućnosti. Svratio sam u Olivijin ured da je osobno nagovorim. Prepirali smo se jedan sat, sjedio sam joj na stolu

trateći joj vrijeme i nasmijavajući je, a zatim, kada je već postalo kasno, odveo sam je na večeru da nastavimo prepirku na udobnijem mjestu. Pippy je dobio nekoliko dodatnih mjeseci slobode, a ja drugi spoj.

Oborila me s nogu: pripijeni kompletići, nenametljivo sjenilo i besprijeorne manire, mozak poput britve, noge do vrata, čelična volja i ambicioznost kojom je doslovno zračila. Brak i djeca bile su joj posljednje stvari na pameti što je, ako se mene pita, jedan od temeljnih čimbenika uspješne veze. Ja sam se upravo bio ispetljao iz jedne veze - sedme ili možda osme, nisam siguran - koja je veselo počela, a zatim potonula u stagnaciju i svadljivost nakon otprilike godinu dana, kada nam je moj nedostatak ozbiljnih namjera oboma postao očigledan. Da je pilula nepogrešiva, Liv i ja završili bismo na sličan način. Umjesto toga imali smo crkveno vjenčanje sa cijelim pratećim programom, pir u ladanjskom hotelu, kuću u Dalkyju i Holly.

— Nisam ni na trenutak požalio — rekao sam. — A ti?

Na sekundu je zastala, ili da odluči što sam zapravo mislio, ili da odluči što da odgovori. Zatim je rekla:

— Ne. Nisam ni ja.

Ispružio sam ruku i položio je preko njezine koja joj je ležala u krilu. Pulovert od kašmira bio je mek i topao, a oblik njezine ruke još sam poznao kao vlastitu. Nakon nekog vremena vratio sam se u dnevnu sobu, uzeo prekrivač sa sofe i omotao joj ga oko ramena.

Olivia je rekla, ne gledajući me:

— Svim srcem je željela saznati o njima. To joj je obitelj, Frank. Krv nije voda. Imala je pravo na to.

— A ja sam imao pravo utjecati na tu odluku. Još sam joj otac.

— Znam. Trebala sam ti reći. Ili poštovati tvoju želju. Ali... — Odmahnula je glavom ne dižući je s naslona sofe. Oči su joj bile zatvorene, a polumrak joj je pod njima osjenčao velike modrice.

— Znala sam da ću, spomenem li to, izazvati divovsku svađu. A nisam imala snage za to. Tako da...

— Moja je obitelj smrtno sjebana, Liv — rekao sam. — I to na previše načina da bi ih se opisalo. Ne želim da se Holly pretvori u njih.

— Holly je vesela, dobro prilagođena, zdrava djevojčica. Znaš da jest. To joj nije ni najmanje štetilo. Rado ih je posjećivala. Ovo je... Ovo nitko

nije mogao predvidjeti.

Pitao sam se, već iscrpljenje li to uopće istina. Osobno bih se kladio da će barem jedan od članova moje Obitelji skončati na gadan i zamršen način, premda ne bih stavio novac na Kevina. Rekao sam:

— Ne mogu prestati razmišljati o tome koliko sam je puta pitao što je radila, a ona mi je naklapala o rolanju sa Sarom ili izradi vulkana na satu prirode. Cvrkutava poput kanarinca, posve bezbrižna. Nijednom nisam ni posumnjao da nešto krije. Ubija me to, Liv. Jednostavno me ubija. Olivia se okrenula licem prema meni.

— Nije bilo tako strašno kao što misliš, Frank. Iskreno. Nije to doživljavala kao laž. Rekla sam joj da ćemo morati malo pričekati jer si se jako posvađao s Obitelji, a ona je na to rekla: »Kao kada sam se ja posvađala s Chloe pa cijeli tjedan nisam na nju mogla niti pomisliti a da se ne rasplačem.« Razumije više nego što misliš.

— Ne želim da ona mene štiti. Nikada. Želim da bude obratno.

Nešto je prešlo Olivijinim licem, nešto pomalo gorko, pomalo sjetno. Rekla je:

— Odrasta, znaš? Za nekoliko godina bit će tinejdžerka. Stvari se mijenjaju.

— Znam — rekao sam. — Znam. — Pomislio sam na Holly, izvaljenu gore na svom krevetu, uplakanu i usnulu, i na noć kada smo je začeli: Olivijin prigušen, pobjedonosan smijeh, njezina kosa zapetljana oko mojih prstiju, okus čistog, ljetnog znoja na njezinu ramenu.

Za nekoliko trenutaka, Olivia je rekla:

— Morat ćemo razgovarati s njom o svemu ovome, odmah ujutro. Bilo bi dobro da smo oboje tu. Ako želiš ostati u gostinjskoj sobi...

— Hvala — rekao sam. — To bi bilo lijepo.

Ustala je, otresla prekrivač i presavila ga preko ruke.

— Krevet je namješten.

Nagnuo sam čašu.

— Prvo da završim ovo. Hvala na piću.

— Na nekoliko pića. — U glasu joj je lebdjela sjetna sablast smiješka.

— I na njima isto.

Zaustavila se iza sofe i spustila jagodice prstiju na moje rame tako oprezno da sam ih jedva osjetio. Rekla je:

— Jako mi je žao zbog Kevina.

Rekao sam, začuvši kako mi je hrapav glas:

— To je bio moj mali braco. Nije važno kako je ispao kroz taj prozor, na meni je bilo da ga uhvatim.

Liv je oštro udahnula kao da želi reći nešto važno, ali nakon nekoliko trenutaka samo je uzdahnula. Vrlo je tiho rekla, možda sama sebi:

— Oh, Frank.

Prsti su joj spuznuli s mogeg ramena, ostavljajući male, hladne otiske na mjestu gdje me grijala njihova toplina, a zatim sam čuo kako se za njom tiho zatvaraju vrata.

14.

Kada je Olivia lagano zakucala na vrata gostinjske sobe, trebalo mi je manje od sekunde da se iz dubokog sna trgnem u javu i depresiju, još prije negoli sam se prisjetio okolnosti. Proveo sam daleko previše noći u toj gostinjskoj sobi, u vrijeme dok smo Liv i ja još prolazili proces otkrivanja da joj se više ne sviđa što je udana za mene. Čak sam i od samog tog mirisa, praznine i laganog štrcaja umjetne arome jasmína osjećao bol i umor, kao da mi je stotinu godina, a zglobovi istrošeni do srži.

— Frank, pola sedam je — tiho je rekla Liv s druge strane vrata. — Mislila sam da bi trebao porazgovarati s Holly prije nego što ode u školu.

Spustio sam noge s kreveta i protrljao lice rukama.

— Hvala, Liv. Dolazim za minutu. — Želio sam je pitati ima li kakav prijedlog, ali prije negoli sam pronašao riječi začuo sam lupkanje potpetica dok je silazila stubama. Ionako ne bi ušla u gostinjsku sobu, vjerojatno iz straha da ću je dočekati kao od majke rođen i pokušati je privoljeti na brzopotezni seks.

Oduvijek sam volio snažne žene, što je za mene prava sreća budući da i nema drukčijih žena starijih od, recimo, dvadeset pet. Divim se ženama. Od onoga što se ženama redovito događa, većina muškaraca sklupčala bi se i umrla, a žene samo očeliče i ne posustaju. Svaki muškarac koji kaže da ga snažne žene ne privlače grdno se zavarava: privlače ga snažne žene koje se znaju ljupko duriti i tepati dječjim glasom te će mu na koncu zaključati muda u torbicu za šminku.

Želio sam da Holly bude jedna od onih kakve je teško naći. Želio sam da bude sve ono što mi kod žena nasmrt dosađuje, meka poput maslačka i krhka poput lijevanog stakla. Nitko moju malu neće čeličiti. Kada se rodila poželio sam izići i ubiti nekoga za nju, tako da cijeloga života bude sigurna kako sam to spreman učiniti bude li ikada potrebno. Umjesto toga, smjestio sam je usred Obitelji koja ju je, već u prvih godinu dana otkako ju je prvi puta vidjela, naučila lagati i slomila joj srce.

Holly je prekriženih nogu sjedila na podu svoje sobe pred kućicom za lutke, okrenuta leđima.

— Zdravo, milena — rekao sam. — Kako si?

Slijeganje ramenima. Bila je odjevena u školsku uniformu. U mornarskiplavom sakou ramena su joj djelovala tako sitna da bih ih oba mogao zahvatiti jednom rukom.

— Mogu li na trenutak ući?

Ponovno slijeganje. Zatvorio sam vrata za sobom i sjeo na pod pokraj nje. Hollyna kućica za lutke pravo je umjetničko djelo, savršena replika velike viktorijanske kuće, zajedno s kićenim pokućstvom, sićušnim slikama s prizorima lova na zidovima i sićušnim, klasno potlačenim slugama. Dar Olivijinih roditelja. Holly je izvukla stol iz blagovaonice i žestoko ga laštala papirnatim ubrusom koji je izgledao kao da ga je nešto žvakalo.

— Ljubavi — rekao sam — posve je okej što si uzrujana zbog strike Kevina. I ja sam.

Još je jače pognula glavu. Sama si je isplela pletenice pa su pramenovi svijetle kose stršali iz njih pod neobičnim kutovima.

— Imaš li kakvih pitanja koja bi mi željela postaviti?

Usporila je s laštenjem, ali tek neznatno.

— Mama kaže da je pao s prozora.

Nos joj je još bio začepljen od silnoga plača.

— Tako je.

Vidio sam kako zamišlja. Poželio sam joj rukama prekriti glavu da odagnam te slike.

— Je li ga boljelo?

— Ne, mila. Bilo je trenutačno. Nije ni znao što mu se dogodilo.

— Zašto je pao?

Olivia joj je vjerojatno rekla da je to bio nesretan slučaj, ali Holly je kao dijete s dva doma gajila strast za dvostrukom provjerom podataka. Spreman sam bez ustručavanja lagati mnogim ljudima, ali imam cijelu jednu zasebnu savjest samo za Holly.

— Nismo još sigurni, ljubavi.

Kada je napokon podigla oči prema mojima, bile su natečene, obrubljene crvenilom i žestoke poput udaraca.

— Ali doznat ćeš. Je li tako?

— Tako je — rekao sam. — Hoću.

Ostala je zagledana u mene još sekundu, a onda kimnula i opet pognula glavu nad sićušnim stolom.

— Je li sad u rajju?

— Je — rekao sam. Čak i moja specijalna savjest za Holly ima granice. Religiju osobno smatram gomilom gluposti, ali kada te petogodišnjakinja u suzama upita što se dogodilo njezinu hrčku, smjesta povjeruješ u sve što bi moglo barem malo pokrpati to slomljeno srce. — Svakako. Eno ga gore, sjedi na milijun kilometara dugoj plaži, pijucka Guinness veličine kade i očijuka s prelijepom djevojkom.

Ispustila je nešto između hihota, jecaja i šmrcaja.

— *Daj*, tata, ne zezam se.

— Ni ja. I kladim se da ti upravo sada odozgo maše i govori ti neka ne plačeš.

Glas joj je još jače zadrhtao.

— Ne *želim* da bude mrtav.

— Znam, malena. Ni ja.

— Conor Mulvey prije je stalno u školi uzimao moje škare, a striko Kevin je rekao da bih mu sljedeći put trebala reći: »To radiš samo zato što si zaljubljen u mene«, pa će pocrvenjeti i prestati me gnjaviti. To sam i napravila, i upalilo je.

— Svaka čast striki Kevinu. Jesi li mu to rekla?

— Jesam. Nasmijao se. Tata, to nije *pošteno*.

Bila je na rubu još jedne nezaustavljive bujice suza. Rekao sam:

— Strašno je nepošteno, ljubavi. Volio bih da ti mogu reći nešto da to ublažim, ali ne mogu. Ponekad je nešto jednostavno jako, jako ružno i tu nitko ništa ne može.

— Mama kaže da ću, ako se malo strpim, uskoro moći o njemu razmišljati a da ne budem jako tužna.

— Mama ti je obično u pravu — rekao sam. — Nadajmo se da je i ovaj put tako.

— Jednom mi je striko Kevin rekao da sam mu omiljena nećakinja zato što si mu ti nekoć bio omiljen brat.

Oh, Bože. Posegnuo sam da je zagrlim, ali izmaknula se i stala čvršće ribati stol, noktom gurajući papir među sićušne, drvene vitice.

— Srdiš se zato što sam bila kod bake i dede?

— Ne, kokice. Ne srđim se na tebe.

— A na mamu?

— Samo malčice. Riješit ćemo to.

Hollyne su oči na trenutak iskosa poletjele prema meni.

— Hoćete opet vikati jedno na drugo?

Odrastao sam s majkom koja ima crni pojas u izazivanju osjećaja krivnje, ali njezini najviši dosezi ništavni su prema onome što Holly može postići bez pol muke.

— Neće biti vike — rekao sam. — Uglavnom sam samo uzrujan jer mi nitko nije rekao što se događa.

Tišina.

— Sjećaš se kada smo razgovarali o tajnama?

— Aha.

— Sjećaš se kako smo rekli da je lijepo dijeliti dobre tajne s prijateljima, ali da je to loša tajna ako te ikada počne tištati? I da bi takve tajne trebala reći meni ili mami?

— Nije bila *loša*. To su mi *deda i baka*.

— Znam, medena. Hoću ti reći da postoji i treća vrsta tajni. One koje, premda u njima nema ništa loše, i netko drugi ima pravo znati. — Glava joj je još bila pognuta, a brada joj je počela poprimiti onaj tvrdoglavi položaj. — Recimo da mama i ja odlučimo odseliti u Australiju. Bismo li ti trebali reći da idemo? Ili bismo te samo usred noći trebali staviti na avion?

Slegnula je ramenima.

— Reći.

— Zato što bi te se to ticalo. Imala bi pravo znati.

— Aha.

— Kada si se počela družiti s mojom Obitelji, to se i mene ticalo. Nije bilo lijepo što mi se to tajilo.

Nije djelovala uvjereno.

— Da sam ti rekla, samo bi se uzrujao.

— Ovako sam daleko više uzrujan nego što bih bio da mi je to netko odmah rekao. Holly, medena, uvijek je bolje odmah mi nešto reći. Uvijek.

OK? Čak i kada je riječ o nečemu što mi se ne dopada. Tajiti takvo što samo pogoršava stvar.

Holly je pažljivo gurnula stol natrag u blagovaonicu kuće za lutke i namjestila ga vrškom prsta. Rekao sam:

— Pokušavam ti govoriti istinu, čak i kada je pomalo bolna. Znaš i sama. Takva bi i ti trebala biti prema meni. Je li pošteno?

Holly je prigušenim glasićem rekla u kućicu za lutke:

— Žao mi je, tata.

Rekao sam:

— Znam da je, ljubavi. Sve će biti dobro. Samo se ovoga sjeti kada idućeg puta budeš razmišljala o tome trebaš li mi nešto tajiti, u redu?

Kimnula je glavom.

— Tako treba — rekao sam. — Sada mi možeš ispričati kako se slažeš s našom Obitelji. Je li ti baka napravila biskvit s kremom od pudinga za užinu?

Ispustila je tihi, drhtavi uzdah olakšanja.

— Aha. I kaže da imam lijepu kosu.

Jebote: pravi kompliment. Već sam bio spreman proturječiti svim maminim kritikama, od Hollyina naglaska, preko ponašanja do boje čarapa, ali očigledno se mama pod stare dane smekšala.

— I to je istina. Što misliš o bratićima i sestričnama?

Holly je slegnula ramenima i iz dnevne sobe kućice za lutke izvadila sićušan koncertni klavir.

— Dobri su.

— Na koji način?

— Darren i Louise ne razgovaraju puno sa mnom jer su veliki, ali ja i Donna oponašamo naše učitelje. Jednom smo se toliko smijale da je baka došla i rekla neka budemo tiho jer će nas inače odvesti policija.

Što je već više sličilo mami kakvu sam poznao i izbjegavao.

— A što misliš o teti Carmel i striki Shayu?

— U redu su. Teta Carmel je malo dosadna, ali kada je striko Shay kod kuće, pomaže mi sa zadaćom iz matematike jer sam mu rekla da učiteljica O'Donnell više na nas kad pogriješimo. A ja sam bio oduševljen što je napokon sama svladala dijeljenje.

— Lijepo od njega — rekao sam.

— Zašto ih ne posjećuješ?

— To je duga priča, pilence. Preduga za jedno jutro.

— Smijem li ih ja i dalje posjećivati, čak i ako ti to ne budeš radio?

Rekao sam:

— Vidjet ćemo. — Sve je zvučalo savršeno idilično, ali Holly me još nije gledala u oči. Još ju je nešto tištalo. Ako mi je vidjela oca u njegovu omiljenom stanju svijesti, izbit će sveti rat, a možda i nova novcata bitka za starateljstvo. Upitao sam: — Što te muči? Je li ti netko od njih išao na živce?

Holly je noktom prešla po tipkama klavira. Zatim je rekla:

— Baka i deda nemaju auto.

To nije bilo ono što sam očekivao.

— Nemaju.

— Zašto?

— Ne treba im.

Blijedo me pogledala. Sinulo mi je da Holly nikada prije u životu nije susrela osobu bez automobila, trebao joj on ili ne.

— Kako ikamo idu?

— Hodaju ili sjednu na autobus. Većina njihovih prijatelja stanuje tek na minutu ili dvije hoda od njih, a trgovine su odmah iza ugla. Što će im auto?

Neko je vrijeme razmišljala o tome.

— Zašto ne žive u cijeloj kući?

— Uvijek su živjeli gdje i sada. Baka ti je u tom stanu i rođena. Bilo bi mi žao svakoga tko bi je poželio iseliti.

— Kako to da nemaju računalo ni perilicu za suđe?

— Nemaju to svi.

— Svi imaju *računalo*.

Koliko god si to mrzio priznati, negdje u dubini duše postupno sam počinjao shvaćati zašto bi Olivia i Jackie mogle poželjeti da Holly vidi odakle potječem.

— Ne — rekao sam. — Većina ljudi na svijetu nema novca za te stvari. Čak ni mnogi ljudi ovdje u Dublinu.

— Tata. Jesu li deda i baka *siromašni*?

Obrazi su joj se lagano zarumenjeli, kao da je izgovorila prostu riječ.

— Čuj — rekao sam. — Ovisi koga pitaš. Oni sami rekli bi da nisu. Puno bolje stoje nego kada sam ja bio mali.

— Jesu li onda bili siromašni?

— Jesu, medena. Nismo baš umirali od gladi, ali bili smo prilično siromašni.

— Na primjer?

— Na primjer, nismo odlazili na putovanja i morali smo štedjeti za odlazak u kino. Na primjer, umjesto da kupujemo novu, nosio sam staru odjeću tvog strica Shaya, a tvoj stric Kevin nosio je moju. Na primjer, tvoji deda i baka morali su spavati u dnevnoj sobi jer nismo imali dovoljno spavaćih.

Razrogačila je oči kao da je riječ o bajci.

— Zbilja?

— Je. Mnogo je ljudi tako živjelo. Nije bio kraj svijeta.

— Ali — rekla je Holly. Ružičaste mrljice na obrazima pretvorile su se u jarko crvenilo. — Chloe kaže da su siromašni ljudi huligani.

To me uopće nije iznenadilo. Chloe je cendravo, zajedljivo, neduhovito sitno stvorenje s anoreksičnom, zajedljivom, neduhovitom majkom koja sa mnom razgovara glasno i polako, upotrebljavajući samo jednostavne riječi zato što je njezina obitelj ispuzala iz blata generaciju prije moje i zato što njezin debeli, zajedljivi, neduhoviti muž vozi Tahoe. Oduvijek sam smatrao da cijeloj toj odvratnoj družbi treba zabraniti pristup u kuću, a Liv je govorila da će Holly prerasti Chloe kada za to dođe vrijeme. Taj je krasan trenutak, barem što se mene tiče, razriješio taj spor jednom za svagda.

— Dobro — rekao sam. — Što je Chloe zapravo željela reći?

Nisam podigao glas, ali Holly me dobro poznaje pa me brzo pogledala ispod oka da mi vidi izraz lica.

— To nije prosta riječ.

— Ali definitivno nije ni lijepa. Što misliš da znači?

Meškoljenje i slijeganje ramenima.

— Pa *znaš*.

— Kaniš li upotrebljavati neku riječ, malena, moraš imati pojma o čemu govoriš. Da čujem.

— Kao ono, glupi ljudi. Ljudi koji nose trenirke i nemaju posao zato što su lijeni i ne znaju čak ni govoriti kako treba. *Siromašni* ljudi.

Rekao sam:

— A ja? Misliš li da sam glup i lijen?

— Ne *ti!*

— Premda mi je cijela obitelj siromašna kao crkveni miš?

Usplahirila se.

— To je *drukčije*.

— Upravo tako. Možeš biti bogata bitanga baš kao i siromašna bitanga, a isto tako možeš biti i pristojno ljudsko biće. Lijepo je imati mnogo, ali to ne govori o tome kakav si.

— Chloe kaže da njezina mama kaže kako je super-važno pobrinuti se da ljudi smjesta vide kako imaš mnogo novca. Inače te nitko na svijetu neće poštovati.

— Chloe i njezina obitelj — rekao sam posve izgubivši strpljenje,

— toliko su vulgarni da bi se uz njih zacrvenio i prosječni huligan sa zlatnim lancem oko vrata.

— Što je to vulgarno?

Holly se prestala zafrkavati s klavirom i gledala me krajnje smeteno, spojenih obrva, čekajući da joj sve rasvijetlim i učinim smislenim. Vjerojatno po prvi put u njezinu životu nisam imao pojma što da joj kažem. Nisam imao pojma kako objasniti razliku između siromašnih koji rade i siromašnih koji su bitange klinki koja je vjerovala da svi imaju računala, ni kako objasniti što je vulgarnost klinki koja je odrasla uz Britney Spears, ni kako ikome objasniti zašto se ova situacija prometnula u totalni cirkus. Poželio sam ščepati Oliviju i natjerati je da mi pokaže pravi način da ovo riješim, ali to više nije bio Olivijin posao. Moj odnos s Holly sada je bio samo moja briga. Na koncu sam joj uzeo minijaturni klavir iz ruku, vratio ga u kućicu za lutke i povukao je sebi u krilo.

Holly je, nagnuvši se unazad da mi vidi lice, rekla:

— Chloe je glupa, ne?

— Bože moj, još kako — rekao sam. — Kada bi zavladala svjetska nestašica gluposti, Chloe i njezina obitelj riješili bi je u tren oka.

Kimnula je i skutrila mi se na prsa, a ja sam joj udobno smjestio glavu ispod svoje brade. Nakon nekoliko trenutaka rekla je:

— Hoćeš li me jednoga dana odvesti da mi pokažeš gdje je striko Kevin pao kroz prozor?

— Ako osjećaš da bi to trebala vidjeti — rekao sam — onda naravno. Pokazat ću ti.

— Ali ne danas.

— Ne — rekao sam. — Pokušajmo samo pregrmjeti današnji dan.

Sjedili smo tako na podu, u tišini, a ja sam Holly zibao u naručju dok je zamišljeno grickala vršak svoje pletenice sve dok Olivia nije ušla da nam kaže kako je vrijeme za školu.

U Dalkeyu sam kupio veliku kavu i neki mafin koji je djelovao integralno - imao sam osjećaj da Olivia smatra kako bih doručak kod nje mogao shvatiti kao poziv da ponovno uselim - i doručkovao sjedeći na zidu, promatrajući debeljke u odijelima kako se pjene u svojim tenkovima zato što se more gustog prometa nije razdvojilo samo za njih. Zatim sam nazvao govornu poštu. »E, pa, ovaj, Frank... Bok. Kev je. Čuj, znam da si rekao kako nije dobar trenutak, ali... Mislim, ne treba odmah, ali čim budeš slobodan, možeš me nazvati? Noćas ili bilo kada, čak i ako bude kasno, sve mi je OK. Ovaj, hvala. Bok.«

Drugi put samo je prekinuo, bez poruke. Isto je bilo i treći put, dok smo Holly, Jackie i ja trpali pizzu u usta. Četvrti poziv stigao je malo prije sedam, vjerojatno kada je Kevin kretao mami i tati. »Frank, opet ja. Čuj... Stvarno bih trebao porazgovarati s tobom. Znam da ti se vjerojatno ne da razmišljati o tim sranjima, ne? Ali kunem ti se Bogom, ne pokušavam te sjebati u mozak, samo... Možeš me nazvati? OK, ovaj, valjda... bok.«

Nešto se promijenilo između subotnje večeri kada sam ga poslao natrag u pivnicu i nedjeljnog poslijepodneva kada je otpočeo telefonsku opsadu. Moglo je to biti nešto što se dogodilo usput, možda u pivnici - to što nekolicina stalnih gostiju Blackbirds-a nije još nikoga ubila čista je slučajnost - ali sumnjam. Kevin je postao razdražljiv mnogo prije nego što smo stigli u pivnicu. Sve što o njemu znam - a još vjerujem da to nešto vrijedi - govori mi da je bio opušten momak, ali ponašao se kao na iglama sve otkako smo se zaputili na broj 16. Pripisao sam to činjenici da prosječan građanin pomalo zazire od pomisli na leševe - po glavi su mi se motale druge stvari. Ali u tome se krilo mnogo više.

Što god mučilo Kevina, nije se dogodilo tek prošlog vikenda. To je otprije spavalo u dubini njegova uma, možda protekle dvadeset dvije godine, sve dok to u subotu nešto nije probudilo. Kako je dan odmicao - naš Kev nikada nije bio najbrži sprinter na trkalištu - to je polako isplivalo na površinu i počelo ga gristi, sve jače i jače. Dvadeset četiri sata pokušavao je to ignorirati, shvatiti ili sve posljedice otkloniti sam, a zatim se za pomoć obratio velikom bratu Francisu. Kada sam mu rekao da se gubi, obratio se najgoroj mogućoj osobi.

Imao je lijep glas preko telefona. Čak ga je i tako smetena i zabrinuta bilo ugodno slušati. Zvučao je kao dobar momak, kao netko koga bi čovjek volio upoznati.

Što se mojih sljedećih poteza tiče, izbor mi je bio ograničen. Pomisao na prijateljsko čavrljanje sa susjedima izgubila je mnogo svojih čari sada kada sam doznao kako pola njih vjeruje da sam hladnokrvni nindža bratoubojica, a ionako sam se Vatrenom morao kloniti s očiju, barem radi Georgeove probave, ako ni iz kojeg drugog razloga. S druge strane, pomisao na to da se povlačim naokolo prodajući zjake i kao šiparica nakon ševe čekam da mi na mobitelu zasvijetli Stephenov broj, također me nije posebno privlačila. Kada ne činim ništa, volim to činiti s razlogom.

Nešto me kopkalo, kao da mi netko čupka dlačice na potiljku, jednu po jednu. Uvijek obraćam pažnju na takvo kopkanje. Bilo je mnogo prilika kada bih završio mrtav da sam se na to oglušio. Nešto mi je izmicalo, nešto što sam vidio ili čuo, ali zanemario.

Prikriveni istražitelji ne mogu sve najbolje dijelove snimiti video kamerom kao što to čine momci iz Ubojstava, pa stoga imamo razvijeno jako, jako dobro pamćenje. Smjestio sam se udobnije na zidu, zapalio cigaretu i prošao svaki djelić informacija koje sam prikupio posljednjih nekoliko dana.

Jedno mi je upadalo u oči: još nije bilo jasno kako je onaj kofer dospio u dimnjak. Prema Nori, tamo je bio ostavljen negdje između četvrtka poslijepodne, kada je popalila Rosien *walkman*, i subotnje večeri. Međutim, prema Mandy, Rosie ta dva dana nije imala ključ, što je manje-više isključilo mogućnost da se noću iskrala s koferom - između nje i broja 16 ispriječilo se mnogo nezgodnih vrtnih zidova - a Matt Daly ju je motrio okom sokolovim i time joj uvelike otežao da za dana prokrijumčari nešto tako veliko. Usto, prema Nori, četvrtcima i petcima Rosie je na posao i

natrag pješačila s Imeldom Tierney.

U petak uvečer, Nora je izišla u kino sa svojim dječjim društvom pa su Rosie i Imelda imale sobu samo za sebe, za pakiranje i planiranje. Nitko nije obraćao pažnju na Imeldine dolaske i odlaske. Mogla je odlepršati iz tog stana noseći što god joj se prohtjelo.

U današnje vrijeme Imelda je živjela u Hallows Laneu, taman dovoljno udaljena od Vjernog susjedstva da bude izvan djelokruga Vatrenog. A sudeći po Mandynu pogledu, postojala je pristojna šansa da Imelda usred radnog dana bude kod kuće i da je njezin odnos sa Susjedstvom dovoljno zapetljan da joj smekša srce sin razmetni koji balansira na finoj granici između unutra i vani. Prolio sam ostatak hladne kave i krenuo prema automobilu.

Na računu za struju Imelde Tierney, koji mi je ispisao prijatelj iz elektroprivrede, stajala je adresa Hallows Lane 10, stan 3. Kuća je bila prava rupetina: na krovu su nedostajali crjepovi, s vrata je otpadala boja, mrežaste zavjese visjele su preko prljavih prozora. Jasno se vidjelo da susjedstvo moli Boga da kućevlasnik proda zgradu jednom ili dvojici finih, pristojnih skorojevića ili je barem do temelja spali da pokupi novac od osiguranja.

Bio sam u pravu: Imelda je bila kod kuće.

— Francis — rekla je otvorivši vrata, glasom koji je bio negdje između zapanjenog, oduševljenog i prestravljenog. — Isuse.

Ni jedna od te dvadeset dvije godine nije prema Imeldi bila blaga. Nikada nije bila komad, ali imala je visinu, dobre noge i dobar hod, a s to troje može se daleko dogurati. U današnje vrijeme postalaje ono što su dečki iz odjela nazivali TISSALI: tijelo iz *Spasilačke službe*, a lice iz *Istrage*. Zadržala je figuru, ali imala je vrećice ispod očiju, a lice joj je bilo prekriveno borama nalik na ožiljke od noža. Bila je odjevena u bijelu trenirku s mrljom od kave na prsima, a na blajhanoj kosi naraslo je oko šest centimetara umornog izrasta. Čim me vidjela, ruka joj je nagonski poletjela uvis da popravi frizuru, kao da je to dovoljno da nas iznova pretvori u one blještave tinejdžere obuzete groznicom subotnje večeri. Ta mala gesta dirnula me ravno u srce.

— Bok, Melda — rekao sam uputivši joj svoj najbolji smiješak ne bih li je podsjetio da smo nekoć davno bili dobri prijatelji.

Oduvijek sam volio Imeldu. Bila je pametna klinka, nemirna, ćudljive

naravi i britka uma, što je teškom mukom zaradila: umjesto jednog, stalnog oca imala je gomilu privremenih, od kojih je nekolicina bila u braku sa ženama koje nisu njezina majka, a to je u ono doba bilo vrlo važno. Imelda se naslušala mnogih sranja o svojoj majci dok smo bili klinци. Mnogi od nas na ovaj ili onaj način nisu vadili brvno iz oka svoga, ali nezaposleni otac alkoholičar nije ni izbliza bio toliko loš kao mama s ljubavnicima.

Imelda je rekla:

— Čula sam o Kevinu, počivao u miru. Strašno mi je žao.

— Počivao u miru — složio sam se. — Kada sam već u blizini, pomislio sam da bi bilo lijepo posjetiti stare prijatelje.

Stajao sam na vratima i čekao. Imelda se brzo osvrnula preko ramena, ali ostao sam nepomično stajati pa nije imala izbora. Nakon nekoliko trenutaka, rekla je:

— Stan je kao da je bomba pala...

— Misliš da me briga za to? Trebala bi vidjeti moju jazbinu. Samo mi je drago što te ponovno vidim.

Kad sam prestao govoriti, već sam se provukao mimo nje unutra. Stan nije bio zadnja rupetina, ali vidjelo se što je željela reći. Jedan pogled na Mandy kod kuće odavao je da je zadovoljna. Možda nije bila neprestano ushićena, ali život joj se pretvorio u nešto što joj se sviđa. S Imeldom baš i nije bilo tako. Dnevna soba činila se još manjom nego što jest zbog gomile razbacanih stvari: prljave šalice i kartoni kineske brze hrane na podu oko sofe, ženska odjeća - raznih veličina - koja se suši na radijatorima, prašnjave hrpe piratskih DVD-ova naslagane po kutovima. Grijanje je bilo prejako odvrnuto, a prozori dugo nisu bili otvarani pa se u stanu osjećao gust zadah pepeljara, hrane i žena. Sve je trebalo promijeniti osim televizora napuhanog kao da je na steroidima.

— Super mali stančić — rekao sam.

— Ma sranje je — kratko će Imelda.

— Odrastao sam u puno gore.

Slegnula je ramenima.

— Pa? To ne znači da ovaj nije sranje. Može čaj?

— Rado. Kako živiš?

Otišla je u kuhinju.

— Vidiš i sam. Sjedi.

Pronašao sam neumrljan komadić sofe i smjestio se.

— Čujem da sada imaš kćerkice, ne?

Kroz poluotvorena vrata vidio sam da je Imelda zastala s čajnikom u ruci. Rekla je:

— A ja čujem da si sada drot.

Već sam se počeo privikavati na besmislen bijes koji me hvatao kad bi me netko izvijestio da sam postao vladin guzičar. Čak mi je znao dobro doći.

— *Imelda* — rekao sam nakon trenutka zapanjene tišine, zgrožen i povrijeđen do bola. — Reci mi da se šališ. Zar misliš da sam te došao gnjaviti zbog klinaca?

Slijeganje ramenima.

— Otkud ja znam? Uostalom, nisu niš skrivile.

— Ne znam ni kako se *zovu*. Samo *sam pitao*, jebote. Boli me dupe ako si othranila i jebene Sopranose; samo sam te želio pozdraviti u ime starih vremena. Ako misliš šiziti zbog toga čime zarađujem za život, samo reci pa ću ti se skinuti s vrata. Vjeruj mi.

Nakon nekoliko trenutaka vidio sam da je ugao Imeldinih usana sa zadržkom zatitrao, a zatim je pristavila čajnik.

— Isti stari Francis. Vražji prgavac. Je, imam tri. Isabelle, Shania i Genevieve. Jebeni užas Božji, sve tri: tinejdžerke. A ti?

Nije spomenula oca ili očeve.

— Jednu — rekao sam. — Devet joj je godina.

— Sve je još pred tobom. Neka ti Bog pomogne. Kažu da ti dječaci unište kuću, a djevojčice razum i to je istina. — Ubacila je vrećice čaja u šalice. Od samog pogleda na to kako se kreće osjetio sam se kao starac.

— Još šiješ?

Šmrknula je, a to je mogao biti i smijeh.

— Bože, to je daleka prošlost. Nisam u tvornici već dvadeset godina. Sada radim sve i svašta. Uglavnom čistim. — Oči su joj ratoborno poletjele prema meni, da provjeri kanim li komentirati.

— Istočni Europljani rade jeftinije, ali još ima mjesta gdje trebaju nekoga 'ko govori engleski. Dobro mi ide, znaš?

Čajnik je zakuhao.

— Čula si za Rosie, ne?

— Jesam, da. Pravi šok. Sve ovo vrijeme... — Imelda je natočila čaj i žustro zatresla glavom, kao da pokušava nešto iz nje izbaciti.

— Sve ovo vrijeme mislila sam da je u Engleskoj. Kada sam čula, nisam mogla vjerovati. Nisam mogla. Kunem ti se, ostatak dana tumarala sam ko zombi.

Rekao sam:

— Isto je i sa mnom. Sve u svemu, to nije bio dobar tjedan. Imelda je iznijela tetrapak mlijeka i kutiju šećera, a zatim za njih napravila mjesta na stoliću. Rekla je:

— Kevin je oduvijek bio krasan dečko. Bilo mi je žao kada sam čula za njega, jako žao, znaš. Posjetila bih tvoje, one večeri kada se to dogodilo, samo što...

Slegnula je ramenima ostavljajući riječi da vise u zraku. Chloe i Chloeina mamica ne bi ni za milijun godina shvatile taj tanak, ali nepremostiv klasni procjep zbog kojeg je Imelda smatrala, i to vjerojatno s pravom, da možda neće biti dobrodošla u kući moje majke. Rekao sam:

— Nadao sam se da ću te vidjeti tamo. Ali čuj, ovako se barem možemo izbrbljati kako spada, ne?

Još jedan polovičan osmijeh, ovoga puta s manje zadržske.

— Opet isti stari Francis. Uvijek si znao prodati priču.

— Ipak, danas imam bolju frizuru.

— Isuse, da. Šiljci, sjećaš se?

— Moglo je biti i gore. Mogao sam imati fudbalerku kao Zippy.

— Fuj, prestani. Kakvu je taj glavu imao.

Vratila se u kuhinju po šalice. Čak i kada bih imao sve vrijeme svijeta, tamo ništa ne bih postigao sjedeći i prodajući zjake: Imelda je bila mnogo tvrđi orah od Mandy i već je slutila da imam skrivene namjere premda nije znala točno kakve. Kada se vratila, rekao sam:

— Smijem te nešto pitati? Možda ću ispasti znatiželjni seronja, ali kunem se da imam dobar razlog.

Imelda mi je tutnula prljavu šalicu u ruku i sjela u naslonjač, ali nije se naslonila, a pogled joj je još bio suzdržan.

— Pitaj.

— Kada si Rosien kofer za nju nosila u broj šesnaest, gdje si ga točno ostavila?

Tup izraz koji joj se odmah pojavio na licu, napola kao u mazge, a napola kao u idiota, odmah mi je pokazao na čemu sam. Ništa na svijetu nije moglo do kraja izbrisati činjenicu da Imelda, protivno svim svojim instinktima, razgovara s policajcem. Naposljetku je neizbježno rekla:

— Kakav kofer?

— Joj, daj, Imelda — rekao sam, ležerno i nasmijano. Jedan pogrešan ton bio bi dovoljan da cijeli put potone u jedan veliki gubitak vremena. — Ja i Rosie mjesecima smo to planirali. Misliš da mi nije govorila kako je i što obavlja?

Tup izraz djelomice se povukao s Imeldina lica - ne posve, ali dovoljno. Rekla je:

— Ne želim upasti u frku oko toga. Ako me itko drugi pita, nisam vidjela nikakav kofer.

— Nema problema, mala. Ne mislim te uvaliti u govna. Radila si nam uslugu i to cijenim. Samo želim doznati je li netko petljao po tom koferom nakon što si ga tamo ostavila. Sjećaš li se gdje si ga stavila? I kada?

Oštro me gledala ispod tankih trepavica, pokušavajući dokučiti što to znači. Naposljetku je posegnula u džep za kutijom cigareta i rekla:

— Rosie mi je sve ispričala tri dana prije nego što ste otišli. Prije toga nije niš rekla. Ja i Mandy mislile smo si da se nešto sprema, ali nismo bile sigurne što. Vidio si se s Mandy, ne?

— Aha. Čini se da je u super formi.

— Snobovska kravetina — Imelda reče kresnuvši upaljač. — Cigaretu?

— Može, hvala. Mislio sam da ste ti i Mandy prijateljice.

Grubo se nasmijala kroz nos paleći mi cigaretu.

— Više nismo. Ona je previše fina da bi se družila s ovakvima ko što sam ja. Na kraju ne znam jesmo li ikada bile prijateljice. Samo *smo* se obje družile s Rosie, a kada je ona otišla...

Rekao sam:

— S tobom je oduvijek bila najbliskija.

Imeldin pogled dao mi je do znanja da su joj i bolji od mene pokušavali mazati oči, ali bezuspješno.

— Da smo si bile toliko bliske, odmah bi mi ispričala što vas dvoje kanite, ne? Ovako mi ne bi rekla ni riječ da je stari nije držao na oku pa si nije mogla sama iznijeti stvari. Nas dvije znale smo nekad ić' u tvornicu i natrag, pričajući o svemu o čemu cure već pričaju, ne sjećam se više. Toga dana pitala me za uslugu.

Rekao sam:

— Kako si iznijela kofer iz stana?

— Lako. Sutradan nakon posla, bio je petak. Otišla sam do Dalyjevih, njezinoj mami i tati rekle smo da idemo u Rosienu sobu slušati nove Eurythmicse, a oni su nam na to rekli samo neka ne bučimo. Odvrnule smo tek toliko glasno da ne čuju Rosie kako se pakira. — U kutu Imeldinih usana zaigrao je sićušan nagovještaj osmijeha. Na tren je, tako nagnuta naprijed, oslanjajući se laktima o koljena i smiješeći se sebi u bradu kroz dim cigarete, ponovno sličila onoj okretnoj bezobraznici koju sam nekoć poznavao.

— Trebao si je vidjeti, Francis. Plesala je po sobi, pjevala u četku, uzela je nove gaćice koje je kupila da joj ne vidiš on stare i pohabane pa mahala njima iznad glave... I mene je povukla da plešem... mora da smo izgledale ko dva debila, pišajući od smijeha i pokušavajući biti dovoljno tihe da joj mama ne uleti i vidi što radimo. Mislim da je to bilo zato što je napokon nekome rekla, nakon što je to toliko dugo tajila. Bila je luda od sreće.

Brzo sam zalupio vrata pred tom slikom - sačuvat ću je za poslije.

— Dobro — rekao sam. — To je lijepo čuti. Onda, kada je završila s pakiranjem...

Široki osmijeh proširio se na oba ugla Imeldinih usana.

— Jednostavno sam uzela kofer i išetala van. Kunem ti se. Prebacila sam jaknu preko njega, ali to nikoga ni na trenutak ne bi zavaralo da su se pošteno zagledali. Izašla sam iz sobe, Rosie me jasno i glasno pozdravila, a ja sam viknula »doviđenja« gospodinu i gospođi Daly, koji su gledali telku u dnevnoj sobi. Osvrnuo se dok sam izlazila, ali samo da se uvjeri kako Rosie ne izlazi sa mnom... kofer uopće nije skužio. Nitko me nije ispratio.

— Svaka vam čast — rekao sam uzvrativši joj osmijehom. — I odnijela si ga ravno u broj šesnaest?

— Aha. Bila je zima: već se smračilo i bilo je hladno, tako da nikoga

nije bilo vani. Nitko me nije vidio. — Prisjećala se, a kapci su joj bili napola spuštteni da se zaštiti od dima. — Kažem ti, Francis, skoro sam umrla od straha na ulasku u tu kuću. Nikada tamo nisam bila po mraku i nikada sama. Najgore su bile stube. U sobe je kroz prozore dopiralo nešto malo svjetla, ali na stubištu je bio mrkli mrak. Morala sam pipati da nađem put do vrha. Bila sam sva prekrivena paučinom, svaka druga stuba ljuljala se kao da će mi se svakog časa cijela zgrada srušiti na glavu, odasvud su dopirali nekakvi sitni zvukovi... Kunem ti se, bila sam uvjerena da je sa mnom unutra još netko, možda duh, i gleda me. Bila sam spremna vrisnuti ako me nešto zgrabi. Zbrisala sam van ko da mi je guzica u plamenu.

— Sjećaš li se gdje si stavila kofer?

— Je, sjećam se. Ja i Rosie sve smo dogovorile. Trebalo ga je ostaviti iza kamina u dnevnoj sobi na vrhu... onoj velikoj, znaš. Da nije tamo stao, stavila bih ga ispod one hrpe dasaka, željeza i sranja u kutu podruma, ali nije mi se išlo tamo ako nije baš nužno. Na kraju je stao bez problema.

— Hvala ti, Imelda — rekao sam. — Na tome što si nam pomagala. Trebao sam ti zahvaliti još davno prije, ali bolje ikad nego nikad.

Imelda će:

— Mogu li sada ja tebe nešto pitati? Ili su pitanja jednosmjerna?

— Misliš kao Gestapo, »ofdje samo mi postavljala pitanja«? Ne, mala, što je fer, fer je: pitanja su dopuštena u oba smjera. Samo pitaj.

— Ljudi kažu da su Rosie i Kevin ubijeni, ne? Da ih je netko ubio. Oboje. Jel' to govore samo da naprave senzaciju ili je istina?

Rekao sam:

— Rosie je ubijena, istina. Nitko još nije siguran za Kevina.

— Kako je ubijena?

Odmahnuo sam glavom.

— Nitko mi ne želi reći.

— Aha. Možeš misliti.

— Imelda — rekao sam. — Možeš me gledati kao murjaka ako želiš, ali jamčim ti, trenutačno me nitko u cijeloj policiji tako ne gleda. Ne radim na tom slučaju, ne bih čak smio biti ni *blizu* tog slučaja. Samim time što sam došao ovamo riskiram da izgubim posao. Ovaj tjedan nisam policajac. Samo sam dosadni drkadžija koji nikako da ode zato što je volio Rosie

Daly.

Imelda je snažno zagrizla donju usnu. Rekla je:

— I ja sam je voljela, stvarno jesam. Voljela sam tu curu svim srcem.

— Znam to. Zato sam i došao. Nemam pojma što joj se dogodilo i ne vjerujem policiji da će mrdnuti dupetom kako bi to otkrili. Trebam pomoć, Melda.

— Nije trebala biti ubijena. To je prljavo, zbilja je. Rosie nikada nikome nije učinila ništa nažao.

Samo je željela... — Imelda je zašutjela i pušeći promatrala kako joj se prsti provlače kroz rupu u pohabanom prekrivaču sofe, ali slutio sam da razmišlja pa je nisam prekidao. Zatim je rekla:

— Mislila sam da se uspjela izvući.

Upitno sam podigao obrvu. Imeldini upali obrazi lagano su se zarumenjeli, kao da je rekla nešto što bi moglo ispasti glupo, ali ipak je nastavila.

— Pogledaj samo Mandy. Pljunuta mama. Udala se što je prije mogla, napustila posao da bi skrabila za obitelj, dobra mala ženica, dobra mala mamica, živi u istoj *kući* kao majka, a zaklela bih se i da nosi istu odjeću kao ona. I svi ostali s kojima smo odrastali završili su isto: pljunuti roditelji, koliko god su govorili da su drukčiji.

Zgnječila je cigaretu u prepunoj pepeljari.

— A pogledaj mene. Vidi gdje sam završila. — Isturila je bradu pokazujući stan oko nas. — Tri klinke, tri tate... Mandy ti je to vjerojatno rekla, ne? Dobila sam Isabelle s dvadeset. Ravno na burzu. Od tada ni jednom nisam dobila pošten posao, nikada se nisam udala, nikada zadržala frajera duže od godine dana... jasno, pola ih je ionako bilo već oženjeno. Imala sam milijun planova dok sam bila mlada, a svi su završili u govnama. Umjesto toga, pretvorila sam se u svoju staru a da nisam ni pisnula. Jednostavno sam se jednog jutra probudila i zatekla se tu di jesam. Izvukao sam još dvije cigarete iz svoje kutije i pripalio jednu za Imeldu.

— Hvala. — Okrenula je glavu da mi ne otpuhne dim u lice. — Rosie je bila jedina od nas koja se nije pretvorila u svoju mamu. Voljela sam razmišljati o njoj. Kada mi nije išlo u životu, voljela sam zamišljati da je ona tamo negdje u Londonu, New Yorku ili Los Angelesu i da radi neki

ludi posao za koji nikada nisam ni čula. Da je ona ta koja se uspjela izvuci.

Rekao sam:

— Ja se nisam pretvorio u svoju majku. Ni u svog tatu, kad smo već kod toga.

Imelda se nije nasmijala. Uputila mi je brz pogled koji nisam uspio odgonetnuti - možda je bila riječ o dvojbi može li se to što sam postao policajac smatrati napretkom. Zatim je rekla:

— Shania je trudna. Sa sedamnaest. Nije sigurna tko je otac.

Čak ni Vatrene ne bi to uspio pretvoriti u nešto pozitivno. Rekao sam:

— Barem ima dobru mamicu da joj pomogne proći kroz sve to.

— Baš — reče Imelda. Ramena su joj se pograbila još zericu više, kao da se jednim djelićem duše nadala da ću znati tajnu kako da to riješi. — Nema veze.

U jednom od susjednih stanova netko je navijao 50 Centa, a netko drugi urlao na njega da stiša glazbu. Činilo se da Imelda to nije ni primijetila. Rekao sam:

— Moram te pitati još nešto.

Imelda ima dobar nos i nešto joj je u mom glasu zasmrdjelo: na lice joj se vratio tup izraz. Rekao sam:

— Kome si rekla da Rosie i ja odlazimo?

— Nikome nisam rekla. Pa nisam jebena cinkarošica.

Ispravila je leđa, spremna na kavgu. Rekao sam:

— Nikada nisam ni pomislio da jesi. Ali postoje svakojaki načini da se iz nekoga izvuku tajne, bio čovjek cinkaroš ili ne. Bilo ti je samo, koliko... osamnaest, devetnaest? Lako je tinejdžere napiti tako da im nešto izleti ili ih na prijevaru natjerati da im nešto natuknu.

— A nisam ni glupa.

— Nisam ni ja. Slušaj me, Imelda. Netko je one noći sačekao Rosie na broju šesnaest. Netko ju je presreo, ubio je mrtvo hladno i bacio tijelo. Samo je troje ljudi na svijetu znalo da će Rosie otići onamo po kofer: ja, Rosie i ti. Od mene nitko ništa nije čuo. A kao što si i sama upravo rekla, Rosie je mjesecima držala jezik za zubima. Ti si joj vjerojatno bila najbolja prijateljica koju je imala, a čak ni tebi ne bi rekla da je imala izbora. Zar želiš da povjerujem kako je sve izbrbljala još nekome, onako iz

zajebancije? Drek. Dakle, ostaješ ti.

I prije nego što sam dovršio rečenicu, Imelda je ustala iz naslonjača i istrgnula mi šalicu iz ruke.

— Jebeni bezobrazniče, ti ćeš mene nazivati lajavicom u vlastitoj kući... nisam te trebala pustiti unutra. A to što mi prodaješ da si došao obići staru prijateljicu... kurac sam ti ja prijateljica, samo si htio vidjeti što sve znam...

Odjurila je u kuhinju i tresnula šalicama o sudoper. Samo krivnja može izazvati takvu rafalnu paljbu. Pošao sam za njom.

— A ti si meni pokušala prodati da voliš Rosie. Da si željela da ona bude ta koja se izvukla. Je li i sve to bilo samo hrpa govana, Imelda? Reci mi!

— Nemaš ti pojma o čemu pričaš. Lako je tebi, samo malo navратиš u prolazu nakon toliko godina, Gospon Frajerčina, i možeš išetati kad god ti se sviđi. Ja moram *živjeti* ovdje. Moji klinci moraju *živjeti* ovdje.

— Zar si stekla dojam da ću jebeno išetati odavde? Tu sam, Imelda, sviđalo se to tebi ili ne. I ne idem nikamo.

— Oh da, ideš. Ideš van iz moje kuće. Uzmi ta svoja pitanja, zabij ih si u dupe i gubi se van.

— Reci mi s kim si razgovarala i odlazim.

Prišao sam joj suviše blizu. Imelda se oslonila leđima o štednjak. Očima je sijevala po sobi tražeći put za bijeg. Kada me ponovno pogledala, u očima joj je plamsao bezuman strah.

— Imelda — rekao sam najnježnije što sam mogao. — Neću te udariti. Samo sam te nešto pitao. Rekla je:

— Gubi se van.

Jednu je ruku držala za leđima stežući nešto u šaci. U tom sam trenutku shvatio da njezin strah nije tek nagoni, nije samo ostavština nekog seronje koji ju je šamarao. Imelda se bojala mene. Rekao sam:

— Što misliš da ću ti učiniti, jebote?

Odvratila je ispod glasa:

— Upozorili su me na tebe.

Prije nego što sam shvatio što činim, zakoračio sam prema njoj. Kada sam vidio da je podigla nož za kruh i spremila se zavrištati, otišao sam. Već sam bio dospio do dna stubišta kada se dovoljno pribrala da se nagne

preko ograde i odozgo poviče za mnom, tako da svi susjedi čuju:

— I da se jebeno nikada nisi vratio!

A zatim su se vrata stana zalupila.

15.

Zaputio sam se dublje u Liberties, sve dalje od centra. Cijeli je gradski centar bio pretrpan leminzima u božićnoj kupovini koji su se laktarili mahnito peglajući kartice plaćajući sve što bi im zapelo za oko, što skupocjenije to bolje, a prije ili poslije neki bi mi od njih dao razlog za kavgu. Poznajem dražesnog momka zvanog Danny Šibica koji mi je jednom ponudio da će zapaliti što god ja ikada budem smatrao da treba izgorjeti. Razmišljao sam o Vjernom susjedstvu, o lakomosti na licu gospođe Cullen, o nesigurnosti na licu Desa Nolana i strahu na Imeldinome licu, poigravajući se mišlju da nazovem Dannyja.

Nastavio sam koračati sve dok nisam ishodaio najveći dio snažne potrebe da tresnem svakoga tko mi se previše približi. Ulice i prolazi izgledali su baš kao ljudi na Kevinovim karminama, kao izobličene verzije poznatog, kao da je riječ o nekoj šali u koju me nisu uputili: novi novcati BMW-i natiskani jedan uz drugog ispred nekadašnjih sirotinjskih zgrada, maloljetne mamice koje se deru u dizajnerska kolica, prašnjavi dućančići na uglovima pretvoreni u blještave trgovačke lance. Kada sam si dopustio da stanem, našao sam se pred Patrikovom katedralom. Neko sam vrijeme sjedio u parku odmarajući oči na nečemu što već osamsto godina nepomično stoji i sluša vozače koji su se sve više pjenili sada kada se bližila špica i nastao zastoj.

Još sam tako sjedio, pušeći daleko više nego što bi Holly odobravalala, kada mi je zapištao telefon. Poruka je stigla od mog malog *Stephena*, a *kladio bih se da ju je preformulirao četiri ili pet puta dok nije ispala kako treba*. Zdravo detektive Mackay, samo vam javljam da imam podatke koje ste tražili. Sve najbolje, Stephen Moran (Det).

Prava mala ljepotica. Bližilo se pet sati. Odvratio sam mu porukom: *Izvršno. Vidimo se u Cosmu ASAP*.

Cosmo je ušljiva mala zalagajnica skrivena u labirintu uličica pokraj Grafton Streeta. Nitko se iz Odjela za ubojstva ni mrtav ne bi tamo zatekao, što je bila velika prednost. Druga je bila ta što je Cosmo jedno od rijetkih mjesta koja zapošljavaju irsko osoblje, što je značilo da se nitko od njih neće toliko poniziti toliko da te pogleda ravno u lice. To je katkad

dobra stvar. Ponekad se tamo nalazim sa svojim doušnicima.

Kada sam stigao, mali je već sjedio za stolom razvlačeći šalicu kave i crtajući šare po prosutom šećeru. Nije podigao pogled kada sam sjeo. Rekao sam:

— Drago mi je što te vidim, detektive. Hvala što si se javio.

Stephen je slegnuo ramenima.

— Aha. Pa, rekao sam da hoću.

— Ah. Imamo nekih dvojbi?

— Sve se ovo čini nekako prljavo.

— Obećavam ti da ću te i ujutro poštovati.

Rekao je:

— Tamo u Templemoreu, rekli su nam da je policija odsada naša obitelj. Upamtio sam to, znate? Primio sam to k srcu.

— Tako i treba. To ti je doista obitelj. Tako se članovi Obitelji odnose jedni prema drugima, sunašce. Nisi primijetio?

— Ne. Nisam.

— E, sretniče moj stari. Sretno djetinjstvo krasna je stvar. Ovako žive nepovlašteni. Što imaš za mene?

Stephen se ugrizao za unutarnju stranu obraza. Sa zanimanjem sam ga promatrao i pustio ga da se sam hrva sa savješću, pa se naposljetku, naravno, umjesto da uzme ruksak i zbriše iz Cosma, sagnuo i izvadio tanki, zeleni fascikl.

— Obdukcijски nalaz — rekao je i pružio mi ga.

Prelistao sam stranice palcem. Iz njega su na mene iskakali grafički prikazi Kevovih ozljeda, težina organa, nagnječjenja mozga, stvari koje nisu baš najpogodnije štivo za uz kavu.

— Dobro obavljeno — rekao sam. — Cijenim to. Sažmi mi sve u trideset sekundi ili manje.

Trgnuo se. Vjerojatno je obiteljima već donosio vijesti o smrti, ali nikada sa svim tehničkim pojedinostima. Kada nisam ni trepnuo, rekao je:

— Ovaj... OK. On... hoću reći, pokojnik, ovaj, vaš brat... pao je kroz prozor, naglavačke. Nisu pronađene ozljede izazvane obranom ni borbom, ništa što bi upućivalo na umiješanost druge osobe. Pad se dogodio s visine od otprilike šest metara, na tvrdu zemlju. Pogodio je tlo jednom stranom

tjemena, otprilike ovom. Pad je prouzročio frakturu lubanje od koje mu je oštećen mozak i lom vrata koji mu je prekinuo dovod zraka. Usmrtilo ga je jedno ili drugo. Vrlo brzo.

Premda je to bilo upravo ono što sam od njega tražio, svejedno sam se u napirlitanu konobaricu gotovo zaljubio zbog toga što se pojavila baš u tom trenutku. Naručio sam kavu i nekakve sendviče. Dvapat je pogrešno zapisala narudžbu da pokaže kako je predobra za taj posao, preokrenula očima nad mojom glupošću i zamalo izlila Stephenu kavu u krilo istrгнуvši mi jelovnik iz ruke, ali do trenutka kad se udaljila ljuljajući bokovima, već sam uspio barem donekle opustiti vilicu. Rekao sam:

— Tu nema nikakvih iznenađenja. Imaš li daktiloskopsko izvješće?

Stephen je kimnuo i izvukao drugi, deblji fascikl. Vatreći je morao dobro pritisnuti Centar za vještačenja da tako brzo dobije rezultate. Želio je slučaj što prije zaključiti i zaboraviti. Rekao sam:

— Ispričaj mi najbolje dijelove.

— Vanjština kofera je u potpunom neredu: sve ono vrijeme provedeno u dimnjaku spralo je gotovo sve što je na njemu bilo, a zatim su tu građevinci i obitelj koja je... vaša obitelj. — Postiđeno je pognuo glavu. — Ostalo je nekoliko otisaka koji odgovaraju Rosie Daly, jedan koji odgovara njezinoj sestri Nori i tri nepoznata. .. najvjerojatnije pripadaju istoj ruci i nastali su istodobno, sudeći prema položaju. S unutrašnjošću je više-manje isto: mnogo Rosienih na svemu na čemu se primaju otisci, mnogo Norinih po walkmanu, nekoliko otisaka Therese Daly na unutrašnjosti kofera. .. što ima smisla jer je, naposljetku, kofer bio njezin... i gomila otisaka svih članova Obitelji Mackey, uglavnom Josephine Mackey. Je li to, ovaj, vaša majka?

— Je — rekao sam. Mama je nedvojbeno bila ta koja je raspakirala kofer. Mogao sam je čuti: *Jime Mackey, miči svoje prljave ručetine s toga, to su ženske gaćice unutra, jesi pervertit?* — Ima li nepoznatih otisaka?

— Unutra ne. Također smo pronašli, ovaj, nekoliko vaših otisaka na omotnici u kojoj su bile karte.

Nakon nekoliko proteklih dana, u meni je ostalo taman toliko mjesta za bol da osjetim i tu: moji otisci ostavljeni one čudesno nevine večeri u O'Neillsu, nakon dvadeset godina skrivanja u mraku bili su svježiji kao da su od jučer i dočekali su tehničare iz Centra da se njima poigraju. Rekao

sam:

— Naravno da jeste. Nije mi palo napamet navući rukavice dok sam ih kupovao. Još nešto?

— To je sve što se tiče kofera. A poruka je, čini se, obrisana. Na drugoj stranici, onoj koja je pronađena 1985. godine, imamo Matthewa, Theresu i Noru Daly, trojicu momaka koji su je pronašli i donijeli je njima, te vas. Ni jednog Rosienog otiska. Na prvoj stranici, onoj iz Kevinova džepa, nema ništa. Hoću reći, ni jednog jedinog otiska. Sva blista od čistoće.

— A na prozoru kroz koji je pao?

— Obrnut problem: previše otisaka. Centar je poprilično siguran da imamo Kevinove otiske na gornjem i donjem krilu, gdje ih se moglo i očekivati ako je otvorio prozor, i otiske njegovih dlanova na prozorskoj dasci na mjestu gdje se nagnuo van... ali nisu se spremni zakleti. Ispod ima previše slojeva drugih otisaka pa su se detalji izgubili.

— Nešto drugo što bih trebao znati?

Odmahnuo je glavom.

— Ništa što bi upadalo u oči. Kevinovi otisci pojavljuju se na još nekim mjestima... na vratima hodnika, vratima sobe iz koje je pao... ali nigdje gdje ih ne bismo očekivali. Cijela je kuća prekrivena nepoznatim otiscima. Centar ih još analizira. Do sada su iskočili neki sitni prijestupnici, ali to su sve kvartovski dečki koji su se možda samo povlačili onuda. A i to je moglo biti još prije više godina.

— Odlično obavljeno — rekao sam. Poravnao sam rubove fascikala i gurnuo ih u aktovku. — Neću ti to zaboraviti. A sada da čujemo sažetak teorije detektiva Kennedyja o onome što se dogodilo.

Stephen je pogledom slijedio moje ruke.

— Pojasnite mi još jednom kako je to etički OK.

Rekao sam:

— Etički je OK zato što je to već svršen čin, mali. Da čujem sažetak.

Nakon nekoliko trenutaka pogledao me u oči. Rekao je:

— Nisam siguran kako da razgovaram s vama o ovom slučaju.

Konobarica je tresnula kavom i našim sendvičima o stol, a zatim se odjurila spremiti za kraj smjene. Obojica smo je ignorirali. Rekao sam:

— Misliš, zato što sam povezan sa svime i svačime u tom slučaju?

— Tako je. Sigurno vam nije lako. Ne želim samo pogoršavati stvar.

Još je i obziran poput dobra liječnika. Dajmo malome nekoliko godina i dospjet će na čelo policije. Rekao sam:

— Lijepo što se brineš, Stephen. Ali ono što sada od tebe tražim nije obzir, već nepristranost. Moraš se pretvarati da ovaj slučaj nema nikakve veze sa mnom. Ja sam tek vanjski igrač koji je slučajno uletio i treba ga uputiti u slučaj. Možeš li to učiniti?

Kimnuo je.

— Pošteno. Mogu.

Naslonio sam se na naslon i privukao tanjur.

— Izvrsno. Pucaj.

Stephen nije brzao, što je bilo dobro: utopio je sendvič u senfu i majonezi, razmjestio pržene krumpiriće, uzeo si vremena da sredi misli. Zatim je rekao:

— OK. Teorija detektiva Kennedyja glasi ovako. U noći petnaestog prosinca 1985. godine, Francis Mackey i Rose Daly planiraju se sastati na početku Vjernog susjedstva i zajedno pobjeći da se ožene. Mackeyev brat Kevin doznaje za to...

— Kako? — Nije mi se činilo izglednim da je Imelda otvorila dušu petnaestogodišnjem klinču.

— To nije posve jasno, ali netko je očigledno doznao, a Kevin se u tu priču uklapa bolje od drugih. To je jedan od čimbenika koji potkrepljuju teoriju detektiva Kennedyja. Prema svima s kojima smo razgovarali, Francis i Rosie čuvali su svoj bijeg kao najstrožu tajnu pa nitko nije ni slutio što su naumili. Kevin je, međutim, bio u povlaštenu položaju. Dijelio je sobu s Francisom.

Mogao je nešto vidjeti.

Moja cura Mandy držala je jezik za zubima.

— Recimo da je to isključeno. U toj sobi nije se imalo što vidjeti.

Stephen je slegnuo ramenima. Rekao je:

— Ja sam iz North Walla. Rekao bih da Liberties funkcionira na isti način ili je barem tada bilo tako: ljudi stanuju jedni iznad drugih, ljudi pričaju, nema tajni. Moram vam reći, bio bih zaprepašten da nitko nije znao za taj bijeg. Zaprepašten.

Rekao sam:

— Pošteno. Možemo ostaviti taj dio nedorečen. Što se poslije dogodilo?

Usredotočivši se na svoje izlaganje, malo se opustio. Vratili smo se na njemu poznat teritorij.

— Kevin odlučuje presresti Rose prije nego što se ona nađe s Francisom. Možda s njom dogovara sastanak ili zna da ona mora otići po kofer, no kako bilo, susreću se najvjerojatnije na broju šesnaest Vjernog susjedstva. Počinju se svađati, on gubi kontrolu, hvata je za vrat i udara joj glavom o zid. Cooper kaže da je to moglo trajati vrlo kratko, možda tek nekoliko sekundi. Kada se Kevin uspijeva obuzdati, već je prekasno.

— Motiv? Zašto bi je uopće presreo, a kamoli se posvađao?

— Nepoznat. Svi kažu da je Kevin bio prilično privržen Francisu, tako da možda nije želio da mu ga Rosie preotme. Mogla je biti riječ o seksualnoj ljubomori... bio je u godinama kada se s time posebno teško nositi. Po svemu sudeći, bila je prelijepa. Možda je odbila Kevina, možda su potajice mutili... — Stephen se odjednom sjetio s kim razgovara. Zacrvenio se, ušutio i zabrinuto me pogledao.

Sjećam se Rosie, rekao mi je Kevin. Njezine kose i smijeha, njezina hoda...

— Razlika u godinama bila je malo prevelika za to... riječ je o petnaestogodišnjaku i devetnaestogodišnjakinji, sjećaš se? Ali mogla mu se sviđati, u pravu si. Nastavi — rekao sam.

— Dakle. Motiv čak i nije trebao biti posebno velik, mislim, koliko znamo, nije je planirao ubiti. Više izgleda kao da se to jednostavno dogodilo. Shvativši da je mrtva, odvlači njezino tijelo u podrum... osim ako već nisu bili ondje... i skriva je pod beton. Bio je snažan za svoje godine. Tog je ljeta bio honorarno zaposlen kao građevinar, dodavao je i nosio. Mogao je to izvesti.

Opet me na brzinu pogledao. Iščačkao sam šunku iz stražnjeg zuba bezizražajno ga promatrajući.

— U nekom trenutku cijele priče, Kevin pronalazi poruku koju je Rosie ostavila Obitelji i shvaća da je može upotrijebiti u svoju korist. Skriva prvu stranicu i ostavlja drugu tamo gdje je bila. Misli da će, ako Francis ipak ode sam, svi uglavnom povjerovati da su ostvarili izvorni plan: njih su dvoje otišli zajedno, a poruka je za njezine roditelje. Ode li Francis kući nikad se Rosie ne pojavi ili u nekom trenutku stupi u kontakt

s njezinom Obitelji, svi će pomisliti da je poruka za njega i da je otišla sama.

— I dvadeset dvije godine — rekao sam — upravo je tako bilo.

— Tako je. Kada se pojavi Rosieno tijelo, započinje istraga i Kevina obuzme panika. Prema svima s kojima smo razgovarali, posljednjih nekoliko dana bio je vrlo uzrujan i njegova je uznemirenost rasla. Naposljetku više ne može izdržati napetost. Vadi prvu stranicu poruke s mjesta na kojem ju je sve ovo vrijeme čuvao, provodi posljednju večer s Obitelji a zatim se vraća na mjesto gdje je ubio Rosie i... Tu smo.

— Nagne se van i naglavce baci s najvišeg prozora. I pravda bi zadovoljena.

— Više ili manje, valjda. Tako je.

Stephen me krišom pogledavao preko šalice kave, da vidi je li me raspizdio.

Rekao sam:

— Svaka čast, detektive. Jasno, sažeto i nepristrano.

Stephen je ispustio kratak uzdah olakšanja, kao da je izišao s usmenog ispita, a zatim se bacio na sendvič.

— Što misliš, koliko vremena imamo prije nego što se to pretvori u službeno Evandjelje po Kennedyju i oba slučaja budu zaključena?

Odmahnuo je glavom.

— Možda nekoliko dana? Još nije poslao dosje glavešinama, još prikupljamo dokaze. Detektiv Kennedy je temeljit. Hoću reći, znam da ima teoriju, ali nije je samo prilijepio na slučaj i od svega digao ruke. Govori kao da ćemo ja i ostali leteći operativci u svakom slučaju ostati u Ubojstvima do kraja tjedna.

Što je, uglavnom, značilo da mi preostaje otprilike tri dana. Nitko se ne voli vraćati na staro. Jednom kada slučaj bude službeno zatvoren, da ga ponovno otvore trebat će mi kod javnog bilježnika ovjerena snimka druge osobe kako izvodi oba ubojstva.

— Siguran sam da će vam to biti provod života — rekao sam. — Što ti, osobno, misliš o teoriji detektiva Kennedyja?

To je Stephena uhvatilo nesprenog. Trebalo mu je nekoliko sekundi da ovlada punim ustima.

— Ti, sunce moje. Već znam kako Vatrene radi. Kao što sam ti već

rekao, zanima me kako ti možeš doprinijeti. Osim ludo vještim tipkanjem.

Slegnuo je ramenima.

— Nije moj posao da...

— E, baš jest. Pitao sam te, pa to je tvoj posao. Po tvom mišljenju, drži li ta teorija vodu?

Stephen je natrpao još sendviča u usta kako bi si dao vremena da razmisli. Promatrao je svoj tanjur, skrivajući oči od mog pogleda. Rekao sam:

— Je, Stevie, doista ne smiješ smetnuti s uma da bih mogao biti prokleta pristran, sluden od bola ili jednostavno lud od početka, a ako je posrijedi bilo što ili sve navedeno, nisam baš osoba s kojom bi bilo dobro podijeliti skrovite misli. Ali bez obzira na to, kladim se kako ovo nije prvi put da ti je kroz glavu prošlo kako bi detektiv Kennedy jednostavno mogao biti u krivu.

— Palo mi je napamet — rekao je.

— Naravno da jest. Da nije, bio bi idiot. Razmišlja li tako i netko drugi iz tima?

— Nitko mi nije ništa natuknuo.

— A ni neće. Svi su razmišljali o tome, zato što ni oni nisu idioti, ali drže jezik za zubima jer umiru od straha da se ne zamjere Vatrenom.

— Nagnuo sam se preko stola približivši mu se toliko da je morao podići pogled. — Preostaješ samo ti, detektive Moran. Ti i ja. Ako je tip koji je ubio Rosie Daly još na slobodi, nitko ga neće goniti osim nas dvojice. Počinješ li uvidati zašto je ova naša igrice *etički OKI*

Nakon kraće pauze, Stephen je rekao:

— Valjda.

— Etički je sve ovo slatko ko puslica, i to zato što najveću odgovornost nemaš prema detektivu Kennedyju... a ni prema meni, kad smo već kod toga. Imaš je prema Rose Daly i Kevinu Mackeyu. Mi smo sve što imaju. Zato prestani gubiti vrijeme kao djevica koja si ne da svući gaćice i reci mi što misliš o teoriji detektiva Kennedyja.

— Nisam baš lud za njom — jednostavno će Stephen.

— Zašto ne?

— Ne smetaju mi rupe: ne zna se motiv, nije sigurno kako je Kevin doznao za bijeg, sve to. Ali takve praznine posve su očekivane nakon

toliko vremena. Muči me to daktiloskopsko izvješće. Pita sam se je li to zamijetio.

— Što s njim?

Polizao je majonezu s palca i podigao ga u zrak.

— Kao prvo, nepoznati otisci na vanjskom dijelu kofera. Možda nije ništa, ali da je ovo moja istraga, volio bih ih identificirati prije nego što zaključim slučaj.

Bio sam poprilično siguran tko je ostavio te nepoznate otiske, ali to mi se nije ni sa kim dijelilo. Rekao sam:

— I ja isto. Još nešto?

— Ima. Kao drugo — kažiprst se podigao u zrak — zašto nema otisaka na prvoj stranici poruke? Obrisati drugu stranicu imalo bi smisla: u slučaju da netko postane sumnjičav i prijavi Rosien nestanak, Kevin ne bi želio da murija pronađe njegove otiske na oproštajnom pismu. Ali prvu stranicu? Izvlači je odnekud gdje ju je sve ovo vrijeme skrivao, planira je upotrijebiti kao oproštajno pismo i *priznanje*, je li tako, ali briše sve otiske s nje i navlači *rukavice* da je stavi u džep? Zato da je netko slučajno ne bi *povezao* s njim?

— A što detektiv Kennedy kaže na to?

— Kaže da je to manja nepodudarnost, ništa važno, da toga ima u svakom slučaju. Kevin je one noći obrisao obje stranice, sakrio prvu, a kada ju je ponovno izvadio nije ostavio otiske — to se događa. Sve to stoji, samo što... Ovdje govorimo o osobi koja se namjerava *ubiti*. O osobi koja, na kraju krajeva, priznaje *ubojstvo*. Koliko god hladnokrvan bio, znojiti ćeš se pun ku... kao lud. A kada se znojiš, ostavljaš otiske. — Stephen je odmahnuo glavom.

— Na toj je stranici moralo biti otisaka i točka — rekao je pa nastavio proždirati sendvič.

Rekao sam:

— Pokušajmo nešto, tek onako, iz zabave. Pretpostavimo na trenutak da je moj stari prijatelj detektiv Kennedy ovoga puta promašio metu i da Kevin Mackey nije ubio Rose Daly. Gdje smo onda?

Stephen me odmjerio. Upitao je:

— Pretpostavljamo li da je i Kevin ubijen?

— To ti reci meni.

— Ako nije sam obrisao tu poruku i stavio je u džep, to je učinio netko drugi. Ja bih se odlučio za ubojstvo.

Osjetio sam kako je kroz mene ponovno prostrujala ona iznenadna, izdajnička navala naklonosti. Skoro sam klinca uhvatio za kravatu i razbarušio mu kosu.

— Slažem se — rekao sam. — A što znamo o ubojici?

— Smatramo li da je riječ o jednoj osobi?

— Iskreno se nadam. Moje je susjedstvo možda puno čudaka, ali najiskrenije se nadam kako nije dovoljno čudačko da bi imalo dvojicu ubojica koji haraju istom ulicom.

Negdje u posljednjih šezdeset sekundi, otkako je dobio pravo na vlastito mišljenje, Stephen me se počeo manje bojati. Nagnuo se naprijed s laktima na stolu, toliko usredotočen da je posve zaboravio ostatak sendviča. U očima mu je zaškrielo nov, odlučan sjaj, odlučniji nego što bih očekivao od tako slatkog, malog, stidljivog početnika.

— Onda je, prema Cooperu, vjerojatno riječ o muškarcu. Starom između, recimo, trideset pet i pedeset godina... tako da bi, u vrijeme Rosiene smrti, imao između petnaest i trideset godina... i prilično snažnom, kako onda, tako i sada. Za to su bili potrebni dobri mišići.

Rekao sam:

— Za Rosie da. Za Kevina ne. Ako ga je nekako uspio navesti da se nagne kroz taj prozor... a Kevin nije bio sumnjičav tip... bilo ga je dovoljno samo malo gurnuti. Za to ne treba imati mišiće.

— Dakle, ako je naš čovjek imao između petnaest i pedeset kada je sradio Rosie, danas može imati između trideset pet i sedamdeset godina.

— Nažalost. Što bismo još mogli o njemu reći da suzimo taj krug?

Stephen je rekao:

— Odrastao je negdje u neposrednoj blizini Vjernog susjedstva. Poznaje broj šesnaest kao vlastiti džep: kada je shvatio da je Rosie mrtva, zasigurno je bio u velikom šoku, a ipak se sjetio betonskih ploča u podrumu. A prema onome što nam svi govore, ljudi koji poznaju broj šesnaest su ljudi koji su kao tinejdžeri stanovali u Vjernom susjedstvu. Nije nužno da i danas stanuje tamo - postoje deseci načina da dozna za pronalazak Rosiena tijela - ali nekoć jest.

Prvi sam puta u karijeri naslutio zašto dečki iz Ubojstava toliko vole

svoj posao. Kada mi, prikriveni istražitelji, započinjemo lov, zadovoljni smo sa svime što nam se uhvati u stupicu - pola naše vještine leži u tome da znamo što upotrijebiti kao mamac, što baciti natrag odakle je došlo, a što tresnuti po glavi i odnijeti kući. Ovo je bilo nešto posve drukčije. Ovi dečki bili su specijalisti pozvani da slijede trag odbjeglog grabežljivca, na koji bi se usredotočili kao na ljubavnicu. Sve drugo što im naleti pred nišan dok češljaju mrak u potrazi za tim jednim jedinim obličjem ne znači im jebeno ništa. Odnos je jasno određen i intiman, a osjećaj je moćan: ja i taj čovjek koji se krije tamo negdje vani napeto osluškujemo hoće li onaj drugi napraviti pogrešan korak. Te večeri u »Vrlo otužnom kafiću«, to mi je zvučalo kao najintimniji odnos koji sam imao.

Rekao sam:

— Glavno pitanje nije kako je doznao da se Rosie pojavila... kao što kažeš, vjerojatno je svatko tko je ikada stanovao u Libertiesima o tome odmah primio telefonsku obavijest. Glavno je pitanje kako je zaključio da mu, nakon toliko vremena, Kevin još predstavlja prijetnju. Koliko ja vidim, samo mu je jedna osoba to jasno mogla reći, a to je Kevin. Ili su njih dvojica još bili u kontaktu, ili su naletjeli jedan na drugoga za vrijeme cijelog onog cirkusa tijekom vikenda, ili se Kevin potrudio da ga pronađe. Kada budeš u prilici, volio bih da saznaš koga je sve Kevin nazivao u posljednjih četrdeset osam sati... s mobilnog telefona i s fiksne linije, ako ju je imao... kome je slao SMS-ove i tko je njega zvao ili mu slao poruke. Molim te, reci da sam u pravu kad pretpostavljam da je detektiv Kennedy zatražio ispis.

— Još ga nismo dobili, ali da, zatražio ga je.

— Ako doznamo s kim je Kevin tog tjedna razgovarao, pronašli smo osobu koju tražimo. — Sjetio sam se kako je u subotu poslijepodne, kada sam otišao po kofer za Vatrenog, Kevin izgubio živce i izjurio van. Idući puta vidio sam ga tek u pivnici. U međuvremenu je mogao potražiti bilo koga.

Stephen je rekao:

— Još nešto: mislim da je vjerojatno bio nasilan. Mislim, *očigledno je bio nasilan*, ali ne mislim samo na te dvije prigode. Mislim da postoji dobra šansa kako ima kriminalni dosje ili je barem na lošem glasu.

— Zanimljiva teorija. Kako to?

— Postoji razlika između ova dva ubojstva, zar ne? Drugo je moralo

biti planirano, čak i ako se planiralo tek dvije minute unaprijed, ali prvo gotovo sigurno nije bilo.

— Pa? Sada je stariji, bolje se kontrolira, razmišlja unaprijed. Prvi puta jednostavno je pukao.

— Da, ali upravo to želim reći. On uvijek puca na taj način. To se nikada ne mijenja, bez obzira na godine.

Podigao sam obrvu - znao sam što misli, ali želio sam čuti kako će to objasniti. Stephen je nespretno češao uho pokušavajući pronaći riječi.

— Imam dvije sestre — rekao je. Jednoj od njih je osamnaest, znate, a kada je uzrujana više tako da se cijela ulica ori. Drugoj je dvadeset, a kada izgubi živce baca stvari u zid njihove sobe... ništa lomljivo, samo kemijske i slično. I takve su oduvijek bile, još kao djevojčice. Kada bi mlađa jednoga dana počela bacati stvari ili starija počela vikati, ili se bilo koja od njih počela prema nekome nasilno ponašati, ostao bih zapanjen. Ljudi puknu kako puknu.

Iskopao sam za njega Širok osmijeh odobravanja - mali je zaslužio tapšanje po glavi - i zaustio ga pitati kako on obično pukne, kada me nešto pogodilo. Jezivi, tupi udarac Shayeve glave o zid, njegova otvorena usta dok je obamrlo visio u tatinim golemim šakama koje su ga držale za vrat. Mamino vrištanje: »Vidi što si sada napravio, prokletniče, želiš ga ubiti«, i tatin grub, promukao glas: »Tako mu i treba«. I Cooper: »Napadač ju je uhvatio za vrat i nekoliko joj puta zaredom udario glavom o zid.«

Nešto je na mom licu zabrinulo Stephena, možda sam blenuo u njega. Rekao je:

— Što?

— Ništa — odvratio sam oblačeći jaknu jednim zamahom. Matt Daly, ravnim i konačnim tonom: »Ljudi se ne mijenjaju«. — Radiš izvrstan posao, detektive. Doista tako mislim. Javi mi čim dobiješ onaj ispis telefonskih razgovora.

— Naravno, hoću. Je li sve...

Pronašao sam dvadeset funti i gurnuo ih preko stola prema njemu.

— Sredi račun. Odmah mi javi ako Centar identificira nepoznate otiske ili ako ti detektiv Kennedy kaže da planira prekinuti istragu. Upamti, detektive: sve je na tebi i meni. Samo smo mi preostali.

Otišao sam. Zadnje što sam vidio bilo je Stephenovo lice, zamućeno

kroz izlog kafića. Držao je dvadeset funti i otvorenih usta gledao za mnom.

16.

Nastavio sam hodati još nekoliko sati. Putem sam presjekao Smith's Roadom pokraj ulaza u Susjedstvo, kuda je Kevin trebao proći nakon što je one subotnje noći otpratio Jackie do auta. Dobar komad puta pucao mi je izravan pogled na najviši stražnji prozor broja 16, s kojega je Kevin pao, a na trenutak sam preko zida ugledao i prozore prvoga kata. Nakon što sam prošao pokraj kuće, kada bih se osvrnuo, pružao bi mi se nezaklonjen vidik na pročelje sve dok sam hodao križanjem s Vjernim susjedstvom. Ulične svjetiljke omogućile bi svakome tko unutra čeka da me vidi kako dolazim, istovremeno pretvarajući prozore u mutne, narančaste plohe: da je u kući bila upaljena baterijska svjetiljka ili da se unutra odvijala bilo kakva akcija, ne bih to vidio. A kada bi se netko želio nagnuti van i pozvati me, morao bi to učiniti prilično glasno i riskirati da ga čuje ostatak Susjedstva. Kevin nije u tu kuću zalutao zato što mu je nešto blistavo zapelo za oko. Imao je ugovoren sastanak.

Kada sam stigao u Portobello pronašao sam klupu pokraj kanala i sjeo da pročitam obdukcijski nalaz.

Mladi Stephen imao je dara za sažimanje: iznenađenja nije bilo, izuzev nekoliko fotografija na koje sam, istini za volju, trebao biti spreman. Kevin je pucao od zdravlja. Ako se Coopera pita, da se klonio visokih zgrada, mogao je živjeti vječno. Uzrok smrti naveden je kao »neutvrđen«. Kada Cooper prema tebi postane taktičan, znaš da si u govornima do grla.

Zaputio sam se natrag u Liberties i nekoliko puta prošao Cooper Laneom tražeći uporišta za penjanje. Čim je odzvonilo pola osam i svi su bili zabavljeni večeranjem, gledanjem televizije ili uspavljivanjem klinaca, popeo sam se preko zida i kroz vrt Dwyerovih ušao u vrt Obitelji Daly.

Morao sam doznati što se točno dogodilo između mog oca i Matta Dalyja. Pomisao da pokucam na vrata nekog od susjeda nije me posebno privlačila, a usto, kada imam izbora, idem ravno na izvor. Bio sam prilično siguran da je Nora oduvijek bila slaba na mene. Jackie je rekla da stanuje u Blanchardstownu ili tako nešto, ali normalne se Obitelji, za razliku od moje, zbližavaju kada se dogodi neko zlo. Bio sam se spreman okladiti da je nakon onoga u nedjelju Nora ostavila muža i dijete da paze jedno na

drugo i provela nekoliko dana pod krovom mamice i tatice Daly.

Šljunak mi je zaškripao pod nogama kada sam sletio. Ukipio sam se u sjeni pokraj zida, ali nitko nije izišao da pogleda.

Postupno su mi se oči privikle na tamu. Nikada prije nisam bio u tom vrtu. Kao što sam rekao Kevinu, bilo me suviše strah da me ne ulove. Izgledao je onako kako se od Matta Dalyja i očekivalo: mnogo drvenih podova, uredno obrezano grmlje, štapići s natpisima zabodeni u gredice i spremni za proljeće, poljski zahod pretvoren u malu, čvrstu kućicu za alat. Pronašao sam dražesnu klupu od kovanog željeza na prikladno sjenovitu mjestu, obrisao je najbolje što sam mogao, smjestio se na nju i spremio na čekanje.

Prozor na prvome katu bio je osvijetljen i kroz njega se vidio uredan niz ormarića od borovine na zidu: kuhinja. I kao što sam očekivao, nakon otprilike pola sata ušla je Nora, odjevena u preveliki crni džemper, kose podignute u neurednu punđu. Čak je i s te udaljenosti djelovala umorno i blijedo. Natočila si je čašu vode iz slavine i naslonila se na sudoper da je popije tupo zagledana kroz prozor, a slobodnu ruku podigla je da si izmasira vrat.

Nakon nekoliko trenutaka, trznula je glavom, viknula nešto preko ramena, isprala čašu i ostavila je na sušilu, a zatim uzela nešto iz ormarića i otišla.

I tako sam čekao, nemajući kamo dok Nora Daly ne odluči kako je vrijeme za spavanje. Nisam čak mogao niti zapaliti, da netko slučajno ne opazi žar: Matt Daly bio je jedan od onih koji ganjaju uljeze palicom za bejzbol, za dobrobit društva. Po prvi puta u nekoliko dana koji su mi se otegli kao mjeseci, nije mi preostalo drugo doli mirno sjediti.

Susjedstvo se postupno utišavalo spremajući se za noć. Televizor je bacao treperavi odsjaj po zidu Dalyjevih. Odnekuda je sipila tiha glazba i sjetan, ženski glas vapijeo je duž vrtova. Na prozorima broja 7 treperila su raznobojna božićna svjetla i debeljuškasti Djedovi Božićnjaci, a netko iz posljednjeg legla tinejdžera Sallie Hearne zavrištao je: »Neću! Mrzim te!« i zalupio vratima. Na zadnjem katu broja 5, epiduralni japiji spremali su klinca na spavanje: tatica ga je svježe okupanog nosio u dječju sobu umotanog u mali, bijeli kućni ogrtač, podizao ga u zrak i ustima ga škakljao po trbuščiću, mamica se nasmijano saginjala da protrese dekice. Točno preko puta, moji mama i tata vjerojatno su katatonično buljili u

televizor, udubljeni u vlastite, odvojene, nezamislive misli, pokušavajući izdržati bez ijedne riječi do vremena za spavanje.

Te noći, svijet je djelovao ubojito. Obično uživam u opasnosti, ne postoji ništa bolje za izoštravanje uma, ali ovo je bilo drukčije. Kao da se zemlja poda mnom mreškala i stezala poput ogromnog mišića, bacajući nas sve u zrak, pokazujući mi još jednom tko je gazda, a tko je u ovoj igri milijun puta precijenio svoje mogućnosti. Prevrtljivo treperenje zraka služilo je kao podsjetnik: sve u što vjeruješ ne vrijedi ni pišljiva boba, svako temeljno počelo može se u trenu promijeniti kao od šale, a kuća uvijek, uvijek pobjeđuje. Ne bih se začudio da se broj 7 uruši na Hearneove i njihove Djedove Božićnjake, niti da broj 5 eksplodira u velikom oblaku plamena i pastelne japijevske prašine. Razmišljao sam o Holly, o tome kako u onome za što sam bio siguran da je njezina kula bjelokosna, pokušava shvatiti kako uopće može biti svijeta bez strike Kevina; o slatkom malom Stephenu u novom novcatom baloneru, kako pokušava ne povjerovati u ono što ga učim o poslu; o mojoj majci koja je prihvatila očevu ruku pred oltarom, podarila mu djecu i vjerovala da je to dobra zamisao. Razmišljao sam o sebi, o Mandy, o Imeldi i Dalyjevima, kako ove noći tiho sjedimo u svojim udaljenim kutovima, pokušavajući razabrati kakav su oblik poprimile protekle dvadeset dvije godine bez Rosie koja bi im zategla rubove.

Bilo nam je osamnaest te kasne, proljetne subotnje večeri u Galligansu, kada mi je Rosie prvi puta rekla: »Engleska«. Cijela moja generacija ima priče o Galligansu, a oni koji nemaju vlastite, posuđuju tuđe. Svaki će sredovječni činovnik iz Dublina s veseljem pripovijedati kako je odatle u tri ujutro bježao pred racijom, ili počastio pićem U2 prije nego što su postali slavni, ili tamo sreo svoju ženu, ostao bez zuba dok je skakao na pankersku muziku ili se toliko napušio da je zaspao u zahodu gdje ga nitko nije pronašao do ponedjeljka. Mjesto je bilo rupetina i ognjena stupica u slučaju požara: crna boja koja se gulila, nasprejani murali Boba Marleya i Che Guevare ili koga je već tadašnje osoblje obožavalo. Ali imalo je noćni bar - ako se to moglo tako nazvati: bez dozvole za točenje piva, moglo se birati između dvije vrste ljepljiva njemačkog vina, ali od obje si se osjećao blago pederast i gadno opljačkan - a imalo je i neku vrstu glazbene lutrije, pa nikada nisi znao koji ćeš bend tu noć izvući. Današnji klinci ne bi to mjesto taknuli ni tuđim. Mi smo ga obožavali.

Rosie i ja otišli smo pogledati novi glem-rok bend zvan »Ruž na

Marsu« za koji je čula da je dobar, u kompletu s bilo kime tko je te večeri nastupao. Pili smo najfinije njemačko bijelo i plesali dok nam se nije zavrtjelo - volio sam gledati Rosie kako pleše, ljuljanje njezinih bokova, šibanje kose i smijeh koji joj je podizao usne: nikada nije puštala da joj lice za vrijeme plesa postane bezizražajno kao u drugih djevojaka, već je uvijek imalo neki izraz. Činilo se da će to biti dobra noć. Bend nije bio Led Zeppelin, ali imali su pametne stihove, izvrsnog bubnjara i onaj bezobziran sjaj kakav su bendovi imali u ono vrijeme kad nisu imali što izgubiti, a činjenica da nemaš ni najmanje šanse za slavu nije bila ni najmanje važna zato što te jedino pripadnost bendu svim srcem sprečavala da postaneš tek jedan od socijalnih slučajeva koji cendra u svojoj garsonijeri. To im je davalo ono nešto: kap čarolije.

Basist je slomio žicu da pokaže koliko je ozbiljan, a dok ju je mijenjao, Rosie i ja otišli smo na šank po još vina.

— Šugavo ti je to — rekla je Rosie šankeru hladeći se ovratnikom majice.

— Aha, znam. Mislim da ga rade od sirupa za kašalj. Ostaviš ga na zraku nekoliko tjedana i to je to.

Šanker nas je volio.

— Još je šugavije nego inače. Uvalili su ti lošu pošiljku. Zar stvarno nemaš ništa pristojno?

— Ali i ovo će poslužiti, ne? U protivnom, riješi se dečka, pričekaj fajrunt pa ću te odvesti na neko bolje mjesto.

Rekao sam:

— Da te tresnem sam ili da to prepustim tvom komadu?

Šankerova cura imala je irokezicu i ruke tetovirane do zapešća.

I s njom smo se dobro slagali.

— Radije ti. Ona je jača od tebe.

Namignuo nam je i otišao po sitniš koji mi je trebao uzvratiti. Rosie je rekla:

— Imam novosti.

Zvučala je ozbiljno. Posve sam zaboravio na šankera i u glavi mahnilo počeo zbrajati datume.

— Da? Kakve?

— Netko s pokretne trake u Guinnessu odlazi u mirovinu idući mjesec.

Tata kaže da me hvalio kad god mu se ukazala prilika i da je posao moj ako ga želim.

Ulovio sam dah.

— O, mrak — rekao sam. Bilo bi mi teško oduševiti se srećom ikoga drugog, pogotovo kada je gospodin Daly imao prste u tome, ali Rosie je bila moja cura. — To je sjajno. Svaka ti čast.

— Neću prihvatiti.

Šanker mi je gurnuo sitniš s drugog dijela šanka. Uhvatio sam ga.

— Molim? Zašto ne?

Slegnula je ramenima.

— Ne želim ništa što mi tata daje, želim ono što si sama priskrbim. A ionako...

Bend je nastavio svirku radosnim, bučnim pretjerivanjem na bubnjevima, pa joj nadglasao ostatak rečenice. Nasmijala se i pokazala udaljen kut prostorije gdje si obično mogao čuti što misliš. Uhvatio sam je za slobodnu ruku i poveo kroz buljuk skakutavih djevojaka u rukavicama bez prstiju i očiju rakunski iscrtanih tušem, u čijim su orbitama kružili neartikulirani momci u nadi da će, budu li se motali oko njih, nekako s njima i zabrijati.

— Tu smo — reče Rosie podižući se na dasku zazidanog prozora. — Dečki su baš dobri, ne?

— Odlični su — rekao sam. Taj sam tjedan proveo nasumce ulazeći na kojekakva mjesta da pitam nude li kakav posao, ali su me u svakom ismijali. Najprljaviji restoran na svijetu imao je slobodno mjesto peraća posuđa pa sam se već ponadao, pretpostavljajući da nitko normalan neće htjeti takav posao, ali vidjevši moju adresu voditelj me odbio s neuvijenom primjedbom o nestancima inventara. Prošli su mjeseci otkako je Shay pustio da prođe makar dan bez toga da spomene kako Gospodin Državna Matura uza sve svoje školovanje ne uspijeva donijeti plaću na stol. Šanker je upravo izvadio utrobu mom zadnjem ceneru. Svaki bend koji je svirao dovoljno brzo i glasno da mi ispuše sve misli iz glave u mojim je očima bio odličan.

— A, ne, nisu odlični. Dobri su, ali pola uspjeha mogu zahvaliti ovome.

Rosie je čašom vina pokazala strop. Galligan je imao nekoliko

reflektora od kojih je većina bila zavezana za grede nečime što je izgledalo kao žica za sijeno. O njima se brinuo momak po imenu Shane. Kad bi se s pićem u ruci suviše približio njegovu rasvjetnom pultu, prijetio bi da će te tresnuti.

— Što? Svjetlima?

Shane je uspio proizvesti neku vrstu letećeg, srebrnkastog efekta koji je bendu davao nabrijan, prljav, gotovo glamurozan izgled. Sigurno će se bar jednom od njih posrećiti nakon nastupa.

— Da. Naš dečko Shane, dobar je. On ih je stvorio. Onima tamo sve leži u atmosferi: isključi reflektore i makni kostime, ostat će samo četiri momka koji prave debile iz sebe.

Nasmijao sam se.

— Kao i svaki drugi bend, ne?

— Tako nekako, da. Vjerojatno. — Rosie me pogledala ispod oka preko ruba čaše, gotovo sramežljivo. — Smijem li ti nešto reći, Francis?

— Reci.

Volio sam Rosien um. Da sam se nekako u njega mogao zavući, s radošću bih proveo ostatak života lutajući njime, samo razgledavajući uokolo.

— To bih voljela raditi.

— Svjetlo? Za bendove?

— Aha. Znaš koliko volim muziku. Oduvijek sam željela biti u tom poslu, još odmalena.

Znao sam to - svatko je to znao, Rosie je bila jedina klinka u Susjedstvu koja je cijeli novac od krizme potrošila na ploče - ali ovo je bilo prvi puta da je spomenula rasvjetu.

— Nemam pojma o pjevanju, a ta umjetnička sranja ionako ne bi bila za mene... pisanje pjesama ili sviranje gitare, ništa od toga. Ovo mi se sviđa.

Podigla je bradu prema isprepletenim snopovima svjetlosti.

— Da? Zašto?

— Zato. Taj tip čini bend boljim. Kraj priče. Nije važno imaju li dobru večer ili lošu, je li se pojavila samo šačica ljudi ni to što možda nitko ne primjećuje što radi: u svakom slučaju, doći će i napraviti ih boljima nego što bi bili. A ako je uistinu briljantan u onome što radi, može ih učiniti

neusporedivo boljima, svaki put. To mi se sviđa.

Usrećivao me sjaj u njezinim očima. Kosa joj je bila sva kuštrava od plesa. Zagladio sam je.

— To je mrak, u pravu si.

— I sviđa mi se to što briljantnost u tom poslu čini razliku. Nikada nisam imala takav posao. Sve ih boli ona stvar šijem li ja briljantno ili ne, bitno je samo da nešto ne sjebem. A u Guinnessu bi bilo isto. Voljela bih biti u nečemu dobra, stvarno dobra, i da to bude *bitno*.

— Morat ću te prošvercati iza pozornice Gaietya da malo povlačiš poluge — rekao sam, ali Rosie se nije nasmijala.

— Bože, da, zamisli. Ovo ovdje samo je mala, usrana rasvjeta. Zamisli što bi se moglo napraviti s pravom, kao u koncertnoj dvorani. Da radiš za dobar bend koji ide na turneju, mogao bi svakih nekoliko dana imati drukčiju rasvjetu u rukama...

Rekao sam:

— Nećeš ti meni ići na turneje s gomilom rok zvijezda. Ne znam ja što bi ti se sve moglo naći u rukama.

— Mogao bi i ti ići. Kao scenac.

— To bi mi se svidjelo. Imao bih takve mišićice da se čak ni Rolling Stonesi ne bi motali oko mog komada.

Napeo sam biceps.

— Bi li bio za?

— Bih li smio testirati obožavateljice?

— Pokvarenjak — razgaljeno je odgovorila Rosie. — Ne bi. Jedino ako bih ja smjela jahati rok zvijezde. Ali stvarno te pitam: bi li radio tako nešto? Bio scenac ili slično?

Ozbiljno je pitala, stvarno ju je zanimalo.

— Naravno da bih. Bez razmišljanja. Zvuči super zabavno: putuješ, slušaš dobru mjuz, nikada ti nije dosadno... Ali nema veze, ionako neću dobiti priliku za to.

— Zašto ne?

— Daj, uozbilji se. Koliko si bendova u Dublinu može priuštiti scenca? Misliš da ovi dečki mogu? — Kimnuo sam prema dečkima iz Ruža na Marsu koji nisu izgledali kao da si mogu priuštiti autobusnu kartu kući, a kamoli pomoćno osoblje. — Jamčim ti, njihov scenac je nečiji

mlađi brat koji trpa bubnjeve u kombi nečijeg tate.

Rosie je kimnula.

— Isto je s rasvjetom: samo nekoliko koncerata i već prelaze ljudima koji imaju iskustva. Nema tečajeva, šegrtovanja, ničeg sličnog. .. provjerila sam.

— To me ne čudi.

— Recimo da zbilja odlučiš zapeti tim putem, dobro? Što košta da košta. Odakle bi počeo? Slegnuo sam ramenima.

— Nigdje blizu. U Londonu, možda Liverpoolu. U svakom slučaju, u Engleskoj. Pronašao bih bend koji bi si mogao priuštiti da me neko vrijeme hrani dok ne izučim zanat, a zatim bih postupno tražio bolje.

— Tako i ja razmišljam. — Rosie je otpila gutljaj vina i zavukla se dublje u nišu gledajući bend. Zatim je odlučno rekla:

— Hajdemo onda u Englesku.

Na trenutak sam pomislio da je nisam dobro čuo. Blenuo sam u nju. Kada nije ni trepnula, upitao sam:

— Ti to ozbiljno?

— Aha, posve.

— Isusa ti — rekao sam. — Ozbiljno, sada? Nije zezancija?

— Ozbiljno ko srčani udar. Zašto ne?

Osjećao sam kao da je u meni zapalila skladište pirotehnike. Bubnjarev veliki završni rif protutnjao mi je kostima poput niza golemih, prekrasnih lančanih eksplozija od kojih mi se zamutio vid. Rekao sam - jedino što sam uspio protisnuti:

— Tati će ti para izlaziti na uši.

— Hoće. Pa što? Ionako će mu izlaziti na uši čim sazna da smo još zajedno. Ovako barem nećemo biti ovdje da to gledamo. Još jedan dobar razlog zašto baš Engleska: što dalje, to bolje.

— Jasno — rekao sam. — Dobro. Isusa ti. Kako ćemo...? Nemamo love. Treba nam za trajekt, za gajbu i... Isusa ti.

Rosie je do tada ljuljala nogu netremice me gledajući, ali na to se nacerila.

— Znam, blesane jedan veliki. Ne kažem da ćemo noćas otići. Morat ćemo štedjeti.

— To će potrajati mjesecima.

— Imaš li pametnijeg posla?

Možda je to bilo od vina, ali soba kao da se rastvarala oko mene, zidovi su cvjetali bojama kakve nikada nisam vidio, a pod je bubnjao u ritmu mogega srca. Bend je bombastično završio, pjevač je čelom tresnuo mikrofona, a gomila je podivljala. Mehanički sam zapljeskao. Kada se sve utišalo, a svi se, skupa s bendom, uputili prema šanku, rekao sam:

— Ozbiljna si, ne?

— To ti cijelo vrijeme govorim.

— Rosie — rekao sam. Spustio sam čašu i stao pred nju, licem u lice, ugrušajući se među njezina koljena. — Jesi li razmislila o tome? Kao, dobro razmislila?

Otpila je još jedan gutljaj vina i kimnula.

— Naravno. Već mjesecima o tome razmišljam.

— Nisam imao pojma. Ništa nisi rekla.

— Nisam htjela dok ne budem sigurna. Sada sam sigurna.

— Kako to?

Rekla je:

— Posao u Guinnessu. To je prevagnulo. Sve dok sam ovdje, tata će me pokušavati tamo ubaciti, a ja ću prije ili poslije popustiti i prihvatiti posao... zato što je u pravu, znaš, Francis, to je izvrsna prilika, ima ljudi koji bi ubili za to. A jednom kad tamo završim, nema nazad.

Rekao sam:

— A prijedemo li preko, nema povratka. Nitko se ne vraća.

— Znam to. U tome i jest stvar. Kako da drukčije budemo zajedno. .. onako kako treba, znaš? Ne znam za tebe, ali ja ne želim da mi tata visi za vratom i sere mi idućih deset godina i jebe nas u mozak kad god mu se pruži prilika dok *napokon* ne shvati da smo sretni. Želim da ti i ja dobijemo priliku za pravi početak: da radimo ono što želimo, zajedno, bez Obitelji koje nam upravljaju cijelim prokletim životom. Samo nas dvoje.

Svjetla su se promijenila u duboku, podmorsku izmaglicu i neka je djevojka počela pjevati meni za leđima, duboko, snažno i grleno. Posred zelenih i zlatnih zraka svjetlosti koje su se lagano okretale, Rosie je izgledala kao sirena, kao snoviđenje sačinjeno od boja i svjetlosti. Na trenutak sam je poželio zgrabiti i čvrsto je priviti uza se, prije nego što mi

se raspline u rukama. Zaustavljala mi je dah. Još smo bili u dobu kada su djevojke bile godinama zrelije od dječaka, a dečki odrastaju tako što daju sve od sebe kada djevojke to od njih zatraže. Još sam kao dijete znao da želim više od onoga što su učitelji govorili da nam je sudbina, tvornice i redovi na burzi, ali nikada mi nije palo na pamet da bih doista mogao otići i to nešto izgraditi vlastitim rukama. Godinama sam znao da mi je obitelj nepopravljivo sjebana i da mi se svaki put kada zaškrgućem zubima i uđem u taj stan jedan maleni dio razuma smrvi u prah, ali koliko god se ludila nagomilalo, ni jednom mi nije palo na pamet da bih doista mogao otići. Uvidio sam to tek kada je Rosie od mene zatražila da je dostignem.

Rekao sam:

— Može.

— Isuse, Francis, stani malo na loptu! Nisam mislila da odlučiš večeras. Samo razmisli o tome.

— Razmislio sam.

— Ali — Rosie će nakon kraće stanke — tvoja obitelj. Hoćeš li moći otići?

Nikada nismo razgovarali o mojoj Obitelji. Morala je imati neku predodžbu o njima - cijelo je Susjedstvo imalo predodžbu - ali nijednom je nije spomenula i na tome sam joj bio zahvalan. Čvrsto me gledala u oči.

Te večeri uspio sam izaći mijenjajući se sa Shayem, koji je bio vješt trgovac, za cijeli idući vikend. Dok sam izlazio, mama je vrištala na Jackie govoreći joj da je tako bezobrazna djevojčica da tata mora u pivnicu jer ne može podnijeti biti u njezinoj blizini. Rekao sam:

— Sada si ti moja obitelj.

Rosien osmijeh rodio se negdje daleko, u dubini njezinih očiju. Rekla je:

— To ću biti bilo gdje, to je sigurno. I ovdje, ako ne budeš mogao otići.

Onaj polagan, širok, prelijep osmijeh proširio se Rosienim licem. Rekla je:

— Što radiš do kraja mog života?

Kliznuo sam joj rukama uz bedra do mekih bokova i privio je bliže sebi na prozorskoj dasci. Obgrlila me nogama oko struka i poljubila. Usne su joj bile slatke od vina i slankaste od plesa, osjećao sam da se još

smiješi usanama priljubljenim uz moje, sve dok glazba oko nas nije nabujala, poljubac postao žešći, a osmijeh nestao.

»Jedina koja se nije pretvorila u svoju majku«, začuo sam Imeldin glas iz mraka pokraj uha, hrpav od milijun popušenih cigareta i beskrajne tuge. »Ona koja je uspjela pobjeći.« Imelda i ja bili smo par rođenih lazova, ali nije lagala o tome da voli Rosie, a ja nisam lagao da joj je ona bila najbliža. Imelda je, Bog joj pomogao, razumjela.

Japijevaska beba zaspala je pod sigurnim sjajem noćne svjetiljke. Mama je ustala, mic po mic, i iskrala se iz sobe. Jedno po jedno, svjetla su se počela gasiti Susjedstvom: Božićnjaci Sallie Hear ne, televizor Dwyerovih, reklama za Budweiser koja je nakrivljeno visjela u gajbi čupavih studenata. Na broju 9 bio je mrak, jer su se Mandy i Ger očito rano uvukli u postelju. On je vjerojatno morao biti na poslu u cik zore da spravi poslovnjacima kajganu s bananom. Noge su me počinjale zepsti. Mjesec je visio iznad krovova, zamućen i prljav iza oblaka.

Točno u jedanaest sati, Matt Daly promolio je glavu u kuhinju, sve dobro pregledao, provjerio je li hladnjak zatvoren i ugasio svjetlo. Minutu poslije, upalilo se svjetlo u najvišoj sobi s prozorom na začelju i pojavila se Nora raspetljivajući gumicu za kosu jednom rukom i skrivajući zijevanje drugom. Zatresla je koverče da ih oslobodi i pošla navući zavjese.

Prije nego što se počela presvlačiti u spavaćicu, zbog čega bi se mogla osjetiti toliko nezaštićenom da pozove tatu i pošalje ga da se obračuna s uljezom, bacio sam komadić šljunka o prozor. Čuo sam kako ga je pogodio uz oštar zvuk, ali ništa se nije dogodilo. Nora je zvuk pripisala pticama, vjetru, kući. Bacio sam drugi, jače.

Ugasila je svjetlo. Zavjesa se oprezno pomaknula, svega par centimetara. Upalio sam bateriju, uperio si je ravno u lice i mahnuo. Kada sam joj dao dovoljno vremena da me prepozna, podigao sam prst pred usta i pozvao je da siđe.

Nakon nekoliko trenutaka, Norino se svjetlo ponovno upalilo. Razgrnula je zavjese i zamahala rukom prema meni, ali to je moglo značiti bilo što, *odlazi ili pričekaj*. Ponovno sam joj dao znak da dođe, hitnije nego prije, ohrabrujuće se osmjehnuvši i nadajući se da me svjetlost baterije nije pretvorila u nacerenog Jacka Nicholsona. Sklonila je kosu s lica, sada već pomalo frustrirano. Zatim se - domišljata kao i njezina sestra - nagnula nad prozorsku dasku, huknula na staklo i prstom napisala:

ČEKAJ. Svaka joj čast, riječ je ispisala naopako da mi bude lakše pročitati. Podigao sam palac, ugasio bateryu i pričekao.

Ne znam što su Dalyjevi radili prije odlaska u krevet, ali već je gotovo kucnula ponoć prije nego što su se otvorila stražnja vrata i Nora izišla u vrt, napola trkom, a napola na prstima. Preko suknje i pulovera navukla je dugačak, vuneni kaput i stajala s rukom na prsima, hvatajući dah.

— Bože, ta vrata... morala sam ih svom snagom povući da ih otvorim, a zatim su *tresnula* za mnom kao automobilska nesreća, jesi li čuo? Skoro sam se onesvijestila...

Nacerio sam se i pomaknuo na kraj klupe.

— Ništa se nije čulo. Rođena si provalnica. Sjedi.

Ostala je na mjestu loveći dah i promatrala me hitrim, opreznim očima.

— Mogu ostati samo par minuta. Samo sam izašla vidjeti... ne znam. Kako si. Jesi li dobro.

— Kada tebe vidim odmah sam bolje. Međutim, ti mi izgledaš kao da te skoro strefio šlag.

To joj je izmamilo mali, kolebljivi osmijeh.

— Aha, skoro i je. Bila sam sigurna da će se tata svakog trenutka sjuriti dolje... Osjećam se kao šesnaestogodišnjakinja koja se spustila niz oluk.

U mračnom, zimskioplavom vrtu, s licem umivenim prije spavanja i raspuštenom kosom, jedva da je izgledala išta starije. Rekao sam:

— Zar si tako provodila divlju mladost? Buntovnice jedna mala.

— Ja? Bože, ne, nema šanse, ne uz mog tatu. Bila sam dobra djevojčica. Sve sam propustila. O tome sam samo slušala od prijateljica.

— U tom slučaju — rekao sam — imaš potpuno pravo da to nadoknadiš kad god uzmogneš. Kad smo već kod toga, pokušaj s ovim. — Izvadio sam cigarete, otvorio poklopac i, naklonivši se, ponudio joj jednu. — Malo otrova za pluća?

Nora ju je sumnjičavo odmjerila.

— Ne pušim.

— Nema ni razloga da počneš. Ovo noćas se ne broji. Noćas si odvažna šesnaestogodišnja buntovnica. Jedino mi je žao što nisam ponio bocu jeftine jabukovače.

Nakon nekoliko trenutaka vidio sam kako joj se uglovi usana polako

ponovno podižu.

— Zašto ne — rekla je spustivši se pokraj mene i uzela cigaretu.

— Prava frajerica. — Nagnuo sam se i nasmiješeno joj pripalio, gledajući je u oči. Povukla je prejako pa ju je uhvatio kašalj, a ja sam joj mahao pred licem rastjerujući dim dok smo oboje gušili hihot i pokazivali prema kući utišavajući jedno drugo, od čega smo se samo još jače cerekali.

— Oh, Isuse dragi — rekla je Nora brišući oči, kad je došla do daha. — Nisam ti ja za to.

— Moraš vući malo po malo — rekao sam joj. — Uostalom, zaboravi uvlačenje. Sjeti se, budući da si tinejdžerica, ovo nema veze s nikotinom. Sve ovo radiš samo da bi djelovala kul. Gledaj stručnjaka. — Pogrbio sam se na klupi u stilu Jamesa Deana, gurnuo cigaretu u kut usana, zapalio je i izbacio vilicu da otpušem dugačku perjanicu dima. — Eto. Vidiš?

Ponovno se zahihotala.

— Izgledaš kao gangster.

— To je i bila zamisao. Ako ti je, pak, draži izgled otmjene starlete, možemo i to. Ispravi leđa. — Ispravila se. — Prekriži noge. Sada, bradu dolje, pogledaj me iskosa, napući usne i... — Povukla je dim, ubacila dramatičan pokret zapešćem i otpuhнула dim u zrak. — Predivno — rekao sam. — Sada si službeno najkul divlja mačka u kvartu. Čestitam.

Nora mi se nasmijala i ponovila kretnju.

— Baš jesam, ne?

— Aha. Ko riba u vodi. Oduvijek sam znao da se negdje u tebi krije zločesta cura.

Nakon nekoliko trenutaka, rekla je:

— Jeste li se ti i Rosie ovdje sastajali?

— Ma ne. Previše sam se bojao tvog tate.

Kimnula je proučavajući žar cigarete.

— Razmišljala sam o tebi, baš večeras.

— Da? Kako to?

— Rosie. I Kevin. Zar nisi zato došao?

— Jesam — oprezno sam rekao. — Više ili manje. Pomislio sam da ako itko zna kako mi je proteklih nekoliko dana bilo...

— Nedostaje mi, Francis. Jako.

— Znam, mala. Znam. Meni isto.

— Nisam to očekivala... Prije, nedostajala bi mi svake prijestupne: kad sam rodila, a nje nije bilo da mi dođe vidjeti dijete ili kada bi mi mama i tata toliko digli živac da bih poželjela nazvati Rosie i izjadati joj se. U ostale dane jedva da bih na nju i pomislila, tek toliko. Imala sam mnogo drugih tema za razmišljanje. Ali kada smo doznali da je mrtva, nisam mogla prestati plakati. — Ja baš nisam tip koji plače — rekao sam — ali znam što želiš reći.

Nora je stresla pepeo, gađajući šljunak gdje ga tata ujutro neće primijetiti. Glasom promuklim od bola rekla je:

— Moj muž ne zna. Ne razumije zbog čega se uzrujavam. Nisam je vidjela više od dvadeset godina, a pucam po šavovima... Rekao mi je neka se priberem da ne uznemirim bebu. Mama mi je na Valiumu, a tata misli da bih ja trebala skrbiti o njoj, jer ipak je ona ta koja je izgubila dijete... Stalno sam razmišljala o tebi. Vjerovala sam da si jedina osoba koja ne misli da sam glupa.

Rekao sam:

— U zadnje dvadeset dvije godine vidio sam Kevina tek na nekoliko sati, ali me boli kao živa rana. Nikako ne mislim da si glupa.

— Osjećam kao da više nisam ista osoba. Znaš što želim reći? Cijeloga života, kada bi me pitali imam li braće i sestara, odgovarala sam: *Da, da, imam stariju sestru*. Sada ću morati reći: *Ne, sama sam*. Kao da sam jedinica.

— Ali ništa te ne sprečava da ljudima i dalje pričaš o njoj.

Nora je zatresla glavom tako žestoko da joj je kosa ošinula lice.

— Ne. Ne želim lagati o tome. To je najgori dio: cijelo sam vrijeme lagala, a da toga nisam bila svjesna. Kad god bih rekla da imam sestru, to nije bila istina. Sve sam to vrijeme već bila jedino dijete.

Prisjetio sam se Rosie u O'Niell'su, kako je tvrdoglavo ukopala pete pri pomisli da bi se morala pretvarati kako smo vjenčani: *Nema šanse. Ne želim se pretvarati. To nema veze s onim što ljudi misle...* Nježno sam rekao:

— Nisam želio reći da trebaš lagati. Samo sam mislio da ona ne treba nestati. *Imala sam stariju sestru, možeš reći. Zvala se Rosie. Umrula je.*

Nora je odjednom snažno zadrhtala.

— Hladno? — upitao sam.

Odmahnula je glavom i zgnječila cigaretu o kamen.

— Super sam. Hvala.

— Evo, daj to meni — rekao sam uzevši joj opušak i spremio ga natrag u kutiju. — Nijedna uspješna buntovnica ne ostavlja dokaze svojih tinejdžerskih užitaka da ih tata pronade.

— Nije važno. Uopće ne znam zašto toliko brinem. Pa ne može mi više zabraniti izlaske. Odrasla sam žena. Želim li izići iz kuće, mogu.

Više me nije gledala. Klizila mi je kroz prste. Za trenutak će se sjetiti da je zapravo pristojna žena od trideset-i-nešto godina, s mužem, djetetom i određenom količinom zdravog razuma, te da se ponoćno pušenje s nepoznatim muškarcem u stražnjem vrtu ne uklapa u ništa od navedenog.

— To ti je roditeljski vudu — rekao sam ironično se osmjehujući.

— Dvije minute s njima posve su dovoljne da se ponovno pretvoriš u dijete. Mame se još bojim ko vruga... ali, moram ti reći, još bi me bila spremna izmlatiti kuhačom, bio ja odrastao čovjek ili ne. Ne bi ni trepnula.

Nakon par trenutaka Nora se nasmijala, ispustivši nesiguran, mali dah.

— Ne bih se čudila da mi tata pokuša zabraniti izlazak.

— A onda bi urlala na njega da se prema tebi prestane ponašati kao prema djetetu, isto kao i kada ti je bilo šesnaest. Kažem ti, roditeljski vudu.

Ovog puta smijeh je bio pravi i opustila se na klupi.

— A mi ćemo jednog dana svojoj djeci raditi isto.

Nisam želio da razmišlja o svom djetetu.

— Kada smo već kod tvoga oca — rekao sam — želio bih se ispričati zbog ponašanja moga tate, one večeri.

Nora je slegnula ramenima.

— Obojica su za to zaslužna.

— Jesi li vidjela zašto su se zakvačili? Zabrblijao sam se s Jackie i propustio najbolji dio. U jednom trenutku sve je bilo super, a u idućem su se spremali odigrati meč iz Rockyja.

Nora je namjestila kaput stegnuvši težak ovratnik čvršće oko vrata.

— Ni ja nisam vidjela — rekla je.

— Ali otprilike znaš o čemu je bila riječ. Ne?

— Muškarci nakon nekoliko pića, znaš i sam kako je. A obojica su imala nekoliko teških dana za sobom... Svašta ih je moglo ražestiti.

Rekao sam promuklim, bolno škripavim glasom:

— Nora, trebalo mi je pola sata samo da smirim tatu. Prije ili poslije, ako se to nastavi, dobit će srčani udar. Ne znam jesam li ja kriv za zlu krv među njima, je li to zato što sam izlazio s Rosie, što tvom tati nije bilo po volji. Ali ako je u tome problem, to bih barem želio znati pa da nešto mogu poduzeti prije nego što mi ubije oca.

— Bože, Francise, nemoj tako! To nikako nije tvoja krivnja! — Razrogačila je oči i prstima mi stezala ruku: pogodio sam pravu mjeru osjećaja krivnje i izazivanja osjećaja krivnje. — Kunem ti se da nije. Njih dvojica nikada se nisu slagala. Čak i kada sam bila još sasvim mala djevojčica, puno prije nego što si počeo izlaziti s Rosie, moj tata nikada...

Ispustila je rečenicu kao komad užarenog ugljena i povukla ruku s moje. Rekao sam:

— Nikada nije pronašao nijednu dobru riječ za Jimmyja Mackeya. To si željela reći?

Nora je rekla:

— Nisi kriv za ono što se te večeri dogodilo. Samo sam to željela reći.

— Tko je onda kriv, jebemu? Izgubljen sam, Nora. Tapkam u mraku i utapam se, a nitko ne želi maknuti malim prstom da mi pomogne. Rosie više nema. Kevina više nema. Pola Susjedstva misli da sam ubojica. Osjećam se kao da gubim razum. Došao sam k tebi zato što sam vjerovao da si *jedina* koja će imati nekog pojma kroz što prolazim. Preklinjem te, Nora. Reci mi što se, k vragu, događa.

Sposoban sam raditi više stvari istovremeno. To što sam njome pokušavao manipulirati nije značilao da ne mislim ono što govorim. Nora me promatrala. Oči su joj u polumraku izgledale ogromno i zabrinuto. Rekla je:

— Nisam vidjela što ih je raspalilo, Francis. Ali da moram pogađati, rekla bih da se tvoj tata obratio mojoj mami.

I to je bilo to. S lakoćom zupčanika čiji se zupci uhvate i počinju okretati, deseci sitnica iz mojega djetinjstva, zavrtjeli su se, zazujali i uredno sjeli na svoja mjesta. Domišljao sam se stotinama mogućih

objašnjenja od kojih je svako bilo zapetljanije i nevjerojatnije od prethodnog - Matt Daly koji cinka tatu zbog nekih ne baš legalnih poslova, neka naslijeđena krvna osveta započeta krađom posljednjeg krumpira u doba Velike gladi - ali nikada nisam pomislio na ono zbog čega nastaju gotovo sve svade među muškarcima, a pogotovo one najgadnije: ženu. Rekao sam:

— Između njih dvoje je nečega bilo.

Vidio sam kako je, postidjena, brzo zatreptala. Bilo je suviše mračno da bih bio siguran, ali mogao bih se kladiti da se zacrvenjela.

— Aha, mislim da je. Nitko mi ništa izravno o tome nije rekao, ali... Gotovo sam sigurna.

— Kada?

— Ma, prije sto godina, prije nego što su se vjenčali... nisu bili *ljubavnici* ni išta slično. Samo dječja posla.

Ali to nikada ničemu, kao što sam znao bolje od većine ljudi, ne umanjuje važnost.

— I, što se zatim dogodilo?

Očekivao sam da će mi Nora opisati čino ve neizrecivog nasilja, po mogućnosti nešto što uključuje davljenje, ali samo je odmahнула glavom.

— Ne znam, Francis. Ne znam. Rekla sam ti, nitko mi o tome nije pričao. Sama sam to zaključila po nekim sitnicama.

Nagnuo sam se i zgnječio cigaretu o šljunak, a zatim je vratio u kutiju.

— E, ovako nešto nisam očekivao — rekao sam. — Koji sam ja glupan.

— Zašto...? Ni pomislila ne bih da bi ti moglo biti stalo.

— Hoćeš reći: zašto bi mi bilo stalo do ičega što se ovdje događa, kada se nisam udostojao dovući guzicu dvadeset dvije godine?

Još je zabrinuto i uznemireno zurila u mene. Izišao je mjesec. U hladnom polumraku vrt je djelovao sterilno i nestvarno, poput nekakvog simetričnog, prigradskog limba. Rekao sam:

— Nora, samo mi jedno reci. Misliš li da sam ja ubojica?

Gotovo sam se usrao od straha shvativši koliko želim da kaže

»ne«. U tom mi je trenutku postalo jasno da moram ustati i otići - već sam iz nje izvukao sve što mi je imala reći, a svaka dodatna sekunda pogoršala bi stvar. Nora je jednostavno izrekla činjenicu:

— Ne. Nikada to nisam mislila.

Nešto se u meni zgrčilo.

— Čini se kako mnogi misle da jesam.

Odmahnula je glavom.

— Jednom, dok sam još bila sasvim mala curica... moglo mi je biti pet ili šest... iznijela sam jednog od mačića koje je okotila mačka Sallie Hearne na ulicu da se poigram, ali naišli su neki veliki dečki i uzeli je da bi me maltretirali. Nabacivali su se i dodavali njome, a ja sam vrištala... Zatim si se pojavio ti i natjerao ih da prestanu: vratio si mi mačića i rekao mi neka ga odnesem Hearneovima. Ti se toga nećeš sjećati.

— Sjećam se — rekao sam. Vidio sam neizrečenu molbu u njezinim očima: žudjela je za time da dijelimo tu uspomenu, a od svega za čim je žudjela, to je bila jedina sitnica koju sam joj mogao pružiti. — Naravno da se sjećam.

— Tko to može napraviti, taj ne može nikoga povrijediti, barem ne namjerno. Možda sam jednostavno glupa.

Opet onaj grč, samo još snažniji.

— Nisi glupa — rekao sam. — Samo slatka. Najslađa na svijetu.

Pod tim svjetlom izgledala je kao djevojčica, kao duh, kao zanosna crno-bijela Rosie koja je na jedan sićušni trenutak pobjegla s treperave, stare filmske vrpce ili iz snova. Znao sam da će se, ako je samo dotaknem, raspliniti i u tren oka pretvoriti natrag u Noru te zauvijek iščeznuti. Osmijeh njezinih usana mogao mi je iščupati srce iz grudi.

Dotaknuo sam joj kosu vršcima prstiju, ništa više. Dah joj je bio brz i topao na mojem zapešću.

— Gdje si bila? — nježno sam upitao, usnama blizu njezinih. — Gdje si bila sve ovo vrijeme?

Zgrabili smo se kao divlji, izgubljeni klinci, očajni i obuzeti strašću. Ruke su mi napamet poznavale meke, vrele obline njezinih bokova i njihov mi je oblik izronio ususret iz nekog nepojmljivog mjesta u dubinama mog uma za koje sam vjerovao da je zauvijek izgubljeno. Ne znam koga je ona tražila, ali ljubila me takvom žestinom da sam osjetio krv. Mirisala je na vaniliju. Rosie je mirisala na bombone od limuna, sunce i laganu otopinu koju su u tvornici upotrebljavali za skidanje mrlja s tkanine. Zario sam prste duboko u Norine bujne kovrče i osjetio kako joj se grudi nadimaju

uz moja prsa, tako da sam na trenutak pomislio da plače.

Ona je bila ta koja se zaustavila. Obrazi su joj bili skrletni i teško je disala povlačeći džemper nadolje. Rekla je:

— Moram sad unutra.

— Ostani — rekao sam i ponovno je zagrlio.

Zakleo bih se da se na trenutak premišljala. Zatim je odmahнула glavom i spustila mi ruke sa svoga struka. Rekla je:

— Drago mi je što si noćas došao.

Rosie bi ostala. Umalo sam to rekao. I rekao bih to da sam vjerovao kako postoji šansa da će od toga biti koristi. Umjesto toga, naslonio sam se na klupu, duboko udahnuo i osjetio da mi se srce smiruje. Zatim sam okrenuo Norinu ruku i poljubio joj dlan.

— I meni — rekao sam. — Hvala što si izišla radi mene. A sad bježi unutra, prije nego što me posve izludiš. Slatko sanjaj.

Kosa joj je bila raščupana, a usne pune i čulne od poljubaca.

— Sretan put kući, Francis — rekla je. Zatim je ustala i odmaknula vrtom, čvršće se ogrnuvši kaputom.

Ušuljala se u kuću i zatvorila za sobom vrata a da se nijednom nije osvrnula. Ostao sam sjediti na klupi i promatrao njezinu siluetu kako se kreće ispred zavjese pod svjetlošću noćne svjetiljke, sve dok mi koljena nisu prestala drhtati pa sam se mogao popeti preko zida i krenuti kući.

17.

Na telefonskoj sekretarici bila je Jackiena poruka u kojoj me molila da je nazovem: »Nije ništa važno. Samo... ma, znaš i sam. Bok.« Zvučala je iscrpljenje i starije nego što sam je ikada čuo. I ja sam bio toliko skršen da se dio mene bojao ostaviti to za jutro, s obzirom na ono što se dogodilo kada sam ignorirao Kevinove poruke, ali bilo je gluho doba noći. Da zazvoni telefon, i ona i Gevin dobili bi srčani udar. Otišao sam u krevet. Svlačeći vestu, još sam osjećao miris Norine kose na ovratniku.

U srijedu ujutro probudio sam se kasno, oko deset, osjećajući se nekoliko stupnjeva iscrpljenije nego protekle noći. Godinama nisam doživio tako gadnu bol, psihičku i fizičku. Već sam zaboravio koliko je to zahtjevno. S mozga sam hladnom vodom i crnom kavom sastrugao sloj ili dva izmaglice, a zatim nazvao Jackie.

— Aha, bok, Francis.

Glas joj je još imao onaj tup prizvuk, čak se i pojačao. Sve i da sam joj imao vremena i snage spočitavati zbog Holly, ne bih imao srca.

— Bok, medena. Baš sam primio tvoju poruku.

Oh... aha. Poslije sam se sjetila da možda i nisam trebala... nisam te željela prestrašiti, znaš. Da ne pomisliš kako opet nešto dogodilo. Samo sam htjela... ma ne znam. Vidjeti kako ti je.

Rekao sam:

— Znam da sam u ponedjeljak navečer rano otišao. Trebao sam ostati.

— Aha, možda. Nema veze, sada je gotovo. U svakom slučaju, više nije bilo drame: svi su još malo popili, još neko vrijeme pjevali, a onda se razišli kućama.

Čula se slojevita pozadinska buka: brbljanje, Girls Aloud i fenovi. Rekao sam:

— Na poslu si?

— Pa, naravno. Gdje bih bila? Gav nije mogao uzeti još jedan slobodan dan, a meni se nije dalo samoj motati po stanu... U svakom slučaju, ako ste ti i Shay u pravu što se stanja u zemlji tiče, bolje je da mi stalne mušterije budu sretne i zadovoljne, jel' da?

To je trebala biti šala, ali nije imala snage da joj prida ležeran ton.

— Nemoj se mučiti, draga. Ako si slomljena, idi kući. Rekao bih da te tvoje stalne mušterije ne bi napustile ni za sva blaga svijeta.

— Nikad se ne zna, ne? Ma, ne. Super sam. Svi su jako dragi. Donose mi čaj i puštaju da odem zapaliti kad god mi treba. Bolje mi je tu. Gdje si ti? Nisi na poslu?

— Uzeo sam nekoliko slobodnih dana.

— Dobro je to, Francis. Previše radiš, sigurna sam. Priušti si nešto lijepo. Odvedi Holly nekamo. Rekao sam:

— U stvari, sada kad imam slobodnog vremena, volio bih ugrabiti priliku da porazgovaram s mamom. Nasamo, kada tata nije u blizini. Postoji li neko dobro doba dana za to? Mislim, odlazi li nekad u dućan ili u pivnicu?

— Većinu dana ode nekamo. Samo... — Čuo sam kako se s mukom koncentrirala. — Jučer su ga grozno gnjavila leđa. Rekla bih da mu je danas isto. Jedva je uspio ustati iz kreveta. Kada ga muče leđa, uglavnom samo spava.

Prijevod: doktor mu je dao neke fine tablete, tata ih je zalio votkom skrivenom ispod podnice i prepustio se očekivanom djelovanju.

— Mama će biti doma cijeli dan, barem dok Shay ne dođe kući, za slučaj da mu nešto zatreba. Posjeti je. Bit će oduševljena što te vidi.

— Hoću. Reci Gavu neka se lijepo brine za tebe, OK? — rekao sam.

— Ma krasan je, stvarno, ne znam što bih bez njega... Kad smo već kod toga, hoćeš li svratiti večeras? Možda večerati s nama?

Riba s krumpirom i umakom od sažaljenja: za prste polizati.

— Već imam dogovor — rekao sam. — Ali hvala ti, mila. Možda drugi put. Bolje se vrati na posao prije nego što nečiji pramenovi pozelene. Jackie se poslušno pokušala nasmijati, ali nije baš uspjela.

— Je, vjerojatno si u pravu. Čuvaj se, Francis. Pozdravi mi mamu.

Zatim je nestala vrativši se u maglu zujanja fenova, ćaskanja i šalice zaslađenog čaja.

Jackie je bila u pravu: kada sam pritisnuo zvonice, mama je sišla do ulaznih vrata. I ona je djelovala iscrpljeno, a od nedjelje je i smršavjela: nedostajao joj je barem jedan šlauf. Kratko me odmjerila, odlučujući odakle da počne. Zatim se obrecnula:

— Tata ti spava. Dođi u kuhinju i budi tiho.

Okrenula se i bolnim koracima odvukla uza stube. Kosa joj je bila razbarušena.

Stan je smrdio po prolivenoj cugi, osvježivaču zraka i laštiku za srebro. Kevinov oltar na dnevnom je svjetlu bio još sumorniji. Cvijeće je napola uvelo, brzjavu sućuti su popadali, a električne svijeće počele blijedjeti i treperiti. Kroz vrata spavaće sobe dopiralo je tiho, zadovoljno hrkanje.

Mama je po kuhinjskom stolu rasprostrela svu svoju srebrninu: jedaći pribor, broševe, okvire za slike, neki zagonetni, kvazi-ukrasni neukus koji se očigledno dugo okretao na vrtuljku darivanja prije nego što je sletio ovamo. Sjetio sam se Holly kako, natečena od suza, bjesomučno lašti pokušstvo svoje kućice za lutke.

— Daj — rekao sam uzevši krpu za laštenje. — Pomoći ću ti.

— Ma samo ćeš sve sprtljati. Vidi te svoje nespretne ručetine.

— Pusti da pokušam. Možeš mi reći što radim krivo.

Mama me sumnjičavo odmjerila, ali ponuda je bila predobra da bi se odbila.

— Valjda je i bolje da radiš nešto korisno. Popit ćeš šalicu čaja.

To nije bilo pitanje. Privukao sam stolicu i započeo s priborom za jelo dok je mama kopala po kuhinjskim ormarićima. Razgovor koji sam želio zapodjenuti najbolje bi prošao kao povjerljivo ćaskanje majke i kćeri. Budući da za to nisam imao potrebnu opremu, dijeljenje kućanskih poslova barem će nas uvesti u pravo ozračje. Da nije laštala srebrninu, pronašao bih nešto drugo za čišćenje.

Da bi započela paljbu, mama je rekla:

— Naprasno si otišao, u ponedjeljak navečer.

— Morao sam ići. Kako se ti držiš?

— A što misliš? Da si želio znati, ostao bi.

— Ne mogu ni zamisliti koliko ti je teško — rekao sam, što možda jest konvencija, ali istovremeno je bilo i istina. — Mogu li ja nekako pomoći?

Ubacila je vrećice čaja u čajnik.

— Super smo, hvala lijepo. Susjedi su krasni: donijeli su nam dovoljno hrane za dva tjedna, a Marie Dwyer mi je dopustila da je spremim u njezinu ledaru. Ako smo do sada živjeli bez tvoje pomoći, preživjet ćemo još neko vrijeme.

— Znam, mamice. Ako ti nešto ipak padne na pamet, samo reci. OK?
Bilo što.

Mama se okrenula na peti i uperila čajnik u mene.

— Reći ću ti što možeš učiniti. Možeš uhvatiti onog svog prijatelja, onog, kako se zove, s kockastom bradom, i reći mu da ti pošalje brata kući. Ne mogu u pogrebno poduzeće da sve ugovorim, ne mogu do oca Vincenta da dogovorim misu, ne mogu nikome reći kada ću pokopati vlastitog sina zato što mi neki balavac s licem Popaja ne želi reći kada će *tijelo biti slobodno...* tako on to zove. Ima obraz ko potplat. Kao da je naš Kevin njegovo vlasništvo.

— Znam — rekao sam. — I obećavam ti da ću dati sve od sebe. Ali taj ti ne želi namjerno zagorčati život. Samo radi svoj posao, i to najbrže što može.

— Njegov posao je njegov problem, a ne moj. Ako nas pusti da još čekamo, morat ćemo imati zatvoren lijes. Na to nisi mislio, je li?

Mogao sam joj reći da će najvjerojatnije lijes ionako morati biti zatvoren, ali taj je razgovor za moj ukus već otišao predaleko. Rekao sam:

— Čujem da si upoznala Holly.

Slabija žena pokazala bi neki osjećaj krivnje, barem neku naznaku, ali ne i moja mama. Isturila je podbratke.

— A bilo je i vrijeme! To dijete već bi se udalo i rodilo mi praunučad prije nego što bi ti prstom mrdnuo da je dovedeš. Zar si se nadao da ću, pričekat li dovoljno dugo, umrijeti prije nego što nas budeš morao upoznati?

To mi je više puta palo na pamet.

— Poprilično te zavoljela — rekao sam. — Što misliš o njoj?

— Ista mamica. Dražesne puce, obje. Bolje nego što zaslužuješ.

— Upoznala si Oliviju?

U sebi sam Liv skinuo kapu. To je vrlo vješto izbjegla spomenuti.

— Samo dvaput. Dovezla je Holly i Jackie k nama. A cure iz Libertiesa nisu bile dovoljno dobre za tebe?

— Znaš ti mene, mama. Uvijek se guram tamo gdje mi nije mjesto.

— I pogledaj kamo te to dovelo. Jeste li vas dvoje sada razvedeni ili samo rastavljeni?

— Razvedeni. Već nekoliko godina.

— Pih — mama je čvrsto stisnula usta. — Ja se nikada nisam razvela od tvog tate.

Što je bilo neshvatljivo iz nebrojenih razloga.

— Istina — rekao sam.

— I sada se više ne možeš pričestiti.

Znao sam da ne smijem na to reagirati, ali nitko ti ne može dignuti živac kao obitelj.

— Mama. Čak da se i želim pričestiti, što ne želim, razvod ne bi predstavljao problem. Što se crkve tiče, mogu se razvoditi dok ne obnevidim, dok god ne ševim nikoga osim Olivije. Problem bi bile sve one ljupke mlade dame koje sam uzjahao otkako sam se razveo.

— Ne prostači — oštro će mama. — Nisam pametnjakovička kao ti, ne poznajem sve i svakoga, ali jedno znam: otac Vincent odbio bi te pričestiti. I to u crkvi u kojoj si kršten.

Pobjedonosno je uprla prstom u mene. Očigledno se to brojalo kao pobjeda.

Podsjetio sam se da mi je razgovor s njom potrebniji nego to da moja bude zadnja. Pokorno sam rekao:

— Vjerojatno imaš pravo.

— Naravno da imam.

— Barem ne odgajam Holly kao bezbožnicu. Ona odlazi na mise.

Ponadao sam se da će spomen Holly ponovno smekšati mamu, ali ovoga se puta samo još više nakostriješila. S njom se nikad ne zna.

— Što se mene tiče, mogla je biti i bezbožnica. Propustila sam njezinu Prvu pričest! Svojoj prvoj unuci!

— Mama, ona ti je treća unuka. Carmel ima dvije djevojčice starije od nje.

— Prva je koja nosi na *se prezime*. A sve mi se čini da će biti i posljednja. Uopće ne znam što onaj Shay glumi... možda imati tucet cura o kojima mi pojma nemamo jer nikada u životu nijednu nije doveo da je upoznamo i kunem se Bogom da sam spremna posve dići ruke od njega. Tvoj tata i ja mislili smo da će Kevin biti taj koji će...

Ugrizla se za usnu i počela glasnije zveckati spravlajući čaj, treskajući šalicama o tanjuriće i keksima o pladanj. Nakon nekoliko trenutaka rekla

je:

— A pretpostavljam da od sada više nećemo viđati ni Holly.

— Evo — rekao sam podigavši vilicu. — Je li dovoljno čista?

Mama ju je ovlaš pogledala.

— Nije. Očisti između zubaca.

Iznijela je drangulije za čaj na stol, natočila mi šalicu pa gurnula mlijeko i šećer prema meni. Rekla je:

— Kanim Holly darovati nešto za Božić. Kupila sam joj krasnu baršunastu haljinicu.

— To je tek za nekoliko tjedana — rekao sam. — Vidjet ćemo što će biti.

Pogled koji mi je mama iskosa uputila ništa nije odavao, ali nije ustrajala. Pronašla je drugu krpu, sjela preko puta mene i dohvatila nešto srebrno što je moglo biti zatvarač za bocu.

— Pij taj čaj — rekla je.

Čaj je bio dovoljno jak da zamahne iz čajnika i opali te po nosu. Svi su bili na poslu i ulica je bila posve tiha, a čulo se tek meko, ravnomjerno rominjanje kiše i udaljen šum prometa. Mama je redom čistila raznorazne nerazpoznatljive srebrne tričarije, a ja sam završio s jedaćim priborom i prebacio se na okvir za fotografiju - prekriven otmjenim cvjetovima koje nikada neću uspjeti očistiti prema maminim standardima, ali barem sam znao što je. Kada sam osjetio da je u sobi zavladao dovoljan mir, rekao sam:

— Da te pitam nešto. Je li istina da je tata nešto mutio s Theresom Daly, prije nego što si ti stupila na scenu?

Mama je naglo podigla glavu i blenula u mene. Lice joj se nije izmijenilo, ali u očima joj se vidjelo da joj glavom strašno mnogo toga prolazi.

— Gdje si to čuo? — zahtijevala je.

— Dakle, bio je s njom.

— Tvoj tata je jebeni idiot. Ali to si i prije znao, jer ako nisi, onda si ti još veći idiot.

— Jesam, znao sam. Samo nisam znao da je i to jedan od razloga zašto je jebeni idiot.

— Ta je uvijek donosila nevolje. Oduvijek privlačila na sebe pažnju,

mrdala guzicom niz ulicu, vrištala i zabavljala se s prijateljima.

— A tata je na to pao.

— Svi su na to pali! Muški su glupi, polude kad to vide. Tvoj tata, Matt Daly, polovica dečki iz Libertiesa, svima su nožice virile iz dupeta Tessie O'Byrne. Uživala je u tome: ostavljala bi na čekanju po dvojicu ili trojicu odjednom, prekidala s njima svaki drugi tjedan jer joj ne bi poklanjali dovoljno pažnje. A oni bi se samo na koljenima vraćali po još.

— Ne znamo mi što je za nas dobro — rekao sam. — Pogotovo dok smo mladi. Tata je onda bio još sasvim mlad, zar ne?

Mama je šmrknula.

— Bio je dovoljno star da ne bude tako glup. Bila sam tri godine mlađa, razumije se, ali već sam mu mogla reći da će sve to završiti u suzama.

— Već ti je bio zapeo za oko, ne? — rekao sam.

— Aha, jest. Bože, jest. Ne bi vjerovao... — Prsti su joj sporije prelazili tričarijom. — Danas to ne bi povjerovao, ali u ono vrijeme taj tvoj tata bio je stvarno prekrasan. Gomila kovrčave kose i te plave oči, taj smijeh. Krasno se smijao.

Oboje smo nehotice pogledali kroz kuhinjska vrata prema spavaćoj sobi. U maminu se glasu još moglo naslutiti da je tatino ime nekoć imalo okus najskupljeg sladoleda kada je rekla:

— Jimmy Mackey mogao je odabrati svaku curu iz okolice.

Blago sam joj se nasmiješio.

— I nije tebe prvu odabrao?

— Bila sam još dijete, jasno. Imala sam petnaest kada je počeo ganjati Tessie O'Byrne, a ja nisam bila kao ova današnja mladež koja izgleda kao da im je dvadeset prije nego što navršše dvanaest. Nisam imala obline, nisam imala šminke, nisam imala pojma... Pokušavala sam mu privući pažnju kada bih ga ujutro vidjela da odlazi na posao, ali nikada me nije dvaput pogledao. Bio je lud za Tessie. A i on se njoj sviđao više od ostalih.

Nikada nisam čuo ništa o tome, a bio sam se voljan okladiti da nije ni Jackie, jer bi tu priču već podijelila sa mnom. Mama nije baš osoba koja rado brblja o osjećajima. Da sam je o ovome pitao prošlog tjedna ili prije, ništa ne bih postigao. Kevin ju je ostavio napuklu i ogoljenu do kosti.

Čovjek se služi svim raspoloživim sredstvima.

— Zašto su onda prekinuli? — upitao sam.

Mama je napućila usne.

— Ako misliš čistiti tu srebrninu, radi to kako treba. Baci se na utore. Nema smisla da za tobom sve moram ponovno.

— Oprosti — rekao sam i počeo izražajnije pokazivati da radim.

Nakon nekoliko trenutaka rekla je:

— Ne kažem da je tvoj tata bio sveto nevinašce. Tessie O'Byrne oduvijek je bila bestidnica, ali ni on uz nju nije bio drukčiji.

Laštio sam i čekao. Mama me zgrabila za zapešće i povukla ga prema sebi da provjeri sjaj na okviru. Zatim je mrzovoljno kimnula i pustila me.

— To je već bolje. Nekoć nije bilo kao danas. Bili smo ipak nešto pristojniji i nismo povaljivali sve oko sebe samo zato što to rade na telki.

— Tata je povalio Tessie O'Byrne na telki? — zainteresirano sam upitao.

Time sam zaradio tresak po ruci.

— Ne! Slušaj kad ti govorim, hoćeš li više? Njih dvoje oduvijek IU bili divlji. Budili su jedno u drugom ono najgore. Jednog ljeta, tata ti je od svog prijatelja posudio auto i u nedjelju poslijepodne odvezao Tessie dolje do Powerscourta da vidi vodopad. Samo što im se na povratku auto pokvario.

Ili je barem tata tako rekao. Mama me značajno pogledala.

— I? — upitao sam.

— Ostali su tamo! Prenoćili! Nismo mi onda imali mobitele. Nisu mogli nazvati mehaničara niti ikome javiti što se dogodilo. Pokušavali su neko vrijeme pješačiti, ali bili su na cesti usred Wicklowa, znaš, a već se mračilo. Ostali su u autu, a ujutro im je neki seljak pomogao da ga upale na guranje. Kada su stigli kući, svi su već mislili da su pobjegli i oženili se.

Podigla je srebrnu tricu prema svjetlu da provjeri savršenstvo završnoga sjaja i rastegne stanku - mama je oduvijek imala osjećaj za dramatičnost.

— No. Tvoj tata mi je uvijek govorio da je on spavao na prednjem, a Tessie na stražnjem sjedalu. Ne bih znala je li to istina, razumije se. Ali Susjedstvo je mislilo drukčije.

— Kladim se da jest — rekao sam.

— Nekoć se djevojke nisu družile s dečkima. Samo droljice. Nikada nisam poznavala curu koja je radila one stvari prije udaje.

— Pomislio bih da su se nakon toga morali vjenčati. Da joj spase ugled.

Mamino se lice smrknulo. Šmrcavim je glasom rekla:

— Mislim da bi tvoj otac to i učinio, toliko je bio lud za njom, jebeni idiot. Ali nije bio dovoljno dobar za O'Byrne... oduvijek IU smatrali da su iznad ostalih. Tessien tata i njezini stričevi prebili su ga na mrtvo ime. Kad sam ga sutradan vidjela, jedva sam ga prepoznala. Rekli su mu da joj više ne prilazi. Da je već napravio dovoljno štete.

— A on ih je poslušao — rekao sam. To mi se jako sviđjelo. Utješilo me. Matt Daly i njegovi kompići mogli su me izmlatiti na korak do smrti, ali čim bih izašao iz bolnice krenuo bih k Rosie koliko me šepave noge nosile.

— Nije imao izbora — ponosno i zadovoljno je rekla mama. — Tessien tata pustio bi je da se nekažnjeno izvuče i s ubojstvom, stvarno... a vidi kamo ga je to dovelo... ali nakon toga jedva daju je puštao iz kuće. Smjela je samo na posao, a i tamo bi je on pratio. Ne mogu mu zamjeriti, svi su pričali o tome. Mali huligani dovikivali su joj prostote na ulici, svi starčeki samo su čekali da završi s velikim trbuhom, polovici njezinih prijateljica bilo je zabranjeno razgovarati s njom da i njih ne bi pretvorila u bludnice. Otac Hanratty održao je propovijed o palim ženama koje slabe državu i tome da ljudi nisu za to ginuli 1916. Nije spominjao imena, molim lijepo, ali svi su znali na koga misli. To je zauzdalo Tessien galop.

Mogao sam s udaljenosti od gotovo pola stoljeća osjetiti tu raspamećenu halapljivost: onu zapjenjenu histeriju, dvostruki mlaz adrenalina kada Susjedstvo nanjuši krv i poput pirana krene u napad. Ti su tjedni vrlo vjerojatno posijali sjeme ludila u glavi Tessie Daly.

— Uopće me ne čudi — rekao sam.

— A i zaslužila je! Naučila je reći bobu bob. Voljela je mutiti s dečkima, ali nije željela da je zovu pravim imenom, ne? — Mama je sjedila uspravnih leđa i pravedničkog izraza lica. - Ubrzo je počela izlaziti s Mattom Dalyjem... taj ju je godinama gledao zaljubljenim telećim pogledom, ali nikada se nije obazirala na njega. Sve dok joj nije postao koristan. Bio je pristojan momak, taj Matt. Tessien tata nije imao ništa

protiv toga da se vida s njim. Jedino je tako smjela iz kuće.

— I to je ono što tata zamjera Mattu Dalyju? To što mu je ukrao curu?

— To je uglavnom to. Jasno, od početka se nisu sviđali jedan drugome. — Odložila je srebrnu dranguliju u niz pokraj tri slične, otresla s nje sićušnu trunku nečega i s hrpe odabrala sladunjavi božićni ukras. — Matt je oduvijek bio ljubomoran na tvog tatu. Tata ti je bio milijun puta zgodniji od Matta, stvarno je, a bio je i omiljen. .. ne samo kod cura, nego su i dečki mislili da je genijalan, strašno zabavan... Matt je bio dosadni mali pizdek. Mlakonja.

U glasu su joj se nazirali slojevi nekih davnih osjećaja, trijumfa, gorčine i inata, a sve isprepleteno. Rekao sam:

— Znači, kada je djevojka na koncu pripala Mattu, nabio je to tati na nos?

— Ne bi se on time zadovoljio. Tata ti se natjecao za posao vozača u Guinnessu. Rečeno mu je da je posao praktički njegov, čim netko od starih vozača ode u mirovinu. Ali Matt Daly već je nekoliko godina tamo radio, kao i njegov otac prije njega pa je poznavao prave ljude. Nakon svega onoga s Tessie, Matt je otišao svom poslovođi i rekao mu da Jimmy Mackey nije tip kakvog trebaju u Guinnessu. Za svako radno mjesto natjecala su se po dvadesetorica. Nisu trebali nikoga tko bi im mogao praviti nevolje.

— I tako je tata počeo betonirati.

Šala nije bila namjerna.

— To mu je moj ujak Joe sredio šegrtovanje. Zaručili smo se ubrzo nakon cijelog tog cirkusa s Tessie. Ako smo željeli zasnovati obitelj, tati ti je trebao neki zanat.

— Nisi gubila vrijeme — rekao sam.

— Vidjela sam priliku i ugrabila je. Tada mi je već bilo sedamnaest, dovoljno da se momci za mnom okreću. Tvoj tata je bio...

— Mamine su usnice iščezle i pritisnula je krpu čvršće uz vitice ukrasa. — Znala sam da je još lud za Tessie — rekla je nakon kraće stanke, a glas joj je zaiskrio prkosom zahvaljujući kojem sam uspio proviriti kroz pukotinu tanku poput vlasi i ugledati djevojčicu koja isturene brade s kuhinjskog prozora promatra divljeg Jimmyja Mackeya i misli: »Moj je«. — Ali to mi nije smetalo. Vjerovala sam da ću to

promijeniti, jednom kada mi dopadne šaka. Nikada nisam mnogo tražila, nisam bila od onih koje misle da će postati holivudske zvijezde. Uvijek sam znala gdje mi je mjesto. Željela sam samo vlastitu kućicu, nešto klinčadije i Jimmyja Mackeya.

— Pa — rekao sam — imaš djecu, a dobila si i muškarca.

— Na koncu ga i jesam dobila. Barem ono što je od njega ostalo nakon Tessie i Matta. Već je tada počeo piti.

— Ali svejedno si ga još željela. — Pazio sam da mi glas ostane ugodan i da u njemu ne bude osude.

— Dala sam mu srce. Moja mamica, počivala u miru Božjem, upozorila me: kloni se muškarca koji pije. Ali pojma nisam imala. Moj tata... ti ga se nećeš sjećati, Francis, ali bio je krasan čovjek. .. nikada nije popio ni kap pa nisam imala predodžbu o tome što znači živjeti s pijancem. Znala sam da Jimmy voli tu i tamo popiti, ali to se podrazumijevalo, svi su dečki to radili. Vjerovala sam da posrijedi nije ništa više od toga... a nije ni bilo kada mi je prvi puta zapeo za oko. Sve dok mu Tessie O'Byrne nije zavrtjela pameću.

Vjerovala sam joj. Znam što prava žena u pravom trenutku može učiniti muškarcu - premda izgleda da se ni Tessie nije nekažnjeno izvukla. Neki se ljudi jednostavno nisu smjeli sresti. Radioaktivna prašina širi se predaleko i predugo ostaje u tlu.

Mama je rekla:

— Svi su uvijek govorili da je Jimmy Mackey propalica. Njegovi tata i mama bili su par starih alkića koji ni jedan dan u životu nije pošteno radio. Još je kao sasvim mali dečko obilazio susjedstvo moleći da ostane na ručku jer kod kuće nije bilo ničega za jelo, usred noći smucao se po ulici... Kada sam ga upoznala, svi su već sa sigurnošću govorili da će biti propalica kao njegovi roditelji. — Oči su joj s laštenja odlutale prema prozoru i kiši koja je sipila. — Ali znala sam da su u krivu. Nije bio loš, moj Jimmy, nego samo divlji. I nije bio glup. Mogao je nešto postići u životu. Nije mu trebao Guinness, mogao je započeti vlastiti obrt - nije bilo potrebe da svaki dan polaže šefovima račune, mrzio je to. Oduvijek je volio voziti. Mogao je biti dostavljač, kupiti vlastiti kombi... Samo da nije dopao šaka toj ženi.

I eto nam motiva, umotanog kao dar s mašnom od vrpce koja savršeno pristaje uz taj osebujan *modus operandi*. Nekoć davno, Jimmy Mackey

imao je vrhunsku djevojku pod rukom i vrhunski posao u džepu, bio je spreman zakoračiti u svijetlu budućnost i pokazati srednji prst kopiladi koja je govorila da od njega ništa neće biti. Zatim je napravio jedan mali propust, samo jedan, a pederski, mali Matt Daly ušetao hladan ko špricer i spremio cijeli Jimmyjev život sebi u džep. Kada se Jimmyju razbistrilo pred očima, već je bio oženjen za djevojku koju nije želio, grebao se tu i tamo za neke besperspektivne poslove te toliko pio da bi i Peter O'Toole već pao mrtav. Proveo je dvadeset i kusur godina gledajući kako se njegov izgubljeni život odvija s druge strane ulice, u domu drugog muškarca. Zatim ga je, i to sve u istom vikendu, Matt Daly ponizio pred cijelom ulicom i gotovo ga dao uhititi - prema alkoholičarskoj logici, za takve je stvari uvijek kriv netko drugi - a usto je nekako saznao da Rosie Daly vrti njegova sina oko malog prsta i voda ga kamo god joj se prohtje.

A tu se moglo kriti i nešto više - više, a i mnogo gore. Tatino cerekanje, namigivanje, izazivanje da mu nešto odgovorim: *Dalyjeva mala, ha? Mala je bombončić. Kakve dude ta ima...* Moja slatka Rosie, pljunuta njegova Tessie O'Byrne.

Mora da me ipak čuo kako na prstima prolazim dnevnom sobom, siguran u to da sam neuhvatljiv. Vidio sam ga tisuću puta kako se pretvara da spava. Možda joj je samo želio reći da makne ruke s njegove Obitelji, a možda je želio nešto više. Ali stala je pred njega i sasula mu u lice time koliko su njegove želje nevažne: kći Tessie O'Byrne, ponovno neodoljiva i nedodirljiva kao majka, kći Matta Dalyja koja Jimmyju otima sve što joj se sviđa. Vjerojatno je bio pijan, barem dok nije shvatio što se dogodilo. Bio je snažan muškarac, u ono doba.

Te noći nas dvojica nismo bili jedini budni. U nekom trenutku probudio se i Kevin, možda zato što je morao na zahod, i otkrio da nas obojice nema. Tada mu to ništa nije značilo: tata je redovito nestajao na nekoliko dana, Shay i ja imali smo povremene noćne posliće ove ili one vrste. Ali ovog vikenda, shvativši da je te noći Rosie ubijena, Kevin se sjetio.

Osjećao sam da mi je, iz neke provalije najskrivenijeg zakutka uma, svaka pojedinost te priče poznata još od trenutka kada sam na sekretarici začuo Jackien glas. Osjećao sam se kao da mi se pluća pune ledenom, crnom vodom.

Mama je rekla:

— Trebao je pričekati da odrastem. Bila je prilično zgodna, ta Tessie, ali kada sam navršila šesnaest već su mnogi dečki govorili da sam i ja zgodna. Znam da sam bila mlada, ali rasla sam. Da je barem skinuo te svoje krupne, glupave oči s nje na dovoljno dugo da me primijeti, ništa se od ovoga ne bi dogodilo.

Težina tuge u njezinu glasu mogla bi potapati brodove. U tom trenutku shvatio sam da vjeruje kako je Kevin bio pijan ko zemlja, kako je naučio od tate, i da je zbog toga pao kroz prozor.

Prije nego što sam se uspio dovoljno pribрати da je ispravim, mamaje prekrila usta prstima, pogledala na sat i ciknula.

— Bože sveti, vidi ovo, prošlo je jedan! Moram nešto pojesti, inače ću pasti s nogu. — Gurnula je ukras od sebe i odmaknula stolicu. — Ti ćeš dobiti sendvič.

— Da odnesem jedan tati? — upitao sam.

Na trenutak se mamino lice okrenulo prema vratima spavaće sobe.

— Pusti ga — rekla je i nastavila vaditi stvari iz hladnjaka.

Sendviči su bili od mekog maslaca i šunke u ovitku na bijelom kruhu izrezanom na trokutiće. Vratili su me ravno u doba kada mi noge nisu dosezale pod za tim istim stolom. Mama je pristavila još jedan čajnik jakog čaja i sustavno proždimala svoje trokutiće. Način na koji je žvakala upućivao je na to da je negdje usput nabavila bolju protezu. Dok smo bili djeca uvijek nam je govorila da smo mi krivi za to što nema zube: da ih je izgubila kada nas je rodila, po jedan zub za svako dijete. Kada su joj potekle suze, odložila je šalicu, izvadila izbljedjeli, plavi rupčić iz džepa pulovera i pričekala da prestanu. Zatim je ispuhala nos i vratila se sendviču.

18.

Dio mene želio je zauvijek ostati tako sjediti s mamom, podgrijavati čajnik svakih sat vremena i povremeno slagati novu turu sendviča. Mama nije bila loše društvo sve dok su joj usta bila zatvorena, a njezina kuhinja prvi mi se puta učinila kao zaklon, barem u usporedbi s onime što me čekalo vani. Čim iziđem kroz ta vrata, jedino što mi preostaje jest potražiti čvrste dokaze. To nije bilo najteži dio - pretpostavljao sam da će mi za to trebati najviše dvadeset četiri sata. Tek će tada početi prava noćna mora. Jednom kad pronađem dokaze, morat ću odlučiti što ću s njima.

Negdje oko dva sata, iz spavaće sobe počeli su dopirati zvukovi: škripa opruga, neartikuliran povik koji prati pročišćavanje grla, onaj beskrajno dug kašalj koji tjera na povraćanje i protresa cijelo tijelo. Zaključio sam da mi je to znak za odlazak, što je kod mame pokrenulo lavinu kompliciranih pitanja o božićnom ručku («*Ako* ti i Holly dođete skupa, kažem *ako*, hoće li jesti samo bijelo meso ili uopće neće jesti, jer mi je rekla da joj mamica ne da jesti puricu ako nije iz slobodnog uzgoja...«). Pognuo sam glavu ne zastavši. Kada sam izletio kroz vrata, za mnom je povikala:

— Baš mi je drago što sam te vidjela, brzo mi dođi opet!

Iza nje, tata je kroz grlo puno šljajma viknuo:

— Josie!

Bio sam čak i siguran kako je doznao gdje će Rosie biti te noći. Jedini put do tog podatka vodio je preko Imelde, a mogao sam se domisliti samo jednom razlogu iz kojeg bi joj moj tata uopće prišao. Oduvijek sam uzimao zdravo za gotovo da su njegovi nestanci od jednog do tri dana vezani uz cugu. Čak i nakon svega što je učinio, nije mi palo na pamet da je varao mamu - a i da mi je to palo na pamet, zaključio bih da je zbog alkoholizma nesposoban za takvo što. Obitelj me iznenađuje na svakom koraku.

Imelda je odmah mogla mami ispričati što joj je Rosie rekla - djevojačko druženje, traženje pažnje, tko zna zašto - ili je mogla nešto natuknuti pred mojim tatom, samo nešto sitno da bi se osjetila pametnijom od čovjeka koji joj ševi mamu. Kao što sam već rekao, tata nije idiot.

Lako bi zbrojio dva i dva.

Ovoga puta, kada sam pozvonio na Imeldino zvonce nitko nije otvorio. Odmaknuo sam se i promatrao njezin prozor: nešto se micalo iza mrežastih zavjesa. Pritiskao sam zvonce dobre tri minute prije nego što je zgrabila slušalicu portafona.

— *Staje?*

— Bok, Imelda. Francis je. Iznenadenje.

— Odjebi.

— Joj, daj, Melda, budi dobra. Moramo razgovarati.

— Nemam ja tebi što reći.

— Baš gadno. Čuj, nemam gdje drugdje biti, pa ću čekati u autu preko puta, koliko god bude potrebno. Srebrni mercedes iz 1999. Kada ti dosadi ova igrice, siđi do mene, na brzinu ćemo proćaskati, a zatim ću te ostaviti na miru do kraja života. Ako meni dosadi prvom, obići ću susjedstvo i raspitivati se o tebi. Jasno?

— Odjebi.

Spustila je slušalicu. Imelda je imala pun spremnik tvrdoglavosti. Pretpostavljao sam da će proći barem dva sata, možda i tri, prije nego što se slomi i dođe k meni. Vratio sam se u auto, odvrnuo Otisa Reddinga i otvorio prozor da to podijelim sa susjedstvom. Postojale su jednake šanse da me dožive kao policajca, dilera ili utjerivača dugova. Ništa im se od navedenog neće svidjeti.

U to doba Hallows Lane bila je tiha. Starčić s hodalicom i bakica koja je laštala bakrene ukrase na vratima dugo su i s negodovanjem razgovarali o meni, a nekoliko seksi mamica iskosa me odmjerilo na povratku iz kupovine. Tip u blještavoj trenirki i s gomilom problema proveo je dobrih četrdeset minuta pred Imeldinom zgradom ljuljajući se naprijed-natrag, a sve je ostale moždane stanice uposlio u to da u razmacima od deset sekundi prema prozoru na zadnjem katu zaurla: »Deco!«, ali Deco je imao pametnija posla pa je tip na koncu odbauljao dalje.

Okolo tri sata, djevojka koja je očigledno bila Shania vinula se stubama broja 10 i ušla unutra. Nedugo zatim, kući je stigla i Isabelle. Bila je vjerna kopija Imelde iz osamdesetih, sve do prkosno podignute brade i dugog koraka koji kao da govori: »jebi se«. Nisam uspijevaao razabrati je li me to rastužilo ili mi dalo nade. Svaki put kad bi se zavjesa pomaknula,

mahnuo sam.

Negdje nakon četiri, kada se počelo mračiti i Genevieve se vratila kući iz škole, a ja prešao na Jamesa Browna, netko mi je pokucao na suvozačev prozor. Bio je to Vatreni.

Ne bih čak smio biti ni blizu tog slučaja, rekao sam Imeldi; *Samim time što sam došao riskiram da izgubim posao*. Nisam bio siguran trebam li je prezreti zbog cinkarenja ili joj se diviti zbog dosjetljivosti. Stišao sam glazbu i spustio prozor.

— Detektive. Kako vam mogu pomoći?

— Otvori vrata, Frank.

Podigao sam obrve praveći se iznenađen njegovim mrkim tonom, ali nagnuo sam se i otvorio vrata. Vatreni je ušao i snažno ih zalupio za sobom.

— A sad vozi — rekao je.

— Bježiš pred nekim? Ako želiš, možeš se sakriti u prtljažnik.

— Nisam raspoložen za zezanciju. Vodim te odavde prije nego što one jadne cure još više zastrašiš.

— Ja sam samo čovjek u svom autu, Vatreni. Sjedim i nostalgично promatram stari kvart. Što je u tome toliko zastrašujuće?

— *Vozi*.

— Vozit ću ako prvo dva, tri puta duboko udahneš. Osiguranje mi ne pokriva infarkte putnika u vozilu. Može?

— Ne tjeraj me da te uhitim.

Prasnuo sam u smijeh.

— Joj, Vatreni, genijalan si. Svaki put zaboravim zašto te toliko volim. Možemo uhititi jedan drugoga, što kažeš na to? — Uključio sam se u promet i prepustio se struji. — A sad reci. Koga sam to zastrašivao?

— Imeldu Tierney i njezine kćeri. Kao što dobro znaš. Gospođa Tierney kaže da si joj jučer pokušao nasilno ući u stan i da ti je morala zaprijetiti nožem kako bi te otjerala.

— Imelda? Nju zoveš curom? Prešla je četrdesetu, Vatreni. Pokaži malo poštovanja. Ovih dana pristojno je upotrijebiti pojam *žena*.

— A njezine kćeri su djevojčice. Najmlađoj je jedanaest. Kažu da cijeli dan sjediš pred kućom i pokazuješ im prostote.

— Nije mi se pružilo zadovoljstvo da ih upoznam. Jesu li drage djevojke ili su više na mamu?

— Što sam ti rekao kad smo se zadnji put vidjeli? Što je bilo *jedino* što sam tražio od tebe?

— Da ti se mičem s puta. Taj dio sam shvatio, jasno i glasno. Ono što mi je promaklo je dio u kojem si se pretvorio u mog šefa. Kada sam zadnji put pogledao, šef mi je bio mnogo deblji od tebe i ni približno tako zgodan.

— Ne trebam ti biti jebeni šef da bih ti rekao da se goniš od mog slučaja. *Moja* istraga, Frank, *moja* zapovijed. Oglušio si se na nju.

— Pa, prijavi me. Trebaš broj osobne?

— Aha, Frank, da pukneš od smijeha. Znam da su pravila za tebe samo velika zajebancija. Znam da misliš kako si nedodirljiv.

Jebi ga, možda si i u pravu. Ne znam kako su stvari postavljene u Prikrivenom. - Vatrenom bijes nije pristajao. Vilića mu je natekla postavši dvostruko veća no inače, a na čelu mu je iskočila vena koja je opasno izgledala. — Ali možda ne bi smio smetnuti s uma kako dajem sve od sebe da ti učinim *uslugu*, za ime Božje. Radi tebe radim *sto* puta više toga nego što bih trebao. Ali nakon ovoga, iskreno se ne mogu sjetiti zašto se trudim. Ako me nastaviš jebati u mozak kad god ti se pruži jebena prilika, mislim da ću se predomisлити.

Suzdržao sam se da ne stanem na kočnicu i razbijem mu glavu o vjetrobran.

— Uslugu? Misliš na to da Kevinovu smrt nazoveš nesretnim slučajem?

— Neću je tako samo nazvati. Tako će pisati i na potvrdi o smrti.

— Ah, ma onda bravo. Srce mi se topi zahvalnosti, Vatrene. Evo, stvarno.

— Ne radi se ovdje samo o tebi, Frank. Možda ti se živo fućka je li tvoj brat samoubojica ili je stradao nesretnim slučajem, ali kladim se da tvojoj Obitelji nije svejedno.

— O, ne, ne, ne. Nemoj mi ni pokušavati to prodati. Kada je riječ o mojoj Obitelji, nemaš ti blagog pojma s kim imaš posla. Kao prvo, možda će te šokirati, ali njihov se svijet ne okreće oko tebe: svi će vjerovati ono što žele vjerovati, što god ti ili Cooper naveli na potvrdi o smrti. Moja majka me, na primjer, zamolila da te obavijestim kako je bila riječ o

prometnoj nesreći, ne serem. Kao drugo, da mi je pola Obitelji u plamenu, ne bih se na njih ni popišao da ih ugasim. Jamčim ti da mi se živo zdravo jebe za to što će oni misliti da se Kevinu dogodilo.

— Smije li se ovih dana samoubojicu položiti u posvećeno tlo?

O čemu svećenik propovijeda na misi zadušnici za samoubojicu? Što će ostatak susjedstva o njemu govoriti? Kako to utječe na ljude koje je ostavio za sobom? Nemoj se zavaravati, Frank: ovdje nisi jebeno nedodirljiv.

Živci su mi se već pomalo iskrzali na rubovima. Parkirao sam u usku slijepu ulicu između dva stambena bloka - ušao sam na rikverc, tako da mogu brzo odmagliti ako na koncu gurnem Vatrenog iz auta - i ugasio motor. Iznad nas neki arhitekt dao si je oduška i napravio slatke, plave balkone, ali mediteransko ozračje narušavalo je to što gledaju na zid od opeke i gomilu kontejnera za smeće.

— Dakle — rekao sam. — Kevin će biti zaveden kao »nesretan slučaj«, sve divno i krasno. Samo da te nešto pitam. Kao što će Rosie biti zavedena?

— Kao ubojstvo. Očigledno.

— Očigledno. A tko će biti naveden kao počinitelj? Jedna ili više nepoznatih osoba?

Vatreni je šutio.

— Ili Kevin — rekao sam.

— A, slušaj. Nije to baš tako jednostavno.

— Koliko složeno može biti?

— Ako je osumnjičenik također mrtav, imamo određenu slobodu. Stvar je nijanse. S jedne strane, s obzirom na to da neće biti uhićenja, glavešine nisu lude za tim da rasipaju sredstva na takav slučaj. S druge strane...

— S druge strane, tu je prevažan postotak riješenih slučajeva.

— Izruguj se ti koliko hoćeš. Te stvari su važne. Misliš li da bih bio u stanju tvojoj curi osigurati toliko ljudstva da mi je postotak riješenih slučajeva u govornima? To je zatvoren krug: koliko god izvučem iz ovog slučaja, toliko mogu uložiti u idući. Žao mi je, Frank, ali neću sljedećoj žrtvi ugroziti šansu da pravda bude zadovoljena i svoju reputaciju, samo da tebi ne povrijedim osjećaje.

— Prevedi mi to, Vatrene. Što točno kaniš u vezi Rosie?

— Kanim odraditi posao kako treba. Još nekoliko dana nastavit ćemo s prikupljanjem i uspoređivanjem dokaza i izjava svjedoka. Nakon toga, pod pretpostavkom da ne iskoči ništa neočekivano...

— Slegnuo je ramenima. — Već sam radio na nekoliko sličnih slučajeva. Uglavnom nastojimo riješiti situaciju sa što više suosjećanja. Dosje odlazi u Državno tužiteljstvo, ali potihom. Ništa ne postaje dostupno javnosti, pogotovo ako nije riječ o okorjelom kriminalcu. Draže nam je da ne kaljamo ime osobe koja se ne može braniti. Ako Državno tužiteljstvo ocijeni da imamo pravno održiv slučaj, porazgovaramo sa žrtvinom Obitelji - pritom napominjemo da još ništa nije zaključeno, ali barem im pružimo priliku da zatvore to poglavlje svojega života - i tu je kraj. Oni mogu nastaviti sa životom, ubojičinu obitelj ostavlja se na miru, a mi označujemo slučaj kao zaključen. To bi bila redovna procedura.

Rekao sam:

— Zašto imam osjećaj da mi prijetiš?

— Ma daj, Frank. Baš dramatično zvučiš.

— Kako bi to ti rekao?

— Rekao bih da te pokušavam upozoriti. A ti mi ne izlaziš ususret.

— Upozoriti me na *što*, točno?

Vatrene je uzdahnuo.

— Ako ću morati voditi dubinsku sudsku istragu da utvrdim uzrok Kevinove smrti — rekao je — učinit ću to. A kladim se da bi se i mediji sjatili ko muhe na govno. Bez obzira na tvoje mišljenje o mogućnosti da je posrijedi samoubojstvo, obojica poznajemo nekoliko novinskih piskarala kojima nema ništa draže od sumnjiva policajca. A vjerujem da i sam uviđaš kako bi te ova priča, u pogrešnim rukama, mogla učiniti prokleta sumnjivim.

Rekao sam:

— Meni to jako zvuči kao prijjetnja — rekao sam.

— Mislim da sam dovoljno jasno rekao kako bi mi bilo draže da do toga ne dođe. Ali ako je to jedino što te može spriječiti da se igraš Emila i detektiva... Samo želim da mi pokloniš pažnju, Frank. Ni s jednim drugim načinom nisam imao sreće.

Rekao sam:

— Prisjeti se, Vatrene. Što sam jedinog rekao *tebi* kad smo se zadnji put vidjeli?

— Da tvoj brat nije ubojica.

— Tako je. A koliko si pažnje tome poklonio?

Vatrene je spustio štitnik za sunce, a zatim u zrcalu provjerio posjekotinu od brijanja nakosivši glavu i prelazeći si palcem po vilici.

— Na neki način — rekao je — vjerujem da bih ti trebao zahvaliti. Moram priznati, nisam siguran da bih ikada pronašao Imeldu Tierney da je ti nisi pronašao za mene. A pokazala se uistinu korisnom.

Ta lukava, mala kuja.

— Siguran sam da jest. Vrlo je uslužna. Ako razumiješ što želim reći.

— O, ne. Nije mi samo željela udovoljiti. Njezin će se iskaz držati kao dokaz, dođe li do toga. Pustio je da to ostane visjeti u zraku. Sićušni podsmjeh koji nije uspio sakriti dao mi je naslutiti o čemu je riječ, ali svejedno sam pristao na igru.

— Hajde onda, da čujem. Čega se dosjetila?

Vatrene je napucao usta praveći se da razmišlja o tome.

— Možda će morati svjedočiti, Frank. Sve ovisi. Ne mogu ti reći njezine dokaze da je ne bi pokušao prisiliti na promjenu iskaza. Mislim da obojica znamo koliko to loše može završiti, ne? Nisam žurio. Jedan dug, leden trenutak gledao sam ga u oči dok nije oborio pogled. Zatim sam pustio da mi glava padne na naslon i prešao si rukama po licu.

— Znaš što? Vatrene? Ovo mi je bio najduži tjedan u životu.

— Znam to, sinko moj. Razumijem te. Ali za dobrobit sviju nas, morat ćeš pronaći nešto produktivnije na što ćeš usmjeriti svu tu energiju.

— U pravu si. U prvom redu, uopće nisam smio potražiti Imeldu. To je bilo nedopustivo. Samo sam pomislio... ona i Rosie bile su bliske, znaš? Pomislio sam, ako itko išta zna...

— Trebao si mi dati njezino ime. Razgovarao bih s njom umjesto tebe. Rezultat bi bio isti, samo bez cijele ove frke.

— Da. Opet si u pravu. Samo... Teško je stajati po strani kada čovjek nema ništa čvrsto za što bi se uhvatio, znaš? Volim znati što se događa.

— Kada smo zadnji put razgovarali, zvučao si kao da si poprilično siguran da točno znaš što se događa — kiselo će Vatrene.

— Mislio sam da znam. Bio sam siguran.

— A sada...?

Rekao sam:

— Umoran sam, Vatreni. Prošli tjedan nosio sam se s mrtvim bivšim curama, mrtvom braćom i golemom dozom roditelja, tako da sam sada jako iznuren psić. Možda zato radim to što radim. Više ni u što nisam siguran. Ni u što na svijetu.

Po nadmenom izrazu lica zaključio sam da me se Vatreni sprema prosvijetliti, što će ga zasigurno oraspoločiti.

— Prije ili poslije, Frank — rekao mi je — svatko od nas dobije nogom u ono u što smo sigurni. Život je takav. Trik je u tome da taj udarac pretvoriš u stubu koja će te dovesti na novu razinu sigurnosti. Razumiješ li me?

Ovoga puta progutao sam porciju miješane salate od metafore kao dobar dečko.

— Da, razumijem te. I prokletu mi je to mrsko priznati, i to baš tebi od svih ljudi na svijetu, ali potrebna mi je pomoć da se uspnem do te nove razine. Stvarno mi je potrebna, prijatelju. Prikrati mi muke: što Imelda kaže?

— Nećeš je maltretirati zbog toga?

— Što se mene tiče, ispunit će mi se životni san ne vidim li Imeldu Tierney više nikad.

— Morat ćeš mi dati riječ, Frank. Bez izmotavanja.

— Dajem ti riječ da neću prilaziti Imeldi. Ni zbog Kevina, ni zbog Rosie, ni zbog ičega, nikad.

— Bez obzira na sve.

— Bez obzira na sve.

— Vjeruj mi, ne želim ti zakomplicirati život. A neću ni morati, dok god ti ne zakompliciraš moj. Nemoj me prisiljavati na to.

— Neću.

Vatreni je zagladio kosu i podigao štitnik za sunce.

— Na neki način — rekao je — bio si na dobrom tragu kada si potražio Imeldu. Tehnika ti je možda sranje, prijatelju moj, ali instinkti su ti vrhunski.

— Ona nešto zna.

— Zna mnogo. Imam iznenađenje za tebe, sinko. Znam da si vjerovao kako ste ti i Rose Daly čuvali svoju vezu kao najstrožu tajnu, ali po mom iskustvu, kada žena kaže da neće nikom živom nešto odati, zapravo misli da će to ispričati samo dvjema najboljim prijateljicama. Imelda Tierney cijelo je vrijeme znala. O vezi, planovima za bijeg, o svemu.

— Bože — rekao sam. Odmahnuo sam glavom i postideno se nasmijao, puštajući Vatrelog da se nadme od zadovoljstva. — Tako dakle. Ona... Ideš. Tako nešto nisam očekivao.

— Bio si balavac. Nisi poznavao pravila igre.

— Svejedno. Teško mi je povjerovati da sam ikada bio toliko naivan.

— Evo još nečega što ti je moglo promaknuti: Imelda kaže da je Kevin bio do ušiju zatreskan u Rosie, još odavno. Moraš priznati, to se slaže s onim što si mi ispričao: bila je kvartovski komad, sviđala se svim dečkima.

— Da, tako je. Aha. Ali *Kevin*? Bilo mu je tek petnaest.

— Bio je dovoljno star da mu hormoni podivljaju. A i dovoljno da se uvuče u klubove u koje ne bi smio zalaziti. Jedne večeri Imelda je bila u *Bruxellesu*, a Kevin joj je prišao i ponudio da je počasti pićem. Počeli su razgovarati, a onda ju je zamolio... preklinjao ju je... da kaže Rosie koju dobru o njemu. Imelda je prasnula u smijeh, ali Kevin je djelovao istinski povrijeđeno, tako da mu je, kada se prestala smijati, rekla da nije mislila osobno: Rosie je već zauzeta. Nije mu kanila reći ništa više od toga, ali Kevin je nije prestajao ispitivati o kojem je to momku riječ i nije joj prestajao kupovati pića...

Vatreni je uspijevaao zadržati ozbiljan izraz lica, ali ludo se zabavljao. Odmah ispod te vanjštine, još je bio klinac natopljen dezodoransom koji steže šaku i sikće: *Gol!*

— Na kraju mu je sve izbrbl jala. Nije u tome vidjela ništa loše: smatrala ga je dobrim, dragim kincem, a povrh toga vjerovala je da će odustati jednom kada Čuje kako je riječ o njegovu rođenom bratu, ne? Krivo. Izgubio je glavu: urlao, udarao nogom o zid, bacao čaše... Redari su ga morali izbaciti van.

Što mu nije bilo nimalo slično - kada bi Kev izgubio živce, u najgorem bi slučaju zajapureno izjurio iz sobe - ali osim te sitnice, sve se ostalo prekrasno uklapalo. Iz trena u tren bio sam sve više impresioniran Imeldom. Bila je dobro upućena u sustav razmjene: i prije negoli je

nazvala Vatreneog znala je da će mu, želi li da joj tog gadnog čovjeka otjera iz ulice, morati zauzvrat ponuditi nešto do čega mu je stalo. Vjerojatno je nazvala nekoliko starih prijateljica da sazna što bi to točno moglo biti. Obilazeći susjede, dečki iz Ubojstava očigledno su svima jasno dali do znanja da ih zanimaju bilo kakve poveznice između Rosie i Kevina, a Susjedstvo je s lakoćom popunilo praznine u priči. Vjerojatno bih trebao biti sretan što je Imelda bila dovoljno pronicljiva i prvo se raspitala umjesto da je pošizila i bacila me ravno pred streljački vod.

— Isuse — rekao sam. Naslonio sam ruke na volan i nagnuo se naprijed zagledavši se kroz vjetrobransko staklo u promet koji je milio križanjem. — Isuse dragi. A ja o tome pojma nisam imao. Kada je to bilo?

Vatreni je rekao:

— Nekoliko tjedana prije nego što je Rose stradala. Imelda se zbog toga osjeća prilično krivom, sada kada zna kuda je sve to vodilo. Zato je sada i progovorila. Dat će mi službenu izjavu čim nas dvojica završimo razgovor.

Sve se bojim.

— Tako dakle — rekao sam. — Čini se da je to stvarno dokaz.

— Žao mi je, Frank.

— Znam. Hvala.

— Znam da to nije ono što si želio čuti...

— U to možeš biti siguran.

— ... ali, kao što si sam rekao, svaka vrsta sigurnosti dobro dođe. Čak i ako ti se sada ne čini da je tako. Barem sada nekako možeš zatvoriti to poglavlje u životu. Kada budeš spreman, sve ćeš to moći integrirati u svoj svjetonazor.

— Vatreni — rekao sam. — Da te pitam nešto. Ideš li ti psihijatru?

Uspio je u isti mah izgledati postišeno, pravednički i ratoborno.

— Da. Zašto? Želiš da ti nekoga preporučim?

— Ne, hvala. Samo me zanimalo.

— Tip je prilično dobar. Pomogao mi je otkriti mnoge zanimljive stvari. Kako da izvanjsku stvarnost dovedem u suzvučje sa svojom unutarnjom stvarnošću i slično.

— Zvuči ohrabrujuće.

— I jest. Mislim da bi ti mogao pomoći oko mnogo toga.

— Ja sam ti staromodan tip. Još vjerujem da bi moja unutarnja stvarnost trebala biti u suzvučju s izvanjskom. Ali ipak, imat ću tvoju ponudu na umu.

. Samo naprijed. — Vatreni je muževno potapšao upravljačku ploču mog auta, kao da je riječ o konju koji je naučio lekciju. — Drago mi je što smo popričali, Frank. Vjerojatno bih se morao vratiti na tlaku, ali slobodno me zovni bilo kada budeš li želio da malo proćaskamo, dobro?

— Hoću. Ipak, vjerujem da mi je sada više potrebno neko vrijeme u samoći da si sve posložim u glavi. Trebam sve to usvojiti.

Vatreni je izveo predstavu s dubokoumnim kimanjem i podizanjem obrva, koju je nedvojbeno pokupio od psihića. Rekao sam:

— Da te odbacim natrag do tvoje ekipe?

— Ne, hvala. Malo šetnje dobro će mi doći. Trebam držati svoj dobri, stari struk na oku. — Potapšao se po trbuhu. — Pazi na sebe, Frank. Razgovarat ćemo.

Uličica je bila toliko uska da je vrata automobila mogao otvoriti tek dvadesetak centimetara i izmigoljiti van, što je umanjilo dostojanstvo njegova izlaska, ali vratio ga je čim je počeo odmicati onim svojim hodom Odjela za ubojstva. Gledao sam ga kako pleše kroz umornu, užurbanu gomilu kao muškarac s aktovkom i ciljem, pa se sjetio dana prije nekoliko godina kada smo naletjeli jedan na drugoga i otkrili da smo se obojica upisali u klub razvedenih. Pijančevanje je potrajalo četrnaest sati i završilo u nekakvom klubu u Brayu dizajniranom na temu NLO-a, gdje smo Vatreni i ja pokušavali uvjeriti dva šupljoglava komada da smo ruski milijunaši koji su doputovali kupiti Dublinški dvorac, samo što nikako nismo uspijevali ostati ozbiljni pa smo se svako malo bespomoćno cerekali u krigle kao dva dječaćića. Postalo mi je jasno da mi se proteklih dvadeset godina Vatreni Kennedy na neki način sviđao i da će mi zapravo nedostajati.

Ljudi me u pravilu podcjenjuju i to mi je jedna od najdražih stvari na svijetu, ali moram priznati da me Imelda pomalo iznenadila.

Nije me se dojmila kao osoba koja bi previdjela ono malo manje plišano naličje ljudske naravi. Na njezinu bih mjestu barem zamolio jednog krupnog, ružnog prijatelja s nekom vrstom oružja da provede sa mnom nekoliko dana, ali u četvrtak ujutro činilo se da je u domaćinstvu Tierneyevih opet sve po starom. Genevieve se odvukla u školu žvačući

KitKat, Imelda je otišla do New Streeta i vratila se s dvije plastične vrećice u rukama, a Isabelle je odjurila nekamo gdje je trebalo imati vezanu kosu i strogu, bijelu košulju. Nije bilo ni traga tjelohraniteljima, s oružjem ili bez njega. Ovoga puta nitko nije primijetio da ih motrim.

Oko podneva, nekoliko tinejdžerki s djecom na rukama pozvonilo je na vrata, Shania je sišla pa su sve zajedno odlutale gledati izloge ili krasti po dućanima, što već. Kada sam bio siguran da se neće vratiti po cigarete, obio sam bravu na ulaznim vratima i popeo se u Imeldin stan.

Glasno je slušala neki televizijski *talk-show*, gosti su urlali jedni na druge, a publika tražila krv. Vrata su bila načičkana ključanicama, ali kada sam provirio kroz procijep vidio sam da je samo jedna od njih doista zaključana. Trebalo mi je desetak sekundi da je obijem. Televizor je nadglasao škripu vrata.

Imelda je sjedila na sofi umatajući božićne darove, što bi izgledalo mnogo dražesnije da nije bilo televizijske emisije i činjenice da je većina darova bila lažni Burberry. Zatvorio sam vrata i prikradao joj s leđa kada ju je nešto - moja sjena, podnica - natjeralo da okrene glavu. Udahnula je da vrisne, ali prije nego što je počela, jednom sam joj rukom začepio usta, a podlakticom druge naslonio na njezina zapešća, prikovavši joj ih u krilu. Udobno sam se smjestio na naslonu sofe i na uho joj rekao:

— Imelda, Imelda, Imelda. A klela si mi se da nisi cinkarošica. Baš si me razočarala.

Pokušala me udariti laktom u trbuh. Kada sam pojačao stisak, probala me ugristi za ruku. Još sam jače stisnuo, povlačeći joj glavu unazad sve dok joj se vrat nije izvio i začulo se kako joj se usna gnječi uza zube. Rekao sam:

— Kada maknem ruku, želim da razmisliš o dvije stvari. Kao prvo, da sam ti ja puno bliže nego itko drugi. Kao drugo, što bi Deco s gornjeg kata pomislio da zna kako u njegovoj zgradi stanuje policijska doušnica, pogotovo zato što bi to mogao vrlo, vrlo lako saznati. Što misliš, bi li se iskalio na tebi osobno ili bi zaključio da mu je Isabelle sočnija? Ili možda Genevieve? Ti mi reci, Imelda. Ne poznajem njegov ukus.

Oči su joj sjajile čistim bijesom, kao da je zvijer u stupici. Da mi je mogla očnjacima rastrgati vrat, učinila bi to. Rekao sam:

— I, koji je plan? Misliš li vrištati?

Nakon nekoliko trenutaka, mišići su joj se polako opustili i odmahnula

je glavom. Pustio sam je, stresao hrpu Burberryja s naslonjača na pod i smjestio se.

— Eto — rekao sam. — Baš nam je udobno.

Imelda si je nježno masirala vilicu.

— Dobre — rekla je.

— To nije bio moj izbor, mala, nije li tako? Dao sam ti dvije prilike da razgovaraš sa mnom kao uljuđena osoba, ali ne: željela si da to učinimo ovako.

— Dečko mi se vraća kući svaki čas. Zaštitar je. Bolje ti je da se ne zezaš s njim.

— To je baš smiješno, s obzirom na to da ga sinoć nije bilo kod kuće i da u ovoj sobi nema ničega što bi upućivalo na to da momak uistinu postoji. — Šutnuo sam Burberry s puta kako bih ispružio noge. — Zašto bi mi lagala o tako nečemu, Imelda? Nemoj mi reći da me se bojiš.

Durila se na drugom kraju sofe čvrsto prekriženih ruku i nogu, ali na to je podigla glas.

— Nemoj si umišljati, Francis Mackey. Izmlatila sam ja i mnogo gadnije od tebe.

— O, siguran sam da jesi. A ako ih ne možeš izmlatiti, trčiš i cinkaš ih nekome tko može. Mene si cinkala Vatrenom Kennedyju... *ne*, začepi tu svoju prokletu, ogromnu gubicu i ne pokušavaj se izvlačiti lažima... i to mi nije nimalo drago. Ali to se lako može ispraviti. Sve što moraš napraviti jest reći mi kome si se izbrbljala o meni i Rosie, i to odmah, pa će ti sve biti oprošteno.

Imelda je slegnula ramenima. U pozadini su majmuni na televiziji još umlaćivali jedan drugoga studijskim stolicama. Sagnuo sam se, za svaki slučaj oštro držeći Imeldu na oku, i iščupao utikač iz zida. Zatim sam rekao:

— Nisam dobro čuo.

Ponovno je samo slegnula ramenima.

— Vjerujem da sam bio i više nego strpljiv. Ali ovo što sada gledaš, to ti je posljednja mrvica mojega strpljenja, ljubavi. Dobro se i duboko zagledaj. Mnogo je ljepše od onoga što slijedi.

— Pa što?

— Pa mislio sam da su te upozorili na mene.

Opazio sam kako joj je na trenutak lice protrnulo od straha. Rekao sam:

— Znam što se priča uokolo. Koga misliš da sam ubio, Imelda? Rosie ili Kevina? Ili možda oboje?

— Nikada nisam rekla...

— Vidiš, ja bih se kladio na Kevina. Jesam li u pravu? Zaključio sam da je ubio Rosie, pa sam ga nogirao kroz prozor. To si smislila?

Imelda je bila dovoljno pametna da ne odgovori na to. Glas mi je brzo postajao sve viši, ali bilo mi je svejedno hoće li Deco i njegovi drogirani pajdaši čuti svaku moju riječ. Cijeli sam tjedan čekao priliku da izgubim živce.

— Reci mi samo: kolika tupa moraš biti, koliko nevjerojatno *glupa*, da se igraš čovjekom koji je spreman to učiniti vlastitome bratu? Nisam raspoložen da me netko jebe, Imelda, a ti me jučer poslijepodne izjebala u zdrav mozak. Misliš li da je to bilo pametno?

— Samo sam željela...

— I evo te sad *opet*. Stvarno me želiš gurnuti preko ruba? Zar *želiš* da puknem, je li u tome stvar?

— Ne...

Bio sam se podigao s naslonjača i stezao naslonjač sofe sa obje strane njezine glave, toliko joj se unijevši u lice da sam njušio čips od sira i luka u njezinu dah.

— Da ti nešto objasnim, Imelda. Rabit ću samo jednostavne riječi, tako da dopru do tog tvog tupog mozga. U idućih deset minuta, kunem ti se Kristom, odgovorit ćeš na moje pitanje. Znam da bi ti bilo draže držati se bajke koju si ispričala Kennedyju, ali nemaš tu mogućnost. Tvoj jedini izbor leži u tome hoćeš li mi odgovoriti odmah ili nakon nekoliko šamara. — Pokušala je okrenuti glavu od mene, ali jednom sam je rukom zgrabio za vilicu i silom joj lice podigao prema svojem. — A prije nego što odlučiš, razmisli koliko bi mi se bilo teško zanijeti i zavrnuti ti vratom kao da si kokoš? Svi me u okolici ionako već smatraju Hannibalom Lecterom. Što, dovraga, imam izgubiti?

— Možda je već bila spremna razvezati jezik, ali nisam joj pružio priliku. — Tvoj prijatelj, detektiv Kennedy možda nije moj najvatreniji obožavatelj, ali je policajac kao ja. Ako završiš polomljenih kostiju ili, ne

daj Bože, mrtva ko zec, misliš da neće zaštititi kolegu? Ili stvarno misliš da će mu biti više stalo do nekakve šupljoglave huliganske droljice čiji život ne vrijedi ni pet para nikome na svijetu? Odbacit će te u tren oka, Imelda. Kao govno kakvo stvarno jesi.

Poznavao sam izraz na njezinu licu, tu obješenu čeljust, obnevidjele, crne oči suviše razrogačene da bi trepnule. Vidio sam ga kod mame stotinu puta, u trenutku kada shvati da joj ne gine udarac. Nisam mario. Pri pomisli na to kako mi nadlanica udara Imeldina usta gotovo sam se gušio od želje da to učinim.

— Nije ti bilo teško otvoriti tu ružnu gubicu svakom tko bi to tražio. Sada ćeš je, Isusa ti, otvoriti za mene. Kome si pričala o meni i Rosie? Kome, Imelda? Tko je to bio? Tvoja kurvinska mamica? Kome si, jebote, rekla...

Mogao sam gotovo čuti kako mi pljuje riječi u lice kao velike, sluzave grude otrova: *Tvom tati alkosu, tvom prljavom, kurvinskom ocu*, i već sam zauzeo gard spremno čekajući taj udarac kada je širom otvorila velika, crvena usta i gotovo mi zaurlala u lice:

— Rekla sam tvom bratu!

— *Sereš*, kurvo lažljiva. To je govno koje si servirala Vatrenom Kennedyju, a on ga je u slast polizao, ali zar ti ja izgledam glup kao on? Da čujem!

— Ne Kevinu, đubre jedno glupo, što bih ja radila s Kevinom? Shayu. Rekla sam Shayu.

Iz sobe je iščeznuo svaki zvuk, zavladao je savršena tišina kao kad zapadne snijeg, kao da na svijetu ne postoji buka. Nakon ne znam koliko vremena, primijetio sam da opet sjedim u naslonjaču i da sam sav utrnuo, kao da mi je krv prestala kolati žilama. Nakon još nekoliko trenutaka primijetio sam da je netko na katu uključio perilicu rublja. Imelda se šćućurila na jastuku sofe. Užas na njezinu licu odavao mi je kako mora da je izgledalo moje.

Upitao sam:

— Što si mu rekla?

— Francis... Žao mi je, dobro? Nisam mislila...

— Kaži što si mu rekla, Imelda.

— Samo... Za tebe i Rosie. Da planirate otići.

— Kada si mu to rekla?

— U subotu navečer, u pivnici. Noć uoči vašeg odlaska. Mislila sam kako u toj fazi ništa više ne može poći po zlu, kako je prekasno da vas itko spriječi...

Tri djevojke koje su se naslanjale na ogradu stubišta i zabacivale kosama, svjetlucave i neukrotive poput divljih ždrebica, nemirno iščekujući noć u kojoj se svašta može dogoditi. Očigledno se svašta i dogodilo. Rekao sam:

— Pokušaj li mi prodati još jedan usrani izgovor, razbit ću ti nogom taj ukradeni televizor. Imelda je umuknula. Rekao sam:

— Jesi li mu rekla kad idemo?

Brz, potvrđan trzaj glavom.

— I gdje si ostavila kofer?

— Aha. Ali ne u kojoj je sobi, samo... na broju šesnaest.

Prljavobijela, zimska svjetlost koja je prodirala kroz čipkaste zavjese grdno ju je poružnila. Pogurena u kutu sofe, u toj prezagrijanoj sobi koja je smrdjela na masnoću, cigarete i smeće, izgledala je kao poluprazna vreća kostiju umotana u sivu kožu. Nisam se mogao domisliti ničemu što bi ta žena mogla poželjeti, a da bude vrijedno onoga što je odbacila. Rekao sam:

— Zašto, Imelda? Zašto, dovraga?

Slegnula je ramenima. Polako mi je sinulo kad sam vidio kako joj se postupno crvene obrazi.

— Ma nemoj me zajebavati — rekao sam. — Sviđao ti se Shay?

Ponovno slijeganje ramenima, ovaj put oštrije i razdražljivo.

One šarene djevojke koje su cičale i glumile da se svađaju: *Mandy je rekla da te pitam voli li tvoj brat ići u kino...* Rekao sam:

— Mislio sam da je Mandy ta kojoj se sviđao.

— I njoj se sviđao. Svima nama... ne Rosie, ali mnogima. Mogao je birati koju je htio.

— I tako si izdala Rosie da mu privučesh pažnju. Jesi na to mislila kada si rekla da si je voljela?

— To nije fer, jebote. Nisam htjela...

Zavitlao sam pepeljaru u televizor. Bila je teška, a ja sam je bacio

svom snagom. Prošla je kroz ekran uz impresivno glasnu lomljavu i eksploziju pepela, čikova i krhotina stakla. Imelda se oglasila nečim između uzdaha i cvileža ustuknuvši od mene s podignutom podlakticom da zaštiti lice. Prah pepela ispunio je zrak, kovitlao se i padao po tepihu, stoliću, njezinom donjem dijelu trenirke.

— Vidi sad — rekao sam. — Zar te nisam upozorio?

Zatresla je glavom, izbezumljenih očiju. Dlanom je pritiskala usta: netko ju je naučio da ne vrišti. Razgrnuo sam svjetlucave krhotine stakla i na stoliću pronašao Imeldine cigarete ispod klupka zelene vrpce za umatanje.

— Ispričat ćeš mi što si mu rekla, od riječi do riječi, najtočnije što možeš. Ništa nećeš izostaviti. Ako se nečega ne možeš sa sigurnošću sjetiti, reci tako, ali nemoj mi izmišljati sranja. Je li jasno?

Imelda je žestoko kimnula s dlanom na ustima. Zapalio sam cigaretu i zavalio se u naslonjač.

— Dobro — rekao sam. — Pričaj.

Tu sam priču i sam mogao ispričati. Pivnica je bila negdje oko Wexford Streeta, Imelda se nije sjećala imena.

— Išle smo na čagu, ja, Mandy i Julie, ali Rosie nije smjela kasno ostati... bila je s tatom na ratnoj nozi, pa nije htjela plaćati upad u disko. Zato smo rekle da idemo prvo na par piva...

Imelda je otišla na šank naručiti svoju rundu i tamo ugledala Shaya. Počela je čavrljati s njim - mogao sam zamisliti kako zabacuje kosom, izbacuje bok i baca mu fore. Shay je automatski prihvatio flert, ali više je volio ljepše, mekše i puno manje brbljave cure, pa je, kada mu je stigla runda, skupio krigle i zaputio se natrag prema kompićima za stolom.

Samo mu je pokušavala privući pažnju. *Što je bilo, Shay? Jel Francis u pravu, ha, više te zanimaju dečki ?*

Ma vidi tko mi kaže, rekao bi. Kada je taj mali pizdek zadnji put imao curu? Zatim joj je okrenuo leđa. Imelda je rekla: Nemaš ti pojma.

To ga je zaustavilo. Zbilja?

Dečki čekaju cugu. Hajde bježi samo. Doviđenja.

Vraćam se za sekundu. Pričekaj malo, tu gdje jesi.

Možda hoću, a možda i neću.

Naravno da ga je čekala. Rosie joj se nacerila kada je u žurbi bacila

pića pred njih, a Mandy je odglumila ljutito zaprepaštenje (*Krade mi frajera*), ali Imelda im je pokazala srednji prst i požurila na Šank da bi se tamo stigla zavaliti, potpuno opušteno pijuckati pivo i otkopčati gornji gumb, kako bi je takvu Shay zatekao kada se vrati. Srce joj je tuklo sto na sat. Do tada je nikada nije ni pogledao.

Nagnuo je glavu prema njoj, uputio joj onaj prodoran, plavi pogled koji ga nikada nije iznevjerio, pogrbi se na barskoj stolici i gurnuo koljeno među njezina, platio joj iduće piće i, dodavši joj ga, prešao joj prstima po nadlanci. Razvlačila je priču koliko je mogla, samo da ga zadrži uza sebe, ali na koncu je cijeli naš plan završio rasprostrt na šanku između njih: kofer, mjesto sastanka, trajekt, londonska garsonijera, poslovi u glazbenom biznisu, maleno vjenčanje. Sve tajne koje smo Rosie i ja mjesecima gradili komadić po komadić i čuvali kao dragocjenost na srcu. Dok je to činila, Imelda se osjećala kao govno. Nije mogla niti pogledati Rosie koja je za stolom s Mandy i Julie vrištala od smijeha oko tko zna čega. Dvadeset dvije godine poslije, obrazi su joj se još rumenili dok je govorila o tome. Ali svejedno je to učinila.

Bila je to tako bijedna pričica, smiješna tričarija zbog kakvih se tinejdžerice svaki dan svađaju i zaboravljaju ih. A dovela nas je do ovoga tjedna i ove sobe.

— Kaži mi — rekao sam — je li te se nakon svega barem udostojao pojebati na brzaka?

Imelda nije dizala pogled, ali crvene mrlje su potamnile.

— Ah, onda dobro. Bilo bi mi grozno pomisliti da si se toliko namučila, izdala mene i Rosie, a sve za ništa. Ovako je, naravno, dvoje ljudi završilo mrtvo i gomila života je upropaštena, ali čuj, barem si dobila jebačinu koju si željela.

Rekla je slabašnim, napregnutim glasom:

— Hoćeš reći...? To što sam izbrbljala Shayu. Je li to ubilo Rosie?

— Pa ti si jebeni genije.

— Francis. Je li...? — Imelda se tresla od glave do pete, kao prestrašen konj. — Je li Shay...?

— Jesam to rekao?

Odmahnula je glavom.

— Dobro da si primijetila. Dobro me slušaj, Imelda: razgласiš li ovo

sranje, kažeš li makar jednoj osobi, žalit ćeš to do kraja života. Već si dala sve od sebe da oblatiš jednog od moje braće. Neću dopustiti da isto učiniš i drugom.

— Nikome neću reći. Kunem se, Francis.

— To uključuje i tvoje kćeri. Za slučaj da vam je cinkarenje obiteljska crta. — Trznula se. — Nikada nisi razgovarala sa Shayem, a ja nikada nisam bio ovdje. Jesi razumjela?

— Jesam. Francis... Žao mi je. Bože, tako mi je žao. Nikada ne bih pomislila...

Rekao sam:

— Pogledaj što si učinila. — To je bilo jedino što sam uspio prevaliti preko usana. — Isuse moj dragi, Imelda. Pogledaj samo što si učinila.

Ostavio sam je da zuri u pepeo, krhotine stakla i ništavilo.

19.

Bila je to jako duga noć. Gotovo sam nazvao svoju dražesnu prijateljicu iz Odjela tehničkih poslova, ali sam zaključio da veselu ševu malo što može toliko pokvariti kao partnerica koja zna previše pojedinosti o smrti tvoje bivše. Pomišljao sam na to da odem u pivnicu, ali to nije imalo smisla ako se nisam želio naliti do besvijesti, a to mi se stvarno nije činilo pametnim. Čak sam razmišljao, i to mnogo, o tome da nazovem Oliviju i pitam je mogu li doći k njoj, ali zaključio sam da sam tog tjedna dovoljno tjerao mak na konac. Završio sam u Nedu Kellyju na O'Connell Streetu, igrajući u stražnjoj sobi partiju za partijom biljara s trojicom Rusa koji nisu baš dobro govorili engleski, ali su znali prepoznati međunarodne signale čovjeka u nevolji. Nakon fajrunta u Nedu otišao sam kući i sjedio na balkonu paleći cigaretu za cigaretom sve dok mi se nije smrznulo dupe, a zatim sam ušao i gledao bijele momke kako, lažući sami sebe, jedni drugima reperski mašu prstima pred nosom u nekakvom *reality shown* sve dok se nije dovoljno razdanilo da bih mogao doručkovati. Svakih nekoliko minuta morao sam pritiskati onaj prekidač u glavi i to dovoljno snažno da ne vidim Rosieno lice, Kevinovo ili Shayevo.

Nije mi se priviđalo lice odraslog Kevina, već umrljano lice klinca s kojim sam toliko dugo dijelio madrac da sam još osjećao njegove noge koje je zimi gurao među moje butine da ih ugrije. Bio je daleko najzgodniji od svih nas, buc masti, plavi anđeo s reklame za zobene pahuljice. Carmel i njezine prijateljice navlačile su ga posvuda kao krpenu lutku, preodijevale ga, trpale mu slatkiše u usta vježbajući za dan kada će i same postati mamice. Ležao bi izvaljen u njihovim kolicima za lutke s velikim, sretnim osmijehom na licu, pohlepno upijajući pažnju. Čak je i u ono doba naš Kev volio djevojke. Nadao sam se da je njegovim brojnim curama netko nježno priopćio zašto im se više ne vraća.

I nije mi neprestano pred očima bila Rosie koja sjaji prvom ljubavlju i velikim planovima, već bijesna Rosie. Jedne jesenje večeri kad nam je bilo sedamnaest, Carmel, ja i Shay pušili smo na stubama - Carmel je u ono doba pušila i dopuštala mi da joj uzimam cigarete za vrijeme školskih praznika kada nisam radio pa si nisam mogao priuštiti vlastite. Zrak je mirisao na dim treseta, izmaglicu i Guinness, a Shay si je tiho, u bradu,

kroza zube zviždukao *Take Me Up to Monto*. Zatim je počela dernjava.

Bio je to gospodin Daly koji je popizdio od bijesa. Detalji su nam promicali, ali uglavnom je bila riječ o tome da nitko neće njega preveslati u vlastitoj kući i da će netko ubrzo popiti šamar ne bude li oprezan. Utroba mi se pretvorila u santu leda.

Shay je rekao:

— Stavljam petaka na to da je uhvatio svoju gospođu kako jaši nekog mladića.

Carmel je coknula jezikom.

— Ne budi prostak.

Rekao sam, pokušavajući zvučati opušteno:

— Oklada vrijedi — rekao sam. Rosie i ja izlazili smo već više od godinu dana. Prijatelji su nam to znali, ali pazili smo da se glas ne proširi predaleko: kao, samo se zezamo, nešto mutimo, ništa ozbiljno. Iz tjedna u tjedan to mi je zvučalo kao sve veće sranje, ali Rosie je rekla da joj tata ne bi bio sretan, i zvučala smrtno ozbiljno. Dio mene prethodnih je godinu dana čekao da me takva večer opali šakom po zubima.

— Nemaš ti petaka.

— Neće mi ni trebati.

Prozori su se već počeli otvarati - Dalyjevi su se svađali rjeđe od ikoga u Susjedstvu, tako da je to bio prvoklasni skandal. Rosie je vikala:

— Nemaš ti jebeno pojma!

Povukao sam zadnji dim cigarete, sve do filtera.

— Daj petaka — rekao sam Shayu.

— Dobit ćeš kad mi stigne plaća.

Rosie je istrčala iz broja 3, zalupila vratima dovoljno snažno da su znatiželjne stare vještice ustuknule u svojim jazbinama i povukle se da se zgražaju nasamo, a zatim krenula prema nama. Sred sivila tog jesenjeg dana, kosa joj je izgledala kao da će zapaliti zrak i raznijeti Susjedstvo nebu pod oblake.

Shay je rekao:

— Bok, Rosie. Lijepa ko slika, kao uvijek.

— A ti ružan ko lopov, kao uvijek. Francis, moramo razgovarati.

Shay je zazviždao. Carmel je gledala otvorenih usta.

— Da, naravno — rekao sam i ustao. — Idemo prošetati, može? — Kada smo zašli za ugao Smith's Rooda, zadnje što sam za leđima čuo bio je prostački Shayev smijeh.

Rosie je turila ruke duboko u džepove traper-jakne i koračala takvom brzinom da sam je jedva sustizao.

— Tata je saznao — protisnula je kroza zube.

Premda sam to očekivao, srce mi se spustilo u pete.

— O, *sranje*. To sam si i mislio. Kako?

— Kada smo bili u Neary'su. Trebala sam znati da nismo sigurni: tamo cuga moja sestrična Shirley sa svojom ekipom, a ima jezičinu ko lopatu. Mala kravetina nas je vidjela. Rekla je mami, njezina mama rekla je mojoj mami, a moja mama, prokleta bila, mom tati.

— A on je poludio.

Rosie je planula.

— To *đubre*, jebeno đubre, idući puta kada vidim Shirley *sravnit* čuje sa zemljom... nije želio čuti ni riječi od onoga što sam mu govorila, kao da govorim zidu...

— Rosie, stani *malo*...

— Rekao mi je da mu ne dolazim cviliti kada završim trudna, ostavljena i puna modrica, *Isuse*, Frank, mogla bih ga ubiti, kunem se...

— Što onda radiš ovdje? Zna li on...

Rosie je rekla:

— Zna. Poslao me van da prekinem s tobom.

Nisam ni shvatio da sam se ukipio nasred pločnika, sve dok se nije okrenula da pogleda gdje sam nestao.

— Ma neću to *učiniti*, idiote jedan! Zar ozbiljno misliš da bih te ostavila zato što mi je tata tako rekao? Jesi debil?

— Kriste — rekao sam. Srce mi je polako kliznulo natrag na svoje mjesto. — Hoćeš da dobijem infarkt? Pomislio sam... Kriste.

— Francis. — Vratila se do mene i ispreplela prste s mojima, toliko čvrsto da me zaboljelo. — Neću. OK? Samo ne znam što da *radim*.

Bio bih prodao bubreg za čarobni odgovor na to pitanje. Odlučio sam se za najviteškiju ponudu koje sam se mogao sjetiti.

— Mogu otići popričati s tvojim tatom. Kao muškarac s muškarcem.

Reći ću mu da nema nikakve šanse da te unesrećim.

— To sam mu već *rekla*. Stotinu puta. Misli da mi prodaješ svakakva sranja samo da mi se uvučeš u gaćice, a da ja vjerujem svaku tvoju riječ. Ako mene ne želi poslušati, zašto misliš da će tebe?

— Onda ću mu pokazati. Jednom kad se uvjeri da sam dobar prema tebi...

— Nemamo za to *vremena*}. Kaže da moram još večeras prekinuti s tobom, inače će me izbaciti iz kuće, znam da hoće, učinit će to. Slomit će mami srce, ali baš ga briga. Reći će joj da me ne smije više nikada vidjeti, a ona će, Bog joj pomogao, učiniti što joj se kaže.

Nakon sedamnaest godina provedenih u mojoj Obitelji, za mene je apriorno rješenje za sve bilo čvrsto držanje jezika za zubima. Rekao sam:

— Onda mu reci da jesi. Da si me nogirala. Nitko ne mora znati da smo još zajedno.

Rosie se ukipila i vidjelo se da joj mozak radi punom parom. Nakon nekoliko trenutaka, rekla je:

— Na koliko dugo?

— Dok ne smislimo bolji plan, dok ti se tata ne smiri, nemam pojma. Ako dovoljno dugo izdržimo, nešto će se morati promijeniti.

— Možda. — Još je duboko razmišljala, glave pognute nad našim spojenim rukama. — Misliš li da bismo to mogli izvesti? Ljudi ovdje toliko tračaju...

Rekao sam:

— Ne kažem da će biti lako. Moramo svima reći da prekidamo, i to jako uvjerljivo. Nećemo moći zajedno na maturalnu večeru. Neprestano ćeš brinuti da će ti tata doznati i izbaciti te iz kuće.

— Baš me briga. A što s tobom? Ti se ne moraš šuljati naokolo. Od tebe tata ne pokušava napraviti opaticu. Je li ti ovo vrijedno toga?

Rekao sam:

— O čemu pričaš? *Volim* te.

Ostao sam ošamućen. Nikada to prije nisam izrekao. Znao sam da to nikada više neću reći, bar ne iskreno. Znao sam da se za to u životu pruža samo jedna prilika. Meni se pružila kao grom iz vedra neba, te maglovite, jesenje večeri, ispod ulične svjetiljke koja je bacala pruge žute svjetlosti na mokar pločnik, dok su Rosieni snažni, gipki prsti bili isprepleteni s

mojima.

Rosie je ostala otvorenih usta.

— Oh — rekla je. Zazvučalo je kao nekakav predivan, bespomoćan, zadihan smijeh.

— Eto, tako stvari stoje — rekao sam.

— Onda dobro — rekla je u još jednom naletu nečega nalik na »mijeh.
— Znači da je sve OK, ne?

"Jeli?"

— Je. I ja tebe volim. Tako da ćemo pronaći način. Imam pravo?

Zanijemio sam. Nisam mogao ništa drugo učiniti nego je čvrsto priviti uza se. Neki starčić koji je šetao psa zaobišao nas je u širokom luku progundavši nešto o bestidnom ponašanju, ali ne bih se mogao pomaknuti čak ni da sam htio. Rosie je snažno priljubila lice uz luk mojega vrata. Osjećao sam kako joj trepavice trepere UZ moju kožu, a potom vlažnost koju su za sobom ostavile.

— Hoćemo — rekao sam u njezinu toplu kosu, posve siguran u istinitost tih riječi jer smo imali adut u rukavu, džokera jačeg od svih karata u špilu. — Pronaći ćemo način.

Otišli smo kući nakon što smo šetali i razgovarali do iznemoglosti pa oprezno započeli ključni proces uvjeravanja Susjedstva da je među nama sve svršeno. Kasno te noći, usprkos lukavom planu da se duže vrijeme ne vidimo, sastali smo se na broju 16. Vile uopće nismo razmišljali o opasnosti trenutka koji smo izabrali. Legli smo zajedno na škripave podnice prsa do prsa, a Rosie nas je umotala u mekanu, plavu deku koju je uvijek nosila sa sobom i cijelu tu noć nijednom nije rekla: »Stani«.

Ta večer bila je jedan od razloga zašto nikada nisam pomislio da bi Rosie mogla biti mrtva. Kako je samo plamtjela kada je bila ljutita: mogao si zapaliti šibicu samo je prislonivši uz njezinu kožu, mogao si njome rasvijetliti božićna drvca, mogao si je vidjeti iz svemira. Da sve to iščezne u ništavilo, nestane zauvijek, bilo je nezamislivo.

Danny Šibica spalio bi trgovinu biciklima i umjetnički aranžirao dokaze tako da upućuju ravno na Shaya. Trebao sam ga samo lijepo zamoliti. Druga mogućnost bili su tipovi što sam ih poznavao prema kojima je Danny bio mamina maza i koji bi se vješto pobrinuli, nanoseći traženi stupanj boli, da ni jedan dio Shayeva tijela nikada ne bude

pronađen.

Problem je bio u tome što nisam želio Dannyja Šibicu, ni ekipu za odstrjel, ni ikoga drugoga. Vatrenog sam odmah izbacio s menija: ako toliko treba Kevina kao negativca, neka mu bude - Olivia je u pravu, nikakve riječi Kevinu više ne mogu nauditi, a pravda je pala na dno mojeg božićnog popisa želja. Sve što sam na svijetu želio, bio je Shay. Svaki puta kada bih pogledao preko Liffeya vidio bih ga negdje usred te gomile svjetala, kako puši na prozoru i zureći preko rijeke čeka da ga pronađem. Nikada ni jednu djevojku, čak ni Rosie, nisam želio toliko vatreno kao njega.

U petak poslijepodne poslao sam Stephenu poruku: *U isto vrijeme, na istom mjestu*. Kišilo je, gusto, kao iz kabla, natapajući odjeću i ledeći do kosti. Cosmo je bio pun mokrih, umornih ljudi koji su prebrojavali vrećice iz dućana u nadi da će se ugrijati, zadrže li se dovoljno dugo. Ovoga puta naručio sam samo kavu. Unaprijed sam znao da razgovor neće dugo trajati.

Stephen se držao kao da nije siguran zašto smo se sastali, ali je suviše pristojan da to pita. Umjesto toga je rekao:

— Ispis Kevinovih telefonskih razgovora još nije stigao.

— Nisam ni mislio da jest. Znaš li kada će istraga biti zaključena?

— Rečeno nam je da će to vjerojatno biti u četvrtak. Detektiv Kennedy kaže... smatra kako imamo dovoljno dokaza da slučaj prođe na sudu. Od sada nadalje samo sređujemo papire.

Rekao sam:

— Čini mi se da si čuo sve o ljupkoj Imeldi Tierney.

— Pa, da.

— Detektiv Kennedy misli da je njezina priča posljednji dio slagalice koji se savršeno uklapa, pa sada može sve lijepo umotati u iarenu kutiju, staviti mašnu na vrh i isporučiti Državnom tužiteljstvu. Jesam li u pravu?

— Više ili manje, da.

— A što ti misliš?

Stephen se počeošao po kosi tako da su mu čuperci ostali stršiti uvis.

— Ja mislim — rekao je — sudeći po onome što je detektiv Kennedy rekao... ispravite me ako griješim... ali mislim da je Imelda Tierney jako ljuta na vas.

— Trenutačno joj nisam omiljena osoba na svijetu, istina.

— Poznajete je, čak i ako se godinama niste vidjeli. Ako je dovoljno bijesna, bi li bila u stanju izmisliti takvo što?

— Rekao bih da ni trenutak ne bi oklijevala. Slobodno reci da sam pristran.

Stephen je odmahnuo glavom.

— Možda i bih, ali još imam isti problem s otiscima prstiju. Osim ako Imelda Tierney ne uspije objasniti zašto je poruka obrisana, to ima veću težinu od njezine priče, barem ako se mene pita. Ljudi lažu, dokazi ne.

Mali je vrijedio deseterostruko više od Vatrekog, a vjerojatno i od mene. Rekao sam:

— Sviđa mi se način na koji razmišljaš, detektive. Na žalost, sumnjam da će Vatreki Kennedy uskoro početi razmišljati na isti način.

— Neće ako mu mi ne iznesemo alternativnu teoriju koja predobro drži vodu da bi je ignorirao. — Još je stidljivo izgovarao ono »mi«, poput tinejdžera koji govori o svojoj prvoj djevojci. Suradnja sa mnom bila mu je važna stvar u životu. — Stoga sam se usredotočio na to. Dugo sam pretresao ovaj slučaj u glavi tražeći nešto što nam je možda promaklo i sinoć mi je sinulo.

— Da? Što?

— OK. — Stephen je duboko udahnuo: uvježbavao je ovaj trenutak, spreman da me zadivi. — Do sada, nitko od nas nije poklanjao pažnju činjenici da je Rosieno tijelo bilo skriveno, ne? Razmišljali smo o implikacijama *mjesta* na koje je skriveno, ali ne i o činjenici da ga je uopće netko sakrio. A mislim da nam to nešto govori. Svi se slažu da ovo izgleda kao ubojstvo bez predumišljaja, ne? Naš je dečko jednostavno pukao.

— Tako izgleda.

— Dakle, mora da nipošto nije bio bistre glave kada je vidio što je učinio. Ja bih zbrisao iz te kuće koliko me noge nose. Umjesto toga, naš dečko skupio je snagu volje da ostane gdje jest, pronađe skrovito mjesto, sakrije teško tijelo ispod još teže betonske ploče. .. Za to je bilo potrebno vremena i truda, i to mnogo. Bilo mu je *potrebno* da tijelo ostane skriveno. I to jako. Zašto? Zašto ga nije jednostavno ostavio da ga netko ujutro pronađe?

Bit će od njega kriminalistički psiholog jednoga dana. Rekao sam:

— To mi ti reci.

Stephen se naslonio preko stola i gledao me ravno u oči, posve udubljen u priču.

— Zato što je znao da ga netko može povezati s Rosie ili s tom kućom. Mora biti tako. Da joj je tijelo sutradan pronađeno, netko bi mogao reći: »Čekaj malo, vidio sam tog-i-tog kako sinoć ulazi u broj šesnaest« ili: »Mislim da se taj-i-taj trebao susresti s Rosie Daly.« Nije si mogao *priuštit*i da bude pronađena.

— To mi se čini posve točno.

— Dakle, moramo samo pronaći tu vezu. Prekrižit ćemo Imeldinu priču, ali netko sigurno ima drugu priču, jako sličnu ovoj, samo istinitu. Vjerojatno ju je posve zaboravio, jer nikada nije shvatio da bi mogla biti važna, ali ako mu malo osvježimo pamćenje. .. Da se mene pita, počeo bih razgovarati s ljudima najbliskijim Rosie... njezinom sestrom, najboljim prijateljicama... i ljudima koji stanuju na parnim brojevima Vjernog susjedstva. U svojoj izjavi naveli ste da ste čuli kako netko prolazi stražnjim vrtovima. Možda je tu osobu netko vidio s prozora.

Da nastavi još nekoliko dana raditi u tom smjeru, nekamo bi i dospio. Bio je toliko pun nade da sam mrzio samoga sebe zbog toga što tog malog bijednika moram baciti pod hladan tuš - bilo je to kao da šutneš štene labradora koje ti je donijelo svoju najdražu igračku - ali što se mora nije teško. Rekao sam:

— Dobro razmišljate, detektive. Sve se to lijepo uklapa. Ali sada se okani toga.

Blenuo je.

— Što...? Kako to mislite?

— Stephene. Što misliš, zašto sam ti danas poslao poruku? Znao sam da nemaš telefonski ispis za mene, već sam saznao za Imeldu Tierney, a bio sam gotovo sasvim siguran da ćeš mi se javiti ako se bilo što važno dogodi. Što misliš, zašto sam želio da se sastanemo?

— Pretpostavljao sam... da budete u toku.

— Možeš to i tako nazvati. Evo, neka ti budeš u toku: od sada nadalje, puštamo da slučaj ide svojim tokom. Ja se vraćam na godišnji, a ti se vraćaš na tajnički posao. Uživaj.

Stephen je tresnuo šalicom kave o stol.

— Što? *Zašto?*

— Je li ti majka ikada rekla: »Zato što ja tako kažem«?

— Vi mi niste majka. *Zašto dovraga...* — Upalila mu se lampica pa se zaustavio usred rečenice. —

Otkrili ste nešto — rekao je — zar ne? Zadnji put, kada ste izjurili odavde: nešto vam je sinulo.

Slijedili ste taj trag nekoliko dana, i sada...

Odmahnuo sam glavom.

— Još jedna dražesna teorija, ali nije tako. Volio bih da se ovaj slučaj riješi sam od sebe u zasljepljujućem bljesku nadahnuća, ali žao mi je što ti moram priopćiti: to se događa puno rjeđe nego što misliš.

— ...a sada kada ste pronašli odgovor, čuvate ga za sebe. Pa-pa, Stephene, hvala na suradnji, a sad natrag u ladicu. Pretpostavljam da bi mi trebalo laskati to što se trudite da budem u toku, je li?

Uzdahnuo sam i zavalio se u stolicu, masirajući si vrat.

— Čuj, mali. Ako nemaš ništa protiv toga da ti onaj tko radi ovaj posao puno duže od tebe udijeli jedan mali savjet, dopusti mi da s tobom podijelim ovu tajnu: gotovo bez iznimke, najjednostavnije rješenje uglavnom je ono ispravno. Nema spletki, nema velikih zavjera, vlada ti nije ugradila čip iza uha. Jedino što sam u proteklih nekoliko dana otkrio jest to kako je vrijeme da dignemo ruke od ovog slučaja.

Stephen je zurio u mene kao da mi je izrasla još jedna glava.

— Čekajte malo. A što je sad s našom *odgovornošću* prema žrtvama? Što je s onime da im »preostajemo samo nas dvojica, mi smo sve što imaju?«

Rekao sam:

— Postalo je bespredmetno, mali. To ti je. Vatreći Kennedy je u pravu: ima prekrasan slučaj. Da sam ja Državno tužiteljstvo, dao bih mu zeleno svjetlo u tren oka. Nema ni najmanje šanse da bi odbacio cijelu tu svoju teoriju i počeo od nule, čak i da mu anđeo Gabrijel siđe s nebesa i kaže mu da je u krivu, a kamoli zbog nekakvih sumnjivih sitnica na ispisu Kevinovih razgovora ili zato što ti i ja smatramo da Imeldina priča ne drži vodu. Više nije važno što će se dogoditi od danas do četvrtka: slučaj je završen.

— I to je vama u redu?

— Ne, sunašce, nije. Meni to nipošto nije u redu. Ali odrastao sam čovjek. Ako već mislim stavljati glavu na panj, učinit ću to isključivo ako smatram da time mogu nešto postići. Ne vodim unaprijed izgubljene bitke, koliko god romantične bile, zato što je to šteta. Isto kao što bi bilo šteta da te vrata natrag u uniformu i šutnu u neku vukojebinu da provedeš ostatak karijere za uredskim stolom zato što su te uhvatili da mi prosljeđuješ beskorisne informacije.

Mali je imao naglu narav riđokosih: stezao je šaku iznad stola kao da je spreman tresnuti me njome posred nosa.

— O tome ja odlučujem. Veliki sam dečko i znam se brinuti za sebe. Nasmijao sam se.

— Nemoj se zavaravati: ne pokušavam te zaštititi. Rado bih te pustio da stavljaš karijeru na kocku do kraja 2012. godine, a kamoli do idućeg utorka, samo kada bih na trenutak povjerovao kako bi od toga bilo neke vajde. Ali nema.

— *Vi* ste tražili od mene da se upletem, praktički ste me naglavačke *gurnuli* u to, a sada kada sam upleten, ne dam se otpraviti. Ne možete se svakih nekoliko dana predomišljati: donesi štap, Stephene, ostavi štap, Stephene, donesi štap, Stephene... Nisam ja vaša kurva, kao što nisam ni kurva detektiva Kennedyja.

— Zapravo — rekao sam — jesi. Držat ću te na oku, Stevie, prijatelju moj, i ako samo naslutim da još guraš nos gdje mu nije mjesto, odnijet ću onaj obdukcijski nalaz i daktiloskopsko izvješće detektivu Kennedyju i reći mu kako sam do njih došao. Zatim ćeš završiti na njegovoj crnoj listi, završit ćeš na mojoj crnoj listi, a najvjerojatnije ćeš završiti i Bogu iza nogu, u uredu usred pripizdine. Je li jasno?

Stephen je bio suviše zatečen i suviše mlad da bi zadržao lice pod nadzorom. Zurio je u mene pogledom otvoreno punim uzavrele mješavine bijesa, zaprepaštenja i gađenja. Upravo sam to želio postići - što mu više padnem u očima, to će se više udaljiti od gadarija koje se spremaju - ali nekako me ipak zaboljelo.

— Čovječe — rekao je, odmahujući glavom. — Niste mi jasni. Stvarno mi niste jasni.

— Istina — odvratio sam i počeo tražiti novčanik.

— I nije potrebno da mi plaćate kavu. Mogu sam plaćati vlastite račune.

Ako sam ga prejako šutnuo u ego, mogao bi nastaviti ganjati slučaj samo da bi si dokazao kako još ima muda.

— Kako hoćeš — rekao sam. — Još nešto, Stephen. — Nije podizao glavu, kopajući po džepovima. — Detektive. Molit ću da me pogledaš. — Pričekao sam dok nije popustio i nevoljko me pogledao u oči. — Obavio si izvrstan posao. Znam da nismo željeli da sve ovako završi, ali mogu ti samo reći da ovo neću zaboraviti. Čim mi se pruži prilika da učinim nešto za tebe... a pružit će se... iskoristit ću je.

— Kao što sam rekao. Mogu sam plaćati vlastite račune.

— Znam da možeš, ali ovo bi bilo kao da plaćaš i moje dugove, a ja sam tvoj dužnik. Bilo mi je zadovoljstvo surađivati s tobom, detektive. Radujem se idućoj prilici.

Nisam se pokušao rukovati s njim. Stephen me ošinuo mračnim pogledom koji ništa nije odavao, tresnuo cenerom o stol - što je ozbiljna gesta za nekoga tko je na pripravnicičkoj plaći - i prebacio baloner preko ramena. Ostao sam sjediti i dopustio da on bude taj koji odlazi.

I eto me na istom mjestu kao prije tjedan dana, parkiran ispred Livine kuće kako bih pokupio Holly za vikend. Činilo mi se da su otada prošle godine.

Olivia je bila odjevena u diskretnu opravicu boje karamela, za razliku od prošlotjedne diskretne male crne haljine, ali poruka je bila ista: kvazipedofilčić Dermo već je na putu i ima šanse da mu se noćas posreći. Ovoga je puta, međutim, širom otvorila vrata umjesto da ih zabarikadira i žurno me uvukla u kuhinju. Dok smo bili u braku, užasavao sam se Livinih signala da »moramo razgovarati«, ali u trenutačnoj situaciji gotovo sam im se obradovao. Barem su bili neusporedivo bolji od uobičajenog »nemamo mi o čemu razgovarati«.

Rekao sam:

— Holly još nije spremna, je li?

— U kadije. Danas su u Sarinoj školi hip-hopa morali na sat dovesti prijatelja pa se upravo vratila sva znojna. Sići će za par minuta.

— Kako se drži?

Olivia je uzdahnula i lagano si prešla rukom po besprijekornoj frizuri.

— Mislim da je dobro. U svakom slučaju, dobro je koliko može biti. Sinoć je imala noćnu moru, a i šutljiva je, ali ne čini se... Ne znam.

Svidalo joj se na satu hip-hopa.

— Jede li? — upitao sam. Kada sam iselio, Holly je neko vrijeme štrajkala gladu.

— Da. Ali nije joj više pet godina. Osjećaji joj više nisu toliko očigledni. To ne znači da ih nema. Hoćeš li pokušati porazgovarati s njom? Možda ti dobiješ jasniju sliku o tome kako s tim izlazi na kraj.

— Znači, drži stvari za sebe — rekao sam, ni izbliza onako zlobno kako sam mogao. — Pitam se tko ju je to naučio?

Olivia je stisnula usne.

— Pogriješila sam. I to gadno. Priznala sam, ispričala sam se i dajem sve od sebe da to ispravim. Vjeruj mi: ništa što ti kažeš ne može me natjerati da se osjećam strašnije zbog toga što sam je povrijedila.

Izvukao sam jedan od barskih stolaca i svom snagom na njega spustio dupe - ovoga puta ne zato da bih razljutio Oliviju, već samo zato što sam bio toliko skrhan da su mi makar dvije minute sjedenja u sobi koja miriše na tost i marmeladu od jagode bile prava poslastica.

— Ljudi povređuju jedni druge. Tako to ide na svijetu. Ti si barem pokušala učiniti nešto dobro. Ne mogu se mnogi time pohvaliti.

Liv se napetost proširila na ramena. Rekla je:

— Ljudi ne moraju nužno povrijediti jedni druge.

— O, da, Liv, moraju. Roditelji, ljubavnici, braća i sestre, samo biraj. Što si im bliže, to više boli.

— Pa, možda nekad. Naravno. Ali tvrditi da je to nekakav neizbježan zakon prirode... to je izmotavanje, Frank, i sam dobro znaš.

— Dopusti da ti poslužim finu, hladnu, osvježavajuću čašicu stvarnosti. Većina ljudi jednostavno uživa u međusobnom razbijanju glava. A što se tiče one male, patetične manjine koja daje sve od sebe da to ne čini, ovaj svijet će se brže-bolje pobrinuti da ih na to ipak prisili.

— Ponekad stvarno poželim da čuješ sam sebe — hladno će Olivia. — Zvučiš kao tinejdžer, jesi li svjestan toga? Kao tinejdžer s previše samosažaljenja i previše Morrisseyevih albuma.

Bile su to završne riječi i rukom je već uhvatila kvaku, ali nisam želio da ode. Želio sam da ostane u toploj kuhinji i koška se sa mnom.

Rekao sam:

— Samo govorim iz iskustva. Možda negdje postoje ljudi koji nikada

jedni drugima nisu napravili ništa destruktivnije od šalice vrućeg kakaa s kolačićima, ali osobno takve nisam sreo. Ako ti jesi, molim te da me prosvijetliš. Širokih sam pogleda. Navedi mi jedan međuljudski odnos koji si vidjela, samo jedan, u kojem nitko nije bio povrijeđen.

Možda nikada nisam bio u stanju navesti Oliviju da mi ispuni ijednu drugu želju, ali oduvijek sam je s lakoćom mogao uvući u prepirku. Pustila je kvaku, naslonila se na zid i prekrižila ruke.

— Dobro — rekla je. — Neka ti bude. Ta cura Rosie. Reci mi: kako te ona ikada povrijedila? Ne osoba koja ju je ubila. Upravo ona. Rosie.

Ali s druge strane, u svom problematičnom odnosu s Liv uvijek bih se, na koncu, uvalio preko glave. Rekao sam:

— Mislim da mi je za ovaj tjedan dosta razglabanja o Rosie Daly, ako nemaš ništa protiv.

Liv je rekla:

— Nije te ostavila, Frank. To se nije dogodilo. Prije ili poslije, morat ćeš se pomiriti s tim.

— Da pogodim. Jackie i njezina duga jezičina?

— Nije mi trebala Jackie da uvidim da te neka žena povrijedila ili da si barem vjerovao da je tako. Znala sam to od našeg prvog susreta.

— Ne bih te želio spuštati na zemlju, Liv, ali telepatske moći danas ti baš i nisu nešto. Više sreće drugi put.

— A nije mi trebala ni telepatija. Pitaj svaku ženu s kojom si bio u vezi: jamčim da je bila svjesna kako ti je na drugom mjestu. Da je samo rezervna igračica, dok se ona koju uistinu želiš ne vrati u igru.

Zaustila je reći još nešto, ali ugrizla se za jezik. Oči su joj bile prestrašene, gotovo ošamućene, kao da je upravo shvatila u koliko je duboko blato zagazila.

Rekao sam:

— Samo naprijed, olakšaj si dušu. Počela si, pa možeš i dovršiti.

Nakon nekoliko trenutaka Liv je napravila majušan pokret nalik slijeganju ramenima.

— U redu. To je bio jedan od razloga zašto sam tražila da iseliš.

Grohotom sam se nasmijao.

— Aha. Dobro. Onda, OK. Znači, sve one proklete, beskrajne svađe oko mog posla i toga što nisam dovoljno kod kuće, služile su samo za

odvraćanje pažnje ili što? Tek toliko da me zavedu na krivi trag?

— Znaš da to nisam rekla. I savršeno dobro znaš da mi je s potpunim pravom već nasmrtno bilo *zlo* od toga što nisam mogla biti sigurna znači li tvoje: »Vidimo se u osam« večeras ili idućeg utorka, i od toga što bih na pitanja o tome što si danas radio dobivala odgovor: »Radio sam« ili...

— Samo znam da je u brakorazvodnom ugovoru trebala stajati klauzula da nikada više ne moram voditi ovaj razgovor. I kakve uopće veze ima Rosie Daly i sa čim...

Olivia nije podizala glas, ali pod njim je tekla neka skrivena struja, dovoljno snažna da me otplavi s barske stolice.

— Imala je ona veze sa svime. Oduvijek sam znala da je sve ostalo povezano s činjenicom da nisam ta druga žena, tko god ona bila. Da te ona nazvala u tri ujutro da vidi zašto nisi kod kuće, podigao bi prokletu slušalicu. Ili bi još vjerojatnije *bio* kod kuće.

— Da me Rosie nazvala u tri ujutro, zaradio bih milijune na telefonskoj vezi sa svijetom mrtvih i odselio na Barbados.

— Dobro znaš na što mislim. Prema njoj se nikada, *nikada* ne bi ponašao kao prema meni. Ponekad, Frank, ponekad sam imala osjećaj da me tjeraš od sebe da bi me kaznio za nešto što je ona učinila ili samo zato što nisam ona. Da me *pokušavaš* natjerati da te ostavim, zato da ona, kada ti se vrati, ne zatekne nekoga na njezinu mjestu. Tako sam se osjećala.

Rekao sam:

— Pokušat ću ti još jednom objasniti: nogirala si me zato što si to željela. Ne kažem da me to posebno iznenadilo, pa čak ni da to nisam zaslužio. Ali *kažem* ti da Rosie Daly, pogotovo uzmemo li u obzir činjenicu da uopće nisi znala za nju, nije s tim imala nikakve jebene veze.

— O, imala je, Frank. Imala je. Ušao si u naš brak uzimajući zdravo za gotovo, i to bez trunke sumnje, činjenicu da neće potrajati. Dugo mi je trebalo da to shvatim. Ali jednom kada mi je postalo jasno, sve je izgubilo smisao.

Izgledala je tako lijepo, tako umorno. Koža joj je počela djelovati krhko i iznošeno, a boležljivo kuhinjsko svjetlo isticalo joj je bore u uglovima očiju. Pomislio sam na Rosie, čvrstu i zaobljenu, raskošnu poput zrele breskve, kojoj nikada nije pružena prilika da bude lijepa na ijedan drugi način osim savršenog. Nadao sam se da Dermot shvaća koliko su Olivijine bore predivne.

Sve što sam od nje želio bila je ugodna svadica. Negdje na obzoru, približavajući se sve brže, dizala se svađa pred kojom bi se ono najgore što smo Olivia i ja priuštili jedno drugome rasplinulo u bezazlen, ništavan, paperjast oblačak. Svaku česticu bijesa koja se u meni stvarala usisavao je taj golem vrtlog - nisam mogao podnijeti pomisao na pravu, duboku i smislenu svađu s Liv.

— Gle — rekao sam. — Daj da odem gore i pokupim Holly. Ostanemo li ovdje, samo ću nastaviti biti živčano smeće dok se ovo ne pretvori u divovsku deračinu koja će te oneraspoložiti i upropastiti ti izlazak. To sam ti već priuštio prošli tjedan i ne bih se želio ponavljati.

Olivia se nasmijala, zatečeno, eksplozivno ispuštajući dah.

— Iznenadenje — rekao sam. — Ipak nisam totalni kreten.

— Znam to. Nikada nisam ni mislila da jesi.

Skeptično sam podigao obrvu i počeo se spuštati sa stolca, ali zaustavila me.

— Ja ću je dovesti. Neće joj biti drago ako joj pokucaš dok je u kadi.

— Što? Otkad to?

Na Olivijinim usnama zaigrao je blag, napola sjetan osmijeh.

— Odrasta, Frank. Više me i ne pušta u kupaćonicu dok se ne ocijene. Prije nekoliko tjedana otvorila sam vrata da nešto uzmem, a ona je zavrištala kao sirena i ljutito mi održala bukvicu o tome kako je ljudima potrebna privatnost. Ako joj se samo približiš, sigurna sam da će ti pročitati Povelju o pravima djeteta.

— Bože dragi — rekao sam. Sjetio sam se Holly kao dvogodišnjakinje koja skače na mene ravno iz kade, gola kao od majke rođena, prska vodom na sve strane i hihoće se kao luda dok joj škakljam malena rebarca. — Onda idi i brzo je dovedi, prije nego što joj narastu dlake pod pazuhom ili ne znam što.

Liv se zamalo ponovno nasmijala. Nekoć sam je neprestano nasmijavao, a u zadnje vrijeme, dvaput u jednoj večeri bio bi svojevrsan rekord.

— Odmah se vraćam.

— Ne moraš žuriti. Ionako nemam gdje drugdje biti.

Izlazeći iz kuhinje, gotovo nevoljko je rekla:

— Aparat za kavu ti je uključen, ako želiš kave. Izgledaš mi umorno.

Zatim je zatvorila za sobom vrata, uz odlučan, mali škljocaj koji mi je rekao neka se ne mičem, za slučaj da Dermo dođe, a ja ga odlučim na vratima dočekati u boksericama. S mukom sam kliznuo sa stolca i natočio si dupli *espresso*. Bio sam posve svjestan da je Liv iznijela mnoštvo zanimljivih zaključaka, nekoliko veoma važnih i dva-tri duboko ironična. Sve će to morati pričekati dok ne odlučim što, na ovom mračnom, okrutnom svijetu, moram poduzeti u vezi Shaya, a onda to i poduzmem.

Odozgo sam čuo kako voda otječe iz kade praćena Hollynim brbljanjem, uz pokoji Olivijin komentar. Obuzela me želja, tako nagla i žestoka da me gotovo oborila s nogu, da potrčim gore i obje ih zagrlim, odvučem nas sve troje u Livin i moj bračni krevet, kao što sam nekoć činio za nedjeljnih poslijepodneva, da se tamo pritajimo i hihoćemo se dok Dermo zvoní na vrata, a bezbrado mu lice sve više crveni od bijesa, da bi potom sa svojim audijem odjahao u suton, zatim naručimo brda klope s dostave te tako provedemo cijeli vikend i velik dio idućeg tjedna. Na trenutak sam gotovo izgubio razum i pokušao.

Holly je bilo potrebno dosta vremena da počne razgovarati o nedavnim događajima. Za večerom mi je pričala o satu hip-hopa uz iscrpne demonstracije i brojne komentare u jednom dahu. Zatim se s mnogo manje negodovanja nego inače bacila na pisanje zadaće a potom se stisnula uz mene na sofi da pogledamo Hannu Montanu. Držala je pramen kose u ustima, što već dugo nije činila, i očigledno duboko razmišljala.

Nisam je silio. Tek je ušuškana u krevetu, u mom zagrljaju, nakon šalice toplog mlijeka i pročitane priče za spavanje, rekla:

— Tatice.

— Što ti se mota po glavi?

— Hoćeš li se ti oženiti?

Otkuda sad, dovraga, to?

— Ne, medena. Nema šanse. To što sam bio u braku s tvojom mamom posve mi je dovoljno. Kako ti je to palo na pamet?

— Imaš li curu?

Mama, siguran sam. Sigurno joj je govorila nešto o tome da se razvedeni ne smiju ponovno vjenčati u crkvi.

— Nemam. Rekao sam ti to i prošloga tjedna, sjećaš se?

Holly je razmislila o tome.

— Ta cura Rosie, koja je umrla — rekla je. — Ona koju si poznavao prije mog rođenja.

— Što s njom?

— Je li ti ona bila cura?

— Aha, bila je. Onda još nisam poznavao tvoju mamu.

— Jesi li je htio oženiti?

— Jesam. Takav je bio plan.

Trepnula je. Njezine obrve, fine kao potezi kistom, privukle su se posve blizu jedna drugoj, što je bio znak da je jako usredotočena.

— Zašto nisi?

— Rosie je umrla prije nego što smo to stigli učiniti.

— Ali rekao si kako do sada nisi znao da je mrtva.

— Tako je. Mislio sam da me ostavila.

— Kako to da nisi znao?

Rekao sam:

— Jednoga dana jednostavno je nestala. Ostavila je poruku u kojoj je pisalo da odlazi u Englesku, ja sam je pronašao i zaključio da me ostavila. Pokazalo se da sam bio u krivu.

— Tatice — Holly će.

— Reci.

— Je li nju netko ubio?

Bila je odjevena u ružičasto-ljubičastu pidžamu sa cvjetnim uzorkom koju sam joj prethodno izgllačao - Holly obožava svježije izgllačanu odjeću - a na podignutim koljenima držala je Claru. U mekoj, zlatnoj aureoli noćne svjetiljke doimala se savršenom i bezvremenom poput akvarela malih djevojčica iz zbirke bajki. Tjerala mi je strah u kosti. Dao bih ruku i nogu za to da mi netko kaže da ovaj razgovor vodim dobro ili da ga bar ne vodim katastrofalno loše.

Rekao sam:

— Čini se da je to moguće. Bilo je to jako, jako davno pa je teško biti siguran u bilo što.

Holly se zagledala u Clarine oči i razmislila. Pramen kose ponovno je

pronašao put do njezinih usta.

— Da ja nestanem — rekla je — bi li pomislio da sam pobjegla?

Olivia je spomenula noćnu moru. Rekao sam:

— Ne bi bilo važno što ja mislim. Čak i da pomislim kako si uskočila na svemirski brod i otišla na drugi planet, pošao bih te tražiti i ne bih odustao dok te ne nađem.

Holly je duboko odahnula, a osjetio sam i kako je privila rame bliže meni. Na trenutak sam pomislio da sam nehotice uspio nešto ispraviti. Zatim je rekla:

— Da si oženio tu curu Rosie, ja se uopće ne bih rodila?

Izvukao sam joj pramen iz usta i zagladio ga na mjesto. Kosa joj je mirisala po dječjem šamponu.

— Ne znam kako te stvari idu, kokice. Sve je to vrlo tajanstveno. Sve što znam jest da si ti ta koja jesi, a osobno vjerujem da bi ti pronašla načina da budeš ti što god ja napravio.

Holly se meškoljeći malo udaljila od mene na krevetu. Rekla je glasom spremnim na prepirku:

— U nedjelju poslijepodne hoću ići kod bake.

A ja ću moći cvrkutavo ćaskati sa Shayem preko maminog najboljeg servisa za čaj.

— Čuj — oprezno sam rekao. — Možemo razmisliti, vidjeti uklapa li nam se to u ostale planove. Imaš li neki poseban razlog?

— Donna smije ići svake nedjelje, kad njezin tata završi partiju golfa. Kaže da baka skuha fini ručak s pitom od jabuka i sladoledom za desert, a teta Jackie nekada napravi curama super frizure ili svi gledaju DVD, Donna i Darren i Ashley i Louise po redu biraju što će se gledati, ali teta Carmel kaže da ću, ako ikada dođem, ja birati prva. Nikada nisam bila zato što ti nisi znao da idem k baki, ali sada kada znaš, hoću ići.

Pitao sam se jesu li mama i tata dogovorili nedjeljom poslijepodne prekid vatre ili bi mu jednostavno u ručak smrvila nekoliko tableta i zaključala ga u spavaću sobu na druženje s bocom ispod podnice.

— Vidjet ćemo kako će nam ići.

— Jednom ih je striko Shay odveo u trgovinu biciklima i pustio ih da isprobavaju bicikle. A ponekad striko Kevin donese svoj Wii, a ima i dodatni komplet upravljača, ali onda baka poludi jer previše skaču

naokolo i kaže da će joj srušiti kuću.

Nakrivio sam glavu ne bih li bolje pogledao Holly. Malo je prečvrsto grlila Claru, ali lice joj ništa nije odavalo.

— Mila — rekao sam. — Znaš da strike Kevina neće biti ove nedjelje, je li tako?

Holly je pognula glavu sve do Clarine.

— Aha. Zato što je mrtav.

— Tako je, ljubavi.

Brzo me okrnula pogledom.

— Nekad zaboravim na to. Danas mi je Sarah ispričala vic pa sam mu ga htjela ispričati, a onda sam se tek poslije sjetila.

— Znam. I meni se to događa. To se samo glava mora naviknuti na novu situaciju. Ubrzo će prestati.

Kimnula je, prstima češljajući Clarinu grivu. Rekao sam:

— A isto tako znaš da će ovog vikenda svi kod bake biti uzrujani, ne? Neće biti zabave o kakvoj ti je pričala Donna.

— *Znam* to. Želim ići zato što želim *biti* tamo.

— OK, kokice. Vidjet ćemo što se može učiniti.

Šutnja. Holly je Clarinu grivu isplela u pletenicu i pažljivo je proučavala. Zatim je rekla:

— Tatice.

— Reci.

— Kada razmišljam o striki Kevinu, ponekad mi se ne plače.

— To je u redu, mila. Nema u tome ništa loše. Ni ja ne plačem.

— Ali ako sam ga voljela, ne bih li trebala plakati za njim?

Rekao sam:

— Ne vjerujem da postoje pravila o tome kako se treba ponašati kada ti umre netko drag, jedina. Mislim da to jednostavno moraš sama postupno otkrivati. Ponekad će ti se plakati, ponekad neće, ponekad ćeš bjesnjeti na njega zato što je mrtav. Jedino moraš upamtiti da ništa od toga nije loše. Isto vrijedi za sve što ti padne na pamet.

— Na *Američkom idolu* uvijek plaču kada govore o nekome tko je mrtav.

— Naravno, ali sve to moraš gledati s figom u džepu. To je televizija.

Holly je žestoko odmahнула glavom, tako da ju je kosa ošinula po licu.

— Tata, *ne*, to nije isto što i film, to su pravi *ljudi*. Pričaju ti svoje priče, govore kako im je baka bila dobra i uvijek vjerovala u njih a onda je umrla, i uvijek plaču. Ponekad i Paula plače.

— Kladam se da plače. To ne znači da i ti *moraš*. Svi smo različiti. A odat ću ti i jednu tajnu: mnogo puta ti ljudi samo glume da bi dobili glasove.

Holly još nije djelovala uvjerenom. Pamtio sam kada sam se prvi put susreo sa smrću na djelu: bilo mi je sedam godina, neki rođak u petom koljenu iz New Streeta umro je od srčanog udara, a mama nas je sve zajedno odvela na karmine. Tekle su otprilike isto kao Kevinove: suze, smijeh, priče, ogromne piramide naslaganih sendviča, piće, pjesma i smijeh do sitnih sati - netko je donio harmoniku, netko drugi znao je napamet cijeli repertoar Marija Lanze. Kao početnički tečaj o tome kako se nositi s gubitkom voljenih, to je bilo daleko zdravije od ičega što bi uključivalo Paulu Abdul. Počeo sam se pitati, čak uzevši u obzir tatin doprinos svetkovini, jesam li možda trebao povesti Holly na Kevinove karmine.

Hvatala me mučnina pri pomisli da budem u istoj prostoriji sa Shayem, a da ga mogu samljeti u hrpu slomljenih, krvavih komadića. Razmišljao sam o tome kako sam bio neandertalski tinejdžer koji je odrastao velikim, čudesnim skokovima zato što je to Rosie od mene tražila, i o tati koji mi govori da muškarac mora znati za što je spreman umrijeti. U životu činiš ono što žena i klinci od tebe traže, makar ti to djelovalo mnogo teže nego umrijeti.

— Znaš što — rekao sam. — U nedjelju popodne svratit ćemo do tvoje bake, makar nakratko. Bit će jako puno govora o tvom stricu Kevinu, ali jamčim ti da će se svatko s time nositi na svoj način: nitko neće cijelo vrijeme ridati i nitko neće misliti da činiš išta loše ako uopće ne budeš plakala. Bi li to pomoglo da si malo posložiš stvari u glavi?

Na to je Holly živnula. Čak je pogledala u mene umjesto u Claru.

— Mislim da bi.

— Onda dobro — rekao sam. Niz kralježnicu mi se slilo nešto poput ledene vode, ali odlučio sam stisnuti zube kao veliki dečko. — Mislim da smo se dogovorili.

— Stvarno? Za ozbiljno?

— Aha. Odmah ću nazvati tetu Jackie i reći joj neka javi mami da

dolazimo.

— Dobro — rekla je Holly, još jednom duboko odahnuvši. Ovoga puta osjetio sam kako joj se i ramena opuštaju.

— A u međuvremenu, kladim se da će ti sve ljepše izgledati nakon dobro prospavane noći. Vrijeme je za spavanje.

Promeškoljila se na leđa i gurnula Claru pod bradu.

— Ušuškaj me.

Utisnuo sam poplun oko nje, točno onoliko čvrsto koliko je trebalo.

— I da mi nisi noćas imala noćne more, OK, kokice? Samo su slatki snovi dopušteni. To je zapovijed.

— OK. — Oči su joj se već sklapale, a prstići zapleteni u Clarinu grivu počeli opuštati. — Laku noć, tatice.

— Laku noć, medena.

Trebao sam to primijetiti još mnogo prije. Proveo sam gotovo petnaest godina održavajući sebe i svoje momke i cure na životu tako što mi nikada, baš nikada nisu promicali znakovi: jedak miris spaljenog papira kada zakoračiš u sobu, bolna, životinjska nota nečijeg glasa u opuštenom telefonskom pozivu. Već je bilo dovoljno loše to što su mi nekako promakli kod Kevina. Nisam ih nikako, ni za živu glavu, smio propustiti kod Holly. Trebao sam je vidjeti *i* kako treperi kao toplinska izmaglica oko plišanih igračkaka, kako ispunja tu udobnu spavaću sobicu kao otrovan plin: opasnost.

Umjesto toga spuznuo sam s njezina kreveta, ugasio svjetlo i pomaknuo Hollynu torbu da ne bi zaklanjala noćnu lampicu.

Okrenula je lice prema meni i nešto promrmljala. Sagnuo sam se da joj poljubim čelo, a ona se zavukla dublje pod pokrivač i ispustila mali, zadovoljni uzdah. Dugo sam je gledao, njezinu svijetlu kosu rasutu po jastuku i trepavice koje su bacale bodljikave sjene na njezine obraze, a zatim sam na prstima izišao iz sobe i zatvorio za sobom vrata.

20.

Svaki policajac koji je ikad bio na tajnome zadatku zna da se ništa na svijetu ne može usporediti s danom uoči početka akcije. Vjerujem da je taj osjećaj poznat astronautima pri odbrojavanju, kao i padobranskim jedinicama kada stanu u red za iskakanje. Svjetlost postaje zasljepljujuća i čvrsta poput dijamanta, svako lice koje pogledaš toliko je prelijepo da ti oduzima dah. Um ti postaje kristalno jasan, svaka sekunda prostire se pred tobom kao široko, glatko prostranstvo, ono čime si mjesecima razbijao glavu odjednom dobiva savršen smisao. Možeš cijeli dan piti a ostati posve trijezan. Kriptogrami su lagani poput dječjih slagalica. Taj dan traje stotinu godina.

Već dugo nisam bio na tajnome zadatku, ali prepoznao sam taj osjećaj čim sam otvorio oči u nedjeljno jutro. Spazio sam ga među sjenama na stropu spavaće sobe i okusio ga na dnu svoje šalice kave. Polako ali sigurno, dok smo Holly i ja puštali zmaja u Phoenix Parku, dok sam joj pomagao sa zadaćom iz engleskog, dok smo kuhali previše makarona s previše sira, stvari su u mojoj glavi polako sjedale na mjesto. Do početka nedjeljnog poslijepodneva, kada smo nas dvoje sjeli u auto i zaputili se preko rijeke, znao sam što mi je činiti.

Vjerno susjedstvo djelovalo je uredno i nedužno kao iz snova, do ruba ispunjeno jasnom, poput limuna žutom svjetlošću koja je lebdjela nad napuklim kamenim pločama na ulici. Holly mi je čvršće stisnula ruku.

— Što je bilo, kokice? — upitao sam. — Jesi li se predomislila?

Odmahnula je glavom.

— Ako hoćeš, možeš, znaš? — rekao sam. — Samo reci i otići ćemo pronaći neki zgodan DVD prepun vilinskih princeza i vreću kokica veću od tvoje glave.

Nije se zahihotala, nije me čak niti pogledala. Umjesto toga, podigla je ruksak čvršće na leđa i povukla me za ruku, pa smo s pločnika zakoračili u tu neobičnu, blijedozlatnu Svjetlost.

Mama je dala sve od sebe da poslijepodne prođe u najboljem redu. Pekla je kolače kao mahnita - svaka slobodna površina bila je prekrivena medenjacima i pitama od džema - održala smotru postrojbe u cik zore i

poslala Shaya, Trevora i Gavina da kupe božično drvce koje je bilo gotovo metar preširoko za dnevnu sobu. Kada sam stigao s Holly, na radiju je svirao Bing, Carmelini su klinci lijepo poredani oko jelke vješali božične ukrase, svima su se u rukama pušile šalice kakaa, a čak je i tata bio uredno smješten na sofu s dekom preko koljena, doimajući se patrijarhalno i gotovo trijezno. Kao da smo zalutali u reklamu iz pedesetih. Cijeli taj groteskni igrokaz bio je bjelodano osuđen na propast - činilo se da su svi izvan sebe od očaja, a Darren je počeo razroko piljiti po čemu se dalo naslutiti da samo što nije pukao - ali razumio sam mamin pokušaj. Čak bi mi bilo i toplo pri srcu da se uspjela suzdržati od toga da nakratko svrne u svoj uobičajeni način ophođenja kako bi mi napomenula da imam strašno puno bora oko očiju i da će mi lice uskoro izgledati kao tripice.

Onaj od koga nisam uspijevaao otrgnuti pogled bio je Shay. Izgledao je kao da ga trese lagana groznica: nemiran i nezdravo crven u licu, obraza još više upalih no inače i s opasnim sjajem u očima. Pažnju mi je, međutim, privuklo ono što je radio. Bio je izvaljen u naslonjaču, žestoko njihao koljenom i žustro, detaljno razgovarao s Trevorom o golfu. Ljudi se mijenjaju, ali koliko sam ja bio upućen, Shay je golf prezirao tek zericu manje nego Trevora. Jedini razlog zbog kojeg bi se svojevolumno upleo u to dvoje odjednom, bio je očaj. Shay se - a slutio sam da je to važan podatak - nije baš najbolje držao.

Namrgođeno smo se probijali kroz cijelu maminu zbirku ukrasa

— uvijek treba paziti da se mamicama ne isprijечиš na putu do ukrasa. Pod okriljem »Santa baby«, uspio sam potajice upitati Holly:

— Dobro se provodiš?

— Super — hrabro je odgovorila i sakrila se u gomili rođaka prije nego što sam joj uspio postaviti još neko pitanje. Mala je brzo upijala mjesne običaje. U glavi sam počeo uvježbavati ispitivanje kojem ću je morati podvrći.

Jednom kad je mama sa zadovoljstvom zaključila da se nivo neukusa podigao na stupanj opće opasnosti, Gavin i Trevor odveli su klinge u Smithfield vidjeti Božično selo.

— Da malo prošećemo i potrošimo te medenjake — objasnio je Gavin, tapšajući se po trbuhu.

— Nema ništa loše u medenjacima — obrecnula se mama. — Ako si se udebljao, Gavine Keoghu, za to sigurno nije kriva moja kuhinja.

Gav je nešto promrmljao i prostrijelio Jackie izmučenim pogledom. Bio je pažljiv, na svoj krupni, dlakavi način: pokušavao je našoj Obitelji omogućiti da u ovim teškim trenucima ostane malo nasamo. Carmel je umotala djecu u kapute, šalove i vunene kape - Holly se odmah postrojila između Donne i Ashley, kao da je jedno od Carmeline djece - a zatim su otišli. S prozora dnevne sobe gledao sam kako se to cijelo jato gega ulicom. Holly, držeći se s Donnom ruku pod ruku toliko čvrsto da su izgledale kao sijamske blizankinje, nije podigla pogled da mi mahne.

Obiteljsko druženje nije ispalo onako kako je Gav planirao: svi smo se pogurili pred televizorom i nismo razgovarali sve dok se mama nije oporavila od raketnog napada ukrasima i odvukla Carmel u kuhinju na neki posao sa slastičarskim proizvodima i folijom za umatanje. Tiho sam rekao Jackie, prije nego što i nju odvuku:

— Dođi da zapalimo jednu.

Bojažljivo me pogledala kao djevojčica koja zna da je zaslužila jednu za uho. Čim s mamom ostane nasamo. Rekao sam:

— Podnesi to kao žena, mala. Što prije završimo s tim...

Vani je bilo hladno, vedro i mirno, a nebo iznad krovova iz plavo-bijelog tamnjelo je u purpurno. Jackie se svom težinom spustila na svoje mjesto u dnu stuba, kao hrpica dugih nogu i ljubičastih, kožnatih čizama sa zatvaračem, a zatim ispružila ruku.

— Daj mi cigaretu prije nego što mi počneš držati bukvicu. Gav je naše ponio sa sobom.

— Reci mi, dakle — prijazno sam rekao kad sam nam oboma zapalio cigarete. — Gdje je, jebote, tebi i Oliviji bila pamet?

Jackie je isturila bradu, spremna za svađu, i jedan jezivi trenutak izgledala kao pljunuta Holly.

— Mislila sam da bi bilo sjajno da Holly upozna one tamo. Rekla bih da je i Olivia tako mislila. A čini se da nismo bile u krivu, ne? Jesi li je vidio s Donnom?

— Aha, jesam. Baš su slatke zajedno. Također sam je vidio slomljenu zbog Kevina. Plakala je toliko jako da je jedva disala. To nije bilo toliko slatko.

Jackie je gledala kako se vitice dima s njezine cigarete šire stubištem. Rekla je:

— Svi smo se raspali po šavovima. Ashley također, a samo joj je šest. Takav je život, što ćeš. Brinulo te što Holly nije dovoljno u doticaju sa stvarnošću, ne? Rekla bih da je rijetko što stvarnije od ovoga.

Što je vjerojatno bilo istina, ali nebitno je biti u pravu kada je o Holly riječ. Rekao sam:

— Ako mojoj klinki tu i tamo zatreba dodatna porcija stvarnosti, mala, u većini slučajeva mi je draže da se ta odluka prepusti meni. Ili da barem budem obaviješten ako netko drugi donosi odluku umjesto mene. Zvuči li to kao nerazuman zahtjev?

Jackie je rekla:

— Trebala sam ti reći. Za to nema opravdanja.

— Zašto onda nisi?

— Namjeravala sam ti reći, kunem se, ali... Prvo sam smatrala kako nema svrhe da te uzrujavam, jer je postojala šansa da cijela stvar propadne. Mislila sam dovesti Holly samo jednom, a poslije bismo ti sve rekle...

— A ja bih shvatio da je to predivna zamisao, dotrčao kući s buketom cvijeća za mamu u jednoj ruci, buketom za tebe u drugoj, a zatim bismo priredili veliko slavlje i živjeli sretno do kraja života. Je li to bio plan?

Slegnulaje ramenima. Ramena su joj se već počela odbijati od ušiju.

— Zato što i dragi Bog zna da bi to bilo dovoljno podlo, ali ipak vraški bolje od ovoga. Zašto si se predomislila? I zašto je to trajalo, moram si pokupiti vilicu s poda prije nego što to izgovorim, punih *godinu* dana?

Jackie me još izbjegavala pogledati. Promeškoljila se na stubi, kao da joj nanosim bol.

— Nemoj mi se smijati kad ti kažem.

— Vjeruj mi, Jackie. Nije mi do hihotanja.

Rekla je:

— Bojala sam se. Dobro? Zato ništa nisam rekla.

Bilo mi je potrebno nekoliko trenutaka da se uvjerim kako me ne vuče za nos.

— Ma hajde, *molim* te. Što si, jebote, mislila da ću napraviti? Prebiti te na mrtvo ime?

— Nisam rekla...

— Onda što? Ne možeš mi baciti takvu jebenu bombu i onda se praviti luda. Jesam li ti ikada u *životu* dao makar *jedan* razlog da me se bojiš?

— Pogledaj samo kakav si sada, može? Taj tvoj izraz lica, glas pun mržnje... ne trpim kad se ljudi svađaju i urlaju i divljaju od bijesa. Nikada to nisam trpjela. Dobro to znaš.

Rekao sam, prije nego što sam se uspio zaustaviti:

— Zvučiš kao da sam isti tata.

— Joj, ne. Ne, Francis. Znaš da nisam to mislila.

— I bolje ti je. Nemoj da ti to uopće padne na pamet, Jackie.

— *Ne* pada mi. Jednostavno... Jednostavno ti nisam imala petlje reći. Ja sam za to kriva, a ne ti. Žao mi je. Stvarno, stvarno mi je žao.

Prozor iznad nas otvorio se uz snažan tresak, a zatim je kroz njega mama promolila glavu.

— Jacinta Mackey! Misliš li tamo sjediti kao kraljica od Sabe i čekati da ti ja i sestra serviramo večeru na zlatnom tanjuru ili što?

Viknuo sam prema njoj:

— Ja sam kriv, mama. Izvukao sam je da popričamo. Nakon večere oprat ćemo suđe, što kažeš na to?

— Bah. Dođe natrag kao kralj, zapovijeda na sve strane, s tim svojim laštenjem srebra i pranjem posuđa, hladan kao špricer...

Ali nije me željela previše kinjiti, da ne bih kojim slučajem zgrabio Holly i otišao. Ponovno je uvukla glavu, premda sam je mogao čuti kako gundā sve dok nije zalupila prozor.

U Susjedstvu su se počela paliti večernja svjetla. Nismo bili jedini koji smo ozbiljno shvatili božićnu rasvjetu. Stan Hearneovih izgledao je kao da je netko u njega bazukom ispalio radionicu Djeda Božićnjaka, girlande od sjajnog papira, sobovi i bljeskave lampice visjeli su sa stropa, manijakalni vilenjaci i buljavi anđeli bili su načičkani po svakom vidljivom centimetru zida, na prozoru je umjetnim snijegom bilo ispisano SRETAN BOŽIĆ. Čak su i japiji iznijeli ukusno, stilizirano drvce od svijetlog drveta s tri kuglice u švedskome stilu.

Razmišljao sam o tome da počnem ovdje provoditi svaku nedjeljnu večer da bih promatrao poznate mijene Susjedstva tijekom godišnjih doba. Proljeće i Prva pričest kada klinci trče od kuće do kuće, šepureći se u svečanoj odjeći i uspoređujući plijen; ljetni vjetar, zvon kombija

prodavača sladoleda i djevojke koje puštaju poprsja na slobodu; diviti se novim sobovima Hearneovih u isto vrijeme dogodne, i godinu nakon toga. Od same te pomisli lagano mi se zavrtjelo u glavi, kao da sam pripit ili se borim protiv snažne prehlade. Mama bi vjerojatno svakoga tjedna uspjela očitati posve novu bukvicu.

— Francis — oprezno će Jackie. — Jesmo se pomirili?

Planirao sam joj servirati prvoklasnu jezikovu juhu, ali pomisao da bih ovamo ponovno mogao pripadati posve mi je ubila volju za tim. Prvo Olivia, a sada ovo: pod stare dane sam omekšao.

— Jesmo — rekao sam. — Pomirili smo se. Ali kad dobiješ klinge, kupit ću svakom od njih set bubnjeva i štene bernardinca.

Jackie me sumnjičavo odmjerila - nije očekivala da će se tako lako izvući - ali zaključila je da se poklonjenom konju ne gleda u zube.

— Daj, gubi se. Kada ih izbacim iz kuće, dat ću im tvoju adresu.

Iza naših leđa otvorila su se vrata hodnika: Shay i Carmel. U sebi sam se kladio na to koliko će Shay izdržati bez razgovora, a bez nikotina da i ne spominjem. — O čemu to vas dvoje razgovarate? — upitao je spustivši se na svoje mjesto pri vrhu stubišta. Jackie je rekla:

— Holly.

Rekao sam:

— Špotao sam Jackie zato što ju je dovodila ovamo bez mojega znanja.

Carmel je tresnula na stubu iznad mene.

— Uf! Janey, ovo je svaki put sve tvrđe, hvala Bogu da sam dobro tapecirana, inače bih se još i ozlijedila... Čuj, Francis, nemoj biti ljut na Jackie. Samo je htjela dovesti Holly jednom, tek toliko da nas upozna, ali svi smo toliko poludjeli za njom da smo natjerali Jackie neka je opet dovede. To dijete je slatko za poludjeti. Trebao bi biti najponosniji na svijetu.

Naslonio sam se leđima na ogradu da ih sve odjednom mogu držati na oku i ispružio noge preko stube.

— I jesam.

— A druženje s nama nije je pretvorilo u zvijer. Da ne povjeruješ, ha? — rekao je Shay prekapajući po džepovima u potrazi za cigaretama.

Slatko sam mu odgovorio:

— Siguran sam da to nije zato što se niste potrudili.

Carmel je, bojažljivo me pogledavši iskosa i tako pretvorivši rečenicu u pitanje, rekla:

— Donna umire od straha da nikada više neće vidjeti Holly.

— Nema razloga da je ne vidi — rekao sam.

— Francis! Ti to ozbiljno?

— Naravno. Nisam lud da stanem na put dvjema devetogodišnjakinjama.

— Oh, savršeno. Njih dvije su super prijateljice, stvarno. Donni bi srce prepuklo. Znači li to...?

— Nespretno se počejala po nosu. Tu sam kretnju poznavao već milijun godina. — Hoćeš li i ti početi dolaziti? Ili ćeš samo dopustiti Jackie da dovodi Holly?

— Pa, tu sam, nisam li? — rekao sam.

— Ah, jesi. I drago mi je što te vidim. Ali, jesi li...? Znaš. Jesi li se vratio kući?

Nasmiješio sam joj se.

— I meni je drago što tebe vidim, Melly. Aha, ne idem ja nikamo.

— Isuse, Marijo i Josipe, već je, dovraga, bilo i vrijeme — rekla je Jackie zakolutavši očima. — Nisi li to mogao odlučiti prije petnaest godina i poštedjeti me sve ove muke?

— Joj, mrak — rekla je Carmel. — To je zbilja mrak, Francis. Mislila sam... — Opet ono nelagodno češkanje. — Možda previše dramim. Mislila sam da ćeš, čim se sve ovo slegne, opet nestati. I to zauvijek.

Rekao sam:

— To je i bio plan, znaš. Ali moram priznati: ponovno se otrgnuti od vas pokazalo se težim nego što sam očekivao. Mislim da se, kako sama kažeš, lijepo vratiti kući.

Shay nije skidao pogleda s mene, samo je zurio onim svojim napetim, bezizražajnim, plavim očima. Posve mi je odgovaralo to što Shay postaje sve napetiji. Nisam htio da podivlja od napetosti, ne još. Bila je dovoljna tek svjetlucava dodatna linija nemira, isprepletana s ostatkom ove večeri koja je za njih ionako morala biti neugodna. Za sada sam samo želio posijati sitno sjeme spoznaje negdje duboko u njegovu umu: ovo je tek početak.

Stephen mi se skinuo s vrata, a i Vatreli nije mnogo zaostajao za njim. Jednom kada započnu s idućim slučajem na svom popisu, ostat ćemo samo ja i Shay, uvijek i zauvijek. Mogao sam provesti godinu dana poigravajući se s njim kao s jo-joom prije nego što mu dopustim da postane siguran kako sve znam, i još jednu godinu dajući mu nagovještaje raznih zanimljivih opcija koje mi se nude. Imao sam sve vrijeme svijeta.

S druge strane, Shay ga baš i nije imao. Nisi morao voljeti svoju obitelj, nisi čak niti trebao provoditi vrijeme s njom da bi je poznao u dušu. Shay je od početka bio žestoko nabrijan, proveo je cijeli život u okruženju koje bi i Dalaj Lamu pretvorilo u nesuvislu ruinu, i činio stvari koje bi svakome ispunile mozak s dovoljno moćnih mora da potraju godinama. Nije bilo mnogo šanse da ga od provalije dijeli više od nekoliko centimetara. Mnogi su mi rekli da neki od njih čak su mi to uputili kao kompliment - da imam bogomdani dar za jebanje ljudi u mozak, a ono što možeš učiniti strancima nije ništa prema onome što možeš učiniti članovima vlastite obitelji. Bio sam prilično siguran da bih, uz malo truda vremena, mogao natjerati Shaya da si zaveže omču oko vrata, pričvrsti drugi kraj užeta za balkonsku ogradu na broju 16 i pođe na ronjenje. Shay je zabacio glavu i stisnutim očima gledao Hearne kako se kreću po radionici Djeda Božićnjaka. Obratio mi se riječima: -Čini se da si se već poprilično udomaćio.

— Ma da, stvarno?

— Čujem da si nekidan posjetio Imeldu Tierney.

— Imam prijatelje na visokim položajima. Kao i ti, očigledno.

— Što si tražio kod Imelde? Razgovor ili fuk?

— Ma hajde, Shay, za koga me. smatraš. Neki od nas imaju malo profinjeniji ukus, znaš što želim reći? — Namignuo sam Shayu i promatrao oštar bljesak u njegovim očima jer je počeo dvojititi.

— Daj, ti, prestani — rekla mi je Jackie. — Nepristojno je komentirati nečiji izgled. Nisi ni ti Brad Pitt, za slučaj da ti to još nitko nije rekao.

— Jesi li vidjela Imeldu u zadnje vrijeme? Ni tada nije bila neka premija, ali Isuse, u kakvom je sada stanju.

— Neki ju je moj kompić jednom poševio — rekao je Shay. — Još prije nekoliko godina. Ispričao mi je kako joj je svukao gaćice i da se, kune se, našao oči u oči sa ZZ Topom.

Počeo sam se smijati, a Jackie se visokim glasom počela zgražati sto

na sat, ali Carmel nam se nije pridružila. Ne vjerujem da je uopće čula nekoliko zadnjih rečenica. Gužvala je suknju među prstima i gledala pred noge kao u transu.

— Jesi dobro, Melly? — upitao sam.

Prenula se i podigla pogled.

— Aha, jesam. Valjda. Samo... Ma, znate i sami. Čudan je to osjećaj. Nije li?

— Je, u pravu si — rekao sam.

— Stalno mislim da će biti tamo čim podignem pogled: Kevin. Eno, upravo tamo, ispod Shaya. Svaki put kada vidim da ga nema, gotovo mi dođe da upitam gdje je. Vama ne?

Pružio sam ruku i stisnuo joj šaku.

— Prokleti glupan — rekao je Shay, odjednom podivljavši.

— O čemu to blebećeš, jebote? — oštro će Jackie. Shay je odmahnuo glavom i povukao dim.

— I mene bi zanimalo — rekao sam.

— Ma ništa on time nije mislio reći — Carmel će. — Je li tako da nisi, Shay?

— Sami zaključite.

Rekao sam:

— Zašto se ne bi pretvarao da smo i mi glupani, pa nam sve lijepo objasnio?

— Tko kaže da se moram pretvarati?

Carmel je zaplakala. Shay joj je - ne grubo, ali kao da je ovoga tjedna to već sto puta ponovio - rekao:

— Joj, daj, Melly. Hajde nemoj.

— Ne mogu si pomoći. Zar ne bismo mogli biti dobri jedni prema drugima, barem jednom? Nakon svega što se dogodilo? Naš je siroti, mali Kevin *mrtav*. Nikada se neće vratiti. Zašto sjedimo ovdje i ubijamo jedni druge u pojam?

— O, Carmel, ljubavi. Samo se prepucavamo. Ne mislimo ozbiljno — rekla je Jackie.

— Govori u svoje ime — odvratio joj je Shay.

Rekao sam:

— Obitelj smo, mala. To je ono što obitelji rade.

— Seronja je u pravu — rekao je Shay. — Prvi put u životu, a Carmel je još jače zaplakala.

— Kada pomislim da smo svi zajedno ovdje sjedili prošloga petka, sve petero... Bila sam luda od sreće, stvarno. Nikada ne bih ni pomislila da će nam to biti posljednji put, znate? Mislila sam da je tek početak. Shay je rekao:

— Znam da jesi. Ipak, možeš li se malo kontrolirati? Meni za ljubav, ha?

Obrisala je suze šakom, ali nisu prestajale teći.

— Neka mi Bog oprost, znala sam da se najvjerojatnije nešto loše dogodilo Rosie, nismo li svi? Ali jednostavno sam pokušavala ne razmišljati o tome. Mislite da nas je stigla Božja kazna?

Svi smo uglas povikali:

— Joj, Carmel.

Carmel je pokušala reći još nešto, ali jezik joj se zapleo u patetičan spoj gutanja i glasnog šmrca. I Jackiena je brada počela pomalo drhturiti po rubovima. Za koji trenutak, ovo će se pretvoriti u jedno veliko natjecanje u naricanju. Rekao sam:

— Reći ću vam zbog čega se osjećam kao govno. Zato što nisam bio ovdje prošle nedjelje. One noći kada je...

Brzo sam odmahnuo glavom oslonjenom o ogradu i pustio da mi rečenica zamre.

— To nam je bila posljednja prilika — rekao sam, pogleda uprtog u zagasito nebo. — Trebao sam biti ovdje.

Ciničan pogled kojim me Shay ošinio rekao mi je da nije nasjeo na priču, ali cure su razrogačile oči i grizle usne od suosjećanja. Carmel je izvukla rupčić i odgodila ostatak plača za poslije, sada kada je muškarac tražio pažnju.

— O, Francis — rekla je Jackie, nagnuvši se da mi potapša koljeno. — Nisi mogao znati.

— Nije u tome stvar. Kao prvo, propustio sam dvadeset dvije godine njegova života, a zatim sam propustio posljednjih nekoliko sati koje će itko ikada provesti s njim. Samo želim...

Odmahnuo sam glavom, drhtavo posegnuo za još jednom cigaretom i

zapalio je nakon nekoliko bezuspješnih pokušaja.

— Nema veze — rekao sam nakon par dugačkih dimova koje sam povukao da smirim glas. — Hajde, pričajte mi. Ispričajte mi sve o toj večeri. Što sam propustio?

Shay je frknuo nosom, na što su ga obje djevojke prostrijelile pogledom.

— Čekaj malo da se prisjetim — rekla je Jackie. — Bila je uobičajena večer, znaš što hoću reći? Ništa posebno. Je li tako, Carmel?

Zagledale su se jedna u drugu, duboko razmišljajući. Carmel je ispuhala nos. Rekla je:

— Činilo mi se da Kevin nekako i nije baš bio svoj. A vama?

Shay je s gađenjem odmahnuo glavom i okrenuo im rame, ograđujući se od svega. Jackie je rekla:

— Menije djelovao super. On i Gav igrali su nogomet s djecom, tu pred kućom.

— Ali pušio je. Nakon večere. Kevin ne puši ako nije na rubu živaca, znamo to.

Tu smo, dakle. U maminoj blizini nije bilo mjesta za tajnovite razgovore u četiri oka (*Kevine Mackeyu, što to vas dvojica tamo šapućete, ako je nešto zanimljivo, onda bismo svi to voljeli čuti...*). Ako je Kevin želio porazgovarati sa Shayem - a siroti, prokleti glupan sigurno je upravo to naumio nakon što sam ga otpilio, jer mu ništa lukavije ne bi palo napamet - pošao bi za njim zapaliti na stubama. Kev bi sve zasrao, petljao s cigaretom, šeptrljao i zamuckivao iznoseći oštre komadiće i krhotine koje su mu se usjekle u mozak.

Sva ta nespretnost pružila bi Shayu dovoljno vremena da se pribere i prasne u smijeh: Isuse sveti, čovječe, zar si stvarno uspio uvjeriti sam sebe da sam ubio Rosie Daly? Ne znaš gdje ti je glava, a gdje guzica. Želiš li saznati sto se uistinu dogodilo... Brz pogled prema prozoru, gašenje opuška na stubama. Ali ne sada, nema vremena. Naći ćemo se poslije, dobro? Vрати se nakon što se svi razidemo. Ne možeš kod mene jer će se mama pitati što to radimo, a pivnice će već biti zatvorene, ali nađemo se na broju šesnaest. Nećemo dugo, obećavam ti.

To bih ja učinio na Shayevu mjestu i gotovo ništa više ne bi bilo potrebno. Kevin ne bi bio oduševljen idejom povratka u kuću na broju 16,

pogotovo po mraku, ali Shay je bio mnogo pametniji od njega i daleko očajniji, a Kevina se uvijek na sve moglo nagovoriti. Nikada ne bi pomislio da se mora bojati starijeg brata, barem ne na takav način. Za nekoga tko je odrastao u našoj Obitelji, Kev je bio toliko prostodušan da me srce boljelo.

Jackie je rekla:

— Časne mi riječi, Francis, ništa se nije dogodilo. Sve je bilo baš kao danas. Malo su svi skupa igrali nogomet, zatim smo večerali i malo gledali televiziju... Kevin je bio *super*. Ne smiješ se osjećati krivim.

Upitao sam:

— Je li koga nazvao? Je li tko njega nazvao?

Shayeve oči na trenutak su bljesnule prema meni, prodorne i stisnute, ali zadržao je jezik za zubima. Carmel je rekla:

— Nепrestano se dopisivao s nekom curom... Aisling, je li se tako zvala? Govorila sam mu neka je ne obmanjuje, ali rekao mi je da nemam pojma, da su danas stvari drukčije... Jako se nadmeno držao prema meni, stvarno. To sam mislila kada sam rekla da baš i nije bio svoj. Vidjela sam ga posljednji puta, a... — U glasu joj se osjećala neka pritajena bol. Mogla bi svakog časa ponovno briznuti u plač.

— Nitko drugi?

Obje su odmahnule glavom.

— Hmm — rekao sam.

Jackie je upitala:

— Zašto pitaš, Francis? Kakve veze ima?

— Kojak je nanjušio trag — rekao je Shay gledajući ružičasto nebo.

— *Ko te voli, mala?*

Rekao sam:

— Recimo to ovako. Čuo sam gomilu različitih objašnjenja o tome što se dogodilo Rosie i o tome što se dogodilo Kevinu. A ni jedno mi se ne sviđa.

— Nikome se ne sviđaju, da se razumijemo — rekla je Jackie.

Carmel je noktom bušila mjehuriće boje na ogradi. Rekla je:

— Nesreće se događaju. Ponekad sve krene užasno naopako i nema tu nekog smisla ni pameti. Znaš?

— Ne, Melly, ne znam. To mi izgleda točno kao i ostala objašnjenja koja mi ljudi pokušavaju nagurati u grlo: velika, teška, smrdljiva gomila govana kakvu Kevin i Rosie nimalo nisu zaslužili. A ja nisam raspoložen za gutanje.

Carmel je rekla, sa sigurnošću koja joj je pritisnula glas poput utega:

— Ne postoji ništa što to može popraviti, Francis. Svima nam je slomljeno srce i na cijelome svijetu nema tog objašnjenja koje bi popravilo stvar. Zašto ne ostaviš to na miru?

— Ja bih još i mogao, samo što mnogi ljudi neće, a jedna od najpopularnijih teorija navodi mene kao glavnog negativca. Misliš li da ne bih trebao obraćati pažnju na to? Kažeš da bi željela da nastavim dolaziti ovamo? Razmisli malo što to znači. Zar želiš da svaku nedjelju provodim u ulici koja misli da sam ubojica?

Jackie se promeškola na stubi. Rekla je:

— Već sam ti rekla. To su samo priče. Ispuhat će se same od sebe.

Rekao sam:

— Dakle, ako ja nisam glavni negativac, Kevin nije glavni negativac, onda mi vi recite. Što se dogodilo?

Tišina je dugo potrajala. Prije nego što smo ih ugledali, čuli smo kako dolaze: isprepleteni dječji glasovi, žustar, prigušen, neprekidan žamor koji je dopirao odnekud iz blještavila dugačkih večernjeg sunčevih zraka s raskrižja. Iz tog su blještavila iskoračile zapetljane, crne siluete, muškarci visoki kao ulična rasvjeta, treperavi klinici koji su se razdvajali i stapali jedni s drugima. — Tatice! — čuo sam Hollyn glas kako me doziva i podigao ruku da joj mahnem, premda nisam mogao razabrati koja je silueta njezina. Pred njima su sjene poskakivale niz ulicu stvarajući nam tajanstvene oblike pod nogama.

— Dobro — tiho je rekla Carmel, sebi u bradu. Duboko je udahnula i prošla si prstima ispod očiju, pobrinuvši se da ne ostane traga njezinim suzama. — Dobro.

Rekao sam:

— Kada nam se idućeg puta pruži prilika, morat ćete mi do kraja ispričati što se dogodilo prošle nedjelje.

Shay je rekao:

— Onda je već postalo kasno pa smo mama, tata i ja otišli na

spavanje, a Kev i Jackie svojim kućama, — Bacio je cigaretu preko ograde i ustao. — I kraj filma — rekao je.

Čim smo se vratili u stan, mama nas je sve ubacila u petu brzinu da nas kazni što smo je ostavili prepuštenu samoj sebi i njezinim zastrašujućim snagama. Radila je nekakve užasne stvari povrću i izdavala zapovijedi brzinom svjetlosti:

— Ti, Carmel-Jackie-Carmel, tko god bila, počni s tim krumpirom. .. Shay, odloži ono tamo, *ne tu*, maloumniče jedan, *tamo...* Ashley, ljubavi, obriši stol za svoju bakicu... i Francis, idi popričati s tatom, otišao je natrag u krevet i treba mu malo društva. Odmah, rekla sam!

Tresnula me po glavi krpom za suđe da me potjera.

Holly se motala oko mene pokazujući mi nekakvu obojanu keramičku stvarčicu koju je u Božićnom selu kupila Oliviji na dar i potanko mi objašnjavala kako je sreća vilenjake Djeda Božićnjaka, a zatim se pristojno izgubila među rođacima, što je po mojem mišljenju bilo vrlo mudro s njezine strane. I sam bih to najradije učinio, ali mama je bila u stanju toliko gnjaviti da je to graničilo sa supermoći, a i krpom za suđe ponovno je naciľjala moju glavu. Sklonio sam joj se s puta.

Spavaća soba bila je hladnija od ostatka stana, a i tiša. Tata je ležao u krevetu pridignut na jastuke, očigledno ne radeći ništa, osim možda osluškujući glasove koji su dopirali iz drugih prostorija. Usred cjepidlačke mekoće koja ga je okruživala - dekor boje breskve, predmeti s resicama, mutna svjetlost sobne svjetiljke - neobično je od svega odudarao i djelovao nekako snažno, divlje. Vidjelo se zašto su se cure otimale za njega: nagib njegove čeljusti, bahato izražene jagodice, nemirne, plave iskre u očima. Na trenutak je pod tim varljivim svjetlom izgledao kao da je još onaj divlji Jimmy Mackey.

Ali ruke su ga odavale. Bile su u užasnom stanju - prsti natečeni i zgrčeni prema unutra, nokti bijeli i grubi kao da se već raspadaju - i neprestano su se micale po krevetu, zlovoljno čupkajući končice koji su virili iz pokrivača. Soba je smrdjela po bolesti, lijekovima i neopranim nogama.

Rekao sam:

— Mama kaže da želiš malo popričati.

— Daj pljugu — rekao je tata.

Još se doimao trijezan, ali s druge strane, moj tata je cijeli život

posvetio predanoj izgradnji tolerancije na alkohol, pa je trebalo jako mnogo da je nešto vidno naruši. Privukao sam stolac od mamina toaletnog ormarića bliže krevetu, ali ne preblizu.

— Mislio sam da ti je mama zabranila pušenje u sobi.

— Nek' se jebe ta kučka.

— Lijepo je vidjeti da ljubav još cvjeta.

— A i ti se jebi. Daj pljugu.

— Nema šanse. Ti slobodno raspizdi mamu čime god hoćeš. Ja joj se ne mislim zamjeriti.

Tata se nacerio na te riječi, ali nimalo prijazno.

— Sretno ti bilo — rekao je, ali odjednom je djelovao posve razbuđeno i oštrije se usredotočio na moje lice. — Zašto?

— Zašto ne?

— U životu nikada nisi mrdnuo guzicom da je usrećiš.

Slegnuo sam ramenima.

— Klinka mi je luda za bakom. Ako to znači da moram provesti jedno poslijepodne tjedno stežući zube i dodvoravati se mami da Holly ne bi vidjela kako se koljemo, učinit ću to. Ako me lijepo zamoliš, čak ću se i tebi ulizivati, barem dok je Holly s nama u sobi.

Tata se počeo smijati. Naslonio se na jastuke i tako snažno cerekao da mu se smijeh pretvorio u grč dubokog, zrelog kašlja. Mahnuo mi je rukom pokušavajući doći do daha i pokazao prstom kutiju rupčića na komodi. Dodao sam mu je. Hračnuo je, pljunuo u rupčić, bacio ga prema košu za smeće i promašio. Nisam ga podigao. Kada je uspio progovoriti, rekao je:

— Kenjaš.

— Želiš li mi to pobliže objasniti? — upitao sam.

— Neće ti se dopasti.

— Preživjet ću. Kada mi se posljednji puta dopalo išta što je izišlo iz tvojih usta?

Tata je bolno posegnuo za čašom vode ili neke slične tekućine, koja je stajala na noćnom ormariću, i ispio je bez žurbe.

— Sve što si govorio o svojoj maloj — rekao je brišući usta. — Teško sranje. Mala je super. Živo joj se jebe slažete li se ti i Josie ili ne, što i sam dobro znaš. Imaš ti svojih razloga zbog kojih si tako sladak prema

mami.

Rekao sam:

— Ponekad, tata, ljudi nastoje biti dobri jedni prema drugima. Bez nekog posebnog razloga. Znam da ti je tako nešto teško zamisliti, ali vjeruj mi na riječ: događa se.

Odmahnuo je glavom. Onaj hladni osmijeh vratio mu se na lice.

— Nisi ti takav — rekao je.

— Možda nisam, a možda i jesam. Nemoj smetnuti s uma da o meni nemaš jebenog pojma.

— Ne trebam ni imati. Poznajem ti brata, a dobro znam da ste obojica oduvijek bili kao jaje jajetu. Stekao sam dojam da ne misli na Kevina. Rekao sam:

— Ne primjećujem nikakvu sličnost.

— Isti ste. Nijedan od vas dvojice nikada nije ništa u životu učinio a da za to nije imao prokleta dobar razlog i nijedan od vas nikome taj razlog ne bi odao, osim ako baš ne mora. Za vas dvojicu bar se ne može reći da vas je netko drugi napravio, to je sigurno.

Ludo se zabavljao. Znao sam da moram začepiti, ali nisam se uspio svladati. Rekao sam:

— Ne sličim ja nikome iz ove Obitelji. Nimalo. Zato sam i otišao iz ove kuće. Proveo sam cijeli život jebeno predano radeći na tome.

Tata je posprdno podigao obrve.

— Slušaj ti njega. U današnje vrijeme više te nismo dostojnije li? A bili smo dovoljno dobri da ti dvadeset godina pružamo krov nad glavom.

— Što da ti kažem? Očigledno dobro podnosim ničim izazvani sadizam.

Ponovno se nasmijao na to, dubokim, grubim lavežom.

— Ma nemoj? Ja barem znam da sam smeće. Misliš da ti nisi? Hajde, pogledaj me u oči i reci da ne uživaš u tome što me vidiš ovakvog.

— To je drugo. Boljega momka to nije moglo zadesiti.

— Vidiš? Raspadam se, a ti uživaš u tome. Krv nije voda, sinko moj. Krv nije voda.

Rekao sam:

— Nikada u životu nisam udario ženu. Nikada nisam udario dijete. A

moje me dijete nikada u životu nije vidjelo pijanog. Jasno mi je da se samo ozbiljno sjeban kurvin sin može time ponositi, ali ne mogu si pomoći. Svaka od tih stvari dokaz je da s tobom nemam jebeno ništa zajedničko. Tata me odmjerio. Rekao je:

— Znači, misliš da si bolji otac nego što sam ja ikada bio.

— Nije to nešto čime bih se trebao hvaliti. Vidio sam pse litalice koji su bolji očevi od tebe.

— Reci mi onda samo jednu stvar i završit ćemo razgovor: ako si toliki svetac, a mi tolika hrpa govana, kako to da iskorištavaš dijete kao izgovor za dolazak u ovu kuću?

Ustao sam i pošao prema vratima kada sam za leđima začuo:

— *Sjedi.*

Zvučalo je kao tatin glas, ponovno jasan, snažan i mlad. Zgrabio je mog unutarnjeg petogodišnjaka za vrat i gurnuo me natrag na stolicu prije nego što sam postao svjestan što se događa. Jednom kada sam sjeo, morao sam se pretvarati da sam imao izbora. Rekao sam:

— Mislim da smo manje-više gotovi s razgovorom.

Potrošio je svu snagu na tu zapovijed: nagnuo se naprijed i teško disao grčevito stežući pokrivač. — Ja ću ti reći kada smo završili.

— Slobodno. Samo neka bude brzo.

Tata si je nagurao jastuke iza leđa - nisam mu ponudio pomoć: od same pomisli da približim lice njegovu naježila mi se koža - i polako došao do daha. Pukotina na stropu u obliku trkaćeg automobila još mu se nalazila iznad glave, ona u koju bih se zagledao kada bih se rano probudio i sanjareći ležao u krevetu, slušajući Kevina i Shaya kako dišu, prevrću se i mrmljaju. Zlatna je svjetlost izblijedjela. Onkraj prozora, nebo iznad stražnjih vrtova poprimilo je hladnu boju dubokog morskog plavetnila.

Tata je rekao:

— Slušat ćeš me. Nije mi još mnogo života preostalo.

— Bolje ti je da takve fraze prepustiš mami. Njoj to bolje ide.

Mama je bila jednom nogom u grobu otkako znam za sebe, uglavnom zbog zagonetnih boljki vezanih uz njezino podvozje.

— Nadživjet će ona sve nas skupa, iz čistog inata. Što se mene tiče, sumnjam da ću vidjeti idući Božić.

Glumatao je ležeći na leđima i pritišćući rukom prsa, ali drhtaj u glasu

odao mi je da barem napola misli ozbiljno. Rekao sam:

— Od čega planiraš umrijeti?

— Kao da te briga. Mogao bih ti živ izgorjeti pred očima, a ti se ne bi ni popišao na mene da me ugasiš.

— To je istina, ali svejedno sam radoznao. Nisam znao da je biti govнар smrtonosna bolest.

Tata je rekao:

— Sve mi je gore s leđima. Pola vremena uopće ne osjećam noge; Nekidan sam dvaput pao dok sam ujutro pokušavao navući gaće. Koljena su mi popustila. Doktor kaže da ću prije ljeta završiti u kolicima.

Rekao sam:

— Pusti da pogodim. Je li taj doktor također rekao da bi ti s »leđima« bilo bolje, ili da ti barem ne bi postalo gore, kada bi prestao cugati?

Lice mu se nabralo od gađenja.

— Taj mali peder samo zna kritizirati. Trebao bi se odvojiti od majčine sise i prebaciti na pravo piće. Nekoliko krigli nikome nije naškodilo.

— Nekoliko krigli piva, a ne votke. Ako je cuga tako blagotvorna, od čega onda umireš?

Tata je rekao:

— Ostati sakat, nije život za muškarca. Zaključan si u kući, netko ti mora brisati guzicu, nositi te u kadu i dizati iz nje. Nemam ja vremena za ta sranja. Ako mi je to sudbina, odoh ja.

Ponovno mi je nešto dalo naslutiti da je ispod tog samosažaljenja ozbiljan. Vjerojatno je to bilo zato što starački domovi nemaju minibar, ali što se srži problema tiče, slagao sam se s njim: bolje smrt nego pelene.

— Kako?

— Imam plan.

Rekao sam:

— Cijelo vrijeme mi jedna stvar izmiče, onako usput. Što ti zapravo hoćeš od mene? Jer ako se radi o suosjećanju, žalim, baš mi ga je ponestalo. A ako tražiš pomoć s tim planom, mislim da ljudi već čekaju u redu za to.

— Ne tražim ja od tebe ništa, pizdeku glupi. Pokušavam ti reći nešto

važno, kada bi samo začepio tu svoju gubicu i poslušao me.

Ili si previše zaljubljen u zvuk vlastita glasa, je li?

Ovo je možda najpatetičnije priznanje u mom životu: u dubini duše, gajio sam trunku nade da doista ima reći nešto što bi bilo vrijedno čuti. Bio mi je tata. Dok sam bio klinac, prije nego što sam shvatio da je sjebani idiot, on je za mene bio najpametniji čovjek na svijetu. Znao je sve o svačemu, mogao je prebiti Hulka jednom rukom dok drugom vježba bicepse podižući klavir umjesto utega, jednim širokim osmijehom mogao mi je uljepšati dan.

A ako sam ikada trebao nekoliko dragocjenih bisera očinske mudrosti, bilo je to te večeri. Rekao sam:

— Slušam.

Tata se bolno uspravio u krevetu. Rekao je:

— Muškarac mora znati kada je vrijeme da digne ruke.

Čekao sam, ali on me samo napeto promatrao, kao da očekuje nekakav odgovor. Očigledno se na to svodilo cjelokupno prosvjetljenje koje ću od njega dobiti. Mogao bih sam sebi opaliti šamar zato što sam bio toliko glup da očekujem više od toga.

— Super — rekao sam. — Stotinu ti puta hvala. Imat ću to na umu.

Ponovno sam počeo ustajati, ali jedna od onih deformiranih šaka munjevito je poletjela i zgrabila me za zapešće, brže i mnogo snažnije negoli sam očekivao. Od dodira njegove kože digla mi se kosa na glavi.

— Sjedi i slušaj, hoćeš li? Evo što ti želim reći: u životu sam pretrpio gomilu sranja, ali nikada nisam pomišljao na to da se koknem. Nisam slabić. Ali čim mi netko navuče pelene, odoh ja, i to zato što više ne postoje bitke u kojima bi mi pobjeda mogla donijeti išta dobra. Treba znati kada se treba boriti, a kada dići ruke. Jel' ti jasno što pričam?

Rekao sam:

— Evo što bih ja želio znati. Odakle odjednom tolika dušobrižnička skrb za moj stav i o čemu? Očekivao sam da tata uzvratiti udarac, ali nije. Pustio mi je zapešće i masirao si zglobove prstiju, proučavajući šaku kao da nije njegova. Rekao je:

— Ili poslušaj, ili nemoj. Ne mogu te ja ni na što prisiliti. Ali ako postoji ijedna stvar za koju mi je žao što je nisam odavno naučio, to bi bila ta. Napravio bih puno manje štete. I sebi i ljudima oko sebe.

Ovoga puta ja sam bio taj koji je prasnuo u smijeh.

— E, past ću u nesvijest. Jesam li ja to čuo da si upravo priznao kako si za nešto odgovoran?

Mora da si ipak na samrti.

— Da se nisi jebeno usudio sprdati. Svi ste odrasli ljudi i ako si želite sjebati živote, to je vaša krivnja, ne moja.

— O čemu onda, dovraga, pričaš?

— Samo ti kažem. Postoje stvari koje su prije pedeset godina krenule po zlu i samo su nastavile iz zla u gore. Vrijeme je da to prestane. Da sam imao pameti i još davno digao od njih ruke, mnogo bi toga bilo drukčije. Bolje.

Rekao sam:

— Govoriš o onome s Tessie O'Byrne?

— Ona te se jebeno ne tiče i pazi koga zoveš Tessie. Samo kažem kako nema razloga da ti majčino srce ponovno bude slomljeno nizašto. Razumiješ?

Oči su mu bile usijano, uspaničeno plave, suviše pretrpane tajnama da bih ih uspio raspetljati. U njima je bilo neke sasvim nove mekoće - nikada u životu nisam vidio da tatu brine tko bi sve mogao stradati - koja mi je dala naslutiti da u zraku te sobe struji nešto golemo i pogibeljno.

Nakon duge šutnje, rekao sam:

— Nisam siguran.

— Onda čekaj dok ne postaneš siguran, prije nego što napraviš neku glupost. Poznajem svoje sinove, oduvijek sam ih poznavao. Dobro znam da ne dolaziš bez razloga. Samo ih drži podalje od ove kuće dok ne budeš jebeno siguran da znaš u što se petljaš.

Izvana se čulo kako mama zbog nečega šizi, a Jackie nešto umirujuće mrmlija. Rekao sam:

— Dao bih mnogo da znam što ti se točno mota po glavi.

— Ja sam čovjek na samrti. Pokušavam ispraviti neke stvari prije nego odem. Kažem ti da digni ruke. Ne trebaš nam ti da nam ovdje praviš nevolje. Vрати se onome što si do sada radio i ostavi nas na miru.

Rekao sam, prije nego što sam se uspio spriječiti:

— Tata.

Odjednom je tata počeo djelovati slomljeno. Lice mu je poprimilo boju vlažnog kartona. Rekao je:

— Zlo mi je kada te gledam. Gubi se van i reci mami da vapim za šalicom čaja... i neka ga ovoga puta napravi snažnog kako spada, a ne onu pišalinu koju mi je jutros servirala.

Nije mi padalo na pamet da se prepirem. Želio sam samo zgrabiti Holly i dati petama vjetra - mama će dobiti moždani udar zato što ćemo propustiti večeru, ali Shaya sam već i previše podboo za jedan tjedan, a i ozbiljno sam precijenio svoju granicu snošljivosti prema Obitelji. Već sam počeo razmišljati o najboljem mjestu gdje bismo mogli svratiti na putu do Liv, gdje bi Holly mogla nešto pojesti, a ja sjediti zagledan u to prelijepo maleno lišće dok mi srce ponovno ne uspori u normalan ritam. S vrata sam mu rekao:

— Vidimo se idući vikend.

— Kažem ti. Idi kući. Ne vraćaj se više.

Nije okrenuo glavu da bi pogledao za mnom. Ostavio sam ga da leži zavaljen na jastucima i zuri kroz mračan prozor, izobličnim prstima nemirno čupkajući končice iz pokrivača.

Mama je bila u kuhinji i bjesomučno ubadala golem komad poluskuhana mesa, pri tom gnjaveći Darrena, preko Carmel, zbog njegove odjeće (»...nikada neće naći posao dok god bude trčao naokolo kao jebeni pervertit, nemoj reći da te nisam upozorila, odvedi ga van i dobro ga nalupaj po dupetu pa mu kupi poštene hlače...«). Jackie, Gavin i ostatak Carmeline ekipe bili su u transu pred telkom, zureći otvorenih usta u tipa golog do pasa koji guta migoljavog stvora s puno ticala. Holly nije bilo ni traga. Baš kao ni Shayu.

21.

Rekao sam, pritom ne mareći hoće li mi glas zvučati normalno ili ne:

— Gdje je Holly?

Nitko od rulje pred televizorom nije se niti osvrnuo. Mama je viknula iz kuhinje:

— Odvukla je svog striku Shaya gore da joj pomogne s matematikom. .. ako ideš gore, Francis, reci im da će večera biti spremna za pola sata i da ih nitko neće čekati... Carmel O'Reilly, vraćaj se ovamo i slušaj što ti govorim! Neće mu dopustiti da iziđe na ispit ako se pojavi izgledajući kao Drakula...

Poletio sam uza stube kao da sam u bestežinskom stanju. Činile su mi se milijun godina dugačke. Visoko iznad glave čuo sam Holly kako o nečemu čavrlja, sva slatka i vesela, svjesna ničega. Prestao sam disati sve dok nisam stigao navrh stubišta, pred Shayev stan. Odmaknuo sam se da ramenom razvalim vrata, kada je Holly upitala:

— Je li Rosie bila lijepa?

Zaustavio sam se tako naglo da sam zamalo pljesnuo nosom o vrata kao lik u crtiću. Shay je rekao:

— Aha, bila je.

— Ljepša od moje mame?

— Nisam ti nikada vidio mamu, sjećaš se? Međutim, sudeći prema tebi, rekao bih da je Rosie bila gotovo jednako lijepa. Ne toliko, ali blizu.

Gotovo sam mogao vidjeti kako se Holly osmjehuje na te riječi. Njih dvoje zvučali su zadovoljni, opušteni jedno uz drugo, onako kako bi stric i njegova najdraža nećakinja trebali zvučati. Shay, to drsko đubre, zapravo se doimao smireno.

Holly je rekla:

— Tata bi se oženio za nju.

— Možda.

— Oženio bi se.

— Ali nije. Dođi da još jednom pokušamo ovo riješiti: ako Tara ima sto osamdeset pet zlatnih ribica, a može ih staviti po sedam u akvarij,

koliko joj akvarija treba?

— Ne zato što je Rosie umrla. Napisala je roditeljima poruku da odlazi u Englesku s mojim tatom, a onda ju je netko ubio.

— Prije jako puno vremena. Ne mijenjaj temu. Ove ribice neće same uskočiti u akvarije.

Hihot, a zatim duga tišina dok je Holly bila usredotočena na dijeljenje, uz pokoji Shayev poticajan komentar. Naslonio sam se na zid pokraj vrata, došao do daha i doveo glavu u red.

Svaki mišić u mojem tijelu žudio je za tim da upadne unutra i zgrabi malu, ali bilo je očigledno da Shay nije posve sišao s uma - barem ne još - i da Holly nije u opasnosti. Čak štoviše: pokušavala ga je navesti da priča o Rosie. Na vlastitoj sam koži naučio da Holly zna biti tvrdoglavija od ikoga na svijetu. Sve što izvuče iz Shaya poslužit će mi kao streljivo.

Holly je pobjedonosno uzviknula:

— Dvadeset sedam! A u zadnjem će biti samo tri ribice.

— Točan odgovor. Svaka čast.

— Je li netko ubio Rosie zato da se ne bi udala za mog tatu?

Trenutak tišine.

— Zar je tako rekao?

Smrdljivi mali govнар. Stegnuo sam stubišnu ogradu tako snažno da me zaboljelo.

— Nisam ga pitala — rekla je Holly, a u glasu joj se čulo da sliježe ramenima.

— Nitko ne zna zašto je Rosie Daly ubijena. A sada je prekasno da se to otkrije. Što je gotovo, gotovo je.

Holly je, bez oklijevanja, s potpunom sigurnošću devetogodišnjakinje od koje se čovjeku slama srce, rekla:

— Moj tata će to otkriti.

— Ma nemoj, stvarno? — rekao je Shay.

— Stvarno. Rekao je da hoće.

— Čuj — rekao je Shay, uspjevši potisnuti sav otrov u glasu, što mu je služilo na čast. — Tata ti je policajac. Posao mu je da tako razmišlja. Sada dođi i pogledaj ovo: ako Desmond ima tristo četrdeset dva bombona i želi ih podijeliti s osmero prijatelja, koliko će bombona svatko od njih

dobiti?

— Kada u knjizi piše »bomboni«, mi moramo napisati »komadi voća«. Zato što bomboni nisu zdravi. Meni je to glupo. Ionako su to izmišljeni bomboni.

— Imaš pravo da je glupo, ali računica je ista. Onda, koliko komada voća svakome?

Ritmično struganje olovke - za to sam vrijeme mogao čuti i najtiši zvuk iz toga stana, vjerojatno i svaki treptaj oka. Holly je rekla:

— A što je sa strikom Kevinom?

Ponovno je uslijedio trenutak šutnje prije nego što je Shay rekao:

— Što s njim?

— Je li i njega netko ubio?

— Kevin — Shayev glas bio je toliko zapetljan u nevjerojatno klupko svega i svačega da nikada u životu nisam čuo ništa slično.

— Ne. Kevina nitko nije ubio.

— Sto posto?

— Što tvoj tata kaže?

Ponovno slijeganje ramenima.

— *Rekla* sam ti. Nisam ga pitala. Ne voli razgovarati o striki Kevinu. Zato sam htjela pitati tebe.

— Kevin. Bože. — Shay se promuklo, izgubljeno nasmijao. — Ne znam, možda si stvarno već dovoljno velika da shvatiš. Ako nisi, morat ćeš to zapamtiti dok malo ne odrasteš. Kevin je bio dijete. Nikada nije odrastao. Imao je trideset sedam godina, a još je vjerovao da se svijet vrti onako kako *on* misli da se treba vrtjeti. Nije mu palo na pamet da bi se svijet mogao vrtjeti po nekim vlastitim pravilima, odgovaralo to njemu ili ne. I tako je po mrklome mraku otišao lutati ruševnom zgradom, zato što je uzimao zdravo za gotovo da će sve biti super, a umjesto toga pao je kroz prozor. Kraj priče.

Osjećao sam kako drvo ograde pucketa i svija se pod mojim stiskom. Konačan ton njegova glasa govorio mi je da će se te priče držati do kraja života. Možda je čak u nju i vjerovao, premda sam sumnjao da je tako. Možda bi, prepušten sam sebi, jednoga dana i povjerovao.

— Što znači ruševno?

— Napušteno. Ono što se raspada se na komadiće. Opasno.

Holly je malo razmislila. Rekla je:

— Svejedno, nije trebao umrijeti.

— Ne — rekao je Shay, ali sav mu se žar izgubio iz glasa. Odjednom je zvučao potpuno iscrpljeno.

— Nije trebao. Nitko nije želio da on umre.

— Ali netko je želio da Rosie umre. Je li tako?

— Pa i nije. Ponekad se stvari jednostavno dogode.

Holly prkosno reče:

— Da se moj tata s njom oženio, ne bi oženio moju mamu i ja uopće ne bih postojala. *Drago* mi je što je mrtva.

Automatsko svjetlo na hodniku ugasio se uz zvuk sličan pucnju - nisam se sjećao da sam ga uopće upalio uspinjući se - tako da sam ostao stajati u praznoj tmuni dok mi je srce bubnjalo sto na sat. Tog trenu shvatio sam da nikada nisam rekao Holly na koga je Rosiena poruka naslovljena. Vidjela je tu poruku vlastitim očima.

Otprilike sekundu poslije shvatio sam i zašto je, nakon svog onog slatkog, srceparajućeg moljakanja da se druži s bratićima, danas sa sobom ponijela zadaću iz matematike. Bio joj je potreban izgovor da ostane nasamo sa Shayem.

Holly je pomno isplanirala svaki korak. Ušetala je u ovu kuću, krenula ravno prema svom nasljedstvu skrivenih, čeličnih stupica i lukavih ubojitih naprava, položila na to ruku i uzela što joj po rođenju pripada.

Krv nije voda, začuo sam tatin glas odmah pokraj uha; a zatim i riječi izgovorene s podsmjehom ostrim kao žilet: *Znači, misliš da si bolji otac od mene*. A ja sam pravednički, do posljednje pravedničke kapljice izmuzao to što su Olivia i Jackie sjebale stvar, a zapravo nas nikako nisu mogle spasiti, što god da su i u jednom trenutku učinile. Za sve sam to ja bio kriv. Mogao sam zavijati na mjesec poput vukodlaka i zubima si rastrgati zapešća da to izbacim iz vena.

Shay je rekao:

— Nemoj tako govoriti. Nje više nema, zaboravi je. Pusti je neka počiva u miru i posveti se matematici.

Tiho struganje olovke po papiru.

— Četrdeset dva?

— Ne. Počni ispočetka. Nisi koncentrirana.

— Striko Shay — rekla je Holly.

— Hmmm?

— Znaš onaj puta? Kada sam bila tu i zazvonio ti je telefon pa si otišao u spavaću sobu?

Čuo sam kako hvata zalet prema nečemu golemom. A čuo je i Shay: u glasu su mu se osjetilo rađanje napetog opreza.

— Da?

— Slomila mi se olovka, a nisam mogla pronaći šiljilo zato što mi ga je Chloe uzela na likovnom. Čekala sam sto godina, ali bio si na telefonu.

— I što si onda učinila? — upitao je Shay, veoma blago.

— Otišla sam potražiti drugu olovku. U onoj ladici.

U dugotrajnoj tišini čulo se samo histerično brbljanje neke žene na televizoru u prizemlju, prigušeno debelim zidovima, teškim sagovima i visokim stropovima. Shay je rekao:

— I nešto si pronašla.

Holly je, gotovo nečujno, rekla:

— Žao mi je.

Skoro sam prošao ravno kroz ta vrata, ne zamarajući se time da ih otvorim. Dvije su me stvari zadržale vani. Prva je bila ta što je Holly devetogodišnjakinja. Vjerovala je u vile, a za Djeda Božićnjaka još nije bila sigurna na čemu je. Prije nekoliko mjeseci ispričala mi je da ju je, dok je bila mala, leteći konjić vodio na jahanje s prozora spavaće sobe. Ako će njezino svjedočenje morati postati upotrebljivo oružje - ako, jednoga dana, poželim da joj i netko drugi povjeruje - morat ću ga nečime potkrijepiti. Morao sam to čuti iz Shayevih usta.

Kao drugo, nije bilo potrebno, barem ne sada, provaliti unutra mašući oružjem da spasim svoju djevojčicu od gadnog zlikovca. Zurio sam u osvijetljen procijep ispod vrata i slušao, kao da sam milijun kilometara daleko ili milijun godina u budućnosti. Znao sam točno što bi Olivia mislila, što bi svako normalno ljudsko biće pomislilo, ali samo sam nepomično stajao i pustio Holly da za mene odradi najprljaviji dio posla. U životu sam napravio dosta pokvarenih stvari i nijedna me od njih noću nije držala budnim, ali ovo je bilo nešto posebno. Ako postoji pakao, taj trenutak u mračnom hodniku bit će ono zbog čega ću u njemu završiti.

Shay je rekao, kao da teško diše:

— Jesi li to ikome rekla?

— Ne. Nisam čak niti znala što je, shvatila sam to tek prije nekoliko dana.

— Holly. Ljubavi. Slušaj me. Znaš li čuvati tajnu?

Holly je, s nečim što je zvučalo zastrašujuće nalik na ponos, rekla:

— Vidjela sam to strašno davno. Prije puno, puno, puno mjeseci, a nisam rekla ni riječ.

— Nisi, tako je. Dobra si ti djevojčica.

— Vidiš?

— Aha, vidim. Možeš li tako i nastaviti, molim te? Zadržati to za sebe?

Tišina.

Shay je rekao:

— Holly, kažeš li to nekome, što misliš da će se dogoditi?

— Bit ćeš u nevolji.

— Možda. Nisam ništa loše učinio... čuješ li me? Ali mnogi neće u to povjerovati. Mogao bih završiti u zatvoru. To želiš?

Glas joj je postajao sve tiši, kao da govori u pod.

— Ne.

— To sam i mislio. Čak ako tamo i ne završim, što će se dogoditi? Što misliš da će ti tata reći? Nesigurni, kratki uzdasi izgubljene djevojčice.

— Bit će ljut?

— Poludjet će od bijesa. I na tebe, i na mene, zato što mu prije nismo rekli. Nikada te više neće pustiti da dođeš, neće ti dopustiti da ikada više vidiš ikoga od nas. Ni baku, ni mene, ni Donnu. A ovoga će se puta itekako dobro pobrinuti da ga tvoja mamica i teta Jackie ne uspiju prevariti. — Ostavio joj je nekoliko sekundi da razmisli. — Što još?

— Baka. Uzrujat će se.

— Baka, tvoje tete, svi tvoji bratići i sestrične. Puknut će. Nitko neće znati što da misli. Neki od njih čak ti neće niti povjerovati. Izbit će treći svjetski rat. — Još jedna značajna stanka. — Holly, mila. Je li to ono što želiš?

— Nije...

— Naravno da nije. Želiš dolaziti ovamo svake nedjelje i provoditi lijepa poslijepodneva s nama, je li tako? Želiš da ti baka napravi tortu za rođendan, baš onakvu kakvu je napravila za Louise, i da te Darren nauči svirati gitaru jednom kad ti prsti budu dovoljno dugački. — Riječi su je zapljusnule, meke i zavodljive, uvijajući se oko nje i uvlačeći je sve bliže. — Želiš da svi budemo ovdje zajedno. Da idemo u šetnju. Kuhamo ručak. Smijemo se. Nije li tako?

— Aha. Kao prava obitelj.

— Tako je. A prave Obitelji čuvaju jedni druge. Za to obitelj i služi.

Holly je, kao pravi mali Mackey, učinila ono za što je rođena. Bio je to još samo titraj, ali kada je progovorila, negdje u dubini njezina glasa nazirala se novopečena sigurnost:

— Neću nikome reći.

— Čak ni tati?

— Aha. Čak ni njemu.

— Prava si cura — rekao je Shay, i to toliko nježno i umirujuće da mi se crnilo pred očima pretvorilo u ražareno crvenilo. — Prava cura. Ti si mi najdraža nećakinja, znaš?

— Aha.

— To će biti naša velika tajna. Hoćeš li mi obećati?

Razmišljao sam o raznim načinima ubojstva za kojima ne ostaje trag. Zatim sam, prije nego što je Holly stigla izgovoriti obećanje, duboko udahnuo i otvorio vrata. Baš su bili lijep prizor. Shayev stan bio je čist i ogoljen, uredan gotovo poput vojarne: pohabane podnice, izbljedjele, maslinastozelene zavjese, raspareni komadi bezličnog pokućstva i goli, bijeli zidovi. Po Jackienu pričanju znao sam da stanuje ovdje već šesnaest godina, sve otkako je luda, stara gospođa Field umrla i ostavila prazan stan, ali još je sve izgledalo kao privremeno boravište. Mogao se spakirati i otići za manje od nekoliko sati, a da za sobom ne ostavi ni traga.

On i Holly sjedili su za malim, drvenim stolom. S njezinim školskim knjigama rasprostrtim pred sobom, izgledali su kao prizor sa stare slike: otac i kći u potkrovlju, u kojem god stoljeću želite, udubljeni u neku čudesnu pripovijest. Pod snopom svjetlosti visoke lampe sjajili su kao dragulji usred te bezlične prostorije, Hollyna zlatna kosa i vunena vesta crvena poput rubina, duboko zelenilo Shayeva džempera i modrocni sjaj

njegove kose. Stavio je klupicu pod stol da Hollyne noge ne bi visjele sa stolice. Činilo se da je to najnovija stvar u sobi.

Taj ljupki prizor nije potrajao duže od sekunde. Skočili su kao dvoje nevaljalih tinejdžera uhvaćenih kako dijele džoint. Sličili su jedno drugome kao jaje jajetu, oboje svedeni na paničan bljesak istovjetnih plavih očiju. Holly je rekla:

— Radimo matematiku! Striko Shay mi pomaže.

Bila je žarko crvena i posve prozirna, na što sam odahnuo: već sam počeo vjerovati da se pretvorila u nekakvu ledenu super špijunku. Rekao sam:

— Aha, spomenula si mi to. Kako ide?

— OK. — Dobacila je brz pogled Shayu, ali on me napeto promatrao posve bezizražajna lica.

— To je sjajno. — Odšetao sam iza njihovih leđa i nonšalantno im bacio pogled preko ramena.

— Čini se da je sve točno. Jesi li zahvalila stricu?

— Jesam. Sto puta.

Podigao sam obrvu prema Shayu, koji je rekao:

— Aha, Istina je.

— Ah, nije li to lijepo čuti. Osobno sam strastveni zagovaratelj lijepih manira.

Holly je gotovo skočila sa stolice od nelagode.

— Tatice...

Rekao sam:

— Holly, medena, idi dolje i završi zadaću kod bake. Ako je bude zanimalo gdje smo striko Shay i ja, reci joj da razgovaramo i da ćemo uskoro doći. OK?

— OK. — Počela je polako vraćati svoje stvari u školsku torbu.

— Neću joj ništa drugo reći. Dobro?

To je moglo biti upućeno bilo kome od nas dvojice. Rekao sam:

— Dobro. Znam da nećeš, ljubavi. Ti i ja porazgovarat ćemo malo poslije. A sad bježi. Crta.

Holly je završila s pakiranjem i još jednom pogledala jednog pa drugog - to klupko podvojenih emocija na njezinu licu, dok si je u glavi

pokušavala posložiti stvari s kojima se ni odrastao čovjek ne bi mogao nositi, bilo je dovoljno da poželim svojeručno Shayu polomiti noge. Zatim je otišla. Prolazeći pokraj mene, na trenutak je pritisnula rame o moj bok. Želio sam je ugušiti medvjedom zagrljajem, ali umjesto toga samo sam joj prešao rukom po mekoj kosi i lagano joj stisnuo potiljak. Slušali smo kako trči niza stube, lagana poput vile na debelom tepihu, i glasove koji su se podigli u znak dobrodošlice kada je ušla kod bake.

Zatvorio sam za njom vrata i rekao:

— A ja sam se pitao kako to da je toliko napredovala u dijeljenju višeznamenkastih brojeva. Nije li to smiješno?

Shay je rekao:

— Mala nije glupa. Samo joj je trebalo pomoći.

— Oh, znam ja to. Ali ti si bio taj koji se prihvatio te zadaće. Smatram da je važno reći koliko to cijenim. — Povukao sam Hollynu stolicu izvan blještavog snopa svjetlosti i izvan njegova dosega pa sjeo. — Zgodan stančić.

— Hvala.

— Koliko se sjećam, gospođa Field oblijepila je zidove slikama Padrea Pia i sve je smrdjelo po bombonima od klinčića. Budimo realni, sve je bolje od toga.

Shay se polako zavalio na stolicu pokretom koji je sličio opuštenom protezanju, ali mišići u ramenima bili su mu zgrčeni kao u velike mačke spremne na skok.

— Gdje mi je bonton? Popit ćemo nešto. Viski, može?

— Zašto ne. Da nam otvori apetit prije večere.

Nagnuo se na stolici da dosegne ormarić i iz njega izvadio bocu s dvije čaše.

— Leda?

— Može. Neka sve bude kako treba.

Pri pomisli da me ostavi nasamo oči su mu sumnjičavo bljesnule, ali nije imao izbora. Odnio je čaše u kuhinju: čulo se otvaranje hladnjaka, vađenje kockica leda. Viski je bio prava stvar, Tyrconnellov *single malt*.

— Imaš ukusa — rekao sam.

— Zar te to čudi? — Shay se vratio vrteći kockice leda u čašama da bi ih rashladio. — Samo nemoj tražiti da ti ga s nečim pomiješam.

— Ne vrijeđaj me.

— Dobro. Svatko tko bi ovo razrijedio ne zaslužuje ni gutljaj. — Natočio je po tri prsta svakome i gurnuo mi čašu preko stola.

— *Slainte* — rekao je podižući drugu.

— U naše ime — odvratio sam. Čaše su kucnule jedna o drugu. Viski je, kliznuvši mi grlom, pekao kao zlato, ječam i med. Sav onaj bijes posve je ishlapio iz mene. Bio sam hladan, pribran i spreman kao i na svakom drugom zadatku. Na cijelome svijetu više nikoga nije bilo osim nas dvojice koji smo se gledali preko klimavog stola, dok je neugodno blještavilo lampe na Shayevo lice bacalo sjene nalik na ratničke boje i gomilalo mu ih u zakutcima. Sve se činilo posve poznato, gotovo umirujuće, kao da smo se cijeloga života uvježbavali za ovaj trenutak.

— Onda — rekao je Shay. — Kakav je osjećaj vratiti se kući?

— Ma, fantastičan. Ne bih to propustio nizašto na svijetu.

— Reci mi: jesi li bio ozbiljan kada si rekao da ćeš nas nastaviti posjećivati? Ili si samo želio usrećiti Carmel?

Nacerio sam mu se.

— Zar ja? Ne, ozbiljno sam mislio, stvarno. Jesi li oduševljen i uzbuđen?

Ugao Shayevih usana izvio se prema gore.

— Carmel i Jackie misle da je to zato što ti nedostaje obitelj. Gadno će se iznenaditi, prije ili poslije.

— Sad si me povrijedio. Želiš reći da mi nije stalo do Obitelji? Do tebe možda i nije. Ali do ostalih jest.

Shay se nasmijao u svoju čašu.

— Baš. Nemaš nikakvih skrivenih namjera.

— Imam novost za tebe: svi neprestano imaju skrivene namjere. Ipak, nemoj razbijati time tu svoju lijepu glavicu. Sa skrivenim namjerama ili bez njih, dolazit ću dovoljno često da Carmel i Jackie budu zadovoljne.

— Super. Podsjeti me da ti pokažem kako da smjestiš tatu na zahod i digneš ga s njega.

Rekao sam:

— Budući da tebe neće tako često biti u blizini iduće godine. Mislim, s obzirom na trgovinu biciklima i sve to.

Nešto je zaiskrilo duboko u Shayevim očima.

— Da. Tako je.

Podigao sam čašu prema njemu.

— Svaka ti čast. Mislim da jedva čekaš.

— Zaslužio sam to.

— Naravno da jesi. Ali evo u čemu je stvar: dolazit ću tu i tamo, ali neću doseliti. —

Podsmješljivo sam se ogledao po stanu. — Neki od nas imaju živote, kužiš?

Ponovno ona iskra, ali glas mu je ostao miran.

— Pa nisam ni tražio da se ikamo useliš.

Slegnuo sam ramenima.

— Čuj, netko mora biti u blizini. Možda nisi znao, ali tata... Baš mu se i ne ide u starački dom.

— Ali isto tako nisam tražio ni tvoje mišljenje ni o čemu.

— Naravno da nisi. Samo savjet mudrima: rekao mi je da ima krizni plan. Na tvome bih mu mjestu svakoga dana prebrojavao tablete.

Iskra se uhvatila i planula.

— Čekaj malo. Zar mi ti želiš reći koje su moje dužnosti prema tati? Ti?

— Kriste, ne. Samo ti prenosim informaciju. Ne bih želio da moraš živjeti s grizodušjem ako nešto pođe po zlu.

— *Kakvim* jebenim grizodušjem? Broji si njegove tablete sam, ako ti je do toga. Brinuo sam o svima vama, cijeloga života. Više *nije na meni* red.

Rekao sam:

— Znaš što? Prije ili poslije, morat ćeš odbaciti tu ideju kako si cijeli život potrošio na to da budeš vitez na bijelome konju. Nemoj me pogrešno shvatiti, zabavno je to gledati, ali postoji tanka granica između varanja i samozavaravanja, a ti je stalno prelaziš.

Shay je odmahnuo glavom.

— Nemaš ti pojma — rekao je. — Nemaš ti nimalo jebenog pojma.

Rekao sam:

— Ne? Kevin i ja baš smo nekidan malo razgovarali o tome kako si *brinuo* o nama. Znaš čega smo se prvo sjetili... Kevin, ne ja?

Onoga kada si nas zaključao u podrum broja šesnaest. Kevu je bilo koliko... dvije, možda tri? Trideset godina poslije još nije želio prići toj kući. Te se noći osjećao baš dobro zbrinut, nema što. Shay se bacio unazad opasno nakosivši stolicu i prasnuo u smijeh.

— Ta noć — rekao je. — Isuse moj, da. Želiš li znati što se te noći dogodilo?

— Kevin se upisao u gaće. Gotovo je pao u katatonični šok. Ja sam si razderao ruke do kostiju pokušavajući skinuti daske s prozora da se izvučemo van. To se dogodilo.

Shay je rekao:

— Toga dana je tata dobio otkaz.

Dok smo bili klinci, tata je redovito dobivao otkaze sve dok ga na koncu ljudi jednostavno više nisu htjeli ni zaposliti. Ti dani nikome nisu bili dragi, pogotovo zato što bi obično u kompletu s rješenjem o otkazu dobio i tjednu plaću. Shay je rekao:

— Već je kasno, a on ne dolazi kući. Stoga nas mama sve spremi u krevet... bilo je to dok smo nas četvero još spavali na madracu u gostinjskoj sobi, prije nego što se Jackie rodila pa su cure dobile svoju sobu... ide joj para na uši i pjena na usta: ovog puta će mu zaključati vrata, neka spava u jarku gdje mu je i mjesto, nada se da će ga netko prebiti, da će ga zgaziti auto i da će završiti u zatvoru, sve u isti čas. Kevin cendra da hoće taticu, za koji kurac pojma nemam, a ona mu kaže da se, ako ne umukne i ne zaspi, tatica nikada neće vratiti. Pitam što ćemo ako se ne vrati, a ona kaže: »Ti ćeš biti muško u kući; morat ćeš brinuti o svima nama. Ionako bi taj posao obavljao bolje od onog kretena.« Ako je Kevinu bilo dvije, koliko sam ja mogao imati? Osam, tu negdje.

Rekao sam:

— Kako li sam samo pogodio da ćeš na koncu u ovoj priči ti ispasti mučenik?

— I tako, mama ode: slatko sanjajte, klinci. Ne znam u koje doba noći, tata se vrati kući i razvali vrata. Ja i Carmel brže bolje potrčimo u dnevnu sobu, a on tamo o zid baca porculan koji su dobili kao vjenčani dar, komad po komad. Mami je cijelo lice krvavo, vrišti na njega da prestane, nazivajući ga svim pogrđnim imenima pod kapom nebeskom. Carmel dotrči i uhvati se za njega, a on je šamarčinom odbaci na drugi kraj sobe. Počne urlati da smo mu mi djeca uništili život, da nas je trebao udaviti ko

mačiće, prerezati nam grkljane, ponovno postati slobodan čovjek. I vjeruj mi: svaku riječ koju je izgovorio, ozbiljno je i mislio.

Shay si je natočio još nekoliko centimetara viskija i mahnuo bocom prema meni. Odmahnuo sam glavom.

— Kako hoćeš. Tata kreće prema spavaćoj sobi da nas sve skupa pokolje na licu mjesta. Mama skače na njega da ga zadrži i virišti na mene neka bježim s malenima van. Ja sam muško u kući, ne? I tako, izvučem ja tvoju guzicu iz kreveta i kažem ti da moramo ići. Ti kenjaš i žališ se: »E, neću, nisi ti meni gazda...« Znam da mama ne može dugo držati tatu, pa ti opalim jednu za uho, podignem Kevina pod ruku i izvučem te van za ovratnik majice. Kamo sam vas trebao odvesti? U najbližu policijsku postaju?

— Imali smo susjede. Čak štoviše, bilo ih je pun kurac.

Lice mu ražari čisto gnušanje.

— Baš. Iznesi prljavo rublje pred cijelo Susjedstvo, daj im dovoljno sočnog skandala da imaju o čemu pričati do kraja života. Zar bi ti tako postupio? — Zabacio je glavu i nagnuo čašu, a zatim zatresao glavom da smiri grlo. — Ti najvjerojatnije i bi. Ja, ja bih propao u zemlju od stida. Čak i kada mi je bilo osam, imao sam toliko ponosa.

— Kada je meni bilo osam, imao sam i ja. Sada kada sam odrastao čovjek, sve mi je teže uvidjeti po čemu je zatvaranje mlađe braće u smrtonosnu stupicu nešto čime se treba ponositi.

— Bila je to najbolja prokleta stvar koju sam za vas mogao učiniti. Misliš da ste ti i Kevin imali lošu noć? Sve što ste trebali učiniti bilo je ostati gdje jeste dok se tata ne onesvijesti i došao bih po vas. Dao bih sve na svijetu da sam mogao ostati u tom lijepom, sigurnom podrumu s vama, ali ne: morao sam se vratiti u kuću.

Rekao sam:

— Dobro, pošalji mi račune da ti platim psihijatrijsko liječenje. To želiš?

— Ne tražim od tebe nikakvo jebeno sažaljenje. Samo ti ovo kažem: ne očekuj od mene da ronim suze od grižnje savjesti zbog toga što si jednom davno morao provesti nekoliko minuta u mraku. Rekao sam:

— Samo mi nemoj reći da ti ova pričica služi kao izgovor za ubojstvo dvoje ljudi.

Nastupila je duga tišina. Zatim je Shay rekao:

— Koliko si dugo prisluškiavao pred vratima?

Rekao sam:

— Nije mi bilo potrebno da čujem nijednu jedinu riječ.

Nakon nekoliko trenutaka je rekao:

— Holly ti je nešto ispričala.

Nisam odgovorio.

— I ti joj vjeruješ.

— Čuj, kćer mi je. Možda sam blesav.

Odmahnuo je glavom.

— Nikada to nisam rekao. Samo kažem da je još dijete.

— To ne znači da je glupa. Ili lažljiva.

— Ne. Ali znači da ima dobru, staru, bujnu maštu.

Ljudi su me vrijeđali po svim osnovama, od moje muškosti do majčinih genitalija, a da nikada nisam ni okom trepnuo, ali ideja da bih odbacio Hollynu riječ zato što Shay tako kaže, podigla mi je tlak. Prije nego što je to stigao primijetiti, rekao sam:

— Da prvo raščistimo jednu stvar: Holly mi nije trebala ništa reći. Znam točno što si učinio Rosie i Kevinu. Znam to mnogo duže nego što misliš.

Nakon nekoliko trenutaka Shay se ponovno nagnuo na stolici, posegnuo u ormarić pa izvadio kutiju cigareta i pepeljaru: nije dopuštao da ga Holly vidi kako puši. Polako je ogulio celofan s kutije, lupnuo nekoliko puta vrhom cigarete o stol i zapalio. Razmišljao je, preslagivao misli, a zatim se odmaknuo i dugo promatrao novonastale uzorke.

Na koncu je rekao:

— Tu su tri različite stvari. Ono što znaš. Ono što misliš da znaš. I ono što možeš iskoristiti.

— Nemoj me jebat, pa ti si pravi Sherlock Holmes. I?

Vidio sam da je donio odluku, vidio sam da mu se mišići u ramenima premještaju i koče. Rekao je:

— Prvo da jedno raščistimo: nisam ušao u tu kuću s namjerom da tvojoj curi učinim išta nažao. To mi nije bilo ni na kraj pameti, sve dok se nije dogodilo. Znam koliko ti je stalo da u cijeloj toj priči ja budem

nekakav zli negativac i znam da se to savršeno uklapa u sve što si oduvijek vjerovao. Ali stvari nisu pošle tim putem. Ništa ni izbliza nije bilo tako jednostavno.

— Onda me prosvijetli. S kojom si, dovraga, namjerom ušao?

Shay se nalaktio o stol i stresao pepeo cigarete, promatrajući narančasti žar koji je bljesnuo pa zgasnuo.

— Od prvoga tjedna otkako sam se zaposlio u trgovini biciklima

— rekao je — od plaće sam štedio svaki novčić koji sam uspio odvojiti. Ušteđevinu sam čuvao u omotnici iza onog postera Farre, sjećaš se? Tako da mi je ti i Kevin ne biste popalili, ili tata.

Rekao sam:

— Ja sam svoju držao u ruksaku. Zalijepljenu ispod podstave.

— Da. Nije ostajalo mnogo nakon onoga što bi otišlo na mamu i na nekoliko krigli, ali jedino sam tako mogao sačuvati razum u toj rupi: svaki puta dok bih prebrojavao lov, govorio sam si da ćeš do trenutka kada skupim polog za garsonijeru već biti dovoljno star da se brines za najmlađe. Carmel bi ti pomogla... ona je čvrsta žena, oduvijek je bila. Vas dvoje super biste se snašli dok Kevin i Jackie ne odrastu dovoljno da se mogu brinuti za sebe. Samo sam želio vlastiti stančić, mjesto kamo bih mogao pozvati prijatelje. Dovedi djevojku. Dobro se naspavati noću a da ne moram jednim uhom oslušivati tatu. Imati malo mira i tišine.

Pradavna, pohabana čežnja u njegovu glasu zamalo bi me navela da se sažalim nad njim, da ga nisam tako dobro poznavao.

— Skoro sam uspio — rekao je. — Bio sam tako blizu. Prvo što sam namjeravao učiniti u novoj godini bilo je potražiti stan... A onda se Carmel zaručila. Znao sam da se želi što prije vjenčati, čim uspiju dobiti lov od kreditne zadruge. Nisam joj mogao zamjeriti: zaslužila je priliku da se izvuče, isto kao i ja. Sam Bog zna da smo je zaslužili. Preostao si jedino ti.

Uputio mi je umoran, pakostan pogled preko ruba čaše. U njemu nije bilo ni trunke bratske ljubavi, jedva da je bilo i prepoznavanja. Gledao me kao da sam neki golemi, teški predmet koji se neprestano pojavljuje posred ceste i udara ga po cjevanicama u najgorim mogućim trenucima.

— Samo — rekao je — ti nisi gledao stvari tim očima, zar ne? Nisam se uspio niti okrenuti, a saznao sam da i ti planiraš dići sidro. .. i to u London, ni više ni manje. Ja bih bio zadovoljan i sa Ranelaghom. Tko jebe

familiju, ha? Jebeš svoj red za preuzimanje odgovornosti i jebeš moju šansu da se izvučem. Sve što je našem Francisu važno jest kako da se curi zavuče među noge.

Rekao sam:

— Bilo mi je važno to što ćemo Rosie i ja biti sretni. Postojala je pristojna šansa da postanemo dvoje najsretnijih ljudi na kugli zemaljskoj. Ali jednostavno nas nisi mogao ostaviti na miru.

Shay se nasmijao tako da mu je dim šiknuo kroz nos.

— Vjerovao ti ili ne — rekao je — zamalo jesam. Planirao sam te prebiti na mrtvo ime prije nego što odeš, poslati te na trajekt prekrivenog masnicama i nadati se da će te na drugoj strani Englezi maltretirati zato što izgledaš sumnjivo. Ali pustio bih te da odeš. Kevin bi za tri godine navršio osamnaest, mogao bi se brinuti za mamu i Jackie. Zaključio sam da ću toliko još moći izdržati. Ali tada...

Oči su mu poletjele prema prozoru, tamnim krovovima i neukusnom blještavilu kod Hearneovih.

— Tata je bio kriv — rekao je. — Te iste večeri kada sam doznao za tebe i Rosie: to je bila večer kada je poludio na ulici, pred kućom Dalyja, kada je netko pozvao policiju i što sve ne... Mogao sam odguliti tri godine istog, starog sranja. Ali postajao je sve gori. Nisi bio tamo, nisi to vidio. Već mi je bilo svega dosta. Te večeri mi je prekipjelo.

Vraćao sam se s fušeraja za Wiggyja, šećući kao po oblacima. Blještavo osvijetljeni prozori i žamor posvuda po Susjedstvu, Camel koja mete razbijeni porculan, Shay koji skriva oštre predmete. Cijelo sam vrijeme znao da je ta večer bila presudna. Dvadeset dvije godine vjerovao sam da je to bilo ono što je gurnulo Rosie preko ruba. Nije mi palo na pamet da je bilo i drugih koji su tom rubu bih mnogo bliže nego ona.

Rekao sam:

— Pa si odlučio zaprijetiti Rosie da me ostavi.

— Nisam je želio zastrašiti. Htio sam joj reći da se gubi. Tako je, jesam. Na to sam imao potpuno pravo.

— Umjesto da si razgovarao sa mnom. Kakav to muškarac pokušava riješiti svoje probleme iskaljujući se na djevojci?

Shay je odmahnuo glavom.

— Obratio bih se tebi, da sam mislio kako će od toga biti neke vajde...

misliš da sam *želio* brbljati o našim obiteljskim problemima s nekakvom trebam, samo zato što te držala za jaja? Ali znao sam ja tebe. Nikada se ne bi sjetio Londona sam od sebe. Još si bio dijete, veliko, tupavo dijete.

Nisi imao mozga ni muda da se sam odlučiš na nešto tako veliko. Znao sam da je London morao biti Rosiena zamisao. Znao sam da te mogu moljakati da ostaneš dok ne budem plav u licu, a ti bi svejedno otišao kamo god ti ona kaže. A znao sam i da bez nje ne bi dospio dalje od Grafton Streeta. Zato sam je potražio.

— I pronašao si je.

— Nije bilo teško. Znao sam koje noći namjeravate otići i znao sam da mora prvo otići do broja šesnaest. Ostao sam budan, gledao te kako odlaziš, a zatim izišao kroz stražnja vrata i preko zidova.

Povukao je dim. Oči su mu bile stisnute i napregnute u oblaku dima dok se prisjećao.

— Zabrinuo bih se da sam možda zakasnio, ali mogao sam te vidjeti s najvišeg prozora. Čekao si ispod ulične svjetiljke, s ruksakom i ostalim, bježeći od kuće. Slatko.

Nagon da mu saspem zube u grlo ponovno je počeo bujati negdje duboko u unutrašnjosti moje glave. To je bila naša noć, moja i Rosiena: naš tajni, svjetlucavi mjehurić od sapunice koji smo mjesecima zajedno gradili da bismo u njemu otplovili. Shay je svojim blatnjavim prstima ukaljao svaki njegov centimetar. Osjećao sam se kao da nas je gledao dok se ljubimo.

Rekao je:

— Došla je istim putem kao ja, kroz vrtove. Sakrio sam se u kut i pratio je do najviše sobe, misleći da ću je prestrašiti, ali jedva da se i trgnula. U svakom slučaju, cura je imala muda. To se mora priznati.

— Je. Imala je — rekao sam.

— Nisam joj prijetio. Samo sam joj rekao. To da imaš odgovornost prema Obitelji, znao ti to ili ne. Da ćete za nekoliko godina, jednom kad Kevin dovoljno odraste da preuzme brigu, moći otići kamo god poželite: u London, u Australiju, nije me bilo briga.

Ali do tada, tvoje je mjesto ovdje. Idi kući, rekao sam joj. Ako ti se ne sviđa što moraš čekati nekoliko godina, nađi si drugoga momka. Ako želiš u Englesku, široko ti polje. Samo ostavi našeg Francisa na miru.

Rekao sam:

— Sumnjam da je Rosie dobro prihvatila činjenicu da joj pokušavaš zapovijedati.

Shay se nasmijao grubo šmrknuvši a zatim ugasio cigaretu.

— Ma, nemoj srat. Sviđaju ti se jezičave, je li? Prvo mi se smijala, rekla neka sam odem kući i dobro se naspavam, jer me cure više neće voljeti budem li izgledao iscrpljeno. Ali kada je shvatila da sam ozbiljan, dobila je PMS. Nije podizala glas, hvala Bogu, ali popizdila je.

Nije podizala glas barem djelomično zato što je znala da sam udaljen tek nekoliko metara, da čekam, osluškujem, odmah s druge strane zida. Da je samo vrisnula, stigao bih na vrijeme. Ali to je bila Rosie: nikada joj ne bi palo na pamet da zazove upomoć. Bila je u stanju sama srediti tog kretena.

— Još je vidim kako stoji preda mnom i drži mi bukvicu: gledaj svoja posla i prestani me živcirati, nije naš problem što ti nisi u stanju voditi normalan život, brat ti vrijedi deseterostruko više od tebe, kretenu glupi, bla, bla, bla... Učinio sam ti uslugu spasivši te od takvih bukvice koje bi slušao cijeloga života.

Rekao sam:

— Sjeti me da ti pošaljem zahvalnicu poštom. Reci mi nešto: što te, na koncu konca, izazvalo?

Shay nije upitao: »Izazvalo na što?« Već smo odavno nadišli takve igrice. U glasu su mu još plutale zarobljene naplavine tog davnog, bespomoćnog bijesa kada je rekao:

— Pokušavao sam razgovarati s njom. Bio sam toliko očajan: pokušavao sam joj reći kakav je tata. Kako mi se vraćati kući u sve to, svakoga dana. Što nam sve radi. Samo sam želio da me na trenutak sasluša. Znaš? Samo da me jebeno *sasluša*.

— A nije htjela. Isuse dragi, kakva bezobraznica.

— Pokušala je otići usred razgovora. Stajao sam na vratima, rekla mi je da joj se sklonim s puta, zgrabio sam je. Samo da je prisilim da ostane, znaš. Od tog trenutka je sve... — Odmahnuo je glavom dok mu je pogled bježao po stropu. — Nikada nisam tukao djevojke, nikada nisam to želio. Ali nikako da jebeno umukne, nikako da jebeno *prestane*... Bila je divlja mačka, stvarno, vraćala je milo za drago. Poslije sam bio pun ogrebotina i

masnica. Kučka me skoro uspjela opaliti nogom u jaja.

Oni ritmični udarci i stenjanje koji su me natjerali da se nacerim u nebo misleći na Rosie.

— Želio sam samo da stane i saslušaj me. Zgrabio sam je, gurnuo prema zidu. U jednom trenutku šutirala me nogom, pokušavala mi iskopati oči noktima...

Tišina. Shay je sjenama koje su se skupljale u kutovima sobe rekao:

— Nisam želio da to tako završi.

— Jednostavno se dogodilo.

— Da. Jednostavno se dogodilo. Kada sam shvatio...

Opet brzo, istrzano odmahivanje glavom, zatim opet šutnja. Rekao je:

— Dobro. Jednom kada sam se pribrao. Nisam je smio tamo ostaviti.

Zatim je na red došao podrum. Shay je bio snažan, ali Rosie je morala biti teška. U glavi su mi se istoga trena javili zvukovi povlačenja tijela niza stube, struganje mesa i kostiju po betonu. Baterijska svjetiljka, šipka i betonska ploča. Shayev divlji dah, štakori koji se radoznalo bude po kutovima, odbлесак njihovih očiju. Oblik njezinih prstiju, blago zgrčenih na vlažnoj prljavštini poda.

Rekao sam:

— Poruka. Jesi li joj prekopao džepove?

Njegove ruke koje prelaze njezinim obamrlim tijelom: rastrgao bih mu grkljan vlastitim zubima. Možda je bio svjestan toga. Usnica mu se zgađeno podigla.

— Za koga me, jebote, smatraš? Ni taknuo je nisam, samo sam je pomaknuo. Poruka je bila na podu u najvišoj sobi, gdje ju je i ostavila... upravo je to radila kada sam je zatekao. Pročitao sam je. Zaključio sam da druga polovica može ostati na mjestu, ako se itko bude pitao kamo je otišla. Osjećao sam kao da je... — Nečujni dah, gotovo smijeh. — Kao da je to sudbina. Bog. Znamen.

— Zašto si zadržao prvu polovicu?

Slegnuo je ramenima.

— A što drugo da s njom učinim? Stavio sam je u džep da je se poslije riješim. Zatim sam, poslije, zaključio da se nikada ne zna. Nikada ne znaš kada će nešto zatrebati.

— I jest. Isuse moj, kako li je samo zatrebalo. Je li ti se i to činilo kao

znamen?

Nije se obazirao na mene.

— Ti si još bio na ulazu u ulicu. Zaključio sam da ćeš je čekati još sat ili dva prije nego što odustaneš. Stoga sam otišao kući.

Ono dugotrajno šuškanje koje se, dok sam čekao, čulo iz stražnjih vrtova, kada me već počeo hvatati strah.

Bilo je pitanja za koja bih se odrekao svih blaga svijeta, samo da mu ih postavim. Koje su joj bile posljednje riječi, je li bila svjesna što se događaje li bila uplašena, je li je boljelo, je li me na kraju pokušala dozvati. Čak i da je postojala neka zerica šanse da bi mi odgovorio, nisam se mogao prisiliti.

Umjesto toga sam rekao:

— Mora da si bio bijesan kao pas kada se nisam vratio kući. Na kraju sam ipak dospio dalje od Grafton Streeta. Ne baš do Londona, ali dovoljno daleko. Iznenadjenje: podcijenio si me.

Shay je iskrivio usta.

— Prije će biti da sam te precijenio. Nadao sam se da ćeš, jednom kada prestaneš razmišljati pimpekom, shvatiti da te obitelj treba.

— Naginjao se preko stola, isturene brade, dok mu je glas postajao sve napetiji. — A bio si nam dužan. Ja, mama i Carmel, sve troje, cijeli smo te život hranili, odijevali i štitali. Stajali smo između tebe i tate. Carmel i ja odrekli smo se školovanja da bi ga ti imao. Polagali smo na tebe jebena *prava*. Ona, Rosie Daly, nije se imala prava miješati u to.

Rekao sam:

— A tebi je to dalo pravo da je ubiješ.

Shay se ugrizao za usnu i ponovno posegnuo za cigaretama. Rekao je ravnodušnim glasom:

— Zovi to kako hoćeš. Ja znam što se dogodilo.

— Svaka čast. A ono što je zadesilo Kevina? Kako bi to nazvao? Je li to bilo ubojstvo?

Shayevo se lice zatvorilo kao s treskom čeličnih vrata. Rekao je:

— Ništa nisam učinio Kevinu. Nikada. Ne bih naudio rođenu bratu.

Grohotom sam se nasmijao.

— Baš. Kako je onda izletio kroz prozor?

— Pao je. Bilo je mračno, bio je pijan, to mjesto je opasno.

— Tu si jebeno u pravu, opasno je. A Kevin je to dobro znao. Što je onda tamo radio?

Slijeganje ramenima, bezizražajan, plav pogled, škljocaj upaljača.

— Otkuda da ja znam? Čuo sam da mnogi misle kako je imao nečistu savjest. A još ih više misli da se tamo našao s tobom. Ja, međutim, mislim da je možda pronašao nešto što ga je mučilo, pa je pokušavao dokučiti o čemu je riječ.

Bio je suviše pametan da spomene kako je u njegovu džepu pronađena poruka, ali dovoljno pametan da ipak ukaže na to. Zelja da mu saspem zube u grlo malo pomalo je rasla. Rekao sam:

— To je priča koje se misliš držati.

— Pao je. To se dogodilo. — Te su mu riječi bile konačne kao da je zalupio vratima.

Rekao sam:

— Dopusti meni da ti ispričam svoju priču. — Uzeo sam jednu od Shayevih cigareta, natočio si gutljaj viskija i zavalio se natrag u sjenu. — Nekoć davno, živjela su tri brata, baš kao u bajci. Jedne noći, najmlađi brat se probudio i vidio da nešto nije kako valja: imao je cijelu sobu za sebe. Oba su mu brata nekamo otišla. Nije u tome bilo ništa posebno, barem ne u ono vrijeme, ali bilo je dovoljno neobično da se toga sjeti sutradan ujutro, kada se samo jedan od braće vratio kući. Drugi je nestao zauvijek... ili barem na dvadeset dvije godine.

Shayevo lice ostalo je nepromijenjeno. Nije pomaknuo ni mišić. Nastavio sam:

— Kada se izgubljeni brat napokon vratio kući, krenuo je u potragu za mrtvom djevojkom i pronašao je. U tom je trenutku najmlađi brat malo promislio i shvatio da pamti noć u kojoj je stradala. Bila je to ona noć kada su mu oba brata otišla iz kuće. Jedan od njih otišao je njoj iz ljubavi. Drugi ju je otišao ubiti.

— Već sam ti rekao. Nisam išao s namjerom da joj naudim. A misliš da je Kev bio dovoljno pametan da sve to poveže? Nemoj me nasmijavati — rekao je Shay.

Gorčina od koje mu je napukao glas govorila mi je da nisam jedini koji stišće zube pokušavajući ostati pribran, što je bilo dobro znati. Rekao sam:

— Za to nije trebalo biti genije. A jadnoj budali posve se pomutio um dok je oko toga razbijao glavu. Nije želio povjerovati u to, ne? Jednostavno nije mogao podnijeti pomisao da mu je rođeni brat ubojica. Rekao bih da je svoj zadnji dan na ovome svijetu proveo izluđujući sam sebe, pokušavajući pronaći neko drugo objašnjenje.

Nazvao me stotinu puta nadajući se da ću ga ja pronaći umjesto njega ili barem preuzeti cijelo to sranje u svoje ruke.

— Zar je o tome riječ? Osjećaš se krivim zato što nisi odgovarao na pozive svog malog braca pa tražiš način da svališ krivnju na mene?

— Ja sam saslušao tvoju priču. Dopusti mi sada da završim svoju. Do nedjelje navečer, Kev je već sišao s uma. Usto, kao što si rekao, nikada nije bio najpametniji đak u razredu. Nije uspio smisliti ništa drugo nego da pođe najizravnijim putem, Bog mu pomogao, onim najpoštenijim: da porazgovara s tobom kao muškarac s muškarcem, da te sasluša. A kada si mu rekao da se s tobom nađe u broju šesnaest, prokleti je glupan ušetao ravno u stupicu. Reci mi, misliš li da je usvojen? Ili je riječ o nekakvoj čudnoj mutaciji?

Shay je rekao:

— Bio je zaštićen. Samo to. Cijeloga života.

— Ali ne i prošle nedjelje. Prošle nedjelje bio je ranjiv sa svih strana, a mislio je da je siguran kao u brlogu. Dobio je porciju onog tvog pravedničkog sranja... o čemu ono?... aha, o odgovornosti prema Obitelji i tvojoj maloj garsonijeri, istu kakvu si i meni servirao. Ali Kevinu ništa od toga nije bilo važno. Bila mu je važna samo činjenica, jasna i jednostavna: ti si ubio Rosie Daly. A to je bilo više nego što je mogao podnijeti. Što je rekao da ti se toliko digao živac? Je li planirao sve ispričati meni, jednom kad me dobije na telefon? Ili se to čak nisi niti potrudio saznati prije nego što si i njega ubio?

Shay se grčevito promeškoltio na stolici, kao divlja životinja u stupici. Rekao je:

— Nemaš ti blagog pojma, je li? Nitko od vas nikada nije imao pojma.

— Onda samo naprijed, uputi me. Pouči me. Za početak, kako si ga nagovorio da gurne glavu kroz prozor? To je bio baš zgodan, mali trik. Zanima me kako ti je uspjelo.

— Tko kaže da jest?

— Reci mi, Shay. Umirem od znatiželje. Jednom kada si čuo kako mu je prsnula lubanja, jesi li se još zadržao na katu ili si se odmah spustio u vrt da mu gurneš poruku u džep? Je li se još micao kada si stigao do njega? Je li stenjao? Je li te prepoznao? Preklinjao za pomoć? Jesi li stajao u vrtu i gledao kako umire?

Shay se pogrbio nad stolom, podignutih ramena i pognute glave, kao čovjek koji se opire snažnome vjetru. Rekao je prigušenim glasom:

— Kad si otišao, trebale su mi dvadeset dvije godine da ponovno dobijem šansu. *Dvadeset dvije jebene godine*. Možeš li zamisliti kakve su bile? Sve četvero živjeli ste vlastite živote, poženili se, dobili djecu kao normalni ljudi, sretni ko prasci u dreku. A ja ovdje, *ovdje, jebeno ovdje*... — Čeljust mu se stegnula dok je prstom udarao o stol. — I ja sam mogao imati sve to. Mogao sam...

Uspio se malo pribrati, uhvatio dah dubokim uzdasima koji su mu strugali u grlu i snažno povukao dim. Ruke su mu drhtale.

— Sada mi se ponovno pružila prilika. Još nije prekasno. Još sam dovoljno mlad. Mogu uspjeti u poslu s biciklima, kupiti gajbu, osnovati vlastitu obitelj... još mi ide sa ženama. *Nitko mi neće upropastiti tu priliku*. Nitko. Ne ovoga puta. Ne opet.

Rekao sam:

— A Kevin se spremao učiniti upravo to.

Dah mu je opet zazvučao kao životinjsko siktanje.

— Svaki jebeni puta kada dođem nadomak tome da se izvučem, tako blizu da to već mogu omirisati, netko mi od vlastite braće podreže krila. Pokušao sam mu reći. Nije razumio. Tupava, jebena budala, razmaženi klinjo naviknut da mu sve samo od sebe pada u krilo, nije imao pojma...

— Pregrizao je jezik, odmahnuo glavom i žestoko zgnječio opušak.

Rekao sam:

— Znači, jednostavno se dogodilo. Ponovno. Baš nemaš sreće u životu, je li?

— Sranja se događaju.

— Možda. Čak bih i mogao progutati tu priču da nema jedne stvari: one poruke. To ti nije tek iznenada palo na pamet kada je Kevin izletio kroz prozor: »Joj, vidi, znam što bi sada bilo jako korisno, onaj komad papira koji mi se mota po ladici već dvadeset dvije godine.« Nisi

odskakutao kući da je uzmeš, nisi riskirao da te netko vidi kako izlaziš ili ponovno ulaziš u broj šesnaest. Već si je imao kod sebe. Sve si unaprijed isplanirao.

Kada je Shay podigao oči i ulovio mi pogled, bile su usijano plave i plamtjele tolikom žestokom mržnjom da su me gotovo odbacile sa stolice.

— E, baš imaš debelu kožu, kopile prokleta, znaš? Debelu kao jebeni džon, kad se usuđuješ gledati me svisoka. Od svih ljudi na svijetu, baš ti.

Po kutovima su se sjene polako gomilale u guste, mračne grude. Shay je rekao:

— Zar si mislio da ću zaboraviti, samo da bih ti išao niz dlaku?

— Ne znam o čemu govoriš — rekao sam.

— Oh, znaš ti dobro. Nazivaš me ubojicom...

— Imam za tebe jedan mali savjet. Ako ti se ne sviđa da te zovu ubojicom, nemoj ubijati ljude.

— ... kada znam što i sam znaš: ni ti nisi drukčiji. Veliki frajer, vraća se s policijskom značkom, policijskom spikom, s pajdašima policajcima... možeš ti mazati oči kome god hoćeš, slobodno varaj i samoga sebe, hajde, ali mene *ne možeš prevariti*. Isti si kao i ja. Potpuno isti.

— Ne, nisam. Evo ti razlike: ja nikada nikoga nisam ubio. Je li ti to previše komplicirano da shvatiš?

— Zato što si takva dobričina, jel', takav svetac? Kakva *hrpu govana*, zlo mi je od tebe... Nisu to skrupule, nije to svetost. Jedini razlog zašto nikoga nisi ubio je taj što ti je pimpek jači od mozga. Da te žena nije držala za jaja, već bi bio ubojica.

Muk, tek sjene koje kipte i nadimaju se u kutovima i besmisleno brbljanje televizora u prizemlju. Na Shayevim usnama plesao je malen, grozan smiješak, nalik na grč. Prvi puta u životu, ostao sam bez ijedne jebene riječi.

Bilo mi je osamnaest, njemu devetnaest. Bio je petak uvečer, spiskao sam lovnu od socijalnog u Blackbirdu, ali to nije bilo mjesto na kojem sam želio biti. Želio sam biti na čagi s Rosie, ali bilo je to nakon što je Matt Daly najstrože zabranio da njegova kći bude u blizini sina Jimmyja Mackeya. Stoga sam se s Rosie volio tajno, to iz tjedna u tjedan sve teže skrivajući, lupajući glavom o zidove poput životinje u stupici, tražeći način da nešto, bilo što, promijenim. U noćima kada to ne bih mogao podnositi,

napio bih se koliko mi je budžet dopuštao, a zatim izazivao na tučnjavu dečke krupnije od sebe.

Sve je teklo prema planu, upravo sam krenuo na šank po šestu ili sedmu rundu i tek što nisam privukao barski stolac da se naslonim na njega dok čekam piće - šanker je na drugom kraju bio zauzet dubokoumnom prepirkom o utrkama - kada mi je nečija ruka izmaknula stolicu izvan dohvata.

Ajde, rekao je Shay prebacivši nogu preko stolca. Idi kući.

Odjebi. Sinoć sam išao.

Pa što? Idi opet. I ja sam prošloga vikenda dvaput išao.

Na tebi je red.

Doći će doma za koju minutu. Idi.

Natjeraj me.

Što bi urodilo samo time da nas obojicu izbace na ulicu. Shay me nekoliko trenutaka odmjeravao, provjeravajući mislim li ozbiljno, zatim me s gnušanjem pogledao, skliznuo sa stolca i nagnuo još jedan gutljaj iz krige. Divljački, ispod glasa i ne obraćajući se nikome posebno, protisnuo je: *Kad bismo barem imali muda, ne bismo trpjeli ta sranja...*

Rekao sam: *Riješili bismo ga se.*

Shay se ukopao na mjestu, zaleđen usred podizanja ovratnika i zagledao se u mene: *Kao ono, izbacili ga?*

Ne. Mama bi ga jednostavno primila natrag u kuću. Svetost braka i sva ta sranja.

Onda, što?

Kao što sam i rekao. Trebali bismo ga se riješiti.

Nakon nekoliko trenutaka: *Ti to ozbiljno.*

Jedva da sam to i sam shvatio, sve dok mu nisam vidio izraz lica. *Aha. Ozbiljan sam.*

Svugdje oko nas vladao je žamor, pivnica je bila do stropa ispunjena bukom, toplim mirisima i muškim smijehom. Uzak krug između nas dvojice bio je miran, kao zaleđen. Bio sam posve trijezan.

Razmišljao si o tome.

Nemoj mi reći da ti nisi.

Shay je privukao stolac i ponovno sjeo, ne skidajući pogled s mene.

Kako?

Nisam ni trepnuo: jedan suvišan pokret bio bi dovoljan da sve odbaci kao dječje sranje i ode, odnoseći sa sobom i našu priliku. *Dolazi pijan kući, koliko već noći u tjednu? Stube su u raspadu, tepih je poderan... Prije ili poslije, saplest će se i sletjeti s drugoga kata, ravno na glavu.* Srce mi je bubnjalo u grlu samo od toga što sam čuo kako naglas izgovaram te riječi.

Shay je otpio velik gutljaj piva, duboko se zamislio, a zatim obrisao usta nadlanicom. *Pad možda neće biti dovoljan. Da ga sredi.*

Možda hoće, možda neće. Ako ništa drugo, bit će dovoljan da objasni zašto mu je glava smrskana.

Shay me mjerkao s mješavinom sumnjičavosti i, prvi puta u našim životima, poštovanja. *Zašto to meni govoriš?*

To je posao za dvojicu.

Hoćeš reći, ne bi ga bio u stanju dovršiti sam.

Mogao bi se početi braniti, možda će ga trebati pomaknuti, netko bi se mogao probuditi, možda će nam trebati alibi... Sa samo jednim čovjekom, postoji više nego mah šansa da će nešto poći po zlu. S dvojicom... Zakvačio je drugi stolac nogom i privukao ga nama. Sjedi. Odlazak kući može pričekati desetak minuta.

Naručio sam pivo pa smo ostali sjediti oslonjeni laktima o šank, pijući i ne gledajući jedan drugoga. Nakon nekog vremena, Shay je rekao: *Godinama pokušavam pronaći nekakav izlaz.*

Znam. I ja isto.

Ponekad, rekao je. Ponekad mislim da ću, ne pronađem li ga, možda potpuno poludjeti.

To je bilo najbliže bratskom razgovoru što smo nas dvojica ikada došli. Osjećaj je bio toliko dobar da me preplašio. Rekao sam:

Ja već sada ludim. Nema kod mene više »možda«. Osjećam to.

Kimnuo je, ne čudeći se. Znam. Isto je i s Carmel.

A ima dana kada ni s Jackie nešto nije u redu. Nakon njegovih loših faza. Sva bude nekako izgubljena. Kevin je dobro.

Za sada. I koliko mi možemo vidjeti.

Shay je rekao: *Bilo bi to najbolje što za njih možemo učiniti. Ne samo za nas dvojicu.*

Rekao sam:

Ako se ne varam, to je jedino što možemo učiniti. Ne samo najbolje. Jedino.

Pogledi su nam se konačno sreli. Pivnica je postala bučnija: netko je podigao glas stigavši do poante vica pa je cijeli kut eksplodirao u razuzdan, prostački smijeh. Nijedan od nas nije niti trepnuo. Shay je rekao: *Već sam pomišljao na to. Više puta.*

Ja o tome već godinama razmišljam. Razmišljati je lako. Učiniti to...

Je. To je nešto sasvim drugo. Bilo bi to... Shay je odmahnuo glavom. Oko zjenica su mu se stvorili bijeli krugovi, a nosnice su mu se širile pri svakom udisaju.

Rekao sam:

Mislis da bismo bili u stanju?

Ne znam. Ne znam.

Ponovno je nastupila dugotrajna šutnja dok smo obojica u glavi proživljavali svoje najljepše obiteljske trenutke s ocem. *O, da*, rekli smo uglas. *Sigurno.*

Shay mi je pružio ruku. Lice mu je bilo išarano bijelim i crvenim mrljama. *OK*, rekao je ubrzano dišući. *OK. Ja sam za. A ti?*

Ja sam za, rekao sam i pljesnuo rukom o njegovu. *Dogovoreno.*

Obojica smo stegnuli šaku kao da želimo jedan drugome nanijeti bol. Mogao sam osjetiti kako se taj trenutak nadima, širi na sve strane, struji u svaki kutak. Bio je to vrtoglav, slatko-bolećiv osjećaj, kao kada uštrcaš neku drogu od koje znaš da ćeš cijeli život ostati bogalj, ali šprica je toliko dobra da razmišljaš samo o tome kako da je uštrcaš što dublje u venu.

To proljeće bilo je jedino doba u našim životima kada smo Shay i ja dragovoljno provodili vrijeme zajedno. Svakih nekoliko večeri pronašli bismo zgodan, miran kutak u Blackbirdu i razgovarali: pretresali smo plan da ga istražimo sa svih strana, brusili ga, križali sve za što smo mislili da je neizvedivo i počinjali ispočetka. Još smo se mrzili do daske, ali to nam je prestalo biti važno.

Shay se iz večeri u večer upucavao Nuali Mangan iz Copper Lanea: Nuala je bila glupa i ružna ko pas, ali mama joj je imala najljepši staklasti pogled u okolici, a kada je Shaya nakon nekoliko tjedana konačno pozvala na čaj, maznuo je punu šaku valiuma iz njihova kupaonskog ormarića.

Proveo sam sate i sate u gradskoj knjižnici čitajući medicinske priručnike, pokušavajući izračunati koliko bi valiuma trebao podmetnuti ženi od devedeset kilograma i sedmogodišnjem djetetu da budeš siguran kako će noću prespavati popriličan darmar, a ipak se ujutro probuditi kada bude trebalo. Shay je otišao pješice sve do Ballyfermota, gdje ga nitko nije poznao i gdje se murija nikada ne bi raspitivala, kupiti izbjeljivač za čišćenje mrlja. Mene je iznenada spopala želja za kućanskim poslovima, pa sam počeo mami svake večeri pomagati s kolačima - tata je dobacivao zlobne primjedbe o tome kako se pretvaram u pedera, ali svakog smo dana bili sve bliže cilju pa je takve komentare bilo lakše ignorirati. Shay je s posla ukrao pajser i sakrio ga ispod podnice s našim cigaretama. Obojici nam je to dobro išlo od ruke. Imali smo dara. Bili smo dobar tim.

Slobodno recite da sam izopačen, ali uživao sam u tih mjesec dana koje smo proveli planirajući. Svako malo uhvatila bi me nesanica, ali uglavnom sam se ludo provodio. Osjećao sam se kao arhitekt ili filmski redatelj: čovjek s dalekosežnom vizijom, čovjek s planovima. Prvi puta u životu, osmišljavao sam nešto golemo i složeno što bi, kad bi se samo obavilo kako treba, bilo vrijedno svakog truda.

Tada je netko, posve neočekivano, tati ponudio dvotjedni posao, što je značilo da će se zadnje noći vratiti kući u dva ujutro s tolikim postotkom alkohola u krvi da bi bilo kakve sumnje policajaca odmah pale u vodu pa više nije bilo izgovora za čekanje. Započeli smo s konačnim odbrojavanjem: još dva tjedna.

Pretresali smo alibi je dok ih nismo i u snu mogli izrecitirati napamet. Prvo obiteljska večera sa slasnom kremom od šerija za desert, zahvaljujući mojoj novootkrivenoj strasti za kuhanjem - ne samo da se u šeriju valium topi bolje nego u vodi, već mu to piće i prikriva okus, a zasebne čašice kreme znače i osobne doze. Slijedi odlazak u Grove, disko na sjevernoj strani grada, u potragu za novim ribnjakom ljupkih dama u koji bi se moglo baciti udicu. Bit ćemo izbačeni iz kluba prije ponoći, i to tako da nas svi dobro upamte, zbog galame i prostaćenja te zbog pokušaja krijumčarenja vlastitih limenki piva. Zatim ćemo pješačiti kući, usput se zaustaviti da dovršimo naše ilegalne limenke na obali kanala. Vratit ćemo se kući oko tri, kada će valium već prestajati djelovati, i zateći šokantan prizor: voljenog oca gdje leži u dnu stubišta u lokvi vlastite krvi.

Usljedit će debelo zakašnjelo umjetno disanje, mahnito udaranje po vratima sestara Harrison, divlji poziv hitnoj pomoći. Gotovo će sve od

navedenog, osim zaustavljanja kako bismo se osvježili pivom, biti istina.

Vjerojatno bismo bili uhvaćeni. Imali prirodni dar ili ne, bili smo amateri: previše smo toga previdjeli i previše je toga moglo poći krivim putem. Čak sam i u ono doba bio napola svjestan toga. Nisam mario. Pružala nam se prilika.

Bili smo spremni. U glavi sam već živio svakodnevicu momka koji je ubio vlastita oca. A zatim smo jedne večeri Rosie Daly i ja otišli u Galligan's gdje mi je rekla: *Engleska*.

Nisam otkrio Shayu zašto otkazujem cijelu stvar. Isprva je mislio da se radi o nekoj mojoj bolesnoj šali. Polako je, kako mu je svitalo da mislim ozbiljno, počeo mahnitati. Pokušao me zastrašiti, pokušao mi je prijetiti, pokušavao me čak i preklinjati. Kada ništa od toga nije upalilo, zgrabio me za vrat, izvukao iz Blackbirda i prebio na mrtvo ime - tjednima nisam mogao uspravno hodati. Jedva da sam se i branio. U dubini duše, smatrao sam da ima na to pravo. Kada se napokon iscrpio i srušio uz mene na pločnik, premda sam ga od krvi jedva vidio, mislim da je plakao.

Rekao sam:

— To nije predmet ovog razgovora.

Shay jedva da me i čuo. Rekao je:

— Isprva sam vjerovao da si se samo usrao: da su ti usahla muda kada se približio čas. Mislio sam to mjesecima, sve dok nisam popričao s Imeldom Tierney. Tada mi je postalo jasno. Nije to imalo veze s hrabrošću. Jedino za što si u životu mario, bile su vlastite želje. Jednom kada si pronašao lakši način da ih ostvariš, sve ostalo nije ti bilo važno koliko je crno pod noktom. Tvoja obitelj, ja, sve što si nam dugovao, sve što si obećao: koliko je crno pod noktom.

Rekao sam:

— Samo da budem siguran jesam li dobro shvatio. Sereš mi zato što nisam nekoga ubio?

Usna mu se zadigla od čistog gađenja: vidio sam taj izraz na njegovu licu tisuću puta, dok sam bio klinac i pokušavao ga oponašati.

— Ne pravi se pametan. Serem ti zato što misliš da si zbog toga bolji od mene. Slušaj me što ti govorim: možda tvoji pajdaši iz murije vjeruju da si dobar dečko, možda u to i sam sebe uvjeravaš, *ali ja te poznajem*. Ja znam što si.

Rekao sam:

— Prijatelju, kunem ti se, nemaš ti blagoga pojma što sam.

— Nemam? Jedno znam: zato si i otišao u murjake. Zbog onoga što smo tog proljeća zamalo učinili. Zbog toga kako si se tada osjećao.

— Spopala me iznenadna potreba da se iskupim za crnu prošlost? Ljigavost ti baš slatko pristaje, ali nisi u pravu. Žao mi je što te moram razočarati.

Shay se grohotom nasmijao, žestoko prasnuvši i pritom pokazavši zube, zbog čega je opet izgledao kao onaj nekadašnji bezobzirni, pokvareni tinejdžer.

— Ma kakvo usrano iskupljenje. Nije naš Francis takav, ni govora. Ne: jednom kad dobiješ značku iza koje se možeš sakriti, možeš se izvući s čim god hoćeš. Reci mi, detektive. Umirem od znatiželje. Sa čime si se sve, do sada, izvukao?

Rekao sam:

— Moraš si jedno utuviti u tu svoju tupu glavetinu. Sva ta tvoja »ako« i »možda« i »zamalo« kurca ne znače. Ja *ništa nisam učinio*. Mogao bih ušetati u bilo koju postaju u državi, priznati sve što smo toga proljeća planirali, a jedino za što bih bio optužen jest traćenje policijskog vremena. To ti nije crkva. Ne ideš u pakao zato što si sagriješio mišlju.

— Ne? Reci da se nisi promijenio tijekom onih mjesec dana koje smo proveli planirajući. Reci da se, nakon svega, nisi osjećao nekako drukčije. Hajde, da čujem.

Tata je nekoliko trenutaka prije prvog udarca običavao reći da Shay nikada ne zna kada treba ušutjeti. Rekao sam, glasom koji mu je trebao dati do znanja da se povuče:

— Isusa ti dragog na nebu, nadam se da ne pokušavaš okriviti mene za ono što si učinio Rosie.

Ponovno onaj trzaj usnom, na pola puta između tika i rezanja.

— Samo ti kažem. Neću u vlastitoj kući samo sjediti i puštati da me ovako pravednički gledaš s visoka, kada ni po čemu nisi drukčiji od mene.

— O da, prijatelju, jesam. Možda smo ti i ja povelili nekoliko zanimljivih razgovora, ali uzmimo u obzir stvarne *činjenice*, činjenicu da ja tatu nikada nisam taknuo i *činjenicu* da si ti ubio dvoje ljudi. Reci da sam lud, ali ja tu vidim popriličnu razliku.

Ponovno je stegnuo vilicu.

— Ništa nisam učinio Kevinu. Ništa.

Drugim riječima, vrijeme za razmjenu osjećaja primaklo se kraju. Nakon kraće stanke, rekao sam:

— Možda gubim razum, ali imam osjećaj da očekuješ kako ću samo kimnuti glavom, nasmiješiti se i otići. Učini mi debelu, volovsku uslugu: reci da se varam.

Bljeskovi mržnje opet su se vratili u Shayeve oči, čisti i bezumni poput munje iz vedra neba.

— Osvrni se malo oko sebe, detektive. Zar nisi primijetio? Vratio si se na mjesto s kojeg si i krenuo. Obitelj te još treba, još nam duguješ, a ovoga puta ćeš i platiti. Samo što imaš sreće. Ovoga puta, ako ti nije draže ostati i ponijeti svoj dio tereta, sve što od tebe tražimo jest da se okreneš i odeš.

Rekao sam:

— Ako si makar i na trenutak pomislio da ću te pustiti da se izvučeš, još si luđi nego što sam mislio.

Igra sjena pretvorila je njegovo lice u divlju, životinjsku masku.

— Je li? Da vidim kako ćeš to dokazati, svinjo drotovska. Kevin više ne može svjedočiti da sam one noći izišao iz kuće. Holly je bolja kova od tebe, ona neće cinkati vlastitu obitelj, a čak i ako je pritisneš, možda je za tebe dječja riječ Sveto pismo, ali drugi ne moraju dijeliti tvoje mišljenje. Stoga, odjebi natrag u postaju i zamoli svoje dečkiće da ti malo popuše dok ti ne bude bolje. Nemaš *ništa*.

Rekao sam:

— Pojma nemam odakle ti ideja da namjeravam išta dokazivati.

— Gurnuo sam stol Shayu u trbuh. Zastenjao je, pao na leđa, stol ga je poklopio, a čaše, pepeljara i viski razletjeli su se na sve strane. Sutnuo sam stolac s puta i bacio se na njega. U tom sam trenutku shvatio da sam mu u stan ušao s namjerom da ga ubijem.

Samo trenutak poslije, kada je zgrabio bocu i naciljao mi njome glavu, shvatio sam da i on mene pokušava ubiti. Izmakao sam se ustranu i osjetio kako mi je udarac rasjekao sljepoočnicu, ali sam ga kroza zvijezde koje su mi bljeskale pred očima uspio ščepati za kosu i udarati mu glavom o pod sve dok me nije odgurnuo stolom sa sebe. Odletio sam i tresnuo ravno na

leđa. Skočio je na mene pa smo se počeli prevrtati, svom snagom udarajući jedan drugoga u osjetljiva mjesta. Bio je jednako snažan i ništa manje bijesan od mene, pa se nijedan od nas nije uspijevaos osloboditi drugoga.

Bili smo isprepleteni čvrsto poput ljubavnika, priljubljeni obraz uz obraz. Blizina, obitelj ispod nas i devetnaest godina vježbe posve su nas utišale pa smo bili gotovo nečujni: čulo se samo teško, napeto disanje i mesnati udarci kada bi netko pogodio šakom na pravo mjesto. Osjećao sam miris sapuna *Palmolive*, ravno iz našeg djetinjstva, i vreli smrad životinjskog bijesa.

Zamahnuo je koljenom prema mojim jajima i odmaknuo se pokušavajući se osoviti na noge, ali loše je ciljao, a ja sam bio brži. Uhvatio sam ga u polugu, prevrnuo na leđa i pogodio aperkatom u vilicu. Kada mu se vid razbistrio, već sam mu koljenom pritisnuo prsa, izvukao pištolj i prislonio mu cijev o čelo, ravno među oči.

Shay se ukočio, kao sleđen. Rekao sam:

— Osumnjičenog sam obavijestio da je uhićen zbog osnovane sumnje počinjenja kaznenog djela ubojstva i pravodobno ga upoznao s njegovim pravima. Odgovorio je da, otvoreni navodnici, odjebem, zatvoreni navodnici. Objasnio sam da će postupak teći glatko pristane li na suradnju, a zatim od njega zatražio da ispruži ruke kako bih mu stavio lisičine. Osumnjičenog je tada obuzeo bijes pa me napao i ozlijedio udarcem u nos, vidjeti priloženu fotografiju. Pokušao sam se povući s mjesta događaja, ali mi je osumnjičeni zapriječio izlaz. Izvukao sam oružje i upozorio ga da se skloni ustranu. Osumnjičeni je odbio.

— Svoga rođenog brata — rekao je Shay ispod glasa. Ugrizao si je jezik. Dok je govorio, na usnama su mu se stvarali mjehurići krvi. — Pizdo jedna prljava.

— *Ma vidi ko mi to kaže, jebote.* — Nalet bijesa gotovo me podigao s poda. Postalo mi je jasno da sam gotovo povukao okidač tek kada sam spazio grozu koja mu je bljesnula u očima. Prijala mi je kao šampanjac.

— Osumnjičeni me nastavio vrijeđati opetovanim prijetnjama da će me, otvoreni navodnici, ubiti, zatvoreni navodnici, i da će, otvoreni navodnici, prije umrijeti nego završiti u jebenom zatvoru, zatvoreni navodnici. Pokušao sam ga umiriti uvjeravajući ga da se ova situacija može mirno riješiti i još jednom od njega zatražio da pođe sa mnom u

postaju gdje možemo razgovarati u kontroliranim uvjetima. Bio je u stanju visoke uznemirenosti i činilo se da ne razumije što mu govorim. U tom sam se trenutku zabrinuo da je osumnjičeni pod utjecajem opojne droge, vjerojatno kokaina, ili da pati od neke duševne bolesti, jer mu je ponašanje bilo iracionalno i krajnje čudljivo...

Stegnuo je vilicu.

— Povrh svega ostalog, još ćeš mi prišiti da sam nekakav luđak. Takvog želiš da me pamte.

— Što god bude potrebno da posluži svrsi. Više puta pokušao sam uvjeriti osumnjičenoga da sjedne, s ciljem uspostavljanja nadzora nad situacijom, ali bezuspješno. Osumnjičenije postajao sve uzrujaniji. Tada se već bio ushodao prostornom, mumljao sebi u bradu i udario glavom ih stisnutom šakom o zid. Naposljetku je osumnjičeni dohvatio... Dat ćemo ti nešto ozbiljnije od boce. Ne želiš umrijeti izgledajući kao pičkica. Što imaš pri ruci? — Ogledao sam se po sobi: kutija s alatom, naravno, uredno pohranjena ispod komode.

— Kladio bih se da unutra imaš i francuski ključ, jesam li u pravu? Osumnjičenije dohvatio dugačak francuski ključ iz otvorene kutije s alatom, vidjeti priložene fotografije, i ponovio prijetnju da će me ubiti. Zapovjedio sam mu da baci oružje i pokušao se udaljiti izvan njegova dohvata. Nastavio se kretati prema meni i zamahnuo ključem prema mojoj glavi. Izmaknuo sam se, ispalio hitac upozorenja osumnjičeniku preko ramena... ne brini, pazit ću da ti ne prostrijelim neki fini komad pokućstva... i upozorio ga da, napadne li me ponovno, neću imati drugog izbora nego da ga ustrijelim...

— Nećeš se usuditi. Zar želiš ispričati Holly da si joj ubio striku Shaya?

— Neću ja Holly pričati jebeno ništa. Sve što treba znati jest da više nikada neće prismrdjeti ovoj prokletoj, ušljivoj Obitelji. Kada odraste i kada se jedva bude sjećala tko ste, objasnit ću joj da si bio jebeni ubojica koji je dobio što je zaslužio. — Krv iz posjekotine na mojoj sljepoočnici kapala je na njega, krupne kapi natapale su mu džemper i rasprskavale mu se po licu. Ni jedan ni drugi nismo se na to obazirali. — Osumnjičeni me ponovno pokušao udariti ključem, ovaj puta uspješno, vidjeti liječničko izvješće i priloženu fotografiju ozljede glave, zato što će, vjeruj mi, sunašce, od ovoga nastati prekrasna ozljeda glave. Primivši udarac,

nagonski sam povukao okidač. Vjerujem da bih, da nisam bio djelomice ošamućen udarcem, uspio ispaliti hitac koji za osumnjičenoga ne bi bio smrtonosan, već bi ga samo onesposobio. Međutim, isto tako sam uvjeren i da je, u danim okolnostima, uporaba vatrenog oružja bila neophodna te da bi daljnjim oklijevanjem u vremenu kraćem od nekoliko sekundi moj život bio ozbiljno ugrožen. Potpis, narednik Francis Mackey. A bez svjedoka koji bi mogli osporiti moju ljupku, službenu verziju, što misliš, kome će povjerovati?

Iz Shayevih očiju nestalo je i posljednje trunke razuma i opreza.

— Povraća mi se od tebe — rekao je. — Drotovska, izdajnička svinjo. Pljunuo mi je krv u lice.

Svjetlost mi se razlomila pred očima kao sunce koje bliješti kroz slomljeno staklo, zaslijepila me i bacila u bestežinsko stanje. Znao sam da sam povukao okidač. Tišina je bila ogromna, bujala je na sve strane dok nije prekrila cijeli svijet, ugušivši svaki zvuk osim ritmičnog šištanja mogega daha. Zbog nepregledne, vrtoglave slobode nalik na let, zbog divljih, čistih visina od kojih mi je srce gotovo iskočilo iz grudi, ništa se u mojem životu nije moglo usporediti s tim trenutkom.

Zatim je ta svjetlost počela slabjeti, ona ledena tišina namreškala se i raspala, ispunila se nesuvislim oblicima i zvukovima. Shayevo lice pojavilo se kao polaroidna fotografija na bijelome papiru: izubijano, izbuljeno, prekriveno krvlju, ali još tu.

Ispustio je užasan zvuk koji je mogao biti smijeh.

— Rekao sam ti — protisnuo je. — Rekao sam ti.

Kada mu je ruka ponovno posegnula za bocom, okrenuo sam pištolj i tresnuo ga drškom po glavi. Ispustio je gadan zvuk, kao da će povratiti, a zatim obamro. Čvrsto i pažljivo vezao sam mu zapešća lisičinama pred tijelom, provjerio diše li i naslonio ga na rub sofe da se ne uguši u vlastitoj krvi. Zatim sam spremio pištolj i pronašao mobitel. Nazivanje je predstavljalo gadan problem: prstima sam razmazao krv po tipkovnici, a iz sljepoočnice mi je kapala po ekranu, tako da sam stalno morao brisati mobitel o košulju. Jednim uhom osluškivao sam hoću li začuti bat nogu uza stube, ali sve što se čulo bilo je maloumno brbljanje s televizora. Nadglasalo je sve udarce i jauke koji su se možda probili kroz pod. Nakon nekoliko pokušaja, uspio sam nazvati Stephena.

Rekao je, s popriličnom mjerom posve razumljiva opreza:

— Detektive Mackey.

— Izenađenje, Stephen. Imam našeg čovjeka. Sputanog, u lisičinama i nimalo sretnog zbog toga. Tišina. Užurbano sam kružio sobom, jednim okom motreći Shaya, a drugim pogledavajući nepostojeće pomagače u kutovima. Nisam mogao stajati na mjestu.

— U danim okolnostima, bilo bi za sve nas najbolje kada ne bih ja obavio uhićenje. Mislim da si zaslužio svoju prvu priliku za medalju, ako želiš.

To mu je privuklo pažnju.

— Želim.

— Samo da znaš, mah, to ti nije nekakav darak iz snova što ti ga je Djedica ostavio pod bor. Ne mogu ni zamisliti kako će Vatrenom Kennedyju šiknuti para na uši zbog ovoga. Glavni smo ti svjedoci ja, devetogodišnja klinka i opako razjareni huligan koji iz principa odmah sve poriče. Šanse da izvučeš priznanje gotovo su ti ravne nuli. Pametno bi postupio kada bi mi lijepo zahvalio, rekao mi da nazovem Odjel za ubojstva i vratio se onome što već radiš nedjeljom uvečer. Ali ako igranje na sigurno nije u tvom stilu, možeš doći do mene, odraditi svoje prvo uhićenje u slučaju ubojstva i dati sve od sebe da ti slučaj prođe na sudu. Zato što on jest ubojica.

Stephen čak nije niti zastao da razmisli.

— Gdje ste?

— Broj osam, Vjerno susjedstvo. Pozvoni na najviše zvonce i pustit ću te unutra. Sve se mora obaviti jako, jako diskretno: bez pojačanja i bez buke, a ako se misliš dovesti, parkiraj dovoljno daleko da ti nitko ne vidi auto. I požuri.

— Bit ću tamo za petnaestak minuta. Hvala, detektive. Hvala vam.

Bio je iza ugla, na poslu. Nije bilo šanse da mu je Vatreći odobrio prekovremene sate: Stephen je posljednji put, u samoći, pokušavao odgonetnuti slučaj. Rekao sam:

— Čekamo te ovdje. I još nešto, detektive Morgan. Svaka čast.

Prekinuo sam vezu prije nego što mu se jezik dovoljno razvezao da pronađe odgovor.

Shayeve su oči bile otvorene. Bolno je rekao:

— Tvoja nova kurvica, ha?

— To ti je policijska zvijezda u usponu. Za tebe samo najbolje.

Pokušao je ustati, jauknuo i klonuo natrag uza sofu.

— Trebao sam znati kako ćeš pronaći nekoga da ti liže dupe. Sada kada više nemaš Kevina za to. Rekao sam:

— Hoćeš li se osjećati bolje ako se počupamo kao dvije babe? Ako je tako, dat ću sve od sebe, ali mislio sam da smo otišli par koraka predaleko od faze u kojoj bi to išta značilo.

Shay si je prešao sputanim rukama preko usta, a zatim se zagledao u tragove krvi s nekom vrstom neobičnog, neosobnog zanimanja, kao da su tuđi. Rekao je:

— Stvarno ćeš to učiniti.

Dolje su se otvorila vrata kroz koja se prosula gomila glasova koji su istovremeno govorili, a onda je mama dreknula:

— Seamus! Francis! Večera je skoro gotova. Sidite i operite ruke!

Nagnuo sam se prema hodniku budnim okom motreći Shaya, držeći se na sigurnoj udaljenosti od stubišta i mamina pogleda.

— Silazimo za minutu, mama. Samo razgovaramo.

— Možete i ovdje razgovarati! Ili želite da svi sjedimo oko stola i čekamo dok se ne udostojite pojaviti?

Malo sam spustio glas i ubacio bolnu notu.

— Moramo samo... Moramo porazgovarati. O svemu, znaš? Smijemo li se samo još par minuta zadržati, majčice? Može?

Stanka. Zatim je gundajući rekla:

— Neka vam bude. Večera može čekati još desetak minuta. Ako do tada niste dolje...

— Hvala, majčice. Ozbiljno. Super si.

— Naravno da jesam, kada mu nešto treba, onda sam mu super, a inače...

Kada joj se glas izgubio u stanu, još nije prestajala gundati.

Zatvorio sam vrata, navukao zasun za svaki slučaj, izvadio mobitel i slikao nam obojici lica iz različitih umjetničkih kutova. Shay je upitao:

— Ponosiš se svojim djelom?

— To je rad iznimne ljepote. A moram priznati da ni tvoj nije loš. Ipak, ne slikam za svoj spomenar. To je samo za slučaj da, negdje usput, odlučiš

početi cmizdriti zbog policijske brutalnosti i pokušaš policajca koji će te uhititi uvaliti u govna. Ptičica!

Uputio mi je pogled koji bi mogao oderati desetmetarskog nosoroga.

Jednom kada sam poslikao ono najvažnije, otišao sam u kuhinju - malenu, praznu, nerabljenu i depresivnu - i namočio krpu za suđe da nas operem. Shay je trznuo glavom izmičući se.

— Goni se. Neka tvoji pajdaši vide što si učinio, ako se time već toliko ponosiš.

Rekao sam:

— Iskreno, dragi moj, boli me ona stvar za moje pajdaše. Vidjeli su oni mene kako radim mnogo gore stvari. Ali za nekoliko minuta vodit će te niz ove stube i duž cijelog Susjedstva, pa sam pomislio da cijela ulica baš ne mora znati sve što se ovdje događa. Samo pokušavam svesti dramu na minimum. Ako to nije u tvom stilu, slobodno mi reci pa ću ti sa zadovoljstvom opaliti još koju za uho, da dojam bude potpun.

Shay nije odgovorio, ali začepio je i ostao miran dok sam mu brisao krv s lica. Stan je bio tih, samo je odnekuda dopirala neka tiha glazba koju nisam uspijevaio razabrati i nemirnije vjetar hujao pod strehom iznad nas. Ne sjećam se da sam ikada gledao Shaya ovako izbliza, iz tolike blizine da primijetim sve one pojedinosti koje se samo roditelji i ljubavnice trude zamijetiti: jasne, animalne obline kostiju ispod kože, prve sjene poslijepodnevene brade, isprepletene šare bora oko očiju i gustoću trepavica. Krv na njegovoj bradi i oko usta počela je tamnjeti i zgrušavati se. U jednom neobičnom trenutku, uhvatio sam se da sam postao nježan prema njemu.

Nisam mogao mnogo učiniti sa šljivama na očima i oteklinom na vilici, ali kada sam završio, barem je bio nekoliko koraka bliže tome da izgleda dovoljno pristojno za izlazak. Presavio sam krpu i počeo čistiti sebe.

— Kako izgledam?

Jedva me i pogledao.

— Ma, super si.

— Ako ti tako kažeš. Kao što sam rekao, nisam ja taj kojeg bi trebalo zanimati što će susjedstvo reći.

To ga je natjeralo da me pošteno pogleda. Nakon nekoliko trenutaka upro je prstom, gotovo nevoljko, u ugao svojih usana.

— Ovdje.

Još sam jednom istrljao lice i podigao obrvu prema njemu. Kimnuo je.

— OK — rekao sam. Krpa je bila umazana velikim krvavim mrljama koje su se širile iznova cvjetajući crvenilom tamo gdje ih je voda oživjela i promočile preklope krpe. Počele su mi prelaziti i na ruke. — OK. Pričekaj trenutak.

— Kao da imam izbora.

Isprao sam krpu nekoliko puta u sudoperu, bacio je u kantu za smeće da prička ekipu za očevid i čvrsto oribao ruke. Zatim sam se vratio u dnevnu sobu. Pepeljara je bila pod stolicom u hrpi sivoga pepela, cigarete su ležale u kutu, a Shay tamo gdje sam ga i ostavio. Sjeo sam na pod preko puta njega, kao da smo tinejdžeri na tulumu, i odložio pepeljaru između nas. Zapalio sam dvije cigarete i jednu mu gurnuo u usta.

Shay je duboko uvukao dim, zatvorio oči i pustio da mu glava padne unazad, na sofu. Nakon nekog vremena upitao je:

— Zašto me nisi ubio?

— Zar se žališ?

— Nemoj biti jebeni kreten. Samo pitam.

Odljepio sam se od zida - za to je bilo potrebno uložiti dosta napora jer su mi se mišići počeli kočiti - i nagnuo se prema pepeljari.

— Vjerojatno si cijelo vrijeme bio u pravu — rekao sam. — Vjerojatno sam, u biti, sada stvarno policajac.

Kimnuo je ne otvarajući oči. Sjedili smo u tišini, osluškivali naše ritmično disanje i tihu, neopipljivu glazbu koja je odnekud dopirala, pomičući se jedino da bismo se nagnuli i otresli pepeo.

Bili su to gotovo najspokojniji trenuci koje smo ikada proveli zajedno. Kada se oglasilo zvonce, gotovo mi se učinilo da nas ometa.

Brzo sam odgovorio na zvono, prije nego što itko opazi Stephena kako čeka pred vratima. Potrčao je uza stube jednakom lakoćom kojom je Holly njima sišla. Rijeka glasova iz mamina stana ostala je nepromijenjena. Rekao sam:

— Shay, upoznaj detektiva Stephena Morana. Detektive, ovo je moj brat, Seamus Mackey.

Izraz na licu maloga odavao je da je toliko i sam mogao zaključiti. Shay je gledao Stephena bez ikakva izraza u natečenim očima, bez

znatiželje, bez ičega osim nekakve pročišćene iscrpljenosti koja me, od samog pogleda na nju, natjerala da se umorno pogrblim.

— Kao što vidiš — rekao sam — malo smo se porječkali. Možda bi trebalo provjeriti ima li potres mozga. Sve sam dokumentirao za daljnju obradu, budu li ti potrebne fotografije.

Stephen je oprezno odmjerio Shaya od glave do pete, ne izostavljajući ni centimetra.

— U redu, hoću. Hvala. Trebaju li vam odmah? Mogu mu staviti svoje.

Upro je prstom u lisičine. Rekao sam:

— Večeras ne planiram više nikoga vezati. Vratit ćeš mi ih neki drugi put. U tvojim je rukama, detektive. Nisu mu još objašnjena prava, to prepuštam tebi. Kad smo već kod toga, pazi da ne budeš šlampav u vezi procedure. Pametniji je nego što izgleda.

Stephen je, oprezno birajući riječi, rekao:

— Što ćemo...? Hoću reći... znate. Osnovana sumnja na osnovu koje je izvršeno uhićenje bez naloga.

— Vjerujem da će ova priča imati sretniji kraj ako ti ne prospem sav dokazni materijal ravno pred osumnjičenikom. Ali vjeruj mi, detektive, ovo nije samo bratsko rivalstvo koje je izmaklo kontroli. Nazvat ću te za sat ili dva da ti podnesem cjelovito izvješće.

Do tada, ovo bi ti trebalo biti dovoljno: prije pola sata priznao mi je oba ubojstva, zajedno s objašnjenjem motiva i pojedinostima o nastupu smrti koji su mogli biti poznati jedino ubojici. Sve će poricati dok na vrbi ne rodi grožđe, ali nasreću, čuvam za tebe još mnoge poslastice. Ovo ti je samo predjelo. Misliš da će ti dostajati za početak?

Stephenovo lice odavalo je da, što se tih priznanja tiče, gaji određene sumnje, ali imao je dovoljno pameti da u to ne ulazi.

— I to je već mnogo. Hvala, detektive.

Odozdo je mama dreknula:

— Seamus! Francis! Ako mi večera zbog vas zagori, kunem se da ću vas obojicu preko koljena! Rekao sam:

— Moram bježati. Učini mi uslugu: ostani neko vrijeme ovdje. Mala mi je dolje, a radije bih da ovo ne vidi. Daj mi vremena da je izvučem prije nego što odete. OK?

Obraćao sam im se obojici. Shay je kimnuo ne gledajući ni jednog od nas.

Stephen je rekao:

— Nema problema. Smjestit ćemo se malo udobnije, može? — Spustio je glavu prema sofi i pružio Shayju ruku da ga povuče na noge. Nakon nekoliko trenutaka, Shay ju je prihvatio.

Rekao sam:

— Sretno.

Zakopčao sam jaknu preko krvave košulje i s vješalice dohvatio crnu šiltericu - sa znakom »M. Conaghyjevi bicikli« - da prekrijem posjekotinu na glavi. Zatim sam ih ostavio.

Posljednje što sam vidio bile su Shayeve oči preko Stephenova ramena. Nitko me nikada nije tako pogledao, ni Liv, ni Rosie: kao da mi vidi ravno u dušu, posve bez muke, tako da mu nijedan kutak ne ostaje skriven i nijedno pitanje neodgovoreno. Nije rekao ni riječ.

22.

Mama ih je sve odlijepila od televizora i s par dobrih udaraca vratila božićnu idilu na pravi kolosijek: kuhinja je bila pretrpana ženama, parom i glasovima, momke se gonilo amo-tamo s pladnjevima i posuđem, zrak je treperio od cvrčanja mesa i mirisa pečenog krumpira. Zavrtjelo mi se u glavi. Osjećao sam se kao da me nije bilo godinama.

Holly je namještala stol s Donnom i Ashley. Postavljale su čak i papirnate ubruse sa živahnim anđelčićima i pjevale *Jingle bells*, *Batman smells*. Dopustio sam si da ih djelić sekunde promatram, tek toliko da tu sliku sačuvam u glavi. Zatim sam položio ruku Holly na rame i šapnuo joj na uho:

— Medena, moramo odmah kući.

— *Kući?* Ali...

Zgroženo je otvorila usta, ali je bila dovoljno ošamućena da ne pronade odmah riječi za prepirku. Iskoristio sam to da joj roditeljskim sijevanjem očima dam znak za najviši stupanj opasnosti, pa je odustala.

— Skupi svoje stvari — rekao sam. — Brzo, smjesta.

Holly je tresnula punu šaku jedaćeg pribora o stol i odvukla se prema hodniku najsporije što se usudila. Donna i Ashley gledale su me kao da sam upravo kuniću odgrizao glavu. Ashley je ustuknula.

Mama je promolila glavu iz kuhinje prijeteći golemom vilicom za serviranje kao da je štap za gonjenje stoke.

— Francis! Već je, dovraga, bilo i vrijeme. Je li Seamus s tobom?

— Nije, mama...

— Majčica, ne mama. Idi nađi brata, a onda obojica otidite u spavaću sobu i pomognite tati da iziđe na večeru dok nije pougljenila zbog vašeg odugovlačenja. Odmah!

— Majko. Holly i ja moramo ići.

Mami se objesila vilica. Na trenutak je stvarno zanijemjela. Zatim je zatrubila kao sirena za zračnu uzbunu.

— *Francis Joseph Mackey!* Reci da se šališ. Odmah mi reci da se šališ.

— Žao mi je, mama. Zabrljao sam se sa Shayem i izgubio pojam o vremenu, znaš kako je. Sada već kasnimo. Moramo ići.

Mama je napuhala bradu, poprsje i trbušinu, spremna za boj.

— Živo mi se fućka koliko je sati, večera ti je spremna i nećeš izići iz ove sobe dok je ne pojedeš. Sjedaj za taj stol. To je zapovijed.

— Neće ići. Još jednom, žao mi je zbog cijele gnjavaže. Holly...

— Holly je razrogačenih očiju stajala na dovratku dok joj je napola odjeveni kaput visio s ramena. — Školsku torbu. Odmah.

Mama me tresnula vilicom po ruci toliko snažno da mi je ostala modrica.

— *Da me se nisi jebeno usudio ignorirati!* Hoćeš da dobijem srčani udar? Jesi li se zato vratio, zato što si želio gledati kako ti majčica mrtva pada pred noge?

Oprezno su se, jedan po jedan, i ostali članovi družine pojavili iza nje na kuhinjskim vratima da vide što se događa. Ashley se provukla mimo mame i sakrila pod Carmelinu suknju. Rekao sam:

— Nije mi to bila prva točka dnevnog reda, ali čuj, ako želiš tako provesti večer, ne mogu te spriječiti. Holly, rekao sam *odmah*.

— Jer ako je to jedina stvar koja će te usrećiti, slobodno idi, i nadam se da ćeš biti sretan kad me više ne bude. Hajde, gubi se odavde. Zbog tvog jadnog brata srce mi je prepuklo, ionako nemam više za što živjeti...

— Josie! — začula se bijesna rika iz spavaće sobe. — Što se to, dovraga, događa? — Uslijedio je neizbježan prasak kašlja. Upali smo do vrata u blato razloga iz kojih sam Holly držao podalje od te usrane rupetine i brzo smo tonuli sve dublje.

— ... a još se, usprkos svemu, ubijam da vam svima priredim prekrasan Božić, cijeli dan i cijelu noć za štednjakom...

— Josie! Dosta te jebene *dreke!*

— Tata! Djeca su tu! — oglasila se Carmel. Prekrila je Ashleyne uši rukama, djelujući kao da bi se najradije sklupčala na podu i umrla.

Mamin glas već je prerastao u vrisak, a postajući sve viši. Gotovo sam mogao osjetiti kako mi od njega raste čir na želucu.

— ... a ti, nezahvalno malo kopile, ne možeš se čak niti natjerati da dovučeš guzicu za stol i večeraš s nama...

— Joj, mama, to stvarno zvuči primamljivo, ali mislim da ću morati

odbiti. Holly, probudi se!

Torba. Pokret.

Mala je počela izgledati kao da ima PTSP. Čak i u najgoroj fazi, Olivia i ja uspijevali smo svaku svađu koju smo rješavali golim šakama skrivati od Hollynih ušiju.

— Bože pomози, slušaj ti ovo, samo *slušaj* kakve mi riječi izlaze na usta, i to pred svom ovom dječicom... vidiš li *sada* na što si me natjerao?

Još me jednom zveknula vilicom za serviranje. Uhvatio sam Carmelin pogled preko mamine glave, kucnuo po ručnom satu i brzo rekao ispod glasa:

— Rješenje o skrbništvu.

Bio sam poprilično siguran da je Carmel gledala mnogo filmova u kojima bešćutni bivši muž muči hrabru razvedenu majku olako se poigravajući pravilima iz rješenja o skrbništvu. Raširila je oči. Prepustio sam njoj da mami objasni taj koncept, zgrabio Holly za ruku, uzeo joj torbu i izveo je najbrže što sam mogao. Dok smo trčali niza stube («Van, gubi se van, da se nisi vratio i uzrujao sve oko sebe, brat bi ti još bio živ...»), odozgo sam čuo ravnomjeren ritam Stephenova glasa koji je, mirno i pribrano, sa Shayem vodio fin, civiliziran razgovor.

Zatim smo iz broja 8 izletjeli u noć, na svjetlost ulične rasvjete i u tišinu. Vrata hodnika s treskom su se zalupila za nama.

Udahnuo sam puna pluća hladnog, vlažnog, večernjeg zraka i rekao:

— Dragi Bože.

U tom trenutku mirne bih duše nekoga ubio za cigaretu.

Holly je trzajem oslobodila rame moje ruke i iz druge mi istrгла školsku torbu.

— Žao mi je zbog svega što se unutra dogodilo. Stvarno. Nisi smjela biti tamo i sve to gledati. Holly se nije udostojala odgovoriti, niti me pogledati. Odjurila je ulicom čvrsto stisnutih usana i buntovno isturene brade koja mi je govorila ću se naći u velikoj nevolji čim na trenutak ostanemo nasamo. Na Smith's Roadu, parkirano tri automobila dalje od mog auta, primijetio sam Stephenovu ušminkanu toyotu koju je bjelodano izabrao iz detektivskog butika da bi se stopila s okolišem. Imao je dobro oko. Primijetio sam je samo zbog napadno opuštenog momka zavaljenog u suvozačkom sjedalu koji je odbijao pogledati prema meni.

Stephen je, kao pravi mali izviđač, došao pripravan na sve.

Holly se bacila u svoju dječju sjedalicu i zalupila vratima toliko snažno da su gotovo iskočila iz ležišta.

— *Zašto* moramo ići?

Iskreno nije imala pojma. Ostavila je Shaya u tatinim sposobnim rukama. To je za nju značilo da je stvar riješena, zaključena i zaboravljena. Jedna od njenih najvećih ambicija bila je da Holly prođe cijeli život, ih barem idućih nekoliko godina, a da ne otkrije kako ponekad baš i nije tako.

— Ljubavi — rekao sam. Nisam upalio auto. Nisam bio siguran da sam u stanju voziti. — Poslušaj me.

— Večera je *spremna!* Iznijele smo *tanjure* za tebe i mene!

— Znam. I ja bih želio da možemo ostati.

— Onda *zašto...*

— Sjećaš li se onog razgovora koji si vodila sa strikom Shayom? Prije nego što sam došao?

Holly se ukipila. Ruke su joj još bile ljutito prekrížene na prsima, ali mozak joj je, iza posve bezizražajna lica, radio sto na sat ne bi li dokučio što se zbiva. Rekla je:

— Valjda.

— Misliš li da bi mogla taj razgovor objasniti nekome drugome?

— Tebi?

— Ne, ne meni. Jednom dečku kojeg poznajem s posla, zove se Stephen. Samo je nekoliko godina stariji od Darrena i jako je drag.

— Stephen je spomenuo sestre. Iskreno sam se nadao da je blizak s njima. — On bi stvarno trebao čuti o čemu ste ti i stric razgovarali.

Hollyne su trepavice brzo zatreptale.

— Ne sjećam se.

— Medena, znam da si rekla kako nikome nećeš ispričati. Čuo sam te. Kratak, uplašen bljesak plavih očiju.

— Što si čuo?

— Kladio bih se da sam čuo baš sve.

— Ako si čuo, *ti* to ispričaj tom nekom Stephenu.

— Neće ići, ljubavi. Mora čuti baš od tebe.

Počela je šakama stezati rub pulovera.

— Baš šteta. Ja mu ne mogu *ispričati*.

Rekao sam:

— Holly, pogledaj me, molim te. — Nakon nekoliko trenutaka oklijevanja, okrenula je glavu nekoliko centimetara prema meni.

— Sjećaš li se kada smo razgovarali o tome da, ponekad, moramo odati tajne zato što ih netko drugi ima pravo doznati?

Slijeganje ramenima.

— Pa?

— Ovo je upravo takva tajna. Stephen pokušava otkriti što se dogodilo Rosie. — Kevina nisam uplitao: već smo bili nekoliko svjetlosnih godina udaljeni od tema primjerenih djeci. — To mu je posao. Da bi ga obavio, mora čuti tvoju priču.

Izraženije slijeganje ramenima.

— Baš me briga.

Samo na trenutak, njezina tvrdoglavo postavljena vilica podsjetila me na maminu. Borio sam se protiv svakog njezina instinkta, svega što sam joj ulio u krvotok ravno iz vlastitih vena. Rekao sam:

— Mora te biti briga, medena. Čuvanje tajni je važno, ali postoje trenuci kada je istina važnija. Kada je netko ubijen, to je gotovo uvijek takav trenutak.

— Onda dobro. To znači da taj neki Stephen može ići gnjaviti nekoga drugoga i ostaviti mene na miru, jer uopće ne mislim da je striko Shay učinio išta *loše*.

Pogledao sam je, napetu, razdražljivu, naelektriziranu poput divljeg mačića stjeranog u kut. Prije samo nekoliko mjeseci bez pitanja bi učinila sve što od nje tražim, a da joj pri tom vjera u dragog striku Shaya uopće ne bude poljuljana. Činilo mi se da je, svaki puta kada bismo se vidjeli, razapeta žica postajala sve tanja, a ponor sve dublji, sve dok nije postalo očigledno da ću prije ili poslije izgubiti ravnotežu i makar jednom se okliznuti pa nas oboje povući u bezdan.

— U redu, mala. Onda daj da te nešto pitam. Jako si pažljivo isplanirala današnji dan, je li tako?

— upitao sam trudeći se da mi glas ostane miran.

Opet onaj uplašeni, plavi bljesak u očima.

— Nisam.

— Hajde, kokice. Sa mnom se ne možeš zafrkavati kada je riječ o takvim stvarima. Takvo planiranje ti je moj posao, pa odmah prepoznam kada to netko drugi radi. Još davno, kada smo ti i ja prvi puta razgovarali o Rosie, počela si razmišljati o poruci koju si vidjela. Zato si me i pitala za nju, lijepo i opušteno, a kada si doznala da je bila moja djevojka, znala si da je ona morala biti ta koja ju je napisala. Tada si se počela pitati zašto bi tvoj striko Shay držao poruku mrtve djevojke skrivenu u ladici. Reci mi ako griješim.

Nije odvrćala. To što sam je pritiskao kao pred porotom toliko me umorilo da sam poželio skliznuti sa sjedišta i odspavati na podu automobila.

— Stoga si me obrađivala dok me nisi nagovorila da te danas odvedem baki. Ostavila si domaću zadaću iz matematike za kraj, pustila da čeka cijeli vikend, tako da je možeš ponijeti sa sobom i iskoristiti je da ostaneš nasamo sa strikom Shayem. A zatim mu nisi davala mira sve dok ga nisi natjerala na razgovor o toj poruci.

Holly si je snažno ugrizla unutrašnju stranu usana. Rekao sam:

— Ne ljutim se na tebe. Sve u svemu, impresivno si to izvela. Samo navodim činjenice.

Slegnula je ramenima.

— Pa što?

— Evo mog pitanja. Ako misliš da striko Shay nije učinio ništa loše, zašto si se uopće gnjavila svime time? Zašto mi nisi jednostavno rekla što si pronašla i pustila mene da porazgovaram s njim?

Gledajući si u krilo, gotovo je nerazumljivo promrmljala ispod glasa:

— To nije bila tvoja briga.

— Ali bila je, medeno moje. I znala si da jest. Znala si da je Rosie netko do koga mi je bilo stalo, znala si da sam detektiv i znala si da pokušavam otkriti što joj se dogodilo. Stoga je ta poruka itekako bila moja briga. Usto, u početku nitko od tebe nije tražio da čuvaš tajnu. Zašto si mi to tajila ako već tada nisi znala da je riječ o nečem sumnjivom?

Holly je oprezno izvukla nit crvene vune iz rukava pulovera, rastegnula je među prstima i počela ga proučavati. Na trenutak sam pomislio da će mi odgovoriti, ali umjesto toga je upitala:

— Kakva je bila Rosie?

Rekao sam:

— Bila je hrabra. Bila je tvrdoglava. Bila je zabavna. — Nisam bio siguran kamo to vodi, ali Holly me pozorno gledala ispod oka, kao da joj je to jako važno. Na prigušenoj, žutoj svjetlosti ulične rasvjete oči su joj postale tamnije i zamršenije, teže pronicljive. — Voljela je glazbu, pustolovine, nakit i svoje prijateljice. Imala je veće planove od ikoga koga sam poznavao. Kada joj je do nečega bilo stalo, nije od toga odustajala bez obzira na cijenu. Svidjela bi ti se.

— Znam da ne bi.

— Vjerovala ili ne, kokice, bi. A i ti bi se njoj svidjela.

— Jesi li je volio više nego mamu?

Tu smo.

— Ne — rekao sam, a ta je riječ izletjela iz mene toliko čista i jednostavna da uopće nisam bio siguran da je laž. — Volio sam je drukčije. Ne više. Samo drukčije.

Holly se zagledala kroz prozor omatajući komadić vune oko prsta zaokupljena dubokim mislima.

Nisam je prekidao. Malo dalje na uglu, čopor klinaca jedva starijih od nje gurali su jedni druge sa zidića, režeći i brbljajući poput majmuna. Opazio sam žar cigarete i sjaj limenki.

Naposljetku je Holly prigušenim, ravnomjernim glasom upitala:

— Je li striko Shay ubio Rosie?

Rekao sam:

— Ne znam. Nije na meni da to zaključim, a ni na tebi. O tome će odlučiti sudac i porota. Pokušavao sam je utješiti, ali stegnula je šake i udarila se po koljenima.

— Tatice, *ne*, nisam na to mislila, baš me briga što će netko *odlučiti*. Pitam te za ozbiljno. Je li to učinio?

— Je. Poprilično sam siguran da jest.

Ponovno tišina, ovoga puta još duža. Majmuni na zidiću počeli su si međusobno gnječiti čips na licu i pritom navijali. Na kraju je Holly, istim prigušenim, sitnim glasom, rekla:

— Ako kažem Stephenu o čemu smo ja i striko Shay razgovarali.

— Da?

— Što će se onda dogoditi?

— Ne znam — rekao sam. — Morat ćemo se strpjeti i vidjeti.

— Hoće li ići u zatvor?

— Možda. Ovisi.

— O meni?

— Djelomično. A dijelom i o mnogim drugim ljudima.

Glas joj je jedva primjetno zadrhtao.

— Ali on *meni* nikada nije učinio ništa nažao. Pomaže mi s domaćom zadaćom i pokazao je meni i Donni kako da radimo sjene prstima. Daje mi da gucnem malo njegove kave.

— Znam, slatkice. Bio ti je dobar stric i to je stvarno važno. Ali učinio je i neke druge stvari.

— Ne *želim* ga strpati u zatvor.

Pokušao sam joj uhvatiti pogled.

— Medena, slušaj me. Što god se dogodilo, to neće biti tvojom krivnjom. Što god Shay učinio, učinio je sam. A ne ti.

— Svejedno će biti ljut. I baka, i Donna, i teta Jackie. Svi će me mrziti zato što sam tužibaba. Oni drhtaji u njezinu glasu postajali su teže ukrotivi. Rekao sam:

— Istina, bit će uzrujani. I postoji mogućnost da će ti malo zamjerati, barem u početku. Ali čak i ako bude tako, proći će ih. Svi će znati da za to nisi bila ti kriva, baš kao ni ja.

— Ali nisi sto posto siguran. Mogli bi me mrziti zauvijek. Ne možeš obećati.

Pojavili su joj se bijeli krugovi oko zjenica, kao u progonjene životinje. Poželio sam da sam Shaya mnogo jače udario dok sam još imao priliku.

— Ne — rekao sam. — Ne mogu.

Holly je tresnula nogama u naslon suvozačkog sjedala.

— *Neću* to! Hoću da svi odu i puste me na miru. Željela bih da uopće nisam *vidjela* tu glupu poruku!

Još jedan tresak koji je zaljuljao sjedište. Što se mene tiče, mogla mi je šutirati auto dok se ne raspadne ako bi se od toga osjetila bolje, ali udarala je toliko snažno da se mogla ozlijediti. Brzo sam se nagnuo i postavio ruku

između njezinih nogu i naslona. Ispustila je divlji, bespomoćni krik i ljutito se izvila pokušavajući pronaći slobodno mjesto za udarac da me ne pogodi, ali uhvatio sam joj gležnjeve i nisam ih puštao.

— Znam, ljubavi. Znam. Ni ja ništa od ovoga nisam želio, ali što je, tu je. I svim bih srcem želio da ti mogu reći kako će sve biti u redu jednom kada kažeš istinu, ali ne mogu. Ne mogu ti čak niti obećati da ćeš se osjećati bolje. Možda i hoćeš, ali isto bi se tako na koncu mogla osjećati još i gore. Sve što ti mogu reći jest da to moraš učiniti, na ovaj ili onaj način. Katkad u životu nemaš izbora.

Holly se bacila natrag u sjedalicu. Duboko je udahnula i pokušala nešto reći, ali umjesto toga je pokrila usta dlanom i zaplakala.

Spremao sam se izići iz auta i sjesti na stražnje sjedalo da je čvrsto zagrlim. Na vrijeme sam shvatio: nije to bilo zavijanje djeteta koje čeka da ga tatica uzme u naručje i sve popravi. To smo ostavili iza sebe, negdje u Vjernom susjedstvu.

Umjesto toga, ispružio sam ruku i uhvatio Hollyinu slobodnu ruku. Uхватила se za nju kao da pada. Sjedili smo tako dugo dok su je, oslonjenu glavom o staklo na vratima, potresali snažni, bezglasni jecaji. Iza leđa sam začuo kratko, grubo prepucavanje muških glasova, zatim tresak vrata i Stephenov automobil kako odlazi.

Nijedno od nas dvoje nije bilo gladno. Svejedno sam natjerao Holly da pojede nekakav kroasan sa sirom radioaktivna izgleda koji smo usput kupili u Centru, više radi mene nego radi nje. Zatim sam je odvezao natrag Oliviji.

Parkirao sam pred kućom i osvrnuo se prema Holly. Grickala je pramen kose i zurila kroz prozor razrogačenim, nepomičnim, sanjivim očima, kao da je obamrla od zamora i prenaprezanja. Negdje usput, izvukla je Claru iz torbe.

Rekao sam:

— Nisi završila zadaću iz matematike. Hoće li te gospođa O'Donnell gnjaviti zbog toga?

Na trenutak se činilo da je Holly posve zaboravila tko je gospođa O'Donnell.

— Oh. Baš me briga. Glupa je.

— Kladam se da jest. Nakon svega, nema smisla da još slušaš i njezine

gluposti zbog zadaće. Gdje ti je bilježnica?

Iskopala ju je iz torbe i pružila mi je, kao na usporenoj snimci. Prelistao sam do prvog praznog lista i napisao: *Poštovana gospođo O'Donnell, molim da ispričate Holly zbog toga što nije dovršila zadaću iz matematike. Ovog se vikenda nije dobro osjećala. U slučaju bilo kakvih nejasnoća, slobodno me nazovite. Najljepša hvala. Frank Mackey.* Na suprotnoj stranici vidio sam Hollyjin obli, uredni rukopis: *Ako Desmond ima 342 komada voća...*

— Eto — rekao sam pružajući joj bilježnicu. — Ako ti bude pravila probleme, daj joj moj broj mobitela i reci joj neka malo ohladi. OK?

— Aha. Hvala, tatice.

Rekao sam:

— I tvoja mama bi trebala čuti o ovome. Pusti mene da joj objasnim.

Holly je kimnula. Spremila je bilježnicu, ali ostala sjediti na mjestu, otkapčajući i zakapčajući pojas. Rekao sam:

— Što te muči, kokice?

— Ti i baka bili ste zločesti jedno prema drugome.

— Aha, jesmo.

— Kako to?

— Nismo smjeli tako. Međutim, s vremena na vrijeme dignemo jedno drugome živac. Nitko te na svijetu ne može izludjeti kao vlastita obitelj.

Holly je gurnula Claru u torbu i, gledajući je odozgo, gladila joj pohabani nos prstom.

— Kada bih ja učinila nešto loše — rekla je — bi li lagao policiji da ne upadnem u nevolju?

— Da — rekao sam. — Lagao bih. I policiji, i papi, i kralju svijeta, sve dok ne pozelenim od muke, ako bih ti tako pomogao. Bilo bi to pogrešno, ali svejedno bih to učinio.

Holly me preplašila na mrtvo ime nagnuvši se između sjedala, ovivši mi ruke oko vrata i pritisnuvši obraz uz moj. Zagrlio sam je tako čvrsto da sam joj osjetio lupanje srca uz moja prsa, ubrzano i lagano kao u divlje životinje. Bilo je milijun stvari koje sam joj morao reći, svaka od odsudne važnosti, ali ni jedna od njih nije mi prelazila preko usana.

Na koncu je Holly ispustila ogroman, drhtav uzdah i odlijepila se od mene. Ispela se iz automobila i zbacila školsku torbu na leđa.

— Ako moram razgovarati s tim Stephenom — rekla je. — Može da to ne bude u srijedu? Zato što se hoću ići igrati kod Emily.

— To je posve u redu, slatkice. Koji ti god dan bude odgovarao. Kreni sada. Ja ću ti se pridružiti za nekoliko trenutaka. Moram samo obaviti jedan telefonski razgovor.

Holly je kimnula. Ramena su joj bila pognuta od iscrpljenosti, ali kada se zaputila puteljkom malo je protresla glavom i skupila snage. Kada joj je Liv otvorila vrata raširenih ruku, ta su malena leđa bila uspravna i čvrsta kao čelik.

Ostao sam na mjestu, zapalio cigaretu i povukao toliki dim da je gotovo dopola izgorjela. Kada sam bio siguran da će mi glas zvučati mirno, nazvao sam Stephena.

Bio je na nekom mjestu koje je imalo šugav prijem, najvjerojatnije duboko u brlozima Odjela za ubojstva u Dublinškome dvorcu. Rekao sam:

— Ja sam. Kako ide?

— Ne posve loše. Kao što ste rekli, sve poriče, i to onda kada mi se uopće udostoji odgovoriti. Uglavnom odbija razgovarati, osim da me pita kakvog je okusa vaše dupe.

— Pravi je šarmer. To nam je obiteljska odlika. Ne daj da ti se uvuče pod kožu.

Stephen se nasmijao.

— Ma, Bože, ne smeta mi. Može on pričati što god mu se prohtje. Na koncu konca, ja sam taj koji će otići kući kada završimo s poslom. Ipak, da čujemo: što imate? Išta što bi mu moglo malo razvezati jezik?

Bio je sav nabrijan i spreman ustrajati koliko god bude potrebno, a glas mu je prštao novostečenom samouvjerenošću. Pokušavao je zvučati obzirno smiren, ali u dubini duše, mali je uživao u provodu života.

Rekao sam mu sve što znam i kako sam to doznao, sve do zadnje trule, smrdljive pojedinosti: podatak je streljivo, a Stephenu nisu trebali ćorci u spremniku. Na kraju sam rekao:

— Jako voli naše sestre, posebno Carmel, i moju kći, Holly. Koliko znam, to je to. Mene mrzi svim srcem, mrzio je i Kevina premda to nevoljko priznaje, i mrzi svoj život. Opako je ljubomoran na svakoga tko ne mrzi svoj, što gotovo sigurno uključuje i tebe. Usto, kao što si iz vjerojatno i sam zaključio, ima žestoku narav.

— OK — rekao je Stephen, gotovo sebi u bradu. Mozak mu je radio sto na sat. — OK, dobro. To će mi biti korisno.

Mali se pretvarao u čovjeka po mom ukusu.

— Tako je, hoće. Još nešto, Stephen: sve do večeras, vjerovao je da je na korak od toga da se izvuče. Vjerovao je da će kupiti trgovinu biciklima u kojoj radi, spremi našeg tatu u starački dom, odseliti se i napokon ugrabiti priliku za život vrijedan življenja. Prije nekoliko sati, taj momak je stajao na vrhu svijeta.

Zavladala je tišina, pa sam se na sekundu upitao je li Stephen možda to shvatio kao apel za suosjećanje. Zatim je rekao:

— Ako ga time ne uspijem navesti da progovori, uopće ne zaslužujem da mi ikada progovori.

— To bi više-manje bilo i moje mišljenje. Samo naprijed, mali. Izvještavaj me o svemu.

Stephen je rekao:

— Sjećate li se... — A zatim je veza poludjela i pretvorila mu glas u gomilu nepovezanih, škripavih zvukova. — ... sve što su imali...

To je zadnje što se čulo prije nego što se veza prekinula pa se čulo samo besmisleno pištanje. Spustio sam prozor i zapalio još jednu cigaretu. I ovdje su počeli nicati božićni ukrasi - vjenčići na vratima, nakrivljen znak »DJEDU BOŽIĆNJAKU ULAZ SLOBODAN« zaboden u vrtu

— a noćni zrak je postao dovoljno hladan i staklast da se napokon činilo kako je stigla zima. Bacio sam opušak i duboko udahnuo. Zatim sam prišao Olivijinim vratima i pritisnuo zvonce.

Liv je otvorila u papučama, oprana lica spremna za postelju. Rekao sam:

— Obećao sam Holly da ću joj zaželjeti laku noć.

— Holly spava, Frank. U krevetu je već sto godina.

— Oh. OK. — Pretresao sam glavom pokušavajući je razbistriti.

— Koliko sam dugo pred kućom?

— Dovoljno dugo da me već čudi što gospođa Fitzhugh nije pozvala policiju. U zadnje vrijeme posvuda vidi sumnjivce.

Ipak, smiješila se, a činjenica da nije bila uzrujana što sam u njezinoj blizini ispunila me nekakvom besmislenom toplinom.

— Ta žena je oduvijek bila ćaknuta. Sjećaš se kad smo... — U

Livinim očima vidjelo se kako je brzo uzmaknula pa sam se zaustavio prije nego što bude prekasno. — Čuj, smijem li ipak ući na nekoliko minuta? Da ubacim u sebe šalicu kave, razbistrim glavu prije nego što se odvezem kući i da možda nabrzinu porazgovaramo o tome kako je Holly? Obećavam da neću predugo ostati. Očigledno sam izgledao kao što sam se osjećao ili barem dovoljno slično tome da pobudim Livino sažaljenje. Nakon nekoliko sekundi kimnula je i širom otvorila vrata.

Odvela me u zimski vrt - mraz se počeo hvatati po uglovima staklenih ploča, ali grijanje je bilo uključeno pa je soba bila udobna i topla - a zatim otišla u kuhinju skuhati kavu. Svjetla su bila prigušena. Skinuo sam Shayevu kapu i gurnuo je u džep jakne. Mirisala je na krv.

Liv je iznijela kavu na pladnju s najboljim šalicama, a čak je pridodala i mali vrč s vrhnjem.

— Izgledaš kao da si proveo gadan vikend — rekla je spuštajući se na stolicu.

Nisam se mogao prisiliti da joj sve ispričam.

— Obitelj — rekao sam. — Što je s tobom? Kako je Dermo?

Nastupila je tišina dok je Olivia miješala kavu pomišljajući se kako da odgovori na to pitanje. Naposljetku je uzdahnula, tako tiho da to očito nije bilo namijenjeno mojim ušima.

— Rekla sam mu da mislim kako se ne bismo više trebali viđati — rekla je.

— Ah — odvratio sam. Brz, sladak ugriz zadovoljstva probio se kroz mračne slojeve koji su mi čvrsto omatali um, potpuno me iznenadivši. — Imala si neki poseban razlog?

Uglađeno slijeganje ramenima.

— Nisam više smatrala da smo jedno za drugo.

— Slaže li se Dermo s tobom?

— Složio bi se, i to ubrzo. Da smo još nekoliko puta izišli. Ja sam to samo shvatila malo prije njega.

— Kao i obično — rekao sam. Nisam bio zajedljiv, pa se Liv malko nasmiješila gledajući u šalicu.

— Žao mi je što nije upalilo.

— Ma, dobro. Nije svaki dan petak... A što je s tobom? Viđaš li se s nekim?

— Ne u zadnje vrijeme. Ništa vrijedno spomena. — To što je Olivia nogirala Dermota bio je najljepši dar koji mi je život u zadnje vrijeme pružio: malen, ali savršeno oblikovan. Moraš zgrabiti što ti se pruža. Premda sam znao da ću ga, budem li izazivao sreću, vjerojatno razbiti, nisam se mogao zaustaviti. — Bi li možda jednu večer, ako si slobodna i ako uspijemo pronaći nekoga da pričuva malu, pristala da izađemo na večeru? Nisam siguran da mogu ponuditi Coterie, ali vjerojatno ću uspjeti pronaći nešto bolje od Burger Kinga.

Liv je podigla obrve i okrenula lice prema meni.

— Hoćeš reći... Što hoćeš reći? Misliš, kao na spoj?

— Pa — rekao sam. — Pa da, vjerojatno. Baš kao na spoj.

Usljedila je dugotrajna tišina, dok joj je svašta prolazilo kroz glavu. Rekao sam:

— Znaš, stvarno sam slušao što si mi one noći govorila. O ljudima koji popiju jedni drugima pamet. Još nisam siguran slažem li se s tobom, ali pokušavam se ponašati kao da si u pravu.

Trudim se iz petnih žila, Olivia.

Liv je naslonila glavu i promatrala mjesec kako promiče iznad prozora.

— Prvi puta kada si uzeo Holly preko vikenda — rekla je — bila sam prestravljena. Sve vrijeme dok je nije bilo, nisam ni oka sklopila. Znam da si mislio kako se borim s tobom za vikende iz čistog inata, ali to nije imalo veze s tim. Bila sam sigurna da ćeš je odvesti, posjesti na avion i da vas nikada više neću vidjeti.

Rekao sam:

— Pomišljao sam na to.

Vidio sam kako su joj zadrhtala ramena, ali glas joj je ostao miran.

— Znam. Ali nisi to proveo u djelo. Ne zavaravam se da si radi mene tako postupio.

Djelomično je to bilo zato što bi radi odlaska morao dati otkaz, ali prevagnulo je to što bi time povrijedio Holly, a to nikada ne bi učinio. Zato si ostao.

— Da — rekao sam. — Čuj. Dajem sve od sebe. — Bio sam mnogo manje uvjeren od Liv da se ostanak pokazao boljim rješenjem za Holly. Mala je mogla odrastati pomažući mi voditi bar na Corfu, sunčajući se i puštajući da je mještani razmaze preko svake mjere, umjesto da je cijela

šira obitelj bombardira kasetnim bombama.

— To sam onoga dana željela reći. Ljudi *ne moraju* povrijediti jedni druge samo zato što se vole. Ti i ja činili smo jedno drugo nesretnim zato što smo tako odlučili, a ne zato što je to bila neizbježna sudbina.

— Liv — rekao sam. — Moram ti nešto ispričati.

Proveo sam veći dio vožnje pokušavajući pronaći najmanje dramatičan način da to učinim. Pokazalo se da takvoga jednostavno nema. Izostavio sam što sam mogao i ublažio sve ostalo, ali kada sam konačno završio, Olivia je zurila u mene razrogačenih očiju, pritišćući usne drhtavim prstima.

— Bože dragi — rekla je. — Oh, dragi Bože. *Holly*.

Smogavši svu uvjerenost, rekao sam:

— S njom će sve biti u redu.

— Nasamo s... *Boze*, Frank, morat ćemo... što da radimo...

Prošla je cijela vječnost otkako mi je Liv dopustila da je vidim ikako drukčiju doli pribranu i dotjeranu, savršeno oklopljenu. Ovako sirova, potresena i izbezumljena u nastojanju da pronađe načina kako zaštititi dijete, dirnula me ravno u srce. Bio sam dovoljno mudar da je ne pokušam zagrliti, ali nagnuo sam se prema njoj i isprepleo prste s njezinima.

— Mir, draga. Mir. Bit će sve u redu.

— Je li joj prijetio? Uplašio je?

— Ne, draga. Zabrinuo ju je, zbunio i ispunio nelagodom, ali prilično sam siguran kako nijednom nije osjetila da joj prijeti ikakva opasnost. Isto tako, mislim da joj doista i nije prijetila. Na svoj nevjerojatno sjeban način, stvarno mu je stalo do nje.

Livine su misli već brzale u budućnost.

— Koliko je slučaj održiv? Hoće li morati svjedočiti?

— Nisam siguran. — Oboje smo znali popis svih »ako«: ako Državno tužiteljstvo pokrene kazneni postupak, ako Shay izjavi da se ne osjeća krivim, ako sudac odluči da je Holly sposobna iznijeti jasno viđenje događaja... — Ipak, kada bih se morao kladiti, onda je odgovor »da«. Kladio bih se da će morati.

— Dragi Bože — ponovila je Olivia.

— Do tada će proći još mnogo vremena.

— Nije u tome stvar. Vidjela sam što dobar odvjetnik može učiniti

svjedoku. I *sama* sam to činila. Ne želim da netko to učini Holly.

Nježno sam rekao:

— Znaš da tu ništa ne možemo poduzeti. Možemo samo vjerovati da će s njom sve biti u redu. Ona je jaka curica. Oduvijek je bila. — Na trenutak koji me zabolio poput uboda igle, sjetio sam se kako sam jedne proljetne večeri sjedio u tom zimskom vrtu gledajući kako nešto maleno i živahno poskakuje u Olivijinu trbuhu, spremno da osvoji svijet.

— Istina, tako je, jaka je. Ali to nije *bitno*. Nijedno dijete na *svijetu* nije dovoljno snažno za tako nešto.

— Holly će biti, zato što nema izbora. Još nešto, Liv... Znam da to i sama znaš, ali ne smiješ s njom raspravljati o slučaju.

Olivia je istrгла ruku iz moje i podigla glavu, spremna braniti mlado.

— Morat će razgovarati o tome, Frank. Ne mogu niti zamisliti kako se osjeća. Ne *dopuštam* da sve to drži u sebi...

— U redu, ali ti ne smiješ biti ta koja će razgovarati s njom, baš kao ni ja. U očima porote, još si tužiteljica: pristrana si. Bude li postojala i najmanja sumnja da si je naučila što da kaže, cijeli slučaj leti kroz prozor.

— Živo mi se fućka za *slučaj*. S kim drugim da razgovara? Dobro znaš da će odbiti razgovarati sa psihologinjom. Kada smo se razveli nije htjela razmijeniti ni jednu jedinu riječ s tom ženom... a ne želim da ostane povrijeđena do kraja života. Neću to dopustiti.

Taj njezin optimizam, vjera da se to još nije dogodilo, prodrli su ravno u moj prsni koš i stegnuli mi srce.

— Znam — rekao sam. — Znam da nećeš. Znaš što, razgovaraj s Holly koliko god njoj to bude potrebno. Samo se pobrini da nitko ne dozna. Uključujući i mene. Dobro?

Olivia je stisnula usta, ali nije rekla ni riječ.

— Znam da nije idealno — rekao sam.

— Mislila sam da se strastveno protiviš tome da čuva tajne.

— Istina je. Ali sada je malo prekasno da bi to bilo na prvome mjestu pa dovraga s tim.

Liv je glasom već pomalo hrapavim od iscrpljenosti rekla:

— Vjerojatno bi sve ovo u prenesenu značenju glasilo: »Rekao sam ti.«

— Ne — odgovorio sam i to sam iskreno mislio. Po brzini kojom je okrenula glavu prema meni, vidjelo se da je iznenađena. — Nipošto. To znači da smo oboje sjebali stvar, i ja i ti, te da je sada najbolje da se posvetimo ublažavanju štete. A vjerujem da si ti taj posao sposobna vrhunski odraditi.

Lice joj je još bilo oprezno i umorno, vidjelo se da čeka nagli zaokret.

— Ovoga puta nema skrivenih značenja. Časna riječ. Samo mi je drago što mala ima tebe za mamu, to je sve.

Uhvatio sam Liv nespremnu. Oči su joj zatreptale i pobjegle od mojih, a ona se nemirno promeškola na stolici.

— Trebao si mi reći čim si došao. Ovako si me pustio da je smjestim u krevet kao da je sve *normalno*...

— Znam. Ali pomislio sam da bi joj danas dobro došlo malo normalnosti.

Ponovo se žustro pomaknula.

— Moram provjeriti kako je.

— Ako se probudi, zvat će nas. Ili će sići.

— Možda i neće. Odmah se vraćam...

Otišla je, žurno se uspinjući stubama tiho poput mačke. Bilo je nečega neobično utješnog u toj meni tako poznatoj radnji. Nekoć smo je prolazili desetak puta tijekom noći, dok je Holly bila beba: na svaki cvilež iz zvučnika Olivia bi imala potrebu uvjeriti se spava li Holly, koliko god je pokušavao uvjeriti da mala ima snažna pluća i da nas je itekako u stanju dozvati ako smo joj potrebni. Liv se nikada nije plašila iznenadne dojenačke smrti ili da će Holly ispasti iz krevetića i udariti glavom o pod, kao ni ostalih uobičajenih roditeljskih Baba Roga. Brinulo ju je samo da bi se Holly usred noći mogla probuditi i pomisliti da je posve sama.

Olivia je, vraćajući se, rekla:

— Čvrsto spava.

— Dobro.

— Djeluje mi spokojno. Razgovarat ću s njom ujutro. — Klonula je na stolicu i sklonila kosu s čela. — Jesi li ti dobro, Frank? Nisam te se sjetila niti pitati, ali Bože moj, mora da ti je večeras bilo...

Rekao sam:

— Dobro sam. Ali, morao bih krenuti. Hvala na kavi. Trebala mi je.

Liv se nije htjela natezati. Upitala je:

— Jesi li dovoljno budan da se odvezeš kući?

— Nije problem. Vidimo se u petak.

— Nazovi sutra Holly. Čak i ako misliš da ne biste smjeli razgovarati o... svemu ovome. Ipak je nazovi.

— Naravno. To sam i kanio. — Iskapio sam zadnji gutljaj kave i ustao. — Samo da provjerim — rekao sam — pretpostavljam da onaj spoj više ne dolazi u obzir.

Olivia mi je dugo promatrala lice. Rekla je:

— Moramo biti jako oprezni da ne probudimo u Holly lažnu nadu.

— To neće biti teško.

— Zato što ne vidim da ima mnogo šanse da nas to ikamo odvede. Ne poslije... Bože. Svega.

— Znam. Samo bih volio pokušati.

Olivia se premjestila na stolicu. Mjesečina joj se pomakla na licu tako da su joj se oči izgubile u sjeni, pa sam mogao vidjeti samo ponosne, istančane obline njezinih usana. Rekla je:

— Zato da budeš siguran kako si učinio sve u svojoj moći. Bolje ikad nego nikad, valjda.

— Ne — odgovorio sam. — Zato što bih stvarno, stvarno rado izišao na spoj s tobom.

Osjećao sam da me još promatra, duboko iz sjene. Na koncu je rekla:

— I ja bih to voljela. Hvala što si me pozvao.

U jednom vrtoglavom djeliću sekunde gotovo sam krenuo prema njoj, gotovo posegnuo za njom da učinim... ne znam što: zgrabim je, silovito je privijem uza se, kleknem na te mramorne pločice i zagnjurim glavu u njezino meko krilo. Zaustavio sam se stegnuvši zube tolikom snagom da mi je zamalo pukla vilica. Kada sam se uspio pomaknuti, odnio sam pladanj u kuhinju i otišao.

Olivia se nije niti pomaknula. Izašao sam sam. Možda sam joj poželio laku noć, ne sjećam se. Cijelim putem do automobila osjećao sam je iza sebe, njezinu toplinu koja je poput čiste, bijele svjetlosti ravnomjerno plamtjela u mračnom zimskom vrtu. Jedino mi je to pomoglo da se domognem kuće.

23.

Klonio sam se svoje Obitelji dok je Stephen gradio slučaj, dok je podizao optužnicu za dva ubojstva i dok je Vrhovni sud Shayu odbijao jamčevinu. George je, Bog mu blagoslovio pamučne čarape, dopustio da se vratim na posao bez ijedne jedine riječi. Čak mi je i uvalio novu, luđački kompliciranu operaciju u koju su bili umiješani Litva, kalašnjikovi i nekoliko zanimljivih momaka po imenu Vytautasi, na koju sam bez pol muke mogao potrošiti i stotinu radnih sati tjedno ako sam osjećao takvu potrebu, a osjećao sam je. Odjelom su kolale glasine da je Vatreći uložio bijesan prigovor na moje nepoštovanje protokola, a da je George na to izronio iz svojeg uobičajenog, napola komatoznog stanja na dovoljno dugo da ga zaspe s nekoliko godina rada na sitničavoj papirologiji i zatražio da mu daljnje informacije dostavi u tri primjerka.

Kada sam zaključio da su se strasti u mojoj Obitelji barem malo stišale, izabrao sam jednu večer i vratio se kući s posla ranije, oko deset sati. Stavio sam ono što sam pronašao u hladnjaku među dvije šnite kruha i pojeo. Zatim sam uzeo cigaretu i čašu najboljeg viskija, izišao na balkon i nazvao Jackie.

— Isuse — rekla je. Bila je kod kuće, a u pozadini je galamio televizor. Glas joj je bio potpuno bezizražajan od iznenađenja pa nisam mogao raspoznati što se u njemu krije. — To je Francis — rekla je Gavinu.

Začulo se nerazgovjetno Gavinovo mrmljanje, a zatim se televizijska buka počela stišavati dok se Jackie udaljavala. Rekla je:

— Isuse. Nisam mislila... Ma, nema veze, kako se držiš?

— Držim se. A ti?

— Ah, naravno. Znaš i sam.

Rekao sam:

— Kako je s mamom?

Uzdahnula je.

— Eh, nije baš najbolje, Francis.

— Po čemu se to vidi?

— Pomalo je bljedunjava i strašno je tiha... a i sam znaš da to ne slič
na nju. Bila bih sretnija da urla na sve oko sebe.

— Uplašio sam se da će dobiti srčani udar nama pred nosom. —
Pokušao sam zvučati kao da se šalim. — Trebao sam znati da nam ne bi
priuštila to zadovoljstvo.

Jackie se nije nasmijala. Rekla je:

— Carmel mi je ispričala da su sinoć ona i Darren bili kod nje i da je
Darren srušio onu porculansku bezvezariju... znaš onog momčića sa
cvijećem koji stoji na polici u dnevnom boravku? Razbio se u stotinu
komadića. Uplašio se da će izgubiti živu glavu, ah mama nije rekla ni riječ,
samo je pomela i bacila sve u koš.

Rekao sam:

— Bit će ona dobro, samo treba vremena. Mama je žilava. Trebalo bi
mnogo više od ovoga da je slomi.

— Istina. Ali, ipak.

— Znam. Ipak.

Čuo sam zatvaranje vrata i vjetar koji huji kroz telefon: Jackie je naš
razgovor iznijela iz kuće radi privatnosti. Rekla je:

— Ali ni tati nije najbolje. Nije ustao iz kreveta, sve otkako...

— Jebeš njega. Pusti ga neka trune.

— Znam, da, ali nije u tome stvar. Majčica ne može sama, ne dok je on
u ovakvom stanju. Ne znam što će napraviti. Ja sam tamo koliko god
mogu, Carmel također, ali ona ima malene i Trevora, a ja moram raditi.
Čak i kada smo tamo, znaš, nismo dovoljno snažne da ga podignemo a da
ga ne povrijedimo. Ionako odbija da mu mi, cure, pomažemo izići iz kade i
sve to. Shay...

Glas joj se izgubio.

Rekao sam:

— Obično je Shay sve to radio.

— Aha.

Rekao sam:

— Da vam dođem pomoći?

Usljedio je trenutak zatečene tišine.

— Bi li mogao...? Ma, ne, ne Francis. U redu je.

— Dovući ću dupe sutra, ako misliš da je to pametno. Klonio sam se misleći da ću napraviti više štete nego koristi, ali ako griješim...

— Ma, ne, rekla bih da si u pravu. Ne mislim time ništa loše, znaš, samo...

— Nejasno mi je. To sam i mislio.

Jackie je rekla:

— Reći ću im da si se raspitivao kako su.

— Može. A promijeni li se što usput, samo mi javi, dobro?

— Aha, dobro. Hvala na ponudi.

Rekao sam:

— Što ćemo s Holly?

— Na što misliš?

— Hoće li biti dobrodošla kod mame od sada nadalje?

— Želiš li da bude? Mislila sam da sigurno...

— Ne znam, Jackie. Nisam još išao tako daleko. Vjerojatno ne, imaš pravo. Ali želio bih biti siguran u kakvom je položaju kada je o tome riječ.

Jackie je ispustila mali, drhtavi, tužni uzdah.

— Čuj, nitko nije siguran. Ne dok... znaš već. Dok se stvari malo ne slegnu.

Dok Shay ne iziđe pred sud i ne bude oslobođen krivnje ili, pak, bude proglašen krivim i osuđen na dvije doživotne robije, a sve to, barem djelomično, zahvaljujući dokazima koje je protiv njega iznijela Holly. Rekao sam:

— Ne mogu si priuštiti da čekam toliko dugo, Jackie. A i ne mogu si priuštiti da se preda mnom izmotavaš. Riječ je o mojem djetetu.

Ponovo je uzdahnula.

— Da ti budem iskrena, Francis, na tvojem bih je mjestu neko vrijeme držala podalje. Za njezino dobro. Svi su ljudi, svima para ide na uši, prije ili poslije nekome će izletjeti nešto što će joj povrijediti osjećaje... ne hotimice, ali... Pusti to, za sada. Misliš li da će to biti u redu? Želim reći, hoće li joj to jako teško pasti?

Rekao sam:

— S time se mogu nositi. Ali evo u čemu je stvar, Jackie. Holly je duboko uvjerena da je sve ovo što je zadesilo Shaya njezina krivnja i da,

čak i ako nije tako, cijela obitelj vjeruje da jest. Ako je nastavim držati podalje od mame... ja s tim uopće nemam problema, da se razumijemo... samo će postati još više uvjereni u to. Iskreno, boli me ona stvar ako je sve to stopostotna istina i ako se cijela obitelj odluči ponašati kao da je gubavica, ali moram znati da si ti iznimka. Mala puca po šavovima i već je izgubila dovoljno ljudi da joj bude dosta za cijeli život. Moram znati da si joj ti još dio života, da je nemaš namjeru ostaviti na cjedilu i da nisi nijedan trenutak nju krivila za ovaj uteg od sto tona koji nam je pao na glavu. Hoće li ti išta od navedenog predstavljati problem?

Jackie je već zgroženo, suosjećajno mrmljala.

— Ah, Bog je čuvao, siroto, slatko maleno, kako bih je mogla kriviti... pa još se nije niti rodila kada je sve ovo počelo! Jako je zagrla u moje ime i reci da ću je posjetiti čim ugrabim priliku.

— Dobro. To sam i mislio. Nije, međutim, važno što ću joj ja reći: mora to čuti od tebe. Možeš li je nazvati, dogovoriti s njom kada biste se mogle malo družiti? Da malo umiriš jedno dijete. Može?

— Hoću, naravno. Kad smo već kod toga, daj da to odmah obavim, ne mogu podnijeti pomisao da sjedi tamo, brine se i uzrujava...

— Jackie — rekao sam. — Pričekaj samo tren.

— Da?

Želio sam si opaliti jednu za uho zbog tog pitanja, ali svejedno je provalilo iz mene.

— Reci mi nešto, kad već razgovaramo o tim stvarima. Hoćeš li se i meni nastaviti javljati? Ili samo Holly?

Stanka je potrajala tek djelić sekunde, ali i to je bilo dovoljno dugo. Rekao sam:

— Ako nam nije suđeno, mala, pomirit ću se s tim. Jasno mi je zašto bi ti to moglo predstavljati problem. Samo volim znati na čemu sam. Tako štedim vrijeme i trud. Pošteno?

— Je, pošteno je. O, Bože, Francis... — Brzo je udahnula, gotovo grčevito, kao daju je netko udario u trbuh. — Naravno da ću ti se javiti. *Naravno*. Samo... Možda će mi trebati malo vremena. Možda nekoliko tjedana ili... Neću ti lagati: glava mi se raspada. Ne znam što ću sama sa sobom. Moglo bi proći dosta vremena prije...

— Ima smisla — rekao sam. — Vjeruj mi, poznat mi je taj osjećaj.

— Žao mi je, Francis. Stvarno mi je, stvarno žao.

Glas joj je bio tanašan i očajan, iskrzan do zadnjeg končića. Trebao bih biti još veće đubre nego što jesam da je ne pokušam utješiti. Rekao sam:

— Sranja se jednostavno dogode, mala. Nisi ti za to kriva, ništa više nego Holly.

— Istina je, ali... Daje, kao prvo, uopće nisam dovela mami...

— Ili da je ja nisam doveo baš onoga dana. Ili, još bolje, da Shay nije... Eto, što je, tu je. — Ostatak rečenice rasplinuo se u zrakopraznom prostoru između nas. — Učinila si najbolje što znaš, a to je najviše što itko može učiniti. Idi i sredi glavu, mala. Samo polako. Nazovi me kad budeš gotova.

— Hoću. Kunem ti se, hoću. I, Francis... pazi na sebe, u međuvremenu. Ozbiljno ti kažem.

— Dogovoreno. I ti isto, medena. Vidimo se jednog dana.

Trenutak prije negoli je prekinula, čuo sam ono brzo, bolno hvatanje daha. Nadao sam se da će ući i dopustiti Gavinu da je zagrlji, umjesto da stoji pred kućom u mraku i plače.

Nekoliko dana poslije otišao sam u Jervis Centre i kupio takvog King Konga od televizora kakvog se kupuje samo ako ti pomisao na štednju za nekakvu trajniju vrijednost nikada nije pala na pamet. Slutio sam da će biti potrebno mnogo više od elektronike, koliko god impresivna bila, da me Imelda ne šutne u jaja, pa sam parkirao na ulazu u Hallows Lane i pričekao da se Isabelle vrati kući s nekog mjesta na kojem je provela cijeli dan.

Dan je bio hladan i siv, nebo teško pod teretom snijega koji samo što nije pao, a lokve na cesti okovane tankim slojem leda. Isabelle se brzim korakom primicala Smith's Roadom, pognute glave, čvrsto se umotavši u tanak, lažni dizajnerski kaput da se zaštiti od britka vjetra. Nije me vidjela dok nisam izišao iz auta i stao pred nju.

Rekao sam:

— Isabelle, je li tako?

Oprezno me odmjerila.

— Tko pita?

— Ja sam seronja koji ti je razbio telku. Drago mi je.

— Odjebi ili ću vrištati.

U pogledu karaktera, jabuka nije pala daleko od stabla. Baš mi je

zagrijala srce. Rekao sam:

— Ohladi malo, Penelopo Pitstop. Ovoga puta nisam te došao gnjaviti.

— Što onda hoćeš?

— Donio sam vam novu telku. Sretan Božić.

Sumnjičavost na njezinu licu samo se produbila.

— Zašto?

— Čula si da ljude ponekad peče savjest, ne?

Isabelle je prekrižila ruke psujući me pogledom. Iz takve blizine, sličnost s Imeldom još je bila uočljiva, ali manje upadljiva. Brada joj je bila tek obla kvržica, kao i cijeloj Obitelji Hearne.

— Ne treba nam tvoja telka — obavijestila me. — Hvala lijepo.
Rekao sam:

— Tebi možda i ne treba, ali mogla bi zatrebati tvojoj mami ili sestrama. Zašto ih ne bi pitala da budeš sigurna?

— Aha, baš. Kako možemo znati da ta stvarčica nije preksinoć ukradena pa ćeš se, ako je uzmemo, popodne vratiti i sve nas uhititi?

— Precjenjuješ moje moždane sposobnosti.

Isabelle je podigla obrvu.

— Ili ti podcjenjuješ moje. Zato što nisam toliko glupa da uzmem išta od murjaka koji pizdi na moju mamu.

— Ne pizdim na nju. Malo smo se razišli u mišljenju, a sada kada je to riješeno, ne moram je brinuti.

— I bolje ti je. Mama te se ne boji.

— Dobro je. Vjerovala ili ne, draga mi je. Odrasli smo skupa. Isabelle je promislila o tome.

— Zašto si joj onda razbio telku? — ustrajala je.

— Što ti mama kaže?

— Ne želi govoriti o tome.

— Onda neću ni ja. Džentlmen nikada ne odaje tajne jedne dame. Pogledala me ispod oka da pokaže kako nije zadivljena mojom slatkorječivošću, ali ionako je bila u godinama kada je ničime ne bih mogao zadiviti. Pokušao sam zamisliti kakav je osjećaj vidjeti vlastitu kćer s grudima, tušem oko očiju i legalnim pravom da otputuje avionom kamo god poželi.

— Služi li ta tričarija tome da mama na sudu kaže što treba? Zato što je već dala izjavu onom momku, kako li se ono zvao, Riđe Dlačice.

Izjavu koju bi mogla izmijeniti, a vjerojatno i hoće, nebrojeno puta prije početka suđenja, ali da sam imao potrebe potkupljivati Imeldu Tierney, ne bih morao toliko duboko posegnuti u džep. Bilo bi dovoljno nekoliko šteka plavog Johna Playera. Zaključio sam kako je bolje da to ne podijelim s Isabellom. Rekao sam:

— To se mene ne tiče. Da raščistimo jednom za svagda: ja s tim slučajem nemam ništa, kao ni s tim mladićem, i ne očekujem ništa od tvoje mame. OK?

— Ti bi bio prvi takav. Budući da ništa ne očekuješ, mogu ići, ne?

Ništa se na Hallows Laneu nije micalo - nije bilo staraca koji lašte mjedene kvake ni seksi mamica koje se nadmeću dječjim kolicima, a sva vrata bila su zaključana pred hladnoćom - ali mogao sam osjetiti poglede iz sjena iza čipkastih zavjesa. Rekao sam:

— Mogu li te nešto pitati?

— Baš me briga.

— Gdje radiš?

— Što te briga?

— Radoznao sam. Što, zar je tajna?

Isabelle je preokrenula očima.

— Pohađam tečaj za tajnicu u odvjetničkom uredu. Nemaš ništa protiv, nadam se.

Rekao sam:

— To je sjajno. Svaka čast.

— Hvala. Izgledam kao da me briga što misliš o meni?

— Kao što sam rekao, bilo mi je stalo do tvoje mame, nekoć davno. Drago mi je što vidim da ima kćer na koju može biti ponosna i koja se brine za nju. Hajde da se sada pobrinemo da nastaviš u tom smjeru i odneseš joj taj jebeni televizor.

Otvorio sam prtljažnik. Isabelle je obišla auto - držeći se na sigurnoj udaljenosti za slučaj da je kanim gurnuti unutra i prodati je u bijelo roblje - i pogledala.

— Nije loše — rekla je.

— Vrhunac moderne tehnologije. Hoćeš da ti ga odnesem do stana ili želiš pozvati prijatelja da ti pomogne?

Isabelle je rekla:

— Nećemo ga. Koji dio te rečenice nisi shvatio?

— Vidi — rekao sam. — Stvarčica me koštala poprilično love. Nije ukradena, nije posuta antraksom i vlada te ne može gledati kroz ekran. U čemu je onda problem? Samo si alergična na muriju?

Isabelle me pogledala kao da se pita kako uspijevam ujutro obući bokserice na pravu stranu. Rekla je:

— Cinkao si vlastitog brata.

Tu smo, dakle. Opet sam ispaao veliki, glupi naivac misleći da to neće postati općepoznata činjenica: da je Shay i držao jezik za zubima, tu je mjesna špijunska mreža, a da je i ona imala slobodan dan, ništa ne bi spriječilo Vatrelog da ispitujući susjede nešto ne natukne. Tierneyi bi rado uzeli telku na crno - vjerojatno bi je uzeli i od Decoa, srdačnog kvartovskog dilera, ako bi zaključio da im je iz nekog razloga dužan - ali nisu željeli imati posla s takvima kao što sam ja. Čak i da sam se imao potrebu pravdati, to Isabelli Tierney, fasciniranom gledateljstvu, kao ni ostatku Libertiesa ne bi značilo ama baš ništa. Da sam poslao Shaya na intenzivnu njegu, pa čak i na Glasnevinško groblje, nekoliko tjedana bi mi s odobravanjem kimali i prijateljski me tapšali po leđima, ali ni jedan njegov čin nije mogao opravdati cinkanje rođenog brata muriji.

Isabelle se ogledala oko sebe da se uvjeri kako u blizini ima ljudi koji bi joj bili spremni priskočiti u pomoć, a zatim je - jasno i glasno, ne bi li je ti isti ljudi čuli - rekla:

— Nosi taj svoj televizor i zabij si ga u guzicu.

Odskočila je unatrag, hitro i okretno poput mačke, da slučajno ne bih nasrnuo na nju. Zatim mi je pokazala srednji prst da bude sigurna kako su svi shvatili poruku, okrenula se na šiljastoj potpetici i odlučnim se koracima udaljila Hallows Laneom. Gledao sam je dok je tražila ključeve, a zatim nestala u košnici od stare opeke i čipkastih zavjesa, zalupivši za sobom vrata.

Te je večeri počelo sniježiti. Ostavio sam telku na ulazu u Hallows Lane da je ukrade sljedeća Decova mušterija, odvezao se kući i otišao u šetnju. Stigao sam sve do Kilmainham Gaola kada me zasuo prvi nalet krupnih, savršenih, bešumnih pahulja. Jednom kada su počele padati, nisu

prestajale. Nestajale bi gotovo čim bi dodirnule tlo, ali u Dublinu znaju proći godine bez makar takvog snijega pa se ispred Jamesove bolnice razigrala grupica učenika: povelili su rat grudama, skupljali pune ruke snijega s automobila koji su se zaustavljali na crvenom i skrivali se iza nedužnih prolaznika, nasmijani i crvenih nosova, i jebalo im se živo za srdite poslovnjake koji su se žustrim korakom uspuhani vraćali s posla. Nakon nekog vremena parove je obuzela romantika, gurali su ruke jedno drugome u džepove, privijali se jedno uz drugo i zabacivali glave da gledaju ples pahuljica. Još malo poslije, pijanci su iz pivnica tražili put kući trostruko opreznije no obično. Duboko u noći, našao sam se na ulazu u Vjerno susjedstvo. Sva su svjetla bila ugašena i samo je jedna Betlehemska zvijezda treperila na prozoru Sallie Hearne. Stajao sam u sjeni gdje sam nekoć stajao čekajući Rosie, turio ruke u džepove i promatrao kako vjetar podiže pahulje u otmjenom luku oko žuta kruga svjetlosti ulične svjetiljke. Susjedstvo je izgledalo udobno i mirno kao s božićne čestitke, ugniježđeno za zimu, snivajući zvončiće saonica i vrući kakao. U cijeloj ulici nije bilo zvuka, tek meko šuštanje snijega nošenog duž zidova i udaljene note crkvenih zvona koja su obilježavala četvrt nekog sata.

Zasjalo je svjetlo na broju 3 i zavjese su se razgrnule: Matt Daly, u pidžami, crni obris pred prigušenom svjetlošću stolne svjetiljke. Oslonio se o prozorsku dasku i dugo promatrao kako pahulje padaju po popločanoj cesti. Ramena su mu se podigla i pala kad je duboko uzdahnuo, a zatim je navukao zavjese. Za koji trenutak, ugasilo se i svjetlo.

Čak i kada me više nije mogao vidjeti, nisam se uspio natjerati da zakoračim u Susjedstvo. Preskočio sam zadnji zid u vrt broja 16.

Pod nogama mi je zaškripao šljunak i smrznuti korov koji se još držao za tlo pokraj mjesta na kojem je poginuo Kevin. Dolje na broju 8, Shayev prozor bio je mračan i pust. Nitko se nije potrudio navući zavjese.

Stražnja vrata broja 16 ljuljala su se u crnilu, nespokojno škripeći kad bi ih zahvatio vjetar. Stajao sam na vratima promatrajući mutno, snježnoplavo svjetlo koje je padalo po stubama i svoj dah kako lebdi na zaleđenu zraku. Da sam vjerovao u duhove, ova bi mi kuća predstavljala najveće razočarenje u životu: trebala je vrvjeti njima, trebali su joj natapati zidove, gužvati se u zraku, naricati i treperiti u svakom kutu stropa, ali nikada nisam vidio takvu prazninu, toliku da ti izbije dah iz pluća. Štogaod da sam tražio - Vatreni bi, Bog mu blagoslovio predvidljivo srdašće,

najvjerojatnije sugerirao zatvaranje životnog poglavlja ili neku istovjetnu porciju sranja - tamo to nisam pronašao. Roj pahulja zakovitlao mi se preko ramena, pao na podnice i za trenutak iščeznuo.

Pomislio sam da ponesem nešto sa sobom ili ostavim nešto iza sebe, tek toliko, ali nisam imao ništa vrijedno ostavljanja, a tamo nije bilo ničega što bih želio uzeti. Među korovom sam pronašao praznu vrećicu čipsa, presavio je i njome uglavio vrata da se ne otvaraju. Zatim sam se vratio preko zida i nastavio hodati.

Bilo mi je šesnaest, u toj sobi na najvišem katu, kada sam prvi puta dodirnuo Rosie Daly. Bila je ljetna noć, s petka na subotu: skupilo se cijelo društvo, nekoliko velikih boca jeftine jabukovače, kutija cigareta SuperKing Lights i vrećica bombona od jagode - toliko smo bili mladi. Za školskih praznika, dane smo provodili radeći na gradilištu, ja, Zippy Hearne, Des Nolan i Ger Brophy, pa smo bili preplanuli, mišićavi i pri lovi, smijali se šire i glasnije, pršteći novostečenom muževnošću i prepričavajući prenapuhane priče s posla da bismo zadivili cure. Cure su bile Mandy Cullen, Imelda Tierney, Desova sestra Julie i Rosie.

Mjesecima se polako pretvarala u moj tajni magnetski sjever. Noćima sam ležao u postelji uvjeren da je osjećam kako me, kroza zidove od opeke i preko popločane ulice, privlači u duge plimne struje svojih snova. Kada mi je bila ovako blizu, privlačila me tolikom snagom da sam jedva dolazio do daha - svi smo sjedili naslonjeni na zidove, a noge su mi bile ispružene toliko blizu Rosienih da bih, kada bih se samo nekoliko centimetara pomakao, mogao butinu prisloniti uz njezinu. Nisam je trebao gledati. Osjećao sam svaki njezin pokret pod kožom, znao sam kada je zataknula kosu iza uha ili pomaknula leđa na zidu kako bi joj sunce palo na lice. A kada bih je pogledao, u glavi bi mi sve stalo.

Ger se ispružio na podu i curama prodavao dramatičnu priču temeljenu na istinitim događajima o tome kako smo sami samcati uhvatili željeznu šinu koja samo što se nije s trećeg kata strmoglavila nekome na glavu. Svi smo već bili omamljeni jabukovačom, nikotinom i društvom. Poznavali smo se još otkako smo bili u pelenama, ali to je bilo ljeto kada se sve počelo mijenjati, i to tolikom brzinom da smo jedva držali korak s promjenama. Julie si je rumenilom povukla crte niz oba punašna obraza, Rosie je stavila novu srebrnu ogrlicu koja je bliještila na suncu, Zippyjev glas napokon je prestao pucati i svi smo bili poprskani dezodoransom.

— ... i onda ti meni tip kaže: »Sinko«, kaže, »da nije tebe bilo, danas ne bih odavde živ izašao...«

— Znaš što mi tu smrdi? — upitala je Imelda ne obraćajući se nikome posebno. — Muda labudova. Muda koja mi netko prodaje pod bubrege.

— A ti bi ih sigurno prepoznala — rekao je Zippy, cereći joj se.

— Samo ti sanjaj. Ako ikada prepoznam tvoja, pucat ću si u glavu.

— Ne sere — rekao sam. — Bio sam s njim, sve sam vidio na vlastite oči. Kažem vam, cure, dečko je živi heroj.

— Ma heroj je njemu u guzici — rekla je Julie gurkajući Mandy laktom. — Vidi ga kakav je. Nije u stanju uhvatiti ni loptu, a kamoli željeznu šinu.

Ger je napeo bicepse.

— Dođi i ponovi to, ako smiješ.

— Nije loše — rekla je Imelda istresajući pepeo u praznu limenku. — A sad nam pokaži torakalne mišiće.

Mandy je ciknula.

— Prostakušo bezobrazna!

— Ti si prostakuša — rekla je Rosie. — To su ti prsni mišići. Što si ti mislila?

— Od koga si naučila takve riječi? — zanimao se Des. — Nikada nisam čuo za te gluposti.

— Od opatica — odgovorila mu je Rosie. — Pokazale su nam slike i sve. Na satu biologije, znaš. Na trenutak Des kao da je zanijemio. Zatim se snašao i bacio bombon na Rosie. Uхватила ga je bez muke, ubacila u usta i nasmijala mu se. Poželio sam ga nabiti šakom, ali nisam uspio smisliti dovoljno dobar izgovor.

Imelda se mačkasto iskesila Geru.

— Onda, hoćemo li ih vidjeti ili ne?

— Izazivaš me?

— Aha. Hajde, da te vidim.

Ger nam je namignuo. Zatim je ustao, zatitrao obrvama prema djevojkama i izazovno zadigao majicu nekoliko centimetara na trbuhu. Svi smo počeli klicati. Cure su mu polako pljeskale, dajući mu ritam. Svukao je majicu, zavrteo je iznad glave, bacio je na njih i zauzeo bildersku pozu.

Cure je spopao takav smijeh da više nisu mogle ni pljeskati. Strovalile su se na hrpu u kut i, držeći se za trbuhe, jedna drugoj naslonile glavu na rame. Imelda je brisala suze od smijeha.

— Koja si ti seksi zvijer...

— O, Bože, mislim da ću dobiti bruh... — javila se Rosie.

— To uopće nisu mišići! — zavapila je Mandy. — To su prave sisice!

— Ma super su — uvrijeđeno je rekao Ger, napustivši pozu i proučavajući si prsa. — Nisu to sisice. Recite, dečki, jesu li to sisice?

— Kako su prekrasne — rekao sam. — Priđi malo bliže da ih izmjerim za krasni, novi grudnjak.

— Daj odjebi.

— Da ja imam takve, nikada ne bih izlazio iz sobe.

— Odjebi i crkni. Što im fali?

— Zar trebaju biti tako mlohove? — zanimalo je Julie.

— Vraćaj to — zahtijevao je Ger mašući Mandy da mu vrati majicu.

— Ako vam se ne sviđaju, spremite ih da ih ne gledate.

Mandy je objesila majicu o prst i gledala ga kroz spuštene trepavice.

— Možda ću je sačuvati kao suvenir.

— Ti bokca, kako smrdi — rekla je Imelda, gurajući je od svojega lica. — Čuvaj se: mislim da možeš ostati trudna ako samo takneš tu gadariju.

Mandy je zavrištala i bacila majicu na Julie, koja ju je uhvatila i još jače vrisnula. Ger ju je pokušao zgrabiti, ali Julia mu se provukla ispod ruke i skočila na noge:

— Melda, lovi!

Imelda je listajući jednom rukom uhvatila majicu, otrgla se Zippyju kada ju je uhvatio i nestala kroz vrata u bljesku dugih nogu i duge kose, mašući majicom iza sebe kao barjakom. Ger je skočio za njom, a Des je u prolazu ispružio ruku da me povuče za sobom, ali Rosie je ostala naslonjena na zid i smijala se, a ja se nisam želio maknuti dok se ona ne makne. Julie je na izlasku popravljala usku suknju, Mandy je preko ramena dobacila Rosie vragolast pogled i viknula ostalima: »Ej, čekajte mene!«. Zatim je odjednom soba utihnula i u njoj smo ostali samo Rosie i ja, smiješeći se jedno drugome preko rasutih bombona, gotovo praznih boca jabukovače i zavijutaka zaostalog dima.

Srce mi je tuklo kao da sam trčao. Nisam se mogao sjetiti kada smo zadnji puta bili nasamo. Iz nejasne pobude da joj pokažem kako ne kanim potrčati za ostalima, rekao sam:

— Da odemo za njima?

Rosie je rekla:

— Super mi je tu. Jedino ako ti želiš...?

— Ma, ne. Ne. Preživjet ću i bez Gerove majice u rukama.

— Bit će sretan ako je dobije nazad. Hoću reći, u jednom komadu.

— Prebrodit će on to. Može pokazivati prsne mišiće putem kući. — Nagnuo sam jednu od boca jabukovače. Ostalo je još nekoliko gutljaja. — Hoćeš još?

Ispružila je ruku. Pružio sam joj jednu od boca - prsti su nam se gotovo dotakli - i uzeo drugu.

— Živjeli.

— *Slainte*.

Dugi ljetni dan pretvorio se u večer: prošlo je sedam sati, ali nebo je bilo meke, bistre plave boje, a svjetlost koja je navirala kroz otvorene prozore bila je blijedozlatna. Posvuda oko nas Susjedstvo je brujalo poput košnice, trepereći tisućama različitih priča koje su se u njemu odvijale. U susjednoj kući Ludi Johnny Malone pjevao je sebi u bradu veselim, napuklim baritonom: »Gdje polja jagoda cjelivaju Liffey, odagnat ćeš mi poljupcem brige sa čela...« U prizemljuje Mandy oduševljeno vrisnula, začuo se niz muklih udaraca, a zatim provala smijeha. Još niže, u podrumu, netko je vrisnuo od bola, a Shay i njegovi kompići divljački su zaklicali. Na ulici, dva mala klinca Sallie Hearne pokušavali su sami naučiti voziti ukradeni bicikl i zanovijetali jedan drugome: »*Ne*, nespretnjakoviću jedan, moraš ići *brzo* ako ne želiš pasti, koga briga ako se u nešto zaletiš?« a netko je ficukao vraćajući se kući s posla, u melodiju ubacujući vesele, umjetničke male trilere. Kroz prozore je dopirao miris ribe s krumpirićima, zajedno s neumjesnim komentarima kosova na krovovima i glasovima žena koje su razmjenjivale tračeve skupljajući rublje iz stražnjih vrtova. Poznao sam svaki glas i tresak svakih vrata; čak sam poznao odrješit ritam kojim je Mary Hailey ribala stube pred ulazom. Da sam dobro poslušao, mogao sam izdvojiti svaku osobu utkanu u zrak te ljetne večeri i ispričati vam svaku priču.

Rosie je rekla:

— Da čujemo, onda: što se stvarno dogodilo s Gerom i šinom?

Nasmijao sam se.

— Iz mene ništa nećeš izvući.

— Pa ionako nije pokušavao impresionirati mene, nego Julie i Mandy. A i ne bih ga raskrinkala.

— Časna riječ?

Široko se osmjehnula i prekrižila se jednim prstom iznad srca, po mekoj, bijeloj koži, tamo gdje joj se otkopčala košulja.

— Časna riječ.

— Stvarno je uhvatio šinu koja je padala. A da je nije uhvatio, pogodila bi Paddyja Fearona i Paddy ne bi s gradilišta izišao na vlastitim nogama.

— Ali... ?

— Ali skliznula je s hrpe u dvorištu, a Ger ju je uhvatio prije nego što je pala Paddyju na nožni palac.

Rosie je prasnula u smijeh.

— Koji muljator. T o je tipično za njega, znaš? Dok smo bili mali, negdje osam ili devet godina, Ger nas je uspio uvjeriti da ima šećernu bolest i da će umrijeti ako mu ne damo sve kolače koje smo ponijeli za užinu.

Nimalo se nije promijenio, ne?

Odozdo je Julie ciknula: »Spusti me!«, ali nije zvučala kao da to ozbiljno misli. Rekao sam:

— Samo što ga u današnje vrijeme zanima mnogo više od kolača.

Rosie je podigla bocu.

— I svaka mu čast na tome.

Upitao sam:

— Zašto misliš da nije i tebe pokušavao impresionirati, zajedno s ostalima?

Rosie je slegnula ramenima. Blago, ružičasto rumenilo polako joj se proširilo obrazima.

— Možda zato što zna da time ništa ne bi postigao.

— Ne? Mislio sam da su sve cure lude za Gerom.

Opet je slegnula ramenima.

— Nije moj tip. Ne zanimaju me veliki, plavi dečki.

Srce mi se još više ubrzalo. Geru, koji mi je u biti sada dugovao uslugu, pokušao sam poslati hitnu, telepatsku poruku da ne spušta Julie i ne dopusti društvu da se vrati na kat još barem sat ili dva, možda nikada. Nakon nekoliko trenutaka rekao sam:

— Ova ogrlica ti jako lijepo stoji.

— Tek sam je kupila. To je ptica, gle — odvratila je Rosie.

Odložila je bocu, podvila noge i podigla se na koljena, podižući privjesak prema meni. Primakao sam se preko suncem išaranih podnica i kleknuo joj sučelice, bliže nego što sam joj godinama prišao.

Privjesak je bio u obliku srebrne ptice raširenih krila, sa sićušnim perjem od svjetlucavih listića sedefa. Kada sam pognuo glavu da ga pogledam, drhtao sam. Već sam prije prodavao priče curama, drsko samouvjeren i brz na jeziku, bez pol muke, ali u tom trenutku bio bih prodao dušu za jednu jedinu mudru rečenicu. Umjesto toga, zazvučao sam kao idiot:

— Baš je lijep.

Pružio sam ruku prema privjesku i prsti su mi dotakli Rosienu.

Oboje smo se skamenili. Bio sam joj tako blizu da sam vidio kako meka, bijela koža u dnu njezina vrata pulsira pri svakom brzom otkucaju srca i poželio u nju zagnjuriti lice, ugristi je, nisam imao pojma što sam želio, ali znao sam da će mi svaka kap krvi u tijelu proključati ako to ne učinim. Osjećao sam lagani, voćni, zamamni miris njezine kose.

Brzina lupanja Rosienu srca dala mi je hrabrosti da podignem pogled prema njezinim očima. Bile su ogromne, tek tanak rub zelenila oko crnih zjenica, a usne su joj bile napola otvorene kao da je ostala zatečena. Pustila je da joj privjesak klizne iz ruke. Nijedno od nas nije se moglo pomaknuti i nijedno nije disalo.

Negdje je odjekivalo zvonice bicikla, čuo se smijeh djevojčica i glas Ludog Johnnyja koji je još pjevao: »Već danas te ludo volim, a sutra voljet ću te više...« Svi su se zvukovi isprepleli i stopili na tom žutom, ljetnom zraku u jednu dugu, milozvučnu, skladnu zvonjavu.

— Rosie — rekao sam. — Rosie.

Ispružio sam ruke prema njoj i ona je tople dlanove prislonila uz moje,

a kada su nam se prsti isprepleli i kada sam je privukao sebi nisam mogao vjerovati što se događa, nisam mogao vjerovati vlastitoj sreći.

Cijele te noći, nakon što sam zatvorio vrata i ostavio broj 16 da zjapi prazan, tražio sam dijelove svojega grada koji još nisu iščezli.

Šetao sam ulicama koje su svoja imena dobile u srednjem vijeku, Copper Alley, Fishamble Street, Blackpitts gdje su pokapali one pokošene kugom. Tražio sam kamene ploče uglačane koracima i željezne ograde izgrizene hrđom. Prešao sam rukom po hladnim, kamenim zidovima Trinityja i prošao preko mjesta gdje se prije devetsto godina grad napajao vodom iz Patrickova bunara. Znak s imenom ulice još priča tu priču, skrivenu u irskome jeziku da je nitko ne pročita. Nisam obraćao pažnju na jeftine, nove stambene blokove i neonske reklame, te boležljive iluzije spremne da se sunovrate u smeđu trulež kao gnjilo voće. Oni ne predstavljaju ništa, nisu stvarni. Za stotinu će godina nestati, zamijenjeni i zaboravljeni. To je istina koju kriju ruševine kuća uništene bombardiranjem: udri po gradu dovoljnom snagom i jeftina, bahata pročelja smrvit će se dok trepneš okom, ali sve drevno, sve što je do sada opstalo, moglo bi opstati i dalje. Podigao sam lice prema profinjenim, kićenim stupovima i balustradama iznad trgovačkih lanaca i kioska brze hrane na Grafton Streetu. Oslonio sam se dlanovima o Ha'penny Bridge gdje su ljudi nekoć plaćali pola novčića za prelazak preko Liffeya, podigao pogled prema Carinarnici, gledao promjenjivi ples pruga svjetlosti i postojano, mračno valjanje rijeke pod snijegom koji pada, moleći Boga da, na ovaj ili onaj način i prije nego što postane prekasno, svi mi pronademo put natrag kući.

SVRŠETAK

ZAHVALE

Dugujem jedno ogromno hvala svim dežurnim krivcima, i još ponekom: nevjerojatnom Darleyu Andersonu i njegovu timu, pogotovo Zoe, Maddie, Kasiji, Rosanni i Carolini, zato što su se uzdigli nekoliko milijuna kilometara iznad onoga što pisac očekuje od uredništva; Ciari Considine iz Hachette Books Ireland, Sue Fletcher iz Hodder & Stoughton i Kendri Harpster iz Vikinga, tri urednice koje mi redovito oduzimaju dah svojom gorljivošću, vještinom i ogromnom količinom zdravog razuma; Bredi Purdue, Ruth Shern, Ciari Doorley, Peteru McNultyju i svima iz Hachette Books Ireland; Swati Gamble, Katie Davison i svima iz Hodder & Stoughton; Clare Ferraro, Benu Petroneu, Kate Lloyd i svima iz Vikinga; Rachel Burd, za još jednu oštrooku lekturu; Peteu St Johnu za njegove prelijepa ljubavne balade posvećene Dublinu i zato što je velikodušno dopustio da ih citiram; Adrienne Murphy zato što se, premda mutno, ipak sjeća McGonaglea; doktoru Fearghasu O Cochlainu za medicinske dijelove; Davidu Walshu za odgovore na pitanja o policijskom postupanju i pojedinostima iz detektivskog svijeta; Louise Lowe, zato što je smislila izvrstan naslov (i glumačku podjelu) za onu dramu otprije toliko godina; Ann-Marie Hardiman, Oonaghu Montagueu, Catherine Farell, Dee Roycroft, Vincenzu Latronicou, Mary Kelly, Heleni Burling, Stewartu Rocheu, Cheryl Steckel i Fidelmi Keogh za raznorazne, neprocjenjive izraze topline, ljubavi i podrške; Davidu Ryanu, *braccae tuae aprerientur*; svojem bratu i šogorici, Alexu Frenchu i Susan Collins, i svojim roditeljima, Eleni Hvostoff-Lombardi i Davidu Frenchu, iz toliko razloga da ih nemam prostora nabrojiti; i kao uvijek, kao zadnjem, ali ne i najmanje važnom, svojem suprugu, Anthonyju Breatnachu.

SPIŠATELJICA BILJEŠKA

Vjerno susjedstvo nekoć je uistinu postojalo, ali bilo je smješteno s druge strane rijeke Liffey - na sjevernoj strani grada, u labirintu uličica koje tvore četvrt crvenih svjetiljaka Monto, a ne na južnoj strani u Libertiesima - i nestalo je davno prije događaja opisanih u ovoj knjizi. Svaki kutak Libertiesa prekriven je višestoljetnim slojevima povijesti, koju nisam željela umanjiti razmicanjem priča stvarnih ulica i njihovih žitelja kako bih načinila mjesta za svoju izmišljenu pripovijest i likove. Umjesto toga, poigrala sam se dublinškim zemljopisom: uskrsnula sam Vjerno susjedstvo, preselila ga na drugu stranu rijeke i smjestila roman u desetljeće kada ulica više nije imala vlastite povijesti koju bi trebalo gurati ustranu.

Kao i uvijek, ja sam odgovorna za sve netočnosti, hotimične ili slučajne.